



การประชุมวิชาการระดับชาติ โครงการเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
 ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ ครั้งที่ 3



**PSPARN
2019**

ครั้งที่ 3

“รัฐชนวน: กระแสการเมือง ระบบโลก และการบริหารภาครัฐ ในยุค Disruption”

จัดโดย คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
 ร่วมกับ เครือข่ายทางวิชาการ 6 สถาบัน

บทความฉบับเต็ม

เล่มที่ **5/6**



www.psl.polsci-law.buu.ac.th



**คณะกรรมการจัดงานประชุมวิชาการระดับชาติโครงการเครือข่ายการ
ศึกษาวิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์
(PSPARN) ครั้งที่ 3**

คณะกรรมการที่ปรึกษา

1. อธิการบดีมหาวิทยาลัยบูรพา
2. คณบดีคณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
3. คณบดีคณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
4. คณบดีคณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
5. คณบดีคณะรัฐศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา
6. คณบดีวิทยาลัยบริหารศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้
7. คณบดีคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร
8. รองศาสตราจารย์ชนะ ประณมศรี
9. นายวงศ์กัญญา โยง เชียงทอง
10. นายกิตติไชย คุณปลื้ม
11. นายสมคิด เพชรประเสริฐ
12. หัวหน้าภาควิชารัฐศาสตร์
13. หัวหน้าภาควิชารัฐประศาสนศาสตร์
14. หัวหน้าภาควิชานิติศาสตร์

คณะกรรมการอำนวยการ

- | | | |
|--|-----------------------|---------|
| 1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พินดำรวจโท ไวกจน์ คุลาชัย | มหาวิทยาลัยบูรพา | ประธาน |
| 2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทวิดา กมลเวช | มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ | กรรมการ |
| 3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กฤษี พูวงศ์เจริญ | มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ | กรรมการ |

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

4. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ หม่อมหลวง ดร.พินิตพันธุ์ บริพัตร	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	กรรมการ
5. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มาลินี คุ้มสุภา	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	กรรมการ
6. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พจนา พิชาติปัจจา	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	กรรมการ
7. นางสุนทรี ไตวัฒน์นิมิต	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	กรรมการ
8. นางสาวจุฑาทิพย์ อัยรังสฤษฎ์กุล	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	กรรมการ
9. ดร.นฤมิต หิญชีระนันท์	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	กรรมการ
10. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุริยจรัส เตชะตันมินสกุล	มหาวิทยาลัยแม่โจ้	กรรมการ
11. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เอกพิชญ์ ชินะขำ	มหาวิทยาลัยแม่โจ้	กรรมการ
12. ดร.นนท์ น้ำประทานสุข	มหาวิทยาลัยแม่โจ้	กรรมการ
13. ดร.อักรชัย เสนมณี	มหาวิทยาลัยแม่โจ้	กรรมการ
15. ดร.รุจาดล นันทารักษ์	มหาวิทยาลัยแม่โจ้	กรรมการ
16. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เฉลิมชัย กิตติศักดิ์นาวิน	มหาวิทยาลัยศิลปากร	กรรมการ
17. ดร.วุฒิชัย อารักษ์โพชนงค์	มหาวิทยาลัยศิลปากร	กรรมการ
18. ดร. รุ่งทิพย์ จันทร์ธนะกุล	มหาวิทยาลัยศิลปากร	กรรมการ
19. ดร. โกสินทร์ เตชะนิยม	มหาวิทยาลัยศิลปากร	กรรมการ
20. นายวรพล พิณีจ	มหาวิทยาลัยศิลปากร	กรรมการ
21. ดร.ฉัตรทิพย์ ชัยฉกรรจ์	มหาวิทยาลัยพะเยา	กรรมการ
22. ดร.จุฑามาศ ชูสุวรรณ	มหาวิทยาลัยบูรพา	กรรมการ
23. นายรัช ชันธประสิทธิ์	มหาวิทยาลัยบูรพา	กรรมการ
		และเลขานุการ
24. ว่าที่ร้อยตรี พุฒิธร สวาสนา	มหาวิทยาลัยบูรพา	กรรมการ
		และผู้ช่วยเลขานุการ

คณะกรรมการฝ่ายรับลงทะเบียน

1. นางสาวสิริลักษณ์	รัตนวิทยาการ	ประธานกรรมการ
2. นางสาวปณิดา	แจ่งสงวน	กรรมการ

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

3. นางสาวนิภา	อิศรนนท์ศิริ	กรรมการ
4. นายสุพัชชัย	โรจนศิริพงษ์	กรรมการ
5. นางสาวปนัดดา	แอ่งสงวน	กรรมการและเลขานุการ

คณะกรรมการฝ่ายเทคโนโลยีสารสนเทศและประเมินผล

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธีระ กุลสวัสดิ์		ประธานกรรมการ
2. นายธีรวัฒน์	ฉันทโสภณ	กรรมการ
3. นางสาวสุทธาทิพย์	จับใจเหมาะ	กรรมการและเลขานุการ

คณะกรรมการฝ่ายรับบทความ

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พันตำรวจโท ดร.ไวพจน์ กุลาชัย		ประธานกรรมการ
2. นางสาวณปภา	จิรมงคลเลิศ	กรรมการ
3. นางสาวธารทิพย์	ภาวะวิภาต	กรรมการ
4. นายดุสิต	รัฐศิลป์	กรรมการ
5. นางสาวจุฑามาศ	พรหมอินทร์	กรรมการ
6. นางสาวสุทธาทิพย์	จับใจเหมาะ	กรรมการและเลขานุการ
7. นายจุลคนัย	จงกลาง	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

คณะกรรมการฝ่ายการเงินและพัสดุ

1. ดร.จุฑามาศ	ชูสุวรรณ	ประธานกรรมการ
2. นางสาวชญาภา	เรียบเรียง	กรรมการ
3. นางสาวประภาศรี	ถนอมจิตต์	กรรมการ
4. นางสาวปริญภัทร	กัณกา	กรรมการและเลขานุการ

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

คณะกรรมการฝ่ายยานพาหนะ

1. นายดุสิต	รัฐศิลป์	ประธานกรรมการ
2. นายนพดล	เจาเบ	กรรมการ
3. นายวันชนะกรณ์	ภาคะ	กรรมการ
4. นายวิทยา	โพธิพร	กรรมการ
5. นายจุลคนัย	จงกลาง	กรรมการและเลขานุการ

คณะกรรมการฝ่ายสวัสดิการ / ประชาสัมพันธ์ สูจิบัตร ของที่ระลึก / สถานที่ / จัดทำ Proceeding

1. นายรัช	จันทร์ประสิทธิ์	ประธานกรรมการ
2. นางสาวปนัดดา	แจ่งสงวน	กรรมการ
3. นายอิทธิ	เอี่ยมลักษณะชัย	กรรมการ
4. นายบูรพา	แก้วแหวน	กรรมการ
5. ว่าที่ร้อยตรี พุฒิธร	สวาสนา	กรรมการและเลขานุการ

คณะกรรมการฝ่ายต้อนรับ

1. ดร.กมลญาดา	เนื่องจางค์	ประธานกรรมการ
2. นางอรพร	สคไส	กรรมการ
3. นางสาวชญาภา	เรียบเรียง	กรรมการ
4. นางสาวประภาศรี	ถนอมจิตต์	กรรมการ
5. นางนุชจรินทร์	วรรณพงษ์	กรรมการและเลขานุการ
6. นางสาวรุจิเรศ	เรืองสวัสดิ์	ผู้ช่วยเลขานุการ

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

คณะกรรมการฝ่ายผู้ดำเนินรายการประจำห้องนำเสนอย่อย

1. ดร.ภัสรินทร์ พ่วงเถื่อน	ประธานกรรมการ
2. รองศาสตราจารย์ ดร.สมบูรณ์ ศิริสรรรหิรัญ	กรรมการ
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภัทร์ พลอยแหวน	กรรมการ
4. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมศักดิ์ อมรสิริพงษ์	กรรมการ
5. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กฤษณ์ รักษาติเจริญ	กรรมการ
6. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.โอฬาร ถิ่นบางเตียว	กรรมการ
7. ดร.ฐิติกรณียาวิไชย จารีกศิลป์	กรรมการ
8. ดร.รัชณี แดงอ่อน	กรรมการ
9. นางสาวปาริฉัตร ป็องโล่ห์	กรรมการ
10. นายเจนวิทย์ นวลแสง	กรรมการ
11. นางสาวขวัญฤดา เบ็ญจะขันธุ์	กรรมการ
12. นางกานติมา พงษ์นัยรัตน์	กรรมการและเลขานุการ
13. สโมสรมนิตคณารัฐศาสตร์และนิติศาสตร์	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาบทความ (Peer Review)

- | | |
|--|----------------------|
| 1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พันตำรวจโท ดร. ไพบจน์ ภูลาชัย | มหาวิทยาลัยบูรพา |
| 2. รองศาสตราจารย์ ว่าที่เรือตรี ดร. เอกวิทย์ มณีธร | มหาวิทยาลัยบูรพา |
| 3. รองศาสตราจารย์ ดร.ไพฑูรย์ โพธิสว่าง | มหาวิทยาลัยบูรพา |
| 4. รองศาสตราจารย์ ดร.สุธีร์ ประศาสน์เศรษฐ | มหาวิทยาลัยบูรพา |
| 5. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อนรรักษ์ อนันทนาธร | มหาวิทยาลัยบูรพา |
| 6. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.โอฬาร ถิ่นบางเตียว | มหาวิทยาลัยบูรพา |
| 7. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธีระ กุลสวัสดิ์ | มหาวิทยาลัยบูรพา |
| 8. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ร้อยตำรวจเอก ดร. วิเชียร ต้นศิริคงคล | มหาวิทยาลัยบูรพา |
| 9. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รุ่งนภา ขรรยงเกษมสุข | มหาวิทยาลัยบูรพา |
| 10. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สัมฤทธิ์ ยศสมศักดิ์ | มหาวิทยาลัยบูรพา |
| 11. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เขมมาวีร์ รักษ์ชูชีพ | มหาวิทยาลัยบูรพา |
| 12. ดร.ปรีชา เปี่ยมพงศ์สานต์ | มหาวิทยาลัยบูรพา |
| 13. ดร.วีระ หวังสัจจะโชค | มหาวิทยาลัยบูรพา |
| 14. ดร.ปิยะ นาควัชร | มหาวิทยาลัยบูรพา |
| 15. ดร.ภัสสนันท์ พ่วงเถื่อน | มหาวิทยาลัยบูรพา |
| 16. ดร.ชัยณรงค์ เครือنوان | มหาวิทยาลัยบูรพา |
| 17. ดร.โชติสา ขาวสนิท | มหาวิทยาลัยบูรพา |
| 18. ดร.รัชนี แดงอ่อน | มหาวิทยาลัยบูรพา |
| 19. ดร.จิตภา พรยิ่ง | มหาวิทยาลัยบูรพา |
| 20. ดร.เมทินา อีสริยานนท์ | มหาวิทยาลัยบูรพา |
| 21. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พจนา พิษิตปัจจา | มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ |
| 22. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มาลินี คุ่มสุภา | มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ |

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

- | | |
|--|-----------------------|
| 23. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ไพลิน ภูจินาพันธ์ | มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ |
| 24. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พฤดี หงษ์ตระกูล | มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ |
| 25. ดร. อุดมโชค อาษาวิมลกิจ | มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ |
| 26. ดร. วรพงศ์ ตระการศิรินนท์ | มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ |
| 27. ดร. วีรวิรรณ แพทย์สมาน | มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ |
| 28. ดร. พิภูล อธิธิ์ริณวงศ์ | มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ |
| 29. ดร. จันทนา สุทธิจारी | มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ |
| 30. ดร. ชนินทร เพ็ญสูตร | มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ |
| 31. ดร. กมลพร กัญชนะ | มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ |
| 32. นายภาณุวัฒน์ พันธุ์ประเสริฐ | มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ |
| 33. นายณัฐพล ตันตระกูลทรัพย์ | มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ |
| 34. นางสาวทกิพร สุพร | มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ |
| 35. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เฉลิมชัย กิตติศักดิ์นาวิน | มหาวิทยาลัยศิลปากร |
| 36. ดร. วุฒิชัย อารักษ์โพชนงค์ | มหาวิทยาลัยศิลปากร |
| 37. ดร. โกสินทร์ เตชะนิยม | มหาวิทยาลัยศิลปากร |
| 38. ดร. รุ่งทิพย์ จันทร์ธนะกุล | มหาวิทยาลัยศิลปากร |
| 39. นายวรพล พินิจ | มหาวิทยาลัยศิลปากร |
| 40. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ทวีดา กมลเวช | มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ |
| 41. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ฐิติ พวงศ์เจริญ | มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ |
| 42. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ หม่อมหลวง ดร. พินิตพันธุ์ บริพัตร | มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ |
| 43. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุริยจรัส เตชะต้นมีนสกุล | มหาวิทยาลัยแม่โจ้ |
| 44. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เอกพิชญ์ ชินะขำ | มหาวิทยาลัยแม่โจ้ |
| 45. ดร. นนท นำประทานสุข | มหาวิทยาลัยแม่โจ้ |
| 46. ดร. อัครชัย แสนมณี | มหาวิทยาลัยแม่โจ้ |

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

- | | |
|--|-------------------------------------|
| 47. ดร.รูดล นันทชาธิ์ | มหาวิทยาลัยแม่โจ้ |
| 48. ดร.ฉัตรทิพย์ ชัยฉกรรจ์ | มหาวิทยาลัยพะเยา |
| 49. นายทวีป มหาสิงห์ | มหาวิทยาลัยพะเยา |
| 50. ว่าที่ร้อยตรีศิริพงศ์ เผ่าตะใจ | มหาวิทยาลัยพะเยา |
| 51. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วงศ์พัศค์ ภู่อันธุ์ศรี | มหาวิทยาลัยรามคำแหง |
| 52. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จักรี ไชยพินิจ | มหาวิทยาลัยรามคำแหง |
| 53. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปาริชาติ คุณปลื้ม | มหาวิทยาลัยศรีปทุม (วิทยาเขตชลบุรี) |
| 54. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ยุทธพงษ์ ถีลาไพศาลกิจ | มหาวิทยาลัยสวนดุสิต |
| 55. รองศาสตราจารย์ ดร.สมบูรณ์ ศิริสรรหิรัญ | มหาวิทยาลัยมหิดล |
| 56. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภัทร์ พลอยแหวน | มหาวิทยาลัยมหิดล |
| 57. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมศักดิ์ ออมรสิริพงศ์ | มหาวิทยาลัยมหิดล |
| 58. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กฤษณ์ รักชาติเจริญ | มหาวิทยาลัยมหิดล |
| 59. ดร.จิตติกรณ์ ยาวีไชย จารึกศิลป์ | มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช |
| 60. พลตำรวจโท ดร. สันฐาน ชยนนท์ | มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา |
| 61. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วิจิตรา ศรีสอน | มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา |
| 62. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุมาลี รามัญ | มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์ |
| 63. ดร.ทิมพร พันลึกเดช | มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์ |
| 64. พลตำรวจตรี ดร.พรชัย ขันดี | สำนักงานตำรวจแห่งชาติ |
| 65. พันตำรวจเอกหญิง ดร.ศุภลักษณ์ เหลี่ยมวรารังกูร | สำนักงานตำรวจแห่งชาติ |
| 66. รองศาสตราจารย์ (พิเศษ) พันตำรวจเอก ดร.ปกรณ์ มณีปกรณ์ | สำนักงานตำรวจแห่งชาติ |
| 67. พันตำรวจโท ดร.สิทธิพัฒน์ เฉลิมยศ | สำนักงานตำรวจแห่งชาติ |
| 68. พันตำรวจโท ดร.สิทธิพงษ์ ศรีเออจันทร์ | สำนักงานตำรวจแห่งชาติ |
| 69. พันตำรวจโท ดร.วัชรพงษ์ พนิธธำรง | สำนักงานตำรวจแห่งชาติ |
| 70. ดร.ภัสกรดี กัลยาณมิตร | มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ |

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

- | | |
|--|---------------------------|
| 71. รองศาสตราจารย์ (พิเศษ) ดร.ประทีป ทับอัติตานนท์ | กระทรวงยุติธรรม |
| 72. ดร.สฤระ เผือกประพันธ์ | นักวิชาการอิสระ |
| 73. ดร.ธนบูรณ์กิตติ์ จิรพัฒนาการ | นักวิชาการอิสระ |
| 74. ดร.ปกรณ์ ปรีชาภรณ์ | ธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทย |
| 75. ดร.เทวุษย์ บริรักษ์สันติกุล | กระทรวงมหาดไทย |

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

กำหนดการ

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและ
ความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3
“รัฐปั่นป่วน: กระแสการเมือง ระบบโลก และการบริหารภาครัฐ ในยุค Disruption”
ระหว่างวันที่ 24 - 26 เมษายน พ.ศ. 2562

วันพุธ ที่ 24 เมษายน 2562

เวลา	รายละเอียด
16.00 น.	เดินทางมาถึง โรงแรม แอมบาสเตอร์ ซิตี้ จอมเทียน เมืองพัทยา จ.ชลบุรี
16.00 – 18.00 น.	ประชุมความร่วมมือของมหาวิทยาลัย 6 สถาบัน
18.00 น. เป็นต้นไป	งานเลี้ยงต้อนรับเครือข่ายความร่วมมือ 6 สถาบัน

วันพฤหัสบดี ที่ 25 เมษายน 2562

เวลา	รายละเอียด
08.00 – 08.30 น.	ลงทะเบียนเข้าร่วมการประชุมวิชาการ / นำเสนอผลงาน
08.30 – 08.45 น.	พิธีทักทายและแนะนำ มหาวิทยาลัยบูรพาและคณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์
08.45 – 09.00 น.	พิธีเปิดโครงการประชุมวิชาการฯ กล่าวรายงาน โดย รองศาสตราจารย์ ว่าที่เรือตรี ดร.เอกวิทย์ มณีธร คณบดีคณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์
	ประธานกล่าวเปิดงาน รองศาสตราจารย์ วชิรินทร์ กาสลัก รองอธิการบดีฝ่ายบริหาร

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

	<p>พิธีมอบธง เครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ ระหว่าง มหาวิทยาลัยบูรพา กับ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ และ มหาวิทยาลัยพะเยา</p> <p>- คนถือธง จำนวน 1 คน</p>																								
	<p>มอบของที่ระลึกและถ่ายภาพร่วมกัน</p> <p>- เชิญผู้แทนเครือข่าย 6 สถาบัน เพื่อมอบของที่ระลึก</p> <p>- ผู้เชิญของที่ระลึก จำนวน 2 คน มอบให้กับเครือข่ายฯ</p> <p>- เชิญ VIP /วิทยากร / อธิการ / ผู้บริหาร ถ่ายรูป</p>																								
เวลา	รายละเอียด																								
09.00 – 10.00 น.	<p>ปาฐกถาพิเศษ หัวข้อ “รัฐปั่นป่วน: กระแสการเมือง ระบบโลก และการบริหารภาครัฐ ในยุค Disruption” โดย ศาสตราจารย์ วุฒิสาร ตันไชย เลขาธิการสถาบันพระปกเกล้า</p>																								
10.00 – 10.15 น.	รับประทานอาหารว่างและเครื่องดื่ม																								
10.15 – 12.15 น. (2 ชม.) ใช้เวลา 12 นาที/คน 10 คน = 2 ชม.	<p>การนำเสนอผลงานทางวิชาการ</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th>ชื่อห้อง</th> <th>หัวข้อ</th> <th>ผู้ดำเนินรายการ</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>C5 ห้องบ้านบึง</td> <td>บริหารงานยุติธรรม</td> <td>ดร.รัชณี แดงอ่อน</td> </tr> <tr> <td>C6 ห้องแหลมฉบัง</td> <td>วิจัยสถาบัน</td> <td>ผศ.ดร.กฤษณ์ รักษาติเจริญ</td> </tr> <tr> <td>C7 ห้องศรีราชา</td> <td>รัฐศาสตร์</td> <td>ผศ.ดร.รุ่งนภา วรรณเกษมสุข</td> </tr> <tr> <td>C9 อุตะหา</td> <td>บริหารทรัพยากรบุคคล</td> <td>อ.ปาริฉัตร ป็องโล่ห์</td> </tr> <tr> <td>C10 ห้องมาบตาพุด</td> <td>R2R</td> <td>ผศ.ดร.ภัทร์ พลอยแหวน</td> </tr> <tr> <td>C11 ห้องบางเสร่</td> <td>รัฐประศาสนศาสตร์</td> <td>อ.กานติมา พงษ์นัยรัตน์</td> </tr> <tr> <td>C23 ห้องจันทบุรี</td> <td>R2R</td> <td>รศ.ดร.สมบูรณ์ ศิริสรหิรัญ</td> </tr> </tbody> </table>	ชื่อห้อง	หัวข้อ	ผู้ดำเนินรายการ	C5 ห้องบ้านบึง	บริหารงานยุติธรรม	ดร.รัชณี แดงอ่อน	C6 ห้องแหลมฉบัง	วิจัยสถาบัน	ผศ.ดร.กฤษณ์ รักษาติเจริญ	C7 ห้องศรีราชา	รัฐศาสตร์	ผศ.ดร.รุ่งนภา วรรณเกษมสุข	C9 อุตะหา	บริหารทรัพยากรบุคคล	อ.ปาริฉัตร ป็องโล่ห์	C10 ห้องมาบตาพุด	R2R	ผศ.ดร.ภัทร์ พลอยแหวน	C11 ห้องบางเสร่	รัฐประศาสนศาสตร์	อ.กานติมา พงษ์นัยรัตน์	C23 ห้องจันทบุรี	R2R	รศ.ดร.สมบูรณ์ ศิริสรหิรัญ
ชื่อห้อง	หัวข้อ	ผู้ดำเนินรายการ																							
C5 ห้องบ้านบึง	บริหารงานยุติธรรม	ดร.รัชณี แดงอ่อน																							
C6 ห้องแหลมฉบัง	วิจัยสถาบัน	ผศ.ดร.กฤษณ์ รักษาติเจริญ																							
C7 ห้องศรีราชา	รัฐศาสตร์	ผศ.ดร.รุ่งนภา วรรณเกษมสุข																							
C9 อุตะหา	บริหารทรัพยากรบุคคล	อ.ปาริฉัตร ป็องโล่ห์																							
C10 ห้องมาบตาพุด	R2R	ผศ.ดร.ภัทร์ พลอยแหวน																							
C11 ห้องบางเสร่	รัฐประศาสนศาสตร์	อ.กานติมา พงษ์นัยรัตน์																							
C23 ห้องจันทบุรี	R2R	รศ.ดร.สมบูรณ์ ศิริสรหิรัญ																							
12.15 - 13.00 น.	พักรับประทานอาหารกลางวัน ห้องระยอง ชลบุรี (ชั้น 2)																								

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

13.00 – 15.00 น. (2 ชม.) ใช้เวลา 12 นาที/คน 10 คน = 2 ชม.	การนำเสนอผลงานทางวิชาการ		
	ชื่อห้อง	หัวข้อ	ผู้ดำเนินรายการ
	C5 ห้องบ้านบึง	R2R	ผศ.ดร.เฉลิมชัย กิตติศักดิ์นาวิน
	C6 ห้องแหลมฉบัง	R2R	ดร.ฐิติกรณั ยาวีไชย จาริกศิลป์
	C7 ห้องศรีราชา	การเมืองการปกครอง	ผศ.ดร. โอปาร ถิ่นบางเตียว
	C12 ห้องบางละมุง	รัฐประศาสนศาสตร์	ดร.วุฒิชัย อารักษ์โพชนงค์
	C9 อุตะเขา	R2R	ผศ.ดร.กฤษณ์ รักษาติเจริญ
	C11 ห้องบางเสร่	รัฐประศาสนศาสตร์	ดร.ภัสสนันท์ พ่วงเถื่อน
C23 ห้องจันทบุรี	R2R	รศ.ดร.สมบูรณ์ ศิริสรรหิรัญ	
15.00 – 15.15 น.	พักรับประทานอาหารว่างและเครื่องดื่ม		
15.15 – 17.15 น. (2 ชม.) ใช้เวลา 12 นาที/คน 10 คน = 2 ชม.	การนำเสนอผลงานทางวิชาการ (ต่อ)		
	ชื่อห้อง	หัวข้อ	ผู้ดำเนินรายการ
	C5 บ้านบึง	นิติศาสตร์ – สังคมศาสตร์	อ.เจนวิทย์ นวลแสง
	C7 ศรีราชา	การเมืองการปกครอง	ผศ.ดร. โอปาร ถิ่นบางเตียว
	C9 อุตะเขา	รัฐศาสตร์	ดร.โชติสา ขาวสนิท
C10 ฆาตพุด	รัฐประศาสนศาสตร์	ผศ.ดร.อนุรัตน์ อนันทนาธร	
16.45 – 17.30 น.	กล่าวปิดโครงการ โดย รองศาสตราจารย์ ว่าที่เรือตรี ดร.เอกวิทย์ มณีธร คณบดีคณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์		

วันศุกร์ ที่ 26 เมษายน 2562

เวลา	รายละเอียด
09.00 – 12.00 น.	กิจกรรมเยี่ยมชมศิลปวัฒนธรรมสวนนงนุช พัทยา จ.ชลบุรี
13.00 – 16.00 น.	กิจกรรมชมวิถีเศรษฐกิจพอเพียง กองทัพเรือ อ.สัตหีบ จ.ชลบุรี

หมายเหตุ : กำหนดการอาจเปลี่ยนแปลงได้ตามความเหมาะสม

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

สารบัญ

คณะกรรมการ	1
ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาบทความ (Peer Review)	6
กำหนดการ	10
1. ปัญหากฎหมายละเมิดตามสัญญาจ้างทำของ: กรณีก่อสร้างอาคารสูง ชินวัต จันทรานนท์	17
2. ปัจจัยที่สัมพันธ์กับการมีจิตสาธารณะของนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง บุญชริก ไชยสมบัติ และพิศสลัณณ์ ชำรงค์วรกุล	30
3. ปัจจัยที่สัมพันธ์กับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง ทวีชัย คำเพ็ญ และพิศสลัณณ์ ชำ รงค์วรกุล	48
4. การแสดงภาพลักษณ์เวียดนามในภาพยนตร์ฮอลลีวูด และ นโยบาย ระหว่างประเทศของ สหรัฐอเมริกาต่อสงครามเวียดนามในปี 1964-1973 กานต์ ศุภจารุกิตต์	70
5. การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมอาชีพและ การมีงานทำในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาตามแนวตะเข็บชายแดน จังหวัดเชียงราย ปิย สุกิสุตติ, ไพโรภ รัตนชวงค์, สมเกียรติ ตุ่นแก้ว และพูนชัย ยาวีราช	89
6. การเข้าถึงกองทุนส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้พิการ ของผู้พิการ ในจังหวัดชลบุรี ชนกชนม์ เมฆเจริญลาภ, อมรทิพย์ อมราภิบาล และอนูรัตน์ อนันทนาธร	111
7. การวิเคราะห์ความพร้อมขององค์กรปกครองท้องถิ่นในการ รองรับการพัฒนาตามนโยบายระเบียบเศรษฐกิจภาคตะวันออก (EEC) อนูรัตน์ อนันทนาธร, สนิทเดช จินตนา และธีระพงษ์ ภูริปาณิก	129

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

8. การประเมินผลการบริการสาธารณะ องค์การบริหารส่วนตำบลออย 150
อำเภอปง จังหวัดพะเยา
รัชตะ พันธุ์แสง และพงษ์สันนิท คุณนะลา
9. ประสิทธิภาพในการปกครองของพระสังฆาธิการในเขต 167
การปกครองคณะสงฆ์จังหวัดชลบุรี เพื่อความมั่นคงของพระพุทธศาสนา
นพภักดิ์ พลอยแสนรัก และไพฑูรย์ โพธิสว่าง
10. กลไกกลุ่มเยาวชนกล้าคำดวนจังหวัดศรีสะเกษในการป้องกันปัญหายาเสพติด 187
ธีรพงศ์ วงศ์จอม
11. การปรับเปลี่ยนโครงสร้างและการพัฒนาการจัดการปัญหาการทุจริต 206
ของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ
(สำนักงาน ป.ป.ช.)
ยุทธพล ทวีตา
12. สามัคคี : “คำ” ในฐานะเครื่องมือทางการเมืองในการรัฐประหาร 229
ของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ
อลงกรณ์ ผิวขำ
13. อุตสาหกรรมในฐานะจักรกลในการขับเคลื่อน: ข้อเสนอการพัฒนา 248
อุตสาหกรรมพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออกในมุมมองของภาคเอกชน
กัมปนาท เบ็ญจนาวิ
14. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติตามนโยบายการจัดการมูลฝอยติดเชื้อ 267
ของโรงพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุข พื้นที่เขตสุขภาพที่ 5
รัฐศักดิ์ เสือหนู
15. การศึกษาผลกระทบการใช้บริการสุขภาพของแรงงานต่างด้าว 284
ของโรงพยาบาลรัฐพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดตราด
วสันต์ นววงศ์สกุล

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

16. Integrated Strategic Planning of Ministry of Agriculture and Forests on Rural-Urban Migration in Trashigang District, Bhutan	302
Jamyang Phuntsho Rabten , SuriyajarasTechatuninasakul , BongkochmasEk-lem, ChalermchaiPanyadee, and SomkidKaewtip	
17. การประเมินผลการดำเนินงานโรงเรียนประชารัฐ ระยะเวลาที่ 1 กรณีศึกษาจังหวัดสุพรรณบุรี	323
จิตาพร หิรัญอ่อน	
18. ประชากรรัฐกับบทบาทการมีส่วนร่วมในนโยบายเกษตรแปลงใหญ่ เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน	340
สายลม ประทุมเมือง และศิริรัตน์ ชุณหคล้าย	
19. การศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางต่อต้านการทุจริตในการ จัดซื้อจัดจ้างของมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่ง	355
วรางคณา หิรัญวาทิต	
20. คุณภาพการให้บริการรถโดยสารประจำทางขององค์การขนส่งมวลชนกรุงเทพ	375
เบญจพร ศรีมีชัย	
21.การพัฒนาโปรแกรมทะเบียนสิ่งก่อสร้าง ครุภัณฑ์ และวัสดุ ของศูนย์สัตว์ทดลองแห่งชาติ มหาวิทยาลัยมหิดล	407
อรอริย์ อูชม, พัชรินทร์ สายขุน และสมบูรณ์ มาตรฐานศรี	
22. การพัฒนาหุ่นจำลองหนูแรทเพื่อฝึกปฏิบัติการให้สารทดสอบ	421
สมบูรณ์ มาตรฐานศรี	
23. การศึกษาเปรียบเทียบประสิทธิภาพของกระบวนการลาของบุคลากร ด้วยระบบออนไลน์กับกระบวนการลาด้วยเอกสาร กรณีศึกษา ศูนย์สัตว์ทดลองแห่งชาติ มหาวิทยาลัยมหิดล	434
อรทัย การะเวก, ลัดดา ชัยยะ, กัญญากร เกิดศรีเพ็ง และอรอริย์ อูชม	

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

24. การนำระบบเอกสารสารสนเทศ (MUSIS) เพื่อการพัฒนาระบบ
การจัดการเอกสารระบบคุณภาพของศูนย์สัตวทดลองแห่งชาติ มหาวิทยาลัยมหิดล
กัญญากร เกิดศรีเพ็ญ, อรทัย การะเวก และกรกช อาคมศิลป์ 447
25. การศึกษาเปรียบเทียบวิธีการจัดหาพัสดุของมหาวิทยาลัยมหิดลก่อน
และหลังการเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ
พัชรินทร์ สายขุน และวรกมลวรรณ สุวรรณน้อย 460
26. ไทใหญ่ : พลวัตการก้าวข้ามพรมแดนรัฐชาติสู่การเป็น “แรงงานข้ามชาติ”
อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่
พัชรพร ศรีกันชัย 473
27. ประสิทธิภาพการจัดการเบียดบังชีพผู้สูงอายุของเทศบาลเมือง
ในเขตอำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี
สุพจน์ บุญวิเศษ 489
28. นโยบายปฏิบัติการตะวันออก (Act East Policy) ของอินเดีย
กับความสัมพันธ์เชิงนโยบายทางเศรษฐกิจของประเทศไทย
ศศิชา หัวเขา 508
29. การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้สู่ความเป็นเลิศ
ของสถาบันรัชต์ภาคย์
ณพัฐธิกา ปิติเลิศศิริกุล, สมเกียรติ ตุ่นแก้ว, ไพโรภ รัตนชวงค์, พูนชัย าวีราช 522
30. แนวทางการพัฒนาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ
พระราชบัญญัติวินัยการเงินการคลังของรัฐ พ.ศ. 2561
ของผู้ปฏิบัติงานงานคลังและพัสดุ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล
กฤษฎา สุวรรณานุรักษ์ และวีรวัดน์ เปล่งปลื้ม 540
31. การพยากรณ์ความต้องการใช้ปริมาณน้ำมันเชื้อเพลิง สำหรับรถยนต์
ส่วนบุคคล คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล
คณภรณ์ เข้มทอง และมณฑนะ มั่นคงวงศ์ศิริ 562

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ปัญหากฎหมายละเมิดตามสัญญาจ้างทำของ: กรณีก่อสร้างอาคารสูง
LEGAL PROBLEM OF TORT IN RELATION TO HIRE OF WORK:
THE CASE HIGH-RISE BUILDINGS

นายชินวัต จันทรานนท์ (SHINNAWAT JUNTRANON)

นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขานิติเศรษฐศาสตร์การค้าระหว่างประเทศ คณะนิติศาสตร์ และคณะ

เศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ปี 2561

MASTER DEGREE OF INTERNATION TRADE LAW AND ECONOMICS

FACULTY OF LAW AND FACULTY OF ECONOMICS THAMMASAT

UNIVERSITY YEAR 2018

E-mail: jshinnawat@gmail.com

บทคัดย่อ

การก่อสร้างอาคารสูง ลักษณะอาคารสำนักงาน หรืออาคารสำหรับพักอาศัยแบบ คอนโดมิเนียม ถือเป็นรูปแบบใหม่ของการทำงานและอยู่อาศัยบนพื้นที่ย่านธุรกิจ เป็นความสะดวก ต่อการคมนาคมที่รวดเร็วด้วยรถไฟฟ้าที่ทันสมัย การแข่งขันทางธุรกิจของอาคารสูงดังกล่าว เป็น สาเหตุให้ผู้ประกอบการที่เห็นแก่ได้ สร้างผลกำไรโดยมิชอบ ดำเนินการด้วยต้นทุนต่ำกว่า มาตรฐานวิชาชีพที่ควรกระทำ เป็นความเสี่ยงต่อความเสียหายแก่ชีวิตและทรัพย์สินของผู้อื่น ที่ อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่ข้างเคียง และเมื่อเกิดความเสียหายขึ้น ผู้ประกอบการมักหลีกเลี่ยงความเสียหาย จากการผิดพลาดเหล่านั้นว่า เป็นสัญญาจ้างทำของ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 428 ที่ว่า ผู้ว่าจ้างทำของไม่ต้องรับผิดชอบเพื่อความเสียหายอันผู้รับจ้างได้ก่อให้เกิดขึ้นแก่ บุคคลภายนอกในระหว่างทำการงานที่ว่าจ้าง นอกจากนี้ การดำเนินคดีในชั้นศาล มักใช้เล่ห์เพทุบาย ในการต่อสู้คดี แม้กระทั่งศาล/ผู้พิจารณาคดีเองก็ไม่อาจรู้เท่าทันผู้ประกอบการในกิจการที่มีมูลค่า หลายพันล้านบาท ซึ่งเป็นความสำคัญของปัญหาเหล่านี้ โดยผู้เขียนได้นำคดีตัวอย่างมาทำการศึกษา

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

เพื่อเผยแพร่แก่ผู้ที่ได้รับผลร้ายเช่นกรณีนี้ ใช้เป็นแนวทางในการดำเนินคดี การนำเสนอแก้ไขกฎหมาย หรือข้อบกพร่องอื่นจากคดีตัวอย่างที่นำมาศึกษา ประกอบกับข้อวินิจฉัยของศาลฎีกาที่ผ่านมา ซึ่งได้วางหลักข้อพิจารณา “กรณีการก่อสร้างอาคารสูง” ไว้อย่างครอบคลุม ถือเป็นความสำคัญของมาตรานี้ต่อแนวทางระหว่างผู้เสียหายกับผู้ประกอบการก่อสร้างอาคารสูง การใช้ดุลพินิจในกระบวนการพิจารณา การรับฟังพยานหลักฐานของศาล และการปรับใช้กฎหมายละเมิดตามสัญญาจ้างทำของตามมาตรา 428 ประกอบคำพิพากษาของศาลชั้นต้น ก็ยังคงเป็นปัญหาที่ขัดกับหลักข้อเท็จจริงที่พิจารณาได้จากคดีตัวอย่างที่นำมาศึกษา ซึ่งต่อมาศาลอุทธรณ์ได้พิจารณา กลับคำพิพากษาของศาลชั้นต้น ที่วินิจฉัยขัดต่อแนวทางของกฎหมาย

รวมทั้งมุมมองทางเศรษฐศาสตร์ที่มีต่อกฎหมายละเมิด การคำนวณค่าเสียหายที่จะทำให้ผู้เสียหายกลับคืนสู่สภาพเสมือนว่าไม่มีการละเมิด ถือเป็นเครื่องมือในการยับยั้งผู้ที่อาจกระทำละเมิดใช้ความระมัดระวังมากขึ้น หรือป้องปรามการกระทำที่จะก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้อื่นได้ในระดับหนึ่ง โดยคำนึงถึงผลกระทบต่อสังคมและการกำหนดค่าเสียหายเชิงชดเชยได้ในระดับที่เหมาะสม (Optimal damages) ซึ่งจะช่วยให้การพิจารณาค่าเสียหายในคดีละเมิดของศาลยุติธรรมเกิดแนวทางที่ชัดเจนยิ่งขึ้น และเสริมความเป็นธรรมในการใช้กฎหมาย ทั้งยังเกี่ยวข้องกับความคุ้มค่าในการฟ้องคดี หรือผลกระทบต่อค่าเสียโอกาสอื่นๆในทางคดี ที่จะเอื้อให้เกิดการเจรจาต่อรองที่มีประสิทธิภาพระหว่างคู่กรณี และแก้ปัญหาจากเหตุละเมิดที่เกิดขึ้นด้วยการประนีประนอมได้

คำสำคัญ: ปัญหาสัญญาจ้างทำของ, ก่อสร้างอาคารสูง

Abstract

Construction of high-rise -buildings as offices or condominiums is a new trend in business districts. High competition of construction in this business leads to cases where businessmen may lower their standard professional prudence in order to lower their building costs. This scenario will in turn effect the life and properties of the residence as well as those who

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

live nearby. In the past, project owners had always be able to pass liabilities on to sub-contractors under Section 428 of the Civil and Commercial Code. Section 428 of the Code states that “an employer does not have to be liable for any damage that a contractor has caused to a third party during the commissioning of the work.” In case involving high-rise building, court’s judgment will be decided under judge’s discretion and consideration. Consequently, even in similar cases, the results of the judgment can be different. In this thesis, the author has shown several case studies of those involved similar incidents of high-rise building. This thesis demonstrates that under the current conditions and practice, project owners cannot deny responsibility under Section 428 of the Code. It includes analyses of some previous Supreme Court’s judgments and comparison is similar incidents decided under foreign laws including German, English, and Japanese laws. This composition provides recommendations for the Thai Legal system, regarding suitable approaches of the judges’ prosecutors, remedies, hearing of witness, issues on burden of proof appellate procedures, et cetera.

In the economic viewpoint of tort law, the optimal compensation of damages would, in turn, motivate the payer’s responsibility to act carefully. If this economic principle is applied, it will help the courts’ consideration in cases involved high-rise building, especially in the aspects of the worthiness of prosecution, expenses or the realization of opportunity loss that the case may be more economical if it is settling through negotiation or mediation.

Keywords: Hire of Work, Case High-Rise buildings

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของการศึกษา

ปัจจุบันการก่อสร้างอาคารสูงในเขตเมืองที่เพิ่มมากขึ้นเป็นปัจจัยหนึ่งที่สะท้อนถึงพัฒนาการทางสังคม และเศรษฐกิจของประเทศไปในทิศทางที่ดี ซึ่งนอกจากโครงสร้างพื้นฐานของ

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ประเทศ (Infrastructures) ที่รองรับต่ออัตราการเกิดขึ้นของอาคารสูงอย่าง อาคารสำนักงาน หรือ อาคารสูงสำหรับพักอาศัยแล้ว ความต้องการที่เพิ่มขึ้นของผู้ทำงานในยุคใหม่ก็เช่นกัน ในขณะที่ระบบกฎหมายจากการเกิดขึ้นของอาคารสูงยังคงมีรูปแบบเดิม กฎหมายประกอบการอันเกี่ยวกับอาคารสูงที่ใช้บังคับ ยังคงไม่ได้รับการแก้ไขให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงในยุคปัจจุบัน การก่อสร้างอาคารสูงตั้งแต่ 20-35 ชั้น เป็นการคุ้มค่าแก่การลงทุนของผู้ประกอบการ ความเห็นแก่ได้ของผู้ประกอบการบางส่วน ไม่ใช้ความระมัดระวังตามสมควรแก่วิชาชีพของตน เป็นสาเหตุของความเสียหายต่อชีวิตและทรัพย์สินของบุคคลอื่น ถือเป็นความเสี่ยงภัยกับบริเวณพื้นที่ใกล้เคียง โครงการก่อสร้าง เมื่อเกิดความเสียหายขึ้น ผู้ประกอบการมักจะเพิกเฉย และหลีกเลี่ยงความเสียหาย โดยใช้ช่องว่างทางกฎหมายปฏิเสธความรับผิดชอบที่ก่อขึ้น และหากมีการฟ้องร้องดำเนินคดีจากคดีตัวอย่างที่นำมาศึกษา มักใช้เล่ห์เพทุบายในการต่อสู้คดี ซึ่งแม้กระทั่งศาลหรือผู้พิพากษาคดีเองก็ไม่อาจรู้ทันผู้ประกอบการที่ก่อสร้างอาคารสูงในมูลค่าหลายพันล้านบาท คำพิพากษาของศาลจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งเนื่องจากการใช้ดุลพินิจของผู้พิพากษาที่พิจารณาคดี ทั้งในข้อเท็จจริงที่คล้ายกัน และการปรับบทกฎหมายมีลักษณะเดียวกัน แต่ผลของคำพิพากษากลับมีแนวทางที่ต่างกัน ถือเป็นปัญหาสำคัญของความเป็นธรรมที่เกิดขึ้น ซึ่งหมายรวมถึงระดับอธิบดีผู้พิพากษาภาค และรองอธิบดีผู้พิพากษาภาค ที่ร่วมลงชื่อในการตรวจสำนวนพร้อมให้ความเห็นชอบด้วยกับคำพิพากษาของศาลชั้นต้นที่ยกฟ้องโจทก์ ในความเสียหายตามจำนวนทุนทรัพย์ที่ฟ้องร้องกว่า 32 ล้านบาท โดยไม่แสดงความเห็นแย้งหรือความเห็นต่างไว้ในคำพิพากษา ถือเป็น การตอกย้ำความเสียหายแก่โจทก์เพิ่มขึ้น และถือเป็นการเพิ่มเติมคุณค่าคำพิพากษาที่ขัดต่อกฎหมายของศาลชั้นต้นอย่างสิ้นเชิง ซึ่งต่อมา ศาลอุทธรณ์กลับคำพิพากษาของศาลชั้นต้น “พิพากษาให้จำเลยและจำเลยร่วม ร่วมกันชำระค่าเสียหายแก่โจทก์จำนวนเงินกว่า 30 ล้านบาท ดอกเบี้ยอีกร้อยละ 7.5 จนกว่าชำระเสร็จแก่โจทก์ และให้ใช้ค่าธรรมเนียมทั้งสองศาลแทน โจทก์ กำหนดค่าทนายความ 100,000 บาท”

ดังนั้น ข้อพิจารณาของศาลชั้นต้น อีกหลายประการ ซึ่งขัดต่อประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งหรือไม่ชอบด้วยหลักในกระบวนการพิจารณาตามที่กฎหมายให้อำนาจไว้ จนนำมาสู่ข้อขัดแย้งหรือความเคลือบแคลงสงสัยในการพิพากษาคดี

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

“สัญญาจ้างทำของ” ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 428 มีความหมายตามหลักแนวคิด ทฤษฎี ประกอบแนวทางของคำพิพากษาศาลฎีกาในอดีต โดยคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 13825/2555 วางหลักไว้ว่า “เป็นสัญญาที่ผู้ว่าจ้างมุ่งต่อผลสำเร็จของงานที่จ้าง โดยไม่อาจเข้าไปเกี่ยวข้องกับการงานที่ผู้รับจ้างได้กระทำตามการว่าจ้างนั้น” แต่การต่อสู้ในทางคดีของผู้ก่อสร้างอาคารสูง ที่ก่อความเสียหายแก่ผู้อื่นแล้ว มักใช้ข้ออ้างว่า ตนเป็นเพียงผู้ว่าจ้างทำของและไม่ต้องรับผิดชอบตามมาตรา 428 ทั้งที่ สัญญาก่อสร้างอาคารสูงมีข้อจำกัดและเงื่อนไขของสัญญา ที่ไม่อาจถือเป็นสัญญาจ้างทำของแต่อย่างใด อีกทั้งผู้ประกอบการหรือผู้ว่าจ้างจะต้องมีวิศวกรผู้ชำนาญการคอยควบคุมและร่วมการทำงานกับผู้รับเหมา/ผู้รับจ้างในทุกขั้นตอนตลอดระยะเวลาของการทำงาน รวมทั้งการแต่งตั้งตัวแทนเข้าควบคุมงานในพื้นที่ก่อสร้างให้เป็นไปตามรูปแบบที่ผู้ว่าจ้าง หรือผู้ประกอบการเป็นผู้กำหนด จึงไม่อาจเป็น สัญญาจ้างทำของ ที่จะปรับบทกฎหมาย มาตรา 428 และข้อสำคัญอีกประการหนึ่งคือ ผู้รับจ้างทั่วไปไม่มีศักยภาพในความรับผิดชอบต่อบุคคลภายนอก เนื่องจาก คู่สัญญาผู้รับจ้างมักเป็นนิติบุคคลที่มีทุนจดทะเบียนไม่เกิน 1 - 4 ล้านบาท ขณะที่มูลค่าตามสัญญาจ้างเหมาทำการก่อสร้างโครงการอาคารสูงมีมูลค่ากว่าร้อยละพันล้านบาท โอกาสของความผิดพลาดและก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้อื่น ย่อมสูงตามมูลค่าของงานที่รับจ้าง การชดเชยค่าเสียหายของผู้รับจ้าง ย่อมรับผิดชอบไม่เกินไปกว่ามูลค่าทุนจดทะเบียนนิติบุคคลของผู้รับจ้าง แม้จะมีความเสียหายมากเพียงใดก็ตาม และตามธรรมชาติของการเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ที่ดิน หรือการมีที่ดินข้างเคียงต่อเนื่องกับที่ดินใน โครงการก่อสร้างทั่วไป ไม่อาจรู้ได้ว่าเจ้าของโครงการก่อสร้างจะไปดำเนินการก่อสร้างด้วยวิธีใด โดยการจะไปจ้างเหมางานก่อสร้างให้แก่ผู้ใดบ้าง หรือว่าจ้างแบ่งงานก่อสร้างเป็นที่ชั้นตอน ก็ผู้รับเหมา มั่นเกินรับรู้ของบุคคลภายนอกที่เป็นวิญญูชนทั่วไป ดังนั้น ข้ออ้าง ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 428¹ จึงไม่สามารถนำมาปรับแก้คดีละเมิดตามสัญญาจ้างทำของ กรณีก่อสร้างอาคารสูง ซึ่งแท้จริงแล้วผู้ว่าจ้างหรือผู้ประกอบการเจ้าของโครงการต่างหากที่เป็นผู้ละเมิด หรืออาจเป็นผู้ว่าจ้างที่จงใจมอบหมายงานที่เสี่ยงภัยให้ผู้รับจ้างให้กระทำไปตามสัญญาจ้าง เป็นการกระทำผิดโดยตัวผู้ว่าจ้างหรือเจ้าของโครงการก่อสร้างด้วยตนเอง อันเป็น

¹ มาตรา ผู้ว่าจ้างทำของไม่ต้องรับผิดชอบเพื่อความเสียหายอันผู้รับจ้างได้ก่อให้เกิดขึ้นแก่บุคคลภายนอกในระหว่างทำการงานที่ 428 ว่าจ้าง เว้นแต่ผู้ว่าจ้างจะเป็นผู้ผิดในส่วนการงานที่สั่งให้ทำหรือในคำสั่งที่ตนให้ไว้ หรือในการเลือกหาผู้รับจ้าง

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

เหตุละเมิดตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 420² และ/หรืออาจประกอบด้วย มาตรา 428 หากเข้าองค์ประกอบเป็นกรณีการว่าจ้างตามสัญญาจ้างทำของ ซึ่งทั้งสองมาตราผู้กระทำจำเป็นต้องรับผิดชอบละเมิดที่เกิดจากการกระทำโดยตนเอง เพราะผู้ว่าจ้างเป็นต้นเหตุแท้จริงของการเสี่ยงภัยจนเกิดความเสียหายขึ้น

ดังนั้น คดีทางแพ่งเรื่องหนึ่งซึ่งผู้เขียนนำมาเป็นกรณีศึกษา ซึ่งคู่ความพิพาทกันด้วยเหตุละเมิด โดยดำเนินกระบวนการพิจารณาจนกระทั่งมีคำพิพากษาในศาลชั้นต้นเป็นเวลายาวนานกว่า 3 ปี และศาลชั้นต้นกลับมีคำพิพากษาว่า จำเลยไม่ต้องรับผิดชอบฟ้อง เพราะจำเลยเป็นเพียงผู้ว่าจ้าง จึงไม่ต้องรับผิดชอบตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 428 คำวินิจฉัยของศาลชั้นต้นกระท่งนำมาสู่คำพิพากษานั้น มีเหตุปัจจัยที่เกิดขึ้นหลายอย่าง เกิดเป็นข้อกังขาที่เคลือบแคลงต่อการใช้ดุลพินิจของศาลชั้นต้นนั้น เป็นอย่างไร เป็นข้อผิดพลาดของโจทก์เองหรือเป็นไปโดยดุลพินิจการวินิจฉัยที่มีขอบของศาลชั้นต้น ผลกระทบต่อผู้เสียหายหรือ โจทก์ผู้ฟ้องคดีที่มีความเสียหายตามจำนวนทุนทรัพย์ที่เรียกร้องกว่า 30 ล้านบาท กระบวนการดำเนินคดีในศาลตั้งแต่ ชั้นตรวจคำฟ้องรับคำให้การ จนกระทั่งศาลในชั้นพิจารณาคำขอคุ้มครองชั่วคราวของศาลชั้นต้น ได้ทำการไต่สวนและมีคำสั่งคุ้มครองชั่วคราวตามที่โจทก์ร้องขอนั้นมีมาอย่างไร ซึ่งต่อมาในชั้นพิจารณา จำเลยได้ยื่นคำร้องต่อผู้ในชั้นคำสั่งคุ้มครองชั่วคราวระหว่างพิจารณาของศาล ซึ่งศาลได้มีคำสั่งไว้ว่า “ให้จำเลยหรือตัวแทนของจำเลยระงับการก่อสร้างไว้ในระหว่างพิจารณา จนกว่าศาลจะมีคำสั่งเปลี่ยนแปลงหรือเพิกถอน” โดยจำเลยได้แย้งคำสั่ง ด้วยการยื่นคำร้องเพื่อขอให้ตนได้ทำการก่อสร้างต่อไป กว่า 10 ฉบับ ศาลพิจารณาแล้วยกคำร้องที่จำเลยยื่นในชั้นพิจารณาทุกฉบับ อีกทั้งจำเลยยังได้ตอบโต้โจทก์ โดยการยื่นฟ้องคดีต่อโจทก์หรือผู้เสียหาย เป็นจำเลยในคดีความผิดทางอาญา และคดีทางแพ่งอีก 2 คดี ซึ่งต่อมาได้ต่อสู้กันจนถึงชั้นอุทธรณ์ ทั้งศาลชั้นต้นและศาลอุทธรณ์ต่างก็มีคำพิพากษายกฟ้อง และคดีถึงที่สุดแล้วทั้งหมดในสองคดี จึงเกิดการรับต่อข้อเท็จจริงกันแล้วในหลายประเด็น โดยการยอมรับต่อความเสียหายและการดำเนินการก่อสร้างโดยจำเลยเอง ทั้งในคดีหลักและคดีที่จำเลยฟ้อง โจทก์เป็นจำเลยอีกสองคดี เป็นการดำเนินกระบวนการพิจารณาที่ใช้ระยะเวลา

² มาตรา เถินเล่า ทำต่อบุคคลอื่นโดยผิดกฎหมายให้เขาเสียหายถึงแก่ชีวิตก็ดี แก่ร่างกายก็ดี อนามัยก็ดี ผู้ใดจงใจหรือประมาท 420 เสรีภาพก็ดี ทรัพย์สินหรือสิทธิอย่างหนึ่งอย่างใดก็ดี ท่านว่าผู้นั้นทำละเมิดจำต้องใช้ค่าสินไหมทดแทนเพื่อการนั้น

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

มาแล้วกว่า 4 ปี แต่ภายหลังจากในคดีหลัก ศาลชั้นต้นกลับมีคำพิพากษาที่ขัดต่อคดีอาญาและคดีแพ่งที่ตัดสินไปแล้ว ทั้งที่ในคดีอาญาที่พิพากษาไปแล้วนั้น ศาลที่พิจารณาในส่วนของคดีแพ่งจำต้องรับฟังข้อเท็จจริง และมีคำพิพากษาหรือคำตัดสินที่ไม่ขัดแย้ง หรือขัดต่อการรับฟังข้อเท็จจริงในคดีอาญา อันถือเป็นการดำเนินกระบวนการพิจารณาที่ผิดกฎหมาย เพราะหากแต่ละศาลรับฟังข้อเท็จจริงและดำเนินคดีในมูลเหตุของคดีเดียวกัน เป็นไปในทิศทางกลับกัน มีข้อเท็จจริงเช่นไร จึงเป็นที่น่าสนใจจากคดีตัวอย่างที่ผู้เขียนยกมาเพื่อทำการศึกษามากกว่า การศึกษาจากคำอุทธรณ์ของโจทก์ในคดีนี้ ต่อข้อโต้แย้งในกระบวนการพิจารณาของศาลชั้นต้นกระทั้งมีคำพิพากษาของคดีนี้เป็นไปอย่างน่าสนใจ ซึ่งคำอุทธรณ์ได้ยืนยันในการตั้งข้อสังเกตตอนท้ายของคดีนี้อีกว่า มีการปรับเปลี่ยนองค์คณะทั้งสองคน และในชั้นสืบพยานประกอบการพิจารณาโดยผู้พิพากษาเพียงนายเดียว การสืบพยานคู่ความที่ใช้เวลาสืบพยาน 3 วัน โดยมีได้นำข้อเท็จจริงในชั้นพิจารณาที่เกิดขึ้นมาก่อนมีการสืบพยานมาทำการวินิจฉัยประกอบคำพิพากษา ซึ่งขัดต่อหลักในกระบวนการวิธีพิจารณาความแพ่ง และต่อมาศาลอุทธรณ์ภาค 1 ได้มีคำพิพากษากลับคำพิพากษาของศาลชั้นต้นทั้งหมด โดยให้จำเลยและจำเลยร่วม ร่วมชดใช้ค่าสินไหมทดแทนโจทก์เป็นเงินกว่า 30 ล้านบาท คดีนี้เกิดขึ้นในศาลจังหวัดนนทบุรี ทั้งคู่ความ เอกสารที่เกี่ยวข้องแก่คดีตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 420 และมาตรา 428

ผู้เขียนจึงประสงค์ที่จะนำเสนอข้อเท็จจริงเป็นตัวอย่างในคดีนี้ เพื่อให้ประจักษ์ต่อเหตุละเมิดตามสัญญาจ้างทำของต่อความไม่ชัดเจนในประเด็นทางกฎหมาย และความเห็นต่างทางวิชาการกับกรณีความรับผิดชอบตามมาตรา 428 หรือมาตรา 420 ทั้งข้อเท็จจริง ข้อกฎหมาย และกระบวนการพิจารณาคดีของศาล โดยศึกษา วิจัย ค้นคว้าหาความจริง และทำการเปรียบเทียบกับคดีอื่นในลักษณะเดียวกันในประเทศ และต่างประเทศได้แก่ เยอรมนี อังกฤษ และญี่ปุ่น

ส่วนแนวการศึกษาทางเศรษฐศาสตร์ นิติเศรษฐศาสตร์ ถือเป็นผลจากการศึกษาที่ทำให้เกิดเครื่องมือในการยับยั้ง หรือป้องกันการกระทำที่ก่อให้เกิดความเสียหาย ทั้งยังเกี่ยวข้องกับกฎหมายละเมิดในแง่มุมอื่น เช่น การคำนวณความคุ้มค่าในการฟ้องคดี ปัญหาเกี่ยวกับผลกระทบต่อค่า

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

เสียโอกาสในการฟ้องร้อง หรือนำเสนอแนวคิดพัฒนาการคุ้มครองกรรมสิทธิ์ส่วนบุคคล³ (Property rights) ที่จะเอื้อให้เกิดการเจรจาต่อรองที่มีประสิทธิภาพระหว่างคู่กรณี และแก้ปัญหาจากเหตุละเมิดที่เกิดขึ้นด้วยการประนีประนอมได้

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัญหาในคดีตัวอย่าง นำมาวิเคราะห์ : กรณีก่อสร้างอาคารสูง โดยแสดงให้เห็นถึงจุดอ่อน จุดแข็งของกลุ่มความที่พิพาท รวมทั้งการดำเนินคดีของศาลในกระบวนการพิจารณา และวิธีการที่ควรนำมาใช้แก้คดีละเมิด ประกอบเหตุผลละเมิดตามสัญญาจ้างทำของ
2. เพื่อศึกษาแนวคิด ทฤษฎี หรือหลักปรัชญาการใช้ดุลพินิจของศาล การพิเคราะห์เหตุผลประกอบคำพิพากษา
3. เพื่อศึกษาหลักการ และแนวคิดของกฎหมายละเมิด ในมิติทาง นิติเศรษฐศาสตร์
4. เพื่อนำเสนอแนวทาง แก้ไขตัวบทกฎหมาย และข้อเสนอแนะอื่นๆ

กรอบแนวคิดการทำวิจัย

แนวทางในการศึกษานี้ มุ่งต่อแนวคิด ทฤษฎี และเจตนารมณ์ในการบัญญัติกฎหมายละเมิดตามมาตรา 420 และมาตรา 428 ที่ปรากฏความสัมพันธ์ระหว่างสองมาตรานี้ในการใช้สิทธิเรียกร้องต่อเหตุและผู้กระทำละเมิด โดยทำการวิเคราะห์หลักการ ประกอบข้อกฎหมาย ตามแนวทางของคำพิพากษาศาลฎีกา เปรียบเทียบกับต่างประเทศ ได้แก่ ประเทศเยอรมนี อังกฤษ และญี่ปุ่น เพื่อให้ได้หลักการในการใช้สิทธิของผู้ที่ได้รับความเสียหายอย่างครบถ้วน ซึ่งโดยข้อเท็จจริงแล้ว แม้การอุทธรณ์คำพิพากษาที่ศาลล่างวินิจฉัยมาโดยขัดต่อหลักของกฎหมายนั้น เป็นสิทธิที่คู่ความกระทำได้ แต่ความเสียหายที่จะรอให้ถูกต้องสมบูรณ์โดยศาลสูงเพียงอย่างเดียว นั้น อาจจำต้องใช้เวลาในแต่ละชั้นศาลอีกหลายปี วิทยุชนหรือผู้เสียหายย่อมรู้ซึ่งถึงระยะเวลาในการนี้ได้เป็นอย่างดี อีกทั้งค่าใช้จ่ายในการดำเนินคดี ค่าเสียโอกาส หรือแม้เฉพาะในส่วนค่าธรรมเนียมของ

³ Ronald H. Coase ผู้ได้รับรางวัลโนเบลสาขาเศรษฐศาสตร์ในปี ค.ศ.1991 จากสหรัฐอเมริกา ได้มีการนำเสนอแนวคิดพัฒนาการคุ้มครองกรรมสิทธิ์ส่วนบุคคล (Property rights) ที่จะเอื้อให้เกิดการเจรจาต่อรองที่มีประสิทธิภาพระหว่างคู่กรณี ซึ่งจะช่วยแก้ปัญหาการทำละเมิด และแก้ปัญหาจากเหตุละเมิดที่เกิดขึ้นด้วยการประนีประนอมได้

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

แต่ละชั้นศาลที่มากกว่า 200,000 บาท ทั้งยังไม่อาจรวมถึงความสูญเสียที่ตามมาอย่างต่อเนื่องอีกเป็นจำนวนมาก มูลค่าที่ไม่อาจคำนวณค่าเสียหายเป็นตัวแทนได้อย่างเหมาะสม รวมทั้ง ทำการศึกษาหลักการ และวิธีการคำนวณทางเศรษฐศาสตร์ ซึ่งจะทำให้การชดเชยค่าเสียหายเป็นไปในหลักการที่ยอมรับได้ อันจะส่งผลให้ผู้กระทำละเมิดใช้ความระมัดระวังมากขึ้น ซึ่งถือเป็นการป้องปรามผู้กระทำผิดที่จะก่อให้เกิดเหตุละเมิดต่อผู้อื่นได้ในระดับหนึ่ง

บททวนวรรณกรรม

ตามแนวคิด ทฤษฎี สัญญาจ้างทำของ คือ สัญญาที่ผู้ว่าจ้างมุ่งต่อผลสำเร็จของงานที่ผู้ว่าจ้าง โดยไม่อาจเข้าไปเกี่ยวข้องกับงานที่ผู้รับจ้างได้กระทำตามการว่าจ้างนั้น (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 13825/2555) ส่วนข้อพิจารณากรณีเป็นการว่าจ้างทำของ “โดยหลักแล้ว ความรับผิดชอบของผู้ว่าจ้างทำของมิใช่ความรับผิดชอบแทนกัน จึงไม่ใช่กรณีอย่างนายจ้างกับลูกจ้าง แต่มีข้อยกเว้นว่า ผู้ว่าจ้างต้องรับผิดชอบตามมาตรา 428 ผู้ว่าจ้างจึงต้องรับผิดชอบในผลที่เกิดขึ้น แม้จะเป็นการกระทำของผู้รับจ้างก็ตาม ก็ไม่ทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างความผิดของผู้ว่าจ้างกับความเสียหายที่ผู้รับจ้างกระทำขึ้นขาดตอนลง แต่มิได้หมายความว่า ถ้าผู้ว่าจ้าง ว่าจ้างแล้วจะต้องรับผิดชอบไป ถ้าผู้ว่าจ้างไม่มีส่วนผิดก็หาต้องรับผิดไม่ การที่ผู้ว่าจ้างต้องรับผิดก็เพราะผู้ว่าจ้างกระทำผิดในหน้าที่ของตนเอง” (ประจักษ์ พุทธรสมบัติ, 2555: น.122) ส่วนข้อยกเว้นให้ผู้ว่าจ้างต้องรับผิดชอบตามมาตรา 428 ใน 3 กรณี คือ การงานที่สั่งให้ทำ คำสั่งที่ตนให้ไว้ หรือในการเลือกหาผู้รับจ้าง ทั้งสามกรณีถือว่าผู้ว่าจ้างกระทำผิด ซึ่งเท่ากับตนเองเป็นผู้กระทำละเมิดแม้จะเป็นการกระทำของผู้รับจ้างก็ตาม (ศักดิ์ สนองชาติ, 2551:118-119) ซึ่งความผิดของผู้ว่าจ้างทำของจะต้องรับผิดเพื่อการละเมิดของตนเอง เพราะตนมีความผิดอย่างใดอย่างหนึ่ง ไม่ว่าจะเป็นการงานที่ให้ทำ ในคำสั่งที่ได้ให้ไว้ หรือในการเลือกหาผู้รับจ้าง เป็นความรับผิดชอบตามมาตรา 428 ประกอบมาตรา 420 (จิตติ ดิงศภัทริย์, 2526: น.258) ความเห็นในทางวิชาการแบ่งเป็นกลุ่มความสัมพันธ์ของมาตรา 420 กับมาตรา 428 โดยส่วนใหญ่เห็นว่า ทั้งสองมาตราต้องใช้ร่วมกันเสมอ และถือเป็นการรับผิดโดยตนเองของผู้ว่าจ้าง ซึ่งกลุ่มความเห็นต่างที่ว่า ความรับผิดชอบตามมาตรา 428 เป็นความรับผิดชอบร่วมกันระหว่างผู้ว่าจ้างกับผู้รับจ้าง “มาตรา 428 ไม่ได้บัญญัติว่าความรับผิดของผู้ว่าจ้างเป็นความรับผิดร่วมกับผู้รับจ้างเทียบกับบท

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ใกล้เคียงด้วยตนเอง เห็นจะต้องเป็นความรับผิดชอบไม่ใช่ความรับผิดชอบโดยลำพังเพราะแม้ว่าผู้ว่าจ้างจะผิด ผู้รับจ้างก็ไม่ควรทำตามนั้น ยังทำไปก็ควรรับผิดชอบด้วย” (เสนีย์ ปราโมทย์, 2527:น.644) กลุ่มที่เห็นว่ามาตรา 428 เป็นความผิดเฉพาะของผู้ว่าจ้าง ไม่ว่าจะเป็นการที่ผู้ว่าจ้างผิดในส่วนงานงานที่ทำให้ทำ ผิดในคำสั่งที่ได้ให้ไว้ หรือผิดในการเลือกหาผู้รับจ้างก็ตาม การที่กฎหมายกำหนดให้ผู้ว่าจ้างต้องรับผิดชอบในความเสียหายที่ผู้รับจ้างได้ก่อขึ้น เพราะกฎหมายสันนิษฐานว่า ความเสียหายเกิดจากความผิดของผู้ว่าจ้าง แต่ก็เป็นความรับผิดชอบเฉพาะตามมาตรา 428 เท่านั้น มิใช่ความรับผิดชอบตามมาตรา 420 เนื่องจากความเสียหายมิได้เกิดจากการกระทำของผู้ว่าจ้างโดยตรง แต่เกิดจากการกระทำของผู้รับจ้างต่างหาก (สนันท์ภรณ์ โสคติพันธุ์, 2553: น.218) ส่วนของแนวคิด ทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์ ที่มีต่อมุมมองของกฎหมายละเมิดคือ การกำหนดค่าเสียหายที่เป็นธรรมถือเป็นเครื่องมือสำคัญในการยับยั้งพฤติกรรมที่ก่อให้เกิดความเสียหาย และการกำหนดค่าเสียหายที่ทำให้ผู้เสียหายกลับคืนสู่สภาพเสมือนไม่มีการทำละเมิด ถือเป็นเงื่อนไขสำคัญในการจูงใจให้เกิดการใช้ความระมัดระวังในระดับที่เหมาะสม(จิรวัดน์ ปิ่นเปี่ยมรัชฎ์ และคณะ, 2553: น.2-5)

วิธีการวิจัย

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยศึกษาทางเอกสารในคดีของคู่ความที่เกิดขึ้นจริง ในศาลจังหวัดนนทบุรี และเอกสารอื่น (Documentary Research) เช่น คำรากรกฎหมาย ผลงานวิจัย วิทยานิพนธ์ หรือบทความทางวิชาการทั่วไป เพื่อประกอบการศึกษา จากคำพิพากษาศาลฎีกาที่เกี่ยวข้องของประเทศไทย และต่างประเทศ ได้แก่ ประเทศเยอรมนี อังกฤษ และญี่ปุ่น โดยนำมาวิเคราะห์ สังเคราะห์ เพื่อให้เห็นแนวทางพิจารณาของกฎหมายที่ทำการศึกษา วิธีการใช้สิทธิของคู่ความ หรือคู่พิพาท และการวางแนวทางนำเสนอปรับปรุง แก้ไขกฎหมาย รวมทั้ง การคำนวณความคุ้มครองการฟ้องร้องเป็นคดีความ หรือการประนีประนอมก่อนฟ้อง ต่อเหตุละเมิดตามหลักเศรษฐศาสตร์ เพื่อการเรียกร้องความเสียหายที่เหมาะสมแก่เหตุและปัจจัย

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ผลการศึกษา

จากการศึกษาพบว่า การหลีกเลี่ยงค่าเสียหายของผู้กระทำละเมิด กรณีก่อสร้างอาคารสูง ที่มักใช้การกล่าวอ้าง มาตรา 428 เพื่อยกเว้นความรับผิดชอบจากกระทำให้เกิดความเสียหายแก่ผู้อื่น แต่ข้อเท็จจริงจากการศึกษา การก่อสร้างโครงการอาคารสูง แม้จะมีสัญญาว่าจ้างกับผู้รับเหมาในขั้นตอนต่างๆของการก่อสร้าง ส่วนของผู้ว่าจ้างหรือเจ้าของผู้ประกอบการ ซึ่งไม่สามารถหลีกเลี่ยงการควบคุมโดยวิศวกรหรือตัวแทนของตนที่จำเป็นต้องร่วมในการสั่งการ ปรับปรุง แก้ไข เพื่อให้เป็นไปตามแบบที่ผู้ว่าจ้างกำหนด รวมถึงการกำหนดเวลาทำงานของผู้รับจ้างเป็นสำคัญอีกด้วย จึงถือเป็นการบังคับบัญชาของผู้ว่าจ้าง อันเป็นลักษณะของสัญญาจ้างและเป็นสัญญาตัวแทนในฉบับเดียวกัน ซึ่งไม่ครบองค์ประกอบหรือขัดต่อความหมาย “สัญญาจ้างทำของ” ตามมาตรา 428 แม้ข้อพิจารณาของศาลชั้นต้นในคดีที่นำมาศึกษา จะขัดแย้งต่อแนวทางทฤษฎีและคำพิพากษาศาลฎีกาที่ผ่านมา โดยท้ายที่สุดแล้วก็ไม่อาจเปลี่ยนแปลงหลักการที่ถูกต้องจากคำพิพากษาของศาลสูง

อภิปรายผลและข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ได้ทราบถึงแนวคิด หลักเกณฑ์การใช้สิทธิเรียกร้องค่าเสียหาย หรือการต่อสู้คดี กรณีการก่อสร้างอาคารสูง จุดอ่อน จุดแข็งของคู่ความ ซึ่งไม่อาจใช้สิทธิเพื่อเอาเปรียบคู่พิพาท และวิธีการที่ควรนำมาใช้แก่คดีละเมิด ประกอบเหตุละเมิดตามสัญญาจ้างทำของ
2. ทำให้ทราบแนวคิด ทฤษฎี หรือหลักการใช้ดุลพินิจของศาลชั้นต้นในคดีตัวอย่าง การวิเคราะห์เหตุผลประกอบคำพิพากษา เพื่อการปรับใช้เป็นแนวทางในกระบวนการพิจารณา
3. ทำให้ทราบแนวทางในการพิจารณา ตามคำพิพากษาศาลฎีกา ในการปรับใช้หลักกฎหมายเรื่องความรับผิดทางละเมิดของผู้ว่าจ้างทำของตามมาตรา 428
4. ทำให้เกิดแนวคิด การคำนวณความสูญเสีย หรือการดำเนินคดีละเมิด ในมุมมองทางเศรษฐศาสตร์ ซึ่งจะทำให้เกิดทางเลือกในแต่ละขั้นตอนของการดำเนินคดี
5. ทำให้ได้แนวทางในการเสนอแก้ไขกฎหมาย และข้อเสนอแนะ จากการศึกษาวិเคราะห์ผลดี ผลร้าย หรือจุดอ่อน อันจะทำให้การพิจารณาคดีของศาลเป็นไปในทิศทางเดียวกัน และเป็นธรรมต่อคู่ความทุกฝ่าย

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

6. ทำให้เกิดข้อคิดเห็นต่อมุมมองที่แตกต่างจากวิทยานิพนธ์ที่มีประเด็นของกฎหมายละเมิด และสัญญาจ้างทำของ มาตรา 428 หลายฉบับที่ทำการศึกษา เช่น ความรับผิดชอบละเมิดของผู้ว่าจ้างทำของ (สาณี สุรเศรษฐบุรณะ, 2555) ความรับผิดชอบของผู้ว่าจ้างทำของในมูลละเมิด (เพชร จารุสกุล, 2524). เป็นต้น และประกอบด้วยตำราทางนิติศาสตร์ที่เกี่ยวข้องในหัวข้อที่ศึกษา โดยประเด็นที่แตกต่างในฉบับนี้ ได้แก่ การได้เรียนรู้เพื่อเป็นแนวทางข้อต่อสู้แก่คดี จากการปรับใช้ข้อกฎหมายแก่ข้อเท็จจริงที่รับฟังอย่างคลาดเคลื่อนของศาล และขัดต่อกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง ในอีกหลายกระบวนการ รวมทั้ง ได้รับรู้ถึงการตรวจสอบข้อเท็จจริงของผู้ประกอบการหรือผู้ว่าจ้าง-รับจ้างที่กล่าวอ้างพยานหลักฐานอันไม่ชอบด้วยกฎหมายมาอย่างเนบเนียน อีกทั้ง เงื่อนไขอื่นอันเป็นข้อจำกัดของสัญญาจ้างทำของ กรณีก่อสร้างอาคารสูงจากการนำคดีที่เกิดขึ้นจริงมาเป็นข้อศึกษา

7. เกิดข้อคิดเห็นใหม่ จากความเห็นที่แตกต่างทางวิชาการในการปรับข้อกฎหมายตามสัญญาจ้างทำของ มาตรา 428 ที่ต้องด้วยมาตรา 420 หรือไม่ ซึ่งเป็นที่ถกเถียงกัน แต่ในทฤษฎีของผู้เขียน กลับมีความเห็นที่ควรเป็นไปในทางปฏิบัติ ที่ต้องนำมาตรา 428 ประกอบกับมาตรา 420 มากล่าวอ้างในการฟ้องตามสัญญาจ้างทำของเสมอ แม้ในกรณีการก่อสร้างอาคารสูงก็เช่นกัน หรืออาจใช้เพียงมาตรา 420 หากเข้ากับข้อเท็จจริงในคดีตัวอย่างที่นำมาศึกษาในบทที่ 2 ดังที่จะกล่าวต่อไป

รายการอ้างอิง

จิต เศรษฐบุตร. (2556). คำอธิบายกฎหมายแพ่งลักษณะละเมิด. พิมพ์ครั้งที่ 8 โครงการตำรา

ประกอบการสอน คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

จิตติ ดิงสภักดิ์. (2556). คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 2 มาตรา 354 ถึงมาตรา

452. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพมหานคร: เรือนแก้วการพิมพ์.

ประจักษ์ พุทธิสมบัติ. (2548).ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ลักษณะละเมิดและจัดการงาน

นอกสั่ง. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร: บริษัท มีสมบัติ จำกัด.

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ไพจิตร ปุญญพันธุ์. (2526). ความรับผิดชอบของผู้ว่าจ้างทำของในมูลละเมิดเป็นความรับผิดชอบในการ
กระทำของบุคคลอื่นหรือไม่. *วารสารนิติศาสตร์*, 13(4).

ศักดิ์ สอนงชาติ. (2551). คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยละเมิด. พิมพ์ครั้งที่ 8.
กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์นิติบรรณการ.

เส็นีย์ ปราโมช. ม.ร.ว. (2479). กฎหมายอังกฤษว่าด้วยลักษณะสัญญาและละเมิด. พระนคร:
โรงพิมพ์สุวรรณศรี.

จิรวัดน์ ปั้นเปี่ยมรัษฎ์ และคณะ. (2553). การวิเคราะห์กฎหมายด้วยวิธีทางเศรษฐศาสตร์ : การคิด
ค่าเสียหายในคดีละเมิด. สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย.

สาณี สุรเศรษฐบุรณะ. (2555). ความรับผิดทางละเมิดของผู้ว่าจ้างทำของ. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต
คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

เพชร จารุสกุล. (2524). ความรับผิดของผู้ว่าจ้างทำของในมูลละเมิดเพื่อความเสียหายอันผู้รับจ้าง
ได้ก่อขึ้น. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ชินวัต จันทรานนท์. (2557). การใช้ดุลพินิจลงโทษและการกำหนดโทษทางอาญา. สารนิพนธ์
มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.

วิชา มั่นสกุล. (2516). ความรับผิดเพื่อละเมิดในการกระทำของตนเอง. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต
คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ปัจจัยที่สัมพันธ์กับการมีจิตสาธารณะของนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง

Factors Correlating with the Public Mind of Ramkhamhaeng University Students

บุณฑริก ไชยสมบัติ (Boontarik Chaisombat)

วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาการให้คำปรึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง

Master of Science Counseling Psychology Ramkhamhaeng University

พีศสถลธัมม์ ชำรงศำรกุล (Dr. Phitsaran Thamrongworakun)

ดร., อาจารย์ประจำภาควิชาจิตวิทยา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

Department of Psychology, Faculty of Education, Ramkhamhaeng University

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงสหสัมพันธ์ (Correlational Research) เพื่อศึกษาปัจจัยที่สัมพันธ์กับการมีจิตสาธารณะของนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษา ระดับการสนับสนุนทางสังคมและระดับจิตสาธารณะของนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง 2) เปรียบเทียบจิตสาธารณะจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลของนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง 3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการสนับสนุนทางสังคมกับจิตสาธารณะของนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหงที่ยังคงสถานภาพนักศึกษาปีการศึกษา 2561 ที่ได้จากการสุ่มแบบชั้นภูมิ จำแนกตามกลุ่มสายการศึกษา คือกลุ่มสายสังคมศาสตร์และกลุ่มสายวิทยาศาสตร์ แล้วคัดเลือกจำนวนกลุ่มตัวอย่างแบบไม่เป็นสัดส่วน กลุ่มละ 200 คน เนื่องจากจำนวนนักศึกษากลุ่มสายสังคมศาสตร์และสายวิทยาศาสตร์มีจำนวนแตกต่างกันมาก รวมจำนวนทั้งสิ้น 400 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.67 – 1 ประกอบด้วย 1) แบบวัดการสนับสนุนทางสังคม มีค่าความเชื่อมั่น .97 2) แบบวัดจิตสาธารณะ มีค่าความเชื่อมั่น .92 วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าร้อยละ คะแนนเฉลี่ย

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบสมมติฐานทางสถิติด้วยการทดสอบค่าที หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน ผลการวิจัย สรุปได้ ดังนี้

1. นักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหงมีการสนับสนุนทางสังคมและมีจิตสาธารณะอยู่ในระดับสูง
2. นักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหงเพศชายและเพศหญิงมีจิตสาธารณะไม่แตกต่างกัน ส่วนการมีจิตสาธารณะจากการแบ่งตามกลุ่มสายการศึกษาพบว่า นักศึกษากลุ่มสายสังคมศาสตร์และกลุ่มสายวิทยาศาสตร์มีจิตสาธารณะไม่แตกต่างกัน
3. การสนับสนุนทางสังคมของนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหงมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับค่อนข้างสูงกับการมีจิตสาธารณะอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ : จิตสาธารณะ, นักศึกษา, มหาวิทยาลัยรามคำแหง

Abstract

In this correlational research inquiry, the researcher examines factors correlating with the public mind of selected Ramkhamhaeng University (RU) students. As such, the objectives of this investigation are to study (1) the levels of social support and the levels of the public mind of the students of these RU students. The researcher also compares (2) the public mind of the students as classified by their demographical characteristics. Finally, furthermore, the researcher determines (3) the correlation between social support and the public mind of the students. Employing the stratified random sampling method, the researcher selected a sample population of 400 RU students having student status in the academic year 2018. The subjects were then classified by field of study, *viz.*, the social sciences and the natural sciences.

The research instruments—whose indices of item objective congruence fell between 0.67 and 1.00—consisted of the following: (1) a form for measuring social support at the reliability level of 0.97 and (2) a form for measuring public mind at the reliability level of 0.92.

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

Utilizing techniques of descriptive statistics, the researcher analyzed the data collected in terms of percentage, mean and standard deviation. Hypothesis testing was conducted by means of using a *t* test technique and Pearson's product moment correlation coefficient method.

Findings are as follows:

1. RU students exhibited social support vis-à-vis public mind at a high level.
2. Male and female RU students did not show parallel differences in public mind.

Public mind on the basis of classification by field of study indicated that there were no parallel differences in public mind between students in the field of the social sciences and those in the field of the natural sciences.

3. The social support was positively correlated at a rather high level with public mind at the statistically significant level of .05.

Keywords : Public mind, Undergraduate students, Ramkhamhaeng University

บทนำ

มูลนิธิการช่วยเหลือเพื่อการกุศล (Charities Aid Foundation : CAF) ได้เปิดเผยดัชนีสะท้อนความมีน้ำใจและการเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ของผู้คนจากทั่วโลก พบว่า ปี 2554 ประเทศไทยเป็นชาติที่ใจบุญอันดับ 9 ของโลกและอยู่ในลำดับที่ 2 ของเอเชียรองจากศรีลังกา ต่อมาในปี 2558 ประเทศไทยถูกจัดอยู่ในอันดับที่ 19 ของโลกและอยู่ในลำดับที่ 6 ของเอเชีย ส่วนในปี 2560 ประเทศไทยถูกจัดอยู่ในอันดับที่ 61 ของโลกและอยู่ในลำดับที่ 16 ของเอเชีย (Charities Aid Foundation, 2560) จะเห็นได้ว่าความมีน้ำใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ของคนไทยนั้นลดลงอย่างรวดเร็วจากสภาพสังคมโลกที่เปลี่ยนแปลงไป (ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์, 2552, หน้า 1-2)

จิตสาธารณะเป็นลักษณะสำคัญของการเป็นพลเมืองดีของประเทศ เพราะเป็นสิ่งที่สะท้อนให้เห็นถึงการมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคมส่วนรวมของประชาชน ตระหนักถึงการเสียสละ แบ่งปันทรัพย์สิน หรือการบำเพ็ญประโยชน์ด้วยแรงกายและจิตใจ ดังนั้นการส่งเสริมให้

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ประชาชนมีจิตสาธารณะจึงไม่เพียงกระตุ้นให้ประชาชนเห็นคุณค่าของการเสียสละเพื่อส่วนรวมเท่านั้น แต่ยังเป็นการสนับสนุนให้สมาชิกในสังคมเกิดความรับผิดชอบและมีจิตอาสา อันจะส่งผลดีต่อประเทศชาติบ้านเมือง ช่วยลดปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม เกิดความมั่นคงและยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนให้ดียิ่งขึ้น (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, 2556, หน้า 77-87)

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ได้ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัย ที่ควรเริ่มจากการสร้างความรู้ ความเข้าใจ และกระตุ้นให้นักศึกษาตระหนักถึงการมีจิตสาธารณะ เนื่องจากสถาบันอุดมศึกษามีความสำคัญต่อการผลิตคนเข้าสู่ตลาดแรงงานทั้งในปัจจุบันและอนาคต จึงต้องสร้างและกระตุ้นให้พลเมืองมีความรับผิดชอบต่อสังคมและมีจริยธรรม (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2560) มหาวิทยาลัยรามคำแหงเป็นมหาวิทยาลัยแบบตลาดวิชา ที่นักศึกษามีอิสระในการเลือกเรียนทำให้นักศึกษามีโอกาสเรียนรู้นอกชั่วโมงเรียนและทำกิจกรรมที่หลากหลาย รวมไปถึงกิจกรรมสาธารณะประโยชน์ หากมหาวิทยาลัยรามคำแหงสามารถสร้างบัณฑิตให้มีจิตวิญญาณของความรับผิดชอบต่อส่วนรวมได้ก็จะสามารถนำพาประเทศไปสู่การเปลี่ยนแปลงที่พัฒนาอย่างยั่งยืน

ดังนั้นในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีความสนใจเลือกศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีจิตสาธารณะของนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหงได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคล และปัจจัยการสนับสนุนทางสังคม ผลที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้คาดว่าจะทำให้ทราบถึงระดับการมีจิตสาธารณะของนักศึกษาเข้าใจถึงระดับความสัมพันธ์กับปัจจัยแต่ละด้าน อันจะเป็นประโยชน์ทั้งต่อหน่วยงาน องค์กร และสถาบันอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องในการพัฒนานักศึกษาให้มีจิตสาธารณะ สามารถกำหนดเป็นแนวทางการจัดการเรียนการสอน และกระตุ้นให้นักศึกษาเป็นบัณฑิตที่มีจิตสำนึกในความรับผิดชอบต่อสังคม เพื่อนำไปสู่การเป็นบัณฑิตที่มีความรู้คู่คุณธรรมสืบไป

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการสนับสนุนทางสังคมและระดับจิตสาธารณะ ของนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง
2. เพื่อเปรียบเทียบจิตสาธารณะของนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหงจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลที่ต่างกัน
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการสนับสนุนทางสังคมกับจิตสาธารณะของนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง

ทบทวนวรรณกรรม (แนวคิด ทฤษฎี)

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

1. จิตสาธารณะ

จิตสาธารณะ เป็นคำใหม่ที่มีใช้เมื่อไม่นานมานี้ อีกทั้งยังมีคำที่มีความหมายคล้ายคลึงกันมากมาย เช่น จิตอาสา จิตสำนึกสาธารณะ จิตสำนึกสาธารณสมบัติ จิตสำนึกต่อสังคม พฤติกรรมเอื้อสังคมและความรับผิดชอบต่อสังคม เป็นต้น นัยหลักของคำเหล่านี้คือการแสดงซึ่งพฤติกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมโดยไม่ได้หวังผลตอบแทน ซึ่งได้มีผู้ให้ความหมายไว้อย่างหลากหลาย โดยในการวิจัยครั้งนี้ จะใช้คำว่า “จิตสาธารณะ”

กระทรวงศึกษาธิการ (2553, หน้า 220) ได้ระบุถึงการมีจิตสาธารณะว่าเป็นคุณลักษณะที่แสดงออกถึงการกระตือรือร้นที่จะมีส่วนร่วมในกิจกรรมหรือสถานการณ์ที่ก่อให้เกิดประโยชน์แก่ผู้อื่น ชุมชนและสังคมด้วยความเต็มใจ โดยไม่หวังผลตอบแทน นอกจากนี้ สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (2542, หน้า 14) ให้ความหมายของจิตสาธารณะว่าเป็นการรู้จักเอาใจใส่เป็นธุระและเข้าร่วมในเรื่องของส่วนรวมที่เป็นประโยชน์ต่อประเทศชาติ มีความสำนึกและยึดมั่นในระบบคุณธรรมจริยธรรมที่ดี สรุปลแล้ว จิตสาธารณะ เป็นความตระหนักของบุคคลถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม ปราบปรามที่จะช่วยเหลือสังคม ต้องการเข้าไปแก้วิกฤตการณ์โดยรับรู้ถึงสิทธิควบคู่ไปกับหน้าที่และความรับผิดชอบต่อ สำนึกถึงพลังของตนว่าสามารถร่วมแก้ไขปัญหานั้นได้และลงมือ

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

กระทำเพื่อให้เกิดการแก้ปัญหา ด้วยวิธีการต่าง ๆ โดยการเรียนรู้และแก้ไขปัญหาพร้อมกับคนในสังคม การกระทำที่แสดงออกถึงความรับผิดชอบต่อสาธารณสมบัติ ด้วยการเอาใจใส่ดูแลเป็นธุระและเข้าร่วมในเรื่องส่วนรวมที่เป็นประโยชน์ร่วมกันของกลุ่มโดยไม่หวังผลตอบแทน

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาองค์ประกอบจิตสาธารณะจากแนวคิดของกรมวิชาการ (2542) ที่กำหนดคุณลักษณะพื้นฐานที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตในสังคม และเกณฑ์ชี้วัดการมีจิตสาธารณะของณัฐนิชากร ศรีบริบูรณ์ (2550, หน้า 30) จึงได้พฤติกรรมที่แสดงออกถึงการมีจิตสาธารณะ 3 ด้าน ได้แก่

1. ด้านการช่วยเหลือผู้อื่น หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงถึงความมีน้ำใจ เอื้ออาทร มีจิตใจโอบอ้อมอารี เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และให้ความช่วยเหลือผู้อื่นโดยไม่หวังผลตอบแทน
2. ด้านการเสียสละต่อสังคม หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกต่อสังคม การเสียสละเวลา กำลังกาย กำลังทรัพย์ ช่วยเหลือสังคม รวมทั้งการเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน
3. ด้านความมุ่งมั่นพัฒนา หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงถึงความตั้งใจแน่วแน่ในการเปลี่ยนแปลงสังคมให้ดีขึ้น มีความคิดริเริ่มในการพัฒนาตน และพัฒนาสังคม

2. การสนับสนุนทางสังคม

การสนับสนุนทางสังคม เป็นสิ่งสำคัญต่อการดำรงอยู่ของผู้คนที่มีการติดต่อสัมพันธ์กับบุคคลกลุ่มต่าง ๆ สามารถรับรู้ถึงแหล่งหรือบุคคลที่จะให้ความช่วยเหลือเมื่อพบปัญหาหรือวิกฤตการณ์ที่ยากลำบาก จะช่วยคลี่คลาย ลดความเครียดหรือผลกระทบจากความเดือดร้อนนั้น ๆ ซึ่งแหล่งเอื้ออำนวยทางสังคมของบุคคล ได้แก่ ครอบครัว เพื่อน ครู อาจารย์ หรือองค์กรต่าง ๆ

ที่เกี่ยวข้อง (พรพิมล วรวิฑูรย์พงศ์ และ สงคราม เขาวนศิลป์, 2549 หน้า 33-45) โดยแบ่งแหล่งของการสนับสนุนทางสังคมตามแนวคิดของ Dobrof (1992) ออกเป็น 2 รูปแบบ คือ

- 1) การสนับสนุนแบบเป็นทางการ (Formal Support) เป็นการสนับสนุนที่มาจากองค์กรหน่วยงานหรือสถาบันที่ให้การช่วยเหลือแก่บุคคลทั้งของรัฐบาลและเอกชน
- 2) การสนับสนุนแบบไม่เป็นทางการ (Informal Support) เป็นการสนับสนุนที่เกิดจากความผูกพัน ความรักไคร่ระหว่างบุคคล

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ซึ่งไม่เป็นระบบและไม่จำเป็นต้องใช้เงินเป็นการแลกเปลี่ยน เช่น การสนับสนุนจากสมาชิกในครอบครัว
และกลุ่มเพื่อน

ในการวิจัยครั้งนี้ จากการทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัย สามารถแบ่งแหล่ง
การสนับสนุนทางสังคมออกเป็น 4 แหล่ง ดังนี้

1. การสนับสนุนจากครอบครัว เป็นการได้รับความช่วยเหลือ เอื้ออำนวยความสะดวก
ในการกระทำหรือดำเนินการต่าง ๆ ทั้งที่อยู่ในรูปแบบของกำลังใจ ความช่วยเหลือ รวมถึง
การประพฤติดัวเป็นแบบอย่างในเรื่องการช่วยเหลือสังคม

2. การสนับสนุนจากเพื่อน ที่ส่งผลต่อการมีพฤติกรรมอันพึงประสงค์ของบุคคล เป็น
การส่งเสริมและช่วยเหลือจากมิตรสหายที่เกี่ยวข้องในการทำกิจกรรมด้านต่าง ๆ ให้มีความสะดวก
และเอื้ออำนวยต่อการประสบความสำเร็จ ทั้งการช่วยเหลือทางด้านข้อมูลข่าวสารและวัตถุดิบของ

3. การสนับสนุนจากสถานศึกษา เป็นสิ่งสำคัญที่สถานศึกษาต้องกำหนดนโยบายและ
แนวทางในการสร้างเสริม พัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะที่เหมาะสม ทั้งจากการสนับสนุน
งบประมาณจัดทำโครงการ หรืออำนวยความสะดวกในการจัดกิจกรรมสาธารณะประโยชน์ รวมถึง
การให้คำแนะนำ หรือชี้แนะแนวทางปฏิบัติจากครู อาจารย์ และการมีพฤติกรรมที่เป็นแบบอย่าง
ของบุคลากรในสถานศึกษา

4. การสนับสนุนจากสื่อมวลชน เป็นการให้ข่าวสาร การประชาสัมพันธ์ รวมถึงการ
รณรงค์จากสื่อทางสังคมประเภทต่าง ๆ และการประพฤติดนเป็นแบบอย่างจากผู้ที่มิชื่อเสียงใน
สังคม นำไปสู่การมีพฤติกรรมของผู้คนในทิศทางที่หวังผล ทำให้การขับเคลื่อนเป้าหมายด้านต่าง ๆ
สามารถดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสหสัมพันธ์ ซึ่งผู้วิจัยดำเนินการวิจัยดังนี้
ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับจิตสาธารณะและการสนับสนุนทางสังคม ด้วยการ
ทบทวนวรรณกรรมทั้งในและต่างประเทศ

ขั้นตอนที่ 2 สร้างแบบสอบถามและพัฒนาแบบวัดที่ใช้ในการเก็บข้อมูล ประกอบด้วย

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

1. แบบสอบถามปัจจัยส่วนบุคคล ประกอบด้วย เพศและกลุ่มสายการศึกษา

2. แบบวัดการสนับสนุนทางสังคม ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ 1) การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว 2) การสนับสนุนทางสังคมจากเพื่อน 3) การสนับสนุนทางสังคมจากสถานศึกษา 4) การสนับสนุนทางสังคมจากสื่อมวลชน

3. แบบวัดจิตสาธารณะ ประกอบด้วย 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการช่วยเหลือผู้อื่น

2) ด้านการเสียสละต่อสังคม 3) ด้านความมุ่งมั่นพัฒนา

โดยแบบวัดทั้งหมดเป็นมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ โดยผู้วิจัยได้นำแบบวัดที่ได้ไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่านตรวจสอบความเป็นปรนัย ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา หลังจากนั้นนำไปปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำ โดยมีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.67 – 1 ก่อนที่จะนำไปทดลองใช้กับนักศึกษาที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง แต่มีลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 50 คน และได้นำมาวิเคราะห์รายข้อโดยหาค่า Item – Total Correlation ($r \geq .20$) หาค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของ Cronbach โดยแบบวัดการสนับสนุนทางสังคมมีค่าความเชื่อมั่น .97 และแบบวัดจิตสาธารณะมีค่าความเชื่อมั่น .92

ขั้นตอนที่ 3 เก็บข้อมูลนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง ดำเนินการดังนี้

1. ทำหนังสือขออนุมัติจากบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

เพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูล กับคณบดีในกรณีที่ต้องการจะเก็บข้อมูล

2. เก็บข้อมูลจากนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง ที่ยังคงสถานภาพนักศึกษา

ปีการศึกษา 2561 จากการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการของ Yamane (1967, p919)

ในระดับความเชื่อมั่น 95% จำนวน 400 คน ที่ได้โดยการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบเป็นชั้นภูมิ ตามกลุ่มสายการศึกษา จากนั้นเลือกจำนวนกลุ่มตัวอย่างแบบไม่เป็นสัดส่วนกลุ่มสายการศึกษาละ 200 คน

3. วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

การทดสอบค่าที และสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ผลการศึกษา

ตอนที่ 1 ศึกษาการระดับสนับสนุนทางสังคมและระดับจิตสาธารณะของนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง

ในการวิจัยครั้งนี้ได้ทำการศึกษาระดับสนับสนุนทางสังคมและระดับจิตสาธารณะของนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของจิตสาธารณะ และการสนับสนุนทางสังคมของนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง

ตัวแปรที่ศึกษา	\bar{X}	SD	แปลผล
การสนับสนุนทางสังคม	3.78	.53	สูง
การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว	3.95	.70	สูง
การสนับสนุนทางสังคมจากเพื่อน	3.50	.60	ปานกลาง
การสนับสนุนทางสังคมจากสถานศึกษา	3.86	.66	สูง
การสนับสนุนทางสังคมจากสื่อมวลชน	3.81	.66	สูง
จิตสาธารณะ	3.71	.67	สูง
ด้านการช่วยเหลือผู้อื่น	3.80	.66	สูง
ด้านการเสียสละต่อสังคม	3.68	.80	สูง
ด้านการมุ่งมั่นพัฒนา	3.50	.94	ปานกลาง

จากตารางที่ 1 พบว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหงมีคะแนนเฉลี่ยของการสนับสนุนทางสังคมอยู่ในระดับสูง เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว การสนับสนุนทางสังคมจากสถานศึกษาและการสนับสนุนทางสังคมจากสื่อมวลชนอยู่ในระดับสูง ส่วนการสนับสนุนทางสังคมจากเพื่อนอยู่ในระดับปานกลาง

นักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหงมีจิตสาธารณะโดยรวมอยู่ในระดับสูง เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า การมีจิตสาธารณะด้านการช่วยเหลือผู้อื่นมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือด้านการเสียสละต่อสังคม และด้านที่น้อยที่สุดคือด้านการมุ่งมั่นพัฒนาตามลำดับ

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ตอนที่ 2 จากการเปรียบเทียบจิตสาธารณะของนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหงจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศและกลุ่มสายการศึกษา

จากการเปรียบเทียบจิตสาธารณะของนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหงจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศและกลุ่มสายการศึกษา ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบจิตสาธารณะของนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหงจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศและกลุ่มสายการศึกษา

การเปรียบเทียบ	ชาย		หญิง		t	p	สังคมศาสตร์		วิทยาศาสตร์		t	p
	\bar{X}	SD	\bar{X}	SD			\bar{X}	SD				
การช่วยเหลือผู้อื่น	3.69	.71	3.88	.61	2.73	.01*	3.89	.64	3.71	.67	2.80	.01*
การเสียสละต่อสังคม	3.58	.83	3.74	.77	1.97	.05	3.77	.82	3.59	.76	2.27	.03*
การมุ่งมั่นพัฒนา	3.51	.98	3.49	.92	-.22	.83	3.54	1.00	3.54	.89	-.85	.40
รวม	3.63	.70	3.07	.64	1.95	.05	3.77	.67	3.64	.67	1.86	.06

*p < .05

จากตารางที่ 2 พบว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหงเพศชายและเพศหญิงมีจิตสาธารณะโดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายด้าน การมีจิตสาธารณะด้านการเสียสละต่อสังคม และการมีจิตสาธารณะด้านการมุ่งมั่นพัฒนาที่ไม่แตกต่างเช่นกัน ในขณะที่การมีจิตสาธารณะด้านการช่วยเหลือผู้อื่นของนักศึกษาเพศชายและเพศหญิงมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ด้านกลุ่มสายการศึกษา นักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหงที่ศึกษาในกลุ่มสายสังคมศึกษา และกลุ่มสายวิทยาศาสตร์มีจิตสาธารณะโดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายด้านการมีจิตสาธารณะด้านการมุ่งมั่นพัฒนาที่ไม่แตกต่างเช่นกัน ส่วนการมีจิตสาธารณะด้านการช่วยเหลือผู้อื่นและด้านการเสียสละต่อสังคมของนักศึกษากลุ่มสายสังคมศาสตร์และกลุ่มสายวิทยาศาสตร์มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ตอนที่ 3 ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการสนับสนุนทางสังคมกับการมีจิตสาธารณะของ
นักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการสนับสนุนทางสังคมกับการมีจิตสาธารณะของ
นักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ความสัมพันธ์ระหว่างการสนับสนุนทางสังคมกับจิตสาธารณะของนักศึกษามหาวิทยาลัย
รามคำแหง

จิตสาธารณะ การสนับสนุนทางสังคม	ด้านการ ช่วยเหลือ ผู้อื่น	ด้านการ เสียสละ ต่อสังคม	ด้านการ มุ่งมั่น พัฒนา	รวม
	r	r	r	r
การสนับสนุนจากครอบครัว	.513*	.448*	.283*	.489*
การสนับสนุนจากเพื่อน	.426*	.432*	.330*	.452*
การสนับสนุนจากมหาวิทยาลัย	.613*	.500*	.394*	.593*
การสนับสนุนจากสื่อมวลชน	.614*	.573*	.461*	.634*
รวม	.671*	.603*	.453*	.671*

*p < .05

จากตารางที่ 3 พบว่า การสนับสนุนทางสังคมของนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง
มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับค่อนข้างสูงกับการมีจิตสาธารณะ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
ที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาทางด้านพบว่า การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัวมีความสัมพันธ์
กับการมีจิตสาธารณะด้านการช่วยเหลือผู้อื่นและด้านการเสียสละต่อสังคมระดับปานกลาง
ในขณะที่มีความสัมพันธ์กับการมีจิตสาธารณะด้านการมุ่งมั่นพัฒนาอยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ

การสนับสนุนทางสังคมจากเพื่อนมีความสัมพันธ์กับการมีจิตสาธารณะด้านการ
ช่วยเหลือผู้อื่นและด้านการเสียสละต่อสังคมระดับปานกลาง และมีความสัมพันธ์กับการมีจิต
สาธารณะด้านการมุ่งมั่นพัฒนาอยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

การสนับสนุนทางสังคมจากสถานศึกษามีความสัมพันธ์กับการมีจิตสาธารณะ
ด้านการช่วยเหลือผู้อื่นระดับค่อนข้างสูง และมีความสัมพันธ์กับการมีจิตสาธารณะด้านการเสียสละ
ต่อสังคมระดับปานกลาง ส่วนความสัมพันธ์กับการมีจิตสาธารณะด้านการมุ่งมั่นพัฒนาอยู่ในระดับ
ค่อนข้างต่ำ

การสนับสนุนทางสังคมจากสื่อมวลชนมีความสัมพันธ์กับการมีจิตสาธารณะ
ด้านการช่วยเหลือผู้อื่นระดับค่อนข้างสูง ในขณะที่มีความสัมพันธ์กับการมีจิตสาธารณะ
ด้านการเสียสละต่อสังคมและด้านการมุ่งมั่นพัฒนาอยู่ในระดับปานกลาง

อภิปรายผลและข้อเสนอแนะการวิจัย

ตอนที่ 1 ศึกษาความแตกต่างระหว่างเพศและกลุ่มสายการศึกษากับการมีจิตสาธารณะ
ของนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง

1. นักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหงเพศชายและเพศหญิง มีจิตสาธารณะไม่แตกต่างกัน
เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า นักศึกษาเพศชายและเพศหญิงมีจิตสาธารณะด้านการเสียสละต่อสังคม
และด้านการมุ่งมั่นพัฒนาที่ไม่แตกต่างกัน ส่วนการมีจิตสาธารณะด้านการช่วยเหลือผู้อื่น
มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนักศึกษาเพศหญิงมีจิตสาธารณะ
ด้านการช่วยเหลือผู้อื่นสูงกว่าเพศชาย สอดคล้องกับแนวคิดของ David Bakan (1966) และ Parson
และ Bales (1955) (อ้างถึงใน Kaplan and Sedney, 1980, pp 6-7) ที่อธิบายถึงความแตกต่างระหว่าง
ลักษณะทางเพศ เมื่อนำมาเปรียบเทียบกันแล้วพบว่า มีการแบ่งบทบาททางเพศออกเป็น 2 ลักษณะ
คือ ลักษณะความเป็นชาย (Masculine) และลักษณะความเป็นหญิง (Feminine) โดยเน้นลักษณะ
พฤติกรรมเฉพาะของแต่ละลักษณะ กล่าวคือ ในลักษณะความเป็นชายนั้นจะเน้นพฤติกรรมที่แสดง
ถึงความสามารถของบุคคลในการที่จะผลักดันตนเองให้ประสบความสำเร็จในชีวิต โดยเน้น
บทบาทของผู้นำ การตัดสินใจ การแข่งขัน ฯลฯ ส่วนลักษณะความเป็นหญิงจะเน้นพฤติกรรม
ที่แสดงถึงความสามารถในการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นรอบข้าง การช่วยเหลือผู้อื่น ซึ่งเป็น
การแสดงออกทางด้านอารมณ์และความรู้สึกเป็นส่วนใหญ่ ให้ความสำคัญกับความรู้สึกของผู้อื่น และ
ความสามารถตอบสนองได้อย่างเหมาะสม เป็นผลให้นักศึกษาเพศหญิงมีระดับจิตอาสาสูงกว่า

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

เพศชาย ที่เป็นไปในทิศทางเดียวกับการศึกษาของวีรพร สีสถาน (2557, หน้า 98) ที่ศึกษาการพัฒนาแบบวัดจิตอาสาสำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โดยใช้แนวคิดทฤษฎีความสามารถในการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของโคลเบิร์ต ผลการวิเคราะห์ระดับจิตอาสาจำแนกตามเพศพบว่า นักเรียนหญิงมีระดับจิตอาสาสูงกว่านักเรียนชาย ซึ่งแตกต่างจากบุญญานนท์ ศรีโท (2554, หน้า 112) ที่ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับระดับการมีจิตสาธารณะของสมาชิกครอบครัวอาสา มูลนิธิเครือข่ายครอบครัว พบว่าเพศชายและเพศหญิงของสมาชิกครอบครัวอาสา มูลนิธิเครือข่ายครอบครัว มีระดับการมีจิตสาธารณะแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาจากค่าเฉลี่ยแล้วพบว่า สมาชิกครอบครัวอาสาเพศชายมีจิตสาธารณะสูงกว่าสมาชิกครอบครัวอาสาเพศหญิง

2. จากการศึกษา นักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง ตามกลุ่มสายการศึกษา ได้แก่ กลุ่มสายสังคมศาสตร์และสายวิทยาศาสตร์ พบว่าทั้งสองกลุ่มมีจิตสาธารณะไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาทางด้าน นักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหงที่มีศึกษาในกลุ่มสายสังคมศาสตร์และสายวิทยาศาสตร์ มีจิตสาธารณะด้านการมุ่งมั่นพัฒนาไม่แตกต่างกัน ส่วนการมีจิตสาธารณะด้านการช่วยเหลือผู้อื่นและด้านการเสียสละต่อสังคม มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับการสัมภาษณ์เชิงลึกของนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหงที่ทำกิจกรรมจิตสาธารณะอย่างต่อเนื่อง ได้ให้ข้อมูลที่สรุปได้ว่า การเรียนการสอนสายสังคมศาสตร์มีความยืดหยุ่นในการศึกษามากกว่าสายวิทยาศาสตร์ที่บังคับต้องเข้าห้องเรียนหรือห้องทดลอง เป็นผลให้นักศึกษาในสายสังคมศาสตร์มีโอกาสในการเข้าร่วมกิจกรรมจิตสาธารณะมากกว่า และเป็นไปในทิศทางเดียวกับสายอวลี แซ่อำ (2559, หน้า 182) ที่ศึกษาพบว่า นักศึกษาที่สังกัดสาขาวิชาวิทยาศาสตร์มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มีค่าเฉลี่ยคะแนนจิตสาธารณะสูงกว่านักศึกษาที่สังกัดสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตอนที่ 2 ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการสนับสนุนทางสังคมกับการมีจิตสาธารณะของนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง

การสนับสนุนทางสังคมของนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการมีจิตสาธารณะอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยการสนับสนุนทางสังคมจาก

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ครอบครัว จากเพื่อน และจากสถานศึกษา มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการมีจิตสาธารณะในระดับปานกลาง ส่วนการสนับสนุนทางสังคมจากสื่อมวลชน มีความสัมพันธ์กับการมีจิตสาธารณะในระดับค่อนข้างสูง สอดคล้องกับศิริสุข นาคะเสริย์ และคณะ (2557, หน้า 42) ที่ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมจิตสาธารณะของนักศึกษาคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ พบว่า ปัจจัยภายนอกด้านการสนับสนุนจากครอบครัวมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมจิตสาธารณะในระดับมากที่สุด ส่วนฉัฐพงศ์ ดีไพร และคณะ (2553, หน้า 16-17) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีจิตสาธารณะของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา พบว่าการสนับสนุนจากเพื่อน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการมีจิตสาธารณะของนักศึกษา

นอกจากนี้ฉัฐพงศ์ ดีไพร และคณะ (2555, หน้า 339-340) ได้ศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน พบว่า พฤติกรรมการสอนของครูเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อการมีจิตสาธารณะ และจากการศึกษาของภัสวรรณ งามงาม (2554, หน้า 88) ที่ศึกษาการขัดเกลาทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับจิตสาธารณะของนักศึกษามหาวิทยาลัยดุสิตธานี พบว่า การขัดเกลาทางสถาบันการศึกษามีความสัมพันธ์ทางบวกต่อจิตสาธารณะ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยตัวแทนของสถาบันการศึกษาคือ อาจารย์ ซึ่งเป็นผู้ให้วิชาความรู้ โดยมีการจัดการเรียนการสอนเพื่อสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรม ตลอดจนปลูกจิตสาธารณะให้กับนักศึกษา โดยที่การขัดเกลาทางครอบครัว การขัดเกลาทางสื่อมวลชน และการขัดเกลาทางสถาบันการศึกษา สามารถใช้เป็นตัวพยากรณ์จิตสาธารณะของนักศึกษา ได้ร้อยละ 53.4 ในด้านการสนับสนุนจากสื่อมวลชน ปนพงศ์ งามมาก (2557, หน้า 94) ทำการศึกษาผลของโปรแกรมการเสนอตัวแบบและการเสริมแรงทางสังคมที่มีต่อการพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนแสงพันธ์ จังหวัดสุรินทร์ พบว่า นักเรียนที่เข้าร่วมโปรแกรมการเสนอตัวแบบและการเสริมแรงทางสังคมที่มีต่อการพัฒนาจิตสาธารณะ มีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า ภายหลังจากเข้าร่วมโปรแกรมฯ ทำให้นักเรียนได้เรียนรู้ เข้าใจความหมาย ตระหนักถึงความสำคัญของการมีจิตสาธารณะ

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

เห็นได้ว่าการสนับสนุนจากหน่วยสังครอบตัวของบุคคลไม่ว่าจะเป็นครอบครัว เพื่อน
สถานศึกษา และสื่อมวลชน ล้วนมีความสัมพันธ์กับการมีจิตสาธารณะทั้งสิ้น ตามทฤษฎีการเรียนรู้
ทางสังคม (social cognitive theory) ของ Bandura ที่เชื่อว่า การเรียนรู้ของมนุษย์ส่วนมากเป็น
การเรียนรู้โดยการสังเกตหรือการเลียนแบบ เนื่องจากมนุษย์มีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมรอบตัว
อยู่เสมอ Bandura อธิบายว่าการเรียนรู้เกิดจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและสิ่งแวดล้อมในสังคม
ซึ่งทั้งบุคคลและสิ่งแวดล้อมล้วนมีอิทธิพลต่อกันและกัน ต่อมาทฤษฎีได้เปลี่ยนชื่อเป็นการเรียนรู้
ทางสังคมเชิงพุทธิปัญญา เนื่องจากได้ทำการทดลองพบว่า สาเหตุสำคัญอย่างหนึ่งในการเรียนรู้
ด้วยการสังเกตคือ บุคคลจะต้องมีการเข้ารหัสในความทรงจำระยะยาวได้อย่างถูกต้อง นอกจากนี้
บุคคลต้องสามารถที่จะประเมินได้ว่าคนเลียนแบบได้ดีหรือไม่ดีอย่างไร และจะต้องควบคุม
พฤติกรรมตนเองได้ (Bandura, 1986, p. 18)

ข้อเสนอแนะ

1. สถาบัน องค์กร หรือหน่วยงานต่าง ๆ ควรมีการจัดกิจกรรมในการเสริมสร้าง
พลังอำนาจในการพัฒนาสังคม รวมถึงเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้พัฒนาศักยภาพภายในในตัวบุคคล
ด้านการมีจิตสาธารณะอย่างต่อเนื่อง เช่น การจัดอบรมนักศึกษาแกนนำที่ทำกิจกรรมจิตสาธารณะ
อย่างต่อเนื่อง ให้มีความกล้าคิด กล้าทำ และจัดกิจกรรมเพื่อสังคมอย่างสม่ำเสมอและหลากหลาย
เนื่องจากผลการวิจัยที่พบว่าการมีจิตสาธารณะในด้านการมุ่งมั่นพัฒนามีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด
2. จากการศึกษาครั้งนี้ พบว่า สื่อมวลชนมีความสัมพันธ์กับการมีจิตสาธารณะในระดับ
ค่อนข้างสูง ที่อธิบายได้ว่านักศึกษาที่มีพฤติกรรมจิตสาธารณะส่วนใหญ่ได้รับอิทธิพลจาก
สื่อมวลชน เพราะฉะนั้น สื่อควรนำเสนอข่าวสาร กิจกรรม รวมไปถึงการเป็นแบบอย่างที่ดี
ด้านการมีจิตสาธารณะ
3. ควรทำการศึกษาวิจัยเชิงทดลอง โดยสร้างเครื่องมือเพื่อเพิ่มระดับพฤติกรรม
การมีจิตสาธารณะหรือปลูกฝังระดับจิตสาธารณะในนักศึกษาให้มีความยั่งยืน

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

รายการอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). แนวทางการพัฒนาการวัดและประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ : ชุมชนสมรรถนะการเกษตรแห่งประเทศไทยจำกัด
- กรมวิชาการ. (2542). *การประกันคุณภาพการศึกษา*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2556). *แนวทางการสร้างจิตสาธารณะในสังคมไทย*. รัฐสภาสาร ปีที่ 61 ฉบับที่ 1 หน้า 77-87.
- คณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ, สำนักงาน. (2542). *วาระการวิจัยแห่งชาติในภาวะวิกฤติเพื่อฟื้นฟู*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ กระทรวงวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม.
- ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. (2552). *สอนเด็กให้มีจิตสาธารณะ*. กรุงเทพฯ: วี พรินท์ (1991).
- ณัฐนิชากร ศรีบริบูรณ์. (2550). การพัฒนาโมเดลเชิงสาเหตุของจิตอาสาของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ณัฐพงศ์ ดีไพโร และศักดิ์สยามันต์ ไยสามเสน. (2553). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีจิตสาธารณะของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา. คณะบริหารธุรกิจและศิลปศาสตร์. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ภาควิชาฯ เชียงใหม่.
- บุญญานนท์ ศรีโท. (2554). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับระดับการมีจิตสาธารณะของสมาชิกครอบครัวอาสา มูลนิธิเครือข่ายครอบครัว ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต(พัฒนาสังคม). มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- ปนพงส์ งามมาก. (2557). ผลของโปรแกรมการเสนอตัวแบบและการเสริมแรงทางสังคมที่มีต่อการพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนแสงพันธ์ จังหวัดสุรินทร์. ศิลปะศาสตรมหาบัณฑิต (จิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว). มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

พรพิมล วรวิทย์พุทธพงศ์ และ สงคราม เขาวาน์ศิลป์. 2549. การสร้างแบบวัดการสนับสนุนทางสังคม.
มนุษยศาสตร์สาร 2 : 33-45.

ภัสวรรณ งามอาจ. (2554). การขัดเกลาทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับจิตสาธารณะของนักศึกษาวิทยาลัย
ดุสิตธานี. ปริญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การวัดและประเมินผลการศึกษา).
มหาวิทยาลัยรามคำแหง

วีรพร สีสถาน. (2557). การพัฒนาแบบวัดจิตอาสาสำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา
ตอนต้นโดยใช้แนวคิดทฤษฎีความสามารถในการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของโคลเบิร์ก.
ปริญาครุศาสตรมหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ศิริสุข นาคะเสริย์ และคณะ. (2557). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมจิตสาธารณะของนักศึกษา
คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์. มหาวิทยาลัย
เทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์.

สายถวิล แซ่ฮ่ำ. (2559). การพัฒนาแบบวัดจิตสาธารณะสำหรับนักศึกษาปริญญาบัณฑิต
วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อัญชลิกา ผิวเพชร. (2555). ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา
ปีที่ 4 ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน. วารสารการวัดผลการศึกษา
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. 17(1) หน้า 331-342

Bandura, A. (1986). Social Foundation of Thought and Action: A social cognitive Theory.
New Jersey: PrenticeHall, Englewood Cliffs.

Dobrof, R. (1992). Social support system. Philadelphia: Addison Wesley.

Kaplan, A.G., and Sedney, M.A. 1980 Psychology and Sex-Role: and Androgynous Perspective.
Boston: Little, Brown.

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

มูลนิธิการช่วยเหลือเพื่อการกุศล (Charities Aid Foundation : CAF) สืบค้นเมื่อวันที่ 11 ตุลาคม
2560 เข้าถึงได้จาก [https://www.cafonline.org/docs/default-source/about-us-
publications/caf_wgi2018_report_webnopw_2379a_261018.pdf](https://www.cafonline.org/docs/default-source/about-us-publications/caf_wgi2018_report_webnopw_2379a_261018.pdf)

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. มหาวิทยาลัยกับความรับผิดชอบต่อสังคม (University
social responsibility : USR. สืบค้นเมื่อ 4 กันยายน 2560, จาก [http://www.mua.go.th/
data_pr/data_sumate_52/Retreat_4.pdf](http://www.mua.go.th/data_pr/data_sumate_52/Retreat_4.pdf)

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ปัจจัยที่สัมพันธ์กับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง

The Correlation of Factors with Achievement Motivation

in Ramkhamhaeng University Students

ทวีชัย คำเพ็ญ¹ (Taweechai Kampen)

พีศสถลลัมภ์ ชำรงศำรกุล² (Phitsaran Thamrongworakun)

¹หลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาการให้คำปรึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง

Master of Science Counseling Psychology, Ramkhamhaeng University

²อาจารย์ ดร., ประจำภาควิชาจิตวิทยา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

Dr. Department of Psychology, Faculty of Education, Ramkhamhaeng University

Email: tjself@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงสหสัมพันธ์ (correlation research) โดยมีวัตถุประสงค์การวิจัย เพื่อ (1) ศึกษาระดับการรับรู้ความสามารถของตนเองในการเรียน เจตคติต่อการเรียน บทบาทของครอบครัว การกำกับตนเองในการเรียน และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง (2) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ความสามารถของตนเองในการเรียน เจตคติต่อการเรียน บทบาทของครอบครัว และการกำกับตนเองในการเรียนกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักศึกษาภาควิชาจิตวิทยา คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยรามคำแหง ปีการศึกษา 2561 จำนวน 261 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบวัด มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's product moment correlation coefficient) ผลการวิจัย ดังนี้

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

1. นักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหงมีการรับรู้ความสามารถของตนเองในการเรียน เจตคติต่อการเรียน บทบาทของครอบครัว การกำกับตนเองในการเรียน และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ อยู่ในระดับดี
2. การรับรู้ความสามารถของตนเองในการเรียน โดยรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับค่อนข้างสูงกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
3. เจตคติต่อการเรียน โดยรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับค่อนข้างสูงกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
4. บทบาทของครอบครัว โดยรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับปานกลาง กับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
5. การกำกับตนเองในการเรียน โดยรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูงกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์, การรับรู้ความสามารถของตนเองในการเรียน, เจตคติต่อการเรียน, บทบาทของครอบครัว, การกำกับตนเองในการเรียน

Abstract

In this correlation inquiry, the researcher examines (1) the level of perceived self-efficacy in study, attitudes toward study, the role of the family, self-regulation in study, and achievement motivation in selected Ramkhamhaeng University (RU) students. The researcher also determines (2) the correlations between perceived self-efficacy in study, attitudes toward study, the role of the family, self-regulation in study, and achievement motivation in these students.

The sample population consisted of 261 students in the Psychology Department, Faculty of Education, RU who were enrolled in the second semester of the academic year 2018.

The research instruments were measurement forms listed as follows: (1) a questionnaire eliciting data concerning demographical characteristics; (2) a form measuring perceived

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

self-efficacy in study; (3) a form measuring attitudes toward study; (4) a form measuring the role of the family; (5) a form measuring self-regulation in study; and (6) a form measuring achievement motivation.

The data collected were overall statistically analyzed by reference to the independent variable, viz. achievement motivation. Moreover, utilizing techniques of descriptive statistics, the researcher analyzed the data collected in terms of mean (*M*) and standard deviation (*SD*). Pearson's product moment correlation coefficient (PPMCC) method was also employed by the researcher.

Findings are as follows:

1. The students exhibited perceived self-efficacy in study, attitudes toward study, the role of the family, self-regulation in study, and achievement motivation at a good level.
2. Perceived self-efficacy in study exhibited overall positive correlation with achievement motivation at the statistically significant level of .05.
3. Attitudes toward study evinced overall positive correlation with achievement motivation at the statistically significant level of .05.
4. The role of the family displayed overall positive correlation with achievement motivation at the statistically significant level of .05.
5. Self-regulation in study showed overall positive correlation with achievement motivation at the statistically significant level of .05.

Keywords: Achievement Motivation, Perceived Self-Efficacy, Attitude Toward Study, The Role Of The Family, Self-Regulation In Study

บทนำ

ปัญหาการเรียนของเด็กในสภาวะปัจจุบัน ต้องเผชิญกับสิ่งที่เบี่ยงเบนความสนใจจากสิ่งแวดล้อมภายนอก อีกทั้งความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีที่มีวิวัฒนาการก้าวล้ำไปอย่างมากและเป็นไปอย่างรวดเร็ว จากการสำรวจปัญหาการเรียนในประเทศไทย สมพงษ์ จิตระดับ (2560) เปิดเผยว่า

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ปัญหาเด่น 5 ด้านของเด็กไทย คือ (1) เด็กขาดความสุขและไม่ชอบไปโรงเรียน (2) การตั้งครุภัณฑ์ในวัยเรียน (3) การใช้ความรุนแรง (4) ปัญหาการใช้สารเสพติด และ (5) เด็กติดเกมส์ อินเทอร์เน็ต มือถือ ปัญหาดังกล่าวยังส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมต่อต้านซึ่งพบมากในเด็กประถมศึกษา และมัธยมศึกษา เช่น การโดดเรียน หนีเรียน ขาดแรงจูงใจในการศึกษาแต่มุ่งความสนใจไปในด้านอื่นที่ไม่ใช่การเรียน (สมพงษ์ จิตระดับ, 2562) อีกทั้งยังพบว่า ปัญหาการเรียนเหล่านี้เกิดจากความรู้สึกที่ไม่ดีต่อตนเองจากการไม่ประสบความสำเร็จในการเรียนการถูกตำหนิจากพ่อแม่ความรู้สึกตนเองล้มเหลว และขาดความภาคภูมิใจในตนเอง(ศูนย์วิจัยสุขภาพกรุงเทพ, 2554)

จากปัญหาการศึกษาดังที่กล่าวมาข้างต้น ปัจจัยที่ส่งผลต่อการประสบความสำเร็จในการเรียนพบว่า มีอยู่หลายด้าน การมีเจตคติที่ดีก็เป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้บุคคลสามารถจัดการกับปัญหา และมีมุมมองที่ดีต่อการเรียน (Sen, 2013, p. 947) อีกปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก็คือการกำกับตนเอง ทั้งการกำกับพฤติกรรมและความคิด ที่ทำให้บุคคลสามารถเรียนรู้ได้เร็ว มีความก้าวหน้าทางการเรียน และยังเป็นแหล่งกำเนิดการรับรู้ความสามารถของตนเองในการศึกษาเล่าเรียน (Modrek, 2017, p. 237; Muller, 2018, p.11) นำไปสู่การวางแผนในการเรียนรู้ เกิดการยอมรับและพัฒนาศักยภาพของตนเองให้เจริญงอกงาม ทั้งนี้ เด็กนักเรียนนักศึกษาที่มีการรับรู้ความสามารถของตนเองในการเรียนยังสามารถช่วยเหลือแบ่งปันความรู้ให้กับผู้อื่นได้อีกด้วย (Khan, 2013, p. 4; Zander, Brouwe, Jensen, Crayen, & Hannover, 2018, p. 98)

นอกจากนี้ การสนับสนุนจากครอบครัวก็เป็นปัจจัยสำคัญที่จะทำให้เด็กและเยาวชนประสบความสำเร็จในการศึกษา การที่ครอบครัวให้โอกาสทางการศึกษาแก่บุตรหลานและการดูแลเอาใจใส่ทุกด้านอย่างเต็มที่ รวมถึงการที่สมาชิกในครอบครัวปฏิบัติตนตามบทบาทของตนเองสามารถตอบสนองความต้องการซึ่งกันและกันได้ (Pan, Yang, Li, Liu, & Liu, 2018, pp. 65-66) ส่งผลให้เกิดสัมพันธภาพที่ดีในครอบครัว มีการอบรมเลี้ยงดูปลูกฝังส่งเสริมลักษณะนิสัยที่ดีงาม การให้ความช่วยเหลือกันเมื่อเจอปัญหาทั้งด้านร่างกายและจิตใจ (ศิริวิมล ชูชีพวัฒนา, 2558, หน้า 51) จะเห็นได้ว่า การที่เด็กและเยาวชนจะประสบความสำเร็จในการศึกษานั้นมีปัจจัยต่าง ๆ มากมายที่เกี่ยวข้อง

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

จากการศึกษาแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบปัจจัยที่ส่งผลหรือมีความสัมพันธ์กับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์หลายประการ ซึ่งผู้วิจัยมีความสนใจและเลือกศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง ได้แก่ การรับรู้ความสามารถของตนเองในการเรียน เจตคติต่อการเรียน บทบาทของครอบครัว การกำกับตนเองในการเรียนว่า ปัจจัยเหล่านี้จะมีความสัมพันธ์กับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของกลุ่มตัวอย่างเป็นอย่างไรสอดคล้องกับสภาพการณ์ปัจจุบันที่ความเจริญทางเทคโนโลยีเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว และจากผลการวิจัยนี้ ผู้วิจัยหวังว่า จะเป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงการเรียนการสอนที่ส่งเสริมแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักศึกษา อีกทั้งเป็นแนวทางในการพัฒนาและสนับสนุนให้นักศึกษาประสบความสำเร็จในด้านการเรียน การใช้ชีวิต และการทำงาน ซึ่งจะเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศชาติให้เจริญก้าวหน้าต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการรับรู้ความสามารถของตนเองในการเรียน เจตคติต่อการเรียน บทบาทของครอบครัว การกำกับตนเองในการเรียน และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ความสามารถของตนเองในการเรียน เจตคติต่อการเรียน บทบาทของครอบครัว การกำกับตนเองในการเรียน กับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง

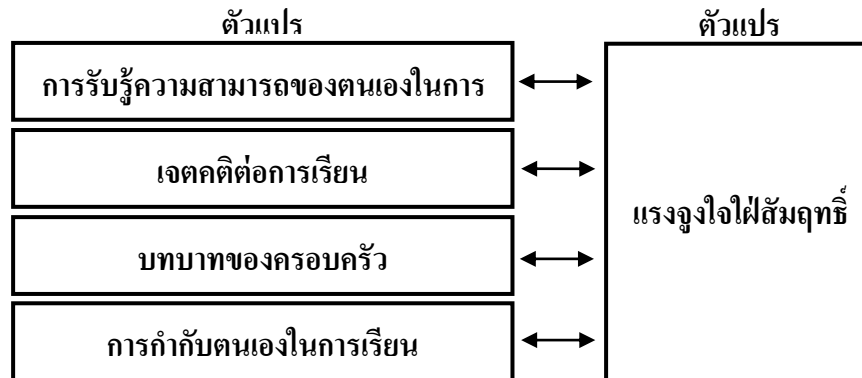
สมมติฐานการวิจัย

การรับรู้ความสามารถของตนเองในการเรียน เจตคติต่อการเรียน บทบาทของครอบครัว การกำกับตนเองในการเรียน มีความสัมพันธ์กับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

กรอบแนวคิดในการวิจัย



ทบทวนวรรณกรรม (แนวคิดทฤษฎี)

แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

McClelland (1961, p. 207) ได้กล่าวถึง ลักษณะของผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงไว้ 6 ลักษณะ ผู้วิจัยสรุปได้ว่า ผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงจะให้ความสำคัญกับระดับความยากและความท้าทายของงานที่เลือกปฏิบัติด้วยความพยายาม มีความมานะ อดทน ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค มีการติดตาม วางแผนการทำงานในระยะยาวและคอยปรับปรุงตนเองอยู่เสมอเพื่อให้ตนเองประสบความสำเร็จตามที่ตั้งเป้าหมายไว้ ดังนั้นแรงจูงใจ ใฝ่สัมฤทธิ์ (achievement motivation) หมายถึง แรงจูงใจ กระตุ้น ที่ก่อให้เกิดพฤติกรรมตามมาตรฐานความเป็นเลิศ ที่ตนตั้งเป้าหมายไว้ให้ประสบความสำเร็จ ซึ่งประกอบไปด้วย 4 ด้าน

1. การตั้งเป้าหมาย หมายถึง การมีจุดประสงค์ในการกระทำที่ชัดเจน มีการเตรียมการ คาดการณ์ วางแผนการเรียน การทำงานไว้ล่วงหน้า เพื่อให้ประสบความสำเร็จตามที่มุ่งหวังไว้

2. ความตั้งใจมุ่งมั่น หมายถึง ความสนใจ ติดตาม มุ่งหวัง จดจ่อกับภารกิจเรียน มีความพยายามในการทำงานที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จ เพื่อความพึงพอใจของตนเอง โดยใช้ความรู้ความสามารถของตนเองอย่างเต็มศักยภาพ

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

3. ความอดทนไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค หมายถึง ความขยันขันแข็ง เอาใจใส่ ไม่ย่อท้อต่อภารกิจที่ยุ่งยาก และมีวิธีการรับมือกับอุปสรรคหรือปัญหาต่างๆ

4. ความทะเยอทะยาน หมายถึง ความใฝ่ฝัน มุ่งมั่น ตั้งใจ สนใจจดจ่อในการติดตามความก้าวหน้าในภารกิจที่ได้รับมอบหมายจนสำเร็จเป็นผลงานที่ติดต่อกถึงความก้าวหน้าในชีวิต ด้วยความรู้ความสามารถของตนเอง

การรับรู้ความสามารถของตนเองในการเรียน

Bandura (1997, pp. 387-389) ค้นพบว่า การที่บุคคลเชื่อว่าตนมีความสามารถและประสิทธิภาพ มีประโยชน์ ทำให้เห็นถึงอำนาจของการคิดเชิงบวก (power of positive thinking) ทั้งเด็กและผู้ใหญ่ที่มีความรู้สึกว่าคุณมีความสามารถ จะอดทน มีความวิตกกังวลน้อย มีความสุขและประสบความสำเร็จในการเรียนอย่างมาก แนวคิดการรับรู้ความสามารถของตนเองของ Bandura (อ้างถึงในสมโภช เอี่ยมสุภานิต, 2553, หน้า 48) กล่าวว่า การรับรู้ความสามารถของตนเองนั้นอาจเกิดจากวิธีใดวิธีหนึ่งหรืออาจเกิดจากวิธีต่างๆหลายประการมาผสมผสานกันก็ได้ การรับรู้ความสามารถของตนเองนั้นมีผลต่อการกระทำของบุคคลซึ่งแต่ละคนมีการรับรู้ความสามารถของตนเองแตกต่างกัน ทั้งนี้บุคคลที่มีความสามารถของตนเองมักมีคุณลักษณะที่จะอดทนอดสาหัสไม่ท้อถอยและประสบความสำเร็จในสิ่งที่กระทำ

จากแนวคิดการรับรู้ความสามารถของตนเองที่กล่าวมาข้างต้นในงานวิจัยนี้ได้สรุปการรับรู้ความสามารถของตนเองในการเรียน (academic self-efficacy) หมายถึง ความเชื่อที่บุคคลมีต่อตนเองว่า ตนเองมีความสามารถในการทำกิจกรรมเกี่ยวกับการเรียน หรือแก้ไขปัญหาการเรียนในสถานการณ์ต่างๆ ให้ประสบผลสำเร็จตามที่คาดหวัง ในการวิจัยนี้ประกอบด้วย 4 ด้าน คือ

1. ด้านศักยภาพทางการเรียน หมายถึง มุมมอง การรับรู้ ความเข้าใจของตนเอง เกี่ยวกับความสามารถในการแก้ปัญหาในการเรียนจาก ประสบการณ์ความสำเร็จที่ผ่านมา ซึ่งแสดงถึงความมั่นใจในความสามารถ ของตนเองก่อให้เกิดการปรับตัวและมีวิธีการเรียนเพื่อให้บรรลุถึงเป้าหมายที่ต้องการ

2. ด้านการเป็นตัวแบบให้ผู้อื่นหมายถึง ความมีเอกลักษณ์ สามารถเป็นตัวอย่างให้กับผู้อื่นตลอดจนมีคุณลักษณะของผู้ที่ประสบความสำเร็จในการเรียนและการทำงาน อันเกิดจากความ

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

มุ่งมั่นและพยายามในการเรียน ตั้งใจศึกษา ค้นคว้า พัฒนาตนเอง เพื่อโอกาสเข้าทำงานหรือศึกษาต่อในอนาคต

3. ด้านการพูดโน้มน้าวจิตใจผู้อื่นหมายถึง ความสามารถในการชักจูงผู้อื่นให้เกิดการพัฒนาตนเองในการเรียนจากความสมัครใจ ให้ความร่วมมือในการเรียน เต็มใจในการทำงานกลุ่ม ยอมรับความคิดเห็นและคล้อยตาม

4. ด้านการสร้างความรู้สึกลึกซึ้งทางบวกหมายถึงความสามารถในการจัดการกับความเครียด ความกดดัน และปัญหาจากการเรียน เมื่อมีอุปสรรคในการเรียนสามารถกระตุ้นตนเองให้ใช้ความพยายามในการเผชิญหน้า แก้ไขสถานการณ์ด้วยความอดทน

เจตคติต่อการเรียน

เจตคติมาจากภาษาอังกฤษว่า “Attitude” ซึ่งมีรากศัพท์มาจากภาษาละตินว่า Aptus แปลว่า โน้มเอียงเหมาะสมทั้งนี้ ได้มีผู้ใช้คำอื่นในความหมายเดียวกัน จากเดิมเราจะใช้คำว่า “ทัศนคติ” ต่อมาเปลี่ยนเป็น “เจตคติ” และในปัจจุบันจะใช้คำว่า “เจตคติ” ดังนั้นผู้วิจัยขอใช้คำว่า เจตคติแทนความหมายของคำว่า Attitude ในภาษาอังกฤษในทุกกรณีรวมถึงการสรุปสาระที่อ้างอิงมาจากแหล่งอื่นซึ่งใช้คำในภาษาไทยต่างกันซึ่งเจตคติ หมายถึง สิ่งที่เกิดจากการเรียนรู้เกี่ยวกับสิ่งเร้าหรือเกี่ยวกับประสบการณ์ในเรื่องใดเรื่องหนึ่งที่มีทิศทาง และการที่บุคคลจะสร้างเจตคติต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือสถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่งได้ (ลัดดา กิติวิภาต, 2554, หน้า 3) มีองค์ประกอบ 3 ด้าน คือ (1) องค์ประกอบด้านความคิด (cognitive component) (2) องค์ประกอบด้านความรู้สึก (affective component) และ (3) องค์ประกอบด้านแนวโน้มที่จะกระทำ (action tendency component) ดังนั้นในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงศึกษาเจตคติต่อการเรียน โดยใช้ ลักษณะเจตคติ 3 องค์ประกอบ ได้แก่

1. ความคิดต่อการเรียน หมายถึง การใช้เหตุผลทำความเข้าใจในเรื่องที่เกี่ยวกับการเรียน
2. ความรู้สึกต่อการเรียน หมายถึง การใช้อารมณ์ ในลักษณะ ชอบหรือไม่ชอบ มีความรู้สึกในทางที่ดีหรือไม่ดี ซึ่งจะแสดงออกมาทิศทางใดทิศทางหนึ่งต่อการเรียน
3. พฤติกรรมต่อการเรียน หมายถึง การกระทำที่แสดงออกถึงความพร้อม ความตั้งใจ ความขยัน ต่อการเรียน

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

บทบาทของครอบครัว

ทฤษฎีระบบครอบครัว (family systems theory) ได้มีการศึกษาและพัฒนาเพื่อศึกษาในหลากหลายศาสตร์ ดังนั้น จึงมีสมมุติฐานที่สำคัญหลายสมมุติฐาน และสมมุติฐานที่นำมาใช้สำหรับทฤษฎีระบบครอบครัวสามารถสรุปได้ ดังต่อไปนี้ (พูนสุข เวชวิฐาน, 2557, หน้า 124-137) ทฤษฎีระบบครอบครัว มีหัวใจสำคัญ ก็คือ บทบาทของสมาชิกในครอบครัว ที่มีพัฒนาการโดยผ่านการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในครอบครัว หรือความสัมพันธ์ในครอบครัว ซึ่งสมาชิกในครอบครัวใช้ในการขับเคลื่อนและทำหน้าที่ของครอบครัวให้ประสบความสำเร็จหรือบรรลุเป้าหมายร่วมกัน เกิดดุลยภาพ และการคงอยู่ของครอบครัว เกิดความผูกพัน การอุปถัมภ์ให้การช่วยเหลือซึ่งกันและกันในครอบครัว รวมถึงการที่สมาชิกในครอบครัวคาดหวังผลที่ได้กระทำ หรือเฝ้าดูการเจริญเติบโตของสมาชิกในครอบครัว ด้านพัฒนาการของร่างกาย ด้านการเรียน ตลอดจนด้านการทำงานและการประสบความสำเร็จในชีวิตอีกด้วยดังนั้นในงานวิจัยครั้งนี้ บทบาทของครอบครัว หมายถึงสภาพการต่างๆที่เกี่ยวกับครอบครัวของนักศึกษา ประกอบไปด้วย 2 องค์ประกอบ คือ

1. ความสัมพันธ์ในครอบครัว หมายถึง การปฏิสัมพันธ์ที่สมาชิกในครอบครัวมีต่อกัน มีความรักความห่วงใย เกื้อกูลซึ่งกันและกัน ให้ความช่วยเหลือดูแลเอาใจใส่ มีความเคารพนับถือ เคารพบทบาทซึ่งกันและกัน ตลอดจนการปฏิบัติหน้าที่รับผิดชอบได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ความคาดหวังของครอบครัว หมายถึง ครอบครัวมีความมุ่งหมาย จัดการและคาดหวังต่อตัวนักศึกษาเกี่ยวกับผลการเรียน เป้าหมายในอนาคตด้านการเรียนและการทำงาน

การกำกับตนเองในการเรียน

Zimmerman (1989, p. 329) ได้กล่าวถึงการกำกับตนเอง คือ การที่ผู้เรียนดำเนินการและกำกับการได้มาซึ่งความรู้และทักษะต่างๆโดยมีกระบวนการคิดไตร่ตรองพิจารณาความเหมาะสม หรือการรู้จักของตนเองมีแรงจูงใจและลงมือกระทำด้วยตนเองซึ่งสอดคล้องกับ แนวคิดของ Pintrich and De Groot (1990, p. 33) กล่าวถึงการกำกับตนเองในการเรียนไว้ว่า เป็นกระบวนการที่มีการกำหนดเป้าหมายควบคุมและกระบวนการจัดการเกี่ยวกับแหล่งที่มาของความรู้โดยอยู่บนพื้นฐานของปัจจัยด้านแรงจูงใจของผู้เรียนในการกำหนดเป้าหมายในการเรียนการคาดหวังในความสำเร็จและการเรียนรู้ทางปัญญา จากแนวคิดข้างต้นสรุปได้ว่า การกำกับตนเองในการเรียน (self-

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

regulated learning) หมายถึง การกำหนดเป้าหมาย ด้วยการวางแผนจัดการควบคุมและปรับปรุงการเรียนของตน ด้วยความพยายาม เพื่อประสพผลสำเร็จตามที่ตั้งเป้าหมายไว้ แบ่งเป็น 2 ด้าน ดังนี้

1. การใช้ยุทธวิธีทางปัญญา (cognitive strategy use) หมายถึง กลวิธีที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการทางความคิด ที่บุคคลกำหนดขึ้นและลงมือปฏิบัติด้วยตนเองมีความขยัน หมั่นฝึกฝน ทบทวนความรู้ มีวิธีการที่ใช้ในการเรียนหลากหลาย

2. การกำกับตนเอง (self-regulation) หมายถึง การกำกับความคิดให้มีความตระหนักในงานและสามารถใช้ยุทธวิธีในการเรียนและทำงานจนสำเร็จอย่างสมบูรณ์ ด้วยความมุ่งมั่น อดทน พยายาม และไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค

วิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสหสัมพันธ์ ซึ่งผู้วิจัยดำเนินการวิจัยดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ การรับรู้ความสามารถของตนเองในการเรียน เจตคติต่อการเรียน บทบาทของครอบครัว และการกำกับตนเองในการเรียน รวมถึงการทบทวนวรรณกรรมทั้งในและต่างประเทศ

ขั้นตอนที่ 2 พัฒนาแบบวัดที่ใช้ในการเก็บข้อมูล ประกอบด้วย

1. แบบวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ (1) ด้านการตั้งเป้าหมาย (2) ด้านความตั้งใจมุ่งมั่น (3) ด้านความอดทนไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค (4) ด้านความทะเยอทะยาน

2. แบบวัดการรับรู้ความสามารถของตนเองในการเรียน ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ (1) ด้านศักยภาพทางการเรียน (2) ด้านการเป็นตัวแบบให้ผู้อื่น (3) ด้านการพูดโน้มน้าวจิตใจผู้อื่น (4) ด้านการสร้างความรู้สึกลึกซึ้งทางบวก

3. แบบวัดเจตคติต่อการเรียนประกอบด้วย 3 ด้าน ได้แก่ (1) ความคิดต่อการเรียน (2) ความรู้สึกลึกซึ้งต่อการเรียน (3) พฤติกรรมต่อการเรียน

4. แบบวัดบทบาทของครอบครัวประกอบด้วย 2 ด้าน ได้แก่ (1) ความสัมพันธ์ในครอบครัว (2) ความคาดหวังของครอบครัว

5. แบบวัดการกำกับตนเองในการเรียน ประกอบด้วย 2 ด้าน ได้แก่ (1) การใช้ยุทธวิธีทางปัญญา (2) การกำกับตนเอง

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

โดยแบบวัดทั้งหมดเป็นมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ โดยผู้วิจัยได้นำแบบวัดที่ได้ไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่านตรวจสอบความเป็นปรนัย ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาหลังจากนั้นนำไปปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำก่อนที่จะนำไปทดลองใช้กับนักศึกษาที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง แต่มีลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน และได้นำมาวิเคราะห์รายข้อโดยหาค่า Item-Total Correlation ($r \geq .20$) หาค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของCronbach โดยแบบวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มีความเชื่อมั่น .914 แบบวัดการรับรู้ความสามารถของตนเองในการเรียนมีความเชื่อมั่น .896 แบบวัดเจตคติต่อการเรียนมีความเชื่อมั่น .904 แบบวัดบทบาทของครอบครัวมีความเชื่อมั่น .875 และแบบวัดการกำกับตนเองในการเรียนมีความเชื่อมั่น .896

ขั้นตอนที่ 3 เก็บข้อมูลนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง ดำเนินการดังนี้

1. ทำหนังสือขออนุมัติจากบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง เพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูล
2. เก็บข้อมูลโดยการแจกแบบวัดกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 261 คน ซึ่งประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักศึกษาภาควิชาจิตวิทยาคณะศึกษาศาสตร์ ที่ลงทะเบียนเรียน ปีการศึกษา 2561 จำนวน 749 คน จากการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Yamane (1967) ในระดับความเชื่อมั่น 95% โดยใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบเป็นชั้นภูมิกำหนดสัดส่วนที่เท่ากัน (proportional stratified random sampling) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 261 คน
3. วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติความถี่ ร้อยละค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ผลการศึกษา แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ การรับรู้ความสามารถของตนเองในการเรียนเจตคติต่อการเรียน บทบาทของครอบครัว และการกำกับตนเองในการเรียนของนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหงดังตาราง 1

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ตาราง 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ การรับรู้ความสามารถของตนเองในการเรียน เจตคติต่อการเรียน บทบาทของครอบครัว และการกำกับตนเองในการเรียน ของนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง

ตัวแปร	จำนวน(คน)	\bar{X}	SD	การแปลผล
แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์	261	3.75	0.61	ดี
ด้านการตั้งเป้าหมาย	261	3.66	0.63	ดี
ด้านความตั้งใจมุ่งมั่น	261	3.85	0.69	ดี
ด้านความอดทนไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค	261	3.85	0.73	ดี
ด้านความทะเยอทะยาน	261	3.71	0.76	ดี
การรับรู้ความสามารถของตนเองในการเรียน	261	3.51	0.56	ดี
ด้านศักยภาพทางการเรียน	261	3.41	0.64	ปานกลาง
ด้านการเป็นตัวแบบให้ผู้อื่น	261	3.60	0.67	ดี
ด้านการพูดโน้มน้าวจิตใจผู้อื่น	261	3.51	0.62	ดี
ด้านการสร้างความรู้สึกลึกซึ้งทางบวก	261	3.51	0.61	ดี
เจตคติต่อการเรียน	261	3.77	0.56	ดี
ด้านความคิดต่อการเรียน	261	4.09	0.72	ดี
ด้านความรู้สึกลึกซึ้งต่อการเรียน	261	3.68	0.65	ดี
ด้านพฤติกรรมต่อการเรียน	261	3.34	0.59	ปานกลาง
บทบาทของครอบครัว	261	3.61	0.70	ดี
ด้านความสัมพันธ์ในครอบครัว	261	3.57	0.76	ดี
ด้านความคาดหวังของครอบครัว	261	3.72	0.78	ดี
การกำกับตนเองในการเรียน	261	3.63	0.58	ดี
ด้านการใช้ยุทธวิธีทางปัญญา	261	3.65	0.67	ดี
ด้านการกำกับตนเอง	261	3.60	0.60	ดี

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

จากตาราง 1 กลุ่มตัวอย่างมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์โดยรวมอยู่ในระดับดีเมื่อพิจารณาราย
ด้าน พบว่าด้านการตั้งเป้าหมาย ด้านความตั้งใจมุ่งมั่น ด้านความอดทนไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค และ
ด้านความทะเยอทะยานอยู่ในระดับดีเช่นเดียวกัน

กลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้ความสามารถของตนเองในการเรียนโดยรวมอยู่ในระดับดี เมื่อ
พิจารณารายด้านพบว่า ด้านการเป็นตัวแบบให้ผู้อื่น ด้านการพูดโน้มน้าวจิตใจผู้อื่น และด้านการสร้าง
ความรู้สึกทางบวกอยู่ในระดับดีส่วนด้านศักยภาพทางการเรียนอยู่ในระดับปานกลาง

กลุ่มตัวอย่างมีเจตคติต่อการเรียนโดยรวมอยู่ในระดับดี เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าด้าน
ความคิดต่อการเรียนและด้านความรู้สึกต่อการเรียนอยู่ในระดับดี ส่วนด้านพฤติกรรมต่อการเรียน
อยู่ในระดับปานกลาง

กลุ่มตัวอย่างมีบทบาทของครอบครัวโดยรวมอยู่ในระดับดี เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า
ด้านความสัมพันธ์ในครอบครัวและด้านความคาดหวังของครอบครัวอยู่ในระดับดี

กลุ่มตัวอย่างมีการกำกับตนเองในการเรียนโดยรวมอยู่ในระดับดี เมื่อพิจารณารายด้าน
พบว่าด้านการใช้ทฤษฎีทางปัญญาและด้านการกำกับตนเองอยู่ในระดับดีเช่นเดียวกัน

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ความสามารถของตนเองในการ
เรียนเจตคติต่อการเรียน บทบาทของครอบครัว การกำกับตนเองในการเรียน กับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์
ของนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง ดังตาราง 2

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ตาราง 2 ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ความสามารถของตนเองในการเรียน เจตคติต่อการเรียน
บทบาทของครอบครัว การกำกับตนเองในการเรียนกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักศึกษา
มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ตัวแปร	แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์				รวม
	ด้านการ ตั้งเป้าหมายตั้ง ใจมุ่งมั่น	ด้านความ ขยันหมั่นเพียร	ด้านความอดทนไม่ ย่อท้อต่ออุปสรรค	ด้านความ ทะเยอทะยาน	
การรับรู้ความสามารถของตนเองในการเรียน	.65*	.69*	.64*	.63*	.73*
ด้านศักยภาพทางการเรียน	.61*	.51*	.59*	.53*	.63*
ด้านการเป็นตัวแบบให้ผู้อื่น	.64*	.67*	.60*	.60*	.71*
ด้านการพูดโน้มน้าวจิตใจผู้อื่น	.55*	.59*	.59*	.59*	.65*
ด้านการสร้างความรู้สึกลึกซึ้งทางบวก	.53*	.59*	.59*	.52*	.62*
เจตคติต่อการเรียน	.66*	.72*	.65*	.63*	.75*
ด้านความคิดต่อการเรียน	.55*	.62*	.57*	.57*	.65*
ด้านความรู้สึกลึกซึ้งต่อการเรียน	.55*	.59*	.55*	.51*	.62*
ด้านพฤติกรรมต่อการเรียน	.58*	.61*	.49*	.50*	.62*
บทบาทของครอบครัว	.52*	.52*	.52*	.40*	.55*
ด้านความสัมพันธ์ในครอบครัว	.49*	.49*	.50*	.36*	.51*
ด้านความคาดหวังของครอบครัว	.44*	.46*	.45*	.38*	.48*
การกำกับตนเองในการเรียน	.79*	.81*	.73*	.72*	.86*
ด้านการใช้กลวิธีทางปัญญา	.75*	.76*	.70*	.70*	.82*
ด้านการกำกับตนเอง	.77*	.79*	.71*	.70*	.83*

$p < .05$

จากตาราง 2 พบว่าการรับรู้ความสามารถของตนเองในการเรียนโดยรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับค่อนข้างสูงกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า การรับรู้ความสามารถของตนเองในการเรียนด้านการเป็นตัวแบบให้ผู้อื่นล้วนมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับค่อนข้างสูงกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ด้านการตั้งเป้าหมาย ความตั้งใจมุ่งมั่น ความอดทนไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค และความทะเยอทะยาน

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

อีกทั้งการรับรู้ความสามารถของตนเองในการเรียนด้านศักยภาพทางการเรียนมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับค่อนข้างสูงกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ด้านการตั้งเป้าหมาย และยังมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับปานกลางกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ด้านความตั้งใจมุ่งมั่น ด้านความอดทนไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค และด้านความทะเยอทะยาน นอกจากนี้การรับรู้ความสามารถของตนเองในการเรียนด้านการพูด โน้มน้ำวจิตใจผู้อื่นและการสร้างความรู้สึกล้นมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับปานกลางกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ด้านการตั้งเป้าหมาย ความตั้งใจมุ่งมั่น ความอดทนไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค และด้านความทะเยอทะยานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เจตคติต่อการเรียนโดยรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับค่อนข้างสูงกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าเจตคติต่อการเรียนด้านความคิดต่อการเรียนและด้านพฤติกรรมต่อการเรียนมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับค่อนข้างสูงกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ด้านความตั้งใจมุ่งมั่น ส่วนเจตคติต่อการเรียนด้านความรู้สึกล้นต่อการเรียนมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับปานกลาง นอกจากนี้เจตคติต่อการเรียนด้านความคิดต่อการเรียน ความรู้สึกล้นต่อการเรียน และด้านพฤติกรรมต่อการเรียนล้วนมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับปานกลางกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ด้านการตั้งเป้าหมาย ด้านความอดทนไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค และด้านความทะเยอทะยานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

บทบาทของครอบครัวโดยรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับปานกลางกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า บทบาทของครอบครัวด้านความสัมพันธ์ในครอบครัวและด้านความคาดหวังของครอบครัวมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับปานกลางกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ด้านการตั้งเป้าหมาย ด้านความตั้งใจมุ่งมั่น และด้านความอดทน นอกจากนี้ยังมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับค่อนข้างต่ำกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ด้านความทะเยอทะยานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การกำกับตนเองในการเรียนโดยรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูงกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า การกำกับตนเองในการเรียนด้านการใช้กลวิธีทางปัญญาและด้านการกำกับตนเองมีความสัมพันธ์

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ทางบวกในระดับค่อนข้างสูงกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ด้านการตั้งเป้าหมาย ด้านความตั้งใจมุ่งมั่น ด้าน
ความอดทนไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค และด้านความทะเยอทะยานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการอภิปรายและข้อเสนอแนะการวิจัย

การอภิปรายผล

จากการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการเรียนรู้ความสามารถของตนเองในการเรียน เจตคติ
ต่อการเรียน บทบาทของครอบครัว การกำกับตนเองในการเรียนกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของ
นักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง สามารถอภิปรายได้ดังนี้

1. การกำกับตนเองในการเรียนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์อย่างมี
นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐาน เป็นเพราะ นักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง
ที่มีการกำกับตนเองในการเรียนสูงมีแนวโน้มที่จะมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงด้วย ทั้งนี้เนื่องมาจาก
การเรียนในระดับอุดมศึกษาประกอบด้วยรูปแบบการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยรามคำแหง ซึ่ง
เป็นตลาดวิชา ผู้เรียนจะต้องใช้ความพยายามศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง รู้จักใช้ยุทธวิธีในการเรียน
ตระหนักถึงการได้มาซึ่งองค์ความรู้ ตลอดจนสามารถสอนตนเอง ควบคุม กำกับ และประเมินผลการ
กระทำของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ (ประกอบบุปรัตน์, 2530, หน้า 187-189) สอดคล้องกับ
แนวคิดของ Pintrich and DeGroot (1990) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่ององค์ประกอบด้านแรงจูงใจและ
การกำกับตนเองของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนเกรด 7 จำนวน 173 คน
พบว่า องค์ประกอบด้านแรงจูงใจและการกำกับตนเองมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
และ เขาวภา แสนเชียว (2557) ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการกำกับตนเองในการเรียนของ
นักศึกษาระดับปริญญาตรีคณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยรามคำแหง พบว่า การกำกับตนเองในการเรียน
มีอิทธิพลต่อแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มากที่สุดและยังเป็นตัวแปรร่วมทำนายได้ถึงร้อยละ 44.1 เป็นไป
ในทิศทางเดียวกับ Modrek (2017) ศึกษาการกำกับกระบวนการทางปัญญาและการกำกับพฤติกรรม
ของตนเองที่ส่งผลต่อความก้าวหน้าทางการเรียนพบว่า การกำกับตนเองทางปัญญามีความสัมพันธ์
กับการประสบความสำเร็จทางการเรียนจากข้อค้นพบนี้แสดงถึงความสำคัญของการกำกับตนเองทาง

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ปัญญาต่อการประสบความสำเร็จ ความก้าวหน้าทางการเรียน จะเห็นได้ว่าการกำกับตนเองทั้งทางพฤติกรรมและการกำกับทางปัญญาล้วนแล้วแต่มีผลต่อการประสบความสำเร็จทางการเรียนทั้งสิ้น

2. เจตคติต่อการเรียนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐาน เนื่องจาก เจตคติต่อการเรียนเป็นความรู้สึกและความคิดของบุคคลเกี่ยวกับการเรียนรู้และเจตคติต่อการเรียนก็จะส่งผลต่อการแสดงออกของบุคคล (Hamilton, 2011) การที่คนเราจะประสบความสำเร็จในเรื่องใดเรื่องหนึ่งนั้น ส่วนใหญ่มักจะมาจากความชื่นชอบ สนใจ มีความอยากทำ หรือมีเจตคติที่ดีต่อสิ่งนั้น เช่น การเรียน ดังนั้น หากบุคคลมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนก็นับว่าเป็นการวางรากฐานที่สำคัญของการเรียนที่จะประสบความสำเร็จหรือกล่าวได้ว่าการมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้และเป็นส่วนที่สำคัญต่อการเรียนรู้ การมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนจะนำไปสู่การตั้งเป้าหมายในการเรียนรู้ (Smith, 2001) สอดคล้องกับ กฤษวรรณ ประเสริฐสิทธิ์ (2552) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักศึกษาคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมหาวิทยาลัยกรุงเทพพบว่า เจตคติทางการเรียนคณิตศาสตร์สัมพันธ์กับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และยังพบว่า เจตคติทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ นิัยในการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ และเจตคติต่อครูผู้สอนวิชาคณิตศาสตร์ เป็นปัจจัยที่ร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของคะแนนแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ได้ร้อยละ 68.39 สอดคล้องกับ Oroujlou and Vahedi (2011) ศึกษาแรงจูงใจและเจตคติต่อการเรียนภาษา พบว่า วิธีการสอนที่ประยุกต์ใช้เทคนิคที่หลากหลายมีผลต่อแรงจูงใจในการเรียนและส่งผลให้เกิดเจตคติที่ดีต่อการเรียน เป็นไปในทิศทางเดียวกับฤทัยรัตน์ ชิดมงคล และเปรมฤดี บริบาล (2554) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักศึกษาพยาบาลวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี อุรธานี พบว่า เจตคติต่อการเรียนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์และเป็นตัวแปรทำนายแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักศึกษาพยาบาลการมีเจตคติที่ไม่ดีต่อการเรียนจะเป็นอุปสรรคต่อการประสบความสำเร็จในการเรียนเป็นอย่างมาก เนื่องจาก เจตคติเป็นความคิดความรู้สึก ที่ส่งผลต่อแนวโน้มการแสดงพฤติกรรม และวิชาชีพพยาบาลเป็นวิชาชีพที่ต้องได้รับการเรียนรู้ ฝึกฝนจนชำนาญตลอดจนความแม่นยำใน

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

การปฏิบัติต่อผู้ป่วยซึ่งจะผิดพลาดไม่ได้ ดังนั้นเจตคติของนักศึกษาพยาบาลจึงมีผลต่อแรงจูงใจ
ใฝ่สัมฤทธิ์

3. การรับรู้ความสามารถของตนเองในการเรียนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับแรงจูงใจใฝ่
สัมฤทธิ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งตรงกับสมมุติฐาน กล่าวคือ การรับรู้ความสามารถของ
ตนเองเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่สำคัญต่อแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ด้านการตั้งเป้าหมายเพราะการที่
นักศึกษาสามารถประเมินตนเองได้ว่ามีความสามารถที่จะกระทำได้อย่างใดอย่างหนึ่งได้หรือไม่
นักศึกษาต้องยอมรับกับสิ่งที่เกิดขึ้นภายหลังได้ดังที่ Bandura (1986, pp. 395-398) ได้กล่าวไว้ว่า การที่
จะทำให้บุคคลแสดงพฤติกรรมออกมาโดยให้มีความสัมพันธ์กับการรับรู้ความสามารถของตนเอง
นั้นควรจัดการหรือควบคุมให้ปัจจัยต่างๆมาเป็นอุปสรรคหรือเป็นตัวขัดขวางซึ่งหากทำได้ก็จะช่วย
ให้บุคคลสามารถแสดงพฤติกรรมออกมาได้อย่างเต็มที่และมีความมั่นใจอันจะนำไปสู่การประสบ
ความสำเร็จ ซึ่งเป็นไปในทิศทางเดียวกับ ศิรินาถ จำปาทอง (2558) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง
การรับรู้ความสามารถของตนเองการเห็นคุณค่าในตนเองกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักเรียนชั้น
มัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนบางกะปิพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้ความสามารถในระดับสูง
และมีความสัมพันธ์กับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จะเห็นได้ว่า การ
เปลี่ยนแปลงเข้าสู่ช่วงวัยรุ่นใหม่ๆ ส่งผลต่อการเกิดปัญหาความขัดแย้ง ความคับข้องใจในการจัดการกับ
การเปลี่ยนแปลงนี้หรือไม่ ขึ้นอยู่กับความมั่นใจในความสามารถ หรือความเข้มของการรับรู้
ความสามารถของตนเองจากประสบการณ์ความสำเร็จในอดีตที่ผ่านมา ซึ่งสามารถแผ่ขยาย
ประสบการณ์เหล่านี้สู่สถานการณ์ที่คล้ายคลึงกัน จนเกิดการรับรู้ความสามารถของตนเอง จะเห็น
ได้ว่าการรับรู้ความสามารถของตนเองมีผลต่อแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทำให้บุคคลมุ่งสู่ความสำเร็จ
ตามที่ตนมุ่งหวังไว้ สอดคล้องกับ Tavakolizadeh, Tabarib, and Akbari (2015) ศึกษาความสัมพันธ์
ระหว่างรูปแบบความไว้วางใจ กระบวนการเมตาคอกนิจันกับการรับรู้ความสามารถของตนเองด้าน
วิชาการ พบว่า ความไว้วางใจแบบมั่นคงสัมพันธ์กับการรับรู้ความสามารถของตนเองและยังสัมพันธ์
กับเมตาคอกนิจัน อีกทั้งกระบวนการเมตาคอกนิจันสามารถทำนายการรับรู้ความสามารถของ
ตนเองทางด้านวิชาการได้ร้อยละ 70 กล่าวคือ นักศึกษาที่มีเมตาคอกนิจันสูงจะรับรู้ความสามารถ
ของตนเองสูงเช่นกัน

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

4. บทบาทของครอบครัวมีความสัมพันธ์กับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐาน เนื่องจาก แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักศึกษามีที่มาจากปัจจัยต่างๆ หลายปัจจัย เช่น สังคมประภคิตของพ่อแม่ พ่อแม่ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง ก็จะตั้งมาตรฐานความเป็นเลิศในการทำงานและบอกให้ลูกทราบถึงความสนใจในสัมฤทธิ์ผลของตนเอง (McClelland, 1953) ความมุ่งหวังและความต้องการของบิดามารดาจะเป็นปัจจัยภายนอกที่เป็นแรงผลักดันให้เกิดแรงจูงใจในการเรียนรู้ของผู้เรียน (เขียน วันทนีย์ตระกูล, 2553) สอดคล้องกับ นุชเนตร กาพสมุทร์ และประสพชัย พสุนนท์ (2558) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักศึกษาสาขา การโรงแรมและการท่องเที่ยวคณะศิลปศาสตร มหาวิทาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัยพบว่า สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับผู้ปกครอง และความคาดหวังของผู้ปกครองที่มีต่อตัวนักศึกษา มีความสัมพันธ์ทางบวกกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และยังเป็นตัวแปรร่วมทำนายแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ได้ถึงร้อยละ 47.2 จะเห็นว่าปัจจัยด้านครอบครัวส่งผลโดยตรงต่อการเกิดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักศึกษา

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

ตัวแปรการรับรู้ความสามารถของตนเองในการเรียน เจตคติต่อการเรียน บทบาทของครอบครัว และการกำกับตนเองในการเรียน มีความสัมพันธ์กับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ส่งเสริมให้นักศึกษามีการกำกับตนเองและมียุทธวิธีทางปัญญาในการควบคุมปรับปรุงพฤติกรรมในการเรียนของตนเอง เพื่อความสำเร็จตามที่มุ่งหวังในอนาคต
2. ส่งเสริมเจตคติต่อการเรียน จากการศึกษาและรู้สึคดีต่อการเรียน ทำให้มีแรงจูงใจในการเรียน ชี้ให้เห็นถึงประโยชน์ของการเรียน เพื่อนำไปสู่การประพฤติดีต่อการเรียน อีกทั้งเสริมสร้างการมีจุดมุ่งหมายโดยการปลูกฝังความสำเร็จในการเรียน
3. ควรมีการศึกษากับกลุ่มตัวอย่างที่ต่างระดับชั้นหรือต่างสถาบันเช่นระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา ระดับอาชีวศึกษาและระดับอุดมศึกษาเพื่อเปรียบเทียบว่ามีความแตกต่างกันอย่างไร
4. สร้างโปรแกรมการให้คำปรึกษาเพื่อส่งเสริมการมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของผู้เรียน

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

รายการอ้างอิง

- กฤตวรรณ ประเสริฐสิทธิ์. (2552). รายงานการวิจัยปัจจัยที่ส่งผลต่อแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน
วิชาคณิตศาสตร์ของนักศึกษาคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- เจียน วันทนียตระกูล. (2553). แรงจูงใจมีความสำคัญต่อการเรียนการสอนอย่างไร. ค้นเมื่อ 22
เมษายน 2559, จาก http://www.lanna.mbu.ac.th/artilces/Intrinsic_Kh.asp
- นุชเนตร กาศสมุทร และประสพชัย พสุนนท์. (2558). ปัจจัยที่มีผลต่อแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักศึกษา
สาขาการโรงแรมและการท่องเที่ยวคณะศิลปศาสตรมหาวิทาลัยเทคโนโลยีราชมงคล
ศรีวิชัย. วารสารวิจัยมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย, 7(2), 27-40.
- ประกอบคุปรัตน์. (2530). *ความเป็นผู้นำเป้าหมายและอำนาจในสถาบันอุดมศึกษา*. กรุงเทพมหานคร:
โครงการตำราคณะครุศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พูนสุข เวชวิฐาน. (2557). *ทฤษฎีกรอบครัวเบื่องต้น*. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เยาวภา แสนเขียว. (2557). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการกำกับตนเองในการเรียนของนักศึกษาระดับ
ปริญญาตรีคณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยรามคำแหง. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต
, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ลัดดา กิติวิภาต. (2554). *เจตคติและความคิดเห็น*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- ศิรินาถ จำปาทอง. (2558). *ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ความสามารถของตนเองการเห็นคุณค่าใน
ตนเองกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนบางกะปิ.
วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.*
- ศิริวิมล ชูชีพวัฒนา. (2558). *พฤติกรรมกาใฝ่เรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นของ โรงเรียน
สังกัดสังฆมณฑลราชบุรี จังหวัดราชบุรี. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต
, มหาวิทยาลัย-ศิลปากร.*
- ศูนย์วิจัยสุขภาพกรุงเทพ. (2560). *ปัญหาการศึกษา*. ค้นเมื่อ 16 กุมภาพันธ์ 2562, จาก [http://
www.bangkokhealth.com/health](http://www.bangkokhealth.com/health)

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ฤทัยรัตน์ ชิดมงคล และเปรมฤดี บริบาล. (2554). *ปัจจัยที่มีผลต่อแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักศึกษาพยาบาลวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี อุตรธานี*. อุตรธานี: วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีอุตรธานี.

สมพงษ์ จิตระดับ. (2560). *เด็กไทยวันนี้ ปัจจัยเสี่ยง 10 ด้าน*. ค้นเมื่อ 16 ธันวาคม 2561, จาก <http://www.cydcenter.com>

สมพงษ์ จิตระดับ. (2562). *ปัญหาเด็กโตดเรียน*. ศูนย์วิชาการและเครือข่ายวิชาการด้านเด็กเยาวชนและครอบครัว. ค้นเมื่อ 16 กุมภาพันธ์ 2562, จาก <http://www.cydcenter.com>

สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต. (2553). *ทฤษฎีและเทคนิคการปรับพฤติกรรม*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

Bandura, A. (1997). *Self-efficacy: The exercise of control*. New York: W.H. freeman.

Bandura, A. (1986). *Social foundations of thought and action: A socialcognitive theory*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall.

Hamilton, L. (2011). Marital name change as a window into gender attitudes. *Gender & Society*, 25(2), 145-175.

Khan, M. (2013). Academic self-efficacy, coping, and academic performance in college. *International Journal of Undergraduate Research and Creative Activities*, 5, 4.

McClelland, D. C. (1953). *The achievement motive*. New York: Appletion Century Crotts.

McClelland, D.C. (1961). *The achievement motive*. New York: Prentice-Hall.

Modrek, A. S. (2017). Cognitive regulation, not behavior regulation, predicts learning. *Learning and Instruction*, 60, 237-244.

Muller, N. M. (2018). Effects of self-regulation prompts in hypermedia learning on learning performance and self-efficacy. *Learning and Instruction*, 58, 1-11.

Oroujlou, N., & Vahedi, M. (2011). Motivation, attitudes, and language learning. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 29, 994-1000.

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

- Pan, Y., Yang, Q., Li, Y., Liu, L., & Liu, S. (2018). Effects of family socioeconomic status on home math activities in urban China: The role of parental beliefs. *Children and Youth Services Review, 93*, 60-68.
- Pintrich, P.R., & De Groot, E.V. (1990). Motivational and self-regulated learning components of classroom academic performance. *J. Educ. Psychol, 82*, 33-40.
- Sen, S. (2013). The attitudes of university students towards learning. *Procedia-Social and Behavioral Sciences, 83*, 947-953.
- Smith, M. (2001). *Examples of learning in development*. Retrieved October 6, 2018, from <http://www.rabbanitrust.org>
- Tavakolizadeh, J., Tabari, J., & Akabari, A. (2015). Academic self-efficacy: Predictive role of attachment styles and meta-cognitive skills. *Procedia-Social and Behavioral Sciences, 171*, 113-120.
- Yamane, T. (1967). *Statistics: An introductory analysis* (2nd ed.). New York: Harper & Row.
- Zander, L., Brouwe, J., Jansen, E., Crayen, C., & Hannover, B. (2018). Academic self-efficacy, growth mindsets, and university students integration in academic and social support networks. *Learning and Individual Differences, 62*, 98-107.
- Zimmerman, B. J. (1989). A social cognitive view of self-regulated academic learning. *Journal of Education Psychology, 81*(3), 329-339.

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

**การแสดงภาพลักษณ์เวียดนามในภาพยนตร์ฮอลลีวูด และ นโยบายระหว่าง
ประเทศของ สหรัฐอเมริกาต่อสงครามเวียดนามในปี 1964-1973**

**DEPICTING VIETNAM, HOLLYWOOD FILMS AND
THE US-VIETNAM WAR POLICY (1964-1973)**

KARN SUPAJARUKIT

MASTER OF POLITICS AND INTERNATIONAL RELATIONS

FACULTY OF POLITICAL SCIENCE

THAMMASAT UNIVERSITY

E-mail: karn.supa@hotmail.com

Abstract

This thesis seeks to analyze Vietnam War films produced by Hollywood during the Vietnam War and how they helped produce political messages for the U.S. government's war policy. The selected films include: *To the Shores of Hell* (1966); *The Green Berets* (1968); and *The Visitors* (1972). The films will be analyzed to further the understanding of implication of war policies by the Lyndon B. Johnson and Richard Nixon's U.S. presidential administrations from 1964 to 1973. The thesis will use two methods to explicate the Hollywood Vietnam War films' impacts on U.S. war policy. First, I will use textual analysis based on critical theory to understand how the films were able to produce pro-war political messages that contained the war policies by the U.S. government for the American public. Second, the political approach film production will be applied to examine the relationship between film industry and the government. Popular Culture framework serves to analyze possible mechanisms that lead to the usage of film for

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

promoting war policies. This thesis argues that Hollywood Vietnam War films produced messages containing U.S. government war policies for the public to consume during the Vietnam War.

Keywords: Vietnam War, Vietnam War films, Hollywood, war policies, political messages

Significance of the Topic

This study attempts to demonstrate the relationship between war-oriented films and U.S. war policies during the Vietnam War period. Throughout this thesis the selected films' content, tone, intensity and production process will be elaborated on to connect the role of film with international politics. I chose to examine U.S. war policies and war films during the Vietnam War (1964-1973) because the policy in this period uniquely deals with ideological conflicts during the Cold War. There are four reasons why this topic deserves greater attention.

First, U.S. war policies in the Vietnam War are significant in terms of America's role as the leader of the democratic world. U.S. presidents and governments under their control try to prove that democratic countries will have peace and maintain their sovereignty. Democratic countries will also give people equal rights and freedom. Therefore, the United States has promoted itself as a democratic leader that desires to help every country get through difficult times during ideological conflicts.

Second, U.S. war policies promoted U.S. military power as a reliable force in stopping the communist insurgency in Vietnam. The policies brought U.S. military involvement, including troops, bombs, and equipment, in order to show to the world that a democratic state was capable of fighting against communist forces supported by communist states. The U.S. government created these military involvement policies to ensure that the U.S. did not appear weak and was willing to provide support for any democratic country being invaded by communism.

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

Third, U.S. war policies during the Vietnam War came from the U.S. president's power that was granted from the early period of U.S. involvement. The presidents had the power to authorize military force based on the Gulf of Tonkin Resolution. The resolution stemmed from the 1964 North Vietnamese attack on a U.S. battleship in the Gulf of Tonkin. According to the resolution, the U.S. President could use any protocol to assist South Vietnam. Therefore, the U.S. policies to cope with the unfamiliar war situations in Vietnam lied in military power. The Vietnam War was the first conflict during the Cold War period that U.S. presidents approved full military support provisions. The U.S. leaders handled the unfamiliar war with a policy that was deemed suitable for the situation.

Forth, the domino theory was applied to the U.S. war policy during U.S. involvement from 1964-1973. This theory grew out of the fear of countries falling into the communist sphere. The Korean War propelled the United States to take the domino effect seriously. Indochina was the main focus in stopping the domino effect for the United States and maintaining democratic regimes in the region. The fear of falling dominoes led the U.S. to place communist power taking over Asia and stop them from propagating violence and instability. The domino effect was a major concern for the United States and it tried to stop this by coming up with policies to fully engage in the war.

These significant war policies generated by the U.S. presidents came at a major expense for the United States. The use of military combatants, technologies, vehicles and equipment was massively costly for the U.S. government during the Vietnam War. Therefore, the government needed public support for the war policies. The government tended to listen to public opinion because they did not want to lose votes and trust from the public. The government had to maintain a close relationship with the public so they could conduct their policies more easily. Moreover, the reason I examine film contents is that films are an effective medium that can create convincing political messages for war policies. It is a form of entertainment that has the potential

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

to influence the public and attract their support for government policies. Film has a strong visual and audio effect that can influence an audience. It can project current events, public figures and their actions, through fictional screenplays. This medium can blend reality to frame messages favorable for specific groups, such as government, organizations, and individual departments.

Film's cognitive power shows in war films which can have an image that influences the public to support the government during a period of war. This type of film may contain patriotic, heroic images of their own military forces in order to give the public positive perceptions of their own military capabilities. So, the portrayal of characters, vehicles, technologies and equipment in war films can possibly generate an impact on public support. For this reason, a government can help finance films that insert political driven messages in favor of the government' war policies. A film, therefore, will be an entertaining medium that directly influences public opinion of a government's policies. This thesis will provide a view of how films generate these effects.

Scope of the Research

This thesis focuses on U.S. war policies during the years of 1964 until 1973. This is the timeframe that the United States was officially involved in the Vietnam War. The Vietnam War films selected were shown within the same period as the war policies.

I will analyze the U.S. war policies during 1964-1973 undertaken two administrations led by President Lyndon B. Johnson and President Richard Nixon. The war policies of two administrations have similarities and differences that need to be taken into account relating to the war films. The thesis examines the beginning, transitioning, and towards the end of the U.S. involvement in Vietnam. President Johnson and his Democrat Party had their own set of war policies implemented during the early years of U.S. involvement and up until the peak of the war's intensity. The peak of the war was the Tet Offensive, which was a strategic attack by the communist Viet Cong guerrilla soldiers against multiple South Vietnam villages in early 1968.

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

This was also the last year of Johnson's presidency. In following period, President Nixon and the Republican Party came in to solve the ongoing war that saw more and more American casualties each year since the U.S. became involved. The Nixon Administration launched its own set of policies from 1969 until 1973, which was the complete withdrawal of the U.S. from Vietnam. Both administrations, therefore, are the carriers of unit of analysis in this thesis.

Three Hollywood Vietnam War era films are selected for the analysis of possible U.S. government support of the film production and in return film messages favorable for war policies throughout the films' messages and film productions. The three films are: *To the Shores of Hell* (1966), *The Green Berets* (1968) and *The Visitors* (1972). These films are the only major Vietnam War films made by Hollywood during the Vietnam War. They are significant in terms of unique presentations, how they hid political messages and the relationship between the filmmakers and government officials during the film productions. Each of them will be analyzed in relation to two periods of U.S. involvement to understand the U.S. role; from the start until they withdrew from the war. First, *To the Shores of Hell* (1966), the film is about a marine that tries to rescue his brother along with his crew members. It is the first film that portrays the Vietnam conflict during the beginning of the U.S. government's aid for South Vietnam. It is important to understand how the U.S. government decided that the United States needed to participate in Vietnam. *To the Shores of Hell* will be analyzed with reference to the early policies by the U.S. government and how they handled the communist insurgency in Vietnam. Second, *The Green Berets* (1968) is a film about a Green Beret special force unit that fights against the Communist Viet Cong heroically. I will analyze this film and link its political message and with the production process within the transitional period of the war. *The Green Berets* was shown during the end of Johnson's presidency and the start of Nixon's first term in office. I will show how the film helped provide messages during changes of administrations, which was at the same time as the war was peaking. Third, *The Visitors* (1972), which is a story about American war

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

veterans that brought violence and trauma back to their home in the United States allows us to comprehend how political messages were designed to influence the public during the beginning of the troop withdrawal policy by Nixon. Therefore, *The Visitors* will be analyzed as a reflection of the policies towards the end of U.S. action in Vietnam.

Research Question

This thesis addresses the two questions as follows:

1. How did the Hollywood films produce political messages that support the U.S. war policies in Vietnam between 1964 and 1973?
2. How did the government support for film production help reinforce pro-war messages of the film?

Theoretical Framework

This thesis demonstrates the ideology of films and the politics of film production that accommodates U.S. war policies during the Vietnam War. I will apply two theoretical frameworks to examine the film and the production politics in order to discover political relationships between them and the policies generated by the government. The two theories will later be revisited in the analysis part of this thesis.

First, the ideology can be seen in how films can reinforce and hide political messages inside the film elements. Critical Theory introduced by Theodore Adorno and Max Horkheimer is applied to show the way that culture is the factor that drives a society forward at the same level or even better than the economy.¹ Adorno and Horkheimer go further by introducing the term “Culture Industry” that describes the modern mass media and entertainment media industry as a

¹ Horkheimer, M. & Adorno, T. (1979). *Dialectic of Enlightenment*. London, UK.

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

dominating force transforming culture.² The way that the culture industry impacts society is by using the ability of the media as an art form that interacts with people's visions towards specific issues. Films are one of the media that is included as part of the culture industry phenomenon that emerges in society to generate discursive domination. Hollywood films are examples of the cultural phenomenon created by the culture industry. Adorno and Horkheimer mention that films are a form of entertainment media that is able to show an alternate version of reality. Films can produce political messages by hiding them inside film elements for the audience to consume. Moreover, Adorno and Horkheimer argues that films constitute a new form of ideological domination.³ Films have an ability to push the boundary between art and reality. Therefore, the war films are able to blend fantasy and reality of war together into one major piece that audiences are unable to differentiate. This thesis relies on this culture industry concept to explain how films can generate political messages that convince the public to support U.S. policies.

Second, the politics of film production will be analyzed through Popular Culture concept by John Fiske. The relationships between the film industry, directors, and producers with the U.S. government can be explained by using the concept introduced by Fiske, which is similar to the Adorno and Horkheimer's critical theory. Fiske introduces the idea that dominant group can use popular culture to influence the beliefs of audiences through media. Film directors and producers have the power to create films containing powerful messages that influence the audiences' perspectives. This is similar to the popular culture concept in that the audiences are able to understand influence from media while recognizing the intention of the dominant groups. For war films, the cooperative relationship between the filmmakers and the government officials can shape political messages and ideas in the film supporting government war policies during the difficult times of war. Closeness between the two groups is possible because of the expenses that

² Ibid.

³ Horkheimer, M. & Adorno, T. (1979). *Dialectic of Enlightenment*. London, UK.

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

come with the creation of war scenes in films. When filmmakers are unable to exceed their approximate budget to complete their film, they may reach out for government support. Government officials, therefore, are able to provide financial incentives and military facilities for film production.

The two theoretical approaches are used to justify two major ways to analyzed this thesis. First, the critical theory will be used to analyze the symbols, narratives and images. Critical theory provides the understanding of how film can depict messages that represent in Hollywood Vietnam War films and how it is used to persuade the audience. Second, Popular Culture can be used to understand politics film production on why the U.S. government choose to support the film directors that have high credibility in Hollywood more that the directors that do not have as much credibility. This reflects that U.S. government gives precedence to the cultural capital of Hollywood.

Literature Review

This thesis builds on existing literature that provides the argument relating to two major topics. First, I will examine studies which shed light on ideological power of films. I will focus mainly on the literature that discusses war films and their messages that reinforce with the government's policies and actions, while reproducing discourses of heroism, nationalism and demonized enemies. This set of literature is relevant to textual approach that this thesis takes to understanding the role of films in ideological reproduction. Second, I investigate another group of literature to understand the relationship between the filmmakers, government officials and military bureaucracy. The literature often focuses on one specific topic, but does not include both of the mentioned topics. This literature review, therefore, will combine the two topics together by analyzing the selected films based on two groups of literature and find links between topics to address for the research question.

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

The first group of literature discusses works using textual analysis to war study. The literature suggests that Hollywood films are entertainment media that generate political ideologies. Film is often used as a cultural resource or as a form of popular culture that always contains a political message that represents the international relations at a particular time. Studying Hollywood film as one of the cultural resources that contain political ideology, Andrew Martin and Petrice Petro (2006) concludes that the films provide depth to the picture of security and war, which creates an ideology in international relations. They further explain that films play a role as a response to a government's situation in the time of conflict. Their work depicts how war is defined in the government's point of view. Those views are pre-emptive and for self-defense against an invading force. Similarly, Carter and Dodds (2014) argue that film is representative of popular culture and mimics or reflects, mirror-like, international politics. The visual ability of film does not only reflect in the real world, but it is part of political world's constitution. Both Carter and Dodds elaborate that states are made by political actions within states, including: policies, strategies, military deployments, and cultural debates.⁴ These actions create ideologies which include film.

For this thesis, I use textual analysis framework, following the previous research by Sachleben (2014) and partially by Hall (2010). According to Sachleben, politics in film can be studied using textual analysis research, which allows observers to gain access to the cultural conversation of those particular communities.⁵ Cultural conversations are topics of focus on various issues during a particular time. Cultural resources can be depicted and awareness of political issues can be raised, which can benefit domestic and international politics. This concept emphasizes the role of popular culture as the projector of political ideology, practice, and operation, which provides images that the public will acknowledge as pro-war messages

⁴ Carter, S., & Dodds, K. (2014). *International politics and film: Space, vision, power*. London, UK: Wallflower.

⁵ Sachleben, M. (2014). *World politics on screen: understanding international relations through popular culture*. Lexington, KY: The University Press of Kentucky.

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

supporting the government. Hall offer a similar concept to Sachleben’s analysis. He suggests that culture can attract popular attention and produce the images in favor of state interests. Therefore, textual analysis of the selected films will rely on the popular culture ability offered by both Sachleben and Hall.

The next group of literature sparks a debate around the subject of how “war films justify international war”. This debate is generated from the first group of literature that points out that films create a political ideology that is aimed towards the general public. The public whose perception is impacted by the films’ cultural messages may later support the government’s policies. For this debate, I only examine the war film genre during the war period. The literature focuses on how films generate pro-war ideas that are used to justify ongoing wars between the United States and an enemy. However, there is literature that contend that war films presented during war try to impede the government’s actions, which I will also bring up to the debate.

First, acts of nationalism in these films can be a significant moment that helps to promote reasoning for increased involvement in acts of war. For example, McLaughlin demonstrate that in *Casablanca* (1942) the main character sings a national anthem in attempt to undermine morale of their German opponents; it offers the narrative of World War II and is explained to the American people as to why it was being fought, how it was being fought and how it concerned Americans⁶. *Casablanca* encourages America’s involvement in World War II in order to pursue peace by eliminating the enemies. Same other literature present messages about nationalism in relation to military service, war films in a similar fashion. Additionally, these films play a role in reminding the American people that the war os indeed their concern. Robert Eberwein demonstrated this in his film *Sergeant York* (1941). This film played an important part in Warner Bros. creations, generating a campaign to enlist American support in World War II.

⁶ McLaughlin, R. (2006). *We'll Always Have the Movies: American Cinema during World War II*. Kentucky, KY: The University Press of Kentucky.

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

The result was a success when the U.S. government reported that there were a higher number of American men enlisting for military service after the film showed.⁷ The film presented heroic acts by the main characters while serving their country. McLaughlin believed that it was the dialogue, but Eberwein insisted that the message came from the character's portrayal of a person at war. They both had different claims, but pointed to the film's message to the general public.

Second, films encourage dehumanizing the opposing side. Not only do war films present patriotic acts but they portray a picture of the evil enemies. Rollins and O' Connor claim that war films, such as "Hitler, Beast of Berlin (1939)", dehumanize and demonize enemies so audiences feel at ease when they are eliminated. The war film further demonizes the enemies by portraying them as denying the belief in God.⁸ The strong images of evil enemies reinforce differences between us and them in the war. Another significant literature about war films' presentation of evil enemies by Harindranath suggests similarly. He adds, "The enemies were presented as alien others, embodied evil and saw as abnormal".⁹ The literature points out that when those enemies are portrayed as subhuman it leads to justification of that killing them in warfare. Boggs adds by stating that in American war films the violence created by American soldiers always has been beautified and is used as a symbol of positivity. On the other hand, the negative side of violence is always blamed on the demonized, dehumanized, savage enemy.¹⁰ The war films, therefore, portray a strong American side as the hero against the other evil enemy, which encourages the public to feel the same way.

Opposing these arguments about the depiction of nationalism and dehumanization, another group of literature insists that war films' presentation and its ideology provides a negative

⁷ Eberwein, R. T. (2006). *The war film*. New Brunswick, NJ: Rutgers University Press.

⁸ Rollins, P. C. & O'Connor, J. E. (2008). *Why We Fought: America's Wars in Film and History*. Kentucky, KY: The University Press of Kentucky.

⁹ Harindranath, R. (2005). *Perspectives on global culture*. Maidenhead, UK: Open University Press.

¹⁰ Boggs, C. (2005). *Imperial delusions: American militarism and endless war*. Lanham, MD: Rowman & Littlefield.

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

image of the government. That literature does not believe in war, political ideology, or any media support in war films, unlike the previous group. Hillard argues that “during war time, war films show the futility and horrors of war”.¹¹ However, she contradicts herself by explaining that “those war films show the horrors of war but do not have an ability to protest the ongoing war.”¹² Rosenbaum adds to anti-government support presentations in war films, in a similar way to Hillard, by explaining that Hollywood directors always want to provide a message that makes the public think twice about going to war and avoiding a bloodbath.¹³ The intention of war films, according to these studies, is to avoid public involvement in the war to reduce casualties. However, most war films portray negative impacts from war, but are not recognized by the public as promoting the heroism of war. However, Hillard and Rosenbaum accept the fact that films during the war still promote militarism and American involvement with the war.

The literature involving the politics of film production, provides a different debate and argument that is equally important to the understanding of film’s relationship with politics. Analyzing war film production and critics also enhances the understanding of film, public opinion and international relations. It is difficult to tell whether or not main political actors, such as the U.S. government, provide support for war films to gather public support, unless there is evidence of government involvement.

Existing studies on the politics of film productions often explains relationships between the film industry and the government, or the filmmakers and the government officials. There is also literature that mentions the film industry’s involvement with the U.S. government, but it relies on the productions and public responses of Vietnam War films from the Post-Vietnam War era, which will be excluded in this thesis.

¹¹ Hilliard, R. L. (2009). *Hollywood speaks out: pictures that dared to protest real world issues*. Oxford, UK: Wiley-Blackwell.

¹² Hilliard, R. L. (2009). *Hollywood speaks out: pictures that dared to protest real world issues*. Oxford, UK: Wiley-Blackwell.

¹³ Rosenbaum, J. (2000). *Movie wars: how Hollywood and the media limit what movies we can see*. Chicago, IL: A Cappella Books.

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

The existing works that emphasize the important role of Hollywood in supporting the government demonstrates that the Hollywood-Government connection led to the production of some pro-war films during the Vietnam War. For instance, Valantin describes Hollywood's "healthy relations" with the Pentagon, and "military-blockbusters" were produced during the 1960s and early 1970s. That relationship went even further to using military equipment from the Navy and Army.¹⁴ The strong bond between the film industry and the government during the war paved the way for the use of war films to gain public support. Valantin explains that during the Vietnam War, Hollywood often presented the military in war as gaining achievement, overcoming fear, and being courageous.¹⁵ Hollywood furthered the healthy relationship by serving as an advertisement promoting military service as an act of courage benefitting the country. However, Hollywood's presentation of military and the assumption of supporting the government still need more evidence. To prove the contention, the Pro-Vietnam war films from the Vietnam War need to be analyzed further to find the connection between government's war policy and film industry.

Following the analysis of Valantin, Boggs elaborates on the relationship by describing that Hollywood during the Vietnam War did not attempt to produce the war depictions that negatively affected the government's action in Vietnam.¹⁶ Like Valantin, he contends that Hollywood tried to produce war films that garnered positive benefits from the government's actions. Boggs also furthered the discussion of the Hollywood-U.S. government connection. He argues that anti-war films were compromised and their anti-war cinematic narratives were not

¹⁴ Valantin, J. (2005). *Hollywood, the Pentagon and Washington: the movies and national security from World War II to the present day*. London, UK: Anthem Press.

¹⁵ Ibid.

¹⁶ Boggs, C. (2006). *The Hollywood War Machine: U.S. Militarism and Popular Culture*. Routledge.

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

supported by the Pentagon and the government.¹⁷ The claim of strong relations by Boggs shows that Hollywood thought that the U.S. government and the Pentagon required media support.

Similarly, Shaw insists that Hollywood and government worked together as a team in producing war films. The main goal was to win in battle, the box office and popular support of the war. However, Shaw also recognizes the flaws of Hollywood in supporting the government. He describes how other media plays a strong role in the Vietnam War period. Television channels provide a media-at-home and people do not need to go out to movie theatres. The newspaper companies played a role in criticizing war films and marked it as propaganda.¹⁸ But, those obstacles by other media does not obstruct people from consuming films produced by Hollywood. Hollywood films were still the dominant media for public consumption as shown by box office data. The data prove that Hollywood films during 1960s to 1970s is the successful media with at least \$15 million to the highest of \$80 million in the box offices, compare to only \$26 million as the highest income in rental for home videos.¹⁹

The two groups of literature, including the textual analysis of film's ideological influence and the filmmakers' relationship with government officials in the production process are often separate from each other. The literature that mentions films' ideological influence only mentions about how the author analyses films' symbolisms and decode the messages that involves politics. The other studies on the relationship between filmmakers and government officials only discusses the politics of film production and how the government and film industry intermingle with each other. The existing textual analysis literature provides little information about the politics of film production. In this thesis, I intend to address this gap in the existing literature by merging two approaches. First, The politics of film production will also determine

¹⁷ Ibid.

¹⁸ Shaw, T. (2007). *Hollywood's Cold War*. Edinburgh: Edinburgh Univ. Press.

¹⁹ Kokonis, M. (2008). *Hollywood's Major Crisis and the American Film "Renaissance"*. Greece: Aristotle University Thessaloniki.

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

the reason why each filmmaker produced the political messages in those particular periods of war. Second, the textual reading of the selected war films will all be analyzed to understand the political messages inside each of them. Therefore, Hollywood films, U.S. international relations, and warfare will encapsulate the production process to the films' reading. Furthermore, those messages from the film will be evaluated on how the filmmakers and government officials discussed with each other and produced those messages together.

Methodology

This thesis utilizes a qualitative research methodology to examine how war films could have produced political messages that allowed the United States' government to garner public support for its protracted involvement in the Vietnam War. This thesis principally relies on textual analysis to understand the processes in which films generate pro-war political messages for a government. The texts are analyzed by using semiotics derived from in the film contents. I examine the films' ideology by interpreting symbolism and discourses that the films invoke, particularly nationalism, war mobilization, and civilizational superiority. The method of textual analysis leads to decipher multiple film elements that signify the ideology supportive of the war policies of the U.S. government.

First, the characters in the films portrayed by Hollywood actors. can be analyzed to detect the film ideology because they embody the specific personality that the filmmaker wanted them to express in the film. For war film, the main and supporting protagonist characters in the film can be portrayed as people with pro-war personalities that tend to support the policies generated by the government. They believe that the government will win the war against the evil enemy. On the other hand, the antagonist will embody the violent mindset whose savagery actions are viciously unacceptable and the protagonist needs to stop them from spreading this mindset.

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

Second, the film script and storyline deserve close scrutiny of the power of their symbolism. The screenplay is the major element that controls the whole story of the film. It is also the element that could contain strong political messages that support the policies. The script that the characters act out or narrate provides several scenes that can be used to convey pro-war messages. The storyline also provides images of war that the filmmakers created and used to express escalation, which is important for analysis and understanding the fantasy story that the filmmakers tried to promote as an actual story happening in the war.

Third, cinematography and sound in the films are significant elements that need to be analyzed to find out how the filmmakers symbolically associate the government policies with moral codes in their own films. The cinematography can tell the story through the shot of each scene containing the mood, tone, and visual information which can impact the audience differently throughout the film. The gap between the camera lens and the actors also gives a different primary focus. The mood and tone of the films also come from the camera adjustment by the cinematographer which follows the director's intention. In addition, I analyze the sound in the films which includes the soundtrack, feature songs, sound effects that generate the mood and tone similar to the cinematography's ability. Sound in the various scenes can give us hints of political messages that the filmmakers insert in their own work. In the case of war films, the soundtrack, music and feature sounds can underline the intensify of war or emotional upheaval, and transmit pro-war symbols, to affect the audience cognitive perception.

The politics of film production requires a separate methodology from film ideology reliant on the textual analysis. To analyze film production politics, I will use process analysis to examine the creation of films step by step from development to distribution of each film.²⁰ The production of war films needs a different way of analysis which goes through each process by finding the relationship between filmmakers and the government officials who collaborate to

²⁰ Landry, P., & Greenwald, S. R. (2018). *The business of film: A practical introduction*. New York, NY: Routledge.

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

advocate pro-war political messages in support of U.S. war in Vietnam. The process of making war films includes: development, pre-production, production, post-production and distribution, which will all be taken into consideration in order to find out how financial and military support by the U.S. government shapes each process.²¹ Moreover, the follow up by the government in film production will determine the closeness of the relationship between Hollywood filmmakers and government officials.

Result

The outcome of this thesis argues that Hollywood pro-war films provided full political support messages for the U.S. government during the war. However, the pro-war films were only produced during the Johnson Administration (1964-1968), which was the period of optimism concerning the outcome of the Vietnam War. The supporting messages were still normal depictions in films produced by Hollywood because they believed that it would provide the same feedback from audiences, similar to the films during World War II. The Hollywood films, however, turned out to be a medium used to criticize the U.S. government's policies and actions in Vietnam during the Nixon Administration (1969-1973). The film produced anti-war messages that supported the anti-war movements and protests. The anti-war depictions became more popular because during Nixon's presidency the war's outcome was already seen as a failure.

Conclusion

In conclusion, the thesis presented Hollywood war films that played significant roles as cultural extensions by providing both support and criticism of U.S. war policies in Vietnam. It illustrated how Hollywood films were significant for the U.S. government in terms of being a medium used to convince the American public that its Vietnam War policies were justified.

²¹ Landry, P., & Greenwald, S. R. (2018). *The business of film: A practical introduction*. New York, NY: Routledge.

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

Hollywood films could also criticize and provide anti-war messages to fuel the U.S. anti-war movement as well.

The research also provide the significance of how Hollywood films' role as an entertainment media effected the U.S. foreign policies. Therefore, this thesis provide a path of studying the power of films that provide a political messages to the people, and the impact of those people towards the foreign policies and decision makings. The further recommendation for future researchers is that this thesis only provide how Hollywood filmmakers insert the political messages through their own film and had a strong connection with the U.S. government. The further studies should examine on the effectiveness of how those hidden messages in the film impact the U.S. people's perspective towards their own government.

Reference

- Boggs, C. (2006). *The Hollywood War Machine: U.S. Militarism and Popular Culture*.
Routledge.
- Boggs, C. (2005). *Imperial delusions: American militarism and endless war*. Lanham, MD:
Rowman & Littlefield.
- Carter, S., & Dodds, K. (2014). *International politics and film: Space, vision, power*. London,
UK: Wallflower.
- Eberwein, R. T. (2006). *The war film*. New Brunswick, NJ: Rutgers University Press.
- Harindranath, R. (2005). *Perspectives on global culture*. Maidenhead, UK: Open University Press.
- Hilliard, R. L. (2009). *Hollywood speaks out: pictures that dared to protest real world issues*.
Oxford, UK: Wiley-Blackwell.
- Horkheimer, M. & Adorno, T. (1979). *Dialectic of Enlightenment*. London, UK.
- Landry, P., & Greenwald, S. R. (2018). *The business of film: A practical introduction*. New York,
NY: Routledge.

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

- Kokonis, M. (2008). *Hollywood's Major Crisis and the American Film "Renaissance"*. Greece: Aristotle University Thessaloniki.
- McLaughlin, R. (2006). *We'll Always Have the Movies: American Cinema during World War II*. Kentucky, KY: The University Press of Kentucky.
- Rollins, P. C. & O'Connor, J. E. (2008). *Why We Fought: America's Wars in Film and History*. Kentucky, KY: The University Press of Kentucky.
- Rosenbaum, J. (2000). *Movie wars: how Hollywood and the media limit what movies we can see*. Chicago, IL: A Cappella Books.
- Sachleben, M. (2014). *World politics on screen: understanding international relations through popular culture*. Lexington, KY: The University Press of Kentucky.
- Shaw, T. (2007). *Hollywood's Cold War*. Edinburgh: Edinburgh Univ. Press.
- Valantin, J. (2005). *Hollywood, the Pentagon and Washington: the movies and national security from World War II to the present day*. London, UK: Anthem Press.

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

**การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมอาชีพ
และการมีงานทำในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาตามแนวตะเข็บชายแดน
จังหวัดเชียงราย**

**A Study of Institutional Curriculum Administration Factors to Enhance
Employment Opportunities for Opportunity Expansion Schools Along
the Chiang Rai Border**

ปิย สุคติสุสดี (Pyha Sudisusadee)

ไพโรภ รัตนชวงค์ (Pairop Rattanachuwong), สมเกียรติ ตุ่นแก้ว (Somkiat Tunkaew),

พูนชัย ยาวีราช (Phoonchai Yawirach)

นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต, ที่ปรึกษาหลัก-ร่วม, มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

Ph.D.Student in Doctor of Philosophy Program in Educational Administration,

Chiang Rai Rajabhat University

Email : pyha71159@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมอาชีพและการมีงานทำในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาตามแนวตะเข็บชายแดนจังหวัดเชียงราย ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ วิเคราะห์ข้อมูลแบบอุปนัย และมีเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง มีตรวจเครื่องมือโดยผู้ทรงคุณวุฒิ ตามหลักเกณฑ์การวิจัย ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 3 กลุ่มคือ ผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอน และนักเรียน จำนวนทั้งสิ้น 15 คน และมีการสนทนากลุ่มกับผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 10 คน และมีการประชุมยืนยันผลอีกครั้งโดยผู้เชี่ยวชาญ 4 คน รวม 29 คน โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างจาก ผู้มีส่วนได้

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ส่วนเสียและจากโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาที่มีแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศในพื้นที่ตะเข็บชายแดน
จังหวัดเชียงราย จำนวน 5 โรงเรียน

ผลการวิจัยพบว่าสภาพปัจจุบันและปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อ
ส่งเสริมอาชีพและการมีงานทำในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาตามแนวตะเข็บชายแดนของ
พื้นที่ดังกล่าวนี้ 1. สภาพปัจจุบันของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษากลุ่มตัวอย่าง มีการจัดทำ
หลักสูตรสถานศึกษาและส่งเสริมสนับสนุนระดับสถานศึกษาตามบริบทของโรงเรียนและนักเรียน
และสอดคล้องกับนโยบายโรงเรียน มีการนำหลักสูตรไปใช้มีการดำเนินงานจัดการเรียนการสอน
ในระดับชั้นเรียน การจัดกิจกรรม/โครงการให้สอดคล้องกับโครงสร้างหลักสูตรและสามารถนำไป
ประกอบอาชีพได้จริง มีการประเมินผลหลักสูตรสถานศึกษาและการนิเทศ กำกับดูแลคุณภาพให้
เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด 2. ปัจจัยที่มีผลต่อโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาพบว่า
กลุ่มตัวอย่างได้เน้นปัจจัยด้านการดำเนินการระดับชั้นเรียนเพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอนและ
ปัจจัยการส่งเสริมสนับสนุนระดับสถานศึกษา 4 ด้าน คือ ด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการ
บริหารงบประมาณ ด้านบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารงานทั่วไปเป็นอย่างมาก รองลงมา
คือ ปัจจัยการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา และปัจจัยด้านการกำกับดูแลคุณภาพระดับสถานศึกษา

คำสำคัญ ปัจจัย/การบริหารหลักสูตร /การส่งเสริมอาชีพ /การมีงานทำ/โรงเรียนขยาย
โอกาส /แนวตะเข็บชายแดน/จังหวัดเชียงราย

Abstract

The purpose of this research was to study the current conditions and factors affecting the administration of school curriculum for career promotion and employment in Opportunity Expansion Schools Along the Chiang Rai Border. Using a qualitative research inductive data analysis and have tools is Structured interview. There are examination tools by qualified persons according to the research criteria. Key informants are form 3 groups as school administrators, teachers and students, the total are 15 key informants. And then, the Focus Group Discussion of

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

10 experts to consider to confirm the draft of the results and then there are 4 experts of group Connoisseur Discussions to reconfirmed the results, in total of 29 peoples, the sampling from Stake-holders and the five Best Practice of Opportunity Expansion Schools Along the Chiang Rai Border.

The results of the research revealed that the current conditions and factors affecting the administration of educational institutions for conditions and factors affecting the administration of school curriculum for career promotion and employment in Opportunity Expansion Schools Along the Chiang Rai border. The results focus on the curriculum structure that is developed for use in teaching and learning, with the basic skills necessary for interested careers. That is practical See the importance of building a good faith, assessing career choices that are in line with their own knowledge and interests. The school sample group has the same level of class action, organizing activities according to the school and community conditions. Suitable for the budget. The teachers have a role and are important for teaching and learning.

Key word : Factors / Curriculum Administration / Enhance Employment / Opportunities for Opportunity /Expansion Schools Along / Chiang Rai

บทนำ

สถานศึกษาเป็นองค์กรที่มีความสำคัญ และมีภารกิจหลักในการจัดการศึกษาให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาอย่างเต็มตามศักยภาพ สถานศึกษาจึงมีบทบาทสำคัญในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา และดำเนินการนำหลักสูตรสู่การปฏิบัติใน การจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ การออกแบบหลักสูตรสถานศึกษาให้เป็นไปตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามที่กระทรวงศึกษาธิการได้ดำเนินการปฏิรูปการศึกษา นับจากที่มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และได้ประกาศใช้หลักสูตรขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ให้เป็นหลักสูตรแกนกลางของประเทศ และพัฒนาไปสู่หลักสูตรแกนกลาง

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เป็นแม่แบบที่สถานศึกษาทั่วประเทศที่จัดการศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานจะต้องนำไปจัดการศึกษาที่เป็นไปในแนวทางเดียวกัน ใช้เป็นกรอบทิศทางในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา และจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชนไทยทุกคนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานให้มีคุณภาพด้านความรู้ และทักษะที่จำเป็นสำหรับการดำรงชีวิตในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลง และแสวงหาความรู้ เพื่อพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552) การจัดการศึกษามีการกระจายอำนาจไปยังท้องถิ่นมากยิ่งขึ้น จากแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาคน การเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารสถานศึกษา และการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน

สถานศึกษาในจังหวัดเชียงรายก็ต้องนำแนวทางดังกล่าวนี้มาปฏิบัติด้วยกัน โดยเฉพาะการศึกษาตามแนวตะเข็บชายแดนจังหวัดเชียงรายที่จะต้องคำนึงถึงองค์ประกอบ ปัจจัยด้วยกันหลายอย่าง ซึ่งจังหวัดเชียงรายเป็นหนึ่งในสิบจังหวัดที่ได้รับความนิยมเนื่องจากมีความหลากหลายของสภาพทางภูมิศาสตร์ที่ก่อให้เกิดความหลากหลายทางชาติพันธุ์ ขนบธรรมเนียมประเพณี รวมถึงพื้นที่ที่เป็นแนวตะเข็บชายแดนซึ่งก่อให้เกิดแนวโน้มในการพัฒนาได้ในหลายด้าน ไม่ว่าจะเป็นเขตพิเศษทางการค้าการอุตสาหกรรมเบา การขนส่ง และ ทางการท่องเที่ยวระดับประเทศ ปัญหาสำคัญในพื้นที่แนวตะเข็บชายแดนส่วนใหญ่ นั่น เมื่อเยาวชนจบการศึกษาภาคบังคับตามหลักสูตรปกติแล้ว ส่วนใหญ่ผู้จบการศึกษาจำนวนไม่น้อยที่ไม่ได้ศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น หรือด้วยเหตุแห่งความขาดแคลนด้านทุนการศึกษาต่อ หรือหมดโอกาสในการศึกษาเนื่องจากความไม่ถนัดในด้านวิชาการ จึงทำให้ไม่เรียนต่อ แล้วหันไปทำงานต่าง ๆ ซึ่งไม่มีทักษะทางวิชาชีพแต่อย่างใดจึงทำให้โอกาสในการได้งานทำมีน้อยหรือไม่ได้งานทำ บางรายอาจตกเป็นส่วนหนึ่งของขบวนการยาเสพติดซึ่งปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมไทย

การสร้างแนวทางในการประกอบอาชีพให้แก่ผู้จบการศึกษาเหล่านั้นในระหว่างที่กำลังศึกษาอยู่ โดยเฉพาะการศึกษาเพื่อส่งเสริมอาชีพและการมีงานทำที่มีความสัมพันธ์กับเศรษฐกิจของชุมชน ความต้องการแรงงานของตลาด ความต้องการประกอบอาชีพของนักเรียน จึงเป็นสิ่งที่มีความจำเป็นยิ่งในการพัฒนาหลักสูตรและสอดคล้องตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2551 ซึ่งใช้มาตรฐานในการจัดการศึกษา ที่เปิดโอกาสให้โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

สามารถมีหลักสูตรสถานศึกษาที่ส่งเสริมด้านอาชีพและการมีงานทำที่สามารถบริหารหลักสูตรให้ส่งเสริมอาชีพและการมีงานทำซึ่งสอดคล้องกับนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ที่ส่งเสริมให้โรงเรียนขยายโอกาสเป็นโรงเรียนที่สอนอาชีพให้เพิ่มมากยิ่งขึ้น ในการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาระดับสถานศึกษานั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีความเป็นแบบอย่างในการบริหารหลักสูตรในระดับโรงเรียน และสามารถยกเป็นตัวอย่างของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาที่มีแนวปฏิบัติที่ดี หรือเป็นโรงเรียนที่มีแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) ในเขตจังหวัดเชียงรายและพื้นที่ใกล้เคียง ซึ่งมีข้อมูลการบริหารจัดการสถานศึกษาที่สามารถใช้เป็นข้อมูลและแนวทางในการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา และการขับเคลื่อนการนำหลักสูตรไปปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพ อันจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามเจตนารมณ์ของหลักสูตร และสามารถต่อยอดไปยังความต้องการของตลาดแรงงานด้านการอาชีพ ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความรู้ ประสบการณ์ และความสามารถที่จะทำงานได้ เมื่อจบการศึกษาในระดับมัธยมศึกษา ที่มีหลักสูตรส่งเสริมการทำงานอาชีพต่อไป

ผู้วิจัยเล็งเห็นปัญหาดังกล่าวแล้ว จึงได้ทำการศึกษาสภาพปัจจุบันและปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมอาชีพและการมีงานทำในโรงเรียนตามแนวตะเข็บชายแดนจังหวัดเชียงราย เพื่อสร้างศักยภาพให้แก่นักเรียน และเมื่อสำเร็จการศึกษาก็สามารถนำความรู้ที่ได้ไปประกอบอาชีพและมีงานทำได้จริงต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมอาชีพและการมีงานทำในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาตามแนวตะเข็บชายแดนจังหวัดเชียงราย

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. การบริหารหลักสูตรและการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา

การบริหารหลักสูตร เป็นความรับผิดชอบหลักของผู้บริหารในสถานศึกษา ซึ่งผู้บริหารต้องเข้าใจอย่างถ่องแท้ จนสามารถนำหลักสูตรไปสู่เป้าหมายที่แท้จริงได้ หลักสูตรจะบรรลุเป้าหมายและประสบความสำเร็จจะต้องมีกระบวนการในการบริหารหลักสูตรอย่างเป็นระบบ มีการวางแผน การจัดเตรียม การประเมิน การควบคุมคุณภาพ ประเด็นสำคัญของการบริหารหลักสูตร คือ การจัดการเรียนการสอน ซึ่งประกอบด้วย การจัดกลุ่มผู้เรียน การจัดครูเข้าสอนและการจัดทำแผนการสอนรวมทั้งการนิเทศติดตามผลการส่งเสริมการใช้หลักสูตรซึ่งทำได้ตั้งแต่ก่อนการสอน ขณะกำลังสอนและหลังการสอนจะต้องได้ติดตามและประเมินผลทุกระยะเวลา ทั้งระยะสั้น ระยะกลางและระยะยาว

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2554) ระบุว่า เป็นการวางแผนวิชาการ การวางแผน การควบคุมดูแล กำกับติดตาม การจัดระบบข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน โครงการวิชาการที่สถานศึกษา จัดขึ้น เพื่อส่งเสริมการใช้หลักสูตรและการสอน โดยสอดคล้องกับการพัฒนาผู้เรียนตามลักษณะ ธรรมชาติการเรียนรู้และตอบสนองเจตนารมณ์ของหลักสูตร

Heinnz Weiherich and Harold Koontz Koontz (1988 , หน้า 59) ซึ่งสันติ บุญภิรมย์ (2557, หน้า 3) ได้สรุปไว้การบริหาร คือการใช้ศาสตร์และศิลป์ในการนำทรัพยากรทางการบริหาร โดยเฉพาะคน (Men) ซึ่งเป็นทรัพยากรที่มีความสำคัญมากที่สุดมาทำงานตามกระบวนการเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายได้สถานแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงทั้งภายในและภายนอกองค์กร และได้กล่าวว่าการบริหารหลักสูตรนั้นจะเป็นระบบของ ซึ่งจะต้องบริหารอย่างเป็นระบบรวมไปถึง กระบวนการเรียนการสอนด้วย

สันต์ ธรรมบำรุง (2527, หน้า 158) กล่าวว่าการบริหารหลักสูตรนั้นจะต้องมี องค์ประกอบ 3 ส่วนด้วยกันคือ 1. การวางแผนหลักสูตร 2.การนำหลักสูตรไปใช้ และ3.การ ประเมินผลหลักสูตรจึงสามารถสรุปได้ว่า การบริหารหลักสูตรนั้น เป็นระบบของหลักสูตร เมื่อเป็น ระบบของหลักสูตร ต้องมีองค์ประกอบ 3 ด้าน คือ ตัวป้อน(Input) ตัวแปร(Process) และตัวตาม (Output) ซึ่งสามารถเขียนเป็นรูปแบบ IPO Model เพื่อใช้เป็นรูปแบบในงานวิจัยฉบับนี้

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

2. แนวคิด หลักการ จากหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่เกี่ยวข้องกับการงานวิจัยฉบับนี้สามารถแบ่งคำอธิบายเป็น 2 ส่วนคือ การบริหารและการจัดการศึกษาของรัฐ และการบริหารและการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การบริหารและการจัดการศึกษาของรัฐ ในหมวด 5 ว่าด้วยระบบการบริหารจัดการ แนวคิดหลัก คือ การสร้างเอกภาพขององค์กรกำหนดนโยบาย และมาตรฐานการศึกษา โดยกระจายบทบาทหน้าที่ในการดำเนินงาน ไปสู่สถานศึกษา และเขตพื้นที่การศึกษาให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้

กระทรวงศึกษาธิการ กำหนด หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ขึ้นเป็นมาตรฐานในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานทั่วราชอาณาจักร และในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ระบุหลักการ ไว้ดังนี้ (1) เป็นหลักสูตรการศึกษาเพื่อความ เป็นเอกภาพของชาติ มีจุดหมายและมาตรฐาน การเรียนรู้ เป็นเป้าหมายสำหรับพัฒนาเด็กและเยาวชนให้มีความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณธรรม บนพื้นฐานของความเป็นไทยควบคู่กับความเป็นสากล (2)เป็นหลักสูตรการศึกษาเพื่อปวงชน ที่ประชาชนทุกคนมีโอกาสได้รับการศึกษาอย่างเสมอภาค และมีคุณภาพ (3)เป็นหลักสูตรการศึกษาที่สนองการกระจายอำนาจ ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น(4)เป็นหลักสูตรการศึกษาที่มีโครงสร้างยืดหยุ่นทั้งด้านสาระการเรียนรู้ เวลา และการจัดการเรียนรู้ (5)เป็นหลักสูตรการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (6)เป็นหลักสูตรการศึกษาสำหรับการศึกษา ในระบบ นอกกระบบ และตาม อัยาศัย ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย สามารถเทียบโอนผลการเรียนรู้ และประสบการณ์

3. โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา

โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาเกิดขึ้นครั้งแรกในปี พ.ศ.2533 สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ โดยเปิดสอนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในพื้นที่ห่างไกลจากโรงเรียนที่ เปิดสอนในระดับมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษาในขณะนั้น ซึ่งรัฐบาลเป็นผู้รับผิดชอบ ค่าใช้จ่ายทั้งหมด ทั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้เยาวชนที่เรียนจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ไม่สามารถเดินทางไปศึกษาต่อในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ได้มีโอกาสเรียนต่อในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น เป็นการเปิดโอกาสหรือขยายโอกาสให้แก่เยาวชนในพื้นที่ห่างไกลได้

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

มีพื้นฐานการศึกษาที่สูงขึ้น ซึ่งเหตุผลที่เด็กไม่เรียนต่อ คือ 1. นักเรียนและผู้ปกครองไม่เห็นคุณค่าหรือประโยชน์ของการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น 2. ผู้ปกครองมีฐานะทางเศรษฐกิจไม่ดี ไม่สามารถส่งบุตรหลานเรียนต่อได้ และต้องการให้เด็กช่วยทำงานบ้าน รวมทั้งช่วยครอบครัวหารายได้ 3. ความห่างไกล/ระยะทางความห่างของบ้านกับโรงเรียน การคมนาคมไม่สะดวก (ฉวีวรรณ อินชุกุล : 2559 หน้า 47-48)

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

นฤติดา แดงใหญ่ (2542: บทคัดย่อ) ได้ทำวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารหลักสูตรในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา1 ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารหลักสูตรโดยภาพรวมคือ ด้านผู้บริหาร ด้านการสอน ด้านการนิเทศ ด้านงบประมาณ ด้านวัสดุหลักสูตร ด้านอาคารสถานที่ และด้านชุมชน และผู้ปกครอง พบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อแยกพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีเพียงปัจจัยด้านชุมชนและผู้ปกครอง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง สำหรับการบริหารหลักสูตรโดยภาพรวมและรายด้าน คือ ด้านการวางแผนหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน และการนิเทศและติดตามผล พบว่ามีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก 2) ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารหลักสูตรกับการบริหารหลักสูตรมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลางคือ ปัจจัยด้านการนิเทศ ด้านอาคารสถานที่ ด้านชุมชนและผู้ปกครอง ด้านวัสดุหลักสูตร ด้านผู้บริหาร ด้านการสอน และด้านงบประมาณ และ3) ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารหลักสูตร โดยภาพรวมได้แก่ ปัจจัยด้านการนิเทศ และด้านชุมชนและผู้ปกครอง ส่วนปัจจัยด้านผู้บริหาร ด้านงบประมาณ ด้านวัสดุหลักสูตร ไม่ส่งผลต่อการบริหารหลักสูตร โดยภาพรวมและรายด้าน

แอทโจเนน (Atjonon : 1994, Abstract) ได้ทำการศึกษาเรื่อง หลักสูตรท้องถิ่นและเครื่องมือในการบริหารและพัฒนาครู ตามประสบการณ์และความคิดเห็นของครูในโรงเรียน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนรับภาระเรื่องหลักสูตรมากเกินไป โรงเรียนมีการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรล่าช้า ผลกระทบที่สำคัญคือ ครูไม่สามารถออกแบบหลักสูตรการเรียนรู้ออกได้ และปัญหาหลักที่พบคือ ขาดแหล่งออกแบบการเรียนรู้ออกแบบหลักสูตรการเรียนรู้ออกได้ และปัญหาหลักที่พบคือ ขาดแหล่งออกแบบการเรียนรู้ออกแบบหลักสูตรการเรียนรู้ออกได้

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

แกทลิน (Contton Kathleen: 2001, หน้า 64) ได้กล่าวว่าการบริหารและการจัดการศึกษาแบบรวมศูนย์อำนาจ (Centralization) ได้มองข้ามความตระหนักในเรื่องค่านิยมในการพัฒนาคน การเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารสถานศึกษาและที่สำคัญได้สกัดกั้นการเรียนรู้ของครู ผู้ปกครองและชุมชนจากประสบการณ์ที่ได้จากการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษาระหว่างวิถีทางประชาธิปไตยกับกระบวนการบริหารและการจัดการศึกษาในรูปแบบที่มุ่งผลสัมฤทธิ์จากการมีส่วนร่วมของสังคม ซึ่งจะมีผลกระทบต่ออรรถระดับคุณภาพของกระบวนการบริหารและจัดการศึกษาของสถานศึกษา ดังนั้นการเปิดโอกาสให้ผู้ปกครอง ภาคเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน และบุคลากรทางการศึกษาเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเพื่อผลิตนักเรียนที่มีคุณภาพและได้มาตรฐานตามที่สถานศึกษากำหนดไว้

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Method) โดยวิเคราะห์ข้อมูลแบบอุปนัย (Analytic Induction) และมีเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ การวิเคราะห์ข้อมูลทฤษฎีจาก การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และการวิเคราะห์ข้อมูลปฐมภูมิ จากการสัมภาษณ์เชิงลึก จาก Key Informants โดยการที่ผู้วิจัยจัดทำข้อมูล เพื่อให้ได้มาซึ่งความเชื่อถือได้ โดยใช้วิธีการประชุมกลุ่มสนทนา (Focus Group) เพื่อนำมาใช้เป็นปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมอาชีพและการมีงานทำในโรงเรียนขยายโอกาสตามแนวตะเข็บชายแดนจังหวัดเชียงราย โดยการถอดบทเรียนและนำมาวิเคราะห์

การสัมภาษณ์เชิงลึกใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structural Interview) มีตรวจเครื่องมือโดยผู้ทรงคุณวุฒิตามหลักเกณฑ์การวิจัย ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน 5 คน ครูผู้สอน 5 คน และนักเรียน 5 คน ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างจากโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาที่ได้รับเลือกกว่าเป็นโรงเรียนที่มีแนวปฏิบัติเป็นเลิศ จำนวน 5 โรงเรียน จากนั้นจะมีการสนทนากลุ่ม โดยมีผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 10 ท่านประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียน 2 คน อาจารย์ผู้สอน 1 คน ผู้เชี่ยวชาญ 2 คน ผู้บริหารระดับนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 1 คน ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย 4 คน เพื่อสรุปปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมอาชีพและการมีงานทำในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ผลการวิจัย

1. สภาพปัจจุบันของการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมอาชีพและการมีงานทำ ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาตามแนวตะเข็บชายแดนจังหวัดเชียงราย

หลักสูตรสถานศึกษา เป็นหลักสูตรที่มีการทำงานร่วมกันของบุคคลภายในสถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษาและชุมชนที่มีการวางแผนและออกแบบหลักสูตรที่ครอบคลุมภาระงาน การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานทุกด้านของสถานศึกษา การกำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน เป็นกลไกและกระบวนการทางการจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับสังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมของชุมชน และหลักสูตรสถานศึกษาก็มีปัญหาในการบริหารงาน ไม่ว่าจะเป็นด้านหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การประเมินและวัดผล ซึ่งเป็นจุดที่ทำให้ผู้บริหารและทุกภาคส่วนในสถานศึกษาจำเป็นต้องจัดการปัญหาที่เกิดขึ้น เพื่อให้การดำเนินการให้บรรลุตามเป้าหมายที่สถานศึกษาได้กำหนดไว้

ด้วยเหตุนี้หลักสูตรสถานศึกษาจึงถือเป็นหัวใจสำหรับการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ ผู้เรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาต้องได้รับความร่วมมือจากบุคลากรทุกฝ่าย การที่จะนำพาหลักสูตรที่กำหนดไว้ให้ประสบความสำเร็จนั้นจำเป็นต้องอาศัยทั้งผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง ชุมชน ตลอดจนผู้เรียนจัดการเรียนการสอนร่วมกัน ส่วนการใช้หลักสูตรสถานศึกษาก็จะต้องมีระบบการควบคุมคุณภาพในด้านการจัดการเรียนรู้และกระบวนการวัดประเมินผลผู้เรียนให้เป็นที่หลักสูตรสถานศึกษากำหนดไว้ สุดท้าย คือ การประเมินหลักสูตรสถานศึกษาจะต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องเป็นระบบ และนำผลการประเมินมาปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น(สรุปจากการสัมภาษณ์และประชุมกลุ่มสนทนา)

ผลการศึกษาและวิเคราะห์สภาพปัจจุบันของโรงเรียนกลุ่มตัวอย่าง

จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญรายหนึ่งระบุว่า “ปัญหาของเด็ก คือ 1.สัญชาติของเด็ก 2. เรื่องของการเป็นชนเผ่า พ่อแม่ผู้ปกครองเขาไม่มีการศึกษา พูดไทยไม่ได้ ต้องใช้ล่าม มีปัญหาในการสื่อสาร เพื่อจะต้องให้เขารู้ว่าเขาได้รับทราบ ได้มีส่วนร่วมการจัดการเรียน บางครั้งต้องจ้างล่ามมาช่วยแปล” ก็เป็นปัญหาที่จะต้องคำนึงถึงเป็นพิเศษสำหรับ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาตามแนวตะเข็บชายแดนจังหวัดเชียงราย

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ปัญหาของโรงเรียนที่พบอีกประการ คือ ครูจะเป็นครูใหม่ที่เป็นคนเมือง ยังไม่เข้าใจ ต้องใช้เวลาในการเรียนรู้และทำความเข้าใจเกี่ยวกับการสภาพชุมชน บริบท ความเป็นอยู่ของคนที่นี่แล้วส่วนใหญ่ 80% กำลังทดลองงาน 2 ปี เมื่อครบกำหนดก็จะขยับขยายไปยังโรงเรียนอื่นที่อยู่ในเมืองหรือใกล้ภูมิลำเนาในที่สุด

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากรายงานการประเมินตนเอง (SAR) ของโรงเรียนกลุ่มตัวอย่าง และเอกสาร งานวิจัย รวมถึงการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ โดยในส่วนนี้จะนำทฤษฎี IPO Model (Input Process Output Model) มาเป็นต้นแบบในการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันในการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนกลุ่มตัวอย่าง พบว่า

I (Input) ได้แก่ การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาและการส่งเสริมสนับสนุนหลักสูตรสถานศึกษา พบว่าปัจจัยนำเข้าในการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันขึ้นอยู่กับสภาพของนักเรียน, นโยบายของโรงเรียน, สภาพชุมชนรอบๆ โรงเรียน, สภาพปัญหาของโรงเรียน ซึ่งจะมีผลต่อการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา

P (Process) ได้แก่ การดำเนินการตามหลักสูตรสถานศึกษาได้วางไว้ ซึ่งจะเน้นลงไปสู่รายวิชา ซึ่งจะต้องเน้นให้นักเรียน ผู้ปกครอง เห็นถึงช่องทางที่จะนำมาซึ่งรายได้และการนำไปประกอบอาชีพได้จริง มีการจัดโครงการและกิจกรรมต่างๆ ให้นักเรียนได้ปฏิบัติจริง

O (Output) ได้แก่ การประเมินผลหลักสูตรสถานศึกษาและการนิเทศ กำกับ ดูแลคุณภาพ ซึ่งจะใช้ตามเกณฑ์มาตรฐานของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2551 และมาตรฐานการเรียนรู้ที่สถานศึกษาได้กำหนดไว้ โดยผู้บริหารมีบทบาทเป็นผู้นิเทศหลัก

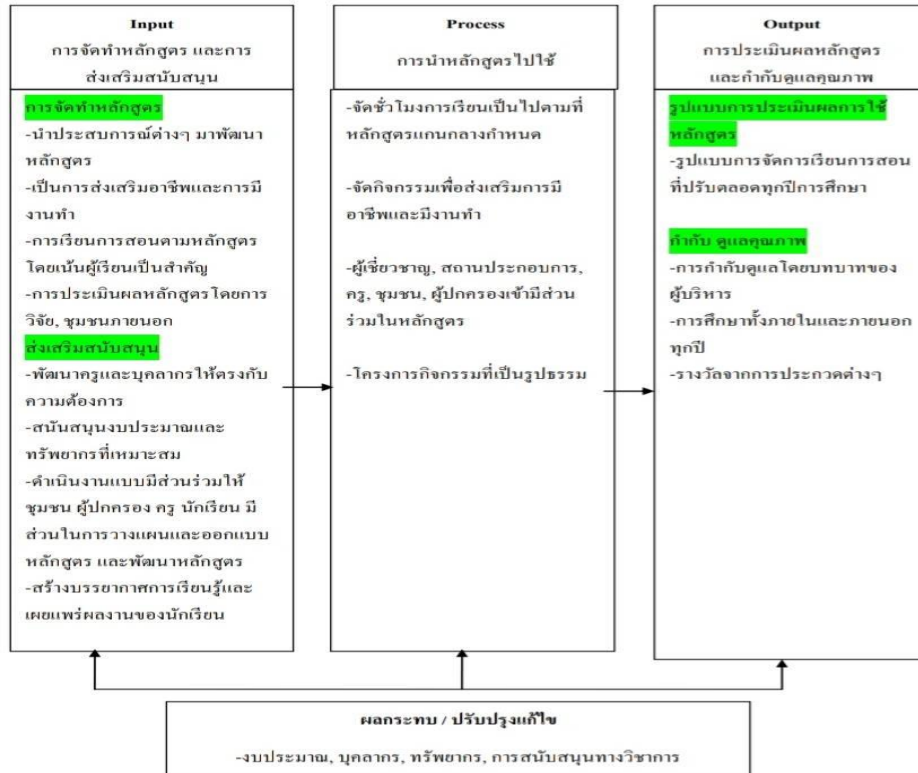
สรุป ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันของการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนกลุ่มตัวอย่างมีการะบวนการที่สำคัญ ดังนี้ 1. การออกแบบและพัฒนาหลักสูตร โดยสถานศึกษาได้ดำเนินการวิเคราะห์ปัญหาของนักเรียน สภาพของชุมชน และนโยบายของโรงเรียนว่ามีทิศทางใด รวมถึงการคัดเลือกอาชีพให้เหมาะสมกับชุมชน ในการคัดเลือกเนื้อหา คำอธิบายรายวิชา เปิดโอกาสให้ครูผู้สอนเข้ามามีส่วนร่วม พร้อมทั้งการจัดทำงบประมาณ อุปกรณ์การเรียนการสอน สำหรับการนำหลักสูตรไปใช้ จะเน้น โครงการหรือกิจกรรมที่ดำเนินการได้จริงและเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางการจัดการศึกษา และรูปแบบการประเมินคุณภาพหลักสูตรที่ใช้แนวทางการประเมินที่

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

หลากหลายทั้งผลการเรียนนักเรียน และ รางวัลจากการได้รับการนำผลงาน ไปประกวดในระดับชาติ

แผนภูมิที่ 1 สรุปผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันของการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนกลุ่ม
ตัวอย่าง ตามทฤษฎี IPO Model



2. ปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมอาชีพและการมีงานทำในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาตามแนวตะเข็บชายแดนจังหวัดเชียงราย

ในวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาได้กำหนดไว้ 4 ปัจจัย ได้แก่
ปัจจัยที่ 1 การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ซึ่งประกอบด้วยโครงสร้างเวลาเรียน, กรอบสาระการเรียนรู้, โครงสร้างหลักสูตร พบว่าทุกโรงเรียนเน้นรายวิชา/กิจกรรมที่สถานศึกษาจัดเพิ่มเติมตามความพร้อมและจุดเน้น ปีละไม่เกิน 249 ชั่วโมง จากเวลาเรียนทั้งหมด ไม่เกิน 1,200 ชั่วโมง/ปี มีการดำเนินการในการจัดทำหลักสูตรที่คล้ายคลึงกัน คือ 1) การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา โดยส่งครูผู้สอนหรือบุคลากรทางการสอนเข้าไปรับอบรมในการจัดทำหลักสูตร รวมถึงการส่งครูผู้สอนและบุคลากรทางการสอนเข้าไปอบรมในหัวข้อที่นำมาใช้ในการจัดการเรียน

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

การสอน 2) มีการศึกษาบริบทของชุมชน และนำมาเป็นประเด็นในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา
ในแต่ละชั้นปี 3) นำแหล่งเรียนรู้ในชุมชน ภูมิปัญญาท้องถิ่น มาเป็นแหล่งข้อมูลในการจัดการเรียน
การสอน นำมาบูรณาการในการกำหนดโครงสร้างและการออกแบบหน่วยการเรียนรู้ ซึ่งแต่ละ
โรงเรียนจะมีการวางแผนกิจกรรมการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับสิ่งที่กำหนดให้ผู้เรียนปฏิบัติแตกต่าง
กัน

ปัจจัยที่ 2 การดำเนินการระดับชั้นเรียนเพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียน
จากผลการศึกษาโดยแยกเป็นรายกรณีและนำมาสรุปเป็นผลการดำเนินงานโดยภาพรวม พบว่า
โครงสร้างหลักสูตรที่พัฒนาเพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอน ของการบริหารหลักสูตร
สถานศึกษาเพื่อส่งเสริมอาชีพและการมีงานทำในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาดำเนิน
ตะเข็บชายแดนจังหวัดเชียงราย โดยการถอดบทเรียนและนำมาวิเคราะห์ในปัจจุบันจากโรงเรียนที่
ได้ทำการศึกษา พบว่า

ตารางที่ 2 แสดง โครงสร้างหลักสูตรที่พัฒนาเพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอน

ชั้นปี	คำอธิบาย	อาชีพ
ม.1 ภาคเรียนที่ 1	อธิบายแนวทางการเลือกอาชีพ มีเจตคติที่ดีต่อ การประกอบอาชีพ สร้างรายได้และเห็น ความสำคัญของการสร้างอาชีพสุจริต	-งานช่างดอกไม้ประดิษฐ์ -งานจัดผ้าปูโต๊ะ
ม.1 ภาคเรียนที่ 2	อธิบายแนวทางการเลือกอาชีพ มีเจตคติที่ดีต่อ การประกอบอาชีพ มีรายได้จากอาชีพที่สร้างขึ้น และเห็นความสำคัญของการสร้างอาชีพสุจริต	งานช่างประดิษฐ์ของชำร่วย -งานจัดโต๊ะอาหาร

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ม.2 ภาคเรียนที่ 1	สร้างประสบการณ์อาชีพ เตรียมตัวเข้าสู่อาชีพ มีความรู้ความสามารถในการประกอบอาชีพ มี ทักษะพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับการประกอบ อาชีพที่สนใจ	งานอาหารไทย -งานขายน้ำสมุนไพร
ม.2 ภาคเรียนที่ 2	สร้างประสบการณ์อาชีพ เตรียมตัวเข้าสู่อาชีพ การหางาน คุณสมบัติที่จำเป็น มีความรู้ ความสามารถในการประกอบอาชีพ มีทักษะ พื้นฐานที่จำเป็นสำหรับการประกอบอาชีพที่ สนใจ	-งานขนมไทย -งานดูแลสถานที่ -งานช่าง
ม.3 ภาคเรียนที่ 1	ค้นหางานด้วยวิธีที่หลากหลาย วิเคราะห์ แนวทางเข้าสู่อาชีพ ประเมินทางเลือกในการ ประกอบอาชีพที่สอดคล้องกับความรู้ความถนัด และความสนใจของตนเอง	-การประกอบอาหารและ บริการอาหาร -งานแม่บ้าน ปูเตียง ทำความ สะอาด -งานปลูกต้นไม้
ม.3 ภาคเรียนที่ 2	ค้นหางานด้วยวิธีที่หลากหลาย วิเคราะห์ แนวทางเข้าสู่อาชีพ ประเมินทางเลือกในการ ประกอบอาชีพที่สอดคล้องกับความรู้ความถนัด และความสนใจของตนเอง	-งานถนอมอาหาร -พนักงานต้อนรับ -พนักงานร้านกาแฟ

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

โครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษาและวิธีการจัดการเรียนการสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ปี 2555-2557

แผนภูมิที่ 2 ตัวอย่างโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษาและวิธีการจัดการเรียนการสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ปี 2555-2557



ตัวอย่างการปรับโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษาและวิธีการจัดการเรียนการสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ปี 2558



สรุป โรงเรียนกลุ่มตัวอย่างมีการดำเนินการระดับชั้นเรียนเหมือนกัน คือ มีการดำเนินการระดับชั้นเรียนโดยการจัดทำโครงสร้างรายวิชาการ มีการกำหนดให้ครูผู้สอนแต่ละคนวิเคราะห์จากสาระการเรียนรู้ กำหนดเนื้อหาจากมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด ระยะเวลา สัดส่วนการเก็บคะแนนของรายวิชา มีการจัดวางแผนกิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับสิ่งที่กำหนดให้ผู้เรียนปฏิบัติ นอกจากนี้การจัดกิจกรรมในชั้นเรียน จำเป็นที่จะต้องอิงงบประมาณในการจัดกิจกรรม ทางโรงเรียนจึงจำเป็นต้องควบคุมการใช้งบประมาณเหล่านั้น นอกจากนี้ทางกลุ่มตัวอย่างทุกโรงเรียนมีการส่งเสริมให้นักเรียนสามารถนำความรู้ที่มีนำไปประกอบอาชีพได้ในชีวิตประจำวัน และสอดคล้องกับอาชีพที่ผู้ปกครอง ครอบครัว และชุมชนที่นักเรียนอาศัยอยู่ เพื่อให้นักเรียน

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

สามารถนำความรู้ที่ได้ไปทำงานหารายได้เพิ่มเติมในระหว่างเรียนและเพื่อให้ครอบครัวของนักเรียนเห็นถึงประโยชน์ของการมาเรียนที่โรงเรียนมากยิ่งขึ้น

แต่สิ่งที่แตกต่างกันออกไป คือ การจัดกิจกรรมที่แตกต่างกันออกไป คือ ในบางโรงเรียนจะเน้นกิจกรรมทางด้านภาษา ซึ่งไม่จำเป็นที่จะต้องปรับพื้นฐานนักเรียน แต่ครูผู้สอนจำเป็นที่จะต้องมีการปรับพื้นฐาน เนื่องจากนักเรียนมีพื้นฐานที่ติดอยู่แล้ว ส่งผลให้จำเป็นที่จะต้องเชิญผู้เชี่ยวชาญ หรือ เจ้าของภาษามาให้ความรู้ บางโรงเรียนจัดกิจกรรมตามสภาพของโรงเรียนและชุมชน เหมาะสมกับงบประมาณของโรงเรียน

ปัจจัยที่ 3 การส่งเสริมสนับสนุนระดับสถานศึกษา ในส่วนนี้สามารถแยกได้เป็นงานบริหารวิชาการ, งานบริหารงานบุคคล, งานบริหารงบประมาณ และงานบริหารทั่วไป พบว่า

3.1 การส่งเสริมสนับสนุนทางวิชาการ พบว่า ความสำเร็จในการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ ขึ้นอยู่กับบรรยากาศทางวิชาการ ซึ่งสถานศึกษาจะต้องส่งเสริมและสนับสนุน ซึ่งจะพบว่าผู้บริหารสถานศึกษาจะมีบทบาทสำคัญในการสนับสนุน โดยมอบหมายให้ครูผู้สอนเป็นผู้ดำเนินการในระดับชั้นเรียน และการจัดการเรียนการสอนก็ขึ้นอยู่กับความสามารถ ความพร้อมของครูผู้สอนเป็นหลัก

3.2 การบริหารงานบุคคล จะเน้นการพัฒนาบุคลากร โดยมอบหมายให้คณะทำงานด้านการพัฒนาบุคลากร โดยเฉพาะการเน้นครูผู้สอนที่จะมีบทบาทสำคัญในการดำเนินการ โดยมีผู้บริหารโรงเรียนเป็นประธาน มีการประชุมหารือ เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดเห็นและการอุปสรรคในการทำงาน นำมาสรุปเพื่อหาแนวทางในการดำเนินงาน / โครงการ / กิจกรรมต่อไป

3.3 การสนับสนุนงบประมาณ ทรัพยากรสถานศึกษาต้องจัดทรัพยากรและปัจจัยที่เอื้อต่อการสนับสนุนให้เกิดความสำเร็จต่อการนำหลักสูตรไปใช้อย่างมีประสิทธิภาพ

3.4 การบริหารงานทั่วไป จะเน้นการดำเนินการแบบมีส่วนร่วม การส่งเสริมให้การจัดทำและใช้หลักสูตรเป็นไปอย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพ ต้องคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย โดยมีกลุ่มบุคคล ผู้เชี่ยวชาญ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ผู้นำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาด้วย

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ปัจจัยที่ 4 การนิเทศ กำกับ ดูแลคุณภาพระดับสถานศึกษา พบว่าผลการประเมินตนเอง ตามมาตรฐานการศึกษา ทั้ง 4 มาตรฐาน โดยแต่ละมาตรฐานนำเสนอประเด็น กระบวนการพัฒนา ผลการดำเนินงาน จุดเด่น และจุดที่ควรพัฒนาพร้อมเสนอแนวทางการพัฒนา ซึ่งในการเขียนจุดเด่น ของสถานศึกษา จะแสดงถึงผลสำเร็จของการพัฒนาคุณภาพตามมาตรฐานของสถานศึกษา เช่น ด้านคุณภาพผู้เรียน ด้านกระบวนการบริหารจัดการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา ด้าน กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้านระบบประกันคุณภาพภายในที่มี ประสิทธิภาพ ที่มีความโดดเด่น ภาคภูมิใจ เป็นที่ยอมรับของชุมชน และสังคม

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยมากำหนดประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. สภาพปัจจุบันของการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมอาชีพและการมีงานทำ ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาตามแนวตะเข็บชายแดนจังหวัดเชียงราย โดยภาพรวมพบว่า โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาทั้ง 5 โรงเรียน เป็นโรงเรียนที่ตั้งขึ้นเพื่อขยายโอกาสทางการศึกษาให้แก่นักเรียนในพื้นที่ห่างไกลและไม่สามารถเดินทางเข้ามาเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา ได้ มีการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของนักเรียน ผู้ปกครองและเหมาะสมกับบริบทของชุมชน โดยนำแนวทางการบริหารหลักสูตร คือ การจัดทำหลักสูตร สถานศึกษามีผลต่อการพัฒนาการเรียนรู้ด้วยตนเองในระดับบุคคลจะต้องอาศัยความร่วมมือทั้งทาง ร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา ความต้องการของแต่ละบุคคล เพื่อเป็นแรงจูงใจให้เกิดความ ต้องการที่จะเรียนรู้ โรงเรียนมีหน้าที่ในการสนับสนุนบรรยากาศในการเรียนรู้ (สันติมา, 2540)

ในงานวิจัยฉบับนี้สภาพปัจจุบันของการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาที่มีผลมากที่สุด คือ การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาและการสนับสนุนระดับสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย ธนศักดิ์ เปาวิก (2550, หน้า 72) สภาพการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนในภาพรวมที่ เรียงลำดับผลการดำเนินงานจากมากไปหาน้อย คือ การดำเนินการใช้หลักสูตรสถานศึกษา การ จัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา การวางแผนการดำเนินงานใช้หลักสูตรสถานศึกษา การเตรียม

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ความพร้อมของสถานศึกษา ตามลำดับ ซึ่งอยู่กระบวนทั้งหมด อยู่ในกระบวนการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ รังสันต์ โยศรีคุณ (2556, สรุปผลการวิจัย) ที่ศึกษาเรื่องการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ ที่ศึกษาระดับการบริหารสถานศึกษาใน 3 ด้าน คือ ด้านการส่งเสริมสนับสนุนสถานศึกษา การจัดทำและใช้หลักสูตรสถานศึกษา และด้านการกำกับดูแลคุณภาพหลักสูตรสถานศึกษา พบว่าควรมีฝ่ายประสานงานนิเทศและแนะนำในการจัดทำและการใช้หลักสูตร สถานศึกษาควรมีการร่วมกันจัดทำหลักสูตร โดยเชิญผู้เชี่ยวชาญในแต่ละกลุ่มสาระให้คำแนะนำ และนำหลักสูตรไปใช้ในสถานศึกษา และนำผลการประเมินไปปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

2. ปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมอาชีพและการมีงานทำในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาแนวตะเข็บชายแดนจังหวัดเชียงราย จากการศึกษาพบว่า

แนวทางการปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 ที่กำหนดให้มีการปฏิรูปด้านสิทธิและโอกาสทางการศึกษา โดยมีเป้าหมายให้ประชาชนไทยทุกคนมีการศึกษาไม่ต่ำกว่าระดับมัธยมศึกษา ผู้เรียนนำความรู้ไปสู่การปฏิบัติได้ประสบความสำเร็จ และมีชีวิตอยู่ในชุมชนสังคมและโลกอย่างมีความสุข การดำรงชีวิตให้มีคุณภาพ ส่วนสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ตามความสามารถ ความถนัด มุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อ ทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ตามศักยภาพ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เป็นการเชื่อมโยงระหว่างมาตรฐานการเรียนรู้ระดับชาติกับการพัฒนาหลักสูตรในระดับท้องถิ่นและสถานศึกษา เปิดโอกาสให้สถานศึกษาจัดการเรียนการสอนตามสภาพของพื้นที่ ที่มีการทำงานร่วมกันของบุคคลภายในสถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษาและชุมชนที่มีการวางแผนและออกแบบหลักสูตรที่ครอบคลุมภาระงาน การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานทุกด้านของสถานศึกษา ส่วนการใช้หลักสูตรสถานศึกษาก็จะต้องมีระบบการควบคุมคุณภาพในด้านการจัดการเรียนรู้และกระบวนการวัดประเมินผลผู้เรียนให้เป็นไปตามที่หลักสูตรสถานศึกษากำหนดไว้ ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องเป็นระบบ และนำผลการประเมินมาปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนกลุ่มตัวอย่าง พบว่า การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาและการส่งเสริมสนับสนุนระดับสถานศึกษา เป็นปัจจัยหลักที่ทางกลุ่มตัวอย่างให้น้ำหนัก การเน้นโครงสร้างหลักสูตรที่พัฒนาเพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอนมีทักษะพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับการประกอบอาชีพที่สนใจ ที่ใช้ได้จริง เห็นความสำคัญของการสร้างอาชีพ สุจริตประเมินทางเลือกในการประกอบอาชีพที่สอดคล้องกับความรู้ความถนัดและความสนใจของตนเอง โดยโรงเรียนกลุ่มตัวอย่างมีการดำเนินการระดับชั้นเรียนเหมือนกัน การจัดทำโครงสร้างรายวิชาการ มีการกำหนดให้ครูผู้สอนแต่ละคนวิเคราะห์จากสาระการเรียนรู้ กำหนดเนื้อหาจากมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัดระยะเวลา สัดส่วนการเก็บคะแนนของรายวิชา การที่จะทำให้ผู้เรียนบรรลุผลการเรียนตามมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัดของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และตามหลักสูตรสถานศึกษา ซึ่งในการจัดทำหลักสูตรและการส่งเสริมสนับสนุนระดับสถานศึกษา การให้ความสำคัญของครูผู้สอนจึงมีบทบาทและมีความสำคัญต่อปัจจัยด้านจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา และปัจจัยด้านการดำเนินการระดับชั้นเรียน ซึ่งครูผู้สอนจะมีศักยภาพในการจัดการเรียนหรืออาจจะขึ้นอยู่กับปัจจัยการส่งเสริมสนับสนุนระดับสถานศึกษาในด้านการบริหารบุคลากร สอดคล้องกับงานวิจัยของรัตติมา ไสภาคะยัง และคณะ (2556 , หน้า 43-52) พบว่าปัญหาการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอนที่จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแบบร่วมมือ ครูยังขาดความรู้ความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ขาดทักษะในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ ไม่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ศึกษาค้นคว้าจากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ไม่สอดคล้องกับความสนใจ ความต้องการ ความถนัดและความแตกต่างระหว่างบุคคล มีการจัดวางแผนกิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับสิ่งที่กำหนดให้ผู้เรียนปฏิบัติ และสอดคล้องกับแอทโจเนน (Atjonen, 1994, Abstract) ได้ทำการศึกษาเรื่อง หลักสูตร ท้องถิ่นและเครื่องมือในการบริหารและพัฒนาครู ตามประสบการณ์และความคิดเห็นของครูในโรงเรียน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนรับภาระเรื่องหลักสูตรมากเกินไป โรงเรียนมีการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรล่าช้า ผลกระทบที่สำคัญคือ ครูไม่สามารถออกแบบหลักสูตรการเรียนรู้ได้ เพื่อการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาบรรลุผลจะต้องได้ได้รับความร่วมมือจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stake-holders) และครอบครัว ชุมชน ประชาชนใน

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมบริหารจัดการศึกษา และสอดคล้องกับแนวคิดของ แคทลีน (Contton, Kathleen, 2001, หน้า 64) ได้กล่าวว่าการบริหารและการจัดการศึกษาแบบรวมศูนย์อำนาจ (Centralization) ได้มองข้ามความตระหนักในเรื่องค่านิยมในการพัฒนาคน การเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารสถานศึกษาและที่สำคัญได้สกัดกั้นการเรียนรู้ของครู ผู้ปกครองและชุมชนจากประสบการณ์ที่ได้จากการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษาระหว่างวิถีทางประชาธิปไตยกับกระบวนการบริหารและการจัดการศึกษาในรูปแบบที่มุ่งผลสัมฤทธิ์จากการมีส่วนร่วมของสังคม ซึ่งจะมีผลกระทบต่ออรรถระดับคุณภาพของกระบวนการบริหารและจัดการศึกษาของสถานศึกษา ดังนั้นการเปิดโอกาสให้ผู้ปกครอง ภาคเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน และบุคลากรทางการศึกษาเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเพื่อผลิตนักเรียนที่มีคุณภาพ และได้มาตรฐานตามที่สถานศึกษากำหนดไว้

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ควรศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมอาชีพและการมีงานทำในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาเป็นรายปัจจัย เพื่อทราบถึงปัญหาและข้อควรปรับปรุงพัฒนา
2. ควรมีการเปรียบเทียบสภาพและปัจจัยกับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในต่างพื้นที่ เพื่อทราบถึงความเหมือนและความแตกต่างและนำมาเป็นแนวทางบริหารหลักสูตรสถานศึกษาโดยภาพรวม
3. ควรนำผลการศึกษาไปจัดทำเป็นรูปแบบการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมอาชีพและการมีงานทำในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา

รายการอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ.(2542).พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545.กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

กระทรวงศึกษาธิการ.(2546). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติม
(ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545. กรุงเทพมหานคร: กุรุสภา

กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551.

(ออนไลน์) วันที่ค้นข้อมูลวันที่ 23 มีนาคม 2562 จาก

http://lib.edu.chula.ac.th/FILEROOM/CABCU_PAMPHELT/DRAWER01/GENERAL/00000/00000218.PDF

กรมวิชาการ, กระทรวงศึกษาธิการ. (2545). หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2545.

กรุงเทพมหานคร : องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).

กิ่งเพชร ชารพร และคณะ (2551). การบริหารจัดการหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช

2544 ของ สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์เขต 1. วารสาร

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม; ว.มรม. 2(3).

กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551.

กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). ทศวรรษที่สองของการปฏิรูปการศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุม

สหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทยจำกัด.

ฉวีวรรณ อินชุกุล.(2559). ยุทธศาสตร์การพัฒนาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัด

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 4.วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์

มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร

ชนศักดิ์ เปาริก.(2550).การศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียน

สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1และเขต 2. วิทยานิพนธ์

ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต,มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.

รังสันต์ โยศรีคุณ.(2556).การบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดองค์การ

บริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ. สารนิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต,มหาวิทยาลัยมหามกุฏ

ราชวิทยาลัย.

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

- รัตติมา โสภาคะยัง. (2556). การพัฒนาศักยภาพครูด้านการทำวิจัยในชั้นเรียน โรงเรียน บ้านห้วย
กอก 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 1 วารสารบัณฑิตศึกษา.
10(49) 27.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. (2552). การพัฒนาหลักสูตรระดับอุดมศึกษา. กรุงเทพฯ : อาร์ แอนด์ ปรีนซ์.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. (2554). นวัตกรรมหลักสูตรและการเรียนรู้ ผู้ความเป็นพลเมืองดี. กรุงเทพฯ :
อาร์ แอนด์ ปรีนซ์.
- สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. (2542). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และ
แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. (ออนไลน์) วันที่ค้นข้อมูลวันที่ 23 มีนาคม 2562
จาก http://www.qa.kmutnb.ac.th/upload_files/pakadout/Orther/Edu_law42_v245.pdf
- สันต์ ชรรณบำรุง. (2527). หลักสูตรและการบริหารหลักสูตร. กรุงเทพฯ: การศาสนา.
- สันติ บุญภิรมย์. (2557). การบริหารจัดการในห้องเรียน (*Classroom Management*). กรุงเทพฯ :
ทริปเพิ้ลเอ็ดดูเคชั่น.
- Atjonen.Paivi Martta.(1994). *The local Curriculum An Object and instrument in The
Administrative and Pedagogical Development of The School System Experiences and
Opinions of Primary.*[n.p.]
- Contton. Kathleen. (2001) *School-Based Management*, Northwest Regional Education
Laboratory. New York: Richard D. Irwin.
- Koontz, Harold D. & O'Donnell Cyril. (1988). *Principle of Management*. New York: McGraw –
Hill.
- Kathleen M. Kahle ,(2002). *When a buyback isn't a buyback: open market repurchases and
employee options*. *Journal of Financial Economics* 63 (2002) 235–261.
- Weihrich. Heinz and Harold Koontz. (1993). *Management : a Global Perspective*. 10th ed.
NewYork : Mcgraw-Hill.

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

การเข้าถึงกองทุนส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้พิการ ของผู้พิการ ในจังหวัดชลบุรี

The Accessibility to The Fund for Empowerment of Persons with Disabilities in Chonburi Province.

ชนกชนม์ เมฆเจริญลาภ (Chanokchon Mekjaroenlap) *¹

อมรทิพย์ อมราภิบาล (Amornthip Amaraphibal) **²

อนูรัตน์ อนันทนาธร (Anurat Anantanatorm) ***³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) เพื่อศึกษาการจัดการกองทุนฯ 2) เพื่อศึกษาการเข้าถึงกองทุนฯ 3) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการเข้าถึงกองทุนฯ และ 4) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะแนวทางในการปรับปรุงการจัดการกองทุนเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้พิการ ออกแบบวิจัยเชิงผสม วิธีเชิงปริมาณใช้แบบสอบถามเก็บข้อมูลจากตัวอย่างผู้พิการ 420 คน จากประชากรผู้พิการที่ขึ้นทะเบียนผู้พิการไว้ในจังหวัดชลบุรี ส่วนเชิงคุณภาพใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งมีโครงสร้างเก็บข้อมูลจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 7 คน ประกอบด้วย ฝ่ายผู้รับบริการ ผู้ให้บริการ และผู้เกี่ยวข้อง การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณด้วยสถิติพรรณนาและสถิติอ้างอิง ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน F – Test และ Pearson – r ส่วนการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพใช้วิธีวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

¹ นิสิต, รัฐศาสตรมหาบัณฑิต, คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

Student, Master of Political Science, Faculty of Political Science and Laws.

² อาจารย์ดร., ภาควิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

Lecturer, Ph.D., Department of Public Administration, Faculty of Political Sciences and Laws.

³ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ดร., ภาควิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

Lecturer, Ph.D., Department of Public Administration, Faculty of Political Sciences and Laws.

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ผลการศึกษาพบว่า 1) ด้านการจัดการกองทุนฯ ข้อค้นพบเชิงปริมาณพบว่าอยู่ในระดับน้อย ทั้งในภาพรวมและในรายด้าน ซึ่งรายด้านประกอบด้วย ด้านพฤติกรรมเจ้าหน้าที่ให้บริการ ด้านสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกในการให้บริการ ด้านช่องทางการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับกองทุนฯ และด้านระบบของการให้บริการ ข้อค้นพบเชิงคุณภาพสอดคล้องกับเชิงปริมาณคือการจัดการกองทุนฯ ยังขาดประสิทธิภาพมากนักเนื่องจากมีอุปสรรคในหลาย ๆ ด้าน 2) ด้านการเข้าถึงกองทุนฯ แบ่งเป็นสองลักษณะ ได้แก่ การเข้าถึงข้อมูลเกี่ยวกับกองทุนฯ และการได้รับทุนสนับสนุนจากกองทุนฯ พบว่า ข้อค้นพบเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพสอดคล้องกัน คือผู้พิการเข้าถึงข้อมูลทั้งสองลักษณะในระดับน้อยถึงน้อยมาก 3) ปัจจัยที่มีผลต่อการเข้าถึงกองทุนฯ ข้อค้นพบเชิงปริมาณพบปัจจัยที่มีนัยสำคัญ 2 ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยการจัดการ และพื้นที่ โดยพื้นที่พหยาเข้าถึงข้อมูลได้มากกว่ากลุ่มอื่น ๆ ข้อค้นพบเชิงคุณภาพให้รายละเอียดมากขึ้นว่า ในพื้นที่พหยามีองค์กรเอกชน (ชื่อพระมหาไถ่ หรือ The Redemptorist) มีบทบาทสำคัญที่ทำให้ผู้พิการในบริเวณนี้เข้าถึงข้อมูลได้มากกว่ากลุ่มอื่น ๆ และยังพบอุปสรรคอื่น ๆ ของการเข้าถึง คือ ช่องทางในการกระจายข้อมูลได้ไม่ทั่วถึง กระบวนการของระบบการให้บริการมีกฎระเบียบและต้องการเอกสารจำนวนมาก เจ้าหน้าที่มีจำนวนไม่เพียงพอต่อการบริการ และยังมีข้อจำกัดของผู้ให้บริการเอง ได้แก่ ปัญหาการเดินทาง ผู้ดูแล ค่าใช้จ่าย ฯลฯ 4) งานวิจัยให้ข้อเสนอแนะคือควรมีการกระจายข่าวสารอย่างทั่วถึง ปรับระเบียบในขั้นตอนการบริการ เพิ่มจำนวนเจ้าหน้าที่ให้เพียงพอ และการอำนวยความสะดวกในการเดินทางให้ผู้พิการ โดยร่วมมือกับหน่วยงานระดับท้องถิ่น อาสาสมัครภาคประชาชน และองค์กรเอกชนในพื้นที่

คำสำคัญ: การเข้าถึงบริการ อุปสรรคการเข้าถึง ผู้พิการ

Abstract

The research project aims to 1) study the management of the Fund for Empowerment of Persons with Disabilities disability; 2) explore the accessible to the Fun services; 3) examine factors in affecting the accessibilities to the fund; and 4) propose the recommendations for further

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

improvements of the quality and sustainability of the Fund service. The research design focuses on using mixed method to integrate the Quantitative and Quantitative data analysis. Data collection was conducted by using questionnaires comprised of 420 participants who were selected from population of registered disables in Chonburi province. The Individual interviews were conducted by using the semi-structured interview guideline with 7 key informants: service users, service providers and relevant parties. Quantitative data analysis adopted the descriptive and inferential statistics; mean, standard deviation and percentage and statistics, F - Test and Pearson-r. While the content analysis was applied for qualitative analysis

The findings showed that 1) Fund management were founded statistically at a low level both in terms of overall and 4 aspects of service management (the behavior of staff providing services, the location and facilities of the service, the channel for receiving information about the fund. The qualitative findings were consistent with the quantitative analysis, i.e, fund management. Obviously, several constraint factors had become obstacles in efficiency practices; 2) Accessibility to funds of the disabled were at a low to very low level both in the aspects of receiving the information and having been supported from the fund.; 3) There were two significant factors from the quantitative , firstly, the management factors, and secondly the area or location of disable living were affecting the accessibility to the fund. The Qualitative elaborate that, in Pattaya area, a private organization (called Pra Mahatai or The Redemptorist) was taken an important role in more accessibility to information of disabilities than other groups. It also showed details that, they were not enough channel for widely distribute information, and facility services had constrained some inconvenience such as too many regulations and document requirement including inadequate enough service staffs. There were also some limitations of the users themselves such as problem on traveling, caretakers, expenses etc.; 4) Research suggests the solution on the wildly distribution of information, improvement of the regulations and the service

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

process, appropriate number of staff, facilitate their travel by collaborate with local authorities, volunteer public sector, and non government organizations in the participating areas.etc.

KEY WORDS: accessibility to service, accessibility constrained , persons with disabilities

บทนำ

จากปฏิญญาสากลที่ว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ค.ศ. 1948 (พ.ศ. 2491) ขององค์การแรงงานระหว่างประเทศ (International Labor Relations: ILO) ปี ค.ศ. 1944 (พ.ศ. 2487) ที่กล่าวไว้ในมาตรา 1 ว่า “มนุษย์ทุกคนเกิดมาพร้อมสิทธิและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ที่เท่าเทียมกัน...” เป็นการยืนยันหลักการที่ว่ามนุษย์ทุกคนไม่ว่าจะเป็นชาติพันธุ์ หรือ ถิ่นที่อาศัย หรือ เพศใดก็ตาม มีสิทธิที่จะได้รับสวัสดิการเพื่อคุณภาพชีวิตและการพัฒนาด้านจิตวิญญาณ ภายใต้หลักเสรีภาพและศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ สามารถมีความมั่นคงทางเศรษฐกิจและการได้รับ โอกาสที่เท่าเทียมกัน ทั้งชาย และ หญิง คนปกติ หรือ ผู้พิการควรได้รับโอกาสดูแลสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมในสังคมทุกระบบ (International Labour Office, 2006 p. 20)

ในปี พ.ศ.2560 พบว่ามีผู้พิการกว่า 1,802,375 คนในประเทศไทย ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 2.72 ของประชากรทั้งประเทศ และผู้พิการที่มีความรู้ในระดับอาชีวศึกษา จนถึงปริญญาเอก มีจำนวนเพียง 38,000 คนเท่านั้น การขาดโอกาสด้านศึกษา รวมทั้งขาดทักษะในการประกอบอาชีพอิสระ ทำให้ผู้พิการไม่ได้รับความเท่าเทียมในการที่จะได้พัฒนาคุณภาพชีวิต (กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้พิการ, 2560) รัฐจึงมีนโยบายที่จะพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้พิการ และตั้งกองทุนส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้พิการขึ้น ในปี 2552 โดยให้อยู่ภายใต้การบริหารจัดการของกรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้พิการ โดยมีวัตถุประสงค์ของกองทุนเพื่อให้ผู้พิการได้พัฒนาศักยภาพตนเองให้มีอาชีพมีรายได้เลี้ยงตัวเองได้

จำนวนประชากรผู้พิการมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น ประมาณการณ์ปี 2562 จำนวนคนพิการของประเทศไทยมีมากกว่า 1,900,000 คน เพิ่มขึ้นปีละประมาณ 100,000 – 130,000 คน ในปี 2561 มีผู้พิการได้รับทุน จำนวน 44 คน จากทั่วประเทศ จังหวัดชลบุรีมีผู้พิการประเภทต่างๆ รวมกัน

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ทั้งสิ้น 10,311 คน (กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้พิการ, 2560) และยังมีผู้พิการอีกจำนวนมากที่ไม่ได้ขึ้นทะเบียน ซึ่งผู้พิการในชลบุรีได้รับทุน จำนวนเพียง 3 คน จากสถิติดังกล่าว จะเห็นผู้พิการเข้าถึงทุนจำนวนน้อยมาก

จากความเป็นมาของสถานการณ์ของผู้พิการที่ยังเป็นกลุ่มผู้ด้อยสิทธิ์ในสังคม รัฐบาลมีนโยบายสนับสนุนสิทธิในด้านต่างๆ ด้วยการจัดบริการสาธารณะที่มีเป้าหมายในการที่จะพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้พิการ ด้วยการให้ทุนสนับสนุนให้ผู้พิการพัฒนาตัวเองให้มีอาชีพมีงานทำ โดยให้กองทุนส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตเป็นองค์กรหลักที่รับผิดชอบในการจัดการ แต่ทั้งนี้ ถึงแม้จะมีองค์กรรับผิดชอบอย่างชัดเจนแต่ผู้พิการมีโอกาสในการเข้าถึงทุนจากหน่วยงานหรือองค์กรของรัฐน้อยมาก จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาว่าอะไรทำให้คนพิการเข้าไม่ถึงหรือไม่ได้รับทุน ในการศึกษาครั้งนี้จึงศึกษาการจัดการกองทุนส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้พิการ รวมถึงอุปสรรคปัญหาในมุมมองของผู้เกี่ยวข้อง โดยเลือกศึกษา ในพื้นที่จังหวัดชลบุรี เนื่องจากจังหวัดชลบุรีเป็นจังหวัดหนึ่งที่มีสถิติผู้พิการจำนวนมาก ผลการศึกษาสามารถนำไปปรับปรุงการจัดการกองทุนฯ รวมทั้งเป็นข้อมูลให้ผู้พิการและผู้เกี่ยวข้องได้ใช้เป็นแนวทางในการเข้าถึงแหล่งทุนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์เพื่อศึกษา

- 1) เพื่อศึกษาการจัดการกองทุนฯ
- 2) เพื่อศึกษาการเข้าถึงกองทุนฯ
- 3) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการเข้าถึงกองทุนฯ และ
- 4) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะแนวทางในการปรับปรุงการจัดการกองทุนเพื่อการพัฒนา

คุณภาพชีวิตของผู้พิการ

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ตัวแปรต้น

ปัจจัยส่วนบุคคล
เพศ, อายุ, ศาสนา สถานภาพสมรส, ระดับการศึกษา, รายได้, ประเภท ของความบกพร่อง, ผู้ดูแล, พื้นที่
ปัจจัยการจัดการ
1. ช่องทางการรับรู้ข่าวสาร 2. ระบบของการให้บริการ 3. พฤติกรรมของเจ้าหน้าที่ 4. สถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกในการบริการ
ปัญหาและข้อจำกัดในการรับบริการ

ตัวแปรตาม

การเข้าถึงกองทุนส่งเสริม และพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้ พิการ ของผู้พิการในจังหวัดชลบุรี
- การเข้าถึงข้อมูลเกี่ยวกับกองทุนฯ
- การได้รับทุนสนับสนุน จากกองทุนฯ

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดการจัดการสาธารณะ

แนวคิดการจัดการสาธารณะ (Public management) เป็นแนวคิดการบริหารราชการหรือการจัดการภาครัฐ ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 รูปแบบใหญ่ๆ 1. การจัดการภาครัฐแบบเก่า (Old Public Management) เป็นการจัดการภาครัฐแบบดั้งเดิมที่เรียกว่าระบบราชการแบบประเพณี (Traditional) เน้นให้การทำงานในระบบราชการ คิดเอง ทำเอง เน้นการตัดสินใจจากส่วนกลางและบริหารราชการแบบบนลงล่าง Top – Down เป็นระบบที่นิยมในสมัยอดีต 2. การจัดการภาครัฐแนวใหม่ (New Public Management) เป็นการจัดการภาครัฐที่นำเอาแนวคิดการบริหารของภาคเอกชนเข้า

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ปรับใช้เพื่อลดข้อจำกัดในการจัดการภาครัฐแบบเก่า เน้นความคล่องตัว และการกระจายอำนาจ ตัวอย่างเช่น การจ้างเหมาเอกชนเข้าทำงานภาครัฐ การให้สัมปทาน เป็นต้น 3. ธรรมภิบาล (God Governance) เป็นแนวคิดการจัดการภาครัฐที่ยึดในการสร้างค่านิยมที่ดีในการบริหารจัดการเพื่อลดปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันที่เกิดขึ้นจากการจัดการภาครัฐแนวใหม่ ที่สามารถใช้ควบคู่ไปกับการจัดการภาครัฐแบบเก่าและแบบใหม่ โดยมุ่งเน้นในเรื่องค่านิยมที่ถูกต้องได้แก่ การมีคุณธรรม การยึดหลักนิติธรรม การสร้างความโปร่งใส การมีส่วนร่วม การตรวจสอบและความรับผิดชอบ (อนุรัตน์ อนันตนาธร, 2559)

แนวคิดการจัดการและปัจจัยการจัดการ

การจัดการ หมายถึง กระบวนการ กิจกรรมหรือการศึกษาเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ในอันที่จะเชื่อมั่นได้ว่า กิจกรรมต่างๆ ดำเนินไปในแนวทางที่จะบรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ได้กำหนดไว้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งหน้าที่ที่จะสร้างและรักษาไว้ซึ่งสภาวะที่จะเอื้ออำนวยต่อการบรรลุวัตถุประสงค์ด้วยความพยายามร่วมกันของกลุ่มบุคคลโดยอาศัยกระบวนการจัดการ ซึ่งการจัดการเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ เนื่องจากจัดการเป็นความรู้ที่สามารถถ่ายทอด มีหลักเกณฑ์สามารถพิสูจน์ความจริงได้ โดยกระบวนการในการจัดการประกอบด้วย การวางแผน การจัดองค์กร การจัดคน การอำนวยการ การควบคุม การสร้างสรรค์นวัตกรรมและตัวแทนองค์กร (Ernest Dale, 1969) ซึ่งในกระบวนการจัดการต้องการปัจจัยหลายอย่างเพื่อจัดกิจกรรมต่างๆ ดำเนินไปในแนวทางที่จะบรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ได้กำหนดไว้ ศิริวรรณ เสรีรัตน์. (2552). ปัจจัยของการบริหารจัดการ มีปัจจัยหลายอย่างแต่ที่แพร่หลายมากที่สุดคือ 4 M ได้แก่ 1. คน (Man) 2. เงิน (Money) 3. วัสดุ (Materials) 4. การจัดการ (Management)

แนวคิดการเข้าถึงบริการสาธารณะ

การเข้าถึงบริการบริการ โดยทั่วไปจะหมายถึง การที่ผู้ใช้บริการสามารถเข้าใช้บริการได้สะดวก ปลอดภัยและทั่วถึง แต่เมื่อพิจารณาบริการสาธารณะที่รัฐจัดให้กับประชาชนกลุ่มต่างๆ โดยมีเป้าหมายคือการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนและคุณภาพสังคมโดยรวม มีสิ่งสำคัญที่ต้องคำนึง ถึงคือลดความเหลื่อมล้ำ การสร้างโอกาส และการลดหรือขจัดปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้น การเข้าถึงบริการสาธารณะจึงมีมิติผู้เกี่ยวข้องคือมีฝ่ายผู้ให้บริการและผู้รับบริการ มิมีดิกระบวนการทั้ง

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ระดับนโยบายและระดับการนำนโยบายไปปฏิบัติ การเข้าถึงบริการ (access) ก็คือการที่ผู้ใช้บริการ เข้าใช้หรือรับบริการได้สะดวก ระเบียบขั้นตอนไม่ควรมากมายและมีความซับซ้อนเกินไป ผู้บริการใช้เวลารอคอยไม่นาน เวลาที่ให้บริการเป็นเวลาสะดวกสำหรับผู้ใช้บริการ อยู่ในสถานที่ที่ ผู้ใช้บริการสามารถเข้าถึงติดต่อได้สะดวก จะเห็นได้ว่า (ชัยสมพล ชาวประเสริฐ, 2552) ดังนั้น ขอบเขตของการเข้าถึงบริการเกี่ยวข้องกับบริการระบบของบริการ ตัวผู้ใช้บริการ และปัจจัย เอื้ออำนวยทั้งเชิงระบบและเชิงกายภาพ นอกจากนั้นการเข้าถึงบริการยังครอบคลุมถึงการที่สามารถ เข้าถึงและการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับบริการที่จัดให้

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องจำนวนหนึ่งที่ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยการจัดการ การใช้บริการและการ เข้าถึงบริการสาธารณะของผู้พิการ เช่น พระมหาสรเสริญ กระจ่างทอง (2557) พบว่าปัจจัยการ จัดการทั้งเรื่องกฎระเบียบ สิ่งอำนวยความสะดวกเอื้อต่อผู้พิการ มีผลต่อการเข้าถึงบริการ ศักดิ์ธรร อนุบลวัตร (2545) พบว่าการเดินทางที่เป็นอุปสรรคต่อการเข้าถึงบริการ อรสา บุญโกสุม (2550) พบว่าช่องทางกรรับรู้ข่าวสารมีผลต่อการเข้าถึงข้อมูลและการใช้บริการ รวมทั้งจิตรา ศิริสมบุญณ์ ลาก (2559) ที่ศึกษาการเข้าถึงกองทุนส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้พิการ ฯ พบว่ากองทุนผู้ พิการระบบและปัจจัยข้อจำกัดส่วนบุคคลมีผลต่อการเข้าถึงทุน

กองทุนส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้พิการ

กองทุนส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้พิการอยู่ภายใต้การดูแลของกระทรวงการ พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ โดยกองทุน ฯ จะทำหน้าที่สนับสนุนด้านงบประมาณแก่ หน่วยงานของรัฐหรือองค์กรเอกชน ที่มีกิจกรรมในการดำเนินงานในด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้ พิการในด้านต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นการจัด โครงการของหน่วยงานรัฐ หรือกิจกรรมที่ดำเนินการของ องค์กรภาคเอกชน งบประมาณส่วนหนึ่งของกองทุนถูกจัดไว้สำหรับบริการให้ผู้พิการกู้ยืมเพื่อเป็น ทุนประกอบอาชีพหรือขยายกิจการ การกู้ยืมเงินทุนเพื่อประกอบอาชีพ โดยกำหนดเงื่อนไข รายละเอียดของกองทุนไว้ เช่น คุณสมบัติผู้กู้ยืม เงื่อนไขการกู้ยืม การคืน รวมถึงขั้นตอนในการยื่น ขออนุมัติกู้ยืมไว้ และกองทุนเปิดให้ผู้พิการใช้บริการโดยประชาสัมพันธ์ผ่านหน่วยงานท้องถิ่น

จากแนวคิดที่กล่าวมา จะเห็นว่าการจัดการสาธารณะต้องการปัจจัยพื้นฐานไม่แตกต่าง จากการจัดการทั่ว ๆ ปัจจัยเหล่านี้ทำให้การจัดการมีประสิทธิภาพ ซึ่งตัวชี้วัดประสิทธิภาพการ

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

บริการคือการเข้าถึงบริการของผู้ใช้บริการ เมื่อเชื่อมโยงแนวคิดการเข้าถึงบริการเข้ากับการให้บริการกองทุนส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้พิการ จะเห็นว่าการจัดบริการที่ดีจะช่วยให้การสนับสนุนและเอื้อให้ผู้ให้บริการเข้าถึงบริการได้สะดวกขึ้น ซึ่งการเข้าถึงกองทุนหมายถึงได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับกองทุนและการได้รับอนุมัติเงินกู้ยืมประเภทต่าง ๆ ตามเงื่อนไขของกองทุน

วิธีการวิจัย

ออกแบบวิจัยเชิงผสมระหว่างเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ดังนี้

ตารางที่ 1 วิธีการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ

เชิงปริมาณ	เชิงคุณภาพ
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง 1) ผู้พิการที่ขึ้นทะเบียนผู้พิการไว้ในจังหวัดชลบุรี จำนวน 10,311 คน 2) กลุ่มตัวอย่างจำนวน 420 คน เลือกกลุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified sampling)	กลุ่มตัวอย่าง 1) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informance) จำนวน 7 คน ครอบคลุมผู้รับบริการ ผู้ให้บริการและผู้เกี่ยวข้อง 2) เทคนิคการเลือก ใช้แบบเจาะลึกผู้มีข้อมูลและสามารถให้ข้อมูลได้อย่างดี (Intensity)
เครื่องมือและการเก็บข้อมูล 1) แบบสอบถาม (Questionnaires) 2) ตรวจสอบคุณภาพด้วย - ความตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) ด้วย IOC โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน ได้ IOC=1 ทุกข้อคำถาม - ความเชื่อมั่น (Reliability) ด้วย α - Chronbarch ได้ $\alpha = .790 - .940$	เครื่องมือและการเก็บข้อมูล 1) แนวคำถามเพื่อการสัมภาษณ์รายบุคคล (Individual interview) 2) ตรวจสอบคุณภาพด้วย - ความตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) และความเหมาะสมของคำถามโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน ท่านพบว่าคำถามมีความเหมาะสมและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

การวิเคราะห์ข้อมูล -สถิติพรรณนา ใช้ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วน เบี่ยงเบนมาตรฐาน -สถิติอ้างอิง ใช้ F-Test และ Pearson -r	การวิเคราะห์ข้อมูล วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis)
---	---

ผลการวิจัย

1. ระดับการจัดการกองทุนส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้พิการ

ตารางที่ 2 ปัจจัยการจัดการกองทุนฯ ในเขตพื้นที่จังหวัดชลบุรี

ปัจจัยการจัดการ	\bar{X}	SD.	ระดับ	อันดับที่
ด้านช่องทางการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับกองทุนฯ	1.44	.585	น้อยที่สุด	3
ด้านระบบของการให้บริการ	1.44	.673	น้อยที่สุด	4
ด้านพฤติกรรมเจ้าหน้าที่ให้บริการ	2.54	.711	น้อย	1
ด้านสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก	2.06	.493	น้อย	2
รวม	1.87	.615	น้อย	-

พบว่าโดยภาพรวมผู้พิการมีความคิดเห็นต่อบริการกองทุนฯ ในเขตพื้นที่จังหวัดชลบุรี ในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 1.87$) ทางด้าน พบว่า อยู่ในระดับน้อย 2 ด้าน คือ 1) ด้านพฤติกรรมเจ้าหน้าที่ให้บริการแก่ผู้ใช้บริการกองทุนฯ ($\bar{X} = 2.54$) และ 2) ด้านสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกในการให้บริการ ($\bar{X} = 2.06$) และอยู่ในระดับน้อยที่สุด 2 ด้าน คือ 1) ด้านช่องทางการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับกองทุนฯ ($\bar{X} = 1.44$) และ 2) ด้านระบบของการให้บริการ ($\bar{X} = 1.44$) *ข้อค้นพบเชิงคุณภาพสอดคล้องกับเชิงปริมาณ*

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

2. ระดับการเข้าถึงกองทุนส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้พิการ

การเข้าถึงกองทุนส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้พิการ แบ่งเป็นการเข้าถึงข้อมูลเกี่ยวกับทุน และการเข้าถึงทุน พบว่า กลุ่มตัวอย่างผู้พิการ มีการรับรู้ข้อมูลกองทุนส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้พิการ อยู่ในระดับน้อยที่สุด ($\bar{X} = 1.50$) และกลุ่มตัวอย่างไม่เข้าถึงทุนหรือไม่เคยได้รับทุนสนับสนุนจากกองทุนฯ เลย ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลในเชิงคุณภาพ พบว่า ผู้พิการและผู้ดูแลส่วนใหญ่ไม่รู้ข้อมูลเกี่ยวกับกองทุนฯ โดยเฉพาะรายละเอียดเกี่ยวกับการกู้ยืมเงินกองทุนฯ ว่าตนเองมีคุณสมบัติเป็นผู้กู้ได้หรือไม่ ส่วนกลุ่มผู้พิการที่พอรู้ข้อมูลเกี่ยวกับกองทุนฯ บ้าง ก็ไม่สามารถเข้าถึงทุนเนื่องจากมีอุปสรรคทั้งเงื่อนไข ขั้นตอน ต้องใช้เอกสารหลักฐานจำนวนมาก และข้อจำกัดส่วนตัวของผู้พิการเอง

3. ปัจจัยที่มีผลต่อการเข้าถึงกองทุนส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้พิการ

ตารางที่ 3 ปัจจัยที่มีผลต่อการเข้าถึงกองทุนส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้พิการ

การเข้าถึงข้อมูลกองทุนฯ					
พื้นที่	N	\bar{x}	SD	F	p-value
อำเภอบางละมุง	219	1.3947	.20446	75.099	.000**
เทศบาลเมืองหนองปรือ	101	1.9186	.41213		
เทศบาลเมืองแสนสุข	55	1.8667	.53518		
เมืองพัทยา	45	2.1926	.78653		
ประเภทความพิการ	N	\bar{x}	SD	F	p-value
ทางการมองเห็น	44	1.6818	.48733	1.514	.197
ทางการร่างกาย	212	1.7196	.52635		
ทางการรับรู้	57	1.5887	.36729		
ทางพฤติกรรม	83	1.5837	.53929		
พิการซ้ำซ้อน	23	1.6522	.44357		
อื่น ๆ	44	1.6818	.48733		

** ระดับความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

เชิงปริมาณพบว่า พื้นที่ต่างกันมีนัยสำคัญต่อรับรู้ข้อมูล ($p\text{-value} = .000^{**}$) โดยพื้นที่
พัทยามีการรับรู้ข้อมูลมากกว่าทุกกลุ่ม ส่วนประเภทความพิการต่างกันไม่มีนัยสำคัญ ($p\text{-value}$
 $= .000^{*}$) แสดงให้เห็นว่าการจัดการที่ดีจะทำให้เข้าถึงกองทุน ฯ ได้มากขึ้น และผู้พิการประเภทต่าง
ๆ มีการรับรู้ข้อมูลไม่ต่างกัน

นอกจากนั้นยังพบว่า ปัจจัยการจัดการกองทุนของผู้พิการ สัมพันธ์ทางบวกกับการ
เข้าถึงกองทุนฯ ในระดับสูง ($r = .708^{**}$) ซึ่งหมายถึง การจัดการที่ดีจะทำให้ผู้พิการเข้าถึงกองทุน ฯ
ได้มากขึ้น

ข้อมูลเชิงคุณภาพพบสอดคล้องกับเชิงปริมาณ และให้รายละเอียดว่าองค์กรเอกชนชื่อ
พระมหาไถ่มีบทบาทสำคัญที่ช่วยให้ผู้พิการในพื้นที่พัทยาเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้มากที่สุดเมื่อเทียบ
กับกลุ่มพื้นที่อื่น ข้อมูลเชิงคุณภาพซึ่งอุปสรรคปัญหาอื่น ๆ ได้แก่ 1) ปัจจัยการจัดการที่ไม่มี
ประสิทธิภาพ เช่น ช่องทางในการรับรู้ข้อมูล/ข่าวสารเกี่ยวกับกองทุนฯ ยังการกระจายข้อมูลได้ไม่
ทั่วถึง และมีระบบการให้บริการค่อนข้างมีระเบียบ กฎ เกณฑ์ ขั้นตอน และการใช้เอกสารที่จำนวน
มาก ส่วนด้านพฤติกรรมการให้บริการพบว่าจำนวนเจ้าหน้าที่ไม่เพียงพอ แต่ก็มีพฤติกรรมในการ
ให้บริการผู้พิการด้วยความเต็มใจและสุภาพ ด้านสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกที่สำนักงาน
กองทุนฯ มีให้บริการอย่างเหมาะสม แต่ผู้พิการไม่มีโอกาสได้เข้าไปใช้เพราะมีข้อจำกัดส่วนตัวของ
ผู้พิการเอง เช่น ในด้านการเดินทาง ผู้ดูแล ค่าใช้จ่าย ฯลฯ 2) ปัจจัยการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารกองทุน
ฯ มีผลต่อการเข้าถึงเงินทุน ฯ เนื่องจาก ผู้พิการและผู้ดูแลส่วนใหญ่ไม่รู้ข้อมูลเกี่ยวกับกองทุนฯ
โดยเฉพาะรายละเอียดเกี่ยวกับการกู้ยืมเงินกองทุนฯ ว่าตนเองมีคุณสมบัติเป็นผู้กู้ได้หรือไม่ อย่างไร
ก็ตาม พบว่าผู้พิการในเขตพัทยา เป็นกลุ่มที่พอรู้ข้อมูลเกี่ยวกับกองทุนฯ มากกว่ากลุ่มพื้นที่อื่น
เนื่องจากเป็นพื้นที่การทำงานขององค์กรเอกชนที่ทำงานเกี่ยวกับผู้พิการ คือ พระมหาไถ่ จึงทำให้ผู้
พิการในพื้นที่นี้ได้รับข้อมูลข่าวสารมากกว่าพื้นที่อื่น ๆ 3) ปัจจัยข้อจำกัดของตัวผู้พิการเป็น
อุปสรรคต่อการเข้าถึงกองทุน ฯ เนื่องจากสภาพร่างกายที่มีข้อจำกัดตามประเภทของความพิการไป
จนถึงการมีความพิการซ้ำซ้อนในผู้พิการบางราย จึงส่งผลให้เรื่องการเดินทางของผู้พิการเป็น
อุปสรรคอย่างมากในการเข้าถึงบริการของกองทุนฯ เพราะไม่เพียงแต่ขาดความพร้อมทางด้าน
ร่างกาย แต่ผู้พิการส่วนใหญ่ต้องพึ่งพาผู้ดูแลในการอำนวยความสะดวกเรื่องต่าง ๆ รวมถึงเรื่องการ

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

เดินทางด้วย อีกทั้งยังมีเรื่องของค่าใช้จ่ายเข้ามาเกี่ยวข้องในการเดินทางแต่ละครั้ง เพราะการไป
ขอรับบริการที่กองทุนฯ มีระยะทางไกลพอสมควร

โดยสรุป ปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการเข้าถึงทุน ฯ ประกอบด้วยปัจจัยการจัดการ และ
ปัจจัยด้านข้อจำกัดทางกายภาพของผู้พิการเอง ทำให้ผู้พิการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้น้อย และ
ไม่สามารถเข้าถึงทุนได้

4. ข้อเสนอแนะ แนวทาง ในการปรับปรุงการจัดการกองทุน ฯ ที่ได้จากกลุ่มตัวอย่าง

1) ผู้พิการเห็นว่า ควรให้ มีการกระจายข่าวสารให้มีความทั่วถึงในทุกพื้นที่อย่างเท่าเทียม
กัน ช่องทางการส่งข้อมูล/ข่าวสารที่มีความพิเศษและหลากหลายมิติมากยิ่งขึ้น เช่น แอปพลิเคชัน
การอ่านออกเสียง การให้สัญลักษณ์ทางท่าทางหรือภาษามือในโทรทัศน์ช่องต่างๆ เป็นต้น เพื่อให้ผู้
พิการสามารถได้รับสิทธิในการรับรู้ข้อมูล/ข่าวสารต่างๆ อย่างเท่าเทียม และเพิ่มการประชาสัมพันธ์
ในรูปแบบต่างๆ เพิ่มมากขึ้น

2) ควรให้ทางกองทุนฯมีการปรับระเบียบเพื่อเอื้อให้กับผู้พิการมากยิ่งขึ้น มีการแก้ไข
ระเบียบมาจากระดับกระทรวง ลงมาสู่การแก้ไขระเบียบ กฎเกณฑ์ ขึ้นตอนต่างๆ ในระดับจังหวัด
ต่อไป เพื่อปรับให้กองทุนฯ มีขั้นตอนที่ง่าย กระชับ และลดรายละเอียดลง ให้การดำเนินการขอทุน
สนับสนุนมีความเป็นไปได้มากยิ่งขึ้น

3) การที่กองทุนฯ ที่มีบุคลากรเป็นจำนวนจำกัด ดังนั้น จึงควรสร้างความร่วมมือกับ
หน่วยงานส่วนท้องถิ่น โดยนำบุคลากรของเทศบาลแต่ละท้องถิ่น และผู้นำชุมชนเข้ามาอบรมข้อมูล
เกี่ยวกับกองทุนฯ อย่างจริงจัง เพื่อเปิดศูนย์ในการให้บริการแก่ผู้พิการในทุกเทศบาล เป็นการ
กระจายอำนาจ กระจายองค์ความรู้ กระจายงาน และกระจายการให้บริการ

4) อาสาสมัครพัฒนาสังคมช่วยเหลือคนพิการ (อพมก.) ทำหน้าที่การให้ข้อมูลข่าวสาร
รวมทั้งช่วยเหลือได้ดี แต่อาสาสมัครในหนึ่งอำเภอมีเพียง 3 – 4 คน ซึ่งไม่เพียงพอต่อการให้บริการ
ผู้พิการทั้งหมด ดังนั้น ผู้พิการจึงต้องการให้มีเจ้าหน้าที่เพิ่มมากขึ้นให้เพียงพอต่อการให้บริการแก่ผู้
พิการได้อย่างทั่วถึง

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

5) ข้อจำกัดส่วนบุคคลของผู้พิการ ด้านทาง ค่าใช้จ่าย อุปสรรคเรื่องผู้ดูแล ดังนั้น ควรร่วมมือกับหน่วยงานระดับท้องถิ่น องค์กรเอกชน และชุมชน จัดบริการในเรื่องการเดินทางให้กับผู้พิการและผู้ดูแล เพื่อให้พวกเขาสามารถเดินทางไปติดต่อราชการ ได้อย่างสะดวกมากยิ่งขึ้น

อภิปรายผลการศึกษา

1. การจัดการกองทุนอยู่ในระดับน้อยทั้งในภาพรวมและในรายด้าน สอดคล้องกับการศึกษาของ พระมหาสรเสริญ กระจ่างทอง (2557) และ ชัยสมพล ชาวประเสริฐ, 2552 ที่พบว่า รัฐบาลยังมีการสนับสนุนงบประมาณ และบุคลากร เกี่ยวกับงานด้านผู้พิการไม่เพียงพอ การให้ข้อมูลข่าวสารยังไม่ทั่วถึง และเมื่อพิจารณาจากที่พบว่า การให้ข้อมูลข่าวสารมีค่าเฉลี่ยต่ำสุดเมื่อเทียบกับปัจจัยจัดการด้านอื่น จึงเป็นเรื่องสำคัญเร่งด่วนที่จะต้องดำเนินการให้ข้อมูลไปถึงผู้การอย่างทั่วถึงและเพียงพอ และยังคงสอดคล้องกับการศึกษาของ ศักดิธร อุบลวัตร (2545) ที่พบว่า หน่วยงานมีการจัดตั้งอำนวยความสะดวกให้พนักงานซึ่งเป็นผู้พิการน้อยมากแสดงให้เห็นถึงความไม่เท่าเทียมที่เกิดจากทัศนคติของสังคมที่มีต่อผู้พิการ ดังนั้นการสร้างทัศนคติที่ดีหรือการยอมรับต่อผู้พิการเข้าเข้าร่วมงานจึงเป็นเรื่องสำคัญ

2. กลุ่มตัวอย่างผู้พิการเข้าไม่ถึงข้อมูลข่าวสารของกองทุน ฯ เกิดจากการกระจายข้อมูลไม่ทั่วถึงกลุ่มเป้าหมาย เนื่องจากการมีช่องทางการให้ข้อมูลน้อยและไม่หลากหลาย สอดคล้องกับการศึกษาของ อรสา บุญโกสุม (2550) ที่พบว่า ระดับการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับกองทุนฯ ของผู้พิการจึงอยู่ในระดับที่น้อยมากเนื่องจากช่องทางการให้ข้อมูลไม่เหมาะสมกับข้อจำกัดของผู้พิการ การไม่รู้ข้อมูลเกี่ยวกับกองทุนฯ โดยเฉพาะรายละเอียดเกี่ยวกับการกู้ยืมเงินกองทุนฯ ว่าตนเองมีคุณสมบัติเป็นผู้กู้ได้หรือไม่ เป็นเหตุผลสำคัญที่ทำให้ผู้พิการเข้าไม่ถึงทุน การกระจายข้อมูลให้ด้วยช่องทางที่หลากหลายและเหมาะกับกลุ่มเป้าหมายจึงเป็นเรื่องสำคัญ

3. กลุ่มผู้พิการบางส่วนพอรู้ข้อมูลเกี่ยวกับกองทุนฯ บ้าง ก็ไม่สามารถเข้าถึงทุน เนื่องจากมีอุปสรรคทั้งใจเอนใจ ข้นตอน ต้องใช้เอกสารหลักฐานจำนวนมาก และข้อจำกัดส่วนตัวของผู้พิการเอง แสดงให้เห็นว่าระบบบริการมีใจเอนใจ มีความยุ่งยากและไม่เอื้อต่อผู้ใช้บริการ ซึ่งผลการศึกษาของจิตรา ศิริสมบุญฉัตร (2559) เรื่อง ผลสำเร็จของการขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพ

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ชีวิตผู้พิการ เชื่อว่าปัจจัยนำเข้าไปในด้านกฎระเบียบการให้การสนับสนุนของกองทุนฯ มีความยืดหยุ่นสามารถแก้ไขเพิ่มเติมได้โดยกลไกคณะกรรมการบริหารกองทุนฯ เป็นปัจจัยสำคัญต่อการขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้พิการ ดังนั้น การปรับปรุงระบบจึงมีความจำเป็น และเพื่อให้เป็นไปได้ในเชิงปฏิบัติ การปรับปรุงตั้งแต่ระดับนโยบายลงมาจนถึงระดับปฏิบัติอย่างสอดคล้องกัน

4. ผู้พิการในพื้นที่พหุภาษา สามารถเข้าถึงข้อมูลเกี่ยวกับกองทุนฯ ได้มากที่สุด เนื่องจากในพื้นที่พหุภาษาเป็นพื้นที่ทำงานขององค์กรเอกชนชื่อพระมหาไถ่ ซึ่งเป็นองค์กรที่ทำงานเกี่ยวกับผู้พิการที่เข้มแข็งและทำงานอย่างต่อเนื่อง ดังนั้น ในการดำเนินงานดึงให้องค์กรเอกชนมีส่วนร่วมจะช่วยให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพมากขึ้น

5. ปัจจัยการจัดการมีผลต่อการเข้าถึงข้อมูลกองทุนฯ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของสอดคล้องกับการศึกษาของ จิตรา ศิริสมบุญรัตน์ลาภ (2559) เรื่อง ผลสำเร็จของการขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้พิการ กรณีการสนับสนุนโครงการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้พิการ ซึ่งพบว่า ปัจจัยการจัดการที่ไม่มีประสิทธิภาพ ทั้งเรื่องการกระจายข้อมูลได้ไม่ทั่วถึง ระบบการให้บริการที่มีระเบียบ กฎ เกณฑ์ ขั้นตอน และต้องการเอกสารหลักฐานจำนวนมาก จำนวนเจ้าหน้าที่น้อยจึงไม่เพียงพอ ข้อค้นพบที่ยืนยันกันนี้แสดงให้เห็นว่าควรต้องหาแนวทางปรับปรุงปัจจัยการจัดการในทุกด้าน

6. ปัจจัยส่วนบุคคลหลายปัจจัยเป็นอุปสรรคต่อการเข้าถึงข้อมูล เช่น ข้อจำกัดด้านกายภาพของผู้พิการเป็นปัญหาต่อการเดินทาง ไม่ผู้ดูแลช่วยเหลือและปัญหาค่าใช้จ่ายในการเดินทาง สอดคล้องกับการศึกษาของ จิตรา ศิริสมบุญรัตน์ลาภ (2559)

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและการนำไปปฏิบัติ

1. ควรมีการปรับปรุงแก้ไขตัวระเบียบมาจากระดับกระทรวงลงมาสู่การแก้ไขระเบียบกฎเกณฑ์ ขั้นตอนต่างๆ ในระดับจังหวัดต่อไป เพื่อปรับให้กองทุนฯ มีขั้นตอนที่ง่าย กระชับ และลดรายละเอียดลง และระเบียบควรมีความยืดหยุ่นให้ระดับปฏิบัติตัดสินใจได้ในบางส่วนที่จะทำให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพมาก

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

2. นำหลักประชารัฐมาปรับใช้ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้พิการ ด้วยการที่รัฐควรมีนโยบายในการสร้างความร่วมมือกับภาคเอกชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งมูลนิธิพระมหาไถ่ เพื่อการพัฒนาคนพิการ และผู้พิการ เพื่อเป็นการลดเงื่อนไขในด้านระเบียบของราชการที่เป็นอุปสรรคและไม่เอื้อต่อการทำงาน ในการให้บริการแก่ผู้พิการ ได้อย่างมีคุณภาพ

3. กองทุนฯ ควรเพิ่มรูปแบบการประชาสัมพันธ์เพื่อให้ผู้พิการได้รับสิทธิในการรับรู้ข่าวสารได้อย่างเท่าเทียม ๆ ควรมีการส่งข้อมูล/ข่าวสารที่มีความพิเศษและหลากหลายมิติมากยิ่งขึ้น เช่น แอปพลิเคชันการอ่านออกเสียง การให้สัญลักษณ์ทางท่าทางหรือภาษามือในโทรศัพท์มือถือต่างๆ เป็นต้น เพื่อให้ผู้พิการสามารถได้รับสิทธิในการรับรู้ข้อมูล/ข่าวสารต่างๆ อย่างเท่าเทียม

4. กองทุนฯ จัดระบบบริการการในภาคปฏิบัติ ให้มีขั้นตอนที่ง่าย และมีระบบช่วยเหลือผู้ใช้บริการ อาจเป็นเจ้าหน้าที่อาสาสมัคร และใช้เทคโนโลยี ช่วยให้ผู้ใช้บริการได้รับความชัดเจนและสะดวกในทุกขั้นตอนของการมาขอรับบริการ

5. กองทุนฯ ที่มีบุคลากรเป็นจำนวนจำกัดจึงไม่สามารถกระจายการให้บริการแก่ผู้พิการได้อย่างทั่วถึง ดังนั้น ควรร่วมมือกับหน่วยงานในระดับท้องถิ่นที่ค่อนข้างมีความพร้อมทางด้านบุคลากร โดยนำบุคลากรของเทศบาลแต่ละท้องถิ่นและผู้นำชุมชนเข้ามาอบรมข้อมูลเกี่ยวกับกองทุนฯ อย่างจริงจัง เพื่อเปิดศูนย์ในการให้บริการแก่ผู้พิการในทุกเทศบาล เป็นการกระจายอำนาจ กระจายองค์ความรู้ กระจายงาน และกระจายการให้บริการ

6. ผู้พิการในทุกประเภทย่อมมีข้อจำกัดในเรื่องของการเดินทาง ดังนั้น ทางกองทุนฯ ควรมีการทำความร่วมมือกับหน่วยงานระดับท้องถิ่น และอาสาสมัครภาคประชาชนจัดบริการการเดินทางให้กับผู้พิการและผู้ดูแล

ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการ

1. ศึกษาความต้องการที่แท้จริงของผู้รับบริการ ความต้องการของผู้รับบริการเป็นสิ่งสำคัญที่สุดต่อการให้บริการ การจัดบริการที่ไม่ตรงความต้องการผู้รับบริการจะทำให้เกิดสูญเปล่าหรือสิ้นเปลืองโดยไม่ได้ประโยชน์ที่คุ้มค่า

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

2. ศึกษาปัญหาความต้องการของผู้ให้บริการ ผู้ให้บริการหรือผู้ปฏิบัติเป็นปัจจัยสำคัญที่จะเชื่อมโยงทิศทางการความต้องการของภาคประชาชนผู้ใช้บริการและภาคนโยบายให้สอดคล้องกัน

3. ศึกษาการจัดการกองทุน ฯ ในเขตพื้นที่จังหวัดอื่น ๆ ที่มีบริบทต่างกัน รวบรวมข้อค้นพบที่เป็นปัจจัยของความสำเร็จและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคเพื่อใช้ในการปรับปรุงประสิทธิภาพการให้บริการ หรือออกแบบการให้บริการรูปแบบใหม่ๆ

รายการอ้างอิง

กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (2560). รายงานข้อมูลสถานการณ์ปัญหาผู้พิการในประเทศไทย ในปี พ.ศ.2560. กรุงเทพฯ: กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.

จิตรา ศิริสมบูรณ์ลาภ. (2559). ผลสำเร็จของการขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้พิการ กรณีการสนับสนุน โครงการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้พิการ..สืบค้น 13 ตุลาคม 2561 จาก<http://nep.go.th/th/publishdocument>

ชัยสมพล ชาวประเสริฐ. (2552). การตลาดบริการ. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดดูเคชั่น.

พระมหาสรเสริญ กระจ่ายทอง. (2559). แนวทางการพัฒนาการจัดบริการเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตคนพิการในอำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี ตามยุทธศาสตร์ของแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ ฉบับที่ 4 พ.ศ.2555-2559. (วิทยานิพนธ์สังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี, กรุงเทพมหานคร.

ศักดิ์ธร อุบลวัตร. (2545). สภาพการทำงานของคนพิการทางการมองเห็นในสถานประกอบการศึกษาเฉพาะกรณีในกลุ่มพนักงานสลับสายโทรศัพท์ในเขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหิดล, บัณฑิตวิทยาลัย, สาขางานบริการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ

ศิริวรรณ เสรีรัตน์. (2552). การบริหารตลาดยุคใหม่ (ฉบับปรับปรุงใหม่ปี 2552). กรุงเทพฯ: ธรรมสาร.

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

อนูรัตน์ อนันทนาธร. (2559). *ภาวะความเครียดและพฤติกรรมการจัดการความเครียดของข้าราชการตำรวจตำรวจภูธร สังกัดตำรวจภูธร ภาค 2*. ชลบุรี: คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.

อรสา บุญโกสุม. (2550). *ประเภทเครือข่ายทางสังคมและการสนับสนุนทางสังคมในการพัฒนาศักยภาพของคนตาบอด: กรณีศึกษา ณ มูลนิธิคอลฟิลด์เพื่อคนตาบอด*. วิทยานิพนธ์ปริญญาสังคมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสังคมสงเคราะห์. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

International Labour Office. (2006). *The Challenge of Child Labour in International Law*. Geneva: International Labour Office.

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

การวิเคราะห์ความพร้อมขององค์กรปกครองท้องถิ่นในการรองรับการพัฒนา ตามนโยบายระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออก (EEC)

The Preparedness analysis of local administrative to support the Eastern Economic Corridor policy

อนูรัตน์ อนันตนาทร (Anurat Anantanatorn)¹, ธีระพงษ์ ภูริปานิก (Teerapong Puripanik)²
¹ผศ.ดร., ²ดร. ประจำภาควิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
Asst.Prof.Dr., Department of Public Administration, Faculty of Political Science and Law,

Burapha University

สนิทธเดช จินตนา (Sanitdech Jintana)

ผู้ช่วยนักวิจัย คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

Research Assistant, Faculty of Political Science and Law, Burapha University

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องการวิเคราะห์ความพร้อมขององค์กรปกครองท้องถิ่นในการรองรับการพัฒนาตามนโยบายระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออก (EEC) มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ความพร้อมขององค์กรปกครองท้องถิ่นภาคตะวันออกในการรองรับนโยบายระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออก (EEC) และศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความพร้อมขององค์กรปกครองท้องถิ่นภาคตะวันออกในการรองรับนโยบายระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออก (EEC) โดยทำการศึกษา โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มผู้บริหารฝ่ายการเมือง ผู้บริหารฝ่ายข้าราชการ และบุคลากรที่ปฏิบัติงานในองค์กรปกครองท้องถิ่น (ไม่รวมองค์กรบริหารส่วนจังหวัด) ในจังหวัดชลบุรี, เมืองพัทยา, ระยอง และฉะเชิงเทรา จำนวน 1,074 ราย และการวิเคราะห์ผลมีสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ค่าที่ การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว และการวิเคราะห์การถดถอยพหุ โดยกำหนด
นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการศึกษารูปได้ว่าบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ตอบแบบสอบถาม ส่วน
ใหญ่มีระดับความคิดเห็นต่อปัจจัยความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการรองรับการ
พัฒนาตามนโยบายระเบียบเศรษฐกิจพิเศษ (EEC) ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็น
รายด้าน พบว่า บุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีระดับความคิดเห็นต่อความพร้อมอยู่ใน
ระดับมากที่สุด 6 ประเด็น โดยสามารถเรียงลำดับจากมากไปน้อยดังนี้ด้านความสามารถทางการ
บริหาร/บริการ รองลงมาคือด้านการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน ด้านการดูแลความปลอดภัยและ
การรักษาความสงบเรียบร้อยของชุมชนด้านความพร้อมทางด้านโครงสร้างพื้นฐาน ด้านการ
ส่งเสริมการลงทุน พาณิชยกรรม และการท่องเที่ยว และด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมขยะ มลพิษ
และการรักษาทรัพยากรธรรมชาติ ตามลำดับ 2. ปัจจัยภายนอก ด้านการตอบรับของชุมชน/สังคมต่อ
นโยบาย EEC ด้านความคาดหวังเศรษฐกิจ และด้านสภาวะการเมือง มีอิทธิพลทางบวกกับปัจจัย
ความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการรองรับการพัฒนาตามนโยบายระเบียบเศรษฐกิจ
พิเศษ (EEC) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 3. ปัจจัยภายใน ด้านศักยภาพของบุคลากร
ด้านศักยภาพเทคโนโลยี ด้านภาวะผู้นำและทัศนคติของผู้บริหาร และด้านนโยบายและการวางแผน
ของอปท. มีอิทธิพลทางบวกกับปัจจัยความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการรองรับ
การพัฒนาตามนโยบายระเบียบเศรษฐกิจพิเศษ (EEC) ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

คำสำคัญ: นโยบายระเบียบเศรษฐกิจภาคตะวันออก (EEC), ความพร้อมขององค์กรปกครอง
ส่วนท้องถิ่น, องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

Abstract

This research has the objectives to study The Preparedness analysis of local
administrative to support the Eastern Economic Corridor policy and To explore the factors
affecting to a preparedness of local administrative to support the Eastern Economic Corridor

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

policy The samples of this research were 1,074 staff who operate in local governments (excluding provincial administration organization) In Chonburi province, Pattaya City Hall, Rayong province and Chachoengsao province. The instrument used in this study was a questionnaire. The statistics used in data analysis composed of frequency, percentage, mean and standard deviation. T-test, One-way ANOVA, and Multiple regression analysis (MRA) with coefficient of determination (R²) at statistical significance of .05 were used for hypothesis test.

The result showed that : 1. For the exploration of a preparedness analysis of local administrative to support the Eastern Economic Corridor policy was at a high level in overall. When each aspect was examined, it was found that, in every aspect, the level of preparedness was high. Among all the aspects, the highest-rated aspect was Administrative capacity followed by Participation of the public sector, keeping the community safe and peaceful, infrastructure, investment, commercial and tourism, and service quality and environmental and waste management respectively. 2. Context factors include Community Responses for Eastern Economic Corridor policy, economic expectations, and political conditions were Significantly influencing to a preparedness analysis of local administrative to support the Eastern Economic Corridor policy at the 0.05 level. 3. Input factors include personal's Potential, technology, Leadership, and Policy and planning were Significantly influencing to a preparedness analysis of local administrative to support the Eastern Economic Corridor policy at the 0.05 level.

Keywords : The Eastern Economic Corridor policy, The Preparedness of local administrative, local administrative

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

บทนำ

ในปี 2559 รัฐบาลมีแผนงานพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออก (พ.ศ. 2560-2564) โดยกรอบแนวคิดการพัฒนาโครงการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออก (Eastern Economic Corridor Development) เป็นโครงการพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษขนาดใหญ่ (MAGA PROJECT) ที่รัฐบาลพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา มุ่งมั่นและผลักดัน โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาอุตสาหกรรมในพื้นที่สามจังหวัดภาคตะวันออก ได้แก่ จังหวัดชลบุรี จังหวัดระยอง และจังหวัดฉะเชิงเทรา ที่มีความได้เปรียบในเชิงภูมิศาสตร์และเป็นพื้นที่อุตสาหกรรมหลักของประเทศให้เป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษที่รองรับความเจริญเติบโตของภูมิภาคในกลุ่มประเทศเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2559)

โครงการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก แบ่งออกเป็นเขตอุตสาหกรรม เขตพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและเขตพัฒนาเมือง เพื่อรองรับมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 17 พฤศจิกายน 2558 ที่เห็นชอบในหลักการส่งเสริม 10 อุตสาหกรรมเป้าหมาย ให้เป็นกลไกขับเคลื่อนเศรษฐกิจเพื่ออนาคต (New Engine of Growth) ประกอบด้วย (1) การต่อยอดอุตสาหกรรมเดิมที่มีศักยภาพ (First S-curve) และ (2) อุตสาหกรรมอนาคต (New S-curve) โดยส่งเสริมให้เป็นอุตสาหกรรมสีเขียว มีการบูรณาการด้านโครงสร้างพื้นฐานระบบคมนาคมขนส่งให้เชื่อมโยงทั้งระบบและมีประสิทธิภาพ การให้สิทธิประโยชน์และการอำนวยความสะดวกแก่นักลงทุน การพัฒนาเมืองและความเป็นอยู่ของประชาชนในพื้นที่ การดำเนินการด้านผังเมือง สิ่งแวดล้อม การใช้ประโยชน์ที่ดินโดยรอบ การพัฒนาแหล่งน้ำให้มีคุณภาพและพอเพียงกับอุตสาหกรรม เกษตร ท่องเที่ยว และอุปโภคบริโภค และประเมินผลกระทบต่อประชาชน โดยให้มีพระราชบัญญัติการพัฒนาพื้นที่เศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก เพื่อส่งเสริมการพัฒนาพื้นที่ดังกล่าว (สำนักงานส่งเสริมการลงทุน, 2560)

ภายหลังจากที่คณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบในการดำเนินโครงการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออก (Eastern Economic Corridor Development หรือ EEC) ในพื้นที่ 3 จังหวัด ประกอบไปด้วย ชลบุรี-ระยอง-ฉะเชิงเทรา เมื่อวันที่ 28 มิถุนายน 2560 พร้อมกับมอบหมายให้ นายสมคิด จาตุศรีพิทักษ์ รองนายกรัฐมนตรี ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องพิจารณาจัดทำรายละเอียด

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

โครงการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออก โดยจัดให้มีแผนลงทุนโครงสร้างพื้นฐานการคมนาคมขนส่งทั้งระบบ แผนดำเนินการด้านผังเมือง การพัฒนาอุตสาหกรรมสีเขียว และจัดทำแผนงบประมาณรายจ่ายประจำปี งบประมาณ พ.ศ. 2560 – 2564 ให้แล้วเสร็จภายใน 3 เดือน โดยเบื้องต้นรัฐบาลเชื่อว่าจะมีการลงทุนในเขตเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก 1.5 ล้านล้านบาท ภายในระยะเวลา 5 ปี แบ่งเป็น การลงทุนในอุตสาหกรรมเป้าหมาย (Super Cluster/Cluster/10 อุตสาหกรรมเป้าหมาย) จำนวน 500,000 ล้านบาท, การลงทุนในโครงสร้างพื้นฐาน 400,000 ล้านบาท, การก่อสร้างเมืองใหม่-โรงพยาบาล-โรงเรียน-ที่อยู่อาศัย 400,000 ล้านบาท และการท่องเที่ยวคุณภาพ/เชิงคุณภาพอีก 200,000 ล้านบาท (ประชาชาติธุรกิจออนไลน์, สืบค้นเมื่อ 12 ตุลาคม 2559)

อย่างไรก็ตามนอกจากความพร้อมของโครงการหรือแผนงานกิจกรรมต่าง ๆ ที่รัฐบาลได้ทุ่มเทพรรษากรทั้งงบประมาณ กำลังคน และอื่น ๆ จำนวนมากเพื่อให้โครงการสามารถเกิดขึ้นและดำเนินไปได้จนบรรลุเป้าหมาย แต่ปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญสำหรับประเทศกำลังพัฒนาที่ต้องใช้กลไกในการขับเคลื่อนของระบบราชการเป็นสำคัญ ความพร้อมของหน่วยงานราชการจึงเป็นเรื่องที่จำเป็นอย่างยิ่งที่จะส่งผลให้โครงการล้มเหลวหรือสำเร็จ หรือดำเนินการไปได้อย่างสะดวกราบรื่น โดยเฉพาะโครงการที่มีขนาดใหญ่อย่างโครงการนี้ที่มีความเชื่อมโยงกับมิติอื่นมาก รวมถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับชุมชน สังคม สิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะหน่วยงานในระดับท้องถิ่นทั้งในเรื่องการเตรียมความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออก คือ ทำอย่างไรให้ในพื้นที่ความรับผิดชอบของตนเองจะสามารถรองรับการเจริญเติบโตของเศรษฐกิจ ไม่ว่าจะเป็นการลงทุนของภาคเอกชน การลงทุนโครงสร้างพื้นฐานต่าง ๆ เพื่อการรองรับการพัฒนาอุตสาหกรรมและการดึงดูดการลงทุนภาคเอกชนทั้งภายในและต่างประเทศ ซึ่งเป็นเรื่องที่จำเป็นและสำคัญสำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพราะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีภารกิจสำคัญในการจัดบริการสาธารณะให้ตอบสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นเององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในฐานะเป็นหน่วยงานที่ต้องให้การบริการมากที่สุด จำเป็นต้องเตรียมความพร้อมในการรองรับการพัฒนาตามนโยบายระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออก (ไชยวัฒน์ และนิชชาภัทร, 2555) การเตรียมความพร้อมเพื่อพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสู่ระเบียงเศรษฐกิจ ภาคตะวันออก จึงถือเป็นสิ่งจำเป็นและก่อให้เกิด

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ผลดีต่อการพัฒนาท้องถิ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพและพัฒนาประชาชนในท้องถิ่นได้ทันต่อเหตุการณ์ การเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วของสังคมโลก องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงมีบทบาทสำคัญที่จะช่วยพัฒนาท้องถิ่นเพื่อมาสู่การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในชุมชนซึ่งเป็นรากฐานสำคัญที่สุดของประเทศ (ธีรวิสิฐ มุลงามกุลย์ และคณะ, 2556)

จากปัญหาที่กล่าวมาข้างต้นผู้วิจัยได้มีความตระหนักถึงความสำคัญของปัญหาจึงได้ทำการศึกษางานวิจัยเรื่องการวิเคราะห์ความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการรองรับการพัฒนาตามนโยบายระเบียบเศรษฐกิจภาคตะวันออก (EEC) เพื่อได้เอาผลการวิจัยไปปรับปรุงพัฒนาและเสนอแนวการปรับปรุงและพัฒนาความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการรองรับการพัฒนาตามนโยบายระเบียบเศรษฐกิจภาคตะวันออก (EEC) ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาวิเคราะห์ความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นภาคตะวันออกในการรองรับนโยบายระเบียบเศรษฐกิจภาคตะวันออก (EEC)
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อวิเคราะห์ความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นภาคตะวันออกในการรองรับนโยบายระเบียบเศรษฐกิจภาคตะวันออก (EEC)

ทบทวนวรรณกรรม แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการ

เซอโต (Certo, 2006) ได้กล่าวถึงระบบการบริหารงานคือ ผู้บริหารทำหน้าที่บริหารจัดการงานและคน ซึ่งจัดเป็น “สิ่งนำเข้า” (Input) โดยผ่าน “กระบวนการ” (Process) ในกิจกรรมการวางแผนการจัดองค์การ การนำสั่งการ และการควบคุม ให้สามารถประสานทำงานร่วมกันไปเพื่อให้ได้ “ผลลัพธ์” (Output) ซึ่งก็คือการบรรลุถึงเป้าหมายผลสำเร็จต่าง ๆ ทั้งทางด้านประสิทธิภาพประสิทธิผล คุณภาพ และความพึงพอใจของลูกค้า โดยที่กระบวนการบริหารจัดการนี้จะเกี่ยวข้องสัมพันธ์ซึ่งกันและกันตลอดเวลา

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

โดยปัจจัยนำเข้านั้นมีความสำคัญกับการบริหารองค์กรเป็นอย่างมากการบริหารกิจการต่าง ๆ รวมถึงความพร้อมขององค์กรปกครองท้องถิ่นในการปฏิบัติงานจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมียุทธศาสตร์อันเป็นปัจจัยพื้นฐาน ซึ่งแนวคิดส่วนใหญ่จะกล่าวถึงปัจจัยพื้นฐาน 5 ประการ

ได้แก่ 1. บุคคล (Man) เป็นปัจจัยความสำคัญมากที่สุดที่จะสร้างความสำเร็จในกิจกรรม มากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับคุณภาพของคนในองค์กรนั้น 2. เงินทุน (Money) เป็นการบริหารเงินทุนขององค์กร โดยผู้ก่อตั้งสหกรณ์จะต้องมีเงินทุนส่วนหนึ่ง และอีกส่วนหนึ่งคือการขายหุ้นให้แก่สมาชิกเพื่อนำมาเป็นเงินทุนหมุนเวียนในการบริหารงาน 3. เครื่องจักร (Machine) คือเครื่องจักร อุปกรณ์ที่ใช้ในการปฏิบัติงานเพื่อความสำเร็จให้ทันเหตุการณ์ปัจจุบัน 4. วัสดุอุปกรณ์ (Material) ประสิทธิภาพในการแปรรูปขององค์กรตลอดจนการพัฒนาผลิตภาพ (Productivity) ของธุรกิจ 5. การบริหารจัดการ (Management) เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับองค์กรและความสามารถในการบริหารงาน เช่น การจัดโครงสร้างของสหกรณ์ วัตถุประสงค์ การวางแผนนโยบาย เป็นต้น การที่กลุ่มประชาชนนำเอาเงินมาซื้อหุ้น หรือฝากแก่สหกรณ์เพื่อการออมเงิน และช่วยเหลือซึ่งกันและกัน การดำเนินงานจำเป็นจะต้องโปร่งใส ชัดเจน เพื่อความยั่งยืนและประโยชน์ที่แท้จริงของสหกรณ์ (มัลลิกา ต้นสอน, 2545 หน้า 57-58, Donnelly and et.al., 1987 และนิรมล กิติกุล, 2551)

แนวคิดเกี่ยวกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ภายใต้พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 หมวด 2 ว่าด้วยการกำหนดอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบการบริการสาธารณะ มาตรา 16, 17 และ 18 ได้กำหนดหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบต่าง ๆ ทั้งองค์การบริหารส่วนตำบล เทศบาล เมืองพัทยา องค์การบริหารส่วนจังหวัด และกรุงเทพมหานครไว้ โดยกำหนดว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่าง ๆ มีอำนาจหน้าที่ในการจัดระบบการบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตนเองและกำหนดไว้โดยละเอียด ทั้งนี้อำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบต่าง ๆ จะมีผลอย่างสมบูรณ์ต่อเมื่อแผนการกำหนดขั้นตอนการกระจายอำนาจตามแผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีผลบังคับใช้และประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการดำเนินการปกครองส่วนท้องถิ่น ไม่ว่าจะเป็นการมีส่วนร่วมด้านการปกครอง การบริหาร การเงิน การตัดสินใจอย่างอิสระ และ

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

กำหนดนโยบายของท้องถิ่นตนเองโดยปราศจากการแทรกแซงและอยู่ภายใต้การควบคุม กำกับดูแล
ของรัฐบาลเท่าที่จำเป็น (ธีรวิสิฐ มุลงามกุลย์ และคณะ, 2557, หน้า 23)

ภารกิจที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้รับการถ่ายโอนจากราชการส่วนกลางและ
ราชการส่วนภูมิภาค พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กร
ปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ได้จัดแบ่งกรอบการให้บริการสาธารณะออกเป็น 6 ด้าน ได้แก่ 1)
ด้านโครงสร้างพื้นฐาน 2) ด้านงานส่งเสริมคุณภาพชีวิต 3) ด้านการจัดระเบียบชุมชน สังคม และ
การรักษาความสงบเรียบร้อย 4) ด้านการวางแผน การส่งเสริมการลงทุน พาณิชยกรรม และการ
ท่องเที่ยว 5) ด้านการบริหารจัดการ และการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และ 6) ด้าน
ศิลปวัฒนธรรม จารีตประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่น

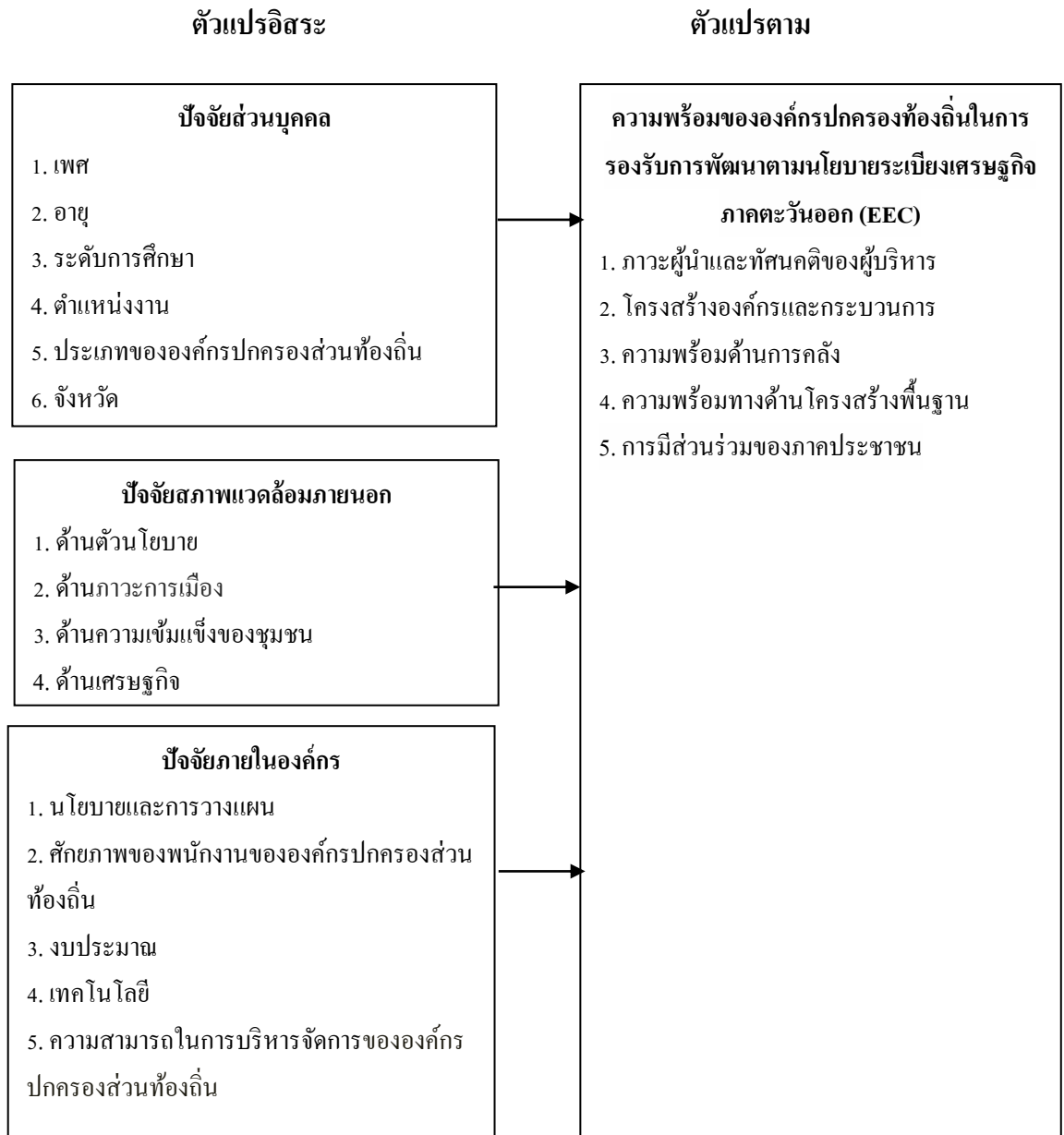
โดยผู้วิจัยใช้ปัจจัยทั้ง 6 ด้านดังกล่าวเป็นขอบเขตของเนื้อหาในตัวแปรตามที่จะใช้
ทำการศึกษาความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นภาคตะวันออกเฉียงในการรองรับนโยบายระเบียบ
เศรษฐกิจภาคตะวันออก (EEC) ครั้งนี้

กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการศึกษา แนวคิด ทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยจึงได้กำหนดกรอบ
แนวคิด และสมมติฐานที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ดังนี้

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3



บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

สมมติฐานการวิจัย

1. องค์กรปกครองท้องถิ่น ที่มีปัจจัยด้านลักษณะองค์กร ต่างกันมีความพร้อมขององค์กรปกครองท้องถิ่นในการรองรับการพัฒนาตามนโยบายระเบียบเศรษฐกิจภาคตะวันออก (EEC) แตกต่างกัน
2. ปัจจัยสภาพแวดล้อมภายนอก มีอิทธิพลต่อความพร้อมขององค์กรปกครองท้องถิ่นในการรองรับการพัฒนาตามนโยบายระเบียบเศรษฐกิจภาคตะวันออก (EEC)
3. ปัจจัยภายในองค์กร มีอิทธิพลต่อความพร้อมขององค์กรปกครองท้องถิ่นในการรองรับการพัฒนาตามนโยบายระเบียบเศรษฐกิจภาคตะวันออก (EEC)

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้ใช้วิธีการวิจัยแบบเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้วิธีการศึกษาโดยการสำรวจ (Survey research method) ด้วยการเก็บข้อมูลจากแบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ได้ศึกษารวบรวมข้อมูลทุติยภูมิจากเอกสารวิชาการ, บทความ, วิทยานิพนธ์, รายงานการวิจัยข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มประชากรที่ใช้สำหรับการตอบแบบสอบถาม คือ ผู้บริหารฝ่ายการเมือง ผู้บริหารฝ่ายข้าราชการ และบุคลากรที่ปฏิบัติงานในองค์กรปกครองท้องถิ่น (ไม่รวมองค์กรบริหารส่วนจังหวัด) ในจังหวัดชลบุรี, เมืองพัทยา, ระยอง และฉะเชิงเทรา จำนวน 1,115 ราย โดยระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2561 เป็นระยะเวลา 1 เดือน

เทคนิคการสุ่มตัวอย่างจะใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่ความน่าจะเป็น (Nonprobability Sampling) โดยอาศัยวิธีการสุ่มแบบโควตา (Quota Sampling) โดยเลือกเก็บข้อมูลจากผู้บริหาร และบุคลากรที่ปฏิบัติงานในองค์กรปกครองท้องถิ่น โดยแยกประเภทขององค์กรปกครองท้องถิ่นที่มีความเกี่ยวข้องกับการพัฒนาตามนโยบายระเบียบเศรษฐกิจภาคตะวันออก (EEC) จำนวน 5 ประเภท ได้แก่ 1) เมืองพัทยา 2) เทศบาลนคร 3) เทศบาลเมือง 4) เทศบาลตำบล และ 5) องค์การบริหารส่วนตำบล จำนวนประเภทละ 223 ตัวอย่าง รวมทั้งหมดเป็น 1,115 ตัวอย่าง

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ซึ่งผ่านการทดสอบความเที่ยงตรงในเนื้อหา (Content validity) แบ่งเนื้อหาของคำถามออกเป็น 4 ส่วน คือส่วนที่ 1 คำถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับปัจจัยสภาพแวดล้อมภายนอก ส่วนที่ 3 คำถามเกี่ยวกับปัจจัยภายในองค์กร และส่วนที่ 4 คำถามเกี่ยวกับความพร้อมขององค์กรปกครองท้องถิ่นในการรองรับการพัฒนาตามนโยบายระเบียบเศรษฐกิจภาคตะวันออก (EEC)

ผลการวิจัย

ผลการศึกษาลักษณะข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 1,074 คน พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 56.15 มีอายุน้อยกว่า 40 ปี คิดเป็นร้อยละ 46.18 มีการศึกษาในระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 58.57 ส่วนใหญ่มีตำแหน่งข้าราชการ/พนักงานท้องถิ่นที่ไม่ใช่ส่วนราชการ คิดเป็นร้อยละ 72.81 โดยปฏิบัติงานอยู่ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดชลบุรี คิดเป็นร้อยละ 61.73 และส่วนใหญ่สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประเภทเมืองพัทยา คิดเป็นร้อยละ 20.39

1. ผลการศึกษาความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นภาคตะวันออกในการรองรับนโยบายระเบียบเศรษฐกิจภาคตะวันออก (EEC)

จากการศึกษา พบว่า บุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่มีระดับความคิดเห็นต่อปัจจัยความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการรองรับการพัฒนาตามนโยบายระเบียบเศรษฐกิจพิเศษ (EEC) ในภาพรวม โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.58$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า บุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีระดับความคิดเห็นต่อความพร้อมอยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 6 ประเด็น โดยสามารถเรียงลำดับจากมากไปน้อยดังนี้ด้านความสามารถทางการบริหาร/บริการ ($\bar{X}=3.74$) รองลงมาคือด้านการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน ($\bar{X}=3.73$) ด้านการดูแลความปลอดภัยและการรักษาความสงบเรียบร้อยของชุมชน ($\bar{X}=3.56$) ด้านความพร้อมทางด้านโครงสร้างพื้นฐาน ($\bar{X}=3.55$) ด้านการส่งเสริมการลงทุน พาณิชยกรรม และ

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

การท่องเที่ยว ($\bar{X}= 3.47$) และด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมขยะ มลพิษ และการรักษา
ทรัพยากรธรรมชาติ ($\bar{X}= 3.46$) ตามลำดับ (ตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัจจัยความพร้อมขององค์กรปกครองส่วน
ท้องถิ่นในการรองรับการพัฒนาตามนโยบายระเบียบเศรษฐกิจพิเศษ (EEC) ในภาพรวม ของผู้ที่
ตอบแบบสอบถาม (n = 1,074)

ปัจจัยความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	\bar{X}	S.D.	ระดับ	ลำดับที่
1. ด้านความสามารถทางการบริหาร/บริการ	3.74	0.69	มาก	1
2. ด้านความพร้อมทางด้าน โครงสร้างพื้นฐาน	3.55	0.67	มาก	4
3. ด้านการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน	3.73	0.64	มาก	2
4. ด้านการดูแลความปลอดภัยและการรักษาความสงบ เรียบร้อยของชุมชน	3.56	0.62	มาก	3
5. ด้านการส่งเสริมการลงทุน พาณิชยกรรม และการท่องเที่ยว	3.47	0.73	มาก	5
6. ด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมขยะ มลพิษ และการรักษา ทรัพยากรธรรมชาติ	3.46	0.72	มาก	6
เฉลี่ย	3.58	0.60	มาก	-

2. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อเคราะห์ความพร้อมขององค์กรปกครองท้องถิ่นภาคตะวันออกเฉียงเหนือในการรองรับนโยบายระเบียบเศรษฐกิจภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (EEC) จากการทดสอบสมมติฐาน พบว่า

2.1 ปัจจัยส่วนบุคคล จากการทดสอบสมมติฐานพบว่า บุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีอายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง จังหวัดขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และประเภทขององค์กรปกครองท้องถิ่นต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อปัจจัยความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการรองรับการพัฒนาตามนโยบายระเบียบเศรษฐกิจพิเศษ (EEC) ในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

2.2 ปัจจัยภายนอก จากการทดสอบสมมติฐานพบว่า มีปัจจัยภายนอก 3 ปัจจัย โดยสามารถเรียงลำดับความมีอิทธิพลจากมากไปน้อยได้ดังนี้ด้านการตอบรับของชุมชน/สังคมต่อนโยบาย EEC ด้านความคาดหวังเศรษฐกิจ และด้านสภาวะการเมือง ตามลำดับ มีอิทธิพลทางบวกกับปัจจัยความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการรองรับการพัฒนาตามนโยบายระเบียบเศรษฐกิจพิเศษ (EEC) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยสามารถร่วมกันพยากรณ์ปัจจัยความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการรองรับการพัฒนาตามนโยบายระเบียบเศรษฐกิจพิเศษ (EEC) ได้ร้อยละ 64.7 (ตารางที่ 2)

สามารถพยากรณ์ปัจจัยความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการรองรับการพัฒนาตามนโยบายระเบียบเศรษฐกิจพิเศษ (EEC) โดยใช้คะแนนมาตรฐาน สามารถเขียนได้ดังนี้

$$Z \text{ (ปัจจัยความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการรองรับการพัฒนาตามนโยบายระเบียบเศรษฐกิจพิเศษ (EEC))} = .401 \text{ (ด้านการตอบรับของชุมชน/สังคมต่อนโยบาย EEC)} + .333 \text{ (ด้านความคาดหวังเศรษฐกิจ)} + .139 \text{ (ด้านสภาวะการเมือง)}$$

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์อิทธิพลของของปัจจัยภายนอกที่มีต่อปัจจัยความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการรองรับการพัฒนาตามนโยบายระเบียบเศรษฐกิจพิเศษ (EEC)

Model	Unstandardized		Standardized	t	Sig.	Collinearity	
	Coefficients		Coefficients			Statistics	
	B	Std. Error	Beta			Tolerance	VIF
(ค่าคงที่)	.793	.065		12.146	.000*		
1. ด้านค่านโยบาย EEC	.024	.026	.027	.904	.366	.358	2.790
2. ด้านสภาวะการเมือง	.119	.030	.139	3.960	.000*	.268	3.730
3. ด้านการตอบรับของชุมชน/สังคมต่อนโยบาย EEC	.338	.029	.401	11.791	.000*	.285	3.503
4. ด้านความคาดหวังเศรษฐกิจ	.287	.023	.333	12.459	.000*	.463	2.161

F = 489.041 Sig. = .000 R = .804, R² = .647, Adjusted R Square = .645,

Durbin-Watson = 1.671

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

2.3 ปัจจัยภายใน จากการทดสอบสมมติฐานพบว่า มีปัจจัยภายใน 4 ปัจจัย โดยสามารถเรียงลำดับความมีอิทธิพลจากมากไปน้อยได้ดังนี้ ด้านศักยภาพของบุคลากร ด้านศักยภาพเทคโนโลยี ด้านภาวะผู้นำและทัศนคติของผู้บริหาร และด้านนโยบายและการวางแผนของอปท. มีอิทธิพลทางบวกกับปัจจัยความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการรองรับการพัฒนาตามนโยบายระเบียบเศรษฐกิจพิเศษ (EEC) ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 โดยสามารถร่วมกันพยากรณ์ปัจจัยความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการรองรับการพัฒนาตามนโยบายระเบียบเศรษฐกิจพิเศษ (EEC) ได้ร้อยละ 78.0 (ตารางที่ 3)

โดยตัวแปรดังกล่าวสามารถพยากรณ์ปัจจัยความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการรองรับการพัฒนาตามนโยบายระเบียบเศรษฐกิจพิเศษ (EEC) โดยใช้คะแนนมาตรฐานสามารถเขียนได้ดังนี้

Z (ปัจจัยความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการรองรับการพัฒนาตามนโยบายระเบียบเศรษฐกิจพิเศษ (EEC)) = .289 (ด้านศักยภาพของบุคลากร) + .275 (ด้านศักยภาพเทคโนโลยี) + .255 (ด้านภาวะผู้นำและทัศนคติของผู้บริหาร) + .149 (ด้านนโยบายและการวางแผนของอปท.)

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์ของปัจจัยภายในที่มีต่อปัจจัยความพร้อมขององค์กร
ปกครองส่วนท้องถิ่นในการรองรับการพัฒนาตามนโยบายระเบียบเศรษฐกิจพิเศษ (EEC)

Model	Unstandardized		Standardized	t	Sig.	Collinearity	
	Coefficients		Coefficients			Statistics	
	B	Std. Error	Beta			Tolerance	VIF
(ค่าคงที่)	.374	.055		6.845	.000*		
1. ด้านนโยบายและการ วางแผนของอปท.	.139	.023	.149	5.916	.000*	.321	3.118
2. ด้านศักยภาพของบุคลากร	.242	.022	.289	11.076	.000*	.302	3.308
3. ด้านงบประมาณ	.041	.026	.045	1.546	.112	.243	4.118
4. ด้านศักยภาพเทคโนโลยี	.234	.021	.275	11.216	.000*	.340	2.943
5. ด้านภาวะผู้นำและทัศนคติ ของผู้บริหาร	.228	.020	.255	11.302	.000*	.402	2.490

F = 758.43 Sig. = .000 R = .883, R² = .780, Adjusted R Square = .779,
Durbin-Watson = 1.423

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

อภิปรายผลการวิจัย

1. ในภาพรวมนั้นบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่มีระดับความคิดเห็นต่อปัจจัยความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการรองรับการพัฒนาตามนโยบายระเบียบเศรษฐกิจพิเศษ (EEC) มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยผู้วิจัยมองว่าในพื้นที่ 3 จังหวัด ประกอบไปด้วย ชลบุรี ระยอง ฉะเชิงเทรา นั้นถูกพัฒนาตามโครงการพัฒนาพื้นที่บริเวณชายฝั่งทะเลตะวันออก หรือ **Eastern Sea board Development Program** ตั้งแต่ในรัฐบาลของพล.อ.เปรม ติณสูลานนท์ ในพ.ศ. 2525 ภายใต้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2525-2529) นับเป็นเวลากว่า 37 ปี ที่เริ่มมีการพัฒนาพื้นที่ภาคตะวันออกให้เป็นเขต

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

อุตสาหกรรม จนปัจจุบันนี้มีนิคมอุตสาหกรรม ในพื้นที่ทั้ง 3 จังหวัดกว่า 32 แห่ง แบ่งเป็น ชลบุรี 15 แห่ง ระยอง 12 แห่ง และฉะเชิงเทรา 5 แห่ง โดยมีโรงงานกว่า 4,700 โรงงาน ซึ่งตลอดการพัฒนาที่ผ่านมาผู้วิจัยจึงเห็นว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นก็ได้มีการพัฒนาเพื่อการรองรับการเจริญเติบโตของโครงการพัฒนาพื้นที่บริเวณชายฝั่งทะเลตะวันออก (Eastern Sea board) อยู่แล้ว ดังนั้นการพัฒนาตามนโยบายระเบียบเศรษฐกิจพิเศษ (EEC) ซึ่งเป็นโครงการที่พัฒนาต่อออกจากโครงการพัฒนาพื้นที่บริเวณชายฝั่งทะเลตะวันออก (Eastern Sea board) เพื่อเป็นการเสริมสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจ และการพัฒนาโครงสร้างทางเศรษฐกิจ สังคม และโดยเฉพาะโครงสร้างพื้นฐาน อาทิ การคมนาคมทั้งทางบก ราง และอากาศ เพื่อให้ประชาชนมีความสะดวกสบายมากขึ้น อย่างไรก็ตามในปัจจุบันย่อมมีบริบททางเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองที่แตกต่างออกไปจากเมื่อ 30 ปีก่อน ซึ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องศึกษาหาข้อมูลและพัฒนาตนเองให้มีความพร้อมมากที่สุด อาทิ ด้านเทคโนโลยี ด้านการสื่อสาร ด้านการมีส่วนร่วมจากประชาชนที่เข้าประกอบอาชีพในพื้นที่ เป็นต้น

โดยจากงานวิจัยหลาย ๆ ฉบับพอจะยืนยันได้ว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของประเทศไทยนั้นมีความสามารถในการปรับตัวเพื่อรองรับสิ่งใหม่เสมอ โดยเฉพาะการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนที่มีความสอดคล้องกับการศึกษาครั้งนี้เป็นอย่างมาก ได้แก่ งานวิจัยของศุภฤกษ์ ฤทธิรอน (2557) ได้ทำการศึกษาเรื่องการเตรียมความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการบริหารจัดการตนเองเพื่อปรับตัวเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน : กรณีศึกษาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก พบว่า ความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการบริหารจัดการตนเองเพื่อปรับตัวเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกับงานวิจัยของสรเสริญ หมายสวัสดิ์ ในปีเดียวกันที่พบว่า การพัฒนายุทธศาสตร์เพื่อรองรับประชาคมอาเซียนขององค์การบริหารส่วนตำบลในกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนล่าง พบว่า อยู่ในระดับมาก

2. ปัจจัยภายนอก พบว่า ด้านสภาวะการเมือง ด้านการตอบรับของชุมชน/สังคมต่อนโยบาย EEC และด้านความคาดหวังเศรษฐกิจ มีอิทธิพลทางบวกกับปัจจัยความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการรองรับการพัฒนาตามนโยบายระเบียบเศรษฐกิจพิเศษ (EEC) อย่างมี

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยความต่อเนื่องของนโยบายคือสิ่งที่จะทำให้รัฐบาลให้การสนับสนุนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะเน้นการที่สภาวะทางการเมืองมีความมั่นคงแต่รัฐบาลสานต่อนโยบายการพัฒนาตามโครงการอย่างต่อเนื่องจะทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเกิดความพร้อมในการรองรับการพัฒนาตามนโยบายระเบียบเศรษฐกิจพิเศษ (EEC) โดยมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของอดิศร สุคติ (2559) ที่พบว่าปัจจัยด้านการเปิดรับข่าวสารของประชาชนที่มีความสัมพันธ์กับความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในภาคเหนือตอนบนในการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

3. ปัจจัยภายใน พบว่า ด้านศักยภาพของบุคลากร ด้านศักยภาพเทคโนโลยี ด้านภาวะผู้นำ และทัศนคติของผู้บริหาร และด้านนโยบายและการวางแผนของอปท. มีอิทธิพลทางบวกกับปัจจัยความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการรองรับการพัฒนาตามนโยบายระเบียบเศรษฐกิจพิเศษ (EEC) ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 โดยมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของสรเสริญ หมายสวัสดิ์ (2557) ที่พบว่า ปัจจัย ได้แก่ สมรรถนะของพนักงาน องค์กรแห่งการเรียนรู้ และภาวะผู้นำ เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อยุทธศาสตร์เพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนขององค์การบริหารส่วนตำบลในกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนล่าง เช่นเดียวกับงานวิจัยของอดิศร สุคติ (2559) ที่พบว่าปัจจัยด้านประสิทธิภาพของผู้นำมีความสัมพันธ์กับความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในภาคเหนือตอนบนในการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 นอกจากนี้ งานวิจัยของพรรณอร พัฒนาการคำ (2560) ยังพบว่าด้านเทคโนโลยีและการติดต่อสื่อสารนั้นเป็นปัจจัยสำคัญของความพร้อมต่อการเข้าสู่อาเซียนขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนครสวรรค์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

จากข้อค้นพบที่ได้จากการศึกษา ผู้วิจัยเห็นว่าควรมีข้อเสนอแนะที่เป็นนัยยะในเชิงนโยบายที่สำคัญดังนี้

1. ด้านความสามารถทางการบริหาร/บริการ พบว่า มีความพร้อมในระดับมากและมีค่าเฉลี่ยมากที่สุดเป็นอันดับแรก ผู้วิจัยเห็นว่าควรรให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการให้

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมและรับฟังความเห็นจากพนักงานทุกระดับเพื่อใช้ประกอบในการตัดสินใจและการวางแผน และจัดทำป้ายติดประกาศขั้นตอนการให้บริการต่าง ๆ ไว้ในสำนักงานอย่างทั่วถึง และใช้ภาษาเข้าใจง่าย และมีหลายภาษา

2. ด้านความพร้อมทางด้าน โครงสร้างพื้นฐาน พบว่า มีความพร้อมในระดับมากและมีค่าเฉลี่ยมากเป็นอันดับสี่ ผู้วิจัยเห็นว่าควรให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการพัฒนา และปรับปรุงระบบการจัดการขยะและการกำจัดขยะที่มีอยู่ให้เกิดประสิทธิภาพและสามารถรองรับปริมาณขยะที่จะเพิ่มขึ้นและจะไม่เกิดปัญหาขยะล้นเมืองในอนาคต รวมถึงการเตรียมแหล่งสำรองน้ำเพื่ออุปโภคและบริโภคของประชาชน

3. ด้านการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน พบว่า มีความพร้อมในระดับมากและมีค่าเฉลี่ยมากที่สุดเป็นอันดับสอง ผู้วิจัยเห็นว่าควรให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชน โดยทำการจัดกิจกรรมนันทนาการร่วมกันกับชุมชน อาทิ งานกีฬา งานตามเทศกาลต่าง ๆ อาทิ สงกรานต์ วันขึ้นปีใหม่ ฯลฯ รวมทั้งการรณรงค์ให้ประชาชนได้ทราบถึงประโยชน์และผลกระทบที่จะเกิดขึ้นจากนโยบาย EEC ที่จะเกิดขึ้นในพื้นที่

4. ด้านการดูแลความปลอดภัยและการรักษาความสงบเรียบร้อยของชุมชน พบว่า มีความพร้อมในระดับมากและมีค่าเฉลี่ยมากที่สุดเป็นอันดับสาม ผู้วิจัยเห็นว่าควรให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการป้องกันการเกิดปัญหาอาชญากรรมอย่างจริงจัง อาทิ การติดกล้องวงจรปิด มีศูนย์รับแจ้งเหตุ มีเจ้าหน้าที่เทศกิจเคลื่อนที่เร็ว เป็นต้น รวมทั้งควรมีการจัดตั้งกลุ่มอาสาสมัครเพื่อป้องกันภัย

5. ด้านการส่งเสริมการลงทุน พาณิชยกรรม และการท่องเที่ยว พบว่า มีความพร้อมในระดับมากและมีค่าเฉลี่ยในอันดับรองสุดท้าย ผู้วิจัยเห็นว่าควรให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการลงทุน การท่องเที่ยว เช่น การจัดกิจกรรมส่งเสริมการตลาด กิจกรรมส่งเสริมท่องเที่ยว และวิสาหกิจชุมชน ภายในพื้นที่เพื่อเป็นการสร้างกิจกรรมทางเศรษฐกิจให้ดีขึ้น และจำเป็นต้องมีการจัดทำฐานข้อมูลเกี่ยวกับ เศรษฐกิจและการลงทุนในพื้นที่ เป็นระบบ 2 ภาษา เพื่อให้ชาวต่างชาติเข้าถึงข้อมูลได้ง่าย

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

6. ด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมขยะ มลพิษ และการรักษาทรัพยากรธรรมชาติ พบว่า มีความพร้อมในระดับมากและมีค่าเฉลี่ยในอันดับสุดท้าย ผู้วิจัยเห็นว่าควรรีกร้องการปกครองส่วนท้องถิ่นมีการจัดประชุมชี้แจงให้ผู้ประกอบการถึงมาตรการในการดูแลสิ่งแวดล้อมและอัตราโทษที่จะได้รับหากละเมิด และต้องมีการบังคับใช้กฎหมายอย่างเข้มงวด รวมทั้งการจัดให้มีป้ายประชาสัมพันธ์กฎ ระเบียบและอัตราโทษ แบบ 2 ภาษาติดตั้งไว้ในที่เห็นพบเห็นได้ง่ายและทั่วถึง

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. จากการศึกษาที่พบว่าการตอบรับของชุมชน/สังคมต่อนโยบาย EEC นั้นมีอิทธิพลต่อความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการรองรับการพัฒนาตามนโยบายระเบียบเศรษฐกิจภาคตะวันออก (EEC) เพื่อความต่อเนื่องของการศึกษาผู้วิจัยเห็นว่าในครั้งถัดไปควรทำการศึกษาเรื่อง การรับรู้ และความตระหนักถึงประโยชน์ในนโยบายระเบียบเศรษฐกิจภาคตะวันออก (EEC) ของประชาชนในพื้นที่ 3 จังหวัดภาคตะวันออก

2. เพื่อการติดตามและประเมินผลการพัฒนาโครงการตามนโยบายระเบียบเศรษฐกิจภาคตะวันออก (EEC) ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด ผู้วิจัยเห็นว่าในครั้งถัดไปควรทำการศึกษาเรื่อง การศึกษาปัญหาและข้อจำกัดของการดำเนินโครงการตามนโยบายระเบียบเศรษฐกิจภาคตะวันออก (EEC) ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ 3 จังหวัดภาคตะวันออก

รายการอ้างอิง

ไชยวัฒน์ คำชู และ นิชชาภัทร อุ่นตรงจิตร. (2555). *ประชาคมอาเซียนกับการปกครอง*

ส่วนท้องถิ่น. สถาบันพระปกเกล้า : วิทยาลัยพัฒนาการปกครองท้องถิ่น.

ธีร์วิสิฐ มุลงามกุลจ, พิมลพรรณ เรพเพอร์, กฤษดา อัครพัทธยากุล, วิระศักดิ์ ฮาดดา, สุเมธ ทรงวัชรารักษ์, วสุเชษฐ์ โสภณเสถียร. (2557). *การเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียนและการพัฒนา องค์การบริหารส่วนตำบลในเขตภาคกลาง*. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย, ปีที่ 3, ฉบับที่ 2, หน้า 71-82

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

นิรมล กิติกุล. (2551). *องค์และการจัดการ*. กาญจนบุรี: พิมพ์ลักษณ์.

ประชาชาติ ออนไลน์. (2559). *การดำเนิน โครงการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออก (Eastern Economic Corridor Development หรือ EEC)*. ค้นหากจาก
<https://www.prachachat.net/economy/news-248377>.

พรรณอร พัฒนาการค้า. (2560). ปัจจัยความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและประชาชนกับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ. 2558 : กรณีศึกษาเขตพื้นที่ องค์การบริหารส่วนจังหวัดนครสวรรค์. *วารสาร มจรสังคมศาสตร์ปริทรรศน์*, ปีที่ 6, ฉบับที่ 1, หน้า 115-125.

พรรษา มีทอง. (2558). *การเตรียมความพร้อมของผู้บริหารและบุคลากรผู้ปฏิบัติงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเขาฉกรรจ์ จังหวัดสระแก้วเพื่อเข้าสู่ประชาคม*. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, สาขาการบริหารธุรกิจ, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.

พิเชษฐ์ จันทร์ส่ง, บุญทัน ดอกไธสง, ชาญชัย จิตรเหล่าอาพร และบุญเรือง ศรีเหรียญ. (2558). แนวทางการจัดทำยุทธศาสตร์การเตรียมความพร้อมการเป็นชุมชนอาเซียนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของไทย. *วารสารสังคมวิชาการ*, ปีที่ 8, ฉบับที่ 3.

มัลลิกา ต้นสอน. (2545). *การจัดการยุคใหม่*. กรุงเทพฯ: เอ็กซ์เปอร์เน็ท.

ศุภฤกษ์ ฤทธิรอน. (2557). *การเตรียมความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการบริหารจัดการตนเองเพื่อปรับตัวเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน : กรณีศึกษาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก*. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาการบริหารจัดการภาครัฐ, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม.

สรเสริญ หมายสวัสดิ์. (2557). *การพัฒนายุทธศาสตร์เพื่อรองรับประชาคมอาเซียนขององค์การบริหารส่วนตำบลในกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนล่าง*. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, วิทยาลัยบัณฑิตศึกษา, มหาวิทยาลัยศรีปทุม.

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2559). *รายงานหลักแผนงาน
พัฒนาระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออก (พ.ศ. 2560-2564)*. กรุงเทพฯ : สำนักงาน
คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.

สำนักงานส่งเสริมการลงทุน. (2560). *โครงการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก*. ค้นหา
จาก www.boi.go.th/upload/.../BOI-book%.

อดิศร สุดดี. (2559). ความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในภาคเหนือตอนบนในการเข้าสู่ประชาคม
เศรษฐกิจอาเซียน. *พจนานุกรม*, ปีที่ 12, ฉบับที่ 2, หน้า 161-172.

Certo Samuel C, & Certo Trevis S. (2006). *Modern Management: Concepts and
Skills* . (12th ed.). University of Colorado: Prentice Hall.

Donnelly, R.F., Frederick, J.E. and Chameides, W.L. (1987). *Preface [to special section on Solar
Variability and Its Stratospheric, Mesospheric, and Thermospheric Effects]*. *Journal of
Geophysical Research* 92.

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

การประเมินผลการบริการสาธารณะ องค์การบริหารส่วนตำบลออย อำเภอปง จังหวัดพะเยา

The Evaluation of Public Services Provided by the Oi Sub-district Administration Organization, Amphoe Phong Phayao Province

รัชตะ พันธุ์แสง (Ratchata Phansaeng)

พงษ์สนธิ คุณณะลา (Pongsanit Koonnala)

อาจารย์ประจำคณะรัฐศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา

Lecturer, School of Political and Social Science, University of Phayao.

E-mail: pongsanit_koon@hotmail.com

บทคัดย่อ

การประเมินผลการบริการสาธารณะ องค์การบริหารส่วนตำบลออย อำเภอปง จังหวัดพะเยา มีวัตถุประสงค์ เพื่อประเมินผลการบริการสาธารณะของประชาชนที่มีต่อคุณภาพการให้บริการขององค์การบริหารส่วนตำบลออย กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ คือ ประชาชนที่ใช้บริการงานต่าง ๆ ดังนี้ งานบริการจัดเก็บรายได้ จำนวน 350 คน งานด้านสาธารณสุข จำนวน 30 คน งานการศึกษา จำนวน 40 คน งานด้านเทคนิคหรือป้องกันบรรเทาสาธารณภัย จำนวน 250 คน และงานด้านอื่น ๆ ได้แก่ งานซ่อมแซมไฟฟ้าสาธารณะในพื้นที่ตำบลออย , งานรับแจ้งเรื่องราวร้องเรียน ร้องทุกข์ และ งานรับเรื่องราวร้องทุกข์ทั่วไป จำนวน 70 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์โดยใช้ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ภาพรวมของความพึงพอใจในการให้บริการขององค์การบริหารส่วนตำบลออย อยู่ในระดับพอใจมากที่สุด ($\bar{X} = 4.46$) คิดเป็นร้อยละ 95.60 กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจสูงสุดงานด้านเทคนิคหรือป้องกันบรรเทาสาธารณภัย ได้แก่ งานช่วยเหลือผู้ประสบสาธารณภัย/ภัยพิบัติ อยู่ในระดับพอใจมากที่สุด ($\bar{X} = 4.66$) รองลงมา คือ งานบริการจัดเก็บรายได้ ได้แก่ ภาษีบำรุง

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ท้องที่ , ภาษีโรงเรือนและที่ดิน , ภาษีป้าย และงานทะเบียนทรัพย์สิน อยู่ในระดับพอใจมากที่สุด ($\bar{X} = 4.46$) งานการศึกษา ได้แก่ การรับนักเรียนเข้าเรียนระดับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบลลอย อยู่ในระดับพอใจมากที่สุด ($\bar{X} = 4.45$) งานด้านสาธารณสุข ได้แก่ งานการออกใบอนุญาตการประกอบกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ อยู่ในระดับพอใจมากที่สุด ($\bar{X} = 4.39$) และน้อยที่สุด คือ งานด้านอื่นๆ ได้แก่ งานซ่อมแซมไฟฟ้าสาธารณะในพื้นที่ตำบลลอย , งานรับแจ้งเรื่องราวร้องเรียน ร้องทุกข์ และ งานรับเรื่องราวร้องทุกข์ทั่วไป อยู่ในระดับพอใจมากที่สุด ($\bar{X} = 4.35$)

คำสำคัญ: การบริการสาธารณะ

ABSTRACT

This study entitled: the evaluation of the public services provided by the Oi Sub-District Administration Organization, Amphoe Phong Phayao Province, was an effort to examine peoples' opinions about the public services provided by the Oi Sub-District Administration Organization. The subjects of this study included 180 people who were provided with aids and public hazards mitigation, 70 people who had asked for permission to undertake construction, and 150 people who had requested the services of the property tax department. The research instrument used was a questionnaire, and the data was analyzed by means of frequency, percentage, and arithmetic means scores, and standard deviation.

The results showed that overall satisfaction with the services provided by the Oi Sub-District Administration Organization was at a positive level ($\bar{x} = 4.58$), or 93.82%. The subjects' satisfaction with construction permission was at the highest level ($\bar{x} = 4.64$), followed by satisfaction with tax services ($\bar{x} = 4.56$), whereas satisfaction with aids and public hazards mitigation was at a lowest level.

Key words: Public Services

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

บทนำ

การปกครองท้องถิ่นเป็นส่วนหนึ่งของการจัดระบบการปกครองภายในประเทศไทย ดังนั้นการปกครองส่วนท้องถิ่นไทย จึงได้มีการพัฒนา และเปลี่ยนแปลงมาตามลำดับจนถึงปัจจุบัน โดยเป็นแนวความคิดในการให้ประชาชนได้ปกครองและบริหารกันเอง ซึ่งมีความสัมพันธ์กันอย่างมาก กับแนวคิดในการกระจายอำนาจการปกครอง (Decentralization) หลักการกระจายอำนาจปกครองนี้ มีเพื่อให้ท้องถิ่นสามารถกระทำกิจกรรมต่าง ๆ ได้โดยมีความเป็นอิสระปลอดจากการชี้นำจากรัฐบาล มีความสามารถที่จะตอบสนองความต้องการของพลเมืองท้องถิ่นได้ แต่ทั้งนี้ ในด้านนโยบายที่สำคัญ ๆ ยังคงยึดนโยบายแห่งรัฐอยู่ เช่น นโยบายการเงินการคลัง นโยบายในการป้องกันประเทศ เป็นต้น ดังนั้น หน่วยการปกครองส่วนท้องถิ่น จึงมีความเป็นอิสระในระดับหนึ่ง ในการที่จะดำเนินกิจกรรมทางการบริหารของตนเองได้ แต่อีกส่วนหนึ่งนั้น รัฐบาลยังคงต้องเอกลิทธิในการควบคุมเอาไว้ ทั้งนี้ ก็เพื่อรักษาสถานภาพความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันและความมั่นคงของชาติเอาไว้

องค์การบริหารส่วนตำบลลอย ตำบลลอย อำเภอปง จังหวัดพะเยา เป็นหน่วยงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รูปแบบหนึ่งที่ได้ดำเนินงานโดยถือพระราชบัญญัติสภาพตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 (แก้ไขเพิ่มเติมจนถึงปัจจุบัน) และพระราชบัญญัติกำหนดแผน และขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 รวมทั้ง กฎหมายการปกครองท้องถิ่นอื่น ๆ อีกหลายฉบับ จึงส่งผลให้องค์การบริหารส่วนตำบลลอย มีอำนาจ และหน้าที่ในการจัดระบบบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตนเอง ที่สำคัญได้แก่ การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานสาธารณูปโภค และสาธารณูปการ การจัดการศึกษา การสาธารณสุข อนามัยและสิ่งแวดล้อม การส่งเสริมการลงทุน การพาณิชย์กรรม การส่งเสริมการท่องเที่ยว และการประกอบอาชีพของประชาชน การสังคมสงเคราะห์และพัฒนาคุณภาพชีวิต เด็ก สตรี คนชรา และผู้ด้อยโอกาส การจัดระเบียบชุมชนและสังคม การรักษาความสงบเรียบร้อย การบำรุงรักษาศิลปวัฒนธรรม จารีตประเพณี และภูมิปัญญาอันดีงามของท้องถิ่น การป้องกันบรรเทาสาธารณภัย การปรับปรุงที่อยู่อาศัยและแหล่งเสื่อมโทรม รวมทั้งการส่งเสริม

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

การประชาธิปไตย ความเสมอภาค สิทธิและเสรีภาพ และการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น เป็นต้น

ทั้งนี้ การปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลต้องเป็นไปเพื่อประโยชน์สุขของประชาชนโดยยึดหลักธรรมาภิบาลเป็นแนวทางในการบริหารงาน และให้คำนึงถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล การจัดทำงบประมาณ การจัดซื้อจัดจ้าง การตรวจสอบการประเมินผล การปฏิบัติงาน และการเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร และที่สำคัญการจัดทำแผนพัฒนาต้องมาจากปัญหาและความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น โดยมุ่งเน้น การมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการประเมินผลการบริการสาธารณะ องค์การบริหารส่วนตำบลออย อำเภอบึง จังหวัดพะเยา เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาพัฒนา ปรับปรุงการทำงาน รวมไปถึงการแก้ปัญหาให้กับประชาชนได้อย่างตรงกับความต้องการที่แท้จริง

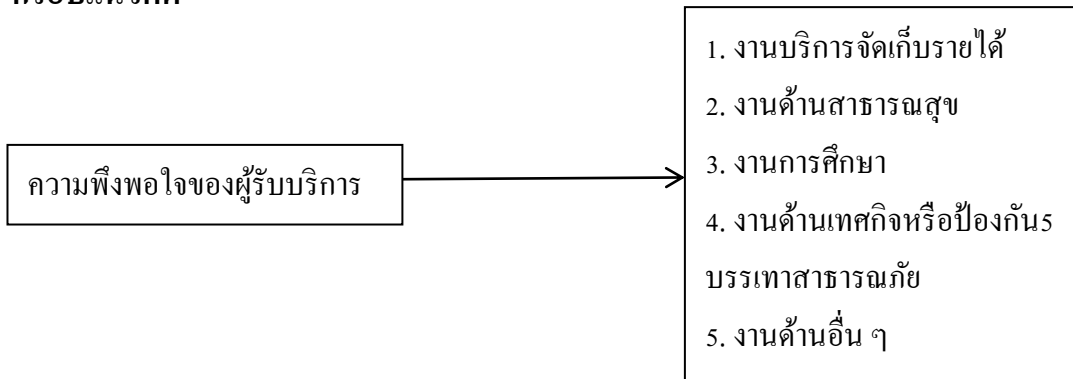
วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจของผู้รับบริการงานบริการจัดเก็บรายได้ ได้แก่ ภาษีบำรุงท้องที่ , ภาษีโรงเรือนและที่ดิน , ภาษีป้าย และงานทะเบียนทรัพย์สิน
2. เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจของผู้รับบริการงานด้านสาธารณสุข ได้แก่ งานการออกใบอนุญาตการประกอบกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ
3. เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจของผู้รับบริการงานการศึกษา ได้แก่ การรับนักเรียนเข้าเรียนระดับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบลออย
4. เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจของผู้รับบริการงานด้านเทคนิคหรือป้องกันบรรเทาสาธารณภัย ได้แก่ งานช่วยเหลือผู้ประสบสาธารณภัย/ภัยพิบัติ
5. เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจของผู้รับบริการงานด้านอื่นๆ ได้แก่ งานซ่อมแซมไฟฟ้าสาธารณะในพื้นที่ตำบลออย , งานรับแจ้งเรื่องราวร้องเรียน ร้องทุกข์ และ งานรับเรื่องราวร้องทุกข์ทั่วไป

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

กรอบแนวคิด



ทบทวนวรรณกรรม

การประเมินผลการบริการสาธารณะ องค์การบริหารส่วนตำบลออย อำเภอปง จังหวัดพะเยา ซึ่งผู้ศึกษาได้ค้นคว้าจากเอกสาร แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมาใช้ในการศึกษาดังนี้

1. แนวคิดการปกครองท้องถิ่น

1.1 วิญญู อังคนารักษ์ (2519) ได้ให้ความหมายว่า การปกครองท้องถิ่น หมายถึงการปกครอง ในรูปลักษณะการกระจายอำนาจบางอย่าง ซึ่งรัฐได้มอบหมายให้ท้องถิ่นทำกันเองเพื่อให้ประชาชนในท้องถิ่นมีโอกาสปกครองและบริหารท้องถิ่นด้วยตนเอง เพื่อสนองความต้องการส่วนรวมของประชาชนในท้องถิ่นนั้น เพื่อให้งานดำเนินไปอย่างประหยัด มีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล ตรงกับความประสงค์ของประชาชน โดยเหตุที่ว่า ประชาชนในแต่ละท้องถิ่นย่อมจะทราบความต้องการของท้องถิ่นนั้น ๆ ได้ดีกว่าบุคคลอื่น และย่อมมีความผูกพันต่อท้องถิ่นนั้น โดยมีงบประมาณของตนเอง และมีอิสระในการบริหารงานพอสมควร

1.2 จรัล วงศ์สวัสดิ์ (2553) กล่าวว่า การปกครองท้องถิ่นหมายถึง การปกครองในรูปแบบการกระจายอำนาจ การปกครองบางอย่างซึ่งรัฐได้มอบหมายให้ท้องถิ่นทำกันเองเพื่อให้ประชาชนในท้องถิ่น ได้มีโอกาสปกครองและบริหารงานของท้องถิ่นตนเอง เพื่อสนองความ

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ต้องการของประชาชน โดยเหตุที่ว่า ประชาชนในแต่ละท้องถิ่นย่อมทราบความต้องการของท้องถิ่นนั้น ๆ ได้ดีกว่าบุคคลอื่นและย่อมมีความผูกพันต่อท้องถิ่นนั้นยิ่งกว่าผู้อื่น โดยจัดให้มีเจ้าหน้าที่ราษฎรในท้องถิ่นนั้น เลือกลงขึ้นมาทั้งหมด หรือบางส่วนมาบริหารราชการท้องถิ่น นั้น โดยมีงบประมาณของตนเองและมีอิสระในการบริหารงานพอสมควร

สรุปได้ว่า การปกครองท้องถิ่นคือ การปกครองที่รัฐบาลกลางมอบอำนาจให้ประชาชนดำเนินการปกครองตนเอง โดยมีหน่วยการปกครองท้องถิ่นทำหน้าที่เกี่ยวกับการบริการ การพัฒนา และให้บริการประชาชนในเขตพื้นที่ องค์การหน่วยการปกครองท้องถิ่นดังกล่าวนี้มีอำนาจในการกำหนดนโยบาย ตัดสินใจ และดำเนินกิจการภายใต้ขอบเขตของกฎหมายที่กำหนดภายในท้องถิ่นของตนเอง และหน่วยการปกครองท้องถิ่นนี้ต้องอยู่ในความดูแลของรัฐบาลกลาง

2. ทฤษฎีการปกครองท้องถิ่นและการกระจายอำนาจ

ประยัด หงส์ทองคำ (2526) กล่าวถึง แนวความคิดเกี่ยวกับหลักการจัดระเบียบการปกครองท้องถิ่นโดยทั่วไปหลักการปกครองประเทศนิยมแบ่งเป็น 3 หลัก คือ หลักการรวมอำนาจปกครอง (Centralization), หลักการแบ่งอำนาจการปกครอง (Deconcentration) และหลักการกระจายอำนาจปกครอง (Decentralization)

3. แนวความคิดความพึงพอใจ

แนวความคิดเกี่ยวกับความพึงพอใจนั้น นิยมศึกษาสองมิติคือ ความพึงพอใจของผู้ปฏิบัติงาน และความพึงพอใจจากการรับบริการ แต่ในที่นี้จะเป็นการศึกษาความพึงพอใจในการรับบริการที่มีนักวิชาการหลายท่านอธิบายไว้ดังนี้

ความพึงพอใจ หมายถึง ความสามารถของผลิตภัณฑ์ที่จะสร้างความพึงพอใจให้กับลูกค้า ความพึงพอใจของลูกค้าจะเกิดขึ้นจากความรู้สึกภายหลังการซื้อ และใช้ผลิตภัณฑ์ไปแล้วความพึงพอใจของลูกค้าจะขึ้นอยู่กับความรู้ต่อผลที่ได้รับจากผลิตภัณฑ์

ความพึงพอใจ คือ ความรู้สึก อารมณ์ ที่มีความสุข ความยินดีทางจิตใจที่เกิดขึ้นกับมนุษย์ ความรู้สึกเป็นสุขหรือไม่เกิดจากการได้รับการตอบสนองความต้องการและเป็นไปตามที่คาดหวังไว้

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ความพึงพอใจจะเกิดขึ้นในระดับใด ขึ้นอยู่กับปริมาณการตอบสนองความต้องการที่เกิดขึ้นได้ครบถ้วนเพียงใด เช่น ความพึงพอใจของลูกค้าขึ้นอยู่กับคุณภาพของสินค้าและบริการที่ได้รับ

สุเมธทา ไพรสุวรรณ (2539) ได้รวบรวมความหมายของความพึงพอใจบริการที่สอดคล้องกับความต้องการจากนักวิชาการต่าง ๆ ดังนี้ Oskamps กล่าวถึงความพึงพอใจว่ามีความหมาย 3 นัย คือ สภาพการณ์ที่มีผลการปฏิบัติจริง เป็นไปตามที่บุคคลได้คาดหวังไว้ หรือระดับของความสำเร็จที่เป็นไปตามความต้องการ หรือการที่ได้งานเป็นไปตามหรือตอบสนองต่อคุณค่าของบุคคล ซึ่งสอดคล้องกับทัศนะของ Lerner ที่เห็นว่าความพึงพอใจ หมายถึงความสำเร็จ (Achievement) และความมุ่งมาดปรารถนา (Aspiration) ในงานนั้น

ปุระชัย เปี่ยมสมบูรณ์ (2532) ให้ความหมายไว้ว่า ความพึงพอใจเป็นความชอบใจ พอใจ ต่อสิ่งนั้นหรือกิจกรรมนั้น ๆ

4. ทฤษฎีและแนวคิดเกี่ยวกับบริการสาธารณะ

4.1 ความหมายของบริการสาธารณะ

วรเดช จันทรศร (2545) กล่าวว่า บริการสาธารณะ หรือเรียกอีกอย่างว่า การบริการประชาชน เป็นหัวใจในการทำงานของรัฐบาล การบริการสาธารณะจึงเกี่ยวข้องกับการควบคุมการนำเข้าทรัพยากรทางการเงินและบุคลากรที่มีประสิทธิภาพ เพื่อใช้ในการดำเนินงาน หรือการบริหารงานของหน่วยงานภาครัฐต่างๆ

นันทวัฒน์ บรมานันท์ (2547) ได้ให้ความหมายของบริการสาธารณะว่า การจัดทำบริการสาธารณะ (Public Service) เป็นภารกิจที่สำคัญของรัฐสมัยใหม่ต้องจัดทำให้กับประชาชน โดยเป็นกิจกรรมที่ฝ่ายปกครองจัดทำขึ้นเพื่อวัตถุประสงค์สาธารณะ

4.2 หลักเกณฑ์สำคัญในการจัดทำบริการสาธารณะ

การจัดทำบริการสาธารณะมีหลักเกณฑ์สำคัญอยู่ 3 ประการ คือ

1. บริการสาธารณะที่จัดทำขึ้นต้องดำเนินการไปอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง
2. บริการสาธารณะที่จัดทำต้องให้ออกชนมีสิทธิได้รับประโยชน์โดยเท่าเทียมกัน
3. การจัดทำบริการสาธารณะต้องปรับให้เหมาะสมกับความต้องการของ

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ประชาชนตลอดเวลา

4.3 หลักการแบ่งบริการสาธารณะระหว่างส่วนราชการกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แนวคิดพื้นฐานทั่วไปที่ใช้ในการแบ่งแยกการจัดทำบริการสาธารณะระหว่างรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่ (วุฒิสาร ตันไชย)

1. หลักผลประโยชน์มหาชน (Public Interest)
2. หลักประสิทธิภาพในการจัดการ (Management Efficiency)
3. หลักความรับผิดชอบในการจัดบริการ (Local Accountability)
4. หลักความสามารถของท้องถิ่น (Local Capability)
5. หลักการกำหนดระดับของหน่วยจัดบริการที่มีความรับผิดชอบสูงสุด (Optimal Accountability)
6. หลักการกำหนดขนาดของการจัดบริการที่มีประสิทธิภาพสูงสุด (Optimal Efficiency of Scale)
7. หลักการจำแนกหน่วยกำหนดนโยบาย และหน่วยจัดบริการออกจากกัน (Separation of Policy Operation Units)
8. หลักการกำหนดหน้าที่จัดบริการสาธารณะตามขนาดของกิจการ
9. หลักการแบ่งตามประเภทขององค์กรในการเป็นผู้ให้บริการสาธารณะ

4.4 การจัดทำบริการสาธารณะโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

องค์กรที่ดำเนินการจัดทำบริการสาธารณะในส่วนท้องถิ่นของไทย ได้แก่ องค์กรบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล องค์กรบริหารส่วนตำบล กรุงเทพมหานคร และเมืองพัทยาโดยอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดทำบริการสาธารณะนั้น ได้ถูกบัญญัติไว้ในกฎหมายการจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละประเภท และในพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 โดยสามารถจำแนกบริการสาธารณะที่มีความสำคัญ และเกี่ยวข้องกับชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในพื้นที่ออกเป็น 5 ด้านหลักๆ ดังนี้

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

1. ด้านระบบสาธารณสุขปศุสัตว์และสาธารณสุขการในชุมชน
2. ด้านการรักษาความสงบเรียบร้อย
3. ด้านการสาธารณสุขอนามัยครอบครัว และการรักษาพยาบาล
4. ด้านการศึกษาและพัฒนาคุณภาพชีวิต ส่งเสริมอาชีพ
5. ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม การท่องเที่ยว และศิลปวัฒนธรรม

5. สภาพทั่วไปและข้อมูลพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลออย (ข้อมูลพื้นฐาน

อบต.ออย, ออนไลน์, 2556)

5.1 **ที่ตั้งของตำบลออย** ตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงของจังหวัดพะเยาและอยู่ทางทิศเหนือของเขตอำเภอปง ซึ่งอยู่ห่างจาก ที่ว่าการอำเภอปงประมาณ 13 กิโลเมตร และห่างจากศูนย์ราชการจังหวัดพะเยา ประมาณ 79 กิโลเมตร

5.2 **เนื้อที่** จำนวนพื้นที่ตำบลออย ประมาณ 211 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 131,875 ไร่

5.3 **ลักษณะภูมิประเทศ** สภาพพื้นที่ส่วนใหญ่ของตำบลออยเป็นภูเขา มีพื้นที่การเกษตรเป็นที่ราบเชิงเขาและที่ราบน้ำท่วมถึง

5.4 **จำนวนหมู่บ้านและประชากร** โดยมีจำนวนประชากรทั้งสิ้น 7,023 คน แยกเป็นชาย 3,467 คน หญิง 3,556 คน จำนวน 2,379 หลังคาเรือน มีความหนาแน่นเฉลี่ย 33.28 คน/ตารางกิโลเมตร มีหมู่บ้านจำนวน 14 หมู่บ้าน

5.5 **สภาพเศรษฐกิจ** อาชีพส่วนใหญ่ของประชาชนในพื้นที่ตำบลออย ประกอบอาชีพทำไร่ ทำนา ทำสวน พืชที่ทำการเพาะปลูก

6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

พงษ์ไพบูลย์ ศิลาวราเวทย์ และทิฆัมพร คุ่มวงศ์ (2551) ได้วิจัยเรื่อง ความพึงพอใจของผู้รับบริการจากเทศบาลตำบลท่าล้อ อำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี ผลการศึกษาพบว่า ความพึงพอใจของผู้รับบริการจากเทศบาลตำบลท่าล้อ โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยผู้รับบริการมีความพึงพอใจในด้านการกำหนดกระบวนการปฏิบัติงานหรือขั้นตอนในการให้บริการแก่ผู้สูงอายุ ผู้พิการและผู้ป่วยเอดส์อย่างชัดเจนมากที่สุด

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

สิริ โนม พิเศษบุญเกียรติ (2553) ได้วิจัยเรื่อง ความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการของเทศบาลเวียงพางคำ อำเภอแม่สายจังหวัดเชียงรายผลการศึกษา พบว่า ความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการของเทศบาลตำบลเวียงพางคำ จังหวัดเชียงราย มีความพึงพอใจต่อการให้บริการและความเชื่อมั่นในการให้บริการของเทศบาลตำบลเวียงพางคำ อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าร้อยละอยู่ระหว่าง 76-80

พระมหาเดชนันท์ สิทธิภักฎ (2554) ได้วิจัยเรื่อง ประสิทธิภาพการให้บริการของเทศบาลตำบลดงเย็น อำเภอเมือง จังหวัดมุกดาหาร ผลการวิจัยพบว่าระดับประสิทธิภาพการให้บริการแก่ประชาชนของเทศบาลตำบลดงเย็น อำเภอเมืองจังหวัดมุกดาหาร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.53

สุนารี แสนพยุห์ (2556) ได้วิจัยเรื่อง ความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการให้บริการสาธารณะของเทศบาลตำบลโพธิ์ทอง จังหวัดร้อยเอ็ด ผลการวิจัยพบว่า ความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการให้บริการสาธารณะของเทศบาลตำบลโพธิ์ทอง อยู่ในระดับปานกลาง

วิธีการวิจัย

ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง (sampling) ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้ศึกษากำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ได้คำนวณตามหลักการแปรผันร่วมกันระหว่างขนาดของกลุ่มตัวอย่างกับความคลาดเคลื่อนที่เกิดขึ้นจากการสุ่มตัวอย่างตามสูตร โดยใช้สูตรการคำนวณตามวิธีการของทาโร ยามาเน่ ในระดับความเชื่อมั่น 95% ที่มีสูตรการคำนวณดังนี้

$$n = \frac{N}{1+Ne^2}$$

n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N = ขนาดของประชากรทั้งหมด

e = ความคลาดเคลื่อนจากการประมาณค่า 5%

จากสูตรข้างต้นทำให้กลุ่มตัวอย่างดังต่อไปนี้

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

1 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้บริการงานบริการจัดเก็บรายได้	จำนวน 350 คน
2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้บริการงานด้านสาธารณสุข	จำนวน 30 คน
3 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้บริการงานการศึกษา	จำนวน 40 คน
4 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้บริการงานด้านเทคนิคหรือป้องกันบรรเทาสาธารณภัย	จำนวน 250 คน
5 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้บริการงานด้านอื่นๆ	จำนวน 70 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ได้แก่แบบสอบถามแบบสอบถาม (Questionnaire) ในการเก็บข้อมูลซึ่งได้สร้างแบบสอบถามที่ประกอบด้วยคำถามปลายปิด (Close-end)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) ผู้วิจัยเก็บข้อมูลด้วยตนเองจากกลุ่มตัวอย่างโดยแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเป็นแบบสอบถามที่ให้ผู้ถูกสัมภาษณ์กรอกข้อมูลด้วยตนเอง
2. ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) เก็บรวบรวมจากเอกสารต่างๆ ขององค์การบริหารส่วนตำบล และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้เป็นกรอบแนวความคิดของการวิจัยและการวิเคราะห์สรุปผลวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับการศึกษานี้ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ในส่วนสำคัญ ๆ เพื่อสรุปประเด็นเกี่ยวกับความพึงพอใจของผู้มารับบริการต่อการให้บริการขององค์การบริหารส่วนตำบล โดยใช้สถิติค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การประเมินค่าความพึงพอใจเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) และนำเสนอในรูปแบบการพรรณนา

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ภาพรวมของความพึงพอใจในการให้บริการสาธารณะ ขององค์การบริหารส่วนตำบลลอย อำเภอบึง จังหวัดพะเยา

การบริการ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	\bar{X}	S.D.	ระดับ ความพึงพอใจ
1. งานบริการจัดเก็บรายได้ ได้แก่ ภาษีบำรุงท้องที่ , ภาษีโรงเรือนและที่ดิน , ภาษีป้าย และงานทะเบียนทรัพย์สิน	350	95.56	4.46	0.63	พอใจมากที่สุด
2. งานด้านสาธารณสุข ได้แก่ งานการออกใบอนุญาตการประกอบกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ	30	95.54	4.39	0.63	พอใจมากที่สุด
3. งานการศึกษา ได้แก่ การรับนักเรียนเข้าเรียนระดับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบลลอย	40	95.55	4.45	0.63	พอใจมากที่สุด
4. งานด้านเทศกิจหรือป้องกันบรรเทาสาธารณภัย ได้แก่ งานช่วยเหลือผู้ประสบสาธารณภัย/ภัยพิบัติ	250	96.23	4.66	0.63	พอใจมากที่สุด
5. งานด้านอื่นๆ ได้แก่ งานซ่อมแซมไฟฟ้าสาธารณะในพื้นที่ตำบลลอย , งานรับแจ้งเรื่องราวร้องเรียน ร้องทุกข์ และ งานรับเรื่องราวร้องทุกข์ทั่วไป	70	95.10	4.35	0.62	พอใจมากที่สุด
รวมเฉลี่ยทั้งหมด	740	95.60	4.46	0.63	พอใจมากที่สุด

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

จากตาราง 1 พบว่า ภาพรวมของความพึงพอใจในการให้บริการขององค์การบริหารส่วนตำบลลอย อยู่ในระดับพอใจมากที่สุด ($\bar{X} = 4.46$) คิดเป็นร้อยละ 95.60 กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจสูงสุดงานด้านเทคนิคหรือป้องกันบรรเทาสาธารณภัย ได้แก่ งานช่วยเหลือ ผู้ประสบสาธารณภัย/ภัยพิบัติ อยู่ในระดับพอใจมากที่สุด ($\bar{X} = 4.66$) รองลงมา คือ งานบริการจัดเก็บรายได้ ได้แก่ ภาษีบำรุงท้องที่ , ภาษีโรงเรือนและที่ดิน , ภาษีป้าย และงานทะเบียนทรัพย์สิน อยู่ในระดับพอใจมากที่สุด ($\bar{X} = 4.46$) งานการศึกษา ได้แก่ การรับนักเรียนเข้าเรียนระดับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบลลอย อยู่ในระดับพอใจมากที่สุด ($\bar{X} = 4.45$) งานด้านสาธารณสุข ได้แก่ งานการออกใบอนุญาตการประกอบกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ อยู่ในระดับพอใจมากที่สุด ($\bar{X} = 4.39$) และน้อยที่สุด คือ งานด้านอื่นๆ ได้แก่ งานซ่อมแซมไฟฟ้าสาธารณะในพื้นที่ตำบลลอย , งานรับแจ้งเรื่องราวร้องเรียน ร้องทุกข์ และ งานรับเรื่องราวร้องทุกข์ทั่วไป อยู่ในระดับพอใจมากที่สุด ($\bar{X} = 4.35$) ตามลำดับ

อภิปรายผล

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ประชาชนมีระดับความพึงพอใจจากการให้บริการขององค์การบริหารส่วนตำบลลอย อำเภอปง จังหวัดพะเยา ในงานต่างๆของหน่วยงานภายในองค์การบริหารส่วนตำบลลอย ได้แก่ งานบริการจัดเก็บรายได้ ได้แก่ ภาษีบำรุงท้องที่ , ภาษีโรงเรือนและที่ดิน , ภาษีป้าย และงานทะเบียนทรัพย์สิน งานด้านสาธารณสุข ได้แก่ งานการออกใบอนุญาตการประกอบกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ งานการศึกษา ได้แก่ การรับนักเรียนเข้าเรียนระดับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบลลอย งานด้านเทคนิค หรือป้องกันบรรเทาสาธารณภัย ได้แก่ งานช่วยเหลือผู้ประสบสาธารณภัย/ภัยพิบัติ และงานด้านอื่น ๆ ได้แก่ งานซ่อมแซมไฟฟ้าสาธารณะในพื้นที่ตำบลลอย , งานรับแจ้งเรื่องราวร้องเรียน ร้องทุกข์ และ งานรับเรื่องราวร้องทุกข์ทั่วไป โดยทำการสำรวจความพึงพอใจในเรื่องของกระบวนการ / ขั้นตอนการให้บริการ ตลอดจนในส่วนของเจ้าหน้าที่หรือบุคลากรผู้ให้บริการ นอกจากนี้ยังได้สำรวจในภาพรวมของงานด้านสิ่งอำนวยความสะดวก และความพึงพอใจต่อช่องทางการให้บริการ ผลการวิจัยพบว่า ภาพรวมของความพึงพอใจในการให้บริการขององค์การบริหารส่วนตำบลลอย

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

อยู่ในระดับพอใจมากที่สุด ($\bar{X} = 4.46$) คิดเป็นร้อยละ 95.60 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย สิริโสม พิเศษบุญเกียรติ (2553) ได้วิจัยเรื่อง ความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการของเทศบาล เวียงพางคำ อำเภอแม่สายจังหวัดเชียงรายผลการศึกษา พบว่า ความพึงพอใจผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่มีต่อการให้บริการและความเชื่อมั่นในการให้บริการความพึงพอใจของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่มีต่อการให้บริการ และความเชื่อมั่นในการให้บริการของเทศบาลตำบลเวียงพางคำ ในภาพรวม พบว่า ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีความพึงพอใจต่อการให้บริการ และความเชื่อมั่นในการให้บริการของเทศบาลตำบลเวียงพางคำ อยู่ในระดับมากที่สุด และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาเดชนันท์ สิทธิธาภิภู (2554) และของ พงษ์ไพบูลย์ ศิลาวราเวทย์ และทิฆัมพร คุ้มวงศ์ (2551) เนื่องจากมีผลความพึงพอใจ โดยภาพรวมยังอยู่ในระดับมาก ส่วนงานวิจัยของ สุนารี แสนพยูห์ (2556) ที่ได้วิจัยเรื่อง ความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการให้บริการสาธารณะของเทศบาลตำบลโพธิ์ทอง จังหวัดร้อยเอ็ด ผลการวิจัยพบว่า ความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการให้บริการสาธารณะของเทศบาลตำบลโพธิ์ทอง อำเภอโพธิ์ทอง จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวม อยู่ที่ยังอยู่ในระดับปานกลาง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. การบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลลออควรมีการตรวจสอบได้ เพื่อความโปร่งใสและเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบ
2. ควรเปิดโอกาสให้เจ้าหน้าที่ที่มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นในการทำงานในหน่วยงาน และควรให้เจ้าหน้าที่ที่มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อการสร้างสรรค์งานที่ดีต่อไป
3. ควรที่จะมอบหมายงานในหน้าที่ความรับผิดชอบให้ชัดเจน และเหมาะสมกับตำแหน่งงาน และควรมีบทลงโทษแก่ผู้บกพร่องต่อหน้าที่และให้รางวัลแก่ผู้ตั้งใจปฏิบัติหน้าที่
4. ควรใช้ทรัพยากรของหน่วยงานให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวม และควรมีการปรับปรุง ซ่อมแซม วัสดุอุปกรณ์ให้ใช้ได้ดียิ่งขึ้น เพื่อให้เกิดความคุ้มค่าในการทำงาน

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

สำหรับผู้บริหารส่วนท้องถิ่น

1. ควรมีพัฒนาความเป็นเลิศ ในด้านการให้บริการสาธารณะต่อประชาชนอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ประชาชนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการผลักดันโครงการและกิจกรรมของท้องถิ่นให้เกิดเชิงประจักษ์

2. ควรสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการบริหารจัดการภาครัฐที่ดีทั้งภาครัฐ ภาควิชาการ ภาควิชาการ และภาคประชาชน เช่น การช่วยเหลืองบประมาณ การกำหนดนโยบายและแผนแม่บท และการใช้ทรัพยากรบุคคลและวัสดุอุปกรณ์ เป็นต้น

สำหรับผู้ราชการและเจ้าหน้าที่ท้องถิ่น

1. ควรปลูกจิตสำนึกให้บุคลากรใน ท้องถิ่นทำงานอย่างมีศักดิ์ศรี มีจรรยาบรรณในวิชาชีพของตน มีความเสียสละ อุทิศตนในการทำงาน มุ่งประโยชน์ส่วนรวม และที่สำคัญต้องมีความซื่อสัตย์สุจริตต่อหน้าที่การงาน

2. ควรส่งเสริมศักยภาพการทำงานและทักษะการปฏิบัติร่วมกับชุมชน ตลอดจนการเพิ่มพูนทักษะการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศและการฝึกอบรมเพื่อความก้าวหน้าในวิชาชีพ

3. ควรนำแนวทางของการบริหารจัดการภาครัฐที่ดีมาเป็นกรอบในการพัฒนาตนเอง ปรับกระบวนทัศน์ วัฒนธรรมและค่านิยมแบบใหม่ในการทำงาน เช่น การเปลี่ยนแปลงการทำงานแบบแยกส่วนเป็นการทำงานแบบเครือข่ายโดยเน้นกระบวนการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง เป็นต้น

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาถึงความคุ้มค่าของโครงการ/กิจกรรมอย่างต่อเนื่อง เพื่อการปรับปรุงและพัฒนาองค์กรท้องถิ่นให้เข้มแข็งและเกิดประโยชน์คุ้มค่าทั้งผลลัพธ์และผลผลิต

2. ควรมีการศึกษากการพัฒนาการวัด และประเมินผลความพึงพอใจ ของการให้บริการขององค์กรโดยใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ และการประเมินความพึงพอใจผ่าน Website ขององค์กรปกครองส่วนตำบล

3. ควรมีการศึกษาโครงการจัดตั้งเครือข่ายความร่วมมือระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดพะเยากับภาครัฐ ภาควิชาการ ภาคประชาชนและภาคเอกชนที่มีต่อการบริหารจัดการการให้บริการของหน่วยงานให้เกิดประสิทธิภาพ

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

รายการอ้างอิง

- จรัส วงศ์สวัสดิ์. (2553). แบบแผนการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตสุขาภิบาล
ที่ประธานกรรมการสุขาภิบาลมาจากการเลือกตั้งกรรมการ โดยตำแหน่ง.
วิทยานิพนธ์ รัฐศาสตร์มหาบัณฑิต ภาควิชาการปกครอง. บัณฑิตวิทยาลัย :
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นันทวัฒน์ บรมานันท์. (2547) หลักกฎหมายปกครองเกี่ยวกับบริการสาธารณะ. กรุงเทพฯ:
สำนักพิมพ์วิญญูชน.
- พงษ์ไพบุลย์ ศิวาราวเวทย์และทิฆัมพร คุ่มวงศ์.(2551).ความพึงพอใจของผู้รับบริการจากเทศบาล
ตำบลท่าล้อ อำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี.วิทยานิพนธ์ปริญญา ศิลปศาสตรมหา
บัณฑิต. มหาวิทยาลัยกาญจนบุรี.
- พระมหาเดชินท์ สิทธิทธิ. (2554). ประสิทธิภาพการให้บริการของเทศบาลตำบลดงเย็น อำเภอเมือง
จังหวัดมุกดาหาร. หลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย.
- วรเดช จันทรศร. (2545). การพัฒนาต้นแบบการบริการสาธารณะที่เป็นเลิศ: กรณีศึกษาจาก
ต่างประเทศ. กรุงเทพฯ: สถาบันมาตรฐานสากลภาครัฐแห่งประเทศไทย สำนักงาน
คณะกรรมการข้าราชการพลเรือน.
- วิญญู อังคนารักษ์. (2519).แนวคิดในการกระจายอำนาจการปกครองท้องถิ่น. เอกสารประกอบการ
บรรยายฉบับพิมพ์โรเนียว.
- สิริ โคม พิเชษฐบุญเกียรติ. (2553).ความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการของเทศบาล
เวียงพางคำ อำเภอแม่สายจังหวัดเชียงราย. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา
เขตพื้นที่เชียงราย.
- สุนารี แสนพยูห์. (2556). ความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการให้บริการสาธารณะของเทศบาล
ตำบลโพธิ์ทอง จังหวัดร้อยเอ็ด. สาขาวิชา รัฐศาสตร์การปกครอง บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย.

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ประหยัด หงส์ทองคำ. (2526). การกระจายอำนาจ: หลักการและองค์ประกอบที่น่าพิจารณา.

เทศาภิบาล. ม.ป.พ., 2537. การปกครองท้องถิ่นของไทย, กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.

สุมนหา ไพรสุวรรณ. (2539). ปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจในการบริหารงานกองทุนเงินทดแทน.

สารนิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ประจักษ์ เปี่ยมสมบูรณ์. (2532). ความพึงพอใจของประชาชนในกรุงเทพมหานครต่อกระบวนการ

ยุติธรรม : การวิจัยสำรวจปัจจัยและผลกระทบระดับยูนิแวร์ซิตี และระดับมัลติแวร์ซิตี.

กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ประสิทธิภาพในการปกครองของพระสังฆาธิการในเขตการปกครองคณะสงฆ์จังหวัด ชลบุรี เพื่อความมั่นคงของพระพุทธศาสนา

The efficiency management of Buddhist ecclesiastical official monk in songha administration in Chonburi for Buddhism Security

นพภัณฑ์ พลอยแสนรัก¹

Nopphan Ployseanrak

ไพฑูรย์ โปธิสว่าง²

Paithune Phothisawang

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประสิทธิภาพในการปกครองของพระสังฆาธิการในเขตการปกครองคณะสงฆ์จังหวัดชลบุรี เพื่อศึกษาอิทธิพลของพฤติกรรมภาวะผู้นำของพระสงฆ์ที่มีต่อประสิทธิภาพในการปกครองของพระสังฆาธิการในเขตการปกครองคณะสงฆ์จังหวัดชลบุรี และเพื่อศึกษาปัญหาการปกครองคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการในเขตการปกครองคณะสงฆ์จังหวัดชลบุรีเพื่อกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ 1. พระสงฆ์ในเขต จังหวัดชลบุรี จำนวน 369 รูป และ 2. พระสงฆ์ระดับจังหวัด ตัวแทนเจ้าอาวาสของวัดในจังหวัดชลบุรี จำนวน 6 รูป สำหรับให้ข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ ผลการวิจัยพบว่า 1. พระสงฆ์ ที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีระดับความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพในการปกครองของพระสังฆาธิการในเขตการปกครองคณะสงฆ์จังหวัดชลบุรีโดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยสามารถเรียงลำดับจากมากไปน้อยดังนี้ด้านการปกครองคณะสงฆ์

¹นิสิตหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต, คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา

Program in Strategy and Security, Faculty of political science and law, Burapha University

²รศ.ดร., อาจารย์ประจำคณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา

Ph.D., Lecturer at Faculty of Political Science and Law, Burapha University

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

แบบปศคหวิธี รองลงมาคือ ด้านการปกครองคณะสงฆ์แบบนิคคหวิธี และด้านการปกครองคณะสงฆ์แบบปวารณาวิธี ตามลำดับ 2. พฤติกรรมภาวะผู้นำ ด้านการสร้างกระบวนการแบบทำทนาย, ด้านการเป็นแบบอย่าง, และด้านการทำให้คนอื่นได้แสดงความสามารถ มีอิทธิพลทางบวกกับประสิทธิภาพในการปกครองของพระสังฆาธิการในเขตการปกครองคณะสงฆ์จังหวัดชลบุรี ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 โดยสามารถร่วมกันพยากรณ์ตัวแปรตามได้ ร้อยละ 37.9 และ 3. ปัญหาของการปกครองคณะสงฆ์ พบว่า การปกครองคณะสงฆ์คือมีสายการบังคับบัญชาแบบแนวดิ่งทำให้การแก้ปัญหาในแต่ละด้านจึงมีความล่าช้าและต่อคุณภาพขาดอิสระในการควบคุมและส่งเสริมการปกครองคณะสงฆ์ และยังมีการใช้ระบบอุปถัมภ์ค้ำชูในการปกครอง

คำสำคัญ: ประสิทธิภาพในการปกครอง / คณะสงฆ์ / ความมั่นคงของพระพุทธศาสนา

Abstract

The purpose of this research was to study the The efficiency management of Buddhist ecclesiastical official monk in songha administration in Chonburi, and To study the leadership influencing to The efficiency management of Buddhist ecclesiastical official monk in songha administration in Chonburi. The sampling size was 369 monks in the areas of Chonburi . And 6 person of Buddhist ecclesiastical official monk for in-depth interview. The result showed that : 1. The research results revealed that their w efficiency management of Buddhist ecclesiastical official monk in songha administration in Chonburi was at a high level in overall. 2. The job factors were Significantly related to the work stress at the 0.05 level. And 3. leadership influencing to The efficiency management of Buddhist ecclesiastical official monk in songha administration in Chonburi were Significantly at the 0.05 level.

Keywords : efficiency management of Buddhist ecclesiastical official monk / Buddhist ecclesiastical official monk / Buddhism Security

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

บทนำ

การบริหารกิจการคณะสงฆ์มีความสำคัญต่อการสร้างความเข้มแข็งและการดำรงอยู่อย่างมั่นคงของพระพุทธศาสนาคณะสงฆ์หน้าทีในการปฏิบัติเผยแผ่ สืบสาน และถ่ายทอดพระธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าที่ได้บัญญัติไว้ เพื่อให้ผู้ที่นับถือพระพุทธศาสนาได้นำพระธรรมคำสั่งสอนไปปฏิบัติในชีวิตเพื่อให้ก่อเกิดประโยชน์ต่อตนเองและสังคมพระสงฆ์จึงมีหน้าที่ในการปกครองและบริหารกิจการคณะสงฆ์ให้เป็นที่ไปด้วยความเรียบร้อยแต่ทว่าเรื่องของทางโลก กับ เรื่องของทางธรรม บางทีก็ยากจะแบ่งแยกตัดใจได้ยาก เพราะ พระสงฆ์ ก็คือมนุษย์ปุถุชนคนหนึ่ง ที่ตั้งใจที่จะลดละ และตัดกิเลสจากทางสละการครองตน สละจากการครองเรือน และสละจากการครองทรัพย์ เพื่อมาออกบวช จากข้อมูลล่าสุดจากสำนักงานพุทธศาสนาระบุว่าในปี 2557 มีจำนวนพระภิกษุทั้งสิ้น 348,429 รูป ซึ่งเป็นจำนวนมากทำให้องค์การทางศาสนาไม่สามารถควบคุมดูแลให้พระสงฆ์อยู่ในระเบียบวินัยได้ทั้งหมดทุกรูป จึงได้มีเหตุการณ์การกระทำผิดในทางโลกของพระสงฆ์อยู่เป็นจำนวนมาก ส่วนมากนั้นเกี่ยวข้องกับคดีทางเพศ และการยกยอกทรัพย์สิน โดยเฉพาะในระดับสังฆาธิการ โดยขอยกตัวอย่างคดีความผิดวินัยของพระสงฆ์ที่เป็นคดีดัง ดังนี้ (ไทยรัฐออนไลน์, 2560)

1) พระยันตระ อมโรภิกขุ อดีตภิกษุชื่อดังที่มีผู้เคารพศรัทธามาก ทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศในช่วงหนึ่ง ในปีพ.ศ. 2537 พระยันตระถูกฟ้องร้องหลายข้อหาและถูกเปิดหลักฐานเทปบันทึกการสนทนาล่อลวงเสพเมถุน และพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมเกี่ยวกับทางเพศมากมาย ทั้งที่เกิดในประเทศไทยและต่างประเทศ สุดท้าย พระยันตระก็พ้นจากความเป็นพระภิกษุ แต่เขาไม่ยอมรับมติสงฆ์ดังกล่าว ด้วยการปฏิญาณตนว่ายังเป็นพระภิกษุ และเปลี่ยนสัญชาติเป็นสัญชาติจีน

2) เณรแอ จอมขมังเวท เจ้าของตำนานอย่างเด็กเพื่อทำเสน่ห์ยาแฝด เณรแอ บรรพชาเป็นสามเณรอยู่หลายปี ก่อนจะถึงวัยบวชเป็นพระได้ เณรแอกลับหันไปเอาดีทางไสยศาสตร์มนตร์ดำจนมีวิชาแกร่งกล้าและมีชื่อเสียงโด่งดังไปทั่ว ปี พ.ศ. 2537 เณรแอได้ถูกจับกุมในข้อหาข่มขืนเด็กเพื่อทำพิธีปลุกเสกกุมารทอง และถูกพิพากษาจำคุก 1 ปี ภายหลังจากการพ้นโทษก็ยังกลับมาทำพฤติกรรมผิดเช่นเดิม แต่หนหลังถูกจับกุมในข้อหาหลอกลวงหญิงสาวมาทำไสยศาสตร์ แล้วขอมีสัมพันธ์ด้วย

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

3) หลวงปู่เณรคำ ฉัตติโก หรือเป็นที่รู้จักกันในชื่อเณรคำ พรพชาเป็นสามเณรที่วัดภูเขากแก้ว จ.อุบลราชธานี ใน พ.ศ. 2537 จนปี พ.ศ. 2542 ได้อุปสมบทเป็นภิกษุที่วัดศรีนวล อ.พิบูลมังสาหาร เช่นกัน ก่อนจะกลับไปจำพรรษาอีกครั้งที่สำนักสงฆ์ขันติธรรม ต่อมาชาวบ้านได้ถวายที่ดินที่ อ.กันทรารมย์ จ.ศรีสะเกษ ให้กับเณรคำ เณรคำจึงสร้างสำนักสงฆ์ชื่อ สำนักสงฆ์ขันติธรรม ซึ่งรู้จักกันว่าเป็น วัดป่าขันติธรรม ในเวลาต่อมา เณรคำ มีชื่อเสียงจากความสามารถในการสั่งสอน แต่ภายหลังถูกถอดจากสมณเพศในปี พ.ศ. 2556 เพราะมีความผิดหลายประการ ด้วยภาพและวิดีโอหลักฐานการใช้เครื่องบินส่วนตัว รถยนต์เมอร์เซเดสเบนซ์ พร้อมถือกระเป๋าหลุยส์ วิตตอง จนถึงขึ้นต้องปราศิก แต่ก็ยังคงเห็นเณรคำห่มผ้าเหลืองหลังหนีไปกบดานที่สหรัฐอเมริกาอย่างไรก็ตาม เณรคำ ยังต้องขอหาพรากผู้เยาว์อายุต่ำกว่า 15 ปี กระทำชำเราเด็กหญิง น้อ โกงประชาชน ฟอกเงิน และความผิดตาม พ.ร.บ.คอมพิวเตอร์อีกด้วย

4) พระไชยบุญ ฐมฺมชโย" เจ้าอาวาสวัดพระธรรมกาย ประธานมูลนิธิธรรมกาย และผู้ต้องหาตามหมายจับของศาลอาญา ในข้อหาสมคบกันฟอกเงิน ร่วมกันฟอกเงิน และรับของโจร ตามที่ศาลอาญาได้อนุมัติหมายจับลงวันที่ 17 พ.ค. 2559 ทั้งนี้ ฐมฺมชโย ยังถูกกล่าวหาในคดีอาญารฐานอื่นอีกหลายฐานความผิด ซึ่งอัยการคดีพิเศษ มีความเห็นสั่งฟ้องในบางคดีด้วยแล้ว แต่พระไชยบุญ ฐมฺมชโยไม่ยอมมอบตัว

จากข้อมูลดังกล่าวนี้ชี้ให้เห็นว่ามีพระสงฆ์บางรูปได้ทำผิดวินัย แต่ก็ยังเป็นเพียงส่วนน้อยเท่านั้น แต่ทั้งนี้การออกข่าวสื่อต่าง ๆ อาจทำให้พุทธศาสนิกชนคนไทยทั้งหลายอาจหมดความเลื่อมใสในพระพุทธศาสนาได้ อันจะส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของพุทธศาสนาได้ การบริหารคณะสงฆ์จึงถือว่าเป็นหัวใจหลักในงานบริหารจัดการกิจการของคณะสงฆ์ คือบำรุงรักษาวัด จัดกิจการและศาสนสมบัติของวัดให้เป็นไปด้วยดีให้ปกครองและสอดส่องให้บรรพชิต และคฤหัสถ์ที่มีที่อยู่หรือพำนักอาศัยอยู่ในวัดนั้นปฏิบัติตามพระธรรมวินัย กฎมหาเถรสมาคม ข้อบังคับ ระเบียบ หรือคำสั่งของมหาเถรสมาคม และพระบัญชาสมเด็จพระสังฆราชหรือคำสั่งของผู้บังคับบัญชาเหนือตน การระงับอธิกรณ์ การวินิจฉัย การลงนิคหกรรม การวินิจฉัยข้ออุทธรณ์ต่าง ๆ ตลอดจนถึงการแต่งตั้งถอดถอนเจ้าคณะพระสงฆ์ ควบคุมดูแลให้ไปตามข้อวัตรปฏิบัติของจริยาพระสงฆ์ และสถาบันคณะสงฆ์ไทยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันได้ตระหนักถึงความสำคัญในระบบการปกครองคณะ

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

สงฆ์ในด้าน ต่าง ๆ โดยเฉพาะปัจจุบันนี้ วิทยาการด้านการบริหารและการจัดการก้าวหน้าไปมาก พระสงฆ์ควรจะได้ใช้วิทยาการเหล่านั้นมาช่วยเสริมการบริหารและการปกครองคณะสงฆ์ ดังนั้น จึงต้องมองไปที่องค์การคณะสงฆ์ส่วนจังหวัด คือ พื้นที่คณะสงฆ์จังหวัดชลบุรีในเรื่องการบริหาร คน การบริหารงาน และการบริหารองค์การของพระสงฆ์นั้น กิจการหรืองานที่คณะสงฆ์ได้ ปฏิบัติงานตามหน้าที่ มีความสำเร็จเรียบร้อยถูกต้องตามหลักพระธรรมวินัย กฎหมายและระเบียบ คำสั่ง มติ ประกาศของมหาเถรสมาคม และตามพระบัญชาของสมเด็จพระสังฆราชหรือไม่ ซึ่ง ขอบข่ายงานคณะสงฆ์จังหวัดชลบุรี มีภารกิจที่จะต้องบริหารจัดการ (โชติ บศิริรัฐ, 2556)

จากปัญหาที่กล่าวแล้วข้างต้นทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจในศึกษาประสิทธิภาพในการ ปกครองของพระสังฆาธิการในเขตการปกครองคณะสงฆ์จังหวัดชลบุรี โดยทำการศึกษาให้ ครอบคลุมทั้ง 3 ด้าน คือ 1) ด้านการปกครองคณะสงฆ์แบบนิคคหวิธิ 2) ด้านการปกครองคณะ สงฆ์แบบปคคหวิธิ และ 3) ด้านการปกครองคณะสงฆ์แบบปวารณาวิธิ อันจะช่วยให้ได้ ภาพรวม ของบทบาทพระสงฆ์ต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการงานคณะสงฆ์ในจังหวัดชลบุรีมีความ ชัดเจนยิ่งขึ้น ซึ่งพระสงฆ์เป็นปัจจัยสำคัญในการบริหารงานคณะสงฆ์ให้มีประสิทธิภาพ เป็นศูนย์ รวมจิตใจ เป็นผู้นำที่มีอิทธิพลในด้านการจูงใจ และการยอมรับทั้งภายในและภายนอกองค์การ ซึ่ง ผลจากการวิจัยสามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับพิจารณา หรือนำไปประยุกต์ใช้ในการ กำหนดนโยบาย และดำเนินการปกครองคณะสงฆ์ในระดับพระสงฆ์ให้มีการบริหารจัดการวัด และพระสงฆ์ในปกครองให้เป็นไปตามพระธรรมวินัย กฎหมาย กฎมหาเถรสมาคม ข้อบังคับ ระเบียบ คำสั่ง มติ ประกาศ ขององค์การสงฆ์

วัตถุประสงค์ในการศึกษา

1. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพในการปกครองของพระสังฆาธิการในเขตการปกครองคณะ สงฆ์จังหวัดชลบุรี
2. เพื่อศึกษาอิทธิพลของพฤติกรรมภาวะผู้นำของพระสังฆาธิการ ที่มีต่อประสิทธิภาพใน การปกครองของพระสังฆาธิการในเขตการปกครองคณะสงฆ์จังหวัดชลบุรี

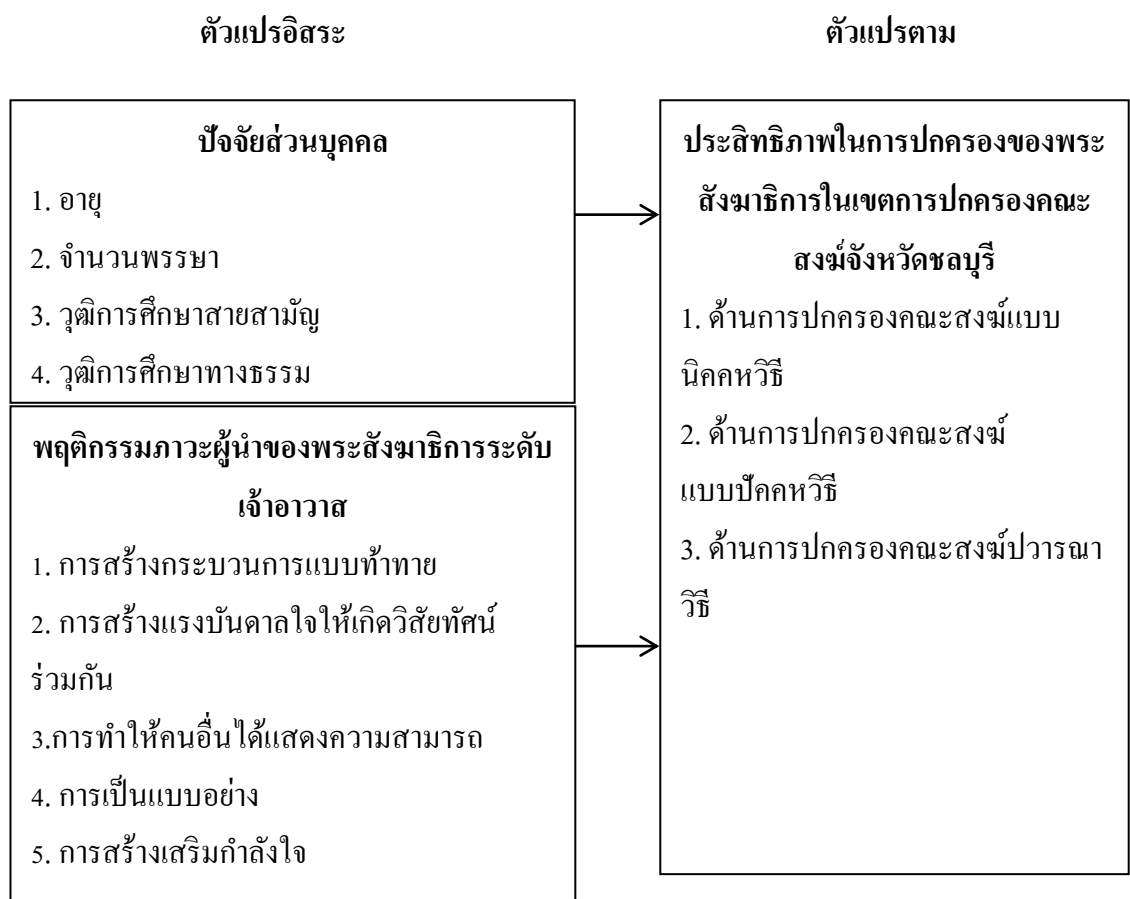
บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

3. เพื่อศึกษาปัญหาการปกครองคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการในเขตการปกครองคณะ
สงฆ์จังหวัดชลบุรี

กรอบแนวคิดในการทำวิจัย

จากการทบทวนวรรณกรรม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทฤษฎีการบริหารจัดการ
พฤติกรรมภาวะผู้นำ ประสิทธิภาพการ ปกครอง และหน้าที่ความรับผิดชอบของพระสงฆ์
จนในที่สุดได้ประยุกต์ตามกรอบแนวคิดตามงานวิจัยตามประเด็นที่ต้องการศึกษา ดังนี้



บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ทบทวนวรรณกรรม (แนวคิด ทฤษฎี)

แนวคิดพฤติกรรมภาวะผู้นำ

ภาวะผู้นำขององค์กรซึ่งก็คือเจ้าอาวาสของวัดเป็นองค์ประกอบสำคัญที่บ่งชี้ความสำเร็จหรือความล้มเหลวของการปกครองคณะสงฆ์ภายในวัดพบผู้บริหารเป็นผู้นำการออกนโยบายที่ทำให้คณะสงฆ์มีการประพฤติตนให้อยู่ในศีลธรรมดีงามไม่ผิดธรรมวินัยซึ่งต้องใช้ภาวะผู้นำและความสามารถในการจัดการของผู้บริหารเป็นอย่างมากทั้งนี้มีทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำมากมาย แต่ผู้วิจัยเห็นว่าทฤษฎีของคูเซส และพอสเนอร์ (Kouzes and Posner, 1995) และบาสและอโวลีโอ (Bass & Avolio, 1994) มีความน่าสนใจจึงนำมาใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. การสร้างกระบวนการแบบท้าทาย (Challenge the process) พบว่าผู้นำจะต้องเป็นผู้ที่มีความกล้าที่จะเผชิญความเสี่ยงต่าง ๆ ซึ่งเป็นสถานการณ์ที่ท้าทายการบัญชีความเสี่ยงของบุคคลแต่ละคนมีไม่เท่ากัน กล่าวได้ว่าภาวะผู้นำของพระสงฆ์ในการท้าทายและกล้าเผชิญกับกระบวนการนำแนวคิดของคูเซส และพอสเนอร์ เป็นการค้นหาโอกาสที่ท้าทายต่อการเปลี่ยนแปลงการสร้างสรรค์สิ่งใหม่และการปรับปรุงให้ดีขึ้นทดลองยอมรับความเสี่ยงได้เรียนรู้จากความผิดพลาดที่เกิดขึ้นพบว่าผู้บริหารมีหน้าที่ด้านการนำและให้คำปรึกษาแนะนำผู้อื่นในกระบวนการเปลี่ยนแปลงของสังคมในประเทศไทย ด้วยพฤติกรรมค้นหาโอกาสที่ท้าทายต่อการเปลี่ยนแปลงแต่มีความรอบคอบและมีความคิดไปข้างหน้าโดยกระตุ้นให้ผู้อื่นทำการริเริ่มสิ่งใหม่และช่วยสร้างสถานการณ์แวดล้อมต่างๆให้ดี

2. การสร้างแรงบันดาลใจให้เกิดวิสัยทัศน์ร่วมกัน (Inspire a share vision) ความสำเร็จของการบริหารองค์การในโลกปัจจุบันไม่ได้ขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพและความขยันหมั่นเพียร

3. การทำให้คนอื่นได้แสดงความสามารถ (Enable other to act) การที่จะเป็นผู้นำที่แท้จริงได้แก่การที่ผู้นำได้รับการยอมรับจากผู้ใต้บังคับบัญชาการที่จะได้รับการยอมรับนั้นจะต้องเป็นผู้ที่มีความสามารถในการทำงานเป็นทีมดังนั้นผู้นำที่ดีนั้นต้องมีความสามารถด้านต่างๆในการสร้างทีมงานและผูกใจทีมงานเพื่อก่อให้เกิดความร่วมมือกันในองค์การการสร้างสรรค์พฤติกรรมในการทำงานให้กับผู้ร่วมงาน เพราะการสนับสนุน ความร่วมมือการส่งเสริมเป้าหมายและการสร้างความไว้วางใจโดยการกระจายอำนาจการให้ทางเลือกการมอบหมายภารกิจสำคัญการพัฒนาขีด

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ความสามารถอำนาจเป็นแก่นสารหรือการเป็นส่วนประกอบที่สำคัญของสังคมและชีวิตองค์กรที่
องค์กรจะขาดเสียไม่ได้เพราะพลังของอำนาจเป็นความต้องการที่จำเป็นสำหรับการทำหน้าที่
ขององค์กรอย่างมีประสิทธิภาพถ้าผู้บริหารพัฒนาที่จะทำให้องค์กรมีประสิทธิภาพผู้บริหารจะต้องมี
อำนาจและใช้อำนาจได้อย่างเหมาะสมเพื่อความสำเร็จตามเป้าหมายขององค์กร

4. การเป็นแบบอย่าง (Modeling the way) ผู้บริหารเป็นผู้สร้างตัวอย่างในการแสดงให้เห็นถึงวิธีการที่สอดคล้องกับคุณค่าก่อให้เกิดความสำเร็จเกิดความก้าวหน้าอย่างต่อเนื่องโดยปกติแล้วพฤติกรรมกรรมการแสดงออกของผู้นำจะต้องเป็นสิ่งที่อยู่ในสายตาของทุกคนในองค์กรนั้นมีแนวโน้มที่จะเป็นต้นแบบของพฤติกรรมของบุคลากรทั้งหลายฉะนั้นผู้นำจะต้องมีความระมัดระวังที่จะแสดงออกในสิ่งที่เหมาะสมกับสภาพของตนเองอย่างไรก็ตามการเสแสร้งแสดงออกในสิ่งที่ไม่ใช่ตัวตนที่แท้จริงของผู้นำจะไม่เกิดประโยชน์อันใดในระยะยาวดังนั้นพฤติกรรมที่เกิดจากลักษณะที่แท้จริงของบุคคลจะทำให้บุคลากรสามารถพิจารณาได้อย่างชัดเจนปัจจัยเหล่านี้ทำให้บุคคลแต่ละบุคคลมีความแตกต่างกันในด้านของพฤติกรรมการเป็นผู้นำ

5. การสร้างเสริมกำลังใจ (Encourage the heart) พฤติกรรมชนิดนี้จะเป็นสิทธิบำรุงรักษาจิตใจของบุคลากรจัดเป็นการบำรุงขวัญและกำลังใจในระยะยาวเปรียบเสมือนเครื่องจักรที่ใช้ติดตั้งและใช้งานเพียงอย่างเดียวแต่ต้องบำรุงรักษาอย่างต่อเนื่องจิตใจมนุษย์ก็เช่นกันการจัดการฝึกอบรมเพื่อเพิ่มพูนความรู้และการให้สิ่งจูงใจในรูปแบบเงินตรารางวัลจะเพียงพอแต่รวมไปถึงการสร้างขวัญและกำลังใจ

เหตุผลที่การศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยเลือกศึกษาภาวะผู้นำตามตัวของคูเซส และพอสเนอร์ (Kouzes and Posner, 1995) เป็นว่าแนวคิดนี้ได้มาจากการศึกษาภาวะผู้นำที่ปฏิบัติแล้ว ประสบความสำเร็จและผ่านวิกฤตการณ์ต่างๆเป็นรูปแบบภาวะผู้นำที่เหมาะสมกับสภาพองค์กรในปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะองค์กรทางศาสนาอย่างวัดซึ่งจากความต้องการความศรัทธาความไว้วางใจความเลื่อมใสจากชุมชนจากพุทธศาสนิกชนในการตรวจสอบและร่วมในการบริหารงานสพวัครวมถึงนโยบายรัฐบาลที่มีการเปลี่ยนแปลงทำให้ภาวะของผู้นำนั้นมีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการปกครองของพระสงฆ์ในเขตจังหวัดชลบุรีจึงเลือกทำการศึกษาในครั้งนี้ประกอบด้วย 5 ปัจจัยได้แก่ 1) การสร้างกระบวนการแบบทำท่าย 2) การสร้างแรงบันดาลใจ

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ให้เกิดวิสัยทัศน์ร่วมกัน 3) การทำให้คนอื่นได้แสดงความสามารถ 4) การเป็นแบบอย่าง และ 5) การสร้างเสริมกำลังใจ

แนวคิดเกี่ยวกับการปกครองคณะสงฆ์

จากพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 (พระธรรมวรานายก (โอภาส นิรุติเมธี), 2546) ได้กล่าวถึงอำนาจหน้าที่ของพระสงฆ์ ว่ามีหน้าที่ในการปกครองกิจการคณะสงฆ์ เป็นภาระหน้าที่โดยตรงของพระสงฆ์ที่มีความสำคัญต่อพระศาสนาเป็นอย่างยิ่ง ดังเช่นที่ ความเรียบร้อยดีงามของประเทศชาติเกิดได้จากความสำเร็จของการปกครองของแต่ละชุมชน ฉะนั้น ความเรียบร้อยดีงามของคณะสงฆ์ก็เกิดได้จากความสำเร็จของการปกครองกิจการคณะสงฆ์ของพระสงฆ์ในแต่ละระดับ ฉะนั้น โดยที่ขอบข่ายการปกครองของที่พระสงฆ์นี้มี 3 ด้าน โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. นิคคหวิธิ คือ การข่มขู่บุคคลที่ควรข่ม เป็นธรรมชาติของหมู่คณะไม่ว่าจะเล็กหรือใหญ่ก็ตาม จะต้องมีคนดีและคนไม่ดี คนที่ก่อให้เกิดความยุ่งยากในหมู่คณะก็คือคนไม่ดีนั่นเอง ดังนั้นจึงเป็นหน้าที่ของผู้ปกครองที่จะต้องเป็นธุระเพื่อความผาสุกของหมู่คณะหรือประชาชน โดยส่วนรวม เมื่อใช้วิธีอื่น ๆ ไม่สำเร็จแล้วก็ต้องใช้นิคคหวิธิ คือ การลงโทษ ในทางการปกครองสงฆ์ เรียกว่า นิคคหกรรม คือ การลงโทษตามสมควรแก่ความผิด การลงโทษในทางวินัยนั้นถ้าเป็นความผิดที่ไม่รุนแรง พอที่จะแก้ไขและปรับปรุงพฤติกรรมใหม่ให้ดีขึ้นได้นั้น เรียกว่าสติกา ถ้าเป็นความผิดที่ร้ายแรง ไม่สามารถที่จะขอปรับปรุงแก้ไขใหม่ได้ เรียกว่าเตกิกา เปรียบเสมือนการต้องโทษประหารชีวิตในทางโลกนั่นเอง

2. ปักคหวิธิ ขกย่องคนที่ควรยกย่อง คือ การยกย่องคนที่ควรยกย่อง เพื่อให้บุคคลนั้น ๆ ได้รับความชื่นชมและกำลังใจในการทำความดียิ่ง ๆ ขึ้น และเป็นการแสดงให้เห็นถึงการมองเห็นถึงความดีของบุคคลนั้น ๆ พระพุทธองค์ก็ทรงใช้วิธีนี้เช่นกัน

3. ปวารณวิธิ เปิดโอกาสให้ผู้อื่นว่ากล่าวตักเตือนสั่งสอนตนได้ คือ ให้ตักเตือนซึ่งกันและกัน โดยใช้พระธรรมวินัย กฎหมายบ้านเมืองและขนบธรรมเนียมจารีตประเพณีอันดีงามโดยจุดมุ่งหมายของการปวารณวิธิ คือ 1) เป็นกรรมวิธีลดหย่อนผ่อนคลายข้อข้องกลางแกลงที่เกิดจากความระแวงสงสัยให้หมดไปในที่สุด 2) เป็นทางประสานรอยร้าวที่เกิดจากผลกระทบกระทบกระทั่งในการอยู่ร่วมกัน ให้มีโอกาสกลับคืนดี ด้วยการให้โอกาสได้ปรับความเข้าใจซึ่งกันและกัน 3) เป็นทาง

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

สร้างเสริมความสามัคคีในหมู่ให้กลมเกลียวอยู่ร่วมกันอย่างสนิทใจ 4) เป็นแนวปฏิบัติให้เกิดความ
เสมอภาคกันในการแสดงความคิดเห็นว่ากล่าวตักเตือนได้ โดยไม่จำกัดด้วยยศ ชั้น พรรษา และ
วัย และ 5) ก็ให้เกิดภราดรภาพ คือ ความรู้สึกเป็นมิตรชิดเชื้อปรารถนาดีเอื้อเฟื้ออาทรเป็นพื้นฐาน
นำไปสู่พฤติกรรมอันพึงประสงค์ที่ดีงามคล้ายๆ กัน เรียกว่า ศิลปสามัญญาตา

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

พระครูโสภณปทุมมากร (ชลอ ทุมปาโล) (2554) ได้ศึกษาประสิทธิภาพการปกครองงาน
ของพระสงฆ์ในอำเภอภาชี จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพการปกครอง
งานของพระสงฆ์ในอำเภอภาชี จังหวัดพระนครศรีอยุธยาในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณา
เป็นรายด้าน พบว่าทั้งหมดอยู่ในระดับมาก เรียงจากมากไปน้อยได้ดังนี้ ด้านการบำรุงรักษาวัด จัด
กิจการและศาสนสมบัติของวัดให้เป็นไปด้วยดี ด้านการปกครองสอดส่องให้บรรพชิตและคฤหัสถ์
ที่มีที่อยู่หรือพำนักอยู่ในวัดนั้น ปฏิบัติตามพระธรรมวินัย กฎมหาเถรสมาคม และด้านให้ความ
สะดวกตามสมควรในการบำเพ็ญกุศล ตามลำดับ

โชติ บดีรัฐ (2556) ได้ศึกษาการปกครองงานของพระสงฆ์ ในเขตการปกครองคณะสงฆ์
ภาค 4 เพื่อความมั่นคงแห่งพระพุทธศาสนา ผลการวิจัยพบว่า 1. ประสิทธิภาพการปกครอง มีการ
ดำเนินไปอย่างรวดเร็วสนองต่องานที่มอบหมายให้ทำการปกครองภาระงาน มุ่งบริหารที่สนองตอบ
ต่อความต้องการของผู้มาติดต่อ และการปกครององค์การ ได้เน้นในเรื่องสร้างศรัทธาเข้าวัดและ
ปฏิบัติธรรมมากขึ้น และ 2. ศักยภาพการปกครองงาน การปกครองคน มีการนำจุดเด่นของบุคลากร
มาใช้ในการปกครองงาน การปกครองภาระงาน มีการประยุกต์เทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการ
ปกครองงาน และการปกครององค์การ มีการจัดทำแผนงานหรือโครงการเพื่อพัฒนาองค์การอย่าง
ต่อเนื่อง

รุจิรา สง่าแสง (2560) ได้ศึกษาการปกครองเพื่อส่งเสริมการปกครองคณะสงฆ์ภาค 15
ตามแนวคิดการปกครองคณะสงฆ์ ผลการวิจัยพบว่าสภาพปัญหาการปกครองที่สำคัญที่สุดคือการ
ไม่ตั้งอยู่ในพระธรรมวินัย ขาดความรู้ความสามารถทางการปกครอง มีการแบ่งพรรคแบ่งพวก และ
โครงสร้างการปกครองยังไม่สอดคล้องกับสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมในปัจจุบัน

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

วิธีวิทยาการวิจัย

การวิจัยนี้ใช้วิธีการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed-method design) โดยใช้เทคนิคระหว่างเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้วิธีศึกษาโดยการสำรวจ (Survey research method) ด้วยการเก็บข้อมูลจากแบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ได้ศึกษารวบรวมข้อมูลทุกมิติจากเอกสารวิชาการ บทความ วิทยานิพนธ์ รายงานการวิจัยข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต และเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ที่ทำการศึกษาดูด้วยการสัมภาษณ์เจาะลึก (In-depth interview) และการวิจัยเอกสาร (documentary research)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มประชากรที่ใช้สำหรับการศึกษา คือ พระสงฆ์ในเขต จังหวัดชลบุรี จำนวน 4,619 นาย (สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, 2558) การคำนวณหากลุ่มตัวอย่างทำโดยเปิดตารางสำเร็จของ ยามาเน่ (Yamane, 1973) โดยกำหนดการยอมรับค่าความคลาดเคลื่อน 5% ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 369 รูป

การวิจัยเชิงคุณภาพ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่ใช้สำหรับการสัมภาษณ์เจาะลึก ได้แก่ พระสงฆ์ระดับจังหวัด ตัวแทนเจ้าอาวาสของวัดในจังหวัดชลบุรี จำนวน 6 รูป

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยเชิงปริมาณ นั้นมีเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ซึ่งผ่านการทดสอบความเที่ยงตรงในเนื้อหา (Content validity) และนำแบบสอบถามไปทดลอง (Tryout) ได้ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาที่ .970 แบ่งเนื้อหาของคำถามออกเป็น 4 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 คำถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับพฤติกรรมภาวะผู้นำของพระสงฆ์ ในเขตการปกครองคณะสงฆ์จังหวัดชลบุรี ส่วนที่ 3 คำถามเกี่ยวกับประสิทธิภาพในการปกครองของพระสังฆาธิการในเขตการปกครองคณะสงฆ์จังหวัดชลบุรี

สำหรับวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ นั้นใช้แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัยแบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structure Interviews) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากผลการศึกษาตามการวิจัยเชิงปริมาณ ได้แก่ ประเด็นที่ 1 คำถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ประเด็นที่ 2 คำถามเกี่ยวกับปัญหาการ

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ปกครองคณะสงฆ์ของพระสงฆ์ระดับเจ้าอาวาส และประเด็นที่ 3 คำถามเกี่ยวกับแนวทางการเพิ่ม
ประสิทธิภาพในการปกครองของพระสังฆาธิการในเขตการปกครองคณะสงฆ์จังหวัดชลบุรี เพื่อ
ความมั่นคงของพระพุทธศาสนา

ผลการศึกษา

1. ประสิทธิภาพในการปกครองของพระสังฆาธิการในเขตการปกครองคณะสงฆ์จังหวัด
ชลบุรี

ผลการศึกษา พบว่า ประสิทธิภาพในการปกครองของพระสังฆาธิการในเขตการปกครอง
คณะสงฆ์จังหวัดชลบุรีโดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}= 3.90$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ใน
ระดับมากทุกด้าน โดยสามารถเรียงลำดับจากมากไปน้อยดังนี้ด้านการปกครองคณะสงฆ์แบบปัจเจก
วิธี ($\bar{X}= 3.96$) รองลงมาคือ ด้านการปกครองคณะสงฆ์แบบนิคคหวิธี ($\bar{X}= 3.89$) และด้านการ
ปกครองคณะสงฆ์แบบปวารณาวิธี ($\bar{X}= 3.84$) ตามลำดับ ดังตารางที่ 1

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของประสิทธิภาพในการปกครองของพระสังฆาธิการในเขตการปกครองคณะสงฆ์จังหวัดชลบุรีในภาพรวม (n = 369)

ประสิทธิภาพในการปกครองของพระสังฆาธิการในเขตการปกครองคณะสงฆ์จังหวัดชลบุรี	\bar{X}	S.D.	แปลความหมายระดับ	อันดับที่
1. ด้านการปกครองคณะสงฆ์แบบนิคคหวิธี	3.89	0.71	มาก	2
2. ด้านการปกครองคณะสงฆ์แบบปคคหวิธี	3.96	0.60	มาก	1
3. ด้านการปกครองคณะสงฆ์แบบปวารณาวิธี	3.84	0.76	มาก	3
ภาพรวม	3.90	0.59	มาก	-

2. ผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพในการปกครองของพระสังฆาธิการในเขตการปกครองคณะสงฆ์จังหวัดชลบุรี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่าพระสงฆ์ที่มีอายุ จำนวนพรรษา และวุฒิการศึกษาสายสามัญ ต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพในการปกครองของพระสังฆาธิการในเขตการปกครองคณะสงฆ์จังหวัดชลบุรี ในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งยอมรับสมมติฐานการวิจัย

3. การศึกษาอิทธิพลของพฤติกรรมภาวะผู้นำของพระสงฆ์ ที่มีต่อประสิทธิภาพในการปกครองของพระสังฆาธิการในเขตการปกครองคณะสงฆ์จังหวัดชลบุรี พบว่า ตัวแปร การเป็นแบบอย่าง และการสร้างแรงบันดาลใจให้เกิดวิสัยทัศน์ร่วมกัน ที่ร่วมกันทำนายประสิทธิภาพในการปกครองของพระสังฆาธิการในเขตการปกครองคณะสงฆ์จังหวัดชลบุรี ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งตัวแปรทั้งสองสามารถอธิบายการผันแปรประสิทธิภาพในการปกครองของพระสังฆาธิการในเขตการปกครองคณะสงฆ์จังหวัดชลบุรี ได้ร้อยละ 24.0 ดังตารางที่ 2

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Linear Regression Analysis) ทดสอบ
ความสัมพันธ์ของพฤติกรรมภาวะผู้นำกับประสิทธิภาพในการปกครองของพระ
สังฆาธิการในเขตการปกครองคณะสงฆ์จังหวัดชลบุรี

ตัวแปรอิสระ(ตัว พยากรณ์)	b	Beta	t-value	Sig.
การเป็นแบบอย่าง	.225	.413	7.545	.000*
การสร้างแรงบันดาลใจให้				
เกิดวิสัยทัศน์ร่วมกัน	.089	.133	2.424	.016*
ค่าคงที่ (constant)	1.009		10.563	.000*

R = .490 R² = .240 F = 135.685 Sig. = .000*

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

4. สภาพปัญหาข้อจำกัดเกี่ยวกับการปกครองของพระสงฆ์ในเขตการปกครองคณะสงฆ์
จังหวัดชลบุรี นั้นสรุปได้ดังนี้

4.1 ด้านการดำเนินการปกครอง พบว่า สภาพปัญหาและข้อจำกัดด้านการปกครอง
คณะสงฆ์คือมีสายการบังคับบัญชาแบบแนวดิ่งทำให้การแก้ปัญหาในแต่ละด้านจึงมีความล่าช้าและ
ด้อยคุณภาพเนื่องจากต้องมีการดำเนินการเป็นลำดับขั้นตอนตามสายบังคับบัญชาการแก้ไขก็คือ
ต้องลดขั้นตอนการทำงานแบบระบบราชการภายในวัดให้น้อยลงและเพิ่มประสิทธิภาพของเจ้า
คณะพระสงฆ์ทุกระดับให้รู้จักการแก้ไขปัญหาโดยไม่ต้องรับการสั่งการจากผู้บังคับบัญชา

4.2 ด้านการควบคุมส่งเสริมการคณะสงฆ์ พบว่า ปัจจุบันนั้นการควบคุมและ
ส่งเสริมการคณะสงฆ์นั้นมีปัญหาหลักที่ชัดเจนก็คือพระสงฆ์ขาดอิสระในการควบคุมและส่งเสริม
การปกครองคณะสงฆ์ให้เป็นไปในทิศทางที่ถูกต้องและเที่ยงตรงโดยการส่งเสริมการควบคุมและ
ส่งเสริมคณะสงฆ์นั้นเป็นหน้าที่ของอุบาสกและอุบาสิกาอยู่แล้วเพื่อให้การปกครองคณะสงฆ์มี

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ความมั่นคงยิ่งขึ้นประชาชนควรมีการช่วยกันสอดส่องดูแล แต่อย่างไรก็ตามการสอดส่องดูแลนั้นก็ควรมีขอบเขต ไม่ควรถึงขั้นการจับผิดทุกการกระทำของพระสงฆ์

4.3 ด้านการระงับอธิกรณ์และคำวินิจฉัย พบว่า ปัญหาด้านการปกครองเกี่ยวกับการระงับอธิกรณ์และคำวินิจฉัยของพระสงฆ์ต่อคณะสงฆ์นั้นขาดประสิทธิภาพเนื่องจากการระงับอธิกรณ์ในบางครั้งบางช่วงพระสงฆ์แก้ไขปัญหาไม่ถูกประเด็นไม่ตรงกับสิ่งที่เกิดขึ้นจึงทำให้คำวินิจฉัยไม่สามารถแก้ไขปัญหาได้โดยการแก้ไขปัญหาในข้อนี้ต้องว่ากันไปตามถูกหรือผิดตามพระธรรมวินัยและกฎหมายจนวันการช่วยเหลือกันแบบระบบอุปถัมภ์คำพูดง่าย ๆ ก็คือความช่วยเหลือพวกพ้องมากกว่าความถูกต้อง

4.4 ด้านการแก้ไขข้อขัดข้อง พบว่า ด้านการแก้ไขข้อขัดข้องในการปกครองคณะสงฆ์นั้นแบ่งออกเป็นประเภทคือข้อขัดข้องเฉพาะในคณะสงฆ์อย่างเดียวควรใช้หลักที่พระพุทธเจ้าทรงบัญญัติไว้มาแก้ไขข้อขัดข้องนั้นและควรปฏิบัติตามแนวทางอย่างถูกต้องแต่ถ้าข้อขัดข้องนั้นไปเกี่ยวข้องกับบุคคลอื่นเช่นญาติโยมก็ต้องเพิ่มกฎหมายบ้านเมืองเข้าไปด้วยสรุปคือประพฤติตามพระธรรมวินัยของสงฆ์และยึดกฎหมายบ้านเมืองควบคู่ไปด้วยกัน

4.5 ด้านการควบคุมบังคับบัญชา พบว่า การควบคุมบังคับบัญชาตามการปกครองคณะสงฆ์นั้นมีแบบแผนอยู่แล้วขอให้ปฏิบัติโดยการละอคติประพฤติปฏิบัติให้มีความตรงไปตรงมาถ้าหากปฏิบัติตนไม่ถูกต้องเหมาะสมก็ต้องชี้ว่ามีความผิดไปตาม สิ่งที่เกิดขึ้นตามกระบวนการยุติธรรมในแบบของพระธรรมวินัยเหลือหรือเมื่อมีความผิดเกิดขึ้นก็ต้องยกย่องเชิดชูตามสมควรพูดง่าย ๆ ว่า ไม่ควรเห็นผิดเป็นชอบทำผิดบอกถูกการบังคับบัญชาจึงถูกต้องดังตามแบบที่พระพุทธเจ้าทรงวางแบบอย่างเอาไว้แล้ว

4.6 ด้านการตรวจการและประชุม พบว่า การปกครองคณะสงฆ์นั้นมีการประชุมเพื่อกำหนดแผนและการปฏิบัติการอยู่แล้วและยังคงประพฤติกันอยู่เป็นนโยบายของการปกครองคณะสงฆ์ที่สำคัญอย่างหนึ่งด้านการตรวจประชุมนั้นก็มีการรายงานตามลำดับขั้นให้เจ้าคณะออกตรวจเยี่ยมพร้อมกับการตรวจการเป็นประจำอยู่แล้วไม่ได้มีปัญหาแต่อย่างใด

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

อภิปรายผลและข้อเสนอแนะการวิจัย

อภิปรายผล

1. ประสิทธิภาพในการปกครองของพระสังฆาธิการในเขตการปกครองคณะสงฆ์จังหวัดชลบุรี พบว่า พระสงฆ์ ที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีระดับความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพในการปกครองของพระสังฆาธิการในเขตการปกครองคณะสงฆ์จังหวัดชลบุรีโดยรวม อยู่ในระดับมาก โดยผลการศึกษาดังกล่าวมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของพระมหาธมวัฒน์ ศรีประเสริฐ (2553) ที่พบว่า การปกครองภารกิจคณะสงฆ์ในเขตการปกครองจังหวัดสิงห์บุรีในภาพรวมอยู่ในระดับมาก นอกจากนั้นยังมีความสอดคล้องกับงานวิจัยพระครูปลัดกิตติวัฒน์ (2554) ที่พบว่าความคิดเห็นของพระภิกษุสงฆ์ที่มีต่อการปกครองวัดของพระสงฆ์ในอำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐมโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกประเด็น เช่นเดียวกับงานวิจัยของพระครูโสภณปทุมมากร (ชลอ ธมฺมปาโล) (2554) ที่พบว่าประสิทธิภาพการปกครองงานของพระสงฆ์ในอำเภอภาษี จังหวัดพระนครศรีอยุธยาในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าทั้งหมดอยู่ในระดับมาก เรียงจากมากไปน้อยได้ดังนี้ ด้านการบำรุงรักษาวัด จัดกิจกรรมและศาสนสมบัติของวัดให้เป็นไปด้วยดี ด้านการปกครองสอดส่องให้บรรพชิตและคฤหัสถ์ที่มีที่อยู่หรือพำนักอยู่ในวัดนั้น ปฏิบัติตามพระธรรมวินัย กฎมหาเถรสมาคม และด้านให้ความสะดวกตามสมควรในการบำเพ็ญกุศล ตามลำดับ และมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของพระครูสุธรรมจารี สุภโร (เดชวงษา) (2560) ที่พบว่า ความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีต่อการปกครองงานของพระสงฆ์ ในเขตอำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งจะเห็นว่ามีความสอดคล้องกับผลการศึกษาก็ 4 ฉบับนั้นบ่งชี้ให้เห็นว่าประสิทธิภาพในการปกครอง ความมีภาวะผู้นำของพระสังฆาธิการ ที่นำมาใช้การปกครองคณะสงฆ์อยู่ในระดับดีมีประสิทธิภาพ ทำให้เกิดผลดีแก่วงการพุทธศาสนา โดยถ้าหากประสิทธิภาพในการปกครองสูงก็ย่อมทำให้กลุ่มคณะสงฆ์ปฏิบัติตนอยู่ในบรรพชิต ยังผลให้เกิดความเลื่อมใสศรัทธาของพุทธศาสนิกชนทุกหมู่เหล่า

2. ด้านพฤติกรรมภาวะผู้นำ พบว่า พฤติกรรมภาวะผู้นำ ด้านการสร้างกระบวนการแบบทำทาย, ด้านการเป็นแบบอย่าง, และด้านการทำให้คนอื่นได้เห็นได้แสดงความสามารถ มีอิทธิพลทางบวกกับประสิทธิภาพในการปกครองของพระสังฆาธิการในเขตการปกครองคณะสงฆ์จังหวัด

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ชลบุรี ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 โดยสามารถร่วมกันพยากรณ์ตัวแปรตามได้ ร้อยละ 37.9 โดยสอดคล้องกับแนวคิดของ ดับลิน (Dubrin, 1992) ที่กล่าวว่าในการบริหารองค์การผู้บริหารเป็นผู้ที่มีหน้าที่บริหารงานตามภารกิจขององค์การให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้มีหน้าที่ในการที่จะบริหารงานที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินกิจกรรมในหลายอย่างตั้งแต่การวางแผนการจัดองค์การการนำ การควบคุมเป็นต้นดังนั้นผู้บริหารจะต้องมีความสามารถในการนำ โดยผลการศึกษาที่มีความสอดคล้องกับ งานวิจัยของรุจิรา สง่าแสง (2560) ที่พบว่าหนึ่งในปัจจัยที่มีส่วนสำคัญที่ทำให้แนวทางการพัฒนาการปกครองประสบความสำเร็จ คือ ปัจจัยภายใน ได้แก่ การที่พระสงฆ์เป็นผู้นำที่ดี และมีความสามารถในการปกครอง นอกจากนี้ยังมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของไพฑูรย์ โปธิสว่าง (2554) ที่พบว่า การเป็นผู้นำและศิลปะในการทำงานร่วมกับผู้อื่นให้บรรลุตามนโยบายหรือ วัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ เป็นหนึ่งในลักษณะสำคัญของการปกครอง และมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของพระวิจิตรสุนทราวัตร (2560) ที่พบว่า ปัจจัยส่งเสริมการปกครองด้านการปกครอง แบ่งเป็น ปัจจัยภายใน ได้แก่ การที่พระสงฆ์มีภาวะผู้นำ กล้าตัดสินใจ อำนวยการและเอาใจใส่ดูแลพระภิกษุ สามเณรที่ตนปกครองอย่างใกล้ชิดซึ่งความเป็นผู้นำนี้เองจะสามารถทำให้คณะสงฆ์มีความเคารพ นับถือ ศรัทธา และครองตนอยู่ในบรรพชิตส่งผลให้พุทธศาสนามีความมั่นคง

ข้อเสนอแนะ

จากข้อค้นพบที่ได้จากการศึกษา ผู้วิจัยเห็นว่าควรมีข้อเสนอแนะต่อกรมการศาสนา คณะสงฆ์ ภาค 13 และเจ้าอาวาสวัดในจังหวัดชลบุรีที่เกี่ยวข้องในเชิงนโยบายที่สำคัญดังนี้

1. ด้านการปกครองคณะสงฆ์แบบปักคหวิธี นั้นพระสงฆ์ในเขตการปกครองคณะสงฆ์ จังหวัดชลบุรีมีประสิทธิภาพในการปกครองมากเป็นอันดับแรก ผู้วิจัยเห็นว่าพระสงฆ์ควรมีการยกย่องชมเชยคณะสงฆ์ เมื่อมีการปฏิบัติหน้าที่ดีตามความถูกต้องปราศจากอคติ รวมถึงมีการเทศนาสั่งสอนแก่ประชาชน โดยทั่วไปให้ตั้งอยู่ในหลักคำสอนของพระพุทธศาสนาอย่างสม่ำเสมอในทุก ๆ ครั้งที่มีโอกาส

2. ด้านการปกครองคณะสงฆ์แบบนิคคหวิธี นั้นพระสงฆ์ในเขตการปกครองคณะสงฆ์ จังหวัดชลบุรีมีประสิทธิภาพในการปกครองมากเป็นอันดับสอง ผู้วิจัยเห็นว่าพระสงฆ์ควบคุมดูแล

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

พระภิกษุในปกครองให้สงบเรียบร้อย โดยให้มีการลงโทษพระภิกษุ สามเณร ที่กระทำผิดพระธรรมวินัยอย่างเคร่งครัด ไร่ระบบอุปถัมภ์ค้ำชู ปฏิบัติต่อคณะสงฆ์ทุกรูปด้วยความเป็นธรรมเท่าเทียมกัน

3. ด้านการปกครองคณะสงฆ์แบบปวารณาวิธี นั้นพระสงฆ์ในเขตการปกครองคณะสงฆ์จังหวัดชลบุรีมีประสิทธิภาพในการปกครองมากเป็นอันดับสุดท้าย ผู้วิจัยเห็นว่าพระสงฆ์ควรมีการสร้าง ความสัมพันธ์สามัคคี สามารถทำงานการเป็นทีมได้ภายในวัด รวมถึงมีการรู้จักยอมรับผิดเมื่อตนเองนั้นประพฤติดังใดผิด

4. พฤติกรรมภาวะผู้นำของพระสงฆ์ในเขตการปกครองคณะสงฆ์จังหวัดชลบุรีผู้วิจัยเห็นว่าพระสงฆ์ควรมีการนำเอารูปแบบวิธีการปกครองแบบใหม่ ๆ มาใช้ในการปกครองคณะสงฆ์ภายในวัด มีการสนับสนุนส่งเสริมให้คณะสงฆ์และเข้าร่วมกิจกรรมและมีเป้าหมายในการทำร่วมกัน รวมถึงการสร้าง ความเชื่อมั่นต่อการปกครองตนให้อยู่ในพระธรรมวินัยของคณะสงฆ์

รายการอ้างอิง

โชติ บดีรัฐ. (2556). การบริหารงานของพระสงฆ์ ในเขตการปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 เพื่อความมั่นคงแห่งพระพุทธศาสนา. สักทอง : วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, ปีที่ 19, ฉบับที่ 1, หน้า 43-54.

ไทยรัฐออนไลน์. (2560). รวมพระฉาว! พระ(แท้)ในตำนาน โค้งคังเป็น 'คติความ' ทุกรูป. ค้นหาวันที่ 17 มีนาคม 2561, ค้นหาจาก <https://www.thairath.co.th/content/1011309>.

พระครูปลัดกิตติวัฒน์ (คชา ปุญฺญโร). (2554). การบริหารจัดการวัดของพระสงฆ์ในอำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระครูสุธรรมจารี สุภโร (เดชวงษา). (2560). ความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีต่อการบริหารงานของพระสงฆ์ ในเขตอำเภอบางบาล จังหวัดมหาสารคาม. วารสารธรรมทรรศน์, ปีที่ 17, ฉบับที่ 2, พฤษภาคม – สิงหาคม 2560, หน้า 87 – 98.

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

- พระครูโสภณปทุมมากร (ชลอ ธรรมปาโล). (2554). *ประสิทธิภาพการบริหารงานของพระสงฆ์ใน
อำเภอภาษี จังหวัดพระนครศรีอยุธยา*. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการ
จัดการเชิงพุทธ, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระธรรมวรนายก (โอภาส นิรุติเมธี). (2546). *ธรรมปริทัศน์ 46*. กรุงเทพมหานคร : มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาธมมวัฒน์ ศรีประเสริฐ. (2553). *การบริหารจัดการภารกิจคณะสงฆ์ในเขตการปกครอง
จังหวัดสิงห์บุรี*. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชารัฐประศาสน
ศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย.
- พระวิจิตรสุนทราวัตร. (2560). *การบริหารจัดการด้านการปกครองเพื่อความมั่นคงแห่ง
พระพุทธศาสนาของสงฆ์ภาค 12*. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย ฉบับ
สังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์, ปีที่ 7, ฉบับที่ 3, กันยายน-ธันวาคม, หน้า 150-160.
- ไพฑูรย์ โปธิสว่าง. (2554). *ขอบข่ายและลักษณะของความรู้ทางด้านรัฐประศาสนศาสตร์
โดยสังเขป*. วารสารการเมือง การบริหาร และกฎหมาย, ปีที่ 3, ฉบับที่ 1, หน้า 116 -140.
- ไพฑูรย์ โปธิสว่าง และวิเชียร ต้นศิริคงคล. (2560). *ปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการผู้นำทางการเมือง
แบบมีอำนาจเต็มของสังคมไทย*. วารสารการเมือง การบริหาร และกฎหมาย, ปีที่ 3, ฉบับ
ที่ 1, หน้า 116 -140.
- รุจิรา สว่างแสง. (2560). *การบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมการปกครองคณะสงฆ์ภาค 15 ตามแนวคิด
การบริหารจัดการคณะสงฆ์*. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย ฉบับ
สังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์, ปีที่ 7, ฉบับที่ 1, มกราคม-เมษายน 2560, หน้า 100-112.
- สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ. (2561). *จำนวนพระภิกษุ- สามเณร ประจำปี 2560*. (ออนไลน์).
ค้นหาจาก www1.onab.go.th/DataMonk/Monk57.pdf.

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

Bass, B. M. & Avolio, B. J. (1994). *Improving Organizational Effectiveness Through Transformational Leadership*. London: Sage.

DuBrin, A. J. (1992). *Human relations : A job oriented approach*. (5th ed.). Englewood Cliffs, N. J., Prentice - Hall.

Kouzes, J. M., and Posner, B. Z.. (1995). *The leadership challenge*. (2nd ed.) San Francisco : Jossey-Bass.

Yamane, T. (1973). *Statistics-An Introductory Analysis*. 3rd ed. New York : Harper and Row Publication.

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

กลไกกลุ่มเยาวชนกล้าดำดวงจังหวัดศรีสะเกษในการป้องกันปัญหาเสพติด Mechanism of “the Klalamduan youth group Si Sa Ket province” to prevent drug problems

ธีรพงศ์ วงศ์จอม (TEERAPONG VONGJOM)

หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาบริหารรัฐกิจ คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

Master of Public Administration (MPA) Department of Public Administration,

Faculty of Political Science Thammasat University

E-mail: teerapong_pound@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 3 ประการ คือ 1) เพื่อศึกษากระบวนการทำงานด้านการป้องกันปัญหาเสพติดของกลุ่มเยาวชนกล้าดำดวงจังหวัดศรีสะเกษ 2) เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลให้การทำงานด้านการป้องกันปัญหาเสพติดของกลุ่มเยาวชนกล้าดำดวงจังหวัดศรีสะเกษประสบความสำเร็จ 3) เพื่อเสนอแนะเป็นแนวทางในการทำงานด้านการป้องกันปัญหาเสพติดในบริบทที่คล้ายคลึงกัน โดยผู้วิจัยได้กำหนดระเบียบวิธีการวิจัย (Methodology) โดยใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ได้แก่ การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) และการสัมภาษณ์แบบกลุ่ม (Group Interview) โดยใช้การเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) การสัมภาษณ์เชิงลึก เลือกจากบุคคลที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มเยาวชนกล้าดำดวงจังหวัดศรีสะเกษ จำนวน 12 คน การสัมภาษณ์แบบกลุ่ม เลือกจากบุคคลที่ทำงานในกลุ่มเยาวชนกล้าดำดวงจังหวัดศรีสะเกษ จำนวน 6 คน และอาศัยการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) ควบคู่กับวิจัยจากเอกสาร (Documentary Research) ผลการศึกษาพบว่า กระบวนการทำงานของกลุ่มเยาวชนกล้าดำดวงจังหวัดศรีสะเกษในการป้องกันปัญหาเสพติด แบ่งเป็น 2 ส่วน คือ การป้องกันปัญหาเสพติดในสถานศึกษาและการป้องกันปัญหาเสพติดในชุมชน โดยปัจจัยที่ส่งผลให้การทำงานด้านการป้องกันปัญหาเสพติดของกลุ่มเยาวชนกล้าดำดวงจังหวัดศรีสะเกษประสบความสำเร็จ ประกอบด้วย 4 ปัจจัย 1) ผู้นำเยาวชน 2) เครือข่ายการทำงาน 3) พี่เลี้ยง

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

และ 4) การมีส่วนร่วม ข้อเสนอแนะในการทำงานด้านการป้องกันปัญหาเสพติดในบริบทที่คล้ายคลึงกัน จากการศึกษาวิจัยสามารถสรุปได้ว่าหัวใจสำคัญของการทำงานเพื่อป้องกันปัญหาเสพติดคือ การมีผู้นำที่เข้มแข็ง และร่วมกันทำงานแบบเครือข่าย

คำสำคัญ: เครือข่ายการทำงาน, พี่เลี้ยง, การมีส่วนร่วม

Abstract

The objective of the research was study the working process for preventing drug problems of “the Klamduan youth group Si Sa Ket province” and the factors of successful working process “the Klamduan youth group Si Sa Ket province” providing an advice for improving the youth group in the similar condition. The research has set the methodology by using qualitative research included In-depth Interview and Group Interview and using the purposive sampling to select the sample group. In-depth Interview to collect data from 12 people who involved “the Klamduan youth group Si Sa Ket province” and Group Interview to collect data from 6 people who member of “the Klamduan youth group Si Sa Ket province”. Together with participant observations, along with documentary research. The study shows 2 working process in preventing drug problems, namely prevention of drug problems in educational institutions and community. The factors of successful working process “the Klamduan youth group Si Sa Ket province”. The first factor is the Youth leadership. Second is working network. Third is the mentor and the forth, participation with related organizations. The conclusion from this research shows that the most important factor of, “the Klamduan youth group Si Sa Ket province” is having strong youth leadership together network working.

Keywords: Working Network, Mentor, Participation

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

บทนำ

ปัจจุบันสถานการณ์ยาเสพติดโลก จากรายงาน World Drug Report 2018 ของสำนักงานป้องกันยาเสพติดและปราบปรามอาชญากรรมแห่งสหประชาชาติ (United Nations Office on Drugs and Crime : UNODC) พบว่า ยาเสพติดมีการแพร่กระจายไปทั่วโลก พื้นที่ที่พบการแพร่ระบาดมากที่สุดอยู่บริเวณประเทศในแถบภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และทวีปยุโรป สำหรับแนวโน้มสถานการณ์ปัญหายาเสพติดของประเทศไทย ยังคงเผชิญกับปัญหายาเสพติดที่ผลิตมาจากพื้นที่สามเหลี่ยมทองคำ โดยพื้นที่ภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือยังคงถูกใช้เป็นช่องทางในการลักลอบนำเข้ายาเสพติด ซึ่งยาบ้ายังเป็นตัวหลักที่มีการแพร่ระบาดมากที่สุด และในขณะเดียวกันประเทศไทยถูกใช้เป็นแหล่งพักยาเสพติดและเส้นทางลำเลียงผ่าน เพื่อส่งไอซ์ เฮโรอีน และกัญชา ไปยังประเทศที่สาม

จังหวัดศรีสะเกษอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มี 22 อำเภอ 206 ตำบล 2,688 หมู่บ้าน/ชุมชน มีอาณาเขตทิศเหนือติดต่อกับจังหวัดยโสธร ทิศตะวันออกติดต่อกับจังหวัดอุบลราชธานี ทิศตะวันตกติดต่อกับจังหวัดสุรินทร์และจังหวัดร้อยเอ็ด ทิศใต้ติดต่อกับประเทศกัมพูชา ทั้งนี้ เนื่องจากจังหวัดศรีสะเกษมีพื้นที่ติดต่อกับจังหวัดอุบลราชธานี ซึ่งมีสภาพปัญหาเสพติดค่อนข้างรุนแรง และมีพื้นที่ติดต่อกับประเทศกัมพูชาทำให้จังหวัดศรีสะเกษมีปัญหาเสพติดหลายด้าน ทั้งการลักลอบนำเข้ายาเสพติด การผลิต(ปลูก) พืชเสพติดการค้าและการแพร่ระบาดของยาเสพติดโดยปัญหาหลัก คือ ปัญหาการค้าและการแพร่ระบาดของยาเสพติดซึ่งหากเปรียบเทียบกับจังหวัดอื่นๆ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง พบว่าสภาพปัญหาเสพติดของจังหวัดศรีสะเกษอยู่ในระดับปานกลาง

ปัจจุบันเยาวชนทั้งในและนอกสถานศึกษา เป็นกลุ่มเป้าหมายที่นักค้ายาเสพติดให้ความสนใจมากที่สุด เนื่องจากเป็นวัยที่กำลังอยากรู้อยากลอง เชื่อคนง่าย ทำให้กลุ่มเหล่านี้ตกเป็นเครื่องมือของนักค้ายาเสพติด ดังนั้น จังหวัดศรีสะเกษจึงให้ความสำคัญกับเยาวชนในการเข้ามามีส่วนร่วมกับหน่วยงานภาครัฐในการดำเนินงานป้องกันปัญหาเสพติด เนื่องจากปัญหาเสพติดมีความสลับซับซ้อน ทำให้ภาครัฐไม่สามารถดำเนินงานได้เพียงลำพัง จึงจำเป็นต้องอย่างยิ่งที่จะต้องระดมความร่วมมือจากทุกภาคส่วน โดยเฉพาะจากภาคเยาวชนเพราะเยาวชนเป็นผู้รู้ปัญหา เข้าใจปัญหา และความต้องการของเยาวชนด้วยกัน และเชื่อว่าแนวทางนี้จะทำให้การป้องกันปัญหาเสพติดมีประสิทธิภาพ

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

และยั่งยืน ซึ่งกลุ่มเยาวชนดังกล่าวมีทั้งที่ดำเนินการโดยอิสระและดำเนินการภายใต้การกำกับดูแลของหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชนในฐานะเป็นองค์กรสนับสนุนหรือพี่เลี้ยง โดยกลุ่มเยาวชนกล้าล่าควนจังหวัดศรีสะเกษถือเป็นกลุ่มที่มีผลงานโดดเด่นและเป็นที่ยอมรับทั้งในและต่างประเทศ มีกระบวนการทำงานที่เป็นระบบ และประสบความสำเร็จในการป้องกันปัญหาเสพติด ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษากระบวนการทำงาน ปัจจัยที่ส่งผลให้การทำงานด้านการป้องกันปัญหาเสพติดของกลุ่มเยาวชนกล้าล่าควนจังหวัดศรีสะเกษประสบความสำเร็จเพื่อเสนอแนะเป็นแนวทางในการพัฒนารูปแบบการทำงานด้านการป้องกันปัญหาเสพติดในบริบทที่คล้ายคลึงกันทั้งนี้ เพื่อประโยชน์ต่อกลุ่มเยาวชน และองค์กร/หน่วยงานที่ทำงานด้านยาเสพติดในประเทศไทยต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

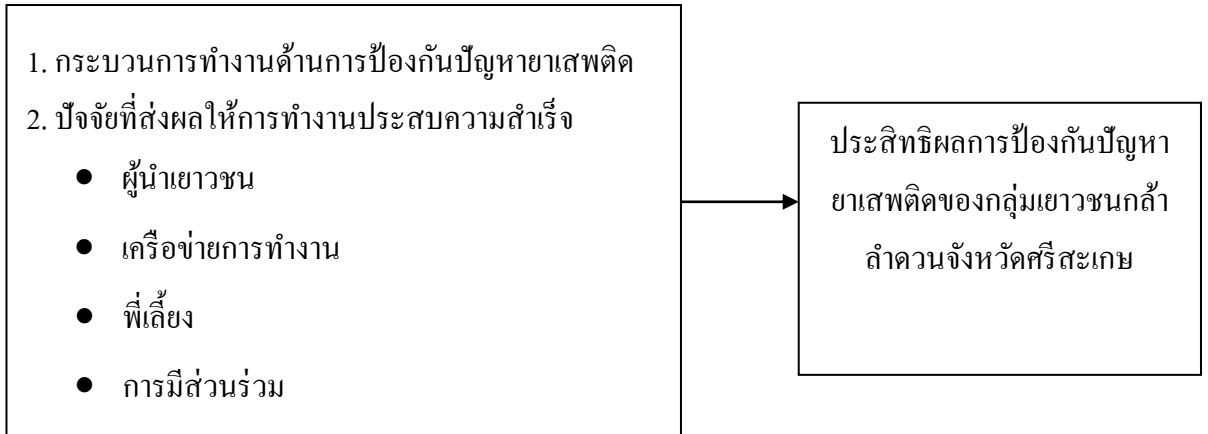
การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 3 ประการ คือ 1) เพื่อศึกษากระบวนการทำงานด้านการป้องกันปัญหาเสพติดของกลุ่มเยาวชนกล้าล่าควนจังหวัดศรีสะเกษ 2) เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลให้การทำงานด้านการป้องกันปัญหาเสพติดของกลุ่มเยาวชนกล้าล่าควนจังหวัดศรีสะเกษประสบความสำเร็จ และ 3) เสนอแนะเป็นแนวทางในการทำงานด้านการป้องกันปัญหาเสพติดในบริบทที่คล้ายคลึงกัน

กรอบแนวคิดการทำวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยต้องการศึกษากระบวนการทำงานและปัจจัยที่ส่งผลให้การทำงานด้านการป้องกันปัญหาเสพติดของกลุ่มเยาวชนกล้าล่าควนจังหวัดศรีสะเกษประสบความสำเร็จ โดยศึกษาผู้นำเยาวชน เครือข่ายการทำงาน พี่เลี้ยงของกลุ่มเยาวชน และการมีส่วนร่วมของบุคคลหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งสามารถแสดงออกมาในรูปของกรอบแนวคิด ดังนี้

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3



ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

บททวนวรรณกรรม

การวิจัย เรื่อง กลไกกลุ่มเยาวชนกล้าล่าควนจังหวัดศรีสะเกษในการป้องกันปัญหาเสพติด ผู้วิจัยได้ใช้แนวคิดหรือทฤษฎี เพื่อเป็นกรอบในการทำความเข้าใจและอธิบายถึงกระบวนการทำงานด้านการป้องกันปัญหาเสพติดของกลุ่มเยาวชนกล้าล่าควนจังหวัดศรีสะเกษ และปัจจัยที่ส่งผลให้การทำงานด้านการป้องกันปัญหาเสพติดของกลุ่มเยาวชนกล้าล่าควนจังหวัดศรีสะเกษประสบความสำเร็จ ดังนี้

1. แนวคิดการป้องกันปัญหาเสพติด การป้องกันปัญหาเสพติด หมายถึง กระบวนการที่ดำเนินการล่วงหน้า โดยการอบรมเลี้ยงดู ให้การศึกษาให้ข้อมูลข่าวสาร และให้ความรู้ ทั้งในระบบโรงเรียน นอกโรงเรียน และการศึกษาตามอัธยาศัยแก่กลุ่มเป้าหมายอย่างต่อเนื่อง อันเป็นการสร้างภูมิคุ้มกัน เพื่อป้องกันตนเอง ครอบครัว และชุมชนให้รอดพ้นจากยาเสพติด รวมทั้งการปรับปรุงสภาพแวดล้อมที่มีส่วนผลักดันให้กลุ่มเป้าหมายไปใช้ยาเสพติด (สำนักงาน ป.ป.ส., สำนักพัฒนาการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด, 2541, น. 12) ซึ่งการดำเนินการป้องกันปัญหาเสพติดสามารถดำเนินการได้หลายรูปแบบ ดังนี้ 1) การดำเนินงานป้องกันปัญหาเสพติดในสถานศึกษา กล่าวคือ สถานศึกษาถือเป็นหัวใจสำคัญในการขับเคลื่อนงานด้านการป้องกันปัญหาเสพติดลงสู่นักเรียน นิสิต นักศึกษา ซึ่งปัจจุบันสภาพปัญหามีความหลากหลาย ซับซ้อน และ

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

แปรเปลี่ยนอย่างรวดเร็ว สถานศึกษาจึงจำเป็นต้องจัดระบบงานด้านยาเสพติด เพื่อบูรณาการการทำงานร่วมกับหน่วยงานต่างๆ ทำให้สามารถดำเนินการได้อย่างเต็มประสิทธิภาพและสัมฤทธิ์ผล 2) การดำเนินงานป้องกันปัญหาเสพติดในสถานประกอบการสามารถดำเนินการได้ด้วยการประสานความร่วมมือ โดยมีนายจ้างหรือเจ้าของสถานประกอบการ ผู้ใช้แรงงานในสถานประกอบการ เข้ามามีส่วนร่วมคิด ร่วมดำเนินการกับหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน และองค์กรสาธารณประโยชน์ต่างๆ ที่ดำเนินงานด้านการป้องกันปัญหาเสพติด (สำนักงาน ป.ป.ส., สำนักพัฒนาการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด, 2553, น. 59-63, น. 65-70) และ 3) การดำเนินงานป้องกันปัญหาเสพติดในชุมชนมุ่งสนับสนุนให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันปัญหาเสพติด ด้วยมาตรการที่เหมาะสมกับปัญหาในแต่ละพื้นที่และประชากรเป้าหมาย โดยระดมความร่วมมือจากหน่วยงานทั้งภาครัฐและภาคเอกชนให้เข้ามามีส่วนในการส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนดำเนินการ ซึ่งจะทำการดำเนินงานขยายตัวกว้างขวางและครอบคลุมชุมชนที่มีปัญหาเสพติด รวมทั้งสามารถพัฒนาเป็นเครือข่ายครอบคลุมพื้นที่ทั่วประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ (สำนักงาน ป.ป.ส., สำนักพัฒนาการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด, 2541, น. 57-58)

2. แนวคิดกลุ่มเยาวชน (Youth Group) พระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. 2550 นิยามว่า เด็กหมายถึง บุคคลซึ่งมีอายุต่ำกว่า 18 ปีบริบูรณ์ และเยาวชนหมายถึง บุคคลที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีบริบูรณ์ – 25 ปีบริบูรณ์ (พระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนฯ, 2551, น. 1) สำหรับการดำเนินงานป้องกันปัญหาเสพติดในปัจจุบัน ได้แบ่งเยาวชนตามลักษณะทางพฤติกรรมออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ เยาวชนกลุ่มดี คือ เยาวชนทั่วไปที่มีพฤติกรรมปกติตามบรรทัดฐานทางสังคมและมีภูมิคุ้มกันต่อยาเสพติดในระดับที่มากกว่าเยาวชนกลุ่มอื่น เยาวชนกลุ่มเสี่ยง คือ กลุ่มเยาวชนที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนหรือมีโอกาส/แนวโน้มสูงที่จะใช้ยาเสพติด หรืออาจรวมถึงเยาวชนที่เสพยาเสพติดหรือเคยทดลองใช้บ้างแล้วแต่ยังไม่ถึงขั้นเป็นผู้ติด และเยาวชนกลุ่มเสีย คือ กลุ่มเยาวชนที่เสพ/ติดยาเสพติดเป็นประจำ และจำเป็นต้องเข้ารับการบำบัดรักษา (สำนักงาน ป.ป.ส., สำนักพัฒนาการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด, 2551, น. 2-4)

กลุ่ม/องค์กรเยาวชนมีองค์ประกอบสำคัญ 4 ประการ ดังนี้ 1) แกนนำเยาวชน กล่าวคือกลุ่ม/องค์กรเยาวชนจำเป็นต้องมีเยาวชนในพื้นที่ที่มีศักยภาพและมีภาวะผู้นำ เพื่อเป็นแกนนำริเริ่ม

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ในการรวมพลังและประสานงานกับเจ้าหน้าที่และหน่วยงานต่างๆ มาให้การสนับสนุนการดำเนินงานของกลุ่มเยาวชน โดยแกนนำแต่ละคนควรมีการพบปะกันอย่างสม่ำเสมอ และมีบุคคลที่เป็นศูนย์กลางในการประสานงานระหว่างแกนนำ เพื่อความต่อเนื่องและเชื่อมโยงการทำงานในช่วงระยะเวลาเริ่มต้นของการดำเนินงานป้องกัน แก๊สไซ และเฝ้าระวังปัญหาสุขภาพจิต 2) คณะทำงานเยาวชน กล่าวคือ การดำเนินงานป้องกันยาเสพติดในพื้นที่หมู่บ้าน/ชุมชนจะได้ผลดีที่สุดและมีประสิทธิภาพสูงสุด เมื่อคณะทำงานเป็นเยาวชน/กลุ่มเยาวชนที่อยู่ในพื้นที่ที่เป็นท้องถิ่นของตน เนื่องจากพื้นที่ท้องถิ่นดังกล่าวเป็นพื้นที่เกิดและเติบโตของเยาวชน เยาวชนจึงมีความรักถิ่นกำเนิด มีความคุ้นเคยกับสภาพภูมิประเทศ ทรัพยากร และบุคคลในพื้นที่ อีกทั้งบุคคลในพื้นที่ยังมีความรักความเอ็นดูกลุ่มเยาวชน เนื่องจากเป็นเครือญาติ ซึ่งทำให้การส่งเสริม สนับสนุนการทำงานเครือข่ายเยาวชนเป็นไปได้ด้วยความราบรื่น สำหรับในด้านของการสร้าง/พัฒนาทีมและเครือข่าย จะส่งผลให้เกิดการรวมกลุ่ม และการเชื่อมโยงกันเป็นเครือข่ายได้ง่ายและมีประสิทธิภาพ เนื่องจากสามารถมีการติดต่อประสานงานได้อย่างสม่ำเสมอ และที่สำคัญมีความต่อเนื่องและยั่งยืน อีกทั้งยังสามารถประสาน/เชื่อมโยงและร่วมเป็นเครือข่ายเดียวกับเครือข่าย/กลุ่มอื่นๆ ในพื้นที่ได้ 3) พี่เลี้ยง/องค์กรพี่เลี้ยง กล่าวคือ ถึงแม้ว่าเยาวชนจะมีพลังและแนวคิดที่สร้างสรรค์ในการทำงาน แต่เยาวชนก็มีข้อจำกัดหลายประการที่ไม่สามารถดำเนินงานป้องกัน แก๊สไซ และเฝ้าระวังปัญหาสุขภาพจิต หรืองานพัฒนาด้านอื่นๆ ตามลำพังได้ เช่น การขาดอำนาจหน้าที่ในการติดต่อประสานงานในเวทีการประชุมของส่วนราชการ การขาดประสบการณ์ในการวางแผนและตัดสินใจ การควบคุมอารมณ์ และพฤติกรรมยังอยู่ในระดับที่น้อย การขาดความรู้ในกระบวนการจัดกิจกรรม ได้แก่ เทคนิคการจัดประชุมหรือเวทีประชาคมต่างๆ การสรุปบทเรียนหลังการดำเนินกิจกรรม การจัดสรรงบประมาณ การเขียนแผน/โครงการ และข้อเสนอโครงการเพื่อขอรับการสนับสนุนงบประมาณ พี่เลี้ยงและองค์กรพี่เลี้ยงจึงมีความจำเป็นในการสนับสนุน และให้คำปรึกษาคำแนะนำแก่กลุ่ม/องค์กรเยาวชน ซึ่งพี่เลี้ยง/องค์กรพี่เลี้ยงสามารถมีได้ทั้งในระดับหน่วยงาน/บุคคล ภาครัฐ ภาคเอกชน องค์กรพัฒนาชุมชน บุคคล กลุ่มบุคคล ผู้นำในท้องถิ่น หรือพระสงฆ์ เป็นต้น โดยบทบาทของพี่เลี้ยงและองค์กรพี่เลี้ยง ก็คือ การเติมเต็มในส่วนที่กลุ่ม/องค์กรเยาวชนยังขาด ไม่ใช่การครอบงำทางความคิดหรือการชี้นำโดยขาดเหตุผล หรือใช้อำนาจในหน้าที่การงานและระดับความอาวุโสในการ

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

สั่งการ ซึ่งการทำงานควรมีความเท่าเทียมกัน การแสดงความคิดเห็นไม่ใช่ในลักษณะสายบังคับบัญชา และที่สำคัญควรร่วมเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม/องค์กรเยาวชน ไม่ใช่ทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษาเพียงครั้งคราวเท่านั้น และ 4) ฝ่ายสนับสนุนการดำเนินงานคือ ผู้ที่อยู่นอกเหนือจากการเป็นทีมงานหรือคณะทำงาน และยินดีให้การสนับสนุนการดำเนินงานของกลุ่ม/เครือข่ายโดยตรงและทางอ้อม ทั้งในด้านการจัดกิจกรรม งบประมาณ และการพัฒนาศักยภาพของทีมงานและเยาวชน (สำนักงาน ป.ป.ส., 2550, น. 3-5, สำนักงาน ป.ป.ส. และกรมการพัฒนาชุมชน, 2546, น. 2-4)

3. แนวคิดเครือข่าย (Network) เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2543) กล่าวว่า เครือข่าย หมายถึง การที่ปัจเจกบุคคล องค์กร หน่วยงานหรือสถาบันใด ได้ตกลงที่จะประสาน เชื่อมโยงเข้าหากันภายใต้วัตถุประสงค์หรือข้อตกลงอย่างใดอย่างหนึ่งร่วมกันอย่างเป็นระบบ ทั้งนี้ หากเครือข่ายมีผู้สนใจเข้าร่วมเป็นสมาชิกจำนวนมากและไม่มีการจัดระบบเครือข่ายที่ดี เครือข่ายจะเริ่มมีปัญหา เพราะเกิดความสับสน ความขัดแย้งระหว่างกัน อันเนื่องมาจากความไม่ชัดเจนในอำนาจหน้าที่ วิธีการทำงาน ตลอดจนการประสานงานระหว่างสมาชิกด้วยกัน ดังนั้น การจัดระบบบริหารเครือข่าย (Network Organizing) จึงเป็นเงื่อนไขสำคัญที่จะช่วยให้เครือข่ายดำเนินต่อไปได้อย่างราบรื่น ซึ่งมี 5 องค์ประกอบ ได้แก่ การจัดผังกลุ่มเครือข่าย (Mapping) การจัดบทบาทหน้าที่ของสมาชิกในเครือข่าย (Role and Responsibility) การจัดระบบติดต่อสื่อสาร (Communication system) การจัดระบบการเรียนรู้ร่วมกัน (Learning System) และการจัดระบบสารสนเทศ (Information System)

4. แนวคิดการมีส่วนร่วมของประชาชน (Public Participation) อรทัย ก๊กผล(2552) กล่าวว่า แนวคิดนี้ได้เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการกำหนดกฎเกณฑ์ นโยบาย กระบวนการบริหาร และตัดสินใจ โดยอยู่บนพื้นฐานของการที่ประชาชนมีอิสระทางความคิด มีความรู้ความสามารถในการกระทำ และเต็มใจที่จะเข้าร่วมในกิจกรรมนั้นๆ ทั้งนี้ การมีส่วนร่วมดังกล่าวประชาชนจะต้องเข้าร่วมอย่างครบวงจรตั้งแต่ต้นจนจบ ดังนี้ 1) ร่วมกันคิด ว่าอะไรที่เป็นปัญหาของชุมชน มีสาเหตุมาจากอะไร และควรที่จะจัดการกับปัญหาใดก่อนหลัง 2) ร่วมกันวางแผนการดำเนินงานว่าจะจัดกิจกรรมหรือโครงการอะไร จะแบ่งงานกันอย่างไร ใช้งบประมาณมากน้อยเพียงใด จะจัดหางบประมาณมาจากที่ไหน และใครจะเป็นผู้ดูแลรักษา 3) ร่วมดำเนินงาน โดยประชาชนจะต้องเข้าร่วมกิจกรรมด้วยความเต็มใจ เต็มกำลังความรู้ความสามารถของตนเอง 4)

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ร่วมกันติดตามประเมินผลตลอดเวลาที่ทำงานร่วมกัน ประชาชนจะต้องมีส่วนร่วมในการตรวจสอบถึงปัญหาอุปสรรคและร่วมกันในการหาทางแก้ไขปัญหา เพื่อให้งานหรือภารกิจดังกล่าวสามารถสำเร็จลุล่วงตามเป้าหมาย และ 5) ร่วมรับผลประโยชน์ ประชาชนที่เข้ามามีส่วนร่วมกิจกรรมของชุมชนย่อมได้รับผลประโยชน์ร่วมกัน ซึ่งอาจไม่จำเป็นที่จะต้องอยู่ในรูปของเงิน วัตถุ สิ่งของ แต่อาจเป็นความสุขสบาย ความพอใจในสภาพของความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นก็ได้

วิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดระเบียบวิธีการวิจัย (Methodology) โดยใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ได้แก่ การวิจัยเอกสาร (Documentary Research) การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) การสัมภาษณ์แบบกลุ่ม (Group Interview) และการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) ในการสำรวจและเก็บรวบรวมข้อมูล แล้วนำข้อมูลที่ได้มาประมวลผลและวิเคราะห์เพื่อหาข้อสรุป และพรรณนาถึงกลไกกลุ่มเยาวชนกัลลาควนจังหวัดศรีสะเกษในการป้องกันปัญหาเสพติด เพื่อให้ได้คำตอบที่ชัดเจนและครอบคลุมที่สุด

ผลการศึกษา

1. กระบวนการทำงานด้านการป้องกันปัญหาเสพติดของกลุ่มเยาวชนกัลลาควน

จังหวัดศรีสะเกษ

กลุ่มเยาวชนกัลลาควนจังหวัดศรีสะเกษเป็นกลุ่มเยาวชนในจังหวัดศรีสะเกษ จัดตั้งขึ้นในปี พ.ศ. 2551 มีวัตถุประสงค์ดังนี้ 1) เพื่อให้เยาวชนมีพื้นที่ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และประสบการณ์ และจัดทำกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์ 2) เพื่อสร้างและพัฒนาต้นกล้าเยาวชนที่มีความเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี กล้าคิด กล้าทำ กล้าตัดสินใจ มีคุณธรรม และรับผิดชอบต่อสังคม 3) เพื่อส่งเสริม สนับสนุนให้เยาวชนใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์สูงสุด และ 4) เพื่อเป็นกลไกในการทำงานร่วมกับหน่วยงานต่างๆ รวมทั้งเป็นศูนย์กลางในการประสานงานด้านเยาวชน โดยได้ร่วมกันกำหนดวิสัยทัศน์ กล่าวคือ “กลุ่มเยาวชนกัลลาควนจังหวัดศรีสะเกษ เป็นองค์กรต้นแบบเยาวชน และเป็นศูนย์กลางการทำงานด้านเยาวชนของจังหวัดศรีสะเกษจนเป็นที่ยอมรับทั้งในระดับจังหวัด ระดับชาติ และนานาชาติ” ซึ่งการทำงานในระยะเริ่มแรกจะมีการรับสมัครเยาวชนที่มีความรู้ความสามารถและมีความเป็นผู้นำ เข้า

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

มาเป็นแกนนำของกลุ่ม ประกอบด้วย ประธาน รองประธาน กรรมการ ปฏิคม ทรัสต์ และเลขานุการ โดยการทำงานดังกล่าวจะเน้นให้เยาวชนเป็นผู้คิดและลงมือทำด้วยตนเอง ผู้ใหญ่เป็นเพียงผู้ให้คำปรึกษา สนับสนุน หรือช่วยเหลือเท่าที่จำเป็น

ตลอดระยะเวลา 10 ปีที่ผ่านมา กลุ่มเยาวชนกล้าคำควนจังหวัดศรีสะเกษ ได้มีการทำงานอย่างต่อเนื่องและขยายเครือข่ายไปทั่วจังหวัดศรีสะเกษจนทำให้ปัญหาเสพติดลดน้อยลงและเป็นที่ยอมรับทั้งในระดับจังหวัด ระดับภาค ระดับประเทศ และนานาชาติ โดยได้รับโล่ประกาศเกียรติคุณองค์กรที่มีผลงานยอดเยี่ยมในการป้องกันยาเสพติดระดับประเทศ จากนายกรัฐมนตรีถึง 2 ปี และเป็นตัวแทนประเทศไทยเข้าร่วมประชุมในเวทีระดับนานาชาติ ซึ่งสิ่งเหล่านี้ได้สะท้อนให้เห็นว่ากลุ่มเยาวชนกล้าคำควนจังหวัด ศรีสะเกษประสบความสำเร็จอย่างยิ่งในการป้องกันปัญหาเสพติดทั้งนี้โดยมีรูปแบบในการทำงานที่มีเอกลักษณ์ของตนเอง กล่าวคือ “เยาวชนเป็นคนคิด เป็นคนทำ เป็นคนนำ และผู้ใหญ่เป็นเพียงผู้สนับสนุนและให้คำปรึกษาเท่านั้น”ซึ่งสอดคล้องกับตราสัญลักษณ์ของกลุ่มดังนี้



กล้าที่ 1 “ความกล้าคิด”

กล้าที่ 2 “ความกล้าทำในสิ่งที่ถูกต้องเหมาะสม”

กล้าที่ 3 “ความกล้านำเสนอและแสดงออกในทางสร้างสรรค์”

ภาพที่ 2 ตราสัญลักษณ์ของกลุ่มเยาวชนกล้าคำควนจังหวัดศรีสะเกษ

การทำงานด้านการป้องกันปัญหาเสพติดของกลุ่มเยาวชนกล้าคำควนจังหวัดศรีสะเกษที่ผ่านมามีรูปแบบได้แก่ การป้องกันปัญหาเสพติดในสถานศึกษาและการป้องกันปัญหาเสพติดในชุมชน ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. การป้องกันปัญหาเสพติดในสถานศึกษา เริ่มจาก 1) กลุ่มเยาวชนกล้าคำควนจังหวัดศรีสะเกษร่วมกับสถานศึกษาทำการสำรวจและจัดทำข้อมูลสถานการณ์ยาเสพติดในสถานศึกษา แล้วนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์และระดมความคิดเห็น เพื่อกำหนดโครงการหรือกิจกรรมให้ตรงกับความต้องการและบริบทของสถานศึกษานั้นๆ 2) ประสานและขอความร่วมมือผู้บริหารสถานศึกษา ครู และ

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

นักเรียน เพื่อร่วมกันคัดกรองกลุ่มเป้าหมายในการดำเนินการ โดยแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มดี คือ กลุ่มที่มีพฤติกรรมปกติ มีภูมิคุ้มกันและไม่เคยยุ่งกับยาเสพติด กลุ่มเสี่ยง คือ กลุ่มที่มีโอกาสเข้าไปยุ่งกับยาเสพติดหรือใช้ยาเสพติดเพียงครั้งคราว และกลุ่มเสีย คือ กลุ่มที่ใช้ยาเสพติดเป็นประจำ และจำเป็นต้องได้รับการบำบัดรักษาโดยด่วน 3) ร่วมกำหนดมาตรการ วิธีการ และวางระบบในการป้องกันปัญหาเสพติดในสถานศึกษาที่สอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมายแต่ละประเภทพร้อมทั้งดำเนินการและติดตามประเมินผลร่วมกับสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง 4) หากกลุ่มเยาวชนกล้าคำดวงจังหวัดศรีสะเกษและสถานศึกษามีข้อจำกัดหรือมีทรัพยากรไม่เพียงพอต่อการดำเนินงานก็จะประสานหน่วยงานในพื้นที่ให้มาร่วมทำงาน

2. การป้องกันปัญหาเสพติดในชุมชน เริ่มจาก 1) กลุ่มเยาวชนกล้าคำดวงจังหวัดศรีสะเกษร่วมกับหน่วยงานภาครัฐ เอกชน ประชาสังคม และเยาวชน กำหนดพื้นที่และกลุ่มเป้าหมายในการดำเนินการ โดยแบ่งพื้นที่เป้าหมายออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่ พื้นที่ที่มีปัญหาเสพติดรุนแรง ปานกลาง และไม่มีปัญหาเลย รวมทั้งการร่วมกันกำหนดกลุ่มเป้าหมายโดยแบ่งเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มเป้าหมายในชุมชน สถานศึกษา สถานประกอบการ และกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ 2) ดำเนินการสำรวจสถานการณ์ยาเสพติดในจังหวัดศรีสะเกษ เพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์และกำหนดมาตรการในการดำเนินงานที่เหมาะสมกับพื้นที่และกลุ่มเป้าหมายในลักษณะผสมผสาน เนื่องจากปัญหาเสพติดมีความซับซ้อน 3) ดำเนินการตามมาตรการป้องกันปัญหาเสพติดและติดตามประเมินผลร่วมกับหน่วยงานทั้งในและนอกจังหวัดศรีสะเกษ

2. ปัจจัยที่ส่งผลให้การทำงานด้านการป้องกันปัญหาเสพติดของกลุ่มเยาวชนกล้าคำดวงจังหวัดศรีสะเกษประสบความสำเร็จ จากผลการวิจัยสามารถสรุปได้เป็น 4 ปัจจัย ดังนี้

2.1 ปัจจัยด้านผู้นำเยาวชน กลุ่มเยาวชนกล้าคำดวงจังหวัดศรีสะเกษ มีผู้นำเยาวชนที่มีศักยภาพและมีภาวะความเป็นผู้นำสูง ทำหน้าที่เป็นแกนนำริเริ่มในการรวมพลังและจัดทำกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์ รวมทั้งการติดต่อประสานงานกับหน่วยงานต่างๆ ซึ่งผู้นำแต่ละคนจะมีการพบปะพูดคุยกันและทำกิจกรรมร่วมกันอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งจากการศึกษาคุณสมบัติผู้นำ พบว่า ผู้นำเยาวชนของกลุ่มเยาวชนกล้าคำดวงจังหวัดศรีสะเกษล้วนเป็นผู้ที่มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ กล้าคิด กล้าทำ และกล้านำในสิ่งที่ถูกต้องและสร้างสรรค์ มีทักษะและความสามารถในการสื่อสารที่ดีมีความน่าเชื่อถือและเป็นที่

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ยอมรับของคนทั่วไปมีความใฝ่รู้ใฝ่เรียนและชอบเรียนรู้ตลอดเวลา เป็นผู้ที่สามารถเชื่อมโยงและประสานเครือข่ายการทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีวิธีคิดที่เป็นระบบ และมีวิสัยทัศน์ในการทำงานที่ก้าวไกลกว่าเยาวชนในวัยเดียวกันประกอบกับผู้นำของกลุ่มเยาวชนกล้าคำดวนจังหวัดศรีสะเกษทุกคนเกิดและเติบโตในพื้นที่จังหวัดศรีสะเกษ จึงมีความรักและรู้สึกผูกพันกับถิ่นกำเนิดของตน รวมถึงมีความคุ้นเคยกับสภาพภูมิประเทศ ทรัพยากร บุคคล หน่วยงานในพื้นที่ อีกทั้งบุคคลในพื้นที่จังหวัดศรีสะเกษยังมีความรัก ความเอ็นดูกลุ่มเยาวชนกลุ่มนี้ เนื่องจากเป็นเครือญาติและเป็นลูกหลานเมืองดอกคำดวนด้วยกัน ส่งผลทำให้การส่งเสริม สนับสนุนการทำงานของกลุ่มเยาวชนกล้าคำดวนจังหวัดศรีสะเกษเป็นไปได้ด้วยความราบรื่น

2.2 ปัจจัยด้านเครือข่ายการทำงาน เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2543) กล่าวว่าไว้ว่าเครือข่าย หมายถึง การที่ปัจเจกบุคคล องค์กร หน่วยงาน ได้ตกลงที่จะประสาน เชื่อมโยงเข้าหากันภายใต้วัตถุประสงค์หรือข้อตกลงอย่างใดอย่างหนึ่งร่วมกันอย่างเป็นระบบนั้นกลุ่มเยาวชนกล้าคำดวนจังหวัดศรีสะเกษก็ได้มีการสร้างเครือข่ายและบูรณาการการทำงานร่วมกับองค์กร หน่วยงานทั้งภาครัฐ เอกชน ประชาสังคม และเยาวชน เพื่อดำเนินการป้องกันปัญหาเสพติด ดังนี้

1) **องค์กรภาครัฐในจังหวัดศรีสะเกษ** ประกอบด้วย สำนักงานจังหวัด สาธารณสุข ท้องถิ่นพัฒนาชุมชน พัฒนาสังคม วัฒนธรรม พระพุทธศาสนา เขตพื้นที่การศึกษา กศน. แรงงานจังหวัด ศูนย์สงเคราะห์และฝึกอาชีพ ศูนย์ประพาสิต สถานพินิจ บ้านพักเด็กเรือนจำ ประชาสัมพันธ์จังหวัดสรรพสามิต อบจ. เทศบาล อบต. ที่ว่าการอำเภอ และสถานีตำรวจภูธร

2) **องค์กรภาคประชาสังคม** ประกอบด้วย มูลนิธิริรักษ์ไทยจังหวัดศรีสะเกษ ชมรมคนรักในหลวงจังหวัดศรีสะเกษ ประชาคมงดเหล้าจังหวัดศรีสะเกษ เครือข่ายภาคประชาชนต่อต้านยาเสพติดของอำเภอกันทรลักษ์ อำเภอน้ำเกลี้ยง เทศบาลเมืองศรีสะเกษ อบต.น้ำคำ และบ้านกระแซง

3) **องค์กรภาคเยาวชน** ประกอบด้วย สภาคเด็กและเยาวชนระดับอำเภอทั้ง 22 อำเภอ จังหวัดและประเทศ สมาพันธ์เด็กและเยาวชนจังหวัดศรีสะเกษ ศูนย์อำนวยการประสานงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดภาคเยาวชนจังหวัดศรีสะเกษ กลุ่มเยาวชนลูกข้าวเหนียว กลุ่มต้นกระแซง เครือข่ายสถานักเรียนจังหวัดศรีสะเกษและสถาบันยุวทัศน์แห่งประเทศไทย

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

เมื่อมีหลายหน่วยงานเข้ามีส่วนร่วมในการทำงาน ดังนั้นจึงจำเป็นต้องมีระบบการบริหารจัดการเครือข่ายที่มีประสิทธิภาพ โดยกลุ่มเยาวชนกล้าคำควนจังหวัดศรีสะเกษ ได้ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดทำฐานข้อมูลเครือข่าย เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลบุคคล หน่วยงานที่เป็นสมาชิกเครือข่าย และมีการแบ่งบทบาทหน้าที่ ความรับผิดชอบของสมาชิกในเครือข่ายอย่างชัดเจน รวมทั้งมีการจัดทำระบบติดต่อสื่อสาร เพื่อใช้เป็นช่องทางในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างสมาชิก รวมถึงมีการจัดประชุมสัมมนา ศึกษาดูงาน เพื่อให้สมาชิกเครือข่ายได้พบปะสังสรรค์กัน ดังนั้น จากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่าการทำงานในรูปแบบเครือข่ายนี้มีความสำคัญอย่างยิ่งเพราะสามารถป้องกันปัญหาเสพติดที่ซับซ้อนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.3 ปัจจัยด้านพีเลียง แม้ว่ากลุ่มเยาวชนกล้าคำควนจังหวัดศรีสะเกษ จะมีศักยภาพในการทำงานได้สำเร็จก็ตามแต่เยาวชนก็มีข้อจำกัดหลายประการที่ไม่สามารถดำเนินงานป้องกันปัญหาเสพติดได้เพียงลำพังเนื่องจากขาดอำนาจหน้าที่ในการประสานกับส่วนราชการ ขาดประสบการณ์ในการวางแผนและตัดสินใจ มีปัญหาในการควบคุมอารมณ์และพฤติกรรม ขาดความรู้ในกระบวนการจัดกิจกรรมดั่งนั้นองค์กรแพธ (PATH) และองค์กรแพลน (PLAN) ซึ่งเป็นองค์กรภาคเอกชนที่มีภารกิจในการสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสุขภาพของคนไทย และสำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ภาค 3 ซึ่งมีการกิจหลักในการเฝ้าระวัง ป้องกัน แก้ไข ปราบปรามยาเสพติด จึงเข้ามาเป็นพีเลียงพร้อมทั้งให้การสนับสนุนงบประมาณแก่กลุ่มเยาวชนดังกล่าวในการจัดกิจกรรม

ดังนั้น พีเลียงจึงมีบทบาทสำคัญที่จะช่วยเติมเต็มการทำงานของกลุ่มเยาวชนกล้าคำควนจังหวัดศรีสะเกษให้สมบูรณ์แบบยิ่งขึ้นแต่ไม่ได้เข้าไปครอบงำความคิดหรือชี้นำ หรือใช้อำนาจหน้าที่ของพีเลียงสั่งการ แต่จะทำงานร่วมกันกับเยาวชนด้วยเท่าเทียมกัน และที่สำคัญคือ พีเลียง ได้เป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มเยาวชน ไม่ใช่ทำหน้าที่เพียงครั้งคราวเท่านั้น ซึ่งจากการศึกษาคุณสมบัติของบุคคลที่เป็นพีเลียงกลุ่มเยาวชนกล้าคำควนจังหวัดศรีสะเกษ พบว่า พีเลียงเป็นผู้ที่มีความเป็นผู้นำสูง มีความเสียสละและจิตสาธารณะมีจิตใจอยากช่วยเหลือเยาวชนและผู้อื่น เข้าใจความรู้สึกและความต้องการของเยาวชน มีความอดทน ใจเย็นและสามารถรอคอยความสำเร็จได้สามารถพูดโน้มน้าว และวางตัวเป็นกลางเพื่อให้เกิดความน่าเชื่อถือ รวมทั้งมีทักษะในการประสานงานทั้งภายในและภายนอกองค์กร

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

2.4 ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วม กลุ่มเยาวชนกล้าคำควนจังหวัดศรีสะเกษได้เข้าไปมีส่วนร่วมกับหน่วยงานต่างๆ ในการป้องกันปัญหาอาชญากรรมในพื้นที่จังหวัดศรีสะเกษ ดังนี้ 1) ร่วมคิด คือ การเข้าไปมีบทบาทในการระดมความคิดเพื่อเสนอแนวทางการป้องกันปัญหาอาชญากรรมร่วมกับเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยเสนอให้การขับเคลื่อนงานป้องกันปัญหาอาชญากรรมต้องมีเยาวชนเข้าไปมีส่วนร่วมทุกครั้ง ทั้งนี้เพื่อให้ดำเนินการได้ตรงจุดและตรงกับความต้องการของเยาวชนและประชาชนในพื้นที่ 2) ร่วมวางแผนการดำเนินงานคือมีบทบาทในการวางแผนปฏิบัติการป้องกันปราบปรามและบำบัดรักษาอาชญากรรม จังหวัดศรีสะเกษร่วมกับเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐ เอกชน ประชาสังคม และเยาวชน ทั้งนี้เพื่อให้แผนดังกล่าวสามารถนำสู่การปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม 3) ร่วมดำเนินงานคือ การที่ได้เข้าไปร่วมทำงานด้านอาชญากรรมร่วมกับหน่วยงานต่างๆ อยู่เป็นประจำ เช่น การออกตรวจพื้นที่เสี่ยง การจัดทำค่ายการจัดประชุม การรณรงค์ และการจัดทำกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์ต่างๆ 4) ร่วมกันติดตามประเมินผล กล่าวคือในแต่ละ โครงการหรือกิจกรรมที่จัดทำขึ้น จะมีการติดตามและประเมินผลการทำงานอยู่เสมอ ตั้งแต่ก่อน ระหว่าง และภายหลังดำเนิน โครงการ และ 5) ร่วมรับผลประโยชน์ กล่าวคือ การทำงานในลักษณะเครือข่ายจะปฏิเสธความรับผิดชอบร่วมกันและการร่วมรับผลประโยชน์ไม่ได้ ซึ่งกลุ่มเยาวชนกล้าคำควนจังหวัด ศรีสะเกษและเครือข่ายมีความภาคภูมิใจอย่างมาก ที่ได้เป็นส่วนหนึ่งในการป้องกันปัญหาอาชญากรรมและร่วมพัฒนาจังหวัดศรีสะเกษ ซึ่งเป็นแผ่นดินเกิดของทุกคนให้เจริญยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะแนวทางในการทำงานด้านการป้องกันปัญหาอาชญากรรมในบริบทที่คล้ายคลึงกัน

การทำงานด้านการป้องกันปัญหาอาชญากรรมโดยเยาวชน จำเป็นต้องมีผู้นำเยาวชนที่เข้มแข็ง และสามารถนำพากลุ่มไปสู่วิธีเป้าหมายได้ และมีพี่เลี้ยงที่คอยให้คำแนะนำและสนับสนุนการทำงานของเยาวชน แต่ไม่ใช่การเข้าไปครอบงำความคิดหรือชี้นำเยาวชนประกอบกับต้องอาศัยเครือข่ายความร่วมมือและการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนในสังคม เนื่องจากปัญหาอาชญากรรมมีความซับซ้อนและต้องใช้หลายมาตรการเข้าดำเนินการ ดังนั้น เยาวชนเพียงลำพังจึงไม่อาจดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพเท่าที่ควรสำหรับกรณีของกลุ่มเยาวชนกล้าคำควนจังหวัดศรีสะเกษในฐานะที่เป็นกลไกในการป้องกันปัญหาอาชญากรรม มีหัวใจสำคัญอยู่ที่ผู้นำเยาวชนและการมีส่วนร่วมของเครือข่ายการทำงานกล่าวคือ

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ผู้นำเยาวชนต้องมีลักษณะพิเศษ เช่น กล้าคิด กล้าทำ และกล้าทำในสิ่งที่ถูกต้อง มีทักษะในการสื่อสารที่ดี มีบุคลิกภาพที่น่าเชื่อถือ ชอบเรียนรู้อยู่ตลอดเวลา สามารถประสานเครือข่ายการได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีวิถีคิดที่เป็นระบบ และมีวิสัยทัศน์ในการทำงาน สำหรับในส่วนการมีส่วนร่วมของเครือข่ายการทำงานนั้น จำเป็นที่จะต้องเปิดโอกาสให้ทุกคนได้มีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ในทุกกระบวนการทำงานอย่างเท่าเทียมและเป็นธรรม และที่สำคัญอีกสิ่งหนึ่ง คือ ต้องรักษาความสัมพันธ์ของเครือข่ายการทำงานให้เหนียวแน่นอยู่ตลอดเวลา โดยการจัดกิจกรรมต่างๆ เช่น การประชุมสัมมนา การศึกษาดูงาน และการสร้างช่องทางทางการติดต่อสื่อสารผ่านสื่อออนไลน์ เป็นต้น

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัย เรื่อง กลไกกลุ่มเยาวชนกล้าดำดวงจังหวัดศรีสะเกษในการป้องกันปัญหาเสพติด พบว่าปัจจุบันสถานการณ์ปัญหาเสพติดในจังหวัดศรีสะเกษจัดอยู่ในระดับปานกลาง โดยกลุ่มที่ตกเป็นเครื่องมือของนักค้าเสพติด คือ กลุ่มเยาวชนทั้งในและนอกสถานศึกษา เนื่องจากเป็นวัยที่กำลังอยากรู้อยากลอง เชื่อคนง่าย จังหวัดศรีสะเกษจึงให้ความสำคัญกับเยาวชนในการเข้ามามีส่วนร่วมกับหน่วยงานภาครัฐ ในการดำเนินงานป้องกันปัญหาเสพติด เนื่องจากเชื่อว่าเยาวชนเป็นผู้รู้ปัญหา เข้าใจปัญหา และความต้องการของเยาวชนด้วยกัน ซึ่งกลุ่มเยาวชนกล้าดำดวงจังหวัดศรีสะเกษถือเป็นกลุ่มเยาวชนที่มีผลงานโดดเด่นและเป็นที่ยอมรับ มีกระบวนการทำงานที่เป็นระบบ และประสบความสำเร็จในการป้องกันปัญหาเสพติด ส่งผลให้ปัญหาเสพติดของจังหวัดศรีสะเกษลดน้อยลงอย่างต่อเนื่อง

กระบวนการทำงานด้านการป้องกันปัญหาเสพติดของกลุ่มเยาวชนกล้าดำดวงจังหวัดศรีสะเกษตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ การป้องกันปัญหาเสพติดในสถานศึกษาและการป้องกันปัญหาเสพติดในชุมชน โดยปัจจัยที่ส่งผลให้การทำงานด้านการป้องกันปัญหาเสพติดของกลุ่มเยาวชนกล้าดำดวงจังหวัดศรีสะเกษประสบความสำเร็จ ประกอบด้วย 4 ปัจจัย ดังนี้ ปัจจัยที่หนึ่ง ผู้นำเยาวชน กลุ่มเยาวชนกล้าดำดวงจังหวัดศรีสะเกษมีจุดเด่นที่สำคัญ คือ มีผู้นำเยาวชนที่มีศักยภาพและมีภาวะความเป็นผู้นำสูง ซึ่งผู้นำจะมีการพบปะพูดคุยกันและทำกิจกรรมร่วมกันอย่างสม่ำเสมอ ทั้งนี้ เพื่อความต่อเนื่องในการดำเนินงาน ผู้นำกลุ่มเยาวชนกล้าดำดวงจังหวัดศรีสะเกษล้วนเป็นผู้ที่มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์กล้าทำสิ่งใหม่ๆ มีทักษะในการสื่อสารที่ดีมีความน่าเชื่อถือ มีการเรียนรู้อยู่ตลอดเวลา สามารถ

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ประสานเครือข่ายการทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นผู้ที่มีวิสัยทัศน์ที่เป็นระบบ ปัจจัยที่สอง เครือข่ายการทำงาน กลุ่มเยาวชนกล้าคำควนจังหวัดศรีสะเกษ ได้มีการสร้างเครือข่ายและบูรณาการการทำงานร่วมกับองค์กร หน่วยงาน ทั้งภาครัฐ เอกชน ประชาสังคม และเยาวชน เพื่อร่วมกันป้องกันปัญหา ยาเสพติด โดยได้มีระบบการบริหารจัดการเครือข่ายที่มีประสิทธิภาพ มีช่องทางในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และติดต่อสื่อสารที่ทันสมัยสอดคล้องกับยุคประเทศไทย 4.0 ปัจจัยที่สามที่เล็ง สิ่งที่กลุ่มเยาวชนกล้า คำควนจังหวัดศรีสะเกษได้เปรียบกลุ่มอื่นคือการมีพี่เลี้ยงที่เข้มแข็ง ที่คอยให้คำแนะนำ คำปรึกษาและ สนับสนุนงบประมาณ จากการศึกษาพบว่ามี 2 องค์กรที่อยู่เคียงข้างกับกลุ่มเยาวชนกล้าคำควนจังหวัดศรี สเกษในฐานะพี่เลี้ยง คือ องค์กรแพช (PATH) และองค์กรแพลน (PLAN) และสำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ภาค 3 ปัจจัยที่สี่ คือ การมีส่วนร่วม การดำเนินการป้องกันปัญหาเสพติดต้อง อาศัยการมีส่วนร่วมจากหลายๆ หน่วยงาน กลุ่มเยาวชนกล้าคำควนจังหวัดศรีสะเกษก็ได้รับความร่วมมือ จากหลายภาคส่วนในการระดมความคิด เสนอแนะและขับเคลื่อนงานด้านยาเสพติด และได้ทำงานร่วมกับ หน่วยงานต่างๆ เป็นประจำ ไม่ว่าจะเป็นการออกตรวจพื้นที่ การจัดทำค่าย การจัดประชุม และการจัด กิจกรรมเชิงสร้างสรรค์ต่างๆรวมทั้งมีการติดตามประเมินผลทั้งก่อน ระหว่าง และหลังการดำเนิน โครงการ สูดท้ายเมื่อกลุ่มเยาวชนกล้าคำควนจังหวัดศรี สเกษและเครือข่ายที่มาร่วมกันทำงานประสบความสำเร็จใน การป้องกันปัญหาเสพติดแล้วก็จะทำให้เกิดความภาคภูมิใจจากการกระทำของตน ที่ได้เป็นส่วนหนึ่งในการ ช่วยป้องกันปัญหาเสพติดและพัฒนาจังหวัดศรี สเกษอันเป็นแผ่นดินเกิดของทุกคน

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. กลุ่มเยาวชนกล้าคำควนจังหวัดศรี สเกษควรดำเนินการเชิงรุกมากขึ้น โดยเข้าไปสร้าง ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการป้องกันปัญหาเสพติดในสถานศึกษาให้กับแกนนำสถานักเรียนและแกน นำสโมสรนักศึกษา เพื่อให้แกนนำเห็นความสำคัญในเรื่องนี้และเข้ามามีส่วนร่วมดำเนินการ รวมทั้งการ จัดทำโครงการและกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์ในการพัฒนาศักยภาพแกนนำนักเรียน นักศึกษาเหล่านั้น เพื่อให้มีประสิทธิภาพในการทำงาน และเป็นกลไกสำคัญในการทำงานร่วมกันในอนาคต และควร ร่วมมือกับหน่วยงานที่เข้ามามีส่วนร่วมค้นหาทุนชุมชนทั้งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติและเกิดขึ้นจาก

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ฝีมือมนุษย์ เช่น ทุนมนุษย์ ทุนสังคม ทุนกายภาพ ทุนธรรมชาติ และทุนการเงิน เป็นต้น ทั้งนี้ เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในกระบวนการมีส่วนร่วมและการทำงานร่วมกันของเครือข่าย

2. กระทรวงการคลัง กระทรวงยุติธรรม กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ สำนักงานรัฐมนตรี สำนักงานประธาน และกระทรวงหรือหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเงินการคลัง และเด็กและเยาวชนของประเทศ ควรร่วมกันดำเนินการทบทวนกฎหมาย หรือแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมาย หรือร่างกฎหมายใหม่ เพื่อให้มีความสอดคล้องกับสภาพการทำงานในปัจจุบันและบริบทของเด็กและเยาวชน ซึ่งถือว่ามิใช่ข้อจำกัดหลายประการ เนื่องจากยังขาดทักษะ ความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์ที่จำเป็นต่อการทำงาน ทำให้การทำงานของเด็กและเยาวชนในบางครั้ง ไม่เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด เช่น กฎหมายเกี่ยวกับการเงิน และกฎหมายเกี่ยวกับพัสดุ เป็นต้น

3. จังหวัดศรีสะเกษควรดำเนินการประสานหน่วยงานในพื้นที่ที่มีภารกิจในการพัฒนาเยาวชน การป้องกันและแก้ปัญหาสังคม รวมทั้งปัญหาสุขภาพจิต เพื่อร่วมกันหาวิธีการสนับสนุนงบประมาณ ให้กับกลุ่มเยาวชนกล้าคำควนจังหวัดศรีสะเกษ ซึ่งมีเงินงบประมาณไม่เพียงพอในการจัดทำโครงการและ กิจกรรมเชิงสร้างสรรค์ ประกอบกับการสนับสนุนเงินงบประมาณจาก สำนักงาน ป.ป.ส.ภาค 3 ในแต่ละปีไม่มีความแน่นอนและจะสนับสนุนเฉพาะ โครงการและกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันปัญหาสุขภาพจิต เท่านั้น ทางกลุ่มจึงต้องระดมทุนด้วยตนเองหรือขอสนับสนุนจากหน่วยงานอื่นทั้งในและนอกจังหวัดศรีสะเกษ เพื่อให้การขับเคลื่อนงานของกลุ่มมีความต่อเนื่องและยั่งยืน

4. การวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษากลไกเยาวชนในการป้องกันปัญหาสุขภาพจิตของจังหวัดศรีสะเกษ จากองค์กรภาคเยาวชนต้นแบบ คือ กลุ่มเยาวชนกล้าคำควนจังหวัดศรีสะเกษ เพื่อจัดทำข้อเสนอแนะแนวทางในการทำงานด้านการป้องกันปัญหาสุขภาพจิตในบริบทที่คล้ายคลึงกัน ดังนั้น เพื่อให้เกิดการพัฒนางานวิจัยด้านสุขภาพจิตอย่างต่อเนื่องและเพื่อครอบคลุมในทุกประเด็นที่เกี่ยวข้อง การศึกษาในครั้งนี้ต่อไปจึงควรทำการศึกษาองค์กรภาคเยาวชนองค์กรอื่นที่เป็นต้นแบบในการป้องกันและ แก้ไขปัญหาสุขภาพจิตทั้งในระดับตำบล ระดับอำเภอ ระดับจังหวัด ระดับภาค ระดับประเทศและระดับนานาชาติ

5. ในการศึกษาครั้งต่อไป ควรศึกษาเชิงปริมาณควบคู่กับการศึกษาในเชิงคุณภาพ ทั้งนี้ เพื่อให้สามารถเข้าใจในแต่ละประเด็นได้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

รายการอ้างอิง

- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2543). *การจัดการเครือข่าย: กลยุทธ์สำคัญสู่ความสำเร็จของการปฏิรูปการศึกษา*. กรุงเทพฯ: ชัคเชส มีเดีย.
- พระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. 2550. (2551). ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่ 125, ตอนที่ 9 ก.
- พรภณ พงษ์เพชร. (2553). *ความร่วมมือในการป้องกันปัญหายาเสพติดระหว่างองค์การภาครัฐและองค์การภาคเอกชน ศึกษาเฉพาะศูนย์อำนวยการประสานงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดภาคเยาวชน (ศอ.ปส.ย.)*. กรุงเทพฯ: คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดจังหวัดศรีสะเกษ. (2561). *แผนปฏิบัติการป้องกันปราบปรามและบำบัดรักษายาเสพติด ปี 2562 จังหวัดศรีสะเกษ*. ศรีสะเกษ: ศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดจังหวัดศรีสะเกษ.
- สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด, สำนักงานพัฒนาการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด. (2541). *แนวคิดและแนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด.
- สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดและกรมการพัฒนาชุมชน. (2546). *บทเรียนและข้อเสนอแนะในการขยายผลการดำเนินงานสร้างเครือข่ายตามแนวทางโครงการพัฒนาเยาวชนเพื่อการป้องกันยาเสพติดและสร้างชุมชนเข้มแข็ง*. (ม.ป.ท.).
- สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด, สำนักงานพัฒนาการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด. (2550). *คู่มือแนวทางการเสริมสร้างและพัฒนาเครือข่ายเยาวชนและองค์กรที่เล็งด้านยาเสพติด (พิมพ์ครั้งที่ 2)*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด.

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด, สำนักพัฒนาการป้องกันและแก้ไข
ปัญหายาเสพติด. (2551). *คู่มือ แนวทางการป้องกันยาเสพติดในเยาวชนกลุ่มเสี่ยง*.
กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด.

สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด, สำนักพัฒนาการป้องกันและแก้ไข
ปัญหายาเสพติด. (2553). *ความรู้และแนวทาง การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด
(พิมพ์ครั้งที่ 2)*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด.

อรทัย กิจผล. (2552). *คู่มือคู่มือการมีส่วนร่วมของประชาชนสำหรับนักบริหารท้องถิ่น*. กรุงเทพฯ :
เจริญสนิทวงศ์การพิมพ์.

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

**การปรับเปลี่ยนโครงสร้างและการพัฒนาการจัดการปัญหาการทุจริต
ของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ
(สำนักงาน ป.ป.ช.)**

**THE RESTRUCTURING AND THE DEVELOPMENT OF
CORRUPTION MANAGEMENT MECHANISM
IN OFFICE OF THE NATIONAL ANTI CORRUPTION
COMMISSION**

ยุทธพล ทวีตา (YUTHAPON TAWETA)

นักศึกษาระดับปริญญาโท คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

POLITICAL SCIENCE: THAMMASAT UNIVERSITY

E-mail: yuthapon.taweta@gmail.com

บทคัดย่อ

กฎหมายสูงสุดของรัฐอย่างกฎหมายรัฐธรรมนูญ มีบทบัญญัติอำนาจหน้าที่ขององค์กรต่อต้านการทุจริตอย่างสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (สำนักงาน ป.ป.ช.) ให้มีความเป็นอิสระในการจัดการปัญหาการทุจริตและการบริหารจัดการองค์กร เพื่อให้การขับเคลื่อนการต่อต้านการทุจริตเป็นไปโดยปราศจากการแทรกแซง จากอำนาจฝ่ายนิติบัญญัติ ฝ่ายบริหาร และฝ่ายตุลาการ ถึงอย่างนั้นก็ยังคงมีประเด็นคำถามต่อผลการปฏิบัติงานต่อต้านการทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช. ว่ามีประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการทำงานที่สามารถสะท้อนภาพการทำงานเชิงรุก ในกลไกการต่อต้านการทุจริตโดยเฉพาะด้านการป้องกันการทุจริต มากน้อยเพียงใด เพราะเมื่อพิจารณาจากดัชนีชี้วัดภาพลักษณ์การคอร์รัปชัน หรือแนวโน้มปริมาณเรื่องร้องเรียนกล่าวหาเกี่ยวกับการกระทำความผิดฐานทุจริต และความสามารถในการจัดการปัญหา

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

การทุจริตที่เกิดขึ้น ยังไม่สะท้อนให้เห็นว่าสำนักงาน ป.ป.ช. มีกระบวนการทำงานเชิงรุกที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากเพียงพอ ที่จะสามารถระงับยับยั้งปัญหาการทุจริตได้ ตามความมุ่งหมายของการปรับเปลี่ยนโครงสร้างให้มีความเป็นอิสระ จึงเป็นประเด็นที่น่าสนใจว่าบทบาทหน้าที่และกระบวนการทำงานของสำนักงาน ป.ป.ช. มีการปรับเปลี่ยนและมีพัฒนาการอย่างไร จากกระบวนการทำงานต่อต้านการทุจริตในอดีต และมีเหตุปัจจัยใดที่เป็นตัวส่งเสริมหรือเป็นปัญหาอุปสรรค ที่ส่งผลกระทบต่อการทำงานต่อต้านการทุจริต และมีความสอดคล้องหรือแตกต่างจากกลไกในระดับสากลอย่างไร

คำสำคัญ: สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ, กลไกการต่อต้านการทุจริต, การป้องกันการทุจริต, การปราบปรามการทุจริต

Abstract

The supreme law of the state, the constitution provides that the ONACC has a duty and power to anti the corruption's problem freely without intervention from the power of the National Assembly, the Council of Ministers and the Courts, but there are still having doubts about the performance of the corruption's prevention of ONACC that, they are reflecting the effective of the Anti – corruption strategy or not. Because, when we consider from the Corruption Perception Index (CPI) or the numbers of the corruption's complaint that come to ONACC, the result shows that they are still have a lot of complaint in pending and the CPI still in the level that unsatisfactory. So, it's interesting that the mission of corruption's prevention of the ONACC have a structure adjustment and a development in which direction, there is a differences from the past and the global anti – corruptions strategy or not, and what's the factor of the improvement and the factor of the obstacle of the corruption problem's management.

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

Keywords: Office of the National Anti – Corruption Commission, Anti – Corruption, Anti – Corruption, Prevention Corruption, Eradication Corruption

บทนำ

การทุจริตคอร์รัปชันเป็นปัญหาที่นานาประเทศได้ให้ความสำคัญที่จะดำเนินการจัดการแก้ไขและหาทางป้องกัน เนื่องมาจากผลกระทบที่เกิดขึ้นจากปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันนั้น ทำให้ระบบเศรษฐกิจ การเมืองและสังคมเกิดปัญหาในด้านต่างๆ หรือเกิดปัญหาอาชญากรรมในรูปแบบอื่นที่เกี่ยวข้องกันจากการทุจริตคอร์รัปชัน เช่น การฟอกเงิน การค้าอาวุธ การค้ามนุษย์ การค้ายาเสพติด ปัญหาการก่อการร้าย และปัญหาอาชญากรรมอื่นๆ เป็นต้น¹ การประชุมสหประชาชาติ ครั้งที่ 11 ได้มีการกำหนดปัญหาอาชญากรรม ที่ประชาคมโลกต้องให้ความร่วมมือและให้ความสำคัญในการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิด ซึ่งหนึ่งในประเด็นปัญหาที่นานาประเทศได้หยิบยกขึ้นมาในการประชุมสหประชาชาติครั้งนั้นก็คือ ปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน องค์การสหประชาชาติ (United Nations: UN) และบรรดาประเทศสมาชิก จึงได้ร่วมกันจัดทำอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการทุจริต ค.ศ. 2003 ขึ้น (United Nations Convention against Corruption : UNCAC) โดยเนื้อหาหลักในอนุสัญญาสหประชาชาติดังกล่าว แบ่งออกเป็น 4 หมวด ได้แก่ การป้องกันการทุจริต การกำหนดความผิดทางอาญา การบังคับใช้กฎหมายความร่วมมือระหว่างประเทศและการติดตามทรัพย์สินคืน² สำหรับประเทศไทยได้เข้าร่วมเป็นรัฐภาคีและให้สัตยาบันต่ออนุสัญญาสหประชาชาติดังกล่าวอย่างสมบูรณ์ เมื่อวันที่ 31 มีนาคม 2554 เป็นรัฐภาคีลำดับที่ 149³ จึงถือเป็นการแสดงออกที่สำคัญของประเทศไทย ที่ต้องการสะท้อนให้เห็นว่าประเทศไทยเองก็ตระหนักในปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน และพร้อมที่จะดำเนินการ

¹ สำนักงาน ป.ป.ช. (2560.ยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ระยะที่ 1 .2564 –พ.ศ. 2560 3 กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ.

² สำนักงาน ป.ป.ช. (2556.ยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ระยะที่ 1 .2560 –พ.ศ. 2556 2 กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ.

³ เพิ่งอ้าง, น.3 – 2.

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

จัดการปัญหาการทุจริต และการป้องกันปราบปรามการทุจริตภายในประเทศ ตามสัตยาบันที่ได้มอบไว้แก่นานาประเทศ

ประเทศไทยได้มีความพยายามที่จะดำเนินการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงกลไกการต่อต้านการทุจริต การจัดการปัญหาการทุจริตมาอย่างต่อเนื่อง องค์กรต่อต้านการทุจริตอย่างสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (สำนักงาน ป.ป.ช.) มีพัฒนาการต่อเนื่องมาจากส่วนราชการในสังกัดฝ่ายบริหารอย่างสำนักงาน ป.ป.ป. โดยในขณะที่พัฒนาการของการจัดการปัญหาการทุจริตยังอยู่ในห้วงที่สำนักงาน ป.ป.ป. มีบทบาทอำนาจหน้าที่อยู่นั้น ก็มักโดนคร่อนและครหาถึงกระบวนการต่อต้านการทุจริตที่ไม่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล นำมาสู่สมญาของสำนักงาน ป.ป.ป. ว่าเป็น “เสือกระดาษ”⁴ ภายหลังจากการปรับเปลี่ยนโครงสร้างและการพัฒนาการจัดการปัญหาการทุจริตของประเทศไทย ได้เปลี่ยนผ่านมาสู่องค์กรต่อต้านการทุจริตรูปแบบใหม่ที่มีความเป็นอิสระในการปฏิบัติหน้าที่ แต่ถึงอย่างนั้นก็ยังคงมีการข้อสงสัยถึงกระบวนการขับเคลื่อนงานต่อต้านการทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช. ว่ามีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากน้อยเพียงใด มีความแตกต่างจากเดิมเมื่อครั้งดำรงสถานะเป็นส่วนราชการในสังกัดอำนาจฝ่ายบริหารหรือไม่ และเป็นที่มาของการตั้งสมมุติฐานที่ว่า “ปัญหาการขับเคลื่อนกระบวนการป้องกันการทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช. เกิดจากการติดขัดกับความเป็นระบบราชการที่มีมาแต่เดิม ทำให้การทำงานต่อต้านการทุจริตในด้านการป้องกันการทุจริต (Prevention Corruption) ไม่สะท้อนให้เห็นถึงการทำงานเชิงรุกและขาดความยืดหยุ่นคล่องตัวในการปฏิบัติงานต่อต้านการทุจริต” และเป็นที่มาของการวิจัยในครั้งนี้

วัตถุประสงค์การวิจัย

1) เพื่อศึกษาถึงพัฒนาการของบทบาทหน้าที่ การดำเนินการจัดการปัญหาการทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช. ด้านการป้องกันการทุจริต (Prevention Corruption)

⁴ ภาส ภาสศรัทธา .(2542) .ประสิทธิภาพในการทำงานด้านปราบปรามการทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช. กรุงเทพมหานคร: ภาคนิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

บทความฉบับเต็ม

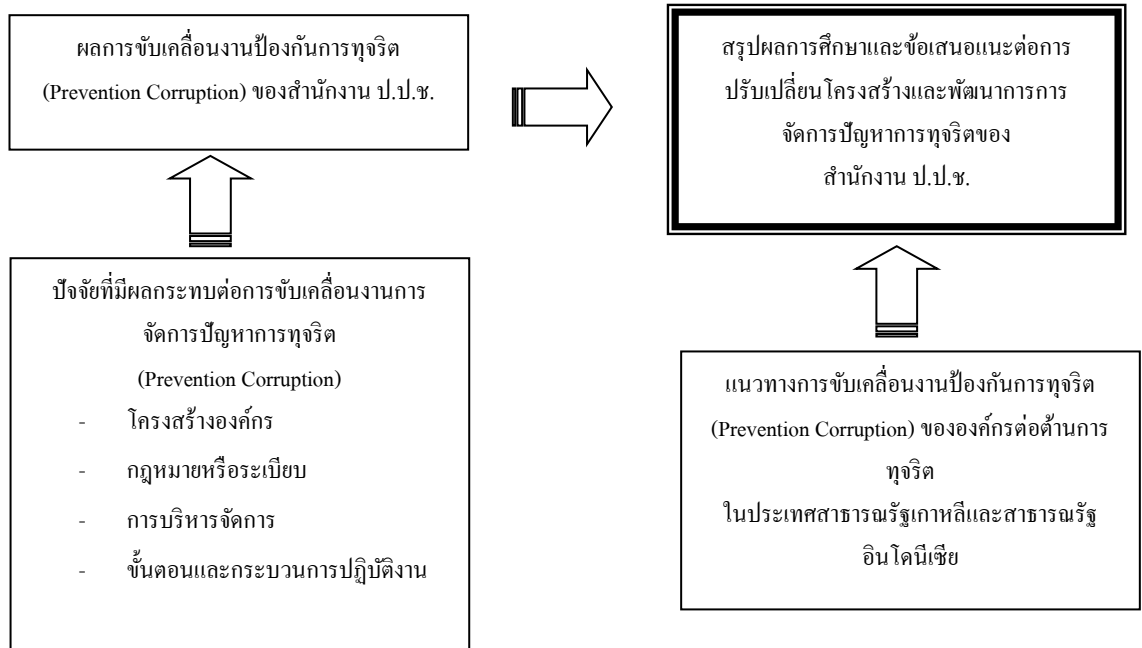
โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

2) เพื่อศึกษาวิเคราะห์ถึงประเด็นปัญหา หรือปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการทำงาน
การจัดการปัญหาการทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช. ด้านการป้องกันการทุจริต (Prevention
Corruption)

3) เพื่อแสวงหาข้อเสนอแนะแนวทาง การดำเนินการจัดการปัญหาการทุจริต ด้านการ
ป้องกันการทุจริต (Prevention Corruption) จากข้อค้นพบที่ได้จากการศึกษา

กรอบแนวคิดการทำวิจัย

ภาพที่ 1 แสดงถึงกรอบแนวคิดในการศึกษาวิจัย



บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

บททวนวรรณกรรม (แนวคิด ทฤษฎี)

พัฒนาการขององค์กรต่อต้านการทุจริตอย่างสำนักงาน ป.ป.ช. นั้น มีความเกี่ยวข้องต่อต่อเนื่องมาจาก สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ หรือสำนักงาน ป.ป.ป. เดิม ตามที่มีบทบัญญัติของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542⁵ ให้โอนบรรดาเรื่องกล่าวหา ร้องเรียนและบรรดากิจการ ทรัพย์สิน สิทธิ หนี้สิน ข้าราชการ ลูกจ้างและเงินงบประมาณของสำนักงาน ป.ป.ป. ไปเป็นของสำนักงาน ป.ป.ช. ทั้งนี้ เมื่อครั้งองค์กรต่อต้านการทุจริตของประเทศไทยยังอยู่ในวาระของการทำงานในฐานะสำนักงาน ป.ป.ป. ได้มีกระบวนการขับเคลื่อนการจัดการปัญหาการทุจริตต่อต้านการทุจริตในรูปแบบหน่วยงานราชการซึ่งสังกัดอยู่ในโครงสร้างของสำนักนายกรัฐมนตรี และเลขาธิการคณะกรรมการ ป.ป.ป. ซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการและบุคลากรของสำนักงาน ป.ป.ป. อยู่ภายใต้อำนาจการบังคับบัญชาของนายกรัฐมนตรี โดยมีกระบวนการขับเคลื่อนการต่อต้านการทุจริตในระบบราชการ กล่าวคือ⁶

1) กลไกการจัดการปัญหาการทุจริตในวาระของสำนักงาน ป.ป.ป. เป็นส่วนราชการในสังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี อยู่ภายใต้อำนาจการบังคับบัญชาของนายกรัฐมนตรี ตำแหน่งผู้บังคับบัญชาสูงสุดขององค์กร ป.ป.ป. คือ เลขาธิการคณะกรรมการ ป.ป.ป. เป็นข้าราชการพลเรือนการแต่งตั้งเลขาธิการคณะกรรมการ ป.ป.ป. จะต้องได้รับความเห็นชอบจากรัฐสภา แต่การปฏิบัติหน้าที่ราชการของข้าราชการและบุคลากรของสำนักงาน ป.ป.ป. ปฏิบัติตามคำสั่งและการบังคับบัญชาของอำนาจฝ่ายบริหาร เนื่องจากเป็นส่วนราชการที่สังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี

2) การกำหนดคุณสมบัติของคณะกรรมการ ป.ป.ป. ในวาระของการขับเคลื่อนงานต่อต้านการทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ป. ไม่ได้กำหนดคุณสมบัติของผู้ที่สามารถดำรงตำแหน่งกรรมการ ป.ป.ป. ไว้ชัดเจน ผู้มีคุณวุฒิหรือคุณสมบัติในระดับข้าราชการทั่วไปสามารถเข้ามาดำรงตำแหน่งกรรมการ ป.ป.ป. ได้

⁵ สำนักงาน ป.ป.ช. (2555.รวมกฎหมาย ระเบียบ ประกาศที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริตกรุงเทพมหานคร .: สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ.

⁶ สำนักกำกับและตรวจสอบ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา.(2549) . พัฒนาการองค์กรอิสระในประเทศไทย กรณี คณะกรรมการ ป.ป.ช. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา.

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

3) กรรมการ ป.ป.ป. ยังคงเป็นข้าราชการประจำที่สังกัดกระทรวง ทบวง กรมต่างๆ และการเป็นข้าราชการประจำยังภาระมีหน้าที่อื่นในทางราชการ ที่ต้องรับผิดชอบดำเนินการควบคู่กับการใช้อำนาจหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับกลไกการต่อต้านการทุจริต การป้องกันและปราบปรามการทุจริต กล่าวคือ การเสนอข้อเสนอนะ การสืบสวนสอบสวน การสรุปผลสำนวนความผิด เป็นต้น

4) การขับเคลื่อนการต่อต้านการทุจริตของคณะกรรมการ ป.ป.ป. เป็นไปในรูปแบบของงานประจำ ที่ไม่ได้มุ่งเน้นกระบวนการขับเคลื่อนงานในเชิงรุก โดยการมุ่งเน้นกลไกการต่อต้านการทุจริตแบบเชิงรับ กล่าวคือ การรับเรื่องร้องเรียนและการดำเนินการแสวงหาข้อเท็จจริง เพื่อพิจารณาวินิจฉัยความผิด การขับเคลื่อนงานต่อต้านการทุจริตเชิงรุกด้านการป้องกันการทุจริตนั้น ถึงแม้จะมีบทบาทสำคัญของบทบาทอำนาจหน้าที่ แต่ก็เป็นในลักษณะของการทำงานควบคู่ส่งเสริมการดำเนินการเชิงรับ

5) สำนักงาน ป.ป.ป. เป็นส่วนราชการที่มีการจัดโครงสร้างและการบริหารจัดการแบบระบบราชการ (Bureaucratization) มีกรอบแนวทางการขับเคลื่อนงานต่อต้านการทุจริต ในรูปแบบที่จำเป็นต้องมีกฎ ระเบียบ หลักเกณฑ์การปฏิบัติงานราชการ และเป็นไปตามคำสั่งการจากผู้บังคับบัญชา หรือระเบียบการดำเนินการที่จะต้องได้รับการอนุมัติ ตามขั้นตอนของทางราชการ รูปแบบจากบนลงล่าง และมีลักษณะการดำเนินการต่อต้านการทุจริต ที่มีการรวมศูนย์อำนาจการตัดสินใจไว้กับผู้บังคับบัญชาเป็นลำดับชั้นตามรูปแบบของปิรามิด

เมื่อทำการศึกษาพิจารณาองค์กรต่อต้านการทุจริตในต่างประเทศแล้ว ประเทศที่มีองค์กรต่อต้านการทุจริตที่มีพัฒนาการในการจัดการปัญหาการทุจริตได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถสร้างความเชื่อมั่นให้กับประชาชน ในระยะเวลาใกล้เคียงกันกับการที่ประเทศไทยมีพัฒนาการขององค์กรต่อต้านการทุจริต มักปรากฏชื่อของประเทศเกาหลีใต้และประเทศอินโดนีเซีย ทั้งสองประเทศดังกล่าวมีพัฒนาการในการจัดการปัญหาการทุจริต และการปรับเปลี่ยนโครงสร้างองค์กรที่สามารถใช้ในการศึกษาวิจัยเทียบเคียง ถึงกลไกการขับเคลื่อนการต่อต้านการทุจริต เนื่องจากมีพัฒนาการที่ดีสามารถข้ามผ่านนานาปัญหาอุปสรรค ในช่วงหลายทศวรรษที่ผ่านมาซึ่งพิจารณาได้จากความสำเร็จจากการพัฒนาระบบเศรษฐกิจ การปฏิรูประบบราชการและการเพิ่มมาตรการต่อต้านการทุจริต รวมถึงแนวโน้มของดัชนีชี้วัดภาพลักษณ์การคอร์รัปชัน ที่ดีหรือเป็นที่ยอมรับเพิ่ม

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

สูงขึ้นในแต่ละปี สำหรับประเทศเกาหลีใต้มีองค์กรอิสระที่มีอำนาจหน้าที่ในการขับเคลื่อนการต่อต้านการทุจริตอย่างคณะกรรมการต่อต้านการทุจริตและสิทธิพลเมือง (Anti-Corruption and Civil Rights Commission: ACRC) ทำหน้าที่ในการจัดการปัญหาการทุจริตภายในประเทศ โดยมีมาตรการต่อต้านการทุจริตในเชิงรุก เพื่อป้องกันการทุจริตหลากหลายมาตรการ ดังนี้⁷

1) กลไกการจัดการปัญหาการทุจริตของ องค์กร ACRC เป็นองค์กรอิสระสังกัดอยู่ในโครงสร้างของฝ่ายบริหารของประเทศเกาหลีใต้ แต่การทำงานขับเคลื่อนนโยบาย มาตรการ โครงการและกิจกรรมการต่อต้านการทุจริต ไม่ได้อยู่ภายใต้การบังคับบัญชาสั่งการจากฝ่ายบริหาร ถึงแม้ว่าองค์กร ACRC จะไม่มีอำนาจหน้าที่ในการขับเคลื่อนนโยบาย มาตรการ โครงการหรือกิจกรรมในโครงสร้างของหน่วยงานของรัฐที่สังกัดฝ่ายนิติบัญญัติ หรือฝ่ายตุลาการ แต่ก็สามารถรับเรื่องร้องเรียนการกระทำความผิดฐานทุจริต ของหน่วยงานของรัฐภายใต้สังกัดอำนาจฝ่ายนิติบัญญัติและตุลาการ ได้จากนั้นจึงทำการส่งเรื่องกล่าวหาหรือเรียนดังกล่าว ต่อไปยังหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง

2) องค์กร ACRC เกิดจากการควมรวมองค์กรที่มีอำนาจหน้าที่ที่คล้ายคลึงกัน 3 หน่วยงานรวมเข้าไว้ด้วยกัน คือ องค์กรเพื่อการต่อต้านการทุจริตเกาหลี องค์กรผู้ตรวจการแผ่นดิน และองค์กรคณะกรรมการวินิจฉัยอุทธรณ์คำสั่งทางปกครอง อันเป็นการปฏิรูประบบหน่วยงานของรัฐให้มีขนาดลดลงของประเทศเกาหลีใต้ เพื่อประโยชน์ในการลดความซ้ำซ้อน สร้างความรวดเร็วในการปฏิบัติงานและเพื่อลดงบประมาณในการบริหารจัดการหน่วยงานภาครัฐ

3) องค์กร ACRC เป็นองค์กรต่อต้านการทุจริตที่เน้นกระบวนการต่อต้านการทุจริตเชิงรุก กล่าวคือ มีการกำหนดขอบเขตและอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ACRC ให้ทำหน้าที่ในการป้องกันการทุจริตและรับเรื่องร้องเรียน ส่วนกระบวนการต่อต้านการทุจริตเชิงรับอย่างกระบวนการแสวงหาข้อเท็จจริง การสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริง การพิจารณาตัดสินผลความผิด หรืออาจเรียกว่ากลไกการต่อต้านการทุจริตด้านการปราบปรามการทุจริตนั้น เป็นอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐหน่วยงานอื่นๆในกระบวนการบังคับใช้กฎหมาย เช่นเดียวกับกลไกการตรวจสอบ

⁷ ภิญญาช ม่วงสมมุข. (2560). การปฏิรูปองค์กรต่อต้านการทุจริตระดับชาติของประเทศไทย: เปรียบเคียงประสบการณ์กับประเทศเกาหลีใต้และอินโดนีเซีย. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

บัญชีทรัพย์สินและหนี้สินที่ไม่ได้อยู่ในความรับผิดชอบดำเนินการของคณะกรรมการ ACRC ซึ่งกลไกการขับเคลื่อนงานป้องกันการทุจริตที่องค์กร ACRC ได้นำไปใช้ในการต่อต้านการทุจริตเชิงรุกนั้นมีบทบาทที่สำคัญและเป็นตัวแบบให้นานาประเทศได้นำไปปรับใช้ได้นั้นคือ การที่องค์กร ACRC พัฒนากลไกการวัดผลการทุจริตคอร์รัปชันขึ้น ในการดำเนินการประเมินการทำงานของหน่วยงานภาครัฐในประเทศทุกแห่งและมีการดำเนินการประเมินผลเป็นประจำทุกปี โดยเมื่อได้ดำเนินการประเมินผลการดำเนินการของหน่วยงานภาครัฐแล้ว จะมีการสรุปผลการประเมินให้หน่วยงานภาครัฐทุกหน่วยงานได้ทราบว่าการขับเคลื่อนงานสาธารณะของหน่วยงานภาครัฐนั้น จำเป็นที่จะต้องมีการปรับเปลี่ยนกระบวนการทำงานในด้านใดเพื่อส่งเสริมให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการต่อต้านการทุจริต ในการดำเนินการของหน่วยงานภาครัฐนั้น

4) องค์กร ACRC มีอำนาจหน้าที่ในการทำการตรวจสอบและประเมินผลระดับคุณธรรมของหน่วยงานภาครัฐ และการทำการประเมินศักยภาพของหน่วยงานภาครัฐในการต่อต้านการทุจริต เพื่อกระตุ้นให้หน่วยงานภาครัฐเสริมสร้างความโปร่งใสให้เกิดขึ้นในการทำงาน ซึ่งถือเป็นกลไกการต่อต้านการทุจริตเชิงรุก ด้านการป้องกันการทุจริตที่มุ่งเน้นการตัดต้นทางของการเกิดปัญหาการทุจริตในระบบบริหารปกครองของเกาหลีใต้

5) องค์กร ACRC มุ่งเน้นและให้ความสำคัญอย่างมากกับการประสานความร่วมมือกับทุกภาคส่วน เพื่อให้เกิดการระดมข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ ในการนำไปใช้เป็นแนวทางในการปรับแก้ระเบียบกฎหมายข้อบังคับที่บกพร่อง หรือปิดกั้นช่องทางที่ทำให้เกิดการทุจริตในหน่วยงานภาครัฐด้านต่างๆ ในประเทศ รวมตลอดถึงเพื่อนำข้อคิดเห็นข้อเสนอแนะที่ได้รับจากทุกภาคส่วนนี้ ไปแปลงเป็นแผนปฏิบัติการให้แก่ทุกหน่วยงานภาครัฐ

หากกล่าวถึงองค์กรต่อต้านการทุจริตในประเทศเพื่อนบ้านของประเทศไทย ในช่วงไม่กี่ปีที่ผ่านมาที่มีพัฒนาการในการจัดการปัญหาการทุจริต และสามารถจัดการปัญหาการทุจริตได้เพิ่มมากขึ้นทั้งจากการจัดการปัญหาการทุจริตในรูปแบบเชิงปริมาณ และการดำเนินการต่อต้านการทุจริตที่ทำให้มีแนวโน้มภาพลักษณ์ตามดัชนีชี้วัดการคอร์รัปชันดีขึ้นในแต่ละปี องค์กรต่อต้านการทุจริตของประเทศอินโดนีเซีย ถือเป็นองค์กรต่อต้านการทุจริตที่น่าจับตามองและมีประเด็นที่สามารถหยิบยกขึ้นมาพิจารณาศึกษา เนื่องจากเดิมทีแล้วสถานการณ์การทุจริตของประเทศ

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

อินโดนีเซียจัดได้ว่ามีความรุนแรงและมีปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันเกิดขึ้นในระบบงานของรัฐอย่างกว้างขวาง⁸

คณะกรรมการปราบปรามการทุจริตประเทศอินโดนีเซีย (Corruption Eradication Commission หรือ Komisi Pemberantasan Korupsi) เรียกโดยย่อว่าคณะกรรมการ KPK เป็นองค์กรที่มีความเป็นอิสระจากอำนาจของฝ่ายบริหาร ฝ่ายนิติบัญญัติ และฝ่ายตุลาการ ที่ได้บูรณาการโดยนำเอากลไกการต่อต้านการทุจริตทุกด้านมารวมอยู่ในองค์กรเดียว โดยมีมาตรการต่อต้านการทุจริตหลากหลายมาตรการ ดังนี้

1) องค์กร KPK มีอำนาจหน้าที่ในการดำเนินการต่อต้านการทุจริตแบบเบ็ดเสร็จเด็ดขาด กล่าวคือ องค์กร KPK มีอำนาจหน้าที่ในการดำเนินการสืบสวนสอบสวนกรณีความผิดเกี่ยวกับการทุจริตได้โดยใช้อำนาจหน้าที่ของหน่วยงานเอง สามารถดำเนินการดักฟังการสนทนาทางโทรศัพท์ การสั่งจับกุม การสั่งยึดอายัดบัญชีทรัพย์สิน การตรวจสอบภาษีย้อนหลัง การสั่งคุมขัง เป็นต้น

2) องค์กร KPK เป็นองค์กรที่ให้ความสำคัญกับการสรรหาคัดเลือกคณะกรรมการ KPK ทั้งนี้เพื่อให้การให้ข้อเสนอ คำแนะนำปรึกษาในการต่อต้านการทุจริตต่อคณะกรรมการ KPK เป็นไปด้วยความถูกต้องชัดเจนและมีความเป็นกลาง เป็นที่ยอมรับจากทุกภาคส่วนไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชนและประชาชนทั่วไปเนื่องจากขั้นตอนของการสรรหาคัดเลือกคณะกรรมการ KPK จะดำเนินการอย่างเป็นขั้นตอนและในแต่ละขั้นตอนก็ผ่านการเปิดโอกาสให้ภาคส่วนต่างๆ โคนเฉพาะจากภาคประชาชนได้พิจารณาถึงคุณสมบัติและความเหมาะสมและทั่วถึงวิพากษ์วิจารณ์ถึงความไม่เหมาะสมของผู้ที่สมัครเข้ารับการสรรหาคัดเลือกเป็นคณะกรรมการ KPK ได้ซึ่งเมื่อได้ผ่านการพิจารณาดำเนินการในส่วนต่างๆที่ภาคส่วนที่เกี่ยวข้องได้มีส่วนร่วมในการพิจารณาให้ความเห็นชอบแล้วคณะกรรมการ KPK จึงจะพิจารณาคัดเลือกผู้ที่มีความเหมาะสมเข้าเป็นคณะกรรมการที่ปรึกษา

3) องค์กร KPK มีอำนาจหน้าที่ที่สามารถจะนำเอาสำนวนเรื่องร้องเรียนคดีทุจริตที่อยู่ในความรับผิดชอบขององค์กรตำรวจหรือองค์กรอัยการ มาดำเนินการสืบสวนสอบสวนได้เองและ

⁸ Mochammad Jasir.(2555) . *The Indonesia Corruption Eradication Commission)KPK(*. วันที่ค้นข้อมูล มกราคม 2562 เข้าถึงได้ 20 จาก http://www.unafei.or.jp/english/pdf/PDF_GG5_Seminar/GG5_all.pdf

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

องค์กรตำรวจหรือองค์กรข้างต้น มีหน้าที่ต้องให้ความร่วมมือในการส่งมอบพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องให้กับองค์กร KPK ภายในระยะเวลาที่กำหนด

4) องค์กร KPK มีบทบาทอำนาจหน้าที่ ที่มุ่งเน้นกลไกการต่อต้านการทุจริตด้านการปราบปรามการทุจริต หรือการสืบสวนสอบสวนคดีทุจริตเป็นหลัก จึงทำให้กลไกการต่อต้านการทุจริตสามารถตอบโจทย์ ในเรื่องของ การลงโทษผู้กระทำการทุจริตได้อย่างรวดเร็ว และเฉียบขาด

5) องค์กร KPK มุ่งเน้นการขับเคลื่อนกลไกด้านการป้องกันการทุจริต ในทิศทางของการเข้าไปดำเนินการตรวจสอบความผิดฐานทุจริต ในหน่วยงานภาครัฐต่างๆ ได้ทุกหน่วยงาน โดยไม่ได้ใช้ลักษณะการป้องกันการทุจริตที่เน้นการจัดโครงการหรือกิจกรรม ซึ่งจัดเป็นกลไกการต่อต้านการทุจริตเชิงรุกโดยอ้อม

วิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีกรอบระยะเวลาที่จะทำการศึกษาวิจัยตั้งแต่ช่วงรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ปีพุทธศักราช 2540 เป็นต้นมา จนกระทั่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ด้วยวิธีการวิจัยดังนี้

1) ศึกษาค้นคว้าจากเอกสารและข้อมูลที่เกี่ยวข้อง (Documentary and Library Research) โดยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจาก 2 แหล่ง คือ ข้อมูลปฐมภูมิ ได้แก่ หนังสือราชการ กฎหมายรัฐธรรมนูญ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ พ.ศ. 2561 คำสั่งคณะปฏิวัติ คำสั่งคณะรักษาความสงบแห่งชาติ พระราชบัญญัติที่เกี่ยวข้อง ระเบียบกฎหมาย คำสั่งคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ กฎหมาย ข้อบังคับต่างๆ รายงานผลการปฏิบัติหน้าที่พร้อมข้อสังเกตของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ประจำปี และข้อมูลทุติยภูมิ ได้แก่ วิทยานิพนธ์ เอกสารทางราชการ เอกสารประวัติความเป็นมาที่เกี่ยวข้องกับสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เอกสารทางวิชาการ และรายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

2) นำข้อมูลที่ได้รับจากการศึกษาค้นคว้าจากเอกสารและข้อมูลที่เกี่ยวข้อง (Documentary and Library Research) มาประมวลวิเคราะห์และสรุปผลการวิจัยในรูปแบบเชิงพรรณนา

ผลการศึกษา

จากการศึกษาถึงการปรับเปลี่ยน โครงสร้างและพัฒนาการของการจัดการปัญหาการทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช. โดยยึดถือกฎหมายรัฐธรรมนูญ ฉบับพุทธศักราช 2540 เป็นต้นทางในการทำการศึกษาค้นคว้าของกลไกการต่อต้านการทุจริต พบว่าพัฒนาการของการจัดการปัญหาการทุจริต และแนวโน้มทิศทางการจัดการปัญหาการทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช. ยังไม่สะท้อนภาพของความสำเร็จในการจัดการปัญหาการทุจริต โดยเฉพาะหากพิจารณาในด้านปริมาณเรื่องร้องเรียนการทุจริต ปรากฏข้อมูลที่สะท้อนให้เห็นว่าแนวโน้มของการร้องเรียนกล่าวหาเกี่ยวกับการทุจริตมีปริมาณที่สูงขึ้นในทุกปี เช่น ข้อมูลสถิติผลการดำเนินงานด้านการจัดการเรื่องร้องเรียนคางงสะสมในปี พ.ศ. 2560 มีจำนวนรวมทั้งสิ้น 15,363 เรื่อง สำนักงาน ป.ป.ช. สามารถบริหารจัดการเรื่องร้องเรียนแล้วเสร็จ จำนวนรวมทั้งสิ้น 3,458 เรื่อง⁹ ย่อมสะท้อนให้เห็นว่ากระบวนการขับเคลื่อนการจัดการปัญหาการทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช. ยังมีความจำเป็นต้องพิจารณาทบทวนปรับปรุง ให้เกิดกระบวนการทำงานที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะกลไกการต่อต้านการทุจริตด้านการป้องกันการทุจริต ที่ถือเป็นกลไกการทำงานเชิงรุกที่สามารถการตัดทอนปริมาณปัญหาการทุจริต ป้องกันไม่ให้มีการทุจริตเกิดขึ้นได้ จึงถือเป็นบทบาทภาระหน้าที่ที่จะต้องให้ความสำคัญและปรับปรุงกระบวนการขับเคลื่อนงานต่อต้านการทุจริต

จากการทำการศึกษาค้นคว้าถึงพัฒนาการและภูมิหลังพบว่า ถึงแม้ว่าองค์กร ป.ป.ช. จะเป็นส่วนราชการที่เป็นหน่วยงานอิสระตามรัฐธรรมนูญ มีฐานะเป็นนิติบุคคล ซึ่งมีอิสระในการบริหารบุคคล การงบประมาณ และการบริหารจัดการองค์กร¹⁰ แต่กระบวนการในการบริหารจัดการองค์กร

⁹ สำนักงาน ป.ป.ช. (2560)รายงานประจำปีงบประมาณ พ.2560 .ศ. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ.

¹⁰ เพิ่งอ้าง , น.17.

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

และพัฒนาการของกลไกการต่อต้านการทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช. ยังคงติดขัดอยู่กับการบริหารจัดการแบบระบบราชการ (Bureaucratization) กล่าวคือ

1) รัฐธรรมนูญมอบความเป็นอิสระในการขับเคลื่อนกลไกการต่อต้านการทุจริตและการบริหารจัดการองค์กรให้ขึ้นอยู่กับองค์คณะของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ดังนั้น การนำข้อได้เปรียบในด้านของความเป็นอิสระ ไปติดขัดอยู่กับรูปแบบการบริหารจัดการแบบระบบราชการที่องค์อำนาจของการพิจารณาอนุมัติ อนุญาต วินิจฉัยสั่งการและการบริหารจัดการองค์กรขึ้นอยู่กับคณะกรรมการ ป.ป.ช. ทั้งหมด จึงทำให้เกิดการรวมศูนย์อำนาจการตัดสินใจและคณะกรรมการ ป.ป.ช. ต้องแบกรับภาระความรับผิดชอบทั้งในการขับเคลื่อนงานต่อต้านการทุจริตและการบริหารจัดการองค์กร ซึ่งข้อจำกัดในด้านจำนวนของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ที่มีเพียงจำนวน 9 คนตามบทบัญญัติของกฎหมายรัฐธรรมนูญไม่อาจที่จะสะท้อนภาพความมีประสิทธิภาพ ของการดำเนินการบริหารจัดการภาระหน้าที่ที่อยู่ในความรับผิดชอบซึ่งมีปริมาณและขอบเขตความรับผิดชอบที่กว้างขวางได้

2) สำนักงาน ป.ป.ช. ได้มีการจัดโครงสร้างองค์กรด้วยการขยายโครงสร้างสำนักงานไปประจำการถาวรอยู่ทั้งในระดับภาคและจังหวัด จึงทำให้โครงสร้างองค์กรมีขยายใหญ่โต เทอะทะ ไม่สอดคล้องกับความเหมาะสม ของการบริหารจัดการงานภาครัฐในยุคปัจจุบัน ที่จำเป็นต้องมีความคล่องตัวและสามารถขับเคลื่อนงานภาครัฐได้อย่างเท่าทันต่อสถานการณ์แห่งความเป็นโลกาภิวัตน์ ที่มีลักษณะของการเปลี่ยนแปลงในด้านต่างๆอย่างรวดเร็ว อันเป็นผลมาจากพัฒนาการด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ

3) สำนักงาน ป.ป.ช. มุ่งเน้นกลไกการต่อต้านการทุจริตในทุกรูปแบบทั้งการต่อต้านการทุจริตในด้านการสืบสวนสอบสวนและตรวจสอบทรัพย์สิน รวมตลอดถึงการต่อต้านการทุจริตในเชิงรุกที่มุ่งเน้นการทำงานเชิงบวก คือ การป้องกันการทุจริต จึงทำให้สำนักงาน ป.ป.ช. มีภาระความรับผิดชอบกว้างขวางในทุกรูปแบบ แต่ถึงอย่างนั้นกลไกการต่อต้านการทุจริตในเชิงรุกกลับไม่ได้แสดงบทบาทที่ชัดเจนในการขับเคลื่อนงานต่อต้านการทุจริต เนื่องจากการติดขัดกระบวนการปฏิบัติการปฏิบัติงานแบบราชการที่จำเป็นต้องได้รับการสั่งการ หรือการพิจารณาอนุมัติ อนุญาตตามลำดับชั้นการบังคับบัญชาและการกระบวนการขั้นตอนในรูปแบบปิรามิด

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

4) กระบวนการขับเคลื่อนงานการป้องกันการทุจริต โดยทั่วไปของสำนักงาน ป.ป.ช. เกิดจากการจัดโครงการหรือกิจกรรม ที่เป็นการเสริมสร้างทัศนคติ การเดินรณรงค์ประชาสัมพันธ์ การจัดการอบรมหรือให้ข้อมูลด้านการต่อต้านการทุจริต ไม่ได้เป็นไปในลักษณะของการเข้าไปตรวจสอบหน่วยงานของรัฐเพื่อป้องกันการทุจริตที่อาจเกิดขึ้น ซึ่งนั่นสะท้อนแสดงให้เห็นถึงการทำงานที่ติดยึดกรอบการขับเคลื่อนงานต่อต้านการทุจริตในลักษณะเดิม ไม่ได้มุ่งเน้นนวัตกรรมหรือพัฒนารูปแบบการขับเคลื่อนงานต่อต้านการทุจริตในรูปแบบใหม่ๆ ที่แตกต่างจากที่เคยเป็นมามากนัก ประเด็นนี้ก็สะท้อนถึงการทำงานที่มุ่งเน้นผลลัพธ์ของความสำเร็จ ในแง่ที่เกิดจากการดำเนินการตามขั้นตอนจนเสร็จสิ้นแต่ไม่มุ่งหวังผลสัมฤทธิ์ในเชิงคุณภาพ เท่าที่ควรจะเป็นสะท้อนภาพจากการขับเคลื่อนงานกิจกรรมหรือ โครงการที่เมื่อดำเนินการจนเสร็จสิ้นแล้ว ไม่ได้มีการประเมินผลหรือติดตามความต่อเนื่องของความเปลี่ยนแปลงที่อาจเกิดขึ้นจากการดำเนินการต่อต้านการทุจริตมากนัก

5) กระบวนการขับเคลื่อนงานต่อต้านการทุจริต ไม่ได้ให้ความสำคัญกับการประสานความร่วมมือจากหน่วยงานราชการและภาคส่วนอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องมากนัก ถึงแม้จะมีความพยายามในการส่งเสริมหรือสนับสนุนให้ภาคส่วนอื่นๆ ได้เข้ามามีส่วนร่วม แต่ก็ยังไม่ปรากฏภาพความสำเร็จที่ชัดเจนที่เป็นเช่นนี้เนื่องมาจากการติดยึดกรอบการทำงานที่มุ่งเน้นไปที่การทำงานตามระเบียบกฎเกณฑ์ อำนาจหน้าที่ที่องค์กรจำเป็นต้องดำเนินการ

อภิปรายผลและข้อเสนอแนะการวิจัย

ในการวิเคราะห์ห้อภิปรายผลเพื่อแสวงหาข้อค้นพบที่ได้ตั้งสมมุติฐาน และการกำหนดวัตถุประสงค์ ในบทสุดท้ายนี้คือการอภิปรายเพื่อที่จะสรุปผลจากการวิจัยว่า มีข้อค้นพบในเรื่องของการขับเคลื่อนงานต่อต้านการทุจริตขององค์กร ป.ป.ช. ที่ติดยึดความเป็นระบบราชการหรือไม่อย่างไร และเพื่อทราบถึงปัญหาอุปสรรคหรือปัจจัยหลักที่มีผลกระทบต่อกระบวนการขับเคลื่อนงานของ ป.ป.ช. ด้วยการเทียบเคียงองค์กรต่อต้านการทุจริตในต่างประเทศได้แก่ เกาหลีใต้และอินโดนีเซีย โดยการวิเคราะห์ผ่านการจัด โครงสร้างและระบบบริหารจัดการภายในองค์กร ป.ป.ช. กับการ

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

วิเคราะห์ผ่านกิจกรรมการป้องกันการทุจริตที่องค์กร ป.ป.ช. ใช้ในการขับเคลื่อนงานต่อต้านการทุจริต มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1) การจัดโครงสร้างและระบบการบริหารงานของสำนักงาน ป.ป.ช. เทียบเคียงเกาหลีใต้

พัฒนาการของการจัดโครงสร้างและระบบการบริหารงานขององค์กรต่อต้านการทุจริตของประเทศเกาหลีใต้ ก็เริ่มต้นคล้ายคลึงกับองค์กรต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชันของฮ่องกงและไทย กล่าวคือ ในอดีตที่ผ่านมาประเทศเกาหลีใต้ได้ชื่อว่ามีปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันในระดับสูง และหลายฝ่ายมองว่าปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันของประเทศเกาหลีใต้ เป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดปัญหาทางเศรษฐกิจในช่วงปี พ.ศ. 2540¹¹ ประกอบกับค่านิยมของวัฒนธรรมและสังคมของเกาหลีใต้ ที่ยึดโยงกับการอุปถัมภ์ อันเป็นสาเหตุสำคัญประการหนึ่งที่ทำให้เกิดปัญหาการทุจริต การออกแบบโครงสร้างองค์กรและระบบการบริหารงานขององค์กรต่อต้านการทุจริตของเกาหลีใต้ หรือ Anti – Corruption and Civil Rights Commission of Korea (ACRC) จึงทำให้จำเป็นที่จะต้องมีความเป็นอิสระจากการครอบงำของอำนาจอิทธิพลทางการเมืองและทางระบบราชการเหมือนกันกับประเทศไทย อย่างไรก็ตามจุดสังเกตที่สำคัญขององค์กร ACRC ก็คือการที่องค์กรต่อต้านการทุจริตของเกาหลีใต้มุ่งเน้นไปที่การขับเคลื่อนงานด้านการป้องกันการทุจริตเป็นหลัก ด้วยการทำหน้าที่ในการรับเรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับการทุจริต และดำเนินการให้คำปรึกษาให้ความรู้แก่ภาคส่วนที่เกี่ยวข้องควบคู่ไปกับการตรวจสอบการทุจริตเชิงรุก ผ่านกลไกการวัดผลการทุจริตที่องค์กร ACRC ได้ทำการศึกษาพัฒนาขึ้นมา

ด้วยเหตุผลของการขับเคลื่อนงานต่อต้านการทุจริต ที่มุ่งเน้นไปที่การป้องกันการทุจริต จึงทำให้เกาหลีใต้มีจุดเด่นสำคัญที่กระบวนการ ในการรับเรื่องร้องเรียนซึ่งมีหลากหลายช่องทางอันจะนำไปสู่การดำเนินการนำตัวผู้กระทำความผิดฐานทุจริตคอร์รัปชันมาลงโทษ และการขับเคลื่อนการป้องกันการทุจริตที่ให้ความสำคัญต่อการคุ้มครองช่วยเหลือพยาน และบรรดาผู้กล่าวหา ผู้เสียหาย ผู้ทำคำร้อง ผู้ร้องทุกข์กล่าวโทษ ผู้ให้ถ้อยคำหรือผู้แจ้งเบาะแส รวมถึงบุคลากร ผู้สืบสันดาน หรือบุคคลอื่นที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับบุคคลดังกล่าว นำมาซึ่งความสำเร็จในการ

¹¹ เอก ตังทรัพย์เจริญและอรอร ภูเจริญ .(2550) .แนวทางการประยุกต์มาตรการสากลเพื่อการต่อต้านการทุจริตของประเทศไทย. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

สร้างความเชื่อมั่นของผู้เข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องกับกลไกการต่อต้านการทุจริต ประกอบกับการที่องค์กร ACRC มีอำนาจหน้าที่ในการขับเคลื่อนงานต่อต้านการทุจริตที่มุ่งเน้นการป้องกันการทุจริต (Prevention) ด้วยการออกนโยบายต่อต้านการทุจริต วางกฎระเบียบกติกาก่อนการต่อต้านการทุจริต ให้คำแนะนำปรึกษาเสริมสร้างความรู้แก่ภาคส่วนต่างๆ ในการต่อต้านการทุจริต การประสานความร่วมมือระหว่างองค์กรภาครัฐและภาคเอกชนในการต่อต้านการทุจริต ด้วยเหตุนี้ถึงแม้ว่าองค์กรต่อต้านการทุจริตของเกาหลีใต้ จะไม่ได้ถูกออกแบบโครงสร้างอำนาจหน้าที่ไว้ให้มีบทบาทในการปราบปรามการทุจริต ก็ทำให้การต่อต้านการทุจริตประสบความสำเร็จได้เช่นเดียวกับองค์กรต่อต้านการทุจริตที่มีโครงสร้างอำนาจหน้าที่ในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

การจัดโครงสร้างองค์กรต่อต้านการทุจริตของเกาหลีใต้ที่สามารถถอดบทเรียนได้อีกประการหนึ่ง คือ การที่องค์กรต่อต้านการทุจริตได้บูรณาการหน่วยงานภาครัฐ ที่มีอำนาจหน้าที่คล้ายคลึงกันมารวมอยู่เป็นองค์กรเดียวกัน เพื่อประโยชน์ในการจัดสรรงบประมาณและการบริหารจัดการองค์กรประเด็นนี้ ก่อนข้างแตกต่างจากองค์กรต่อต้านการทุจริตในประเทศไทย ที่หน่วยงานภาครัฐที่มีอำนาจหน้าที่คล้ายคลึงกัน มีโครงสร้างและระบบการบริหารจัดการองค์กรแยกส่วนจากกัน จึงทำให้ในส่วนของงานขับเคลื่อนกิจกรรม/โครงการในบางประการ มีความซ้ำซ้อนและทับซ้อนหน้าที่กันได้ นอกจากนี้องค์กร ป.ป.ช. ยังแผ่ขยายโครงสร้างองค์กรและระบบบริหารจัดการองค์กร ลงไปในระดับพื้นที่ ซึ่งก่อให้เกิดภาพของการบริหารจัดการ ที่เป็นไปตามลำดับชั้นการบังคับบัญชา ที่แผ่ขยายสอดคล้องกับลำดับชั้นของการควบคุมสั่งการตามแบบปรัมาติด ถึงแม้จะมีความพยายามที่จะมอบหมายอำนาจหน้าที่ในบางประการ เพื่อลดทอนความยุ่งยากซับซ้อนของการอนุมัติสั่งการ (Red Tape) แต่ท้ายที่สุดเรื่องของการพิจารณาอนุมัติ อนุญาตที่สำคัญก็จำเป็นต้องผ่านการพิจารณาสั่งการจากผู้บริหารระดับสูง

เทียบเคียงการต่อต้านการทุจริตกับตัวแบบเกาหลีใต้

องค์กร ACRC ของเกาหลีใต้ถือเป็นองค์กรต่อต้านการทุจริตที่มุ่งเน้นการขับเคลื่อนงานป้องกันการทุจริตอย่างเต็มตัว การขับเคลื่อนงานป้องกันการทุจริตจึงสะท้อนภาพการทำงานเชิงรุกซึ่งมีกลไกการขับเคลื่อนการป้องกันการทุจริต ที่สามารถนำมาเป็นตัวแบบให้กับการขับเคลื่อนงานป้องกันการทุจริตขององค์กร ป.ป.ช. ได้ บทบาทหน้าที่ขององค์กร ACRC จะอาศัยการเชื่อม

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ประสานความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐในทุกภาคส่วน นอกจากนี้หากหน่วยงานภาครัฐใดประสบปัญหา กับการดำเนินงานต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชันในองค์กรของตน องค์กร ACRC ก็มีหน้าที่ที่จะต้องให้ข้อเสนอปรึกษา เพื่อให้เกิดการขับเคลื่อนงานต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชัน ให้เป็นไปตามแผนนโยบายที่วางไว้ โดยเมื่อหน่วยงานภาครัฐได้มีการนำนโยบายไปปฏิบัติแล้ว ในระยะหนึ่ง องค์กร ACRC ก็จะมีหน้าที่ในการดำเนินการให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ในส่วนที่หน่วยงานภาครัฐยังคงมีข้อบกพร่องบางประการเกี่ยวกับการขับเคลื่อนงานต่อต้านการทุจริต เป็นที่น่าสังเกตว่าการขับเคลื่อนงานป้องกันการทุจริตขององค์กร ACRC ไม่ได้ยึดองค์กรเป็นศูนย์กลางของการจัดการปัญหาการทุจริต แต่มุ่งเน้นไปที่การทำงานในการผลักดันให้เกิดการขับเคลื่อนงานต่อต้านการทุจริตขึ้นในหน่วยงานภาครัฐ องค์กร ACRC จะคอยให้ข้อเสนอแนะเพื่อให้หน่วยงานภาครัฐหน่วยงานใด ปรับปรุงแก้ไขกระบวนการขับเคลื่อนงานต่อต้านการทุจริต หน่วยงานภาครัฐจะต้องดำเนินการให้เป็นไปตามข้อวินิจฉัยสั่งการดังกล่าวและมีหน้าที่ที่จะต้องรายงานความคืบหน้าต่อคณะกรรมการ ACRC

อีกทั้งในส่วนของการกำกับติดตามตรวจสอบ การขับเคลื่อนงานต่อต้านการทุจริตของหน่วยงานภาครัฐหน่วยงานอื่น องค์กร ACRC จะดำเนินการจัดการตรวจสอบและประเมินกระบวนการขับเคลื่อนงานต่อต้านการทุจริต หรือป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันของหน่วยงานภาครัฐ ซึ่งได้ดำเนินการตามแนวทางนโยบายหรือข้อปฏิบัติ เพื่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชัน ในส่วนนี้องค์กร ACRC ได้พัฒนาเครื่องมือการประเมินระดับคุณธรรมในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ หรือ Integrity of public sector organization ขึ้น เพื่อที่จะให้เป็นเครื่องมือในการประเมินผลระดับคุณธรรม ที่มีกรอบระยะเวลาในการประเมินเป็นประจำทุกปี เพื่อให้เกิดความตระหนักถึงความจำเป็น ของการขับเคลื่อนการต่อต้านการทุจริตในหน่วยงาน เพราะการประเมินผลได้รวบรวมข้อเท็จจริง จากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของหน่วยงานแต่ละแห่ง ไม่ว่าจะเป็นเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานเองหรือประชาชนที่ได้ติดต่อราชการกับหน่วยงาน พร้อมกันนั้นเมื่อองค์กร ACRC ได้ดำเนินการประเมินผลเป็นที่แล้วเสร็จก็จะมีการสรุปผลการประเมิน ซึ่งจะทำให้ทราบถึงศักยภาพของหน่วยงานแต่ละแห่งในเรื่องการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชัน แนวคิดดังกล่าวองค์กร ป.ป.ช. ก็ได้นำมาปรับใช้และอยู่ใน

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ขั้นตอนของความพยายามผลักดัน ให้เกิดความสำเร็จของการกำกับติดตามตรวจสอบเพื่อ
ประเมินผล การขับเคลื่อนงานต่อต้านการทุจริตในองค์กรภาครัฐ

2) การจัดโครงสร้างและระบบการบริหารงานของสำนักงาน ป.ป.ช. เทียบเคียง อินโดนีเซีย

แต่เดิมประเทศอินโดนีเซียประสบกับสภาพปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันอย่างรุนแรง จน
ทำให้ได้รับการประเมินผลการรับรู้การทุจริตในระดับสูง มีความสุจริตถูกต้องในการขับเคลื่อน
กลไกภาครัฐต่ำเป็นเช่นนี้ต่อเนื่องยาวนาน จนกระทั่งการลงจากตำแหน่งของอดีตนายกรัฐมนตรี
โศก วัฒนาการของการจัดการปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันจึงดีขึ้นตามลำดับ การปรับเปลี่ยน
โครงสร้างองค์กร KPK ให้มีบทบาทอำนาจหน้าที่ในการต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชัน ที่แตกต่างจาก
รูปแบบโครงสร้างองค์กรและแตกต่างจากอำนาจหน้าที่ ที่องค์กรด้านการต่อต้านการทุจริตคอร์รัป
ชันของประเทศอินโดนีเซียเคยเป็นมา กำหนดบทบาทอำนาจหน้าที่ในการขับเคลื่อนงานต่อต้าน
การทุจริต ได้อย่างเป็นอิสระมีอำนาจหน้าที่ในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตอย่างกว้างขวาง
เพื่อจะสร้างประสิทธิภาพในกระบวนการขับเคลื่อนงานต่อต้านการทุจริต และยกระดับความ
น่าเชื่อถือเป็นที่ยอมรับของประชาชน โดยทั่วไป จึงทำให้สถานการณ์การทุจริตคอร์รัปชันของ
ประเทศอินโดนีเซีย ทุกเลาความรุนแรงลงไป จุดสำคัญที่ทำให้องค์กรต่อต้านการทุจริตอย่าง KPK
ได้รับการยอมรับเชื่อถือจากประชาชนทั่วไปมากขึ้นนั้น ประเด็นสำคัญอยู่ที่การสามารถนำตัว
นักการเมืองระดับชาติ หรือข้าราชการระดับสูงที่มีพฤติการณ์ในการกระทำความผิดฐานทุจริตคอร์
รัปชันมารับโทษทัณฑ์ ตามที่มีบทบัญญัติของกฎหมายต่อต้านการทุจริตได้ สิ่งนี้เป็นประเด็นที่
สำคัญที่ทำให้การปรับโครงสร้างองค์กรและบทบาทอำนาจหน้าที่ขององค์กรต่อต้านการทุจริต
KPK ได้รับการยกย่องยอมรับเป็นวงกว้างในหมู่ประชาชนชาวอินโดนีเซีย เมื่อเกิดความเชื่อมั่น
วางใจในระบบการจัดการปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันของภาครัฐ จึงนำมาสู่ความร่วมมือของภาค
ส่วนต่างๆ ได้อย่างสมัครใจ

ถึงแม้ว่าตามโครงสร้างอำนาจหน้าที่ขององค์กร KPK จะเป็นองค์กรต่อต้านการทุจริตที่มี
อำนาจขับเคลื่อนงานต่อต้านการทุจริต ทั้งในส่วนของการป้องกันการทุจริตและการปราบปรามการ
ทุจริตแต่บทบัญญัติของกฎหมายได้มอบอำนาจหน้าที่ไว้ให้กับองค์กร KPK มีความเด็ดขาด

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

สามารถดำเนินการต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชันได้อย่างมีประสิทธิภาพ ถึงแม้ว่าจะต้องประสานการทำงานกับหน่วยงานภาครัฐอื่นๆ แต่องค์กร KPK มีอำนาจหน้าที่ในการเรียกตรวจสอบรายงานผลการปฏิบัติงาน หรือสามารถเรียกให้หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง มาชี้แจงให้ข้อมูลเพิ่มเติมได้ นั่นหมายความว่ากลไกการขับเคลื่อนงานต่อต้านการทุจริตของอินโดนีเซียมุ่งเน้นไปที่การปราบปรามการทุจริต และกลไกการป้องกันการทุจริตก็เป็นกลไกในการป้องปรามการทุจริต มากกว่าที่จะดำเนินการส่งเสริมความร่วมมือหรือเสริมสร้างความตระหนักรู้ในปัญหาการทุจริตแบบองค์กร ป.ป.ช.

การกำหนดโครงสร้างและอำนาจหน้าที่ขององค์กร KPK ให้เป็นที่ยอมรับถึงความเป็นกลางเพื่อสร้างความยอมรับเชื่อถือผ่านการคัดเลือกคณะทำงานที่ปรึกษา (Advisory Team) ซึ่งเป็นคณะทำงานที่ผ่านการคัดเลือกจากพื้นฐาน ของความต้องการที่จะสร้างความโปร่งใสและความเป็นกลางที่ได้รับความเชื่อมั่น คำนึงถึงความรู้ความสามารถประสบการณ์ในการขับเคลื่อนงานต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชัน คำนึงถึงความเป็นกลางจากการสร้างความยอมรับของทุกภาคส่วน เพราะองค์กร KPK ให้ความสำคัญกับคณะทำงานที่ปรึกษากรรมการ KPK ซึ่งจะทำหน้าที่ในการให้ข้อเสนอแนะ คำแนะนำในการวินิจฉัยสั่งการอันเป็นคุณหรือโทษ แก่ผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดฐานทุจริตนั้นหมายความว่า เป็นการสร้างความชอบธรรมในทางหนึ่ง ให้เกิดขึ้นต่อการยอมรับในคำวินิจฉัยสั่งการของคณะกรรมการ KPK ประเด็นนี้สามารถถอดบทเรียนมาปรับใช้ให้สอดคล้องกับบริบทของโครงสร้างอำนาจหน้าที่ขององค์กร ป.ป.ช. ได้

เทียบเคียงการต่อต้านการทุจริตกับตัวแบบอินโดนีเซีย

การขับเคลื่อนงานต่อต้านการทุจริตขององค์กร KPK ถึงแม้ว่าจะมุ่งเน้นไปที่การปราบปรามการทุจริต แต่กลไกการขับเคลื่อนงานป้องกันการทุจริตก็น่าสนใจในแง่รูปแบบที่มุ่งเน้นการป้องปราม ซึ่งถือเป็นการทำงานต่อต้านการทุจริตในเชิงรุก ที่มุ่งหวังผลของการสกัดกั้นไม่ให้เกิดการทุจริต อันเป็นเหตุของความเสียหายที่ส่งผลกระทบต่อระบบการเมือง ระบบสังคมหรือระบบเศรษฐกิจ ประกอบกับขอบเขตอำนาจหน้าที่ขององค์กร KPK ที่กว้างขวางส่งผลให้การป้องปรามหรือการขับเคลื่อนกลไกการป้องกันการทุจริต ที่มุ่งหวังให้เกิดการยับยั้งการเกิดการทุจริต จึงได้ผลสำเร็จเพิ่มมากขึ้น ถึงเหล่านี้องค์กร ป.ป.ช. สามารถปรับใช้ให้เข้ากับบริบทของอำนาจ

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

หน้าที่ที่สามารถดำเนินการได้ตามกฎหมาย กล่าวคือ เพื่อมุ่งหวังการป้องกันการทุจริตในเชิงรุกในบางสถานการณ์อาจดำเนินการเข้าตรวจสอบหรือให้คำแนะนำต่อกระบวนการทำงานของหน่วยงานภาครัฐในบางกรณี แทนการจัดโครงการหรือกิจกรรมอบรมสัมมนาเพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ ซึ่งอาจวัดผลความสำเร็จในเชิงรูปธรรมได้ยากมากกว่า การดำเนินการขับเคลื่อนงานป้องกันการทุจริตด้วยการเข้าไปให้ข้อเสนอแนะ หรือตรวจสอบความถูกต้องเบื้องต้นของการปฏิบัติงานราชการ เป็นการช่วยเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจในทิศทางของการทำงานที่ถูกต้องควบคู่ไปกับการป้องกันไม่ให้เกิดการกระทำความผิดฐานทุจริตคอร์รัปชันขึ้นได้

บทสรุป

ความพยายามของประเทศไทยในการจัดการปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน ปรากฏหลักฐานความเป็นมาอย่างต่อเนื่อง จากอดีตที่ผ่านมาองค์กรที่มีหน้าที่ในการขับเคลื่อนงานต่อต้านการทุจริต ก็ได้แสดงออกให้เห็นถึงความพยายามที่จะเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผล ในการขับเคลื่อนการทำงานต่อต้านการทุจริตผ่านรูปแบบของการแสดงออกในด้านต่างๆ แต่ถึงอย่างนั้นเมื่อพิจารณาจากสถานการณ์การทุจริตที่เกิดขึ้น ผ่านมุมมองของการวิเคราะห์ทั้งในเชิงปริมาณเรื่องกล่าวหา ร้องเรียนการทุจริตหรือการรับรู้ถึงสถานการณ์การทุจริต ก็พบว่าในอดีตประเทศไทยก็ยังคงประสบกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันอยู่ในระดับสูง

ตลอดระยะเวลาของการจัดตั้งองค์กร ป.ป.ช. ก็ยังคงมีคำถามถึงประสิทธิภาพและประสิทธิผลขององค์กร ที่ได้ดำเนินการขับเคลื่อนงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตอยู่อย่างสม่ำเสมอ เพราะเมื่อพิจารณาจากสถานการณ์ปัญหาการทุจริต พบว่าไม่ได้มีความแตกต่างจากจุดเริ่มต้นของการก่อตั้งองค์กรมากนัก สาเหตุที่เป็นอย่างนั้นถึงแม้ว่าจะชี้ชัดลงไปไม่ได้ว่าเกิดจากความบกพร่องในประการใดชัดเจน แต่จากการวิจัยเพื่อแสวงหาข้อค้นพบของสาเหตุแห่งปัญหาการขับเคลื่อนงานป้องกันการทุจริตขององค์กร ป.ป.ช. พบว่าปัญหาอุปสรรคบางประการที่ถูกรังไม่ให้องค์กร ป.ป.ช. สามารถขับเคลื่อนงานต่อต้านการทุจริตไปได้อย่างที่ได้รับการคาดหวัง และสะท้อนภาพความสำเร็จของการจัดการปัญหาการทุจริตนั้นก็คือ การติดยึดระบบการทำงานแบบราชการ โดยมีการจัดโครงสร้างองค์กรที่แผ่ขยายขนาดลำดับชั้นการบังคับบัญชา สร้างเงื่อนไขขั้นตอนของ

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

การดำเนินการป้องกันและปราบปรามการทุจริต การมีระบบการบริหารองค์กรที่ยึดติดกับรูปแบบระบบราชการ ซึ่งควรมีความเป็นอิสระในการบริหารจัดการองค์กร ตามที่รัฐธรรมนูญได้บัญญัติอำนาจหน้าที่ไว้ให้ รูปแบบขั้นตอนการทำงานสายการบังคับบัญชาที่ติดยึดความเป็นระบบราชการ สะท้อนภาพจากอำนาจหน้าที่สั่งการทุกอย่างขึ้นอยู่กับองค์คณะกรรมการ ป.ป.ช. จำนวน 9 คน ซึ่งต้องแบกรับความรับผิดชอบในการขับเคลื่อนงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตทั้งประเทศ และต้องรับผิดชอบในการบริหารจัดการองค์กรซึ่งเป็นภาระที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. แบกรับไว้มากเกินไป สอดคล้องกับสภาพการณ์ของการทำงานที่มีการปรับเปลี่ยนอย่างรวดเร็ว ตามกระแสแห่งการเป็นโลกาภิวัตน์ สิ่งต่างๆเหล่านี้จึงเป็นปัญหาอุปสรรคและเป็นปัจจัยหลักที่สำคัญ ที่ได้จากการวิจัยว่าการขับเคลื่อนงานป้องกันและปราบปรามการทุจริต ติดยึดความเป็นระบบราชการทำให้การทำงานเชิงรุกมีข้อจำกัด อันเกิดจากสายการบังคับบัญชาที่แผ่ขยายตาม โครงสร้างองค์กร และการมุ่งเน้นและให้ความสำคัญต่อการทำงานในเชิงรับและปฏิบัติตามขั้นตอนระเบียบปฏิบัติที่มีอย่างเคร่งครัดจากข้อค้นพบดังกล่าวจึงมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

ข้อเสนอแนะ

1) การกระชับโครงสร้างองค์กร ป.ป.ช. การแผ่ขยายโครงสร้างองค์กร ป.ป.ช. ได้สร้างขั้นตอนการปฏิบัติงานตามแบบระบบราชการ ซึ่งไม่เป็นปัจจัยส่งเสริมให้เกิดการทำงานที่สะท้อนให้เห็นความรวดเร็ว คล่องตัว เพราะถึงแม้ว่าจะมีความพยายามในการมอบอำนาจหน้าที่ในการพิจารณาอนุมัติ อนุญาต ที่อำนาจหน้าที่ในการพิจารณายังคงผูกติดอยู่กับองค์คณะกรรมการอันเป็นไปตามบทบัญญัติของกฎหมาย เมื่อเป็นเช่นนี้โครงสร้างองค์กร ป.ป.ช. จึงควรมีรูปแบบที่กะทัดรัดคล่องตัว สามารถสนองตอบต่อการขับเคลื่อนการทำงานที่ทันต่อสถานการณ์ ลดขั้นตอนการปฏิบัติงานที่ไม่จำเป็น

2) การกำหนดชั้นตำแหน่งและสวัสดิการในสำนักงาน ป.ป.ช. ตามแนวทางขององค์กรต่อต้านการทุจริตในระดับสากลที่ประสบความสำเร็จ องค์กร ป.ป.ช. ควรให้ความสำคัญกับบุคลากรในองค์กร ทั้งนี้ ก็เพื่อเป็นการสร้างแรงจูงใจในการทำงานขับเคลื่อนต่อต้านการทุจริต อีกทั้งในฐานะขององค์กรที่ทำงานต่อต้านการทุจริต ความจำเป็นของการกำหนดชั้นตำแหน่งและ

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

สวัสดิการที่ดีย่อมเป็นการสร้างหลักประกันในทางหนึ่งได้ว่า ปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันที่จะเกิดขึ้นเสียเองในองค์กรต่อต้านการทุจริตจะไม่มีปรากฏขึ้น

3) การสนับสนุนการป้องกันการทุจริตในหน่วยงานภาครัฐ ถึงแม้ว่าองค์กร ป.ป.ช. จะเป็นองค์กรหลักตามรัฐธรรมนูญที่มีอำนาจหน้าที่โดยตรงในการขับเคลื่อนงานป้องกันและปราบปรามการทุจริต แต่การกำหนดทิศทางการทำงานโดยให้องค์กร ป.ป.ช. เป็นองค์กรหลักแต่เพียงองค์กรเดียวที่จะต้องรับผิดชอบดำเนินการต่อต้านการทุจริต ย่อมเป็นภาระความรับผิดชอบที่มากเกินไปจนแบกรับได้ การประสานความร่วมมือด้วยการกำหนดรูปแบบ การควบคุม ตรวจสอบการทำงานขับเคลื่อนการต่อต้านการทุจริต ในองค์กรภาครัฐหน่วยงานอื่นๆจึงย่อมเป็นทางออกให้กับปัญหาความรับผิดชอบที่มากเกินไปที่จะขับเคลื่อนงานต่อต้านการทุจริตเพียงลำพัง

4) การเสริมสร้างความร่วมมือจากภาคประชาชนและภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง การตัดอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตประจำจังหวัด ออกจากการขับเคลื่อนงานต่อต้านการทุจริต ย่อมเป็นการผลักภาระความรับผิดชอบในการขับเคลื่อนงานต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชันให้ตกอยู่ในความรับผิดชอบของคณะกรรมการ ป.ป.ช. เพียงจำนวน 9 คน การจะแบ่งเบาระยะความรับผิดชอบดังกล่าว องค์กร ป.ป.ช. จึงมีความจำเป็นต้องแสวงหาความร่วมมือจากภาคประชาชนและภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง เพื่อช่วยขับเคลื่อนงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตคอร์รัปชันในระดับพื้นที่

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

รายการอ้างอิง

- ภาส ภาสศรัทธา. (2542). *ประสิทธิภาพในการทำงานด้านปราบปรามการทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช. กรุงเทพมหานคร: ภาคนิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.*
- กัญญา โยยศ ม่วงสมมุข. (2560). *การปฏิรูปองค์กรต่อต้านการทุจริตระดับชาติของประเทศไทย: เปรียบเทียบประสบการณ์กับประเทศเกาหลีใต้และอินโดนีเซีย.* กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สำนักกำกับและตรวจสอบ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา. (2549). *พัฒนาการองค์กรอิสระในประเทศไทย กรณี คณะกรรมการ ป.ป.ช. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา.*
- สำนักงาน ป.ป.ช. (2555). *รวมกฎหมาย ระเบียบ ประกาศที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริต.* กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ.
- สำนักงาน ป.ป.ช. (2556). *ยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ระยะที่ 2 พ.ศ. 2556 – 2560.* กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ.
- สำนักงาน ป.ป.ช. (2560). *ยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ระยะที่ 3 พ.ศ. 2560 – 2564.* กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ.
- สำนักงาน ป.ป.ช. (2560). *รายงานประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2560.* กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ.
- เอก ตั้งทรัพย์เจริญและอรอร ภูเจริญ. (2550). *แนวทางการประยุกต์มาตรการสากลเพื่อการต่อต้านการทุจริตของประเทศไทย.* กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Mochammad Jasin. (2555). *The Indonesia Corruption Eradication Commission (KPK).* วันที่ค้นข้อมูล 20 มกราคม 2562 เข้าถึงได้จาก http://www.unafei.or.jp/english/pdf/PDF_GG5_Seminar/GG5_all.pdf

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

สามัคคี : “คำ” ในฐานะเครื่องมือทางการเมืองในการรัฐประหาร ของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ¹

Unity: A "Word" as a political tool of National Peace and Order Maintaining Council

อลงกรณ์ ฝิวขำ (Alongkorn Phiewkham)

คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

Faculty of Political Science, Thammasat University

บทคัดย่อ

การรัฐประหารในปี 2557 โดยคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ได้อ้างเรื่องความสามัคคีเป็นคำสำคัญ เพื่อแก้ไขสถานการณ์ทางการเมืองและสังคมที่มีความขัดแย้งต่อเนื่องอย่างรุนแรงมานาน 10 ปี ประกอบกับสถานการณ์ก่อนการรัฐประหารที่มีแนวโน้มจะกลายเป็นสงครามกลางเมือง จึงสามารถใช้คำว่า “สามัคคี” มาเป็นหนึ่งในเหตุผลสำคัญในการรัฐประหารได้ ทั้งนี้ โดยการมองความสามัคคีในฐานะ “คำ” จะทำให้เห็นการเดินทางของคำนั้นผ่านการเปลี่ยนแปลงของช่วงเวลาและพื้นที่จนสามารถสร้างโลกในแบบที่ต้องการขึ้นมา เช่นเดียวกับคำว่าสามัคคีที่ถูกปลุกฝังมาในสังคมไทยอย่างยาวนานและถูกนำมาใช้ในทางการเมืองอย่างประสบผลสำเร็จมาหลายครั้ง และในการรัฐประหาร 2557 ก็เป็นอีกครั้งหนึ่งในทางการเมืองที่ “คำ” ดังกล่าวถูกนำมาใช้อีกครั้ง

คำสำคัญ: คำ, สามัคคี, รัฐประหาร

¹ บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์เรื่อง สามัคคี : “คำ” ในฐานะเครื่องมือทางการเมืองในการรัฐประหารของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ของผู้เขียนที่เสนอต่อคณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ”

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

Abstract

After the National Peace and Order Maintaining Council (NPOMC) conducted coup d'état in 2014. The council has claimed unity as a key word for resolving a decade of turmoil in political and social situations, as the situation was likely on the edge of civil war. Therefore, the coup has been practicing the word of "Unity" as the important reasons for peacekeeping action. This paper examines closely to the variation usage of "Unity" which it is being used through the time and space. Likewise, "unity" has been cultivated in the Thai society for a long time. It has been used in politics successfully for many times. Thus, Thai politics has been using the word of "unity" once again in the recent military putsch.

Keywords: word, unity, coup

บทนำ

“...เพื่อให้สถานการณ์ดังกล่าวกลับเข้าสู่สภาวะปกติโดยเร็วประชาชนในชาติเกิดความรักความสามัคคีเช่นเดียวกับห้วงที่ผ่านมา...”

(ประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติฉบับที่ 1/2557)

การรัฐประหารปี 2557 โดยคณะรักษาความสงบแห่งชาติเป็นการรัฐประหารครั้งแรกที่มีการอ้างเหตุในการรัฐประหารเป็นเรื่องเกี่ยวกับความสามัคคีของคนในชาติเป็นเหตุผลสำคัญในการนำกองกำลังทหารเข้ายึดอำนาจการปกครองประเทศจากรัฐบาลนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร² (ธีรพงศ์ 2550) โดยในประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติฉบับที่ 1 เรื่อง การควบคุมอำนาจการปกครองประเทศในสองย่อหน้าแรกเป็นการอธิบายถึงเหตุการณ์ความขัดแย้งในช่วงก่อนการรัฐประหารซึ่งนำไปสู่เหตุที่ทำให้กองทัพก้าวเข้ามาเป็นผู้นำการรัฐประหารภายใต้ชื่อคณะรักษา

² ในการรัฐประหารปี 2557 เป็นครั้งแรกที่มีการใช้คำว่า เป็นข้ออ้างหลักในการรัฐประหาร โดยเพื่อ “สามัคคี” บ้าง “ความสามัคคี” รัฐประหารในประเทศไทย 12 ครั้งก่อนหน้านั้นถึงแม้จะมีการกล่าวถึง แต่ไม่ใช่เหตุผลหลักเช่นที่เกิดขึ้นในปี 2557

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ความสงบแห่งชาติ อันมีความต้องการเพื่อให้สถานการณ์ความขัดแย้งกลับสู่สภาวะปกติและเกิดความรัก “ความสามัคคี” อย่างที่ผ่านมามีตามประกาศฉบับที่ 1/2557

จากเหตุการณ์ความขัดแย้งที่ต่อเนื่องยาวนานมานับ 10 ปี ตั้งแต่ก่อนการรัฐประหารในปี 2549 มาจนถึงการรัฐประหาร 2557 มีหลายครั้งในห้วงเวลาดังกล่าวที่แนวโน้มจะกลายเป็นสงครามกลางเมือง นำไปสู่การรัฐประหารในปี 2557 คณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ซึ่งนำโดย พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ผู้บัญชาการทหารบก ได้ใช้สถานการณ์ความขัดแย้งที่ต่อเนื่องยาวนานนี้เป็นเหตุผลในการรัฐประหารตามคำประกาศฉบับที่ 1 โดยอ้างถึงเหตุการณ์ความขัดแย้งที่มีแนวโน้มจะกลายเป็นสงครามกลางเมือง เป็นเหตุให้กองทัพใช้กำลังเข้าควบคุมสถานการณ์โดยการควบคุมอำนาจทั้งหมดไว้ โดยได้ทำการยุติการชุมนุมที่เกิดขึ้นในหลายจุดรอบกรุงเทพมหานครซึ่งเป็นภาพที่แสดงออกถึงความขัดแย้งที่ต่อเนื่องยาวนานของการเมืองไทย เพราะตลอดระยะเวลากว่า 10 ปี ของการเมืองไทยมีการชุมนุมขนาดใหญ่เกิดขึ้นหลายครั้ง โดยกลุ่มการเมืองหลายกลุ่ม และหลายครั้งเกิดความรุนแรงตามมาอีกด้วย³ จึงทำให้บรรยากาศของการชุมนุมทางการเมืองกลายเป็นสัญลักษณ์ของความขัดแย้ง และเป็นการตอกย้ำให้เห็นถึงการแตกความสามัคคีของคนในชาติได้เป็นอย่างดี ทำให้คนในสังคมจำนวนหนึ่งมีความเบื่อหน่ายกับบรรยากาศลักษณะเช่นนี้ (กรุงเทพโพล 2553, สวณคูสิตโพล 2556) ดังนั้น การยุติการชุมนุมหลังจากการรัฐประหารจึงเป็นสิ่งที่ทำให้เหตุผลในการเข้ามาเพื่อยุติความขัดแย้งและนำความสามัคคีกลับมา มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น

³ ในช่วง 10 ปี ที่ผ่านมามีเหตุการณ์ชุมนุมทางการเมืองหลายครั้ง และมีหลายครั้งที่มีแนวโน้มที่จะพัฒนาความรุนแรงจนถึงขั้นสงครามกลางเมือง เช่น การกระชกพื้นที่ของรัฐบาลนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ ต่อกลุ่มแนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการแห่งชาติ โดยแบ่งเป็นสองครั้งคือในช่วงเดือนเมษายน และเดือนพฤษภาคม ปี 2553 โดยทั้งสองเหตุการณ์มีผู้เสียชีวิตรวมกันมากกว่า 100 คน และบาดเจ็บอีกกว่า 2,000 คน โดยรายงานเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวมีหลายกลุ่มจัดทำขึ้นเพื่ออธิบายเหตุการณ์ เช่น “รายงานผลการตรวจสอบเพื่อมีข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย กรณีการชุมนุมของกลุ่ม นปช. ระหว่างวันที่ 12-19 พฤษภาคม 2553” ของ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (กสม.) หรือ “รายงานฉบับสมบูรณ์คณะกรรมการอิสระตรวจสอบและค้นหาความจริงเพื่อการปรองดองแห่งชาติ (คอป.) กรกฎาคม 2553 – กรกฎาคม 2555” หรือ รายงาน ศูนย์ข้อมูลผู้ได้รับผลกระทบเหตุสลายชุมนุม เมษายน – พฤษภาคม 2553 (ศปช.) เรื่อง “ความจริงเพื่อความยุติธรรม: เหตุการณ์และผลกระทบจากการสลายการชุมนุม เมษายน-พฤษภาคม 53” เป็นต้น

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

นอกจากตลอดระยะเวลา 10 ปี ของเหตุการณ์ความต่อเนื่องทางการเมืองที่เต็มไปด้วยบรรยากาศของความขัดแย้งแล้ว สถานการณ์ในช่วงก่อนการรัฐประหารก็ยังมีส่วนสำคัญที่ทำให้การใช้สาเหตุเรื่องความสามัคคีในการรัฐประหารได้ผลเป็นอย่างดี เพราะในสมัยรัฐบาลของนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร มีความพยายามในการชุมนุมทางการเมือง โดยมีประเด็นต่างๆ แต่ไม่สามารถยกระดับการชุมนุมให้ต่อเนื่องยาวนานได้ (พงศัพัตน์ 2556) จนในที่สุดหลังจากความพยายามในการผลักดันร่างพระราชบัญญัตินิรโทษกรรมฯ ให้กับนักโทษทางการเมืองของพรรคเพื่อไทย ก็เป็นสาเหตุที่ทำให้มีการชุมนุมขนาดใหญ่และต่อเนื่องยาวนานจนกระทั่งสิ้นสุดหลังเกิดรัฐประหารในที่สุด โดยในช่วงเวลาของการชุมนุมกลุ่มคณะกรรมการประชาชนเพื่อการเปลี่ยนแปลงประเทศไทยให้เป็นประชาธิปไตยที่สมบูรณ์อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข (กปปส.) ที่เป็นแกนหลักได้มีการสร้างเงื่อนไขหรือสร้างแรงกดดันต่อรัฐบาลของนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร ในหลากหลายรูปแบบติดต่อกัน จนกระทั่งเกิดการรัฐประหารในที่สุด

สถานการณ์ทางการเมืองที่เกิดขึ้นเอื้อให้กับกองทัพนำเอาคำว่า “สามัคคี” มาเป็นส่วนหนึ่งของเหตุผลในการทำรัฐประหาร รวมไปถึงภายหลังจากการรัฐประหารคำว่า “สามัคคี” ก็ถูกใช้ในหลากหลายแง่มุมเพื่อรองรับการกระทำของคณะรัฐประหาร โดยเฉพาะความต้องการรักษาบรรยากาศของความสงบ ไม่มีการชุมนุมทางการเมืองอันเป็นสัญลักษณ์ของความขัดแย้ง ซึ่งทำให้มีผู้ถูกจับกุม ดำเนินคดี และถูกขัดขวางเนื่องจาก คสช. มองว่าเป็นการชุมนุมทางการเมือง (ศูนย์ข้อมูลกฎหมายและคดีเสรีภาพ 2561) ในขณะที่เดียวกันก็มีการเปิดเพลงทั้งในสื่อทีวี วิทยู ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับความสามัคคีอยู่ตลอดเวลาเป็นเวลานานไม่ต่ำกว่า 2 ปี⁴ ดังเนื้อเพลง “วันพรุ่งนี้” ในตอนหนึ่งว่า “..บ้านเมืองจะเดินต่อไป จะมีหวังได้ด้วยสามัคคี...”

⁴ หลังการรัฐประหารทาง คสช. ได้แต่งบทเพลงที่มีเนื้อหาให้เกิดความสามัคคีขึ้นมาหลายบทเพลงและเปิดในสื่อหลายประเภทเช่น วิทยู โทททัศน์ และการโฆษณาตามสื่อสิ่งพิมพ์หรือป้ายโฆษณา ซึ่งทั้งหมดจะเปิดตลอดเวลาทั้งวัน ในทุกชั่วโมง โดยบทเพลงที่มักจะถูกเปิดบ่อยครั้งมากที่สุด บทเพลงในช่วง 2 ปี 2 ได้แก่ เพลง และ “วันพรุ่งนี้” “เพลง คืนความสุขให้ประเทศ” “ไทย

มองสามัคคีในฐานะ “คำ”

“คำ” ว่า “สามัคคี” ถูกใช้เป็นข้ออ้างในการรัฐประหารปี 2557 ตามที่กล่าวมาแล้ว เพราะเหตุใดคำนี้จึงสามารถถูกนำมาใช้เป็นข้ออ้างในการรัฐประหารได้? ผู้ศึกษาเริ่มต้นโดยการทำ ความเข้าใจกับ “คำ” (Words) เป็นอันดับแรก โดยค้นหว่า “คำ” ทำไมสามารถถูกนำมาใช้ในทาง การเมืองได้ โดยเฉพาะถูกนำมาใช้เป็นข้ออ้างในการรัฐประหาร ในงานเขียนเรื่อง “Word in Motion : toward a global lexicon ” ของคาโรล กัลลิก และแอนนา ซิงค์ (Gluck and Tsing 2009) ได้อธิบายถึงความสัมพันธ์ของ “คำ” กับ “โลก” (Worlds) ไว้ว่าถ้า “คำ” เปลี่ยน “โลก” ก็เปลี่ยน พลังของคำได้สร้างโลก ในขณะที่เดียวกัน โลกที่เรารู้จักมีพลังในการสร้างคำ หนังสือเล่มนี้อธิบาย ให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่าง “โลก” และ “คำ” ว่ามีส่วนสร้างกันและกันขึ้นมา

โลกในที่นี้ไม่ใช่โลกในเชิงกายภาพ แต่เป็น โลกทางสังคมที่มีหลายโลก หลายสังคม หลายช่วงเวลา ที่สร้างคำให้มีความหลากหลายแตกต่างกันไป ในขณะที่เดียวกัน คำในแต่ละโลกก็ สร้างโลกให้มีความแตกต่างกันขึ้นมาอีกด้วย และอธิบายเพิ่มอีกว่า “คำ” เหล่านี้จัดสรรตัวของเรา ไปสู่วาทกรรม สถาบัน หรือความสัมพันธ์ทางสังคมรูปแบบต่างๆ รวมถึงยังมองการเคลื่อนที่ของ คำผ่านช่วงเวลาและสถานที่ต่างๆ (Gluck and Tsing 2009) หมายความว่า “คำ” มีการเคลื่อนไหว (motion) ผ่านพื้นที่ เวลาหรือกล่าวได้ว่าคำได้ถูกใช้ผ่านสังคมในช่วงเวลาหนึ่งเคลื่อนที่ไปอีก สังคมหนึ่ง

นอกจากนี้ในงานเขียนเรื่อง “The Terms of Political Discourse” ของวิลเลียม คอน โนลลี (Connolly 1983) ได้เสนอการวิเคราะห์คำ ที่มองว่าคำบางคำนั้นถูกใช้อย่างหลากหลายใน ขณะเดียวกันก็เข้าใจความหมายร่วมกันเพียงบางส่วนเท่านั้น โดยการวิเคราะห์คำแบบนี้ไม่ใช่ ปัญหาในระดับการเลือกใช้คำ แต่เป็นคำที่เปิดให้ตีความได้หลายแบบ ทำให้เกิดการจับเกี่ยวกับ ระหว่างนิยามแบบต่างๆ จนทำให้หาข้อยุติไม่ได้ (ไชยรัตน์ 2556) ด้วยข้อเสนอดังกล่าวทำให้ “คำ” ไม่ได้เป็นเพียงแค่ “คำ” ที่มีหน้าที่เรียงกันให้เป็นหรือไม่เป็นประโยคในการสื่อสารเท่านั้น แต่ยัง ถูกใช้ในทางการเมืองในหลากหลายรูปแบบหรือถูกใช้เพื่อผลประโยชน์มากกว่าแค่การสื่อสาร

จากข้อเสนอทั้งสองที่กล่าวมาแสดงให้เห็นถึงความไม่แน่นอน การไม่อยู่นิ่ง หรือการ เปลี่ยนแปลงของ “คำ” ที่มักจะถูกใช้ประโยชน์ในแง่มุมต่างๆ โดยเฉพาะในแง่มุมทางการเมืองของ

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

“คำ” ที่ถูกใช้เพื่อผลในทางการเมือง ซึ่งงานชิ้นนี้ให้ความสนใจไปที่การใช้ “คำ” ว่า “สามัคคี” ในการเมืองไทยช่วงการรัฐประหารปี 2557 ซึ่งถูกใช้เพื่อเป็นข้ออ้างให้กับคณะรัฐประหารในการทำรัฐประหาร อย่างไรก็ตามในการศึกษาคำว่าสามัคคีในการรัฐประหารปี 2557 นี้จำเป็นต้องทำความเข้าใจคำว่าสามัคคีในสังคมไทยเสียก่อน

คำว่า “สามัคคี” กับสังคมไทย

คำว่า “สามัคคี” มิได้เป็นคำที่แสดงถึงลักษณะความสัมพันธ์รูปแบบหนึ่งของคนในสังคมเท่านั้น แต่เป็นคำที่ถูกใช้ในแง่มุมหลากหลายผ่านช่วงเวลาอย่างยาวนานและถูกตีความในแต่ละมุมมองแตกต่างกันอย่างมาก ซึ่งในบทความนี้จะอธิบายว่าคำดังกล่าวมีที่มาอย่างไรในการเมืองไทยสมัยใหม่ จนกระทั่งเป็นคำสำคัญที่ถูกนำมาใช้เป็นข้ออ้างในการรัฐประหารปี 2557 โดยมีคำถามหลักว่าที่ว่า ความสามัคคี ในฐานะ “คำ” ถูกใช้เป็นเครื่องมือทางการเมืองของคณะรักษาความสงบแห่งชาติในการรัฐประหารปี 2557 อย่างไร? เพื่อทำความเข้าใจกับคำถามดังกล่าวจึงต้องพิจารณาความสามัคคีในฐานะ “คำ” ว่ามีความเชื่อมโยง สัมพันธ์กับสังคมไทยอย่างไร ทั้งนี้การทำความเข้าใจถึงคำว่าสามัคคีกับสังคมไทยก็เพื่อเป็นฐานที่จะนำไปสู่การเข้าใจคำถามของงานวิจัยที่มุ่งเน้นไปที่ความสามัคคีในการรัฐประหาร 2557 โดยการทำความเข้าใจความสามัคคีในหัวข้อนี้จะแบ่งเป็น 2 หัวข้อหลัก คือ 1. ความสามัคคีกับสังคมไทยในทางประวัติศาสตร์ 2. แนวคิดว่าด้วยความสามัคคีในฐานะ “คำ” กับสังคมไทย ซึ่งทั้ง 2 หัวข้อนี้จะช่วยทำความเข้าใจว่าเพราะเหตุใดคำว่าสามัคคีจึงกลายมาเป็นเครื่องมือในทางการเมืองของ คสช. ในการรัฐประหารปี 2557 ในที่สุด

สำหรับคำว่า “สามัคคี” ในการเมืองไทยสมัยใหม่ ซึ่งปรากฏเป็นลายลักษณ์อักษรที่เหลือไว้เป็นหลักฐานตั้งแต่รัชกาลที่ 5 พบว่า มีการพูดถึงอยู่เป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในรัชกาลที่ 5 ถือเป็นจุดเริ่มต้นที่มีการนำคำว่าสามัคคีมาใช้เพื่อผลทางการเมืองและสังคมภายในอย่างมากขึ้น โดยในรัฐสมบูรณาญาสิทธิราชย์ซึ่งอำนาจรวมศูนย์อยู่ที่สถาบันพระมหากษัตริย์นั้น การมีความคิดทางเศรษฐกิจ การเมือง หรืออุดมการณ์ที่แตกต่างไปจะเป็นอันตรายอย่างยิ่งต่อความมั่นคงและองค์อธิปัตย์ (สมเกียรติ 2525) โดยงานเขียนเรื่อง

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

“ประวัติศาสตร์และการเมือง” รวบรวมโดยมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (2516) ระบุว่า พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวได้มีพระบรมราชโองการธิบายว่าด้วยความสามัคคี ซึ่งมีความต้องการให้ฝ่ายที่ต้องการเปลี่ยนแปลงอย่างสุดโต่งถึงขั้นเปลี่ยนศาสนากับฝ่ายที่ไม่ต้องการเปลี่ยนแปลงอะไรเลยโดยยังคงรักษาประเพณีดั้งเดิมไว้ ให้หันมาเดินทางสายกลางและร่วมมือกัน โดยมีใจความตอนหนึ่งว่า

“...ให้การทั้งปวงเป็นไปได้โดยเร็วโดยสะดวกโดยทางที่ถูกต้องแล้วก็ไม่มีข้อใดซึ่งจะสงสัยว่าบ้านเมืองจะไม่มี ความเจริญ เมื่อบ้านเมืองเจริญขึ้นได้โดยปริยายที่กล่าวมานี้แล้ว นั้นแลนับว่าเป็นถูกต้องตาอากาศสุภาพ สงมฤตวนัน สามคฤคิ วุฑฒิ สาธิกา ซึ่งเป็นการสมควรแก่เมืองไทย...”

นอกจากรัชกาลที่ 5 แล้ว สมเด็จพระมหาสมณเจ้ากรมพระยาวชิรญาณวโรรสที่ทรงเป็นพระราชโอรสในพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว พระอนุชาในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว พระราชปิตุลาในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ในงานเขียนเรื่อง “โครงการประวัติศาสตร์วิจิตรคดีเกี่ยวกับสังคมและวัฒนธรรมไทยของปัญญาชน (พ.ศ.2435-2535)” ของสายชล สัตยานุรักษ์ (2550) ระบุว่า การทำหน้าที่ในการปกครองคณะสงฆ์แล้ว ได้ทรงนำการเปลี่ยนความรู้และความคิดทางพุทธศาสนาทั้งของบรรพชิตและของคฤหัสถ์เพื่อสร้างรากฐานของวัฒนธรรมทางความคิดที่เอื้อต่อระบอบการปกครองแบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ ซึ่งมีหลายส่วนที่กล่าวถึงคำว่า “สามัคคี” ของคนในชาติเพื่อผลในทางการปกครองของรัชกาลที่ 5 โดยสมเด็จพระมหาสมณเจ้ากรมพระยาวชิรญาณวโรรสเป็นส่วนหนึ่งในการปลูกจิตสำนึกชาตินิยมโดยมีการพูดถึงคำว่า “สามัคคี” เพื่อเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของ ชาติ ศาสนา และความสามัคคี

“...อันความแตกสามัคคีส่วนมหาชน แม้จะชักนำให้เกิดผลที่มุ่งหมายแก่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง แต่เมื่อกล่าวถึงชาติ ย่อมเป็นมุขแห่งความพินาศของผู้ที่นับเนื่องถึงกันทั้งนั้น... ดังนั้นสมควรแล้วที่ประชุมชนผู้เกิด ณ ภายหลังจะสังเวชแล้วและตั้งมั่นในความสามัคคีธรรม สพฺพเสถ สงมฤตวนัน สามคฤคิ วุฑฒิสาธิกา อันความพร้อมเพรียงนี้ ย่อมยังความเจริญ ให้สำเร็จแก่ชนทั้งหลาย ผู้เป็นชุมชนกันทุกหมู่ทุกเหล่า...”

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

จากข้อความข้างต้น จะเห็นได้ว่าสมเด็จพระมหาสมณเจ้ากรมพระยาวชิรญาณวโรรส ได้พูดถึงคำว่า “สามัคคี” อยู่บ่อยครั้ง และพยายามเน้นย้ำให้เห็นความสำคัญของความสามัคคี (สามัคคี) และยังมีการพูดถึงอันตรายจากการไม่อยู่ในความสามัคคี เพื่อแสดงให้เห็นว่าการมีอยู่ของ ความสามัคคีนั้นเป็นสิ่งสำคัญยิ่งที่ต้องรักษาไว้ไม่ให้ขาด นอกจากนั้นยังมีการเชื่อมโยงความ สามัคคีกับชาติ เพื่อเป็นการปลูกฝังอุดมการณ์ทางการเมืองซึ่งถือได้ว่าเป็นการนำคำว่า “สามัคคี” เพื่อผลทางการเมืองเช่นเดียวกับรัชกาลที่ 5 ซึ่งในเวลาต่อมาที่ปรากฏการใช้คำว่า “สามัคคี” ของชาติ ที่มีการเชื่อมโยงกับสถาบันกษัตริย์ให้เห็นอยู่ตลอดเมื่อเกิดภัยคุกคามขึ้นกับสังคมและชนชั้นนำ โดยรูปแบบของความสามัคคีที่ชนชั้นนำวางให้กับสังคมนั้นแทบไม่มีการเปลี่ยนแปลง คือจะ เชื่อมโยงกับสถาบันหลักที่เป็นทางการของไทยคือ ชาติ ศาสนา กษัตริย์ ซึ่งปัญญาชนที่มีอิทธิพลต่อ สังคมในการกำหนดวิถีชีวิตเกี่ยวกับสังคมไทยก็มักจะมี ความเกี่ยวข้องกับสามสถาบันหลักนี้เสมอ ดังเช่นที่เกิดขึ้นในช่วงสมบูรณาญาสิทธิราชย์ที่สถาบันกษัตริย์เป็นแนวหน้าในการปลูกเร้าความ สามัคคีให้กับคนในชาติ

คำว่า “สามัคคี” ยังปรากฏในพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9 ในช่วงโอกาสสำคัญต่างๆ ของชาติ โดยพระราชดำรัสเหล่านี้ ถือเป็นถ้อยคำที่พระมหากษัตริย์ ทรงตรัส มีวัตถุประสงค์ในการแนะนำและให้ข้อคิดที่มีใจความที่แฝงไปด้วยประโยชน์เพื่อให้ ประชาชนปรับใช้ในชีวิตรประจำวัน นับตั้งแต่ปี 2494 เป็นต้นมา เช่น พระราชดำรัสใน โอกาสขึ้นปี ใหม่ปี 2494 ที่ระบุว่า

“...ประวัติศาสตร์ได้แสดงให้เห็นปรากฏตลอดมาว่าชาติใดเสื่อมสูญย่อยยับอับปางไป ก็ เพราะประชาชนชาติขาดสามัคคีธรรม แยกแยกเป็นหมู่คณะ เป็นพรรคเป็นพวก คอยเอา ใจเอาเปรียบ ประหัตประหารซึ่งกันและกัน บางพรรคบางพวก ถึงกับเป็นไส้ศึกให้ ศัตรูมาจู่โจมทำลายชาติของตนดังนี้ ข้าพเจ้าจึงขอชักชวนพี่น้องชาวไทยทั้งหลาย ให้ ระลึกถึงพระคุณของบรรพบุรุษ ซึ่งได้กอบกู้รักษาบ้านเกิดเมืองนอนของเรามาขึ้นให้ จงหนัก แล้วถือเอาความสามัคคี ความยินยอมเสียสละส่วนตัวเพื่อประโยชน์ยิ่งใหญ่ ของประเทศชาติเป็นคุณธรรมประจำใจอยู่เนืองนิจ จึงขอให้พี่น้องชาวไทยทั้งหลาย จงบำเพ็ญกรณกิจของตนแต่ละคน ด้วยซื่อสัตย์สุจริต ขยันหมั่นเพียร อดทนและกล้า

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

หาญ แล้วอุทิศความเสียสละส่วนตัว ความเหน็ดเหนื่อยลำบากยากแค้น เป็นพลีบูชา
บรรพบุรุษ ผู้ซึ่งได้ก่อสร้างชาติเป็นมรดกตกทอดมาถึงพวกเราชาวไทยจนบัดนี้”

จากตัวอย่างกระแสพระราชดำริข้างต้น จะพบว่า ในช่วงเวลาดังกล่าว มีความ
เกี่ยวข้องกับการเกิดภัยคุกคามขึ้นกับสังคม โดยเฉพาะการปราบปรามภัยคอมมิวนิสต์ การพูดถึงคำ
ว่า “สามัคคี” จึงเป็นแรงกระตุ้นเพื่อเป็นกำแพงในการต่อต้านภัยคุกคามจึงเกิดขึ้น โดยมีการเน้นย้ำ
ให้เห็นถึงความสำคัญของความสามัคคีและผลที่เกิดจากความสามัคคี นอกจากพระราชดำริของ
พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวแล้ว คำว่าสามัคคียังปรากฏในคำปราศรัยของจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์
ในวันขึ้นปีใหม่ 2505 โดยเนื้อความบางตอนที่ว่า

“...สำหรับการเมืองภายในประเทศนั้น ความสำคัญอยู่ในเรื่องสร้างเสริมเสถียรภาพ
กวาดล้างความระส่ำระสาย สร้างความสามัคคีกลมเกลียวเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันใน
ชาติ...”

จากตัวอย่างในช่วงที่มีการต่อต้านอิทธิพลของคอมมิวนิสต์ที่กำลังขยายเข้ามาใน
ประเทศไทยในช่วงศตวรรษ 2500-2520 ซึ่งชนชั้นนำไทยตระหนักถึงภัยคุกคามที่จะทำให้สถานะ
นำของตนโดนคุกคามอันเกิดจากแนวคิดของคอมมิวนิสต์ที่เป็นปฏิปักษ์ต่อการดำรงอยู่ของชนชั้น
นำเก่าหรือสถาบันกษัตริย์ (แอนเดอสัน 2558) รวมถึงความขัดแย้งทางอุดมการณ์ในช่วงสงคราม
เย็น ซึ่งไทยภายใต้การหนุนหลังของสหรัฐอเมริกาโดยความขัดแย้งดังกล่าวแผ่ขยายอิทธิพลมาสู่
ไทย ด้วยเหตุดังกล่าวทำให้ชนชั้นนำไทยต้องมีการกล่าวถึงคำว่า “สามัคคี” เพื่อปลุกเร้าความสามัคคี
กันอย่างแพร่หลายตามตัวอย่างที่กล่าวมา โดยการพูดถึงความสามัคคีในรัชกาลที่ 9 มีแนวคิดที่
จะเสริมสร้างความสามัคคีเพื่อต่อสู้กับภัยคุกคามภายนอก (อุษา 2555)

หลังจากคอมมิวนิสต์เริ่มไม่ใช่ปัญหาของรัฐไทยแนวคิดด้วยความสามัคคีจะ
นำไปสู่การเจริญก้าวหน้าของสังคมเป็นสิ่งที่ถูกพูดถึงค่อนข้างมากในสังคมไทยและถูก
ผลิตซ้ำในหลายรูปแบบตลอดประวัติศาสตร์ชาติไทยจะเห็นได้ว่าถูกระบุใน คาถาบนตรา
อาร์มแผ่นดินที่ได้ระบุไว้ว่า “สพฺเพสํ สงฺฆภูตํ สามัคคี วุฑฺฒิ สาทิกา” มีความหมายว่า
ความเป็นผู้พร้อมเพรียงแห่งชนผู้เป็นหมู่แล้วทั้งหลายทั้งปวงให้ความเจริญ (คำแปลใน
รัชกาลที่ 5) หรือ ความพร้อมเพรียงของบุคคลทั้งปวงผู้อยู่เป็นหมวดหมู่กันย่อมเป็นเครื่อง

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ทำความเจริญให้สำเร็จ (คำแปลปัจจุบัน) คำนี้เป็นพระนิพนธ์ของสมเด็จพระสังฆราช (สา ปุสฺสเทโว) วัดราชประดิษฐ์ สถิตมหาสีมาราม และในเวลาต่อมาเป็นคำขวัญของโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า สถานที่ที่เป็นแหล่งผลิตนายทหารชั้นสัญญาบัตรของไทยต่อเนื่องมานับ 100 ปี และที่สำคัญคือเป็นสถานที่ผลิตนายทหารที่ทำการรัฐประหารหลายครั้งในการเมืองไทยรวมถึงการรัฐประหารปี 2557 จากข้อสังเกตดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงการเดินทางของคำว่า “สามัคคี” ที่ดำรงอยู่ในสังคมไทยมาตลอดระยะเวลามากกว่า 100 ปี ผ่านการปลูกฝังในระบบการศึกษาของโรงเรียนนายทหารอันแสดงให้เห็นว่าความสามัคคีเป็นคำที่ทรงคุณค่าต่อบรรดาเหล่านายทหารที่ทำการรัฐประหารมาโดยตลอด

ด้วยการปลูกฝังเรื่องราวเกี่ยวกับความสามัคคีมาอย่างยาวนานในสังคมไทยประกอบกับเหตุการณ์ทางการเมืองตลอด 10 ปีที่ผ่านมาก่อนการรัฐประหาร ที่หลายช่วงมีแนวโน้มจะเป็นสงครามกลางเมืองอย่างเหตุการณ์ในปี 2551-2553 ที่การเมืองบนท้องถนนเป็นไปอย่างดุเดือดจนกระทั่งถึงปี 2556-2557 เหตุการณ์ก่อนรัฐประหารที่มีการชุมนุมอย่างยืดเยื้อบนท้องถนน สภาพค่อนข้างวุ่นวาย แดกแยก หรือขัดแย้งกันอย่างรุนแรง ทำให้การใช้คำว่า “สามัคคี” ของ คสช. ในการเป็นหนึ่งในข้ออ้างการทำรัฐประหารประสบผลสำเร็จค่อนข้างมาก นอกจากนี้ยังมีผลสำรวจที่แสดงให้เห็นว่าประชาชนหรือสังคมมีความรู้สึกเบื่อหน่ายสภาพของสังคมการเมืองไทยที่เต็มไปด้วยการชุมนุมและความขัดแย้ง (กรุงเทพโพล 2553, สวนดุสิตโพล 2556) การเข้ามาของ คสช. ที่ดำเนินการยุติการชุมนุมของกลุ่มการเมืองทั้งหมดที่กำลังดำเนินการอยู่จึงเป็นสิ่งที่หลายคนเห็นด้วยและทำให้การใช้คำว่า “สามัคคี” เห็นภาพชัดเจนยิ่งขึ้น

จากข้ออ้างดังกล่าวหลังเหตุการณ์รัฐประหารได้เกิดการปลุกระดมโดยมีคำว่า “สามัคคี” เป็นคำสำคัญอย่างขนานใหญ่ผ่านสื่อและกลไกของรัฐจำนวนมาก คำๆ นี้ถูกสร้างให้กลายเป็นเป้าหมายของสังคมอีกครั้ง มีการอ้างถึงสังคมที่ (เคย) สามัคคีกันในอดีตและถูกทำลายเพราะการต่อสู้ทางการเมือง ซึ่งนำไปสู่การรัฐประหารเพื่อยุติการต่อสู้ทางการเมืองนั้นเพื่อกู้ความสามัคคีที่เคยเป็นเป้าหมายของสังคมให้กลับมาอีกครั้งตามเนื้อเพลง “คืนความสุขให้ประเทศไทย” ที่มีการเปิดทุกชั่วโมงตลอดทั้งวันในสื่อทุกชนิดหลังการรัฐประหารที่มีเนื้อหาบางตอนว่า “เพื่อนำ

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

รักกลับมา ต้องใช้เวลาเท่าไร โปรงจระได๋ใหม่ จะข้ามผ่านความบาดหมาง” ที่แสดงให้เห็นถึงความพยายามที่จะนำความสามัคคีกลับมาให้กับผู้สังคมนไทยอีกครั้ง

ด้วยประกาศของคณะรักษาความสงบแห่งชาติที่ออกมาทั้งหลายทำให้มีการยุติการชุมนุมหลายแห่งทั่วประเทศ (คมชัดลึก 2557) ในขณะที่เดียวกันก็มีทหารเข้าดำเนินการเข้ายึดพื้นที่การชุมนุม จับกุมแกนนำ นักการเมือง นักกิจกรรม นักวิชาการจำนวนมากและการเข้าควบคุมสื่อทุกชนิด (ศูนย์ข้อมูลกฎหมายและคดีเสรีภาพ 2558) เพื่อให้ยุติกิจกรรมทางการเมืองทุกรูปแบบเนื่องจากในมุมมองของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ทุกกิจกรรมทางการเมืองคือการกระทำที่อาจจะนำไปสู่ความขัดแย้ง อันเป็นสิ่งที่ตรงกันข้ามกับคำว่า “สามัคคี” ที่คณะรัฐประหารกล่าวอ้างในประกาศฉบับที่ 1 ซึ่งการยุติกิจกรรมทางการเมืองที่คณะรัฐประหารมองว่าเป็นภาพของความขัดแย้งเป็นจุดเริ่มต้นของการสร้างความสามัคคี ด้วยเหตุดังกล่าวจึงเป็นที่มาของการควบคุม ห้าม ยุติ ตลอดจนจับกุมบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการเมืองหลังการรัฐประหารจำนวนมาก

นอกจากนี้ คสช.ยังมีการอ้างคำว่าสามัคคีเพื่อดำเนินการต่างๆอีกจำนวนมากเช่นการห้ามไม่ให้จัดเสวนาวิชาการ การชุมนุมโดยสงบ การแถลงข่าวของพรรคการเมือง การแสดงความคิดเห็นทางการเมือง หรือแม้กระทั่งการเลือกตั้งเพื่อเลือกหัวหน้าหมู่บ้าน (กระทรวงการต่างประเทศ 2557) โดยมักจะมีข้ออ้างที่มักจะถูกพูดอยู่เสมอคือเพื่อรักษา “บรรยากาศของความสามัคคี” สิ่งที่น่าสนใจจากข้ออ้างดังกล่าวคือมีการใช้คำว่า “บรรยากาศ” ส่วนความสามัคคีเป็นสิ่งที่ถูกนำมาประกอบเพื่อให้เป็นไปตามความต้องการของ คสช. คือให้อยู่ภายใต้การควบคุมหรือที่นิธิได้วิเคราะห์ไว้ถึงความสามัคคีของคนในชาติของชาตินิยมกระแสหลักคือการกดขี่รังแกหรือที่นิธิใช้คำว่า “อย่าหือ” (นิธิ 2538)

การรักษาบรรยากาศให้อยู่ในความสงบแล้วคณะรัฐประหารยังได้ทำการโฆษณาชวนเชื่อทางสื่อหลายชนิด โดยเฉพาะทางวิทยุและโทรทัศน์ซึ่งเป็นพื้นที่ที่สามารถควบคุมได้ง่ายตามประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ 97/2557 เรื่องการให้ความร่วมมือต่อการปฏิบัติงานของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ และการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารต่อสาธารณะ โดยประกาศฉบับดังกล่าวมีเนื้อหาที่มุ่งควบคุมสื่อให้เป็นไปตามความต้องการของ คสช. จึงทำให้ คสช. ผลิตรายการของตนเองออกมาหลายอย่างอาทิ เพลงที่ใช้ในการรัฐประหาร เพลงที่ใช้หลังการรัฐประหาร ภาพยนตร์

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

สารคดีชุด ก้าวข้ามเพื่อตามฝัน รายการคืนความสุขให้คนในชาติ รายการเดินหน้าประเทศไทย ซึ่งทั้งหมดเป็นสื่อที่ผลิตโดย คสช. โดยตรง อีกทั้งยังได้ทำการเผยแพร่ในโทรทัศน์ทุกช่องพร้อมกันทั่วประเทศ⁵

สำหรับเพลงที่มักจะมีการเปิดอยู่บ่อยครั้งในทุกช่องทางทั้งในวิทยุและโทรทัศน์ตลอดทั้งวัน เป็นเวลาไม่ต่ำกว่า 2 ปีตั้งแต่หลังการรัฐประหาร คือเพลง “คืนความสุขให้ประเทศไทย” และเพลง “วันพรุ่งนี้” ซึ่งทั้งสองเพลงมีเนื้อหาที่เชื่อมโยงกับข้ออ้างในการใช้คำว่า “สามัคคี” ของคณะรัฐประหารอย่างชัดเจน จึงทำให้การใช้คำว่า “สามัคคี” เพื่อผลทางการเมืองของคณะรัฐประหาร โดยเฉพาะความต้องการความชอบธรรมในการเข้ามาบริหารประเทศโดยการรัฐประหาร โดยเพลงคืนความสุขให้ประเทศไทย แต่งโดย พล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา หัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติและหัวหน้าคณะรัฐประหาร มีเนื้อหาในช่วงแรกที่แสดงถึงเหตุการณ์ความขัดแย้งทางการเมือง และในตอนถัดมามีการกล่าวถึงคำว่า “..เพื่อนรักกลับมา..” ซึ่งคำว่า “รัก” ดังกล่าวมีความหมายถึงคำว่า “สามัคคี” ซึ่งเป็นสิ่งที่สอดคล้องกับประกาศฉบับที่หนึ่งว่า “...ประชาชนในชาติเกิดความรักความสามัคคีเช่นเดียวกับห้วงที่ผ่านมา...” ดังนั้นในสองท่อนแรกของเพลงดังกล่าวนี้มีเค้าโครงเรื่องในลักษณะเดียวกันกับประกาศฉบับที่ 1 ของคณะรักษาความสงบแห่งชาติคือ กล่าวถึงเหตุการณ์ความขัดแย้งทางการเมืองและการรัฐประหารในครั้งนี้เพื่อต้องการนำความสามัคคีกลับมา

สำหรับเพลง “วันพรุ่งนี้” ที่ประพันธ์คำร้องโดย ประภาส ชลศรานนท์ ขับร้องโดย เยาวชนสถาบันดนตรีเคพีเอ็น และรวมศิลปินหลายคนในเมืองไทย ได้มีการประยุกต์เอาเพลง “สามัคคีชุมนุม” ที่ประพันธ์คำร้องโดย เจ้าพระยาพระเสด็จสุเรนทราธิบดี (ม.ร.ว.เปีย มาลากุล) ผสมเข้ามาด้วย โดยเนื้อหาของเพลงเป็นทั้งหมดเป็นการกล่าวถึงความสามัคคีในแง่มุมต่างๆ อันสอดคล้องกับความต้องการของคณะรักษาความสงบแห่งชาติได้เป็นอย่างดี โดยเฉพาะประโยชน์

⁵ นอกจากสื่อที่ผลิตโดย คสช.โดยตรงแล้ว ยังมีสื่ออื่นๆที่ กองทัพเข้าไปมีส่วนร่วมเช่น ภาพยนตร์เรื่องตำนาน .

สมเด็จพระนเรศวร ภาคที่ 5 ยุทธหัตถ์ ละครหลังข่าวชุด ภารกิจรัก แต่ละครเหลือภาพยนตร์เหล่านี้จัดฉายโดยปกติโดยไม่ได้เผยแพร่ในทุกช่องทางของสื่อ

⁶ “วันพรุ่งนี้” ถือว่าเป็นเพลงสำคัญอย่างยิ่งในการโฆษณาชวนเชื่อในเรื่องความสามัคคี โดยทุกส่วนของเนื้อเพลงเต็มไปด้วยการกล่าวถึงความสามัคคีอย่างชัดเจน แต่เนื่องด้วยเนื้อเพลงที่ค่อนข้างยาว

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ท้ายที่กล่าวไว้ว่า “บ้านเมืองจะเดินต่อไป จะมีหวังได้ด้วยสามัคคี” เป็นท่อนที่ถูกเปิดขึ้นมาในทุกชั่วโมงตลอดทั้งวันของวิทยุและโทรทัศน์นานมากกว่า 1 ปี หลังการรัฐประหาร ซึ่งประโยคดังกล่าวเป็นการทำให้คำว่า “สามัคคี” ถูกนำมาใช้ทางการเมืองมีความชัดเจนมากขึ้น

นอกจากนี้ คสช. ยังได้ใช้คำว่า สามัคคี ผ่านการสร้างภาพยนตร์สารคดี “ก้าวข้ามเพื่อตามฝัน” เป็นงานที่กองทัพเรือเป็นผู้รับผิดชอบเพื่อผลิตสารคดี 7 ตอน และมีได้เพลงที่ได้จากสารคดีชุดนี้อีก 2 เพลง โดยมีเป้าหมายเพื่อสร้างความสามัคคี ปรองคองของคนในชาติ (ไทยรัฐออนไลน์ 2557) โดยมีหัวหน้าคณะจัดทำสารคดีคือ พล.ร.ต.ปิติ วัลยะเพ็ชร์ เจ้ากรมกิจการพลเรือนทหารเรือ โดยได้รับความร่วมมือจากฝ่ายสังคมจิตวิทยาของ 7 กระทรวงมาเป็นคณะทำงาน⁷ โดยมีชื่อตอนทั้ง 7 โดยอิงกับเนื้อหาในแต่ละกระทรวงทั้ง 7 ได้แก่ 1. การสร้าง...ที่กลับมา 2. ศรัทธาและเหตุผล 3. กำลังใจเคลื่อนที่เร็ว 4. ตามหา..จิตวิญญาณไทย 5. ชีวิตใหม่..ที่เชื่อมโยง 6. รากแก้วของต้นไม้ใหญ่ 7. น้ำเดียวกัน และอีก 2 บทเพลงจากงานชุดนี้คือ เพลง ก้าวข้ามเพื่อตามฝันและธงชาติ โดยมีเรื่องย่อของตอนที่ 1 ดังนี้

“ดำเนินเรื่องผ่านตัวละครเด็กนักเรียนที่พ่อแม่เข้าร่วมชุมนุมทางการเมือง ซึ่งมีตอนที่ครูพานักเรียนไปทัศนศึกษาในโบราณสถานแห่งหนึ่งพร้อมด้วยบรรยายให้เด็กฟังในตอนหนึ่งมีการพูดว่า “กว่าจะเป็นชาติมาได้ถึงทุกวันนี้ ประวัติศาสตร์บอกให้เรารู้ว่าชาติอยู่ได้ด้วยสามัคคี” ต่อจากนั้นก็ปรากฏที่กระทรวงมีหนังสือให้เพิ่มการเรียนวิชาประวัติศาสตร์และหน้าที่พลเมืองให้กับนักเรียน พร้อมผลการสอนวิชาประวัติศาสตร์ที่พูดถึงความรุ่งเรืองของอาณาจักรอยุธยาแต่ก็ล่มสลายเพราะความแตกแยก สอนให้รู้บุญคุณของพระมหากษัตริย์ พร้อมด้วยการรวมตัวของคนดีด้วยความสามัคคีจึงรวมพลังต่อสู้กันจนกู้แผ่นดินได้ ส่วนในวิชาพลเมืองก็สอนถึงการเกิดเป็นคนไทยต้องสามัคคีและรักกัน”

สื่อที่สำคัญที่สุดของ คสช. ที่ถูกผลิตออกมาคือการจัดรายการคืนความสุขให้คนในชาติ ออกอากาศครั้งแรกในวันที่ 30 พฤษภาคม 2557 หลังการรัฐประหารเพียง 1 สัปดาห์ โดยออกอากาศในทุกวันศุกร์ เวลาประมาณ 2 ทุ่ม หลังข่าวพระราชสำนัก และหลังจากวันที่ 13 ตุลาคม 2559 ได้เปลี่ยนชื่อรายการเป็นศาสตร์พระราชา สู่การพัฒนาที่ยั่งยืน ซึ่งรายการเหล่านี้มีเป้าหมาย

⁷ กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา กระทรวงการพัฒนาสังคมฯ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงวัฒนธรรม กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงสาธารณสุข.

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

เพื่อชี้แจงถึงเหตุผลในการรัฐประหาร รายงานการดำเนินงานของรัฐบาลหรือการแก้ไขปัญหาต่างๆ และเพื่อประชาสัมพันธ์กิจกรรมต่างๆต่อประชาชน โดย พล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา เป็นผู้ดำเนินรายการนั้นเต็มไปด้วยเนื้อหาที่หลากหลายมาก เนื่องจากการพูดถึงแทบทุกกิจกรรมที่รัฐได้กระทำต่อสังคม อีกทั้งลีลาของตัวผู้พูดเอง ถึงแม้ในตอนแรกของรายการจะมีแบบแผนหรือบทพูดค่อนข้างชัดเจน แต่ในตอนถัดมาจนกระทั่งตอนสุดท้าย พล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา ก็ได้ลดบุคลิกที่เป็นแบบแผนลงและพูดในแบบตัวเองมากขึ้น โดยสามารถแบ่งเนื้อหาที่พูดในช่วง 2 เดือนของ พล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา เป็นหัวข้อได้ดังต่อไปนี้

1. สาเหตุของการทำรัฐประหารและการเข้าควบคุมอำนาจของ คสช.
2. ปัญหาที่เกิดขึ้นของรัฐบาลที่ผ่านมาหรือช่วงเวลาที่ผ่าน
3. แผนงานของ คสช. ในด้านต่างๆ
4. ผลการดำเนินงานของ คสช. ในด้านต่างๆ
5. เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในช่วงเวลานั้นๆ
6. ยกย่องสถาบันกษัตริย์ในแง่มุมต่างๆ
7. กล่าวขอบคุณเจ้าหน้าที่ที่ช่วยกันทำงาน

ถึงแม้ว่าจะสามารถแบ่งประเด็นต่างๆที่ พล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา ได้พูดในรายการ คืบความสุขให้คนในชาติออกมาเป็นหัวข้อได้ แต่เนื้อหาทั้ง 7 ข้อที่แยกออกมานั้นก็มักจะปะปนกันไปตามรูปแบบเฉพาะตัวของผู้พูดอยู่ตลอดเวลา โดยเฉพาะปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้นก่อนการรัฐประหาร มักจะถูกยกมาเป็นสาเหตุของปัญหาหลักอยู่เสมอ เนื่องจาก พล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา มองว่า ปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองที่ผ่านมาคือสาเหตุหลักที่ทำให้รัฐบาลก่อนนั้นไม่สามารถทำอะไรมากนัก จนนำไปสู่ปัญหาต่างๆที่รอคอยการแก้ปัญหา เมื่อมีปัญหาที่สั่งสม ประชาชนก็ไม่มีความสุข การคืนความสุขให้กับประชาชนของ คสช. ก็คือการเข้ามาแก้ปัญหาที่ค้างคาอยู่นั้นคือการปฏิรูป

ถึงแม้ว่าจะสามารถแบ่งประเด็นต่างๆที่ พล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา ได้พูดในรายการ คืบความสุขให้คนในชาติออกมาเป็นหัวข้อได้ แต่เนื้อหาทั้ง 7 ข้อที่แยกออกมานั้นก็มักจะปะปนกันไปตามรูปแบบเฉพาะตัวของผู้พูดอยู่ตลอดเวลา โดยเฉพาะปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้นก่อนการ

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

รัฐประหาร มักจะถูกยกมาเป็นสาเหตุของปัญหาหลักอยู่เสมอ เนื่องจากพล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา มองว่า ปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองที่ผ่านมาคือสาเหตุหลักที่ทำให้รัฐบาลก่อนนั้นไม่สามารถทำอะไรมากนัก จนนำไปสู่ปัญหาต่างๆที่รื้อคอยการแก้ปัญหา เมื่อมีปัญหาที่สั่งสม ประชาชนก็ไม่มีความสุข การคืนความสุขให้กับประชาชนของ คสช. ก็คือการเข้ามาแก้ปัญหาที่ค้างคาอยู่นั้นคือการปฏิรูป

“จะปฏิรูปได้ต้องปรองดองก่อน” นั่นคือสิ่งที่พล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชาได้พูดถึงการปรองดองเพื่อการปฏิรูป จะมีเน้นย้ำถึงการสร้างบรรยากาศของการปรองดอง ลดความขัดแย้งเพื่อนำไปสู่การปฏิรูปอยู่ตลอดเวลาของการดำเนินรายการตลอดระยะเวลากว่า 2 เดือน ด้วยเหตุดังกล่าวทาง คสช. จึงได้มีการสร้างบรรยากาศของการปรองดองด้วยวิธีการต่างๆจำนวนมาก โดยอาศัยกลไกของรัฐเป็นเครื่องมือสำคัญ โดยให้ทุกส่วนงานที่เกี่ยวข้องเตรียมการสนับสนุนงานสร้างความสามัคคีปรองดองตามแนวทางที่รัฐบาลกำหนด (กรุงเทพธุรกิจ 2560) และในเวลาต่อมาก็มีการจัดตั้งศูนย์ปรองดองสมานฉันท์เพื่อการปฏิรูป อันเป็นการดำเนินงานในระยะที่ 2 ของ คสช. ซึ่ง พล.อ.ประยุทธ์ จันทร์ โอชา ย้ำอยู่เสมอในรายการคืนความสุขให้คนในชาติว่าต้องสร้างบรรยากาศความปรองดองสามัคคีเพื่อนำไปสู่การปฏิรูปภายในระยะเวลา 3 เดือนตามแผนงาน

งานวิจัยชิ้นนี้ได้เลือกถ้อยคำของ พล.อ.ประยุทธ์ จันทร์ โอชา ได้พูดในรายการ คืนความสุขให้คนในชาติมาเป็นกรณีตัวอย่าง 2 เดือน โดดเน้นไปที่ประเด็นการสร้างสามัคคีปรองดอง การลดความขัดแย้งทางการเมือง อันเป็นสิ่งที่คำถามของงานวิจัยนี้ต้องการหาคำตอบเนื่องจากในช่วงสองเดือนหลังการรัฐประหารนั้นเป็นช่วงที่ คสช. ได้เน้นเรื่องการสร้างความปรองดอง สลายสีเสื้อ ลดความขัดแย้ง เพื่อสร้างความสามัคคีให้กับคนในชาติอันเป็นแผนงานแรก ที่ คสช. ได้วางไว้ และได้กระทำอย่างเข้มข้นผ่านกลไกต่างๆของรัฐ ซึ่งในงานชิ้นนี้ได้เน้นการศึกษาไปที่สื่อของ คสช. ที่ถูกผลิตขึ้นมาเพื่อถ่ายทอดให้กับคนทั่วประเทศรับชมพร้อมกันทุกประเทศพร้อมกันทุกช่องทาง

อย่างไรก็ตามถึงแม้จะมีการกล่าวถึงคำว่าสามัคคีหรือมีกิจกรรมของความสามัคคีอยู่จำนวนมากก็ตาม แต่ก็ไม่มีเครื่องยืนยันได้ว่าสังคมมีความสามัคคีเกิดขึ้นมาจริงๆ เพราะถ้าหากการชุมนุมบนท้องถนนเป็นหนึ่งในมาตรวัดว่าเกิดความสามัคคี แต่ก็มักจะถูกกำจัดหรือจำกัดโดยเร็ว

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

โดยเจ้าหน้าที่รัฐ แต่ที่เห็นได้อย่างชัดเจนว่าความสามัคคีในโลกแห่งความจริงเป็นเพียงภาพลวงตาเท่านั้นเมื่อคุณการโต้เถียงอย่างดุเดือด ความขัดแย้งอย่างหนัก การแสดงความคิดเห็นที่แต่ละฝ่ายพร้อมปะทะกันได้ตลอดเวลาในโลกอินเทอร์เน็ต

บทสรุป

คำว่าสามัคคีถูกใช้เพื่อปกปิดความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในสังคม ซึ่งในการรัฐประหารปี 2557 จะเห็นได้ว่าเกิดความขัดแย้งขึ้นจนนำไปสู่วิกฤติ โดยศาสตราจารย์ ดร.ลิขิต ธีระเวคิน ตั้งข้อสังเกตว่า “วิกฤติที่เกิดขึ้นในการเมืองไทย เป็นวิกฤติที่สร้างขึ้นมา ไม่ได้เกิดขึ้นโดยธรรมชาติ ไม่มีวิกฤติ ก็สร้างวิกฤติ เพื่อให้มีวิกฤติ” (ประชาไท 2558) จนทำให้คณะรัฐประหารมีข้ออ้างในการเข้ามาเพื่อยุติความขัดแย้งและสร้างความสามัคคี แต่อย่างไรก็ตามข้ออ้างเพื่อสร้างความสามัคคีที่คณะรัฐประหารอ้างกลับเต็มไปด้วยการทำลายฝ่ายที่ไม่เห็นด้วยกับการรัฐประหาร ใช้อำนาจยุติบทบาททางการเมืองของกลุ่มการเมือง ใช้กำลังและอำนาจทางกฎหมายให้เป็นไปตามความต้องการของคณะรัฐประหาร การกระทำนี้ได้สร้างความไม่พอใจให้กับประชาชนเป็นจำนวนมาก และมีแนวโน้มที่จะนำไปสู่ความขัดแย้งที่รุนแรงกว่าเดิม ในช่วงเวลาที่คณะรัฐประหารอยู่ในอำนาจนั้น ไม่สามารถที่จะแสดงความคิดเห็นหรือแสดงความคิดเห็นที่แตกต่างจากคณะรัฐประหารได้ ดังนั้นแล้วข้ออ้างในการยุติความขัดแย้ง รักษาความสามัคคีของคณะรัฐประหารจึงมีลักษณะของข้ออ้างหรืออุดมการณ์ที่ถูกใช้เพื่อปกปิดความขัดแย้งที่เกิดขึ้นเท่านั้นเอง

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

รายการอ้างอิง

- Connolly, William. (1983) **The terms of political discourse**. United Kingdom: Princeton University Press.
- Gluck, Carol and Tsing, Anna. (2009) **Word in Motion: toward a global lexicon**. Durham: Duke University Press.
- เบเนดิกท์ แอนเดอสัน. แนวคิดมุ่งเปลี่ยนแปลงสังคมในระดับมูลฐานหลังคอมมิวนิสต์. (2558) ใน **ศึกษารัฐไทย ย้อนสถานะไทยศึกษา**. นนทบุรี : ฟาเคียวกัน .
- ไชยรัตน์ เจริญสิน โอฟาร. (2556) **ภาษากับการเมืองความเป็นการเมือง**. กรุงเทพฯ วิทยาษา : ไทยรัฐออนไลน์. (2557) . 'คสช.' จัดสร้างหนังสือสารคดี สืบค้นเมื่อ ..ก.ค 25 ตอน เตรียมฉายจอแก้ว 7 เข้าถึงได้จาก 2562 มิถุนายน 10 <https://www.thairath.co.th/content/437010>
- กระทรวงการต่างประเทศ. (2558) **โฆษกกระทรวงต่างประเทศแถลงข่าวต่อสื่อมวลชนกรณี Human Rights Watch** วิจารณ์การทำงานของ คสช.. สืบค้นเมื่อ 30 กันยายน 2561 เข้าถึงได้จาก <http://goo.gl/ey9Vxt> .
- กรุงเทพโพล. (2553) . **กรุงเทพโพลล์เผยคน กทม.เบื่อการประชุมชุมนุม** เชื่อจะมีความรุนแรง .. สืบค้นเมื่อ 15 สิงหาคม 2561 เข้าถึงได้จาก <http://prachatai.com/journal/2010/03/28144>.
- กรุงเทพธุรกิจ. (2560) . **คสช.ย้ำทุกส่วนหนุงานสามัคคีปรองดองของรัฐบาล**. สืบค้นเมื่อ 10 เข้าถึงได้จาก 2562 มิถุนายน <https://www.bangkokbiznews.com/news/detail/738301>
- คมชัดลึก. (2557) **ย้อนรอย เวทีปช .ถ.อักษะ นาทีหลัง พล.อ.ประยุทธ์ ประกาศยึดอำนาจ** . สืบค้นเมื่อ 2561 พฤศจิกายน 15 เข้าถึงได้จาก <http://www.komchadluek.net/news/politic/> .185217
- ดุสิตโพล.)2556(. **สวนดุสิตโพล ชี้ชัด 54% คนรู้สึกเบื่อการประชุมชุมนุม** หนุน พุดคุย. สืบค้นเมื่อ 15 สิงหาคม 2561 เข้าถึงได้จาก <http://www.thairath.co.th/content/และ> 361328 http://www.prachachat.net/news_detail.php?newsid=1375674145

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ธีรศักดิ์ เพชรเลิศอนันต์. (2550). **ข้ออ้างการปฏิวัติ-รัฐประหาร-กบฏในการเมืองไทยปัจจุบัน :**

บทวิเคราะห์และเอกสาร. กรุงเทพฯ : มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และ
มนุษยศาสตร์.

นิธิ เอียวศรีวงศ์.(2538) .**ชาติไทย เมืองไทย แบบเรียนและอนุสาวรีย์.** กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มติชน .
ประชาไท .(2557) .**คสช.ตั้งศูนย์ปรองดองสมานฉันท์เพื่อการปฏิรูป.** สืบค้นเมื่อ 2562 มิถุนายน 10
เข้าถึงได้จาก<https://prachatai.com/journal/53811/06/2014>

ประชาไท .(2558) .**ลิขิต ชีวเวคิน วิพากษ์ร่างรธนเมื่อประกาศเป็นกฎหมายเท่ากับยึดอำนาจทันที ..**
สืบค้นเมื่อ 15 พฤศจิกายน 2561 เข้าถึงได้จาก
<http://www.prachatai.org/journal/2015/09/61201>.

พงศ์พิพัฒน์ บัญชานนท์ .(2556) .**ย้อนรอย .ม็อบการเมือง สมัย รบ.ยิ่งลักษณ์ ”บรรทัดสุดท้าย“**
สืบค้นเมื่อ เข้าถึงได้จาก 2561 พฤศจิกายน 15 [http://www.isranews.org/isranews-
scoop/item/.25118html](http://www.isranews.org/isranews-scoop/item/.25118html)

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์(2516) .. **ประวัติศาสตร์และการเมือง.** กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ศูนย์ข้อมูลกฎหมายและคดีเสรีภาพ .(2558) .**สรุปสถานการณ์ปี : 5/5 2557 เก็บตกเหตุการณ์ก่อน-**
การปิดวิถียุทธุมชน และ หลังรัฐประหาร การเซ็นเซอร์ตัวเอง การปิดกั้นสื่อออนไลน์
.อื่นๆสืบค้นเมื่อ เข้าถึงได้จาก 2561 พฤศจิกายน 15 goo.gl/ULIWf.7

ศูนย์ข้อมูลกฎหมายและคดีเสรีภาพ .(2561) .**รายงานการตั้งข้อหาทางการเมืองหลังรัฐประหาร**
.2557 สืบค้นเมื่อ เข้าถึงได้จาก 2561 พฤศจิกายน 15
<https://freedom.ilaw.or.th/politically-charged> .

สมเกียรติ วันทะนะ .(2525) .**รัฐสมบูรณาญาสิทธิในสยาม .2537-2535** ปาฐกถาทางวิชาการจัดโดย
สมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย สถาบันวิจัยสังคม คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย ในวันที่ .2525 มีนาคม 19

สฤณี ชนะรัชต์ .(2506) .**จอมพล ,ประมวลสุนทรพจน์ของ จอมพลสฤณี ชนะรัชต์ ในปี**
2505. กรุงเทพฯ : สำนักนายกรัฐมนตรี.

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

สายชล สัตยานุรักษ์. (2550)โครงการประวัติศาสตร์วิธีคิดเกี่ยวกับสังคมและวัฒนธรรมไทยของ

ปัญญาชน (2535-2435.พ.ศ). กรุงเทพฯ .สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย :

อุษา รุ่งโรจน์การค้า .(2555) .การอภิปรายความกระแสพระราชดำรัสว่าด้วยความรู้รักสามัคคี.

วิทยานิพนธ์ปริญญาคุษฎีบัณฑิตสาขาสื่อสารมวลชน คณะวารสารศาสตร์และ .

.สื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

อุตสาหกรรมในฐานะจักรกลในการขับเคลื่อน: ข้อเสนอการพัฒนา อุตสาหกรรมพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออกในมุมมองของภาคเอกชน

Industry as Engine of Growth:

The Suggestions for Industrial Development in Eastern Seaboard Area from the Private Sector Perspective

กัมปนาท เบ็ญจนาวี (Kampanart Benjanavee)

อาจารย์พิเศษ ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

Guest Lecturer at Department of Political Science, Faculty of Political Science and Law,

Burapha University

E-mail: kampanart_@hotmail.com

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์ในการศึกษาถึงข้อเสนอต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออกในมุมมองของภาคเอกชน ก่อนการเปลี่ยนผ่าน (transition) เข้าสู่การพัฒนาอุตสาหกรรมภายใต้โครงการระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออก (Eastern Economic Corridor: EEC) ผลการศึกษา พบว่า นับตั้งแต่การเกิดขึ้นของโครงการพัฒนาพื้นที่บริเวณชายฝั่งทะเลตะวันออก (Eastern Seaboard Development Program: ESB) ในช่วงพุทธทศวรรษที่ 2530 ภาคเอกชนถือเป็นตัวแสดง (actor) ที่มีบทบาทสำคัญทั้งในฐานะผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และในฐานะผู้มีส่วนร่วมสำคัญกับภาครัฐในการกำหนดแนวทางในการพัฒนาอุตสาหกรรม โดยเป้าหมายร่วมกันของภาครัฐและภาคเอกชน คือ การพัฒนาภาคอุตสาหกรรมให้กลายเป็นจักรกลในการขับเคลื่อน (engine of growth) สังคมเมืองและเศรษฐกิจแบบทุนนิยมให้เติบโตมากขึ้น

สำหรับข้อเสนอต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออกในมุมมองของภาคเอกชน ประกอบด้วย การเพิ่มประสิทธิภาพและศักยภาพในการพัฒนาอุตสาหกรรม (มิติ

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

เศรษฐกิจ) การพัฒนาอุตสาหกรรมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (มิติสิ่งแวดล้อม) และการพัฒนา
อุตสาหกรรมที่อยู่บนฐานของความรับผิดชอบต่อสังคมและชุมชนท้องถิ่น (มิติสังคม)

คำสำคัญ: การพัฒนาอุตสาหกรรม, พื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก, ภาคเอกชน

Abstract

This article aim to study the suggestions for industrial development in Eastern Seaboard area from the private sector's perspective. Before the transition into industrial development under the Eastern Economic Corridor Program (EEC). The study found that the private sector was considered an important role both a stakeholder and important participant with the government to be decision-maker for industrial development since Eastern Seaboard Development Program (ESB). The government and the private sector purposed to develop industrialization into an engine of growth, urban society and capitalist economy.

The suggestions for industrial development in Eastern Seaboard area from the private sector's perspective are divided into 3 parts: (1) Increasing efficiency and potential for industrial development (Economic dimension), (2) Development of environmentally friendly industries (Environmental dimension) and (3) Industrial development based on social responsibility and local community (social dimension).

Keywords: Industrial Development, Eastern Seaboard Area, Private Sector

บทนำ

การศึกษาถึงข้อเสนอต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออกในมุมมองของ
ภาคเอกชน ถือเป็นประเด็นหนึ่งที่ไม่อาจมองข้ามต่อการพิจารณาถึงกระบวนการพัฒนา
อุตสาหกรรมในพื้นที่ เนื่องจาก ภาคเอกชนถือเป็นตัวแสดงที่สำคัญภายใต้กระบวนการการพัฒนา

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ทั้งในฐานะผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (stakeholder) จากการพัฒนาอุตสาหกรรมที่เกิดขึ้น และในฐานะผู้มีส่วนร่วมสำคัญในการกำหนดแนวทางในการพัฒนาอุตสาหกรรมในพื้นที่ยุทธศาสตร์ชายฝั่งทะเลตะวันออกทั้งสามจังหวัด ได้แก่ จังหวัดระยอง จังหวัดชลบุรี และจังหวัดฉะเชิงเทรา ร่วมกับภาครัฐ งานศึกษาที่ผ่านมาได้แสดงให้เห็นถึงบทบาทของภาคเอกชนในการเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาอุตสาหกรรมพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก ไม่ว่าจะเป็น งานของสวัสดิ์ (2529) ผลการศึกษาที่ได้แสดงให้เห็นถึงบทบาทของภาคเอกชนและผู้ลงทุนภาคเอกชนในการเข้ามามีส่วนร่วมต่อการวางแผนพัฒนาอุตสาหกรรมในช่วงเริ่มต้นของการพัฒนาอุตสาหกรรมในจังหวัดระยอง งานของชัยณรงค์ (2550) กับการศึกษาบทบาทของกลุ่มทุนข้ามชาติและกลุ่มทุนชาติในฐานะพันธมิตรสามเส้า (triple alliance) ร่วมกับรัฐในการพัฒนาอุตสาหกรรมพื้นที่มาบตาพุด หรืองานของธีรพงศ์ (2551) กับการศึกษาบทบาทของอุตสาหกรรมปิโตรเคมีในนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด รวมถึงงานของ อิศรา (2547) และกมลศักดิ์ (2549) ที่ได้ศึกษาถึงภาคเอกชนในฐานะกลุ่มผลประโยชน์ร่วมกับกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกลุ่มอื่น ๆ ในพื้นที่พัฒนาอุตสาหกรรมชายฝั่งทะเลตะวันออก

แต่อย่างไรก็ตามงานศึกษาที่ผ่านมายังขาดถึงการพิจารณาถึงข้อเสนอต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออกของภาคเอกชน โดยเฉพาะในการเปลี่ยนผ่านกระบวนการพัฒนาอุตสาหกรรมในพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออกจากโครงการพัฒนาพื้นที่บริเวณชายฝั่งทะเลตะวันออก (Eastern Seaboard Development Program: ESB) ที่เกิดขึ้นมาตั้งแต่พุทธทศวรรษที่ 2530 สู่โครงการระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออก (Eastern Economic Corridor: EEC) ที่จะถูกนำมาดำเนินการในช่วงพุทธทศวรรษที่ 2560 เป็นต้นไป โดยที่ผ่านมามีเพียงงานศึกษาของจิรายุทธ์ (2560) ที่ทำการศึกษาข้อเสนอต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออกของภาครัฐ และงานของชัยณรงค์ (2561) ข้อเสนอต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออกของภาคประชาชนเพียงเท่านั้น

ดังนั้น วัตถุประสงค์ของบทความ คือ เพื่อศึกษาถึงข้อเสนอต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออกของภาคเอกชน ในช่วงก่อนการเปลี่ยนผ่านเข้าสู่การพัฒนาอุตสาหกรรมภายใต้โครงการระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออก (EEC) อันเป็นประเด็นที่ยังมีช่องว่าง

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ของความรู้ (gap of knowledge) ที่ควรได้รับการศึกษา การศึกษานี้แบ่งประเด็นในการศึกษา ออกเป็น 3 ประเด็น ได้แก่ (1) เป้าหมายของการพัฒนาอุตสาหกรรมพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออกของภาคเอกชน เพื่อเข้าใจถึงเป้าหมายและความต้องการของภาคเอกชนที่ได้รับจากกระบวนการพัฒนาอุตสาหกรรมในพื้นที่ (2) ข้อเสนอต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออกของภาคเอกชน เพื่อพิจารณาถึงทางเลือกในการพัฒนาอุตสาหกรรมตามมุมมองของภาคเอกชน และ (3) บทวิพากษ์ข้อเสนอการพัฒนาอุตสาหกรรมพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออกของภาคเอกชน: ข้อสังเกตและข้อเสนอแนะ เพื่อตั้งคำถามและเสนอแนะต่อทางเลือกในการพัฒนาอุตสาหกรรมตามมุมมองของภาคเอกชนที่เกิดขึ้น

1. เป้าหมายของการพัฒนาอุตสาหกรรมพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออกของภาคเอกชน

การขยายตัวของระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยม (capitalism) เข้ามาสู่สังคมไทยอย่างเข้มข้นในช่วงพุทธศตวรรษที่ 25 ได้ทำให้วิถีการผลิตของสังคมไทยค่อย ๆ เปลี่ยนแปลงจากวิถีการผลิตแบบเพื่อการยังชีพสู่วิถีการผลิตแบบเพื่อการค้า ทำให้เป้าหมายในการผลิตของประชาชนหรือภาคเอกชน (private sector) เปลี่ยนจากการทำการผลิตโดยมีเป้าหมายเพื่อการยังชีพสู่การทำการผลิตโดยมีเป้าหมายเพื่อการค้าขายแสวงหากำไรสูงสุด (maximizing profit) และการสะสมทุน (capital accumulation)

โดยในช่วงแรกของการพัฒนาตามระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยม รัฐมีบทบาทนำในการเปลี่ยนแปลง (state-led) ก่อนที่ในช่วงพุทธศตวรรษที่ 2470 หลังช่วงการเปลี่ยนแปลงระบอบการเมืองการปกครอง เป็นต้นมา ระบอบรัฐราชการ (bureaucratic polity) ได้ถูกสถาปนาขึ้นและได้ก้าวขึ้นมามีบทบาทนำในการพัฒนาโครงสร้างทางเศรษฐกิจของประเทศไทยสู่วิถีการผลิตแบบเพื่อการค้าอย่างเข้มข้น โดยเฉพาะในช่วงต้นศตวรรษที่ 26 กับการเกิดขึ้นของแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาเศรษฐกิจระดับชาติขึ้นมา ซึ่งรัฐราชการได้รับเอาแนวความคิดการพัฒนาแบบตะวันตก (western civilization) ทั้งแนวทางการพัฒนาสู่ความทันสมัย (modernization) และการพัฒนาอุตสาหกรรม (industrialization) เข้ามาใช้ อันเป็นแนวคิดในการพัฒนาที่มีฐานอยู่ที่การเติบโตของ

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

เมือง (urbanization) และเศรษฐกิจ (economic growth) เป็นสำคัญ (ไชยรัตน์ เจริญสิน โอปาร, 2549; Hewison, 1989, pp. 1-2; Rigg, 1966; Asian Development Bank, 2015)

ซึ่งทำให้ฐานความคิดและเป้าหมายในการพัฒนาของภาครัฐ จึงมีทิศทางเช่นเดียวกันกับภาคเอกชน ซึ่งเป็นเป้าหมายเพื่อการเติบโตของเศรษฐกิจ การกระจายรายได้ (income distribution) และการลดความยากจน (poverty reduction) โดยหนึ่งในภาคการผลิตที่ทั้งภาครัฐและภาคเอกชนให้ความสำคัญมาก คือ ภาคอุตสาหกรรมการผลิต (manufacturing) ในฐานะภาคการผลิตขนาดใหญ่ที่จะกลายเป็นจักรกลในการขับเคลื่อน (engine of growth) การเติบโตของเศรษฐกิจภายใต้ระบอบทุนนิยมที่เกิดขึ้น (ชัยยนต์ ประดิษฐ์ศิลป์ และชัยณรงค์ เครือนวน, 2555; Hewison, 1989, p. 134; Economic Commission for Africa, 2016, p. 31) โดยเครื่องมือและกลไกหนึ่งของรัฐในการพัฒนาอุตสาหกรรมที่สำคัญ คือ “นโยบายอุตสาหกรรม” ซึ่ง Pack & Saggi (2006 cited in DCED, n.d.) ได้กล่าวถึงความสำคัญของนโยบายอุตสาหกรรมไว้ว่า

“นโยบายอุตสาหกรรม คือ ความพยายามเชิงยุทธศาสตร์ของรัฐในการส่งเสริมการพัฒนาและการเติบโตของภาคเศรษฐกิจ ซึ่งเป็นทางเลือกในการแทรกแซงหรือความพยายามที่จะปรับโครงสร้างการผลิตไปสู่โอกาสในการเติบโตทางเศรษฐกิจที่ดีกว่า” (Pack & Saggi, 2006 cited in DCED, n.d.)

ภายใต้กระบวนการของนโยบายพัฒนาอุตสาหกรรม ภาคเอกชนได้ค่อย ๆ เริ่มเข้ามามีบทบาทในฐานะกลุ่มผลประโยชน์และกลุ่มกดดันภายใต้กระบวนการนโยบายพัฒนาอุตสาหกรรม (ธนพันธ์ ไล่ประกอบทรัพย์, 2557) บทบาทของภาคเอกชนกับการพัฒนาอุตสาหกรรมในสังคมไทย จึงไม่ได้มีฐานะเป็นตัวแสดงที่รอคอย (passive) ผลได้หรือผลเสียภายใต้กระบวนการพัฒนาอุตสาหกรรมเพียงอย่างเดียว แต่ยังมีฐานะตัวแสดงที่เข้ามามีส่วนร่วมกับภาครัฐในการกำหนดและขับเคลื่อนแนวทางของกระบวนการพัฒนาอุตสาหกรรมอีกด้วย โดยเฉพาะบทบาทในฐานะ “คณะกรรมการร่วมภาครัฐและภาคเอกชน” หรือ “กรอ.” (Joint Public-Private Sector Consultative Commission: JPPCC) ที่เกิดขึ้นในช่วงพุทธทศวรรษที่ 2530 โดยเป็นคณะกรรมการที่มีหน้าที่ในการกำหนดยุทธศาสตร์การค้าและการส่งเสริมการลงทุนของภาคเอกชนในประเทศไทยและเป็นคณะกรรมการที่มีบทบาทและพลังขับเคลื่อนการพัฒนาอุตสาหกรรมเป็น

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

อย่างมาก¹ (Laothammatas, 1988; 1992) หนึ่งในโครงการที่ถูกผลักดันโดย กรอ. ก็คือ โครงการพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออกในฐานะพื้นที่ยุทธศาสตร์การพัฒนาอุตสาหกรรมที่สำคัญ

สำหรับเหตุผลสำคัญทั้งของภาคเอกชนและภาครัฐในการกำหนดให้พื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออกทั้งสามจังหวัด เป็นพื้นที่ยุทธศาสตร์การพัฒนาอุตสาหกรรม ในช่วงโครงการพัฒนาพื้นที่บริเวณชายฝั่งทะเลตะวันออก (Eastern Seaboard Development Program: ESB) พุทธทศวรรษที่ 2530 อันเนื่องมาจาก สถานการณ์ของการพัฒนาที่กระจุกตัวอยู่ในเมือง อันเป็นผลจากการที่รัฐส่งเสริมการเติบโตในเขตเมืองและการพัฒนาอุตสาหกรรมในเขตเมืองอย่างรวดเร็ว (rapid) นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2504 เป็นต้นมา จึงทำให้ปัญหาความแออัดของเมืองและปัญหาอื่นตามมา (Hussey, 1993; Pansuwan, 2010; อัมพิกา สวัสดิวิงศ์, 2545) ภาครัฐจึงร่วมกับภาคเอกชนในการพิจารณากำหนดให้พื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก ซึ่งเป็นพื้นที่ใกล้เคียงติดกับกรุงเทพมหานคร และมีปัจจัยต่าง ๆ ในพื้นที่ที่มีความเหมาะสมทั้งทรัพยากร รวมถึงโครงสร้างพื้นฐานต่าง ๆ มีสามารถเกื้อหนุนต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมได้ และจะกลายเป็นพื้นที่ในการขับเคลื่อนระบบเศรษฐกิจของประเทศ (โอฬาร ถิ่นบางเตียว, 2557, หน้า 47; ชัยณรงค์ เกื่อนนวน, 2558, หน้า 136-137; สวัสดิ์ ใจเย็น, 2529, หน้า 274-275)

อย่างไรก็ตาม การพัฒนาอุตสาหกรรมในพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออกตลอดระยะเวลา 30 ปีที่ผ่านมา ทั้งภาครัฐและภาคเอกชนยังเชื่อว่าศักยภาพของพื้นที่ทั้งสามจังหวัดยังคงสามารถขยายและพัฒนาอุตสาหกรรมได้อีก ดังจะเห็นได้จากตารางที่ 1 สัดส่วนของตัวเลขผลิตภัณฑ์มวลรวมรายจังหวัด (Gross Provincial Product: GPP) ในสามด้านสำคัญ ก็จะพบว่า สัดส่วนของผลิตภัณฑ์มวลรวมรายจังหวัด ได้แสดงให้เห็นถึงจำนวนของอุตสาหกรรมภาคการผลิตที่มีจำนวนมากในสามจังหวัด

¹ Laothammatas (1988; 1992) มองว่า การเกิดขึ้นของ กรอ. นับว่าเป็นจุดเปลี่ยนที่สำคัญต่อกระบวนการกำหนดนโยบายสาธารณะในไทย เนื่องจาก ในช่วงเวลาก่อนหน้า รัฐและราชการอยู่ในฐานะเป็นผู้มีบทบาทนำ (state-led) ในการกำหนดนโยบายการพัฒนา โดยตลอด ซึ่งการเข้ามามีบทบาทของภาคเอกชนผ่าน กรอ. จึงถือเป็นจุดเปลี่ยนที่สำคัญในกระบวนการกำหนดนโยบายทางด้านเศรษฐกิจของไทย

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ตารางที่ 1 ผลผลิตภัณฑ์มวลรวมรายจังหวัด (Gross Provincial Product: GPP) ด้านการก่อสร้าง ด้าน
อสังหาริมทรัพย์ และด้านการผลิตของจังหวัดในภาคตะวันออก เปรียบเทียบตั้งปี พ.ศ. 2538-2559

จังหวัด/ด้าน	ปี 2538	ปี 2543	ปี 2548	ปี 2553	ปี 2559
ระยอง					
- ด้านการผลิต	68,510	102,392	192,313	311,129	414,082
- ด้านการก่อสร้าง	3,260	1,341	3,626	6,294	7,660
- ด้านอสังหาริมทรัพย์	1,037	1,813	2,299	3,110	5,393
ชลบุรี					
- ด้านการผลิต	119,473	126,331	235,771	352,150	462,242
- ด้านการก่อสร้าง	7,872	7,870	11,032	14,053	22,917
- ด้านอสังหาริมทรัพย์	2,494	4,613	6,308	8,687	13,293
ฉะเชิงเทรา					
- ด้านการผลิต	42,695	49,993	99,122	165,473	231,100
- ด้านการก่อสร้าง	1,080	1,370	3,658	5,345	5,593
- ด้านอสังหาริมทรัพย์	1,431	2,850	3,448	3,286	3,603

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2560.

เหตุผลดังกล่าวได้กลายเป็นที่มาของการเปลี่ยนผ่านการพัฒนาอุตสาหกรรมสู่โครงการ
ระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออก (Eastern Economic Corridor: EEC) โดยมีเป้าหมายเพื่อยกระดับ
การพัฒนาอุตสาหกรรมในพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออกให้มากขึ้น ด้วยการส่งเสริมจรรกรถในการ
ขับเคลื่อน (new engine of growth) อย่างการพัฒนา 10 ประเภทอุตสาหกรรมใหม่² (Ono, 2018)

² ประกอบด้วย อุตสาหกรรมยานยนต์สมัยใหม่ อุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะ อุตสาหกรรมท่องเที่ยวกลุ่มรายได้ดีและการ
ท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ อุตสาหกรรมเกษตรและเทคโนโลยีชีวภาพ อุตสาหกรรมแปรรูปอาหาร อุตสาหกรรมหุ่นยนต์
อุตสาหกรรมการบินและโลจิสติกส์ อุตสาหกรรมเชื้อเพลิงชีวภาพและเคมีชีวภาพ อุตสาหกรรมดิจิทัล และอุตสาหกรรมแพทย์
ครบวงจร (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2559, หน้า 3)

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

โดยที่ภาคเอกชนได้มีแนวโน้มในการตอบรับต่อโครงการที่ดีและมีบทบาทในการเข้ามามีส่วนร่วมต่อการกำหนดแนวทางของการพัฒนาต่าง ๆ ภายในโครงการ

อย่างไรก็ตาม การพัฒนาอุตสาหกรรมกับการเป็นทางเลือกเดียวในการพัฒนาสังคม ยังเป็นข้อถกเถียง (argument) ที่สำคัญที่ถูกหยิบยกขึ้นมาถกเถียงทั้งในระดับโลกและในสังคมไทย อันเนื่องมาจาก ผลกระทบเชิงลบที่เกิดขึ้นภายใต้กระบวนการพัฒนาอุตสาหกรรม ไม่ว่าจะเป็น ปัญหาสิ่งแวดล้อม ปัญหาสุขภาพของประชาชน หรือปัญหาต่อการดำเนินชีวิตประจำวันของประชาชนในพื้นที่ใกล้เคียงกับเขตพื้นที่พัฒนาอุตสาหกรรม (เดวิด สุขกำเนิด, สุทธิกิจ นันทะวรการ และวิภา ชื่นชิตก, 2550) โดยที่ The Donor Committee for Enterprise Development (DCED, n.d.) ได้ตั้งข้อสังเกตต่อกระบวนการพัฒนาอุตสาหกรรมที่ผ่านมาว่า การพัฒนาอุตสาหกรรมมีประโยชน์สำหรับการพัฒนาอย่างเท่าเทียมกันจริงหรือไม่ ผลของการพัฒนาอาจทำให้เกิดการจ้างงานจำนวนมาก แต่การพัฒนาอุตสาหกรรมที่ผ่านมาได้ส่งเสริมให้เกิดกระบวนการเรียนรู้เทคโนโลยีเพียงเล็กน้อย ดังนั้น นโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมที่ดี จึงควรเป็นแนวทางที่ต้องเข้มงวด คำนึงถึงทั้งความสามารถของรัฐบาลและเจตจำนงทางการเมืองที่ภาคส่วนต่าง ๆ เข้ามามีส่วนร่วม

ดังนั้น การศึกษาในส่วนที่สอง จึงเป็นความพยายามในการศึกษาต่อยอดทำความเข้าใจเป้าหมายของภาคเอกชนและการปรับเปลี่ยนข้อเสนอต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออกของภาคเอกชนเพื่อความเหมาะสมต่อสถานการณ์ที่เกิดขึ้น

2. ข้อเสนอต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออกของภาคเอกชน

ผลของการพัฒนาอุตสาหกรรมพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออกที่ผ่านมา ด้านหนึ่ง แม้จะส่งผลดีต่อการเติบโตทางด้านเศรษฐกิจ แต่ในอีกด้านหนึ่ง การพัฒนากลับส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม สุขภาพและสังคม แนวทางการพัฒนาที่มุ่งเป้าหมายเพียงแต่ด้านเศรษฐกิจเพียงอย่างเดียวของภาคเอกชนจึงมักถูกต่อต้านและถูกโจมตีจากภาคประชาชนในพื้นที่ ทำให้ภาพรวมของข้อเสนอต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออกของภาคเอกชนในช่วงปัจจุบันก่อนการเปลี่ยนผ่านสู่โครงการระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออก (EEC) มีการปรับเปลี่ยนเพื่อความเหมาะสมต่อสถานการณ์ที่เกิดขึ้น โดยมีสามข้อเสนอโดยภาคเอกชนที่สำคัญ ประกอบด้วย

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

2.1 การเพิ่มประสิทธิภาพและศักยภาพในการพัฒนาอุตสาหกรรม ถือเป็นมิติสำคัญในการพัฒนาของภาคเอกชน เนื่องจาก ปัญหาการชบเซาทางเศรษฐกิจหลังช่วงแผนพัฒนาพื้นที่บริเวณชายฝั่งทะเลตะวันออก ทำให้ภาคเอกชนต้องการเครื่องมือเพื่อลดปัญหาและอุปสรรคทั้งด้านการลงทุน ด้านต้นทุนการผลิต ด้านเทคโนโลยี และด้านวัตถุดิบ ซึ่งเครื่องมือการพัฒนาดังกล่าวจะกลายเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพและศักยภาพในการพัฒนาอุตสาหกรรมที่สำคัญ ภาคเอกชนจึงเสนอแนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพและศักยภาพของอุตสาหกรรม 3 แนวทาง ได้แก่

2.1.1 การพัฒนาพื้นที่บริเวณชายฝั่งทะเลตะวันออก “เขตเศรษฐกิจพิเศษตะวันออก” เป็นข้อเสนอการพัฒนาเศรษฐกิจเฉพาะพื้นที่ ได้แก่ พื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก ชลบุรี ระยอง และฉะเชิงเทรา เพื่อส่งเสริมและรักษาการเติบโตต่อเนื่องของสภาพเศรษฐกิจและการผลิตของภาคอุตสาหกรรมที่เกิดขึ้นในพื้นที่ดังกล่าว โดยเสนอให้รัฐและเอกชนร่วมกันวางแผนและลงทุนพัฒนาใน 2 ส่วนที่สำคัญ ได้แก่

2.1.1.1 การลงทุนพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน โดยเฉพาะการพัฒนาและปรับปรุงการคมนาคมขนส่งเชื่อมโยงกับอุตสาหกรรม ทั้งการพัฒนาท่าอากาศยานนานาชาติอู่ตะเภาสู่การเป็นท่าอากาศยานเชิงพาณิชย์ การพัฒนาท่าเรือแหลมฉบัง มาบตาพุดและท่าเรือพาณิชย์สัตหีบ (ของกองทัพเรือ) การพัฒนาระบบขนส่งทางบก ผ่านการบูรณาการเชื่อมโยงระบบขนส่งทางบกกับโครงข่ายระบบขนส่งอื่น ๆ และมีการพัฒนาระบบราง (เส้นทางรถไฟทางคู่) รวมถึงถนนบนเส้นทางขนส่งสายหลัก

2.1.1.2 การลงทุนด้านอุตสาหกรรม โดยให้รัฐสนับสนุนพื้นที่และสถานที่ให้แก่ภาคเอกชนในการลงทุน รวมถึงการให้สิทธิประโยชน์พิเศษต่าง ๆ สำหรับการลงทุนของภาคเอกชน บนหลักการส่งเสริมกลุ่ม “10 อุตสาหกรรมเป้าหมาย” คือ กลุ่มอุตสาหกรรมเดิมที่มีศักยภาพ (First S-curve) และอุตสาหกรรมอนาคต (New S-curve) เพื่อเป็นประโยชน์และเป็นการจูงใจต่อการลงทุนของภาคเอกชน

2.1.2 การพัฒนา/ปรับปรุงระบบภาษี เพื่อแก้ไขปัญหาการจัดเก็บภาษีของโรงงานอุตสาหกรรมในพื้นที่จำนวนมากที่ตกไปอยู่กับหน่วยงานส่วนกลางของประเทศ ภาคเอกชนจึงเสนอให้มีการย้ายการจัดเก็บของโรงงานอุตสาหกรรม โดยการพิจารณาจากพื้นที่ที่โรงงาน

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

อุตสาหกรรมนั้นตั้งอยู่ เพื่อให้หน่วยงานส่วนท้องถิ่นที่โรงงานอุตสาหกรรมนั้นตั้งอยู่สามารถนำ
เม็ดเงินภาษีดังกล่าวนำไปพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและเป็นพื้นฐานสนับสนุนโรงงานอุตสาหกรรม
ในพื้นที่นั้นต่อไป

2.1.3 การจัดทำผังเมือง เนื่องจากปัญหาความไม่ชัดเจนและล่าช้าของกระบวนการ
จัดทำผังเมืองทำให้การจัดทำผังเมืองเป็นอุปสรรคต่อการเติบโตและการพัฒนาอุตสาหกรรม
ภาคเอกชนจึงเสนอต่อการจัดทำผังเมืองใน 3 ส่วนที่สำคัญ ได้แก่

2.1.3.1 เสนอให้ พระราชบัญญัติผังเมืองฉบับแก้ไขล่าสุดไม่มีการกำหนด
ระยะเวลาหมดอายุ เนื่องจากการกำหนดระยะเวลาของผังเมืองในแต่ละฉบับ ทำให้เมื่อผังเมืองเกิด
หมดอายุจึงก่อให้เกิดความสับสนของทุกภาคส่วนในพื้นที่ ดังนั้นเพื่อให้การพัฒนาเกิดความ
ต่อเนื่องและลดปัญหาความสับสนที่จะเกิดขึ้น ภาคเอกชนจึงเสนอให้ผังเมืองที่จะเกิดขึ้นกำหนดให้
ไม่มีระยะเวลาหมดอายุ

2.1.3.2 เสนอให้มีการเร่งรัดกระบวนการพิจารณาจัดทำแก้ไขผังเมือง เพื่อให้การ
พัฒนาอุตสาหกรรมสามารถเติบโตได้ และสามารถแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจริงในปัจจุบันได้
อย่างทันสถานการณ์

2.1.3.3 เสนอให้ การจัดทำผังที่จะเกิดขึ้นเพิ่มเติมรายละเอียดของการพัฒนา
โครงสร้างพื้นฐานและสาธารณูปโภค และมีความสอดคล้องกับแผนพัฒนาที่กำลังเกิดขึ้น เพื่อให้ผัง
เมืองที่จะถูกประกาศขึ้นสามารถบูรณาการเชื่อมโยงกับการพัฒนาในด้านอื่น ๆ อันจะนำไปสู่การ
เติบโตที่รอบด้านและรวดเร็วมากกว่าการพัฒนาที่แยกส่วนออกจากกัน

2.2 การพัฒนาอุตสาหกรรมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม โดยนำแนวทางการพัฒนา
อุตสาหกรรมเชิงนิเวศมาใช้ในการประกอบการอุตสาหกรรม ผ่านการนำตัวแบบการพัฒนา
อุตสาหกรรมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมซึ่งประสบความสำเร็จในต่างประเทศมาประยุกต์ใช้ใน
โรงงานอุตสาหกรรมของไทยใน 3 มิติ คือ

2.2.1 การให้ความสำคัญกับการพัฒนาอุตสาหกรรมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมระดับ
โรงงานอุตสาหกรรม หรือที่รู้จักกันโดยทั่วไปว่า “การพัฒนาอุตสาหกรรมสีเขียว” (Green Industry)
กล่าวคือ เป็นแนวทางการพัฒนาอุตสาหกรรมเชิงนิเวศในระดับผู้ประกอบการ โรงงานอุตสาหกรรม

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

เพื่อให้ผู้ประกอบการแต่ละรายปฏิบัติตามคุณลักษณะของโรงงานอุตสาหกรรมสีเขียวภายในขอบเขตโรงงานของตนเอง เช่น การปล่อยของเสียเป็นศูนย์ (Zero Emission) การใช้วัสดุดิบและพลังงานอย่างมีประสิทธิภาพหรือการมีระบบการจัดการสิ่งแวดล้อมที่ดีและได้มาตรฐาน นอกจากนี้ยังมีส่งเสริมมาตรฐานอุตสาหกรรมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ด้วยการให้รางวัลแก่โรงงานอุตสาหกรรมต่าง ๆ ที่ดำเนินตามมาตรฐานการพัฒนาอุตสาหกรรมสีเขียวที่ถูกกำหนดไว้ เช่น การให้รางวัลชงขาวดาวเขียว หรือรางวัลต้นแบบโรงงานอุตสาหกรรมสีเขียว

2.2.2 การสร้างเครือข่ายในการพัฒนาอุตสาหกรรมที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม หรือที่รู้จักกันในนามของ“การพัฒนานิคมอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ” (Eco-Industry) ซึ่งเป็นแนวทางการพัฒนาอุตสาหกรรมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมร่วมกันระหว่างโรงงานอุตสาหกรรมในลักษณะของการสร้างเครือข่าย (Network) ระหว่างผู้ประกอบการกลุ่มต่าง ๆ ตัวอย่างของข้อเสนอภาคเอกชนที่เกิดขึ้น เช่น โครงการนิคมอุตสาหกรรมเชิงเศรษฐกิจนิเวศน์ และโครงการพัฒนาของนิคมอุตสาหกรรมอมตะนครพื้นที่แห่งการใช้ทรัพยากรแบบพึ่งพา ทั้งสองโครงการเป็นการสร้างเครือข่ายของโรงงานอุตสาหกรรมในพื้นที่นิคมอุตสาหกรรมเดียวกันเพื่อส่งเสริมการพึ่งพาทรัพยากรระหว่างกัน

2.2.3 การสร้างหุ้นส่วนในการพัฒนาอุตสาหกรรม หรือที่เรียกว่า “การพัฒนาเมืองอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ” (Eco-Town) กล่าวคือ เป็นแนวทางการพัฒนาที่คำนึงถึงการเชื่อมโยงพื้นที่อุตสาหกรรม เข้ากับพื้นที่ขององค์กรหน่วยงานส่วนท้องถิ่น และชุมชนโดยรอบเข้าด้วยกัน เพื่อให้เกิดความสมดุลของการพัฒนาภายในพื้นที่ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ตัวอย่างสำคัญของการสร้างหุ้นส่วนในการพัฒนาอุตสาหกรรม ได้แก่ การกำหนดแนวทางการพัฒนาเมืองอุตสาหกรรมเชิงนิเวศในเขตนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุดร่วมกันทุกฝ่าย ภายใต้หลักการเมืองอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ 5 มิติ 22 ด้าน

2.3 การพัฒนาอุตสาหกรรมที่อยู่บนฐานของความรับผิดชอบต่อสังคมและชุมชนท้องถิ่น ทางเลือกในมิตินี้เปรียบเสมือนแนวทางการพัฒนาอุตสาหกรรมที่ทำให้ผู้มีส่วนได้เสียได้รับผลประโยชน์ร่วมกัน ผ่านข้อเสนอให้มีการรับผิดชอบต่อสังคมและชุมชนท้องถิ่นในสามประเด็น

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

2.3.1 การดำเนินงานในระดับผู้ประกอบการ ความรับผิดชอบต่อสังคมและชุมชน
ท้องถิ่นในมิตินี้ ผู้ประกอบการนอกจากจะให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและ
สิ่งแวดล้อม ด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ และด้านการพัฒนาสังคมและชุมชนแล้ว (ดังที่
ดำเนินการอยู่ในปัจจุบัน) ต้องคำนึงถึงการดำเนินการพัฒนาที่ให้ความสำคัญกับผู้มีส่วนได้เสียให้
มากขึ้น ทั้งกลุ่มผู้มีส่วนได้เสียภายในองค์กรและกลุ่มผู้มีส่วนได้เสียภายนอกองค์กร เพื่อให้การ
ดำเนินการที่เกิดขึ้นมีความเหมาะสมและตอบสนองต่อความต้องการของผู้มีส่วนได้เสียภายใต้การ
พัฒนาอุตสาหกรรมมากที่สุด

2.3.2 การยกระดับการดำเนินงานในด้านความรับผิดชอบต่อสังคมสู่ระดับเครือข่าย
ผู้ประกอบการ เนื่องจากการดำเนินงานด้านความรับผิดชอบต่อสังคมในระดับผู้ประกอบการไม่
สามารถตอบสนองต่อความต้องการและปัญหาที่เกิดขึ้นในพื้นที่ได้ เพื่อพัฒนาศักยภาพและ
ประสิทธิภาพของเงินทุนและการจัดการด้านความรับผิดชอบต่อสังคม ภาคเอกชนจึงเสนอให้มีการ
รวมกลุ่มสร้างเครือข่ายผู้ประกอบการขึ้น สำหรับการยกระดับการจัดการด้านความรับผิดชอบต่อ
สังคมที่ทันต่อสถานการณ์และความต้องการที่เกิดขึ้น ตัวอย่างการรวมกลุ่มเครือข่ายในพื้นที่ที่
เกิดขึ้น เช่น ชมรมประชาสัมพันธ์กลุ่ม โรงงานนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด และสมาคมเพื่อนชุมชน
 เป็นต้น

2.3.3 การจัดตั้งกองทุนสำหรับการพัฒนาที่ให้ผู้มีส่วนได้เสียได้รับผลประโยชน์
ร่วมกัน โดยให้ผู้ประกอบการโรงงานอุตสาหกรรมในพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออกบริจาคเงิน
จำนวนหนึ่งเพื่อสนับสนุนการพัฒนาสังคมและชุมชนที่เป็นแหล่งที่ตั้งของโรงงานอุตสาหกรรม

ทั้งนี้จุดร่วมที่สำคัญของข้อเสนอการพัฒนาอุตสาหกรรมที่อยู่บนฐานของความ
รับผิดชอบต่อสังคมและชุมชนท้องถิ่นทั้ง 3 ระดับนี้ก็คือการมีเป้าหมายให้การพัฒนาอุตสาหกรรม
สามารถอยู่ร่วมกับสังคมและชุมชนได้อย่างปลอดภัย และมีการคำนึงถึงคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นของผู้มี
ส่วนได้เสียภายใต้กระบวนการพัฒนาอุตสาหกรรมที่เกิดขึ้น

ดังนั้น เมื่อพิจารณาถึงภาพรวมของข้อเสนอการพัฒนาอุตสาหกรรมในมุมมองของ
ภาคเอกชน จึงมีเป้าหมายที่สำคัญ คือ “การพัฒนาอุตสาหกรรมที่ทำให้เศรษฐกิจเติบโตได้ และ

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

สามารถอยู่ร่วมกับชุมชนสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน” ภายใต้การส่งเสริมการพัฒนาในสามมิติ ได้แก่ มิติเศรษฐกิจ มิติสิ่งแวดล้อม และมิติสังคม

3. บทวิพากษ์ข้อเสนอการพัฒนาอุตสาหกรรมพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออกของภาคเอกชน: ข้อสังเกตและข้อเสนอแนะ

การตั้งข้อสังเกตและการเสนอแนะต่อข้อเสนอการพัฒนาอุตสาหกรรมพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออกของภาคเอกชนในบทความชิ้นนี้ จะพิจารณาจากการตั้งข้อสังเกตและการเสนอแนะภายใต้กรอบแนวคิดการพัฒนาอุตสาหกรรมที่จัดทำขึ้นโดยองค์ระหว่างประเทศจำนวนสามชิ้น ได้แก่ หนึ่ง การตั้งข้อสังเกตต่อบทเรียนในอดีตเพื่อการพัฒนาอุตสาหกรรมในศตวรรษที่ 21 ของ O'Connor³ (2007, pp. 417-419) ที่องค์ระหว่างประเทศอย่าง United Nations (UN) ได้นำมาเผยแพร่ สอง การตั้งข้อสังเกตต่อกระแสการลดการพัฒนาอุตสาหกรรม (deindustrialization) ในปัจจุบันในงานศึกษาของ Rowthorn & Ramaswamy⁴ (1997) ที่ได้รับการสนับสนุนโดย International Monetary Fund (IMF) และสุดท้าย คือ แนวคิดในการพัฒนาอุตสาหกรรมที่ถูกเสนอโดย The United Nations Industrial Development Organization⁵ (UNIDO, 2018)

³ O'Connor (2007) ได้นำเสนอถึงบทเรียนการพัฒนาอุตสาหกรรมในอดีตที่สมควรได้รับความสำคัญต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมในศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วย (1) ประเด็นที่หนึ่ง การเปิดโอกาสให้ผู้มีความเชี่ยวชาญเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายอุตสาหกรรมเพื่อค้นพบแนวทางที่เหมาะสม (self-discovery) (2) ประเด็นที่สอง สำหรับประเทศที่กำลังพัฒนาที่ยังคงมีการพัฒนาอุตสาหกรรมอยู่ในขั้นแรกหรือมีการใช้เทคโนโลยีน้อย ถือเป็นงานที่น่าวิตกกังวล (3) ประเด็นที่สาม ความรู้และเทคโนโลยีจะถูกนำมาใช้มากขึ้นในกิจกรรมทางเศรษฐกิจ ไม่ใช่การใช้เฉพาะแต่เพียงกระบวนการผลิตในอุตสาหกรรม (4) ประเด็นสุดท้าย ธุรกิจทั้งขนาดกลางและขนาดเล็กสามารถเป็นแหล่งที่มาของนวัตกรรมที่สำคัญที่อาจส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงขนาดใหญ่ได้

⁴ Rowthorn & Ramaswamy (1997) ได้ตั้งข้อสังเกตเกี่ยวกับกระแสของการพัฒนาอุตสาหกรรมในประเทศพัฒนาที่ลดลง นับตั้งแต่ปลายศตวรรษที่ 20 เป็นต้นมา ไม่ว่าจะเป็นประเทศสหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น หรือกลุ่มประเทศในยุโรป โดยปัจจัยสำคัญของการลดลงอันเนื่องมาจากการขยายตัวของอุตสาหกรรมที่รวดเร็วและการขยายตัวของงานที่รวดเร็ว แต่การขยายตัวภายใต้การพัฒนา กลับเป็นการขยายตัวอย่างไม่เป็นระบบและไม่เท่าเทียมกันในทุกพื้นที่ จึงทำให้เกิดกระแสลดการพัฒนาอุตสาหกรรมภาคการผลิต (manufacturing) และส่งเสริมการพัฒนาภาคบริการ (service sector) ขึ้นมาทดแทน

⁵ UNIDO (2018) ได้กล่าวถึงสี่กลไกในการพัฒนาอุตสาหกรรมที่สำคัญ ประกอบด้วย (1) ทั่วโลกความร่วมมือทางเทคนิค (2) ทั่วโลกการวิเคราะห์ วิจัยและการบริการให้คำปรึกษาด้านนโยบาย (3) ทั่วโลกเชิงกิจกรรมที่มีความสัมพันธ์กับบรรทัดฐาน มาตรฐาน และคุณภาพ และ (4) ทั่วโลกในการส่งเสริมการมีเครือข่ายด้านอุตสาหกรรมและถ่ายโอนข้อมูล

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

สาระสำคัญจากงานทั้งสามชิ้นข้างต้น เมื่อนำมาพิจารณาจะพบว่า สามารถนำมาเป็นข้อสังเกตและข้อเสนอแนะต่อข้อเสนอการพัฒนาอุตสาหกรรมพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออกของภาคเอกชน ซึ่งสามารถแบ่งเป็นประเด็นต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

3.1 การเปิดโอกาสของทุกฝ่ายในการเข้ามามีส่วนร่วมต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมในพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก (participatory) โดยเฉพาะผู้เชี่ยวชาญที่มาจากแต่ละภาคส่วนทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน ซึ่งการพัฒนาที่ผ่านมาและข้อเสนอที่เกิดขึ้นของภาคเอกชนยังมีการจำกัดโอกาสในการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนภายใต้กระบวนการพัฒนาอุตสาหกรรม ซึ่งการเข้ามามีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนจะช่วยให้เกิดกลไกการตรวจสอบและติดตามการพัฒนา โดยสุดท้ายจะกลายเป็นข้อมูลสำคัญที่ถูกนำมาใช้ในการพัฒนาอุตสาหกรรมที่ดีและเหมาะสมมากยิ่งขึ้น

3.2 การพัฒนาเทคโนโลยีและความรู้ หรือ Research and Development (R&D) เพื่อส่งเสริมกระบวนการพัฒนาอุตสาหกรรม ยังถือเป็นประเด็นการพัฒนาที่ถูกให้ความสำคัญน้อย เนื่องจาก การพึ่งพาเทคโนโลยีและความรู้จากต่างชาติของอุตสาหกรรมภายในประเทศไทยยังมีอยู่สูง โดยที่จากข้อเสนอการพัฒนาอุตสาหกรรมพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออกของภาคเอกชนข้างต้น ได้กล่าวถึงเทคโนโลยีใหม่ เพียงการนำเทคโนโลยีจากต่างประเทศเพื่อนำมาพัฒนาอุตสาหกรรมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม โดย O'Connor (2007) เชื่อว่าการพัฒนาเทคโนโลยีและความรู้อย่างช้า ๆ และมีอัตราการพึ่งพาจากต่างประเทศระดับสูง จะกลายเป็นอุปสรรคที่สำคัญต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมและการแข่งขันระหว่างประเทศในอนาคต

3.3 กระแสการลดการพัฒนาอุตสาหกรรมที่เกิดขึ้น โดยที่ Rowthorn & Ramaswamy (1997) ถือเป็นประเด็นสำคัญที่สมควรพิจารณาภายใต้กระบวนการกำหนดนโยบาย เนื่องจาก การมุ่งพัฒนาที่เน้นการเติบโตของภาคอุตสาหกรรมการผลิตที่รวดเร็วและไม่เป็นระบบ อาจส่งในแง่ลบต่อภาพรวมของการเติบโตของเศรษฐกิจได้ ยังจะเห็นถึงกระแสที่เกิดขึ้นในหลายประเทศที่พัฒนาแล้ว โดยทางเลือกของการพัฒนาควรมุ่งเน้นส่งเสริมการพัฒนาภาคบริการ (service sector) ซึ่งจะเป็นภาคธุรกิจที่จะสามารถพัฒนาคุณภาพชีวิต (growth of living standard) ได้อีกทางหนึ่ง

จากข้อสังเกตทั้งสามประเด็น จึงเป็นการสะท้อนให้เห็นว่าเป้าหมายของการพัฒนาอุตสาหกรรมพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออกของภาคเอกชน ควรได้รับการทบทวนและปรับเปลี่ยน

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

แนวทางการพัฒนาใหม่ การพัฒนาอุตสาหกรรมจึงไม่เป็นเพียงจักรกลในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจเพื่อการค้าขายแสวงหากำไรสูงสุดและการสะสมทุนเท่านั้น แต่ควรเป็นส่วนหนึ่งเพื่อช่วยในการพัฒนาสังคมและคุณภาพชีวิตได้ด้วย ดังนั้น การทบทวนการพัฒนาและการเติบโตอุตสาหกรรมของภาคเอกชนใหม่จะเป็นการช่วยลดความเสี่ยงและวิกฤตทางด้านเศรษฐกิจและสังคมที่จะเกิดขึ้นได้ตามการตั้งข้อสังเกตและการเสนอแนะที่จัดทำขึ้น โดยองค์กรระหว่างประเทศทั้งสามชิ้นข้างต้น เพื่อที่จะทำให้การพัฒนาอุตสาหกรรมมีความยั่งยืนมากยิ่งขึ้น

บทสรุป

ข้อเสนอการพัฒนาอุตสาหกรรมพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออกในมุมมองของภาคเอกชน อยู่ภายใต้เป้าหมายของการพัฒนาเศรษฐกิจและโครงสร้างพื้นฐานทางด้านเศรษฐกิจเป็นสำคัญ ประกอบด้วย ข้อเสนอในสามมิติสำคัญ การเพิ่มประสิทธิภาพและศักยภาพในการพัฒนาอุตสาหกรรม (มิติเศรษฐกิจ) การพัฒนาอุตสาหกรรมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (มิติสิ่งแวดล้อม) และการพัฒนาอุตสาหกรรมที่อยู่บนฐานของความรับผิดชอบต่อสังคมและชุมชนท้องถิ่น (มิติสังคม) อย่างไรก็ตาม ข้อเสนอที่เกิดขึ้นจากภาคเอกชน ยังควรมีการส่งเสริมให้เกิดกลไกการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน กลไกการเรียนรู้และการพัฒนา รวมถึงส่งเสริมการพัฒนาในภาคเศรษฐกิจอื่น ๆ ด้วย

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

รายการอ้างอิง

- กมลศักดิ์ ตรีครุฑพันธ์. (2549). *การศึกษาความสัมพันธ์เชิงอำนาจ ระหว่างรัฐ ชุมชน และกลุ่มผลประโยชน์: กรณีศึกษานิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด อำเภอเมือง จังหวัดระยอง*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์การเมือง, คณะเศรษฐศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จิรายุทธ์ สิม่วง. (2560). ข้อเสนอใหม่ของการพัฒนาอุตสาหกรรมพื้นที่ชายฝั่งทะเลภาคตะวันออก ในมุมมองของรัฐ : บทวิพากษ์โครงการระเบียบเศรษฐกิจภาคตะวันออก (EEC) ในเชิงเศรษฐศาสตร์การเมือง. *วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง*, 6 (2), 224-243.
- ชัยณรงค์ เครือนวน. (2550). *เศรษฐศาสตร์การเมืองของการพัฒนาอุตสาหกรรมในจังหวัดระยอง*. วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์การเมืองและการบริหารจัดการ, คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- _____. (2558). *ปฏิบัติการและการต่อสู้ทางวาทกรรมในการพัฒนาอุตสาหกรรม: ศึกษากรณีการพัฒนาอุตสาหกรรมภายใต้ตัวแบบมาบตาพุด*. วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์การเมืองและการบริหารจัดการ, คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ชัยณรงค์ เครือนวน และพิมพ์ประไพ สนิทวงศ์ ณ อยุธยา. (2561). ข้อเสนอการพัฒนาอุตสาหกรรมพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออกในมุมมองของภาคประชาชน บทสังเคราะห์เพื่อการเปลี่ยนผ่านสู่การพัฒนาระเบียบเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกให้เกิดความยุติธรรมทางสังคม. *วารสารเศรษฐศาสตร์การเมือง บูรพา*, 6 (1), 40-62.
- ชัยยนต์ ประดิษฐ์ศิลป์ และชัยณรงค์ เครือนวน. (2555). *โครงการวิจัยปฏิบัติการเพื่อการขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะเรื่อง ความไม่เป็นธรรมทางด้านสุขภาพกับการปฏิรูประบบทุนนิยม: กรณีศึกษาโครงการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมเหล็ก จังหวัดจันทบุรี*. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยสังคมจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

- ไชยรัตน์ เจริญสิน โอฟาร. (2549). *วาทกรรมการพัฒนา : อำนาจ ความรู้ ความจริงเอกลักษณ์และความเป็นอื่น*. กรุงเทพฯ: วิทยา.
- เดชรัตน์ สุขกำเนิด, สุภกิจ นันทะวรการ และวิภา ชื่นชิดก. (2550). *มลพิษ.. สุขภาพ.. และอุตสาหกรรมที่มาตาพุด: ปัญหามลพิษและผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชนแนวทางการดำเนินงานของรัฐ และข้อเสนอต่อการแก้ไขปัญหา กรณีพื้นที่อุตสาหกรรม อำเภอเมืองและอำเภอบ้านฉาง จังหวัดระยอง*. กรุงเทพฯ: มูลนิธินโยบายสุขภาพ.
- ชนพันธ์ ไต้ประกอบทรัพย์. (2557). กลุ่มผลประโยชน์ กลุ่มกดดัน และกระบวนการนโยบายสาธารณะ. *FEU Academic Review*, 8 (1), 61-76.
- ธีรพงศ์ ไชยมังคละ. (2551). *การขยายพื้นที่นิคมอุตสาหกรรมมาตาพุด: กรณีศึกษากลุ่มผลประโยชน์ภายในนิคมอุตสาหกรรมมาตาพุด*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์การเมือง, คณะเศรษฐศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สวัสดิ์ ใจเย็น. (2529). *แนวทางวางแผนพัฒนาอุตสาหกรรมจังหวัดระยอง*. วิทยานิพนธ์การวางแผนภาคและเมืองมหาบัณฑิต, ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง, บัณฑิตวิทยาลัย, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2559). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ฉบับที่ 12 พ.ศ. 2560-2564*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2560). *ตารางผลิตภัณฑ์ภาคและจังหวัด แบบปริมาณลูกโซ่ อนุกรมเวลา 2538-2559*. วันที่ค้นข้อมูล 25 ธันวาคม 2560, เข้าถึงได้จาก http://www.nesdb.go.th/ewt_dl_link.php?nid=5627&filename=gross_regional
- อิสรา แสงศรี. (2547). *การวิเคราะห์ผลประโยชน์และระดับการพึ่งพาของครัวเรือน โดยรอบนิคมอุตสาหกรรม*. วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์, คณะเศรษฐศาสตร์ศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

อำพิกา สวัสดิวงศ์. (2545). *ถนนสุขุมวิทกับพัฒนาการทางเศรษฐกิจในภาคตะวันออกของประเทศไทย พ.ศ. 2447-2539*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาประวัติศาสตร์, คณะศิลปศาสตร์, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

โอพาร์ ถิ่นบางเตียว. (2557). จังหวัดระยอง : จากเศรษฐกิจชุมชนถึงทุนนิยมโลกาภิวัตน์. *วารสารเศรษฐศาสตร์การเมืองบูรพา*, 2 (1), 47-71.

Asian Development Bank. (2015). *Thailand: Industrialization and economic catch-up*. Mandaluyong: Asian Development Bank.

DCED. (n.d.). "Private Sector Development - Industrial policy." Retrieved January 15, 2019, from <https://www.enterprise-development.org/implementing-psd/>.

Economic Commission for Africa. (2016). *Transformative Industrial Policy for Africa*. Addis Ababa: Economic Commission for Africa.

Hewison, K. (1989). *Power and Politics in Thailand: Essays in Political Economy*. Manila: Journal of Contemporary.

Hussey, A. (1993). Rapid industrialization in Thailand 1986-1991. *Geographical Review*, 83 (1), 14-28.

Laothammatas, A. (1988). Business and Politics in Thailand: New Patterns of Influence. *Asian Survey*, 28 (4), 451-470.

Laothammatas, A. (1992). *Business Associations and the New Political Economy of Thailand*. Boulder: Westview Press.

O'Connor, D. (2007). "Policy lessons for 21st century industrializers." in United Nations. *Industrial Development for the 21st Century: Sustainable Development Perspectives* (pp. 415-422). New York: United Nations.

Ono, Y. (2018). "Thailand aims for next industrialization wave: Economics czar aims to woo high-tech investment to development zone." Retrieved January 15, 2019, from <https://asia.nikkei.com/Economy/Thailand-aims-for-next-industrialization-wave>

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

Pansuwan, A. (2010). Industrial Decentralization Policies and Industrialization in Thailand.

Silpakorn University International Journal, 9-10, 117-147.

Rigg, F. W. (1966). *The Modernization of a Bureaucratic Polity*. Honolulu: East-West Center.

Rowthorn, R., & Ramaswamy, R. (1997). *Deindustrialization-Its Causes and Implications*.

Washington, D.C.: International Monetary Fund.

UNIDO. (2018). “*UNIDO in brief*.” Retrieved January 15, 2019, from <https://www.unido.org/who-we-are/unido-brief>

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติตามนโยบายการจัดการมูลฝอยติดเชื้อของ
โรงพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุข พื้นที่เขตสุขภาพที่ 5
THE PARTICIPATION OF PUBLIC HOSPITALS UNDER THE
MINISTRY OF PUBLIC HEALTH, HEALTH REGION 5 IN
INFECTIOUS WASTE MANAGEMENT

นายรัฐศักดิ์ เสือหนู (Rattasak Suanu)

ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (นโยบายสาธารณะและการจัดการภาครัฐ)
คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

MASTER OF PUBLIC ADMINISTRATION PROGRAM IN PUBLIC POLICY AND PUBLIC
MANAGEMENT

FACULTY OF SOCIAL SCIENCES AND HUMANITIES, MAHIDOL UNIVERSITY

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติตามนโยบายการจัดการมูลฝอยติดเชื้อ รวมทั้งปัญหาและอุปสรรคของการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติตามนโยบายการจัดการมูลฝอยติดเชื้อ เพื่อนำไปสู่ข้อเสนอแนะและแนวทางทั้งในเชิงนโยบายและเชิงปฏิบัติ ในการจะนำไปสู่การพัฒนาประสิทธิภาพการจัดการมูลฝอยติดเชื้อ โดยศึกษากับบุคลากรในโรงพยาบาลของรัฐสังกัดกระทรวงสาธารณสุข เขตสุขภาพที่ 5 จำนวน 201 คน โดยใช้แบบสอบถาม และสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญซึ่งเป็นตัวแทนผู้บริหารโรงพยาบาลของรัฐสังกัดกระทรวงสาธารณสุข เขตสุขภาพที่ 5 จำนวน 3 คน สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเนื้อหา

จากผลการศึกษาพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมในการทำงานของบุคลากรในโรงพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุข เขตสุขภาพที่ 5 โดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับการมีส่วนร่วมมาก เมื่อ

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

พิจารณาเป็นรายด้าน ทั้ง 4 ด้าน โดยเรียงลำดับค่าคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การวางแผนตัดสินใจมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาคือการติดตามและประเมินผล การดำเนินงาน และการรับผลประโยชน์ ตามลำดับ ปัญหาและอุปสรรคจะพบว่า การจัดการมูลฝอยติดเชื้อใช้งบประมาณที่สูง ในการบริหารจัดการจะต้องเฝ้าระวังให้มีการดำเนินงานที่ถูกต้องตามแนวทาง และเจ้าหน้าที่แต่ละคนก็มีหน้าที่รับผิดชอบในงานประจำ จึงทำให้ขาดความตระหนักในการปฏิบัติตามขั้นตอนและกระบวนการ ในด้านผลประโยชน์ที่ได้จากการจัดการมูลฝอยติดเชื้อนั้นนอกจากจะส่งผลต่อโรงพยาบาลแล้ว การฝึกอบรมพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่องจะส่งผลประโยชน์ต่อสิ่งแวดล้อมและบุคลากรในโรงพยาบาลด้วย นอกจากนี้โรงพยาบาลยังต้องมีการติดตามผลและการประเมินผลการดำเนินงานกำจัดมูลฝอยติดเชื้อของหน่วยงาน และประเมินความรู้และทักษะบุคลากรในทุกกระดับและให้ความรู้อย่างต่อเนื่อง และมีการเฝ้าระวังติดตามให้มีการดำเนินงานที่ถูกต้องตามแนวทางและนโยบายที่กำหนด

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วม / การปฏิบัติตามนโยบาย / การจัดการมูลฝอยติดเชื้อ

ABSTRACT

The objective of this mix method research has to study the levels of policy compliance participation including problems and obstacles in infectious waste management in order to propose the guidelines for developing effectiveness of the infectious waste management. Both the questionnaire and the interview were the instruments employed for the study. The target population of quantitative analysis was 201 staff from the public hospitals. For qualitative analysis, there were 3 key persons selected who are the administrators of public hospitals. Statistical methods used for the data analysis were percentages, average, and standard deviations.

The research results showed that the level of policy compliance participation in every sector was at a high level and the highest level of participation was decision making sector (0.948) followed by monitoring and evaluation sector (0.931), implementation sector (0.878), and

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

benefit sector (0.769), respectively. The problems and obstacles of the infectious waste management was the high budget in management, thus strict monitoring of the operation according to the guidelines. However, each of the staff has he/she own routine task so that he/she should not strictly follow the guideline. An appropriate infectious management and constant staff training not only benefit to the hospital, but also benefit the environment and the hospital staff. Moreover, the hospital should monitor and evaluate the infectious waste management, as well as assess its staff skills. Organizing a workshop regularly for the personnel, and monitoring the operation to adhere to the guideline and policy are also necessary.

KEY WORDS: PARTICIPATION / POLICY COMPLIANCE / INFECTIOUS WASTE
MANAGEMENT

บทนำ

โรงพยาบาลเป็นสถานบริการทางการแพทย์ที่มีบทบาทในการให้บริการครอบคลุมทั้งด้านการรักษาพยาบาล การป้องกัน การควบคุมโรค การฟื้นฟูสภาพ การส่งเสริมสุขภาพ และการอนามัยสิ่งแวดล้อม ในการจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อมนั้นถือว่ามีความสำคัญไม่น้อย เพราะหากมีการจัดการที่ไม่ดี อาจส่งผลกระทบต่อ ผู้ป่วย ประชาชนที่มารับบริการ บุคลากรภายในโรงพยาบาล และประชากรที่อยู่ใกล้เคียงได้ เช่น โรคระบบทางเดินหายใจ โรคระบบทางเดินอาหาร และยังก่อให้เกิดปัญหามลพิษทางสิ่งแวดล้อมเช่น มลพิษทางน้ำ มลพิษทางอากาศ เป็นต้น ปัจจุบันประเทศไทยมีสถานพยาบาลที่เป็น โรงพยาบาล ศูนย์บริการสาธารณสุข สถานีอนามัย คลินิก ทั้งที่เป็นของสถานประกอบการของรัฐและเอกชน มากกว่า 37,000 แห่ง ซึ่งมีจำนวนเตียงให้บริการประมาณ 140,000 เตียง สถานพยาบาลดังกล่าว มีการผลิตขยะมูลฝอยที่เกิดจากการให้บริการ ทั้งที่เป็น ขยะมูลฝอยทั่วไปและมูลฝอยติดเชื้อ ในแต่ละวันเป็นจำนวนมาก ขยะมูลฝอยจากสถานพยาบาลเหล่านี้มีทั้งมูลฝอยติดเชื้อที่สามารถแพร่เชื้อโรคได้ รวมทั้งมูลฝอยที่ปนเปื้อนด้วยสารกัมมันตรังสี ยาเสื่อมสภาพ สารเคมีอันตราย ของมีคม ซากสัตว์ทดลอง ฯลฯ มูลฝอยติดเชื้อ

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

เหล่านี้จะก่อให้เกิดผลกระทบต่อ คน สัตว์ และสิ่งแวดล้อมได้ เนื่องจากมูลฝอยติดเชื้อ จัดเป็นขยะที่มีเชื้อโรคปะปนอยู่ในปริมาณมากหรือมีความเข้มข้น ซึ่งถ้ามีการสัมผัสใกล้ชิดกับขยะมูลฝอยนั้นแล้วสามารถทำให้เกิดโรคได้ ผู้วิจัยได้ตระหนักเห็นว่าการนำนโยบายการจัดการมูลฝอยติดเชื้อของสถานพยาบาลไปปฏิบัติในปัจจุบัน บุคลากรยังคงปฏิบัติงานไปตามหน้าที่ประจำที่ได้รับมอบหมาย โดยอาจมี ความรู้ความเข้าใจในมาตรฐานและเกณฑ์ปฏิบัติที่ไม่ชัดเจนในการดำเนินงาน เนื่องจากอาจไม่ได้มีส่วนร่วม หากบุคคลเหล่านี้ขาดความรู้ความเข้าใจและการมีส่วนร่วม ซึ่งจะทำให้มีการปฏิบัติงานที่ไม่ถูกต้อง อาจส่งผลให้เกิดอันตรายในหลายด้านดังที่ได้กล่าวมาข้างต้น

ผู้วิจัยจะได้ทำการศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของบุคลากรทั้งในส่วนของผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน ที่เกี่ยวข้องกับระบบการจัดการมูลฝอยติดเชื้อ เพื่อวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วม ซึ่งแบ่งออกเป็นการมีส่วนร่วม 4 ส่วนคือ การร่วมวางแผน การร่วมดำเนินกิจกรรม การรับผลประโยชน์และการร่วมประเมินผล ในกระบวนการจัดการมูลฝอยติดเชื้อทั้ง 4 ขั้นตอน และเพื่อค้นหาปัญหาและอุปสรรค แนวทางและข้อเสนอแนะเพื่อนำไปพัฒนาการจัดการมูลฝอยติดเชื้อในโรงพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุข เขตสุขภาพที่ 5 ต่อไป

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

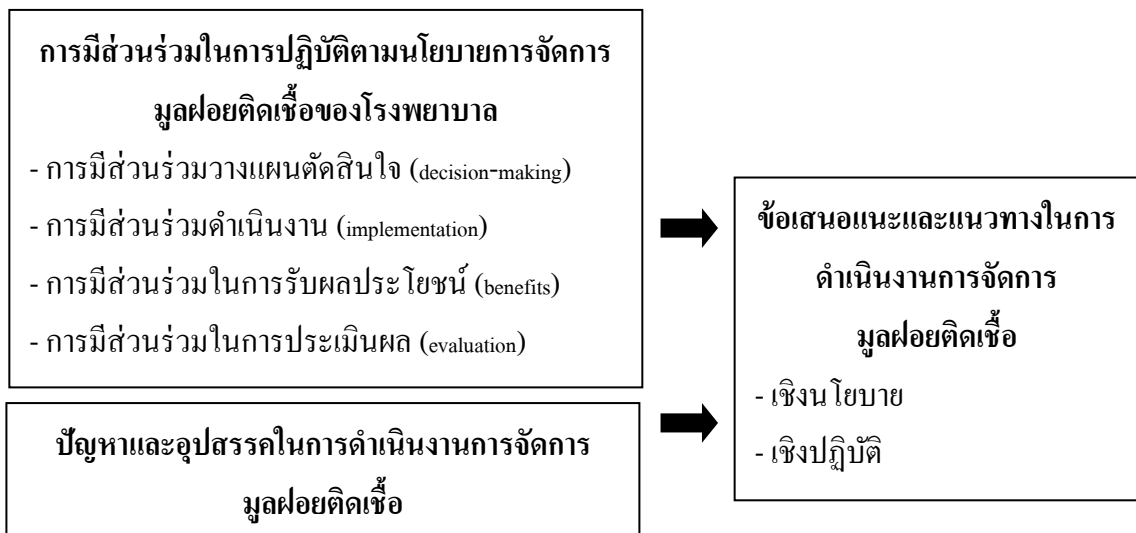
1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติตามนโยบายการจัดการมูลฝอยติดเชื้อ
2. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคของการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติตามนโยบายการจัดการมูลฝอยติดเชื้อ
3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะและแนวทางทั้งในเชิงนโยบายและเชิงปฏิบัติ ในการจะนำไปสู่การพัฒนารูปแบบการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพในการจัดการมูลฝอยติดเชื้อ

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

กรอบแนวคิดการทำวิจัย

การศึกษาระดับการมีส่วนร่วมในการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติว่าด้วยการจัดการมูลฝอยติดเชื้อใน โรงพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุข เขตสุขภาพที่ 5 ในด้านของ การร่วมริเริ่มวางแผน การร่วมดำเนินกิจกรรม การร่วมรับผลประโยชน์ การร่วมประเมินผล เพื่อหาปัญหา ข้อเสนอแนะและแนวทาง ทั้งในเชิงของนโยบาย และในเชิงของการปฏิบัติ เพื่อนำไปพัฒนาระบบการจัดการมูลฝอยติดเชื้อต่อไป



ทบทวนวรรณกรรม

1. แนวคิดเกี่ยวกับมูลฝอยติดเชื้อ ด้านความหมายของมูลฝอยติดเชื้อ
2. แนวทางการจัดการมูลฝอยติดเชื้อของกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข
 - 2.1 ขั้นตอนหลักในทางปฏิบัติการจัดการมูลฝอยติดเชื้อ
3. มาตรฐานโรงพยาบาลและบริการสุขภาพ ฉบับที่ 4
4. ทฤษฎีการมีส่วนร่วม
 - 4.1 รูปแบบและขั้นตอนของการมีส่วนร่วมของประชาชน
 - 4.2 ความหมายการมีส่วนร่วม

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

4.3 กระบวนการมีส่วนร่วม

4.4 ประเภทการมีส่วนร่วม

4.5 ลักษณะการมีส่วนร่วม

5. แนวคิดในการนำนโยบายไปปฏิบัติ

5.1 ความหมายในการนำนโยบายไปปฏิบัติ

5.2 ตัวแบบในการศึกษาการนำนโยบายไปปฏิบัติ

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณผสมผสานกับการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. การเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล วิจัยเชิงปริมาณ ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างมาจากการศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติตามนโยบายการจัดการมูลฝอยติดเชื้อ แล้วจึงนำมากลับมา ปรับปรุงให้เหมาะสมกับลักษณะของประชากรที่ใช้ในการศึกษา โดยผู้ตอบแบบสอบถามคือ บุคลากรโรงพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุข พื้นที่เขตสุขภาพที่ 5 โดยสามารถแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ข้อมูลเบื้องต้นของผู้ตอบแบบสอบถามโดยใช้คำถามแบบเลือกตอบ (Check lists) และคำถามแบบปลายปิด (close-ended question) ให้ผู้ตอบเลือกคำตอบที่ตรงกับสภาพความเป็นจริงของผู้ตอบเกี่ยวกับ สถานที่ทำงาน เพศ อายุ การศึกษา ตำแหน่ง รายได้ และประสบการณ์ในการทำงาน

ตอนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการมูลฝอยติดเชื้อ ซึ่งมี 4 ด้าน ได้แก่ การมีส่วนร่วมวางแผนตัดสินใจ การมีส่วนร่วมดำเนินงาน การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล

ตอนที่ 3 ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะในการดำเนินงานการจัดการมูลฝอยติดเชื้อ โดยใช้คำถามแบบปลายเปิด (open-ended question)

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

2. การเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ ตัวแทนผู้บริหารโรงพยาบาลของรัฐสังกัดกระทรวงสาธารณสุข เขตบริการสุขภาพที่ 5 จำนวน 3 คน กำหนดลักษณะแนวแบบสัมภาษณ์เป็นแนวคำถามแบบกึ่งมีโครงสร้าง โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ ตัวแทนผู้บริหารโรงพยาบาลของรัฐสังกัดกระทรวงสาธารณสุข เขตบริการสุขภาพที่ 5 จำนวน 3 คน กำหนดลักษณะแนวแบบสัมภาษณ์เป็นแนวคำถามแบบกึ่งมีโครงสร้าง ประกอบด้วยคำถาม ดังนี้

ตอนที่ 1 ความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติตามนโยบายการจัดการมูลฝอยติดเชื้อ ประกอบด้วย 4 ด้าน คือ การมีส่วนร่วมวางแผนตัดสินใจ การมีส่วนร่วมดำเนินงาน การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล

ตอนที่ 2 ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นในการปฏิบัติตามนโยบายการจัดการมูลฝอยติดเชื้อ

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ และแนวคิดในการพัฒนา ทั้งในเชิงนโยบาย และเชิงปฏิบัติ

3. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรม ประมวลผลสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ หรือ SPSS for windows ในการประมวลผลและจัดตารางวิเคราะห์ทางสถิติ โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ด้วยการแจกแจงความถี่ (Frequency Distribution) ค่าเฉลี่ย (Mean) การหาอัตราส่วนร้อยละ (Percentage Distribution) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ในการวิเคราะห์ข้อมูล

4. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลเนื้อหา (Content Analysis) ที่ได้จากการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Non-participant observation) การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) และและการสนทนากลุ่มย่อย (Focus group discussion) โดยจำแนกเป็นประเด็น (Typologies) ตามกรอบแนวคิดการวิจัย แล้วนำข้อมูลในแต่ละประเด็นมาเชื่อมโยง เพื่อสร้างเป็นข้อสรุป อภิปรายถึงข้อเท็จจริงที่ค้นพบตามสภาพการณ์ ปรัชญาการณ ความสัมพันธ์ และประเด็นสำคัญ ตามแนวคำถามเพื่อตอบคำถามการศึกษา การวิเคราะห์เนื้อหาที่กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วม รวมถึงปัญหา อุปสรรค แนวทางในการนำนโยบายไปสู่
การปฏิบัติว่าด้วยการจัดการมูลฝอยติดเชื้อ โดยวิเคราะห์ข้อมูลตามกรอบแนวคิดการวิจัย

ผลการศึกษาวิจัยและอภิปรายผล

ผลการศึกษาระดับการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติตามนโยบายการจัดการมูลฝอยติดเชื้อ ด้าน
การมีส่วนร่วมในการทำงานในภาพรวม

(n = 201)

การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติตามนโยบาย การกำจัดมูลฝอยติดเชื้อ	\bar{X}	S.D.	แปลความ
1. การวางแผนตัดสินใจ	4.09	0.948	มีส่วนร่วมมาก
2. การดำเนินงาน	4.06	0.878	มีส่วนร่วมมาก
3. การรับผลประโยชน์	3.86	0.769	มีส่วนร่วมมาก
4. การติดตามและประเมินผล	3.95	0.931	มีส่วนร่วมมาก
รวม	3.99	.881	มีส่วนร่วมมาก

จากตารางที่ พบว่า บุคลากรมีการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติตามนโยบายการจัดการมูล
ฝอยติดเชื้อ ในภาพรวมมีส่วนร่วมมาก ($\bar{x}=3.99$) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่าบุคลากรมีส่วนร่วมมาก
ในการวางแผนตัดสินใจ ($\bar{x}=4.09$) รองลงมา มีส่วนร่วมมากในการดำเนินงาน ($\bar{x}=4.06$) มีส่วน
ร่วมมากในการติดตามและประเมินผล ($\bar{x}=3.95$) และมีส่วนร่วมมากในการรับผลประโยชน์
($\bar{x}=3.86$) ตามลำดับ

1. ระดับการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติตามนโยบายการจัดการมูลฝอยติดเชื้อ

จากผลการศึกษาระดับการมีส่วนร่วมในการทำงานของบุคลากรในโรงพยาบาลสังกัด
กระทรวงสาธารณสุข เขตสุขภาพที่ 5 ในแต่ละด้าน โดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับการมีส่วนร่วมมาก
เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อการมีส่วนร่วมในการทำงานของบุคลากร ทั้ง 4 ด้าน โดยเรียงจากลำดับค่า

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

คะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การวางแผนตัดสินใจมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาการติดตามและประเมินผล การดำเนินงาน และการรับผลประโยชน์ ตามลำดับ สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1.1 การวางแผนตัดสินใจ บุคลากรมีส่วนร่วมในการวางแผนตัดสินใจในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็น พบว่า บุคลากรมีส่วนร่วมในการประชุมเพื่อรับทราบปัญหาและนโยบายการจัดการมูลฝอยติดเชื้อของหน่วยงาน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ส่วนบุคลากรมีส่วนร่วมโดยการเสนอความต้องการ งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดการมูลฝอยติดเชื้อของหน่วยงาน มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ อภินันท์ สุขบท (2547) ศึกษาวิจัยเรื่อง บทบาทของบุคลากรในการจัดการขยะติดเชื้อในโรงพยาบาล กรณีศึกษา โรงพยาบาลเมตตาประชารักษ์ (วัดไร่จิง) จังหวัดนครปฐม พบว่า บุคลากรได้รับการอบรม/สัมมนา ครบทั้ง 4 แบบ คือ ประชุมประจำเดือนของฝ่ายงาน การรับฟังการบรรยาย การเข้าร่วมประชุม/สัมมนาและการเข้ารับการอบรมบทบาทในการจัดการขยะติดเชื้อในโรงพยาบาลมากกว่ากลุ่มอื่นๆ

1.2 การดำเนินงาน บุคลากรมีส่วนร่วมในการดำเนินงานในภาพรวม และเมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็น พบว่า บุคลากรมีส่วนร่วมในการกำกับดูแล/เคลื่อนย้าย มูลฝอยติดเชื้อไปยังจุดรวบรวมเพื่อรอการขนส่งไปทำลาย มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ส่วนบุคลากรมีส่วนร่วมในการกำกับดูแล/ติดตามการทำลายเชื้อและการกำจัดมูลฝอยติดเชื้อให้เป็นไปตามความเหมาะสมและสอดคล้องกับมาตรฐานตามประกาศกระทรวงสาธารณสุข มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด สอดคล้องกับงานวิจัยของปีทมา พวงขุนทด (2554) ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้และการปฏิบัติงานด้านการจัดการขยะติดเชื้อของพนักงานโรงพยาบาลศิริราช พบว่า ระดับการปฏิบัติงานด้านการจัดการขยะติดเชื้อ ด้านการปฏิบัติตัวเพื่อป้องกันตนเอง ด้านการคัดแยกขยะติดเชื้อ ด้านการเก็บรวบรวมขยะติดเชื้อ และด้านการเคลื่อนย้าย/ขนส่งขยะติดเชื้อ อยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 4 ด้าน

1.3 การรับผลประโยชน์ บุคลากรมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ในภาพรวม และเมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็น พบว่า บุคลากรได้รับประโยชน์จากการนำนโยบายและแผนงานไปปฏิบัติให้เกิดผลสำเร็จ และได้รับความรู้และความเข้าใจในการจัดการมูลฝอยติดเชื้อของหน่วยงานมากยิ่งขึ้น มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ส่วนบุคลากรได้รับรางวัล/คำยกย่อง/ชมเชย ว่าหน่วยงานของท่านมีระบบการจัดการมูลฝอยติดเชื้อที่ดี มีคุณภาพ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ พูนพนิต โอเอี่ยม

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

(2556) ศึกษาวิจัยเรื่อง พฤติกรรมการจัดการขยะติดเชื้อของบุคลากรและเจ้าหน้าที่ ในโรงพยาบาลสมุทรสาคร พบว่า บุคคลของบุคลากรและเจ้าหน้าที่ในการจัดการขยะติดเชื้อในโรงพยาบาลสมุทรสาครส่วนใหญ่มีคะแนนพฤติกรรมการจัดการขยะติดเชื้อในระดับสูง ในการสร้างพฤติกรรมให้แก่บุคลากรและเจ้าหน้าที่นั้นจำเป็นต้องมีการเสริมสร้างความรู้โดยอาศัยพื้นฐานของความรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะติดเชื้ออย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ

1.4 การติดตามและประเมินผล บุคลากรมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลในภาพรวม และเมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็น พบว่า บุคลากรมีส่วนร่วมในการนำเสนอปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นกับการจัดการมูลฝอยติดเชื้อในโรงพยาบาล มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ส่วนบุคลากรมีส่วนร่วมในการประเมินผลการปฏิบัติงานของพนักงานรักษาความสะอาดของหน่วยงาน มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ อภินันท์ สุขบท (2547) ศึกษาวิจัยเรื่อง บทบาทของบุคลากรในการจัดการขยะติดเชื้อในโรงพยาบาล กรณีศึกษา โรงพยาบาลเมตตาประชารักษ์ (วัดไร่ขิง) จังหวัดนครปฐม พบว่า การติดตามและประเมินการจัดการขยะติดเชื้อในโรงพยาบาลยังไม่มี ความชัดเจน บางครั้งไม่แจ้งให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ

2. ปัญหาและอุปสรรคของการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติตามนโยบายการจัดการมูลฝอยติดเชื้อ

2.1 การวางแผนตัดสินใจ การกำหนดความต้องการและการจัดลำดับความสำคัญ โดยจัดการประชุมเพื่อรับทราบปัญหาและนโยบายการจัดการมูลฝอยติดเชื้อของหน่วยงานตามแนวทางการจัดการมูลฝอยติดเชื้อของกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข ซึ่งมีการเสนอปัญหาหรือแสดงความคิดเห็น รวมทั้งแนวทางการจัดทำแผนและกำหนดรูปแบบการจัดการ ในการจัดการมูลฝอยติดเชื้อใช้งบประมาณสูงในการบริการจัดการ หากใช้งบประมาณมากต้องมีการบริการจัดการภายในเอง สอดคล้องกับงานวิจัยของ เจริญชัย ศิริคุณ (2554) ศึกษาวิจัยเรื่อง การจัดการมูลฝอยติดเชื้อในโรงพยาบาลในพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานี อำนาจเจริญ ยโสธรและศรีสะเกษ พบว่า งบประมาณในการดำเนินการเรื่องมูลฝอยติดเชื้อแต่ละปีไม่มากพอในการจัดซื้ออุปกรณ์พัฒนาระบบการจัดการมูลฝอยติดเชื้อ พร้อมทั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่ได้ให้ความสำคัญในการดำเนินการเรื่องการจัดการมูลฝอยติดเชื้อ

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

2.2 การดำเนินงาน การดำเนินงานเป็นนำแนวทางการจัดการมูลฝอยติดเชื้อที่ได้จากการอบรมมาปรับโครงสร้างเรื่องอาคารสถานที่ที่จำเป็นเพื่อให้ถูกต้องตามมาตรฐานปรับระบบงานภายในให้ถูกต้องเพื่อควบคุมการติดเชื้อ โดยมีเจ้าหน้าที่ในการรับผิดชอบในแต่ละขั้นตอนไม่ว่าจะเป็นการคัดแยก จำแนกมูลฝอยติดเชื้อในลักษณะที่เหมาะสม และการกำกับดูแล/เคลื่อนย้าย ตามความเหมาะสมและสอดคล้องกับมาตรฐานตามประกาศกระทรวงสาธารณสุข แต่เจ้าหน้าที่แต่ละคนมีความรับผิดชอบในหน้าที่ประจำ จึงทำให้ขาดการปฏิบัติตามขั้นตอนและกระบวนการที่กำหนด สอดคล้องกับงานวิจัยของ เจริญชัย ศิริคุณ (2554) ศึกษาวิจัยเรื่อง การจัดการมูลฝอยติดเชื้อในโรงพยาบาลในพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานี อำนาจเจริญ อุบลราชธานี และศรีสะเกษ พบว่า โรงพยาบาลมีมาตรการในการดำเนินการด้านการกำจัดมูลฝอยติดเชื้อ แต่เจ้าหน้าที่ในหน่วยงาน ไม่ให้ความสำคัญ ไม่ปฏิบัติตาม และเจ้าหน้าที่ใหม่ยังไม่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการมูลฝอยติดเชื้อ

2.3 การรับผลประโยชน์ การกระจายผลประโยชน์ภายในกลุ่ม ซึ่งผลประโยชน์ของโครงการนี้เป็นผลประโยชน์ที่ทางโรงพยาบาลนำนโยบายการจัดการมูลฝอยติดเชื้อ ไปปฏิบัติ ผลประโยชน์ทางบวก ต่อบุคคลและสังคม แต่ยังไม่มียุทธศาสตร์ไปสู่นโยบายบุคคล อย่างไรก็ตามทางโรงพยาบาลได้มีการฝึกอบรมเพื่อนำความรู้และทักษะมาใช้ในการพัฒนา นอกจากนี้ประโยชน์จากการปฏิบัติการจัดการมูลฝอยติดเชื้อจะส่งผลต่อโรงพยาบาลแล้วยังส่งผลต่อสิ่งแวดล้อมและบุคลากรในโรงพยาบาลด้วย สอดคล้องกับงานวิจัยของปัทมา พวงขุนทด (2554) ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้และการปฏิบัติงานด้านการจัดการขยะติดเชื้อของพนักงานโรงพยาบาลศิริราช พบว่า บุคลากรเกิดความตระหนักถึงความสำคัญของการจัดการขยะติดเชื้ออย่างถูกวิธี เป็นการป้องกันอันตรายที่อาจเกิดจากขยะติดเชื้อได้

2.4 การติดตามและประเมินผล การติดตามผลและการประเมินผลการดำเนินการกำจัดมูลฝอยติดเชื้อของหน่วยงาน ทางโรงพยาบาลได้มีประเมินทักษะโดยการสุ่มบุคลากรในทุกๆระดับทุกเดือน และจัดกิจกรรมให้ความรู้อย่างต่อเนื่อง เพื่อสร้างความตระหนักและการมีส่วนร่วมในการจัดการมูลฝอยติดเชื้อ แต่การดำเนินการจัดการมูลฝอยติดเชื้อมีงบประมาณสูง และมีการจ้างบริษัทเอกชนในการกำจัด ซึ่งโรงพยาบาลต้องมีการเฝ้าระวังให้มีการดำเนินการที่ถูกต้องตามแนวทางที่กำหนด ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ งามตา สุขประเสริฐ (2543) ศึกษาวิจัยเรื่อง การมี

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ส่วนร่วมของประชาชนด้านการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ศึกษาเฉพาะกรณี องค์การบริหารส่วนตำบลเสม็ด อำเภอเมืองชลบุรี พบว่า ประชาชนยังขาดการเข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจสอบการทำงานในระดับต่างๆ

3. ข้อเสนอแนะและแนวทางทั้งในเชิงนโยบายและเชิงปฏิบัติ ในการจะนำไปสู่การพัฒนารูปแบบการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพในการจัดการมูลฝอยติดเชื้อ

3.1 โรงพยาบาลต้องสะท้อนข้อมูลการจัดการมูลฝอยติดเชื้อให้เห็นอย่างต่อเนื่อง เพื่อกระตุ้นให้หน่วยงานพัฒนาตัวเอง เนื่องจากเมื่อประกาศใช้ นโยบายเรื่องการควบคุมการติดเชื้อและการกำจัดขยะไปแล้ว เจ้าหน้าที่ทุกระดับมีความร่วมมือเป็นอย่างดี แต่เมื่อผ่านไปสักระยะเกิดความเคยชินและปัญหาพฤติกรรมเสี่ยงเดิมๆ กลับมาอีก สอดคล้องกับงานวิจัยของ พูนพนิต โอเอี่ยม (2556) ศึกษาวิจัยเรื่อง พฤติกรรมการจัดการขยะติดเชื้อของบุคลากรและเจ้าหน้าที่ ในโรงพยาบาลสมุทรสาคร พบว่า โรงพยาบาลหรือคณะ กรรมการที่รับผิดชอบในส่วนของการจัดการขยะติดเชื้อ ควรจะดำเนินการประชาสัมพันธ์ให้ข้อมูลข่าวสารและเสริมสร้างความรู้ให้กับบุคลากรและเจ้าหน้าที่อย่างสม่ำเสมอ ทั้งในด้านของแหล่งกำเนิดขยะติดเชื้อ ผลกระทบที่ได้รับจากขยะติดเชื้อ การป้องกันปัญหาที่เกิดจากขยะติดเชื้อ และการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากขยะติดเชื้อ เพื่อให้บุคลากรและเจ้าหน้าที่ทุกคนได้ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในเรื่องของขยะติดเชื้อไปในทางที่ถูกต้อง

3.2 โรงพยาบาลควรเน้นการมีส่วนร่วมทั้งองค์กร ในจัดกิจกรรมหรือเวทีถ่ายทอดนวัตกรรม หรือองค์ความรู้หรือวิธีการทำงานใหม่ๆ ที่ค้นพบในหน่วยงานเพื่อพัฒนาระบบงานควบคุมมูลฝอยติดเชื้อ สอดคล้องกับงานวิจัยของ พูนพนิต โอเอี่ยม (2556) ศึกษาวิจัยเรื่อง พฤติกรรมการจัดการขยะติดเชื้อของบุคลากรและเจ้าหน้าที่ ในโรงพยาบาลสมุทรสาคร พบว่า ควรมีการจัดอบรมเกี่ยวกับการจัดการขยะติดเชื้อเพื่อให้ความรู้แก่บุคลากรและ เจ้าหน้าที่ในโรงพยาบาลสมุทรสาครทุกระดับและทุกหน่วยงานของโรงพยาบาลเป็นประจำ ซึ่งจะช่วยให้ เพิ่มความรู้แก่บุคลากรและเจ้าหน้าที่ในโรงพยาบาลสมุทรสาคร ควรมีการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการ จัดการขยะติดเชื้อทางสื่อทุกประเภท โดยเฉพาะไปปลิวและสิ่งตีพิมพ์ต่างๆ เช่น วารสารที่ให้ความรู้ เกี่ยวกับขยะติดเชื้อ เป็นต้น งามตา สุขประเสริฐ (2542: บทคัดย่อ) ศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนด้านการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลเสม็ด อำเภอเมืองชลบุรี โดยศึกษาในด้านการมี

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ส่วนร่วมด้านบริหารว่ามีมากน้อยเพียงใด ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความเข้าใจในอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลในระดับปานกลาง การมีส่วนร่วมในการบริหารองค์การบริหารเปรียบเทียบกับกลุ่มผู้มีการศึกษามีส่วนร่วมต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ควรจัดให้มีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบถึงบทบาทหน้าที่ที่มีต่อการบริหารส่วนตำบลให้มากขึ้น

3.3 ภาครัฐควรมีร่างกฎหมายเพื่อบังคับใช้ทุกภาคส่วนให้เข้ามามีส่วนร่วม เนื่องจากขณะติดเชื่อไม่ได้มีเฉพาะที่โรงพยาบาลหรือหน่วยบริการด้านสาธารณสุขเท่านั้น แต่ในคลินิกเอกชน โรงพยาบาลสัตว์ ตามชุมชนหรือหมู่บ้านที่มีผู้ป่วยติดเตียงล้วนแต่สร้างมูลฝอยติดเชื่อทั้งนั้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ เจริญชัย ศิริคุณ (2554) ศึกษาวิจัยเรื่อง การจัดการมูลฝอยติดเชื่อในโรงพยาบาลในพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานี อำนาจเจริญ ยโสธรและศรีสะเกษ พบว่า ข้อเสนอแนะในการแต่งตั้งคณะกรรมการอำนวยการในการดำเนินการด้านการจัดการมูลฝอยติดเชื่อระดับกลุ่มจังหวัดอุบลราชธานี อำนาจเจริญ ยโสธรและศรีสะเกษ โดยมีผู้อำนวยการสำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 12 อุบลราชธานี เป็นประธาน ร่วมกับ ผู้อำนวยการศูนย์อนามัยที่ 7 อุบลราชธานี โดยมีประธานและเลขานุการของคณะทำงานร่วมฯ ทั้ง 4 จังหวัด ตัวแทน แต่ประเภทโรงพยาบาล และหน่วยงานท้องถิ่นเป็นคณะกรรมการอำนวยการร่วมในการดำเนินการ ด้านการจัดการมูลฝอยติดเชื่อในระดับกลุ่มจังหวัด

3.4 โรงพยาบาลควรมีระบบการควบคุมด้วยกระบวนการคุณภาพไม่ว่าจะเป็นกระบวนการตามหลัก IC หรือเกณฑ์ประเมินมาตรฐานคุณภาพโรงพยาบาล (HA) ซึ่งขั้นตอนอาจจะแตกต่างกันไปตามบริบทและขนาดของโรงพยาบาล โดยโรงพยาบาลควรมีการอบรมให้ความรู้แก่บุคลากรเป็นประจำและต่อเนื่อง เพื่อสร้างความตระหนักในการปฏิบัติหน้าที่และอาจมีการสร้างขวัญกำลังใจและสวัสดิการ สอดคล้องกับงานวิจัยของ พูนพนิต โอเอี่ยม (2556) ศึกษาวิจัยเรื่อง พฤติกรรมการจัดการขยะติดเชื่อของบุคลากรและเจ้าหน้าที่ ในโรงพยาบาลสมุทรสาคร พบว่า ควรมีการจัดอบรมเกี่ยวกับการจัดการขยะติดเชื่อเพื่อให้ความรู้แก่บุคลากรและการจัดการขยะติดเชื่ออย่างถูกต้องให้มีประจำทุกหน่วยงานในโรงพยาบาล หรือจัดกิจกรรมจูงใจให้บุคลากรและเจ้าหน้าที่ในโรงพยาบาลและวิจัยของ เจริญชัย ศิริคุณ (2554 :บทคัดย่อ) ศึกษาวิจัยเรื่อง การจัดการมูลฝอยติดเชื่อในโรงพยาบาลในพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานี อำนาจเจริญ ยโสธรและศรีสะเกษ ผู้ศึกษาได้เสนอ

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

แนวทางในการจัดการมูลฝอยไวดังนี้ คือ ด้านการบริหารจัดการมูลฝอยติดเชื้อ จากปัญหาที่พบการจัดการมูลฝอยติดเชื้อ ตั้งแต่การคัดแยก การเก็บรวบรวม การเคลื่อนย้าย การขนส่ง และการกำจัด โดยทุกโรงพยาบาลควรมีมาตรการในการดำเนินการด้านการจัดการมูลฝอยติดเชื้อ แต่พบปัญหาเจ้าหน้าที่ไม่ปฏิบัติตามมาตรการที่กำหนดทำให้เกิดปัญหาด้านการจัดการมูลฝอยติดเชื้อ

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 กระทรวงสาธารณสุขควรทำข้อตกลงร่วมมือกับหน่วยงานปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อออกนโยบายในการจัดการมูลฝอยติดเชื้อ ให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติตามนโยบาย การจัดการมูลฝอยติดเชื้อ โดยจัดตั้งเป็นศูนย์เพื่อจัดการมูลฝอยติดเชื้อ (Cluster) จัดตั้งคณะกรรมการทำงานร่วมในแต่ละจังหวัด โดยให้มีตัวแทนแต่ละโรงพยาบาลและหน่วยงานท้องถิ่นเป็นคณะกรรมการร่วมปรับปรุงระบบการจัดการมูลฝอยติดเชื้อที่มีประสิทธิภาพ รวมถึงกำหนดระเบียบ ข้อบังคับ ของระบบการจัดการมูลฝอยติดเชื้อให้ครอบคลุมถึงแหล่งกำเนิด

1.2 กระทรวงสาธารณสุขและเครือข่ายภาครัฐ ควรกำหนดกลไกในการจัดการมูลฝอยติดเชื้อในชุมชนให้ถูกต้องตามหลักวิชาการ โดยอาจกำหนดให้มีจุดพักมูลฝอยติดเชื้อเพื่อรอส่งไปกำจัด จัดหาอุปกรณ์ที่จำเป็นให้เพียงพอ พร้อมใช้ สร้างมาตรการในการควบคุมดูแล มีการตรวจสอบ สร้างแรงจูงใจ สร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้อง และประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนตระหนักถึงอันตรายและผลกระทบจากมูลฝอยติดเชื้อ การป้องกันและเฝ้าระวังการนำมูลฝอยติดเชื้อทิ้งปะปนไปกับขยะประเภทอื่นในชุมชน รวมทั้งการจัดการมูลฝอยติดเชื้ออย่างถูกต้องทุกขั้นตอน

1.3 กระทรวงสาธารณสุขควรหาต้นแบบในการบูรณาการระบบการจัดการมูลฝอยติดเชื้อที่ดี ที่มีการจัดการที่ถูกต้องตามหลักวิชาการและเป็นไปตามกฎกระทรวงว่าด้วยการจัดการมูลฝอยติดเชื้อ เพื่อใช้เป็นตัวอย่างและแนวทางให้กับโรงพยาบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการพัฒนามาตรฐานการจัดการมูลฝอยติดเชื้อที่ถูกต้องและเป็นไปตามกฎกระทรวง

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

2. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

2.1 ส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วม โดยเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทาง และแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติตามนโยบายและการจัดการมูลฝอยติดเชื้อ โดยอาจจัดให้มีเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันระหว่างชุมชน มีการนำเสนอผลงาน นวัตกรรม หรือเทคนิคใหม่ๆ เพื่อกระตุ้นให้เกิดการพัฒนาและเห็นถึงความสำคัญในการแก้ไขปัญหามูลฝอยติดเชื้อ รวบรวมข้อคิดเห็นนำมาใช้ในการปรับปรุงและพัฒนากระบวนการบริหารจัดการต่อไป

2.2 ในส่วนของการจัดการมูลฝอยติดเชื้อภายในโรงพยาบาลนั้นควรมีการศึกษาและจัดลำดับความสำคัญของการแก้ไขปัญหามูลฝอยติดเชื้อในด้านต่างๆดังนี้

- ด้านโครงสร้าง ควรมีการเผยแพร่ นโยบายลงสู่ผู้ปฏิบัติและผู้ที่เกี่ยวข้อง โดยดำเนินการตามระเบียบอย่างเคร่งครัด และจริงจัง มีการมอบหมายงานในแต่ละขั้นตอนอย่างชัดเจน ทำให้ทุกคนมีส่วนร่วมและตระหนักถึงปัญหาที่จะเกิดขึ้น

- ด้านบุคลากร ควรมีการจัดเจ้าหน้าที่อย่างเพียงพอที่จะรองรับกระบวนการทำงาน และเหมาะสมกับภาระงาน เพื่อให้สามารถทำงานได้ภายใต้มาตรฐานของวิชาชีพ หรือฝ่ายสนับสนุน มีความรู้ความเข้าใจ สามารถที่จะปฏิบัติงานได้อย่างเหมาะสมซึ่งจะส่งผลให้การดำเนินงานตามนโยบายการจัดการมูลฝอยติดเชื้อประสบความสำเร็จมากยิ่งขึ้น

- ด้านงบประมาณ ควรจัดสรรงบประมาณที่เพียงพอสำหรับการดำเนินงานตามนโยบายจัดการมูลฝอยติดเชื้อ อาจจัดให้มีค่าตอบแทนพิเศษ หรือสวัสดิการต่างๆ โดยเฉพาะจุดที่มีความเสี่ยงสูงต่อชีวิตและทรัพย์สินของบุคลากร

- ด้านวัสดุอุปกรณ์ ควรดูแล อุปกรณ์ เครื่องมือ ที่ใช้ในการจัดการมูลฝอยติดเชื้อให้อยู่ในสภาพที่เอื้ออำนวยต่อการป้องกันและควบคุมการแพร่กระจายของเชื้อโรค พร้อมใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพและเพียงพอต่อการดำเนินงานตามนโยบายการจัดการมูลฝอยติดเชื้อ

3. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

3.1 ควรนำข้อมูลปัจจัยในด้านต่างๆ ที่จะส่งผลต่อระดับการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการปฏิบัติตามนโยบายการจัดการมูลฝอยติดเชื้อ ในโรงพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุข เขตสุขภาพที่ 5 มาศึกษาเพิ่มเติม

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

3.2 ควรศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมกรรมการจัดการมูลฝอยติดเชื้อของบุคลากรโรงพยาบาลในเชิงคุณภาพ และศึกษาตัวแปรอื่น ๆ เพิ่มเติมจากตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ที่มีผลต่อการจัดการมูลฝอยติดเชื้อของโรงพยาบาล และนำผลสรุปมาใช้เป็นแนวทางพัฒนาการบริหารจัดการมูลฝอยติดเชื้อในโรงพยาบาลให้ได้คุณภาพตามมาตรฐานต่อไป

3.3 ควรศึกษากลุ่มตัวอย่างให้ครอบคลุมเครือข่ายผู้มีส่วนร่วม เช่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้ป่วยที่ได้รับการดูแลตนเองที่บ้าน บริษัทและพนักงานบริษัทที่รับเก็บ ขน และทำลายมูลฝอยติดเชื้อ เพื่อสร้างความเข้าใจและให้รับรู้บทบาทของตนเองให้สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อชุมชน

รายการอ้างอิง

กระทรวงสาธารณสุข.(2545).กฎกระทรวงสาธารณสุขว่าด้วยการจัดการมูลฝอยติดเชื้อ พ.ศ. 2545.

กรุงเทพฯ : กระทรวงสาธารณสุข

งามตา สุขประเสริฐ. (2542). การมีส่วนร่วมของประชาชนด้านการบริหารองค์การบริหารส่วน

ตำบล.ศึกษาเฉพาะกรณี องค์การบริหารส่วนตำบลเสม็ด อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี.

วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขานโยบายสาธารณะ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.

จอมจันทร์ นทีวัฒนา. ความรู้และพฤติกรรมกรรมการจัดการขยะมูลฝอยติดเชื้อในสถานพยาบาลภาครัฐ.

วารสารวิจัยสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ปีที่ 5 ฉบับที่ 3 เดือนกันยายน – ธันวาคม 2555 .

นายเจริญชัย ศิริคุณ นักศึกษาสาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น.ศศ.ดร.สมศักดิ์

พิทักษ์นุรัตน์ คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น. การจัดการมูลฝอยติดเชื้อใน

โรงพยาบาลในพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานีอำนาจเจริญโสธรและศรีสะเกษ.วารสารอนามัย

สิ่งแวดล้อม. ปีที่ 14, ฉบับที่ 2 (ม.ค. - มี.ค. 2555)

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ปัทมา พวงขุนทด. การศึกษาความรู้และการปฏิบัติงานด้านการจัดการมูลฝอยติดเชื้อของพนักงาน
โรงพยาบาลศิริราช **A Study of Knowledge and Practice of the Infectious Waste
Management of Employees at Siriraj Hospital.** การประชุมวิชาการเสนอผลงานวิจัย
ระดับบัณฑิตศึกษาแห่งชาติครั้งที่ 23 ณ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ระหว่าง
วันที่ 23-24 ธันวาคม 2554.

พูนพินิต โอเอี่ยม. พฤติกรรมการจัดการมูลฝอยติดเชื้อของบุคลากรและเจ้าหน้าที่ในโรงพยาบาล
สมุทรสาคร. วารสารวิทยบริการ ปีที่ 24 ฉบับที่ 4 ตุลาคม-ธันวาคม 2556

ยุพาพร รูปงาม. (2545). การมีส่วนร่วมของข้าราชการสำนักงานงบประมาณในการปฏิรูประบบราชการ.
ภาคนิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์)

อภิรักษ์ สุขบท. (2547). บทบาทของบุคลากรในการจัดการขยะติดเชื้อในโรงพยาบาล กรณีศึกษา
การคัดแยกมูลฝอย โรงพยาบาลเมตตาประชารักษ์ (วัดไร่ขิง) จังหวัดนครปฐม.
วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหิดล

J.M. Cohen and Norman t. Uphoff (1977, น. 59-78) **Rural Development Participation :**

Concepts and Measure for Project Design Implementation and Evaluation

World Health Organization. **Managing Medical Waste Developing Countries.1994 [Online]**

Available from: <http://www.who.int> [Accessed 2007 Oct 12]

United States Environment Protection Agency .(1986) .EPA Guide for infectious Waste
Management. Officer of Solid Waste. Washington , D.C.

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

**การศึกษาผลกระทบการใช้บริการสุขภาพของแรงงานต่างด้าว
ของโรงพยาบาลรัฐพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดตราด
A STUDY OF IMPACT IN HEALTH CARE SERVICES
UTILIZATION BY FOREIGN LABORS OF GOVERNMENT
HOSPITALS IN SPECIAL ECONOMIC ZONE, TRAT PROVINCE**

วสันต์ นววงศ์สกุล (WASAN NAVAVONGSAKUL)

ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (นโยบายสาธารณะและการจัดการภาครัฐ)

คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

M.P.A. (PUBLIC POLICY AND PUBLIC MANAGEMENT)

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลกระทบจากการใช้บริการสุขภาพของแรงงานต่างด้าวของโรงพยาบาลรัฐพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดตราดเพื่อเสนอแนะเชิงนโยบาย การจัดระบบบริการสุขภาพที่เหมาะสมและป้องกันผลกระทบจากการใช้บริการสุขภาพของแรงงานต่างด้าวให้แก่โรงพยาบาลของรัฐพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษในจังหวัดตราดเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพได้ศึกษาข้อมูลจากเอกสารการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วมการสัมภาษณ์เชิงลึกการสนทนากลุ่มย่อยกับบุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้องหลักในการจัดบริการของโรงพยาบาลรัฐทุกแห่งในจังหวัดตราดและผู้บริหารโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล(สถานีอนามัย)จำนวน 38 ราย

ผลการศึกษาผลกระทบที่เกิดขึ้นมี 3 ด้านคือด้านบริการพบว่าภาระงานมีมากทั้งผู้ป่วยนอกและผู้ป่วยใน โดยเฉพาะห้องคลอดได้รับผลกระทบมากที่สุดด้านการเงินพบว่าแรงงานต่างด้าวที่ไม่มีบัตรประกันสุขภาพและไม่มีเงินค่ารักษาทำให้โรงพยาบาลต้องรับภาระค่าใช้จ่ายจำนวนมากด้านบุคลากรพบว่าจำนวนบุคลากรทางการแพทย์ที่ให้บริการไม่เพียงพอเมื่อเทียบกับจำนวนผู้เข้ามาใช้บริการจึงได้มีการให้ข้อเสนอแนะในการจัดบริการคลินิกนอกเวลา การปรับปรุงอัตราค่าธรรม

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

นิยมในการขึ้นทะเบียนบัตรประกันสุขภาพให้เหมาะสม การจัดระบบประกันตนแบบประกันสังคม
รวมทั้งจะต้องให้ความสำคัญในการจัดกรอบอัตรากำลังผู้ให้บริการภายใต้บริบทพื้นที่ด้วย

คำสำคัญ : ผลกระทบ / การใช้บริการสุขภาพ / แรงงานต่างด้าว / เขตเศรษฐกิจพิเศษ

ABSTRACT

The objectives of the research is to study the impact in health care services utilization by foreign labors of government hospitals in special economic zone, Trat province and to propose the policy for appropriate health care service in order to relief the impact on government hospitals in special economic zone, Trat province. This study is a qualitative research using document review, non-participant observation, in-depth interview and small group discussion. There were 38 subjects including the staffs who are involved with health care services management from all of the government hospitals in special economic zone, Trat province and the administrators of the Tambon Health Promoting Hospitals (THPHs).

The research results showed that the impact from a number of foreign labors in of government hospitals in special economic zone, Trat province are 3 impact sector's 1. Service Sector found that the hospital will have to provide the service for both inpatients and outpatients, especially labor room, this made the hospital faced with over workload. 2. Financial Sector found that Foreign labors, who are not registered and do not have medical rights in both the social security system and health insurance system, could not afford their medical fee so that this amount of expenses becomes a burden of the hospital. 3. Personal Sector found that the hospital faced with high workload and insufficient medical personnel. This study proposes to build up cooperation in an efficient health promoting system, disease control strategies, the development of transfer system and a part time clinic. Revision of the registration fee for health insurance is

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

needed to improve coverage and fairness. Effective management of the staff workload should also be prioritized based on the context of the area.

KEYWORDS: IMPACT / HEALTH CARE SERVICES / FOREIGN LABORS / SPECIAL ECONOMIC ZONE

บทนำ

ประเทศไทยมีการขยายตัวทางด้านเศรษฐกิจการลงทุนและการจ้างงานเป็นจำนวนมาก ทำให้มีความต้องการแรงงานในปริมาณสูง โดยเฉพาะแรงงานภาคเกษตร ภาคอุตสาหกรรม รวมทั้งแรงงานระดับล่าง สังกัดไทยมีโครงสร้างประชากรวัยทำงานลดลงอีกทั้งยังอยู่ในช่วงเปลี่ยนผ่านไปสู่สังคมผู้สูงอายุ อัตราการเกิดลดลง วัยพึ่งพิงเพิ่มขึ้นทำให้ขาดแคลนแรงงาน จึงมีความจำเป็นต้องใช้แรงงานจากประเทศเพื่อนบ้านเพื่อเป็นแรงงานทดแทน โดยที่แรงงานต่างด้าวมีส่วนสำคัญที่ทำให้เศรษฐกิจของประเทศไทยเติบโตขึ้น ตลอดระยะเวลาดังกล่าวประเทศไทยมีความต้องการแรงงานต่างด้าวในปริมาณสูงอย่างต่อเนื่อง เช่น พนักงานทำความสะอาด กรรมกร แม่บ้าน พนักงานรักษาความปลอดภัย เป็นต้น โดยเป็นทั้งแรงงานที่เข้ามาอย่างถูกต้องตามกฎหมายและผิดกฎหมาย ทำให้ประเทศไทยเผชิญกับปัญหาแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองมาโดยตลอด โดยมีปัจจัยสำคัญคือ ประเทศต้นทางมีปัญหาทั้งด้านเศรษฐกิจและการเมือง ในขณะที่ประเทศไทยมีความมั่นคงทางเศรษฐกิจสูงกว่า

นโยบายเขตเศรษฐกิจพิเศษ เป็นพื้นที่ที่คณะกรรมการนโยบายเขตเศรษฐกิจพิเศษ กำหนดให้เป็นพื้นที่ที่รัฐบาลจะให้การสนับสนุนด้านโครงสร้างพื้นฐานสิทธิประโยชน์การลงทุน การบริหารแรงงานต่างด้าว แบบไป-กลับ การให้บริการแบบจุดเดียวเบ็ดเสร็จและการอื่น ๆ ที่จำเป็นโดยรัฐบาลมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการค้าการลงทุนของประเทศโดยอาศัยประโยชน์จากความเชื่อมโยงด้านการคมนาคมขนส่งของภูมิภาคอาเซียนตามข้อตกลงการค้าเสรีภายใต้กรอบอาเซียน นโยบายเขตเศรษฐกิจพิเศษมีจุดเริ่มต้นมาจากรัฐบาลที่นำโดยนายกรัฐมนตรียิ่งลักษณ์ ชินวัตร และได้มีการประกาศพื้นที่ที่จะได้รับการพัฒนาเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษระยะแรกในสมัยรัฐบาล

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ภายใต้การนำของนายประยุทธ์ จันทร์โอชา จำนวน 5 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดตาก มุกดาหาร สระแก้ว ตราด และสงขลาและมีการประกาศเพิ่มเติมในระยะที่สองอีกจำนวน 5 จังหวัด ได้แก่ จังหวัด กาญจนบุรี เชียงราย หนองคาย นครพนม และนครราชสีมา รวมทั้งหมดเป็น 10 จังหวัด โดยรัฐบาลได้มีการกำหนดหลักการของเขตเศรษฐกิจพิเศษในการดำเนินงานในหลายส่วนประเด็นปัญหาที่สำคัญคือ แรงงาน เพราะที่ผ่านมาแรงงานขาดแคลนหนักมาก โดยคนไทยที่เป็นแรงงานส่วนใหญ่ยกระดับไปเป็นแรงงานฝีมือ มีต้นทุนค่าแรงที่สูงขึ้น และทำงานเป็นผู้ควบคุมงาน ดังนั้น หอการค้าไทยจึงเสนอต่อรัฐบาลให้ผ่อนปรนการใช้แรงงานต่างด้าวในเขตเศรษฐกิจพิเศษให้ผู้ประกอบการจ้างได้ร้อยละ 100 เพราะสามารถทำงานเข้าไปเย้นกลับได้

คณะรัฐมนตรีประกาศการผ่อนผันและวางแนวทางการปฏิบัติการอนุญาตจดทะเบียนแรงงานต่างด้าวเป็นรายปีตั้งแต่ปี 2539 โดยใช้มติคณะรัฐมนตรีประกาศการผ่อนผันเป็นครั้งๆไป โดยเมื่อเริ่มผ่อนผันนั้น กระทรวงสาธารณสุขก็ยังไม่มียุทธศาสตร์เฉพาะในการให้บริการแรงงานต่างด้าวกลุ่มดังกล่าว การดำเนินงานในเรื่องนี้ของกระทรวงสาธารณสุขทำตามความรับผิดชอบที่ได้รับมอบหมายจากมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวกับการจดทะเบียนแรงงานต่างด้าวแต่ละปี โดยมีภารกิจหลักคือ การตรวจร่างกายแรงงานต่างด้าวก่อนออกใบอนุญาตทำงาน โดยปี 2541 เริ่มบังคับให้แรงงานต่างด้าว ทุกคนซื้อบัตรประกันสุขภาพ ในราคา 500 บาท และปรับราคาขึ้นเรื่อยๆ จนเป็น 1,300 บาท ในปี 2547 และขึ้นราคานี้จนถึงปี พ.ศ. 2555 จนในปัจจุบันมีการปรับปรุงราคาเป็นหลายลักษณะแตกต่างกันสำหรับ ตัวแรงงานเอง ผู้ติดตาม ตามใบอนุญาต และสำหรับผู้ถือพาสปอร์ต อย่างไรก็ตามกระทรวงสาธารณสุขได้วางมาตรการสำหรับแรงงานต่างด้าว 2 ด้านคือ จัดระบบเฝ้าระวังโรคติดต่อในกลุ่มแรงงานและจัดบริการวางแผนครอบครัว ส่งเสริมสุขภาพป้องกันโรค ส่งเสริมด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมในจังหวัดชายแดน และจังหวัดชั้นในที่มีแรงงานต่างด้าวอาศัยอยู่ชัดเจน การให้บริการต่างๆนี้ให้รวมถึงสมาชิกในครอบครัวของแรงงานต่างด้าว โดยครอบคลุมทั้งแรงงานที่มีและไม่มีใบอนุญาตทำงาน โดยโรงพยาบาลเองก็ไม่สามารถปฏิเสธการรักษาได้ อีกทั้งจำนวนบุคลากรทางการแพทย์ก็มีจำนวนจำกัดและการจัดกรอบอัตรากำลังในการปฏิบัติงานกำหนดให้สอดคล้องกับจำนวนประชากรตามทะเบียนราษฎรซึ่งเป็นคนไทยเท่านั้น หากแรงงานต่างด้าวที่เข้ามารักษาพยาบาลในประเทศไทยไม่สามารถชำระค่ารักษาพยาบาลได้ก็จะส่งผลกระทบต่อ

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ให้โรงพยาบาลประสบปัญหาทางการเงินอีกด้วย ดังนั้นจะเห็นได้ว่าหากไม่มีการบริหารจัดการที่เหมาะสม ปัญหาเหล่านี้จะส่งผลกระทบต่อระบบบริการสุขภาพของประเทศไทยเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาผลกระทบการใช้บริการสุขภาพของแรงงานต่างด้าวของโรงพยาบาลของรัฐพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดตราด ในช่วงปีงบประมาณ 2558-2560 เพื่อที่จะทราบผลกระทบในด้านต่างๆ ตลอดจนแนวโน้มที่อาจมีในอนาคต เพื่อนำผลที่ได้จากการศึกษามาเป็นข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการดำเนินงานให้แก่โรงพยาบาลของรัฐในจังหวัดตราดต่อไป

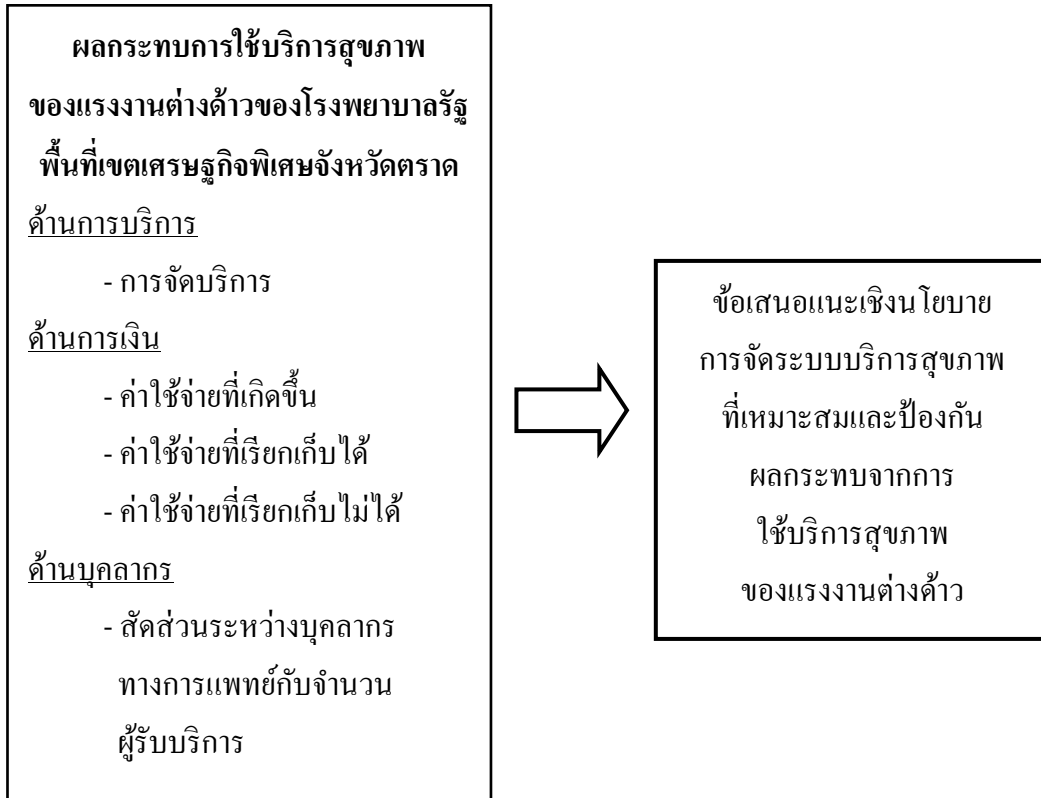
วัตถุประสงค์ในการวิจัย

1. เพื่อศึกษาผลกระทบจากการใช้บริการสุขภาพของแรงงานต่างด้าวของโรงพยาบาลรัฐพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดตราด
2. เพื่อเสนอแนะเชิงนโยบายการจัดระบบบริการสุขภาพที่เหมาะสมและป้องกันผลกระทบจากการใช้บริการสุขภาพของแรงงานต่างด้าว ให้แก่โรงพยาบาลของรัฐพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษในจังหวัดตราด

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

กรอบแนวคิดการวิจัย



ภาพที่ 1.2 กรอบแนวคิดการศึกษาผลกระทบการใช้บริการสุขภาพของแรงงานต่างด้าว
ของโรงพยาบาลรัฐพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดตราด

บททวนวรรณกรรม

ในศึกษาผลกระทบจากการใช้บริการสุขภาพของแรงงานต่างด้าวของโรงพยาบาลรัฐพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดตราด ผู้วิจัยได้ทบทวน แนวคิด ทฤษฎีและผลการวิจัยที่เกี่ยวข้อง ในหัวข้อต่างๆ ดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับระบบบริการสุขภาพ
2. แนวคิดเกี่ยวกับระบบการเงินการคลังด้านสุขภาพ
3. แนวคิดเกี่ยวกับระบบกำลังคนด้านสุขภาพ

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

4. แนวคิดเกี่ยวกับการบริการด้านสุขภาพแรงงานต่างด้าว
5. แนวคิดเกี่ยวกับผลกระทบต่อการทำงานขององค์กร
6. ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับโรงพยาบาลของรัฐในจังหวัดตราด
7. ข้อมูลเกี่ยวกับเขตเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดตราด
8. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับระบบบริการสุขภาพ

ระบบสุขภาพ ระบบบริการสุขภาพ ระบบบริการสาธารณสุข ระบบบริการทางการแพทย์และสาธารณสุข ฯลฯ มีการใช้ค่อนข้างมาก และเป็นการใช้คำภายใต้ความหมายที่หลากหลายแตกต่างกัน ส่วนหนึ่งเกิดจากการมองระบบในระดับที่ต่างกัน ความหมายของคำว่า ระบบ (system) ว่า หมายถึง a set of interrelated and interdependent parts, designed to achieve a set of goals (Milton, 1991 : 3) ซึ่งระบบสามารถมองได้หลายระดับ โดยแต่ละระดับของระบบที่กำลังพิจารณาสามารถเป็นระบบใหญ่หรือระบบย่อย (subsystem) ของอีกระบบหนึ่งได้ ระบบบริการสุขภาพจึงครอบคลุมการจัดบริการที่สุขภาพที่เป็นการสร้างเสริมสุขภาพ การป้องกันโรค การรักษาพยาบาล และการฟื้นฟูสุขภาพ ครอบคลุมทั้งบริการที่จัดโดยบุคลากรทางด้านสุขภาพ (professional care) และบริการที่จัดโดยบุคคล ครอบครัว และชุมชน (non-professional care)

แนวคิดเกี่ยวกับระบบการเงินการคลังด้านสุขภาพ

2. แนวคิดเกี่ยวกับระบบบริการสุขภาพ

การคลังระบบสาธารณสุข (Health care financing) หมายถึง กลไกและกระบวนการสนับสนุน ด้านการเงินแก่ระบบสาธารณสุข ซึ่งประกอบด้วยภารกิจและขั้นตอนหลักๆ 3 ส่วนด้วยกัน คือ การจัดเก็บเงิน (Revenue collection) การรวมเงินและจัดสรรเงิน (Pooling and allocation of funds) และการซื้อบริการและจ่ายเงิน (Purchasing and payment methods) (WHO, 2000; Kutzin, 2001; Mossialos et al., 2002; Gottret and Schieber, 2006) ทั้งนี้การคลังระบบสาธารณสุขเป็นองค์ประกอบและพันธกิจหนึ่งของระบบสาธารณสุข นอกเหนือจากระบบบริการสาธารณสุข (Health service delivery)

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

3. แนวคิดเกี่ยวกับระบบกำลังคนด้านสุขภาพ

กำลังคนด้านสุขภาพ (Human Resource for Health) หมายถึง บุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่รวมตัวกันที่มีบทบาทด้านการส่งเสริมสุขภาพ รักษาพยาบาล การป้องกันโรค และการฟื้นฟูสุขภาพ ซึ่งรวมทั้งบุคลากรในกลุ่มวิชาชีพต่างๆ บุคลากรสายสนับสนุน บุคลากรการแพทย์แผนไทย ภูมิปัญญาหมอพื้นบ้านและการแพทย์ทางเลือก รวมทั้งอาสาสมัครสาธารณสุข(อสม.) แกนนำเครือข่ายสุขภาพ ซึ่งอยู่ในภาครัฐ เอกชนและชุมชน (อำพล จินดาวัฒนะ, 2550: 12)

4. แนวคิดเกี่ยวกับการบริการด้านสุขภาพแรงงานต่างด้าว

แรงงานจากประเทศเมียนมา ลาว และกัมพูชา ที่เข้ามาทำงานในประเทศไทยถูกเรียกอย่างเป็นทางการว่าแรงงานต่างด้าว 3 สัญชาติ ดังนั้นนโยบายและชื่อของโครงการหรือองค์กรที่เกี่ยวข้องจะมีคำว่าแรงงานต่างด้าวอยู่ด้วย เช่น สำนักงานบริหารแรงงานต่างด้าวของกระทรวงแรงงาน ที่ทำหน้าที่ดูแลกิจการต่างๆ ที่เกี่ยวกับแรงงานกลุ่มนี้ การใช้คำว่า แรงงานต่างด้าวจึงเป็นที่รับรู้หมายถึงแรงงานที่ใช้แรงงานเป็นหลัก อยู่ในสถานภาพ เศรษฐกิจและสังคมที่ค่อนข้างต่ำ และมีสถานภาพของการเข้าเมืองที่ผิดกฎหมาย

5. แนวคิดเกี่ยวกับผลกระทบต่อการดำเนินงานขององค์กร

ผลกระทบ หมายถึง ผลประโยชน์และหรือผลเสียหายอันเกิดขึ้นจากการกระทำเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยตรง (เสถียร เหลืองอร่าม, 2527, หน้า 1 อ้างถึงใน อุษา เพ็ชรยิ้ม, 2542) ผลกระทบ หมายถึง ผลในชั้นมัธยมและผลในขั้นต่อ ๆ ไปของการเปลี่ยนแปลง (บันลือ สุทธารมณ, 2527, หน้า 2 อ้างถึงใน อุษา เพ็ชรยิ้ม, 2542)

ผลกระทบ หมายถึง ผลทั้งหมดของนโยบายที่มีขึ้นในสภาพแห่งความเป็นจริงในโลกอันได้แก่ ผลกระทบที่มีต่อสถานการณ์และกลุ่มเป้าหมาย ผลกระทบที่เกิดขึ้นทั้งในปัจจุบันและอนาคต ค่าใช้จ่ายทางตรงที่ใช้สำหรับทรัพยากรของ โครงการ ค่าใช้จ่ายในทางอ้อมต่างๆรวมทั้งค่าเสียโอกาสด้วย (Dye, 1982, p. 345)

6. ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับโรงพยาบาลของรัฐในจังหวัดตราด

โรงพยาบาลของรัฐ หมายถึง สถานพยาบาลที่อยู่ในการควบคุมกำกับของรัฐบาล มีแพทย์ บุคลากรทางการแพทย์เป็นข้าราชการและพนักงานของรัฐ เป็นสถานพยาบาลซึ่งได้รับ

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

อนุญาตให้ตั้งและดำเนินการตามพระราชบัญญัติสถานพยาบาล พ.ศ. 2541 เพื่อประกอบการรักษาพยาบาลคนไข้หรือผู้ป่วย ซึ่งมีเตียงรับคนไข้ไว้ค้างคืนและจัดให้มีการวินิจฉัยโรค การคัดสรร การผ่าตัดและให้บริการด้านการพยาบาลเต็มเวลา เช่น โรงพยาบาลของรัฐในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข โรงพยาบาลของรัฐในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย เป็นต้น

สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดตราดเป็นหน่วยงานหลักที่มีหน้าที่วางแผน ควบคุม กำกับ ติดตาม การดำเนินงานของหน่วยงานในสังกัดซึ่งประกอบด้วย 1) โรงพยาบาลทั่วไปขนาด 318 เตียง 1 แห่ง ได้แก่โรงพยาบาลตราด 2) โรงพยาบาลชุมชนขนาด 10-30 เตียง 6 แห่ง ได้แก่โรงพยาบาลคลองใหญ่ โรงพยาบาลบ่อไร่ โรงพยาบาลเขาสมิง โรงพยาบาลแหลมงอบ โรงพยาบาลเกาะช้าง โรงพยาบาลเกาะกูด 3) สำนักงานสาธารณสุขอำเภอ 7 แห่ง ซึ่งควบคุมการปฏิบัติงานของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลอีก 66 แห่ง เพื่อให้บริการผู้ป่วยครอบคลุมทั้งจังหวัด

7. ข้อมูลเกี่ยวกับเขตเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดตราด

เขตเศรษฐกิจพิเศษ หมายถึง พื้นที่ที่คณะกรรมการนโยบายเขตเศรษฐกิจพิเศษ (กนพ.) กำหนดให้เป็นพื้นที่ที่รัฐบาลจะให้การสนับสนุนด้านโครงสร้างพื้นฐานสิทธิประโยชน์การลงทุน การบริหารแรงงานต่างด้าว แบบไป-กลับ การให้บริการแบบจุดเดียวเบ็ดเสร็จและการอื่น ๆ ที่จำเป็นโดยรัฐบาลมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการค้าการลงทุนของประเทศโดยอาศัยประโยชน์จากความเชื่อมโยงด้านการคมนาคมขนส่งของภูมิภาคอาเซียน(ASAEN) ตามข้อตกลงการค้าเสรีภายใต้กรอบอาเซียนและข้อตกลงภายใต้กรอบเศรษฐกิจการค้าอื่นๆ นอกจากนี้เขตเศรษฐกิจพิเศษยังมุ่งที่จะดึงดูดเม็ดเงินจากการลงทุนต่างประเทศ เพิ่มขีดความสามารถของประเทศและการกระจายความเจริญสู่ภูมิภาค พื้นที่ที่เป็นพื้นที่เป้าหมายของการประกาศเป็นพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษจะเน้นบริเวณชายแดนโดยใช้ประโยชน์จากประเทศเพื่อนบ้าน นโยบายเขตเศรษฐกิจพิเศษมีจุดเริ่มต้นมาจากรัฐบาลยิ่งลักษณ์ ชินวัตร และได้มีการประกาศพื้นที่ๆ จะได้รับการพัฒนาเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษระยะแรกในสมัยรัฐบาลประยุทธ์ จันทร์โอชา จำนวน 5 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดตาก มุกดาหาร สระแก้ว ตราด และสงขลาและมีการประกาศเพิ่มเติมในระยะที่สองอีกจำนวน 5 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดกาญจนบุรี เชียงราย หนองคาย นครพนม และนราธิวาส รวมทั้งหมดเป็น 10 จังหวัด งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

กองยุทธศาสตร์และแผนงาน สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข(2559) ทำการศึกษาสถานการณ์ค่าใช้จ่ายด้านสุขภาพของประชากรต่างด้าวทั่วประเทศ ผลการศึกษาพบว่า ผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการแบกรับภาระค่าใช้จ่ายด้านสุขภาพที่เรียกเก็บไม่ได้ของประชากรต่างด้าวมุ่งดังนี้

- 1) ภาระทางการเงิน คือการขาดทุนของโรงพยาบาลทั่วประเทศ โดยโรงพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุข จำนวน 867 แห่ง ใน 76 จังหวัด มีปัญหาวิกฤตทางการเงินจำนวน 119 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 13.7 ของโรงพยาบาลทั้งหมด
- 2) ภาระการให้บริการสุขภาพของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขเพิ่มขึ้น
- 3) การแบ่งทรัพยากรสาธารณสุขของคนไทยทั้งบุคลากรทางการแพทย์และเวชภัณฑ์ไปดูแลประชากรต่างด้าว ส่งผลกระทบต่อดูแลสุขภาพคนไทย
- 4) หากไม่มีการดูแลสุขภาพประชากรต่างด้าว อาจเกิดการแพร่ระบาดของโรคติดต่อ เช่น วัณโรคและอื่นๆ

ธานินทร์ สิวราภรณ์สกุล (2556) ศึกษาการเคลื่อนย้ายแรงงานอาเซียนเข้ามาในประเทศไทย พบว่าส่วนใหญ่เป็นชาวพม่า กัมพูชา และลาว เข้ามาประกอบอาชีพที่หลากหลาย ทั้งภาคเกษตร/ประมง การก่อสร้าง การผลิตใน โรงงานอุตสาหกรรม การค้าปลีก/ค้าส่ง ภาคธุรกิจ ให้บริการ การขนส่ง ภาคครัวเรือนและบริการ ชุมชน ด้านสุขภาพของแรงงานกลุ่มนี้พบว่าส่วนใหญ่เจ็บป่วยด้วยโรคอุจจาระร่วงร้ายแรงมากที่สุด ถัด มาคือมาลาเรีย ใช้ไม่ทราบสาเหตุ ปอดบวม และ ไข้เลือดออก อุปสรรคด้านการมารับบริการสุขภาพ คือ การลักลอบเข้ามาอย่างผิดกฎหมาย การไม่ได้รับการขึ้นทะเบียน ในด้านการให้บริการ ควรจะมีการแยกหน่วยการให้บริการแรงงานต่างด้าวอย่างชัดเจนเพื่อความสะดวกและคล่องตัวในการบริหารจัดการทั้งในด้านการเงิน และการให้บริการ ซึ่งจะเป็ประโยชน์ในมุมมองของผู้ให้บริการและผู้รับบริการ ผลของการศึกษา ผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะดังนี้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

- 1) จัดบริการสาธารณสุข ให้มีคุณภาพ ได้มาตรฐาน ให้สามารถเข้าถึงได้
- 2) จัดระบบบริหารการเงิน การคลัง ทรัพยากรด้านสุขภาพ ให้มีประสิทธิภาพ

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

- 3) จัดระบบการบริการเชิงรุกด้านระบาดวิทยา การคัดกรอง และการป้องกันโรค
- 4) สนับสนุนการสร้างความเท่าเทียมด้านสิทธิประโยชน์
- 5) จัดให้โรงพยาบาลมีหน่วยการให้บริการเฉพาะสำหรับแรงงานต่างด้าว

วิธีการวิจัย

การศึกษาผลกระทบการใช้บริการสุขภาพของแรงงานต่างด้าวของโรงพยาบาลรัฐพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดตราด เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ใช้การค้นคว้าจากเอกสารรายงาน (Documentary Study) และการศึกษาข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data Study) ได้แก่ รายงานผู้รับบริการผู้ป่วยประจำวัน รายงานสถิติผู้รับบริการรายปี สรุปผลการดำเนินงานรายปีจากโปรแกรม Hos-XP ของโรงพยาบาล ระบบข้อมูลจาก Health Datacenter ของกระทรวงสาธารณสุข รายการบัญชีรับ-จ่ายและรายงานเงินคงเหลือประจำวัน รายงานสถานการณ์การเงินการคลัง รายเดือน-รายปีจากโปรแกรมบัญชี GL ของโรงพยาบาล รายงานกรอบอัตรากำลังบุคลากร (FTE)

การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) โดยอาศัยการพรรณนา (Descriptive Approach) และการสนทนากลุ่มย่อย (Focus group discussion) เพื่อศึกษาผลกระทบการใช้บริการสุขภาพของแรงงานต่างด้าวของโรงพยาบาลรัฐพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดตราด รวมทั้งใช้แนวคิดผลกระทบมาวิเคราะห์ผลที่เกิดขึ้นจากการให้บริการ ได้แก่ 1) ผลกระทบทางด้านการบริการ ในส่วนของการสื่อสาร การจัดคลินิกบริการ 2) ผลกระทบทางด้านการเงินในส่วนของการใช้จ่ายที่เกิดขึ้นทั้งที่เรียกเก็บได้และเรียกเก็บไม่ได้ 3) ผลกระทบทางด้านบุคลากรในส่วนของการขาดส่วนระหว่างบุคลากรทางการแพทย์กับจำนวนผู้รับบริการ เพื่อนำไปสู่ข้อเสนอแนะนโยบายและการป้องกันผลกระทบที่เกิดขึ้น โดยใช้แบบสัมภาษณ์การวิเคราะห์ข้อมูลและการเก็บรายงานมาวิเคราะห์

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ผลการวิจัย

1. ผลกระทบจากการใช้บริการสุขภาพของแรงงานต่างด้าวของโรงพยาบาลรัฐพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดตราด

1.1 ผลกระทบด้านการบริการ

แรงงานต่างด้าวเข้ารับบริการในแผนกผู้ป่วยในเพิ่มขึ้นตามปริมาณแรงงานที่เข้ามาขึ้นทะเบียนหลักประกันสุขภาพในระบบ ซึ่งเป็นการสร้างภาระงานทางด้านการบริการให้แก่แพทย์พยาบาลและบุคลากรทางการแพทย์เพิ่มมากขึ้น แต่อย่างไรก็ตามในโรงพยาบาลชุมชนขนาด 10-30 เตียงยังไม่พบปัญหาชัดเจนมากนัก เนื่องจากมีแผนกผู้ป่วยในเพียงแผนกเดียว แต่จะมีปัญหาชัดเจนที่แผนกห้องคลอด เนื่องจากผู้รับบริการที่เป็นแรงงานต่างด้าวมีความเชื่อมั่นในระบบบริการสาธารณสุขของประเทศไทยและนิยมมาคลอดที่โรงพยาบาลของรัฐ เนื่องจากมีค่าบริการไม่แพงและสามารถใช้สิทธิบัตรประกันสุขภาพแรงงานต่างด้าวได้ โดยที่จำนวนเตียงผู้ป่วยที่จัดไว้รองรับคนไข้คลอดนั้นมีจำกัดเพียงโรงพยาบาลละ 2-4 เตียงเท่านั้น เมื่อมีผู้ป่วยรอคลอดเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมาก ทำให้เกิดผลกระทบตามมาคือ เตียงสำรองไม่เพียงพอ อีกทั้งผู้รับบริการสัญชาติไทยส่วนมากไม่นิยมที่จะใช้ห้องรอคลอดร่วมกันแรงงานต่างด้าวจึงต้องเดินทางไปใช้บริการห้องคลอดที่โรงพยาบาลตราดหรือโรงพยาบาลเอกชนทำให้มีค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้น โดยแรงงานต่างด้าวมารับบริการประเภทผู้ป่วยนอกเป็นจำนวนมากในแต่ละวัน ส่วนมากจะเป็นแผนกอายุรกรรมที่ให้บริการรักษาอาการป่วยทั่วไป รวมทั้งโรคเรื้อรัง เช่น เบาหวาน ความดันโลหิตสูง และแผนกอุบัติเหตุฉุกเฉิน เนื่องจากอาการบาดเจ็บจากอุบัติเหตุจราจรและบาดเจ็บจากการทำงาน สองแผนกนี้จะได้รับผลกระทบมากที่สุดในเรื่องการสื่อสารและความไม่สะดวกของผู้รับบริการสัญชาติไทย สอดคล้องกับงานวิจัยของสุวารี เจริญมุขยันท และคณะ (2556) ได้ทำการศึกษาสถานการณ์การให้บริการสุขภาพกับชาวกัมพูชา ที่ชายแดนไทย-กัมพูชา พบว่า ผู้รับบริการด้านสุขภาพประเภทผู้ป่วยใน โรคที่เป็นสาเหตุของการใช้บริการสุขภาพเป็นลำดับแรก ได้แก่ กลุ่มการคลอดและการตั้งครรภ์ ส่วนโรคอื่นๆ ที่ตามมา ได้แก่ โรคระบบทางเดินหายใจ โรคระบบทางเดินอาหาร และการบาดเจ็บ โดยเหตุผลหลักของการมาใช้บริการคือ ความสะดวกในการเข้าถึงบริการ ความมั่นใจต่อการให้บริการและความรุนแรงของอาการ

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

1.2 ผลกระทบด้านการเงิน

ผลกระทบที่เกิดขึ้นส่วนมากมาจากแรงงานที่ไม่มีสิทธิการรักษา เมื่อเจ็บป่วยต้องเข้ารับบริการในโรงพยาบาลแล้วไม่สามารถชำระเงินได้ ทำให้ค้างเป็นลูกหนี้ซึ่งโรงพยาบาลต้องรับภาระค่าใช้จ่ายในปริมาณมาก ลักษณะการค้างชำระค่ารักษาพยาบาลเกิดขึ้นได้ในหลายกรณี เช่น แรงงานไม่มีสิทธิการรักษาหรือบัตรประกันสุขภาพคุ้มครอง เนื่องจากเป็นแรงงานต่างด้าวผิดกฎหมายและยังไม่ได้ขออนุญาตเข้ามาทำงานในประเทศไทย เมื่อเกิดการเจ็บป่วยและเข้ารับการรักษาพยาบาลทางโรงพยาบาลก็ต้องให้การรักษาพยาบาลตามหลักมนุษยธรรมไปก่อน โดยที่ยังไม่สามารถทวงถามค่ารักษาพยาบาลได้ และต้องให้การรักษาพยาบาลต่างๆ ที่ทราบว่าเป็นแรงงานผิดกฎหมายแต่ไม่สามารถดำเนินการใดๆ ได้ เนื่องจากเกรงกลัวผลกระทบที่จะตามมาในอนาคตทั้งจากตัวแรงงานเองและจากนายจ้าง และแรงงานต่างด้าวที่ไม่มีสิทธิประกันสุขภาพเจ็บป่วยด้วยอุบัติเหตุและเข้ารับการรักษาพยาบาลที่โรงพยาบาลประจำอำเภอเพื่อให้บริการเบื้องต้นที่จำเป็นและรับเข้าเป็นผู้ป่วยในต่อมาอาการรุนแรงขึ้นเกินศักยภาพโรงพยาบาลประจำอำเภอจะรักษาได้จึงต้องส่งตัวไปรักษาต่อที่โรงพยาบาลประจำจังหวัด เมื่ออาการดีขึ้นแล้วแพทย์อนุญาตให้กลับบ้านได้โดยลงทะเบียนค้างชำระไว้เพื่อมาจ่ายเงินภายหลัง แต่แรงงานไม่กลับมาชำระและต่อมาเมื่อเข้ารับบริการอีกก็แจ้งเปลี่ยนชื่อ-สกุล ทำให้ทางโรงพยาบาลไม่สามารถตรวจสอบได้

1.3 ผลกระทบด้านบุคลากร

โรงพยาบาลในเขตเศรษฐกิจพิเศษตามนโยบายของรัฐบาลจะมีผู้รับบริการที่เป็นประชากรแฝงจากแรงงานต่างชาติในพื้นที่เข้ามาใช้บริการด้วยในปริมาณมาก ทำให้จำนวนบุคลากรที่ไม่เพียงพออยู่แล้วที่จะให้บริการผู้ป่วยสัญชาติไทย ยังมีภาระงานที่หนักมากขึ้นเมื่อต้องให้บริการผู้ป่วยแรงงานต่างชาติด้วย โดยการกำหนดกรอบอัตรากำลังคำนวณจากฐานประชากรตามทะเบียนราษฎรเป็นตัวกำหนดว่าแต่ละโรงพยาบาลต้องมีแพทย์ ทันตแพทย์ พยาบาล และบุคลากรทางการแพทย์สาขาต่างๆ ซึ่งตามกรอบแล้วมีจำนวนไม่มากนัก แต่สภาพความเป็นจริงในพื้นที่มีประชากรที่เป็นแรงงานต่างด้าวและประชากรแฝงอีกเป็นจำนวนมากที่โรงพยาบาลต้องให้บริการ โดยใช้กรอบอัตรากำลังเท่าเดิม สอดคล้องกับงานวิจัยของอรทัย ศรีทองธรรมและคณะ (2555) ได้ศึกษาผลกระทบจากแรงงานข้ามชาติลาว กัมพูชา และพม่า ต่อภาระงานบริการสุขภาพของโรงพยาบาล

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ตามแนวชายแดนของประเทศไทย พบว่า โรงพยาบาลแต่ละแห่งต้องแบกรับผู้มารับบริการที่เป็นชาวต่างด้าวทั้งที่เป็นกลุ่มแรงงานทั้งถูกกฎหมายกลุ่มแรงงานผิดกฎหมาย ชาวต่างด้าวที่เข้ามาอยู่อาศัยเพื่อทำการค้าขายในพื้นที่ถึงร้อยละ 50 ของคนไทยในพื้นที่ ผลกระทบที่สำคัญอีกประการหนึ่งนอกจากจำนวนผู้ให้บริการไม่เพียงพอแล้ว ผู้รับบริการที่เป็นแรงงานต่างด้าวก็ไม่สามารถสื่อสารภาษาไทยหรือภาษาอังกฤษได้ ซึ่งเป็นปัญหาในการทำเวชระเบียนและการวางแผนการรักษาของแพทย์เป็นไปด้วยความยากลำบาก อาจเกิดผลกระทบอื่นๆ ตามมา สอดคล้องกับงานวิจัยของสุวารี เจริญมุขยันท และคณะ (2556) ได้ทำการศึกษาสถานการณ์การให้บริการสุขภาพกับชาวกัมพูชา ที่ชายแดนไทย-กัมพูชา พบว่า ปัญหาคือการไม่รู้ขนาดของประชากรที่แท้จริงและอุปสรรคคือการสื่อสารในการรักษา โดยการจำแนกบุคคลโดยใช้ภาพถ่ายและชื่อ-สกุล ทำให้มีการซ้ำซ้อนของบุคคลได้โดยง่าย เนื่องมาจากการไม่สามารถจำแนกบุคคลของคนต่างชาติได้อย่างชัดเจนและถูกต้อง รวมทั้งระบบการจัดเก็บข้อมูลผู้ป่วยต่างชาติในโรงพยาบาลบางแห่งที่ยังขาดความถูกต้องและการนำไปใช้งานอย่างเหมาะสม

2. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายการจัดระบบบริการสุขภาพที่เหมาะสมและป้องกันผลกระทบจากการใช้บริการสุขภาพของแรงงานต่างด้าว ให้แก่โรงพยาบาลของรัฐพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษในจังหวัดตราด

2.1 ข้อเสนอแนะด้านการบริการ ภาครัฐควรจัดให้มีคลินิกเฉพาะทางหรือศูนย์บริการสุขภาพชาวต่างชาติและบริการแรงงานในสถานพยาบาล โดยเฉพาะเนื่องจากมีแรงงานต่างชาติเข้ามาใช้บริการเป็นจำนวนมาก และเร่งสร้างความร่วมมือทางด้านสาธารณสุขกับสถานพยาบาลในประเทศเพื่อนบ้านที่ใกล้เคียง เพื่อให้สามารถดูแลประชาชนของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.2 ข้อเสนอแนะด้านการเงิน ภาครัฐควรมีปรับปรุงอัตราค่าธรรมเนียมในการขึ้นทะเบียนบัตรประกันสุขภาพทั้งเรื่องราคาและความครอบคลุมในการรักษาให้สอดคล้องกับความเป็นความเป็นจริงในพื้นที่และปรับปรุงหลักเกณฑ์เงื่อนไขบางประการของสิทธิประกันสังคมให้เป็นธรรม ครอบคลุมและเสมอภาค

2.3 ข้อเสนอแนะด้านบุคคลกร ภาครัฐต้องจัดกรอบอัตราค่าจ้างผู้ให้บริการภายใต้บริบทพื้นที่ตามประชากรจริง โดยต้องใช้สัดส่วนการเข้ารับบริการของผู้ป่วยและสภาพพื้นที่ด้วย เพื่อกำหนด

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

อัตรากำลังผู้ให้บริการให้สอดคล้องกับจำนวนผู้รับบริการ รวมทั้งการพัฒนาทักษะด้านภาษาของผู้ให้บริการเพิ่มขึ้นด้วย

2.4 ข้อเสนอแนะด้านอื่นๆ ได้แก่

- การกำหนดให้แรงงานต่างด้าวทุกประเทศเข้าสู่ระบบประกันสุขภาพและผลักดันแรงงานผิดกฎหมายออกจากประเทศ รวมทั้งจัดทำระบบตรวจสอบสิทธิ์และยืนยันตัวตนบุคคลสำหรับแรงงานต่างด้าว โดยเฉพาะเพื่อให้ติดตามการรักษาและตรวจสอบข้อมูลบุคคลได้

- สถานพยาบาลควรมีการเปิดคลินิกให้บริการแรงงาน โดยเฉพาะทั้งในเวลาราชการและนอกเวลา เพื่อขยายพื้นที่การให้บริการและลดความแออัดของผู้ป่วยในเวลาปกติ

- ควรมีระบบยืนยันตัวตนบุคคลของแรงงานต่างด้าวที่ถูกต้องและเป็นฐานข้อมูลกลางที่สถานพยาบาลทุกระดับของรัฐสามารถเข้าถึงได้ เพื่อพิสูจน์ทราบตัวตนบุคคลและการติดตามในเรื่องการรักษาและค่าใช้จ่าย

- จัดให้มีการฝึกอบรมภาษาให้กับบุคลากรทางการแพทย์ รวมทั้งจัดให้มีล่ามแปลภาษา โดยเฉพาะ โดยจะเป็นล่ามประจำหน่วยงานหรือระบบล่ามกลางที่ประสานโดยการโทรศัพท์เข้าไปคุยในลักษณะศูนย์รวมล่ามก็ได้

- ควบคุมไม่ให้มีแรงงานนอกระบบและส่งคืนแรงงานหลบหนีเข้าเมืองที่ตรวจพบ เพื่อลดผลกระทบที่เกิดขึ้นตามมาในด้านอื่นๆ ด้วย

- จัดให้มีอาสาสมัครสาธารณสุขต่างด้าว (อสต.) และจิตอาสา เพื่อเพิ่มช่องทางสื่อสารและการดูแลผู้ป่วยทางด้านสาธารณสุข

อภิปรายผลและข้อเสนอแนะการวิจัย

การศึกษาผลกระทบจากการใช้บริการสุขภาพของแรงงานต่างด้าวในพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดตราด พบว่าผลกระทบที่เกิดขึ้นมี 3 ด้านคือด้านบริการ โดยพบว่าภาระงานมีมากขึ้นทั้งผู้ป่วยนอก และผู้ป่วยใน โดยเฉพาะห้องคลอดได้รับผลกระทบมากที่สุด ด้านการเงินพบว่าแรงงานต่างด้าว ที่ไม่มีบัตรประกันสุขภาพและไม่มีเงินค่ารักษา ทำให้โรงพยาบาลต้องรับภาระค่าใช้จ่ายจำนวนมาก ด้านบุคลากรพบว่าจำนวนบุคลากรทางการแพทย์ที่ให้บริการไม่เพียงพอเมื่อเทียบกับ

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

จำนวนผู้เข้ามาใช้บริการ ข้อเสนอเชิงนโยบายในการแก้ปัญหาผลกระทบดังกล่าวได้แก่ การจัดให้มีบริการคลินิกนอกเวลา การปรับปรุงอัตราค่าธรรมเนียม เน้นในการขึ้นทะเบียนบัตรประกันสุขภาพให้เหมาะสม การจัดระบบประกันตนแบบประกันสังคม รวมทั้งจะต้องให้ความสำคัญในการจัดกรอบอัตราค่าจ้างผู้ให้บริการภายใต้บริบทพื้นที่ด้วย

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไปผู้วิจัยขอเสนอแนะแนวทางสำหรับผู้สนใจที่จะทำการวิจัยในครั้งต่อไป ดังนี้

1. จากการศึกษาที่แรงงานต่างด้าวมีความเชื่อมั่นในระบบสาธารณสุขของประเทศไทยและเข้ามาใช้บริการเป็นจำนวนมากโดยเฉพาะการมาคลอดที่โรงพยาบาลตามแนวชายแดน จึงควรมีการศึกษาแนวทางความร่วมมือด้านสาธารณสุขกับประเทศเพื่อนบ้านเพิ่มเติมด้วย
2. ควรมีการศึกษาผลกระทบทางด้านอื่นเพิ่มเติมด้วย เช่น ผลกระทบทางระบาดวิทยา และการกระจายตัวของโรคติดต่อที่สำคัญต่างๆ
3. ควรมีการศึกษาเชิงเปรียบเทียบระหว่างพื้นที่ในจังหวัดอื่นๆด้วย เช่น จังหวัดสระแก้ว อุบลราชธานี สุรินทร์ กาญจนบุรี ตาก เป็นต้น เพื่อสะท้อนให้เห็นถึงผลกระทบและทำให้ทราบวิธีการแก้ไขปัญหาจากการใช้บริการสุขภาพของแรงงานต่างด้าวของโรงพยาบาลรัฐในแต่ละพื้นที่มากยิ่งขึ้น

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

รายการอ้างอิง

- จำนวนคนต่างด้าวกลุ่มประเทศอาเซียนได้รับอนุญาตทำงาน. (2559, สิงหาคม) วารสารสถิติสำนัก
บริหารแรงงานต่างด้าว, 3(32). หน้า 8.
- เจ็ด สารเรือน.(2558). การเข้าถึงบริการสุขภาพของแรงงานต่างด้าวก่อนก้าวสู่เขตพัฒนาเศรษฐกิจ
และประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ชายแดนไทย-เมียนมา จังหวัดตาก
ธานีทร์ สิวราภรณ์สกุล. (2556). ผลกระทบต่อระบบบริการสุขภาพจากการย้ายถิ่นของแรงงาน
อาเซียนเมื่อประเทศไทยเข้าสู่ประชาคมอาเซียน. สถาบันการต่างประเทศเทวะวงศ์
วโรปการ กระทรวงการต่างประเทศ.
- ประกาศกระทรวงสาธารณสุข (2556) เรื่องการตรวจสุขภาพ และประกันสุขภาพคนต่างด้าวตามมติ
คณะรัฐมนตรี. ลงวันที่ 13 สิงหาคม 2556
- แรงงานข้ามชาติกับระบบบริการสุขภาพของประเทศไทย. (2556, เมษายน) รายงานสุขภาพคนไทย,
10 (10). หน้า 142.
- วารสารสถิติจำนวนคนต่างด้าวกลุ่มประเทศอาเซียนได้รับอนุญาตทำงาน.(2559). สำนักบริหาร
แรงงานต่างด้าว. กรมการจัดหางาน
- สมศักดิ์ อมรสิริพงศ์ และคณะ(2559). การพัฒนาระบบสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุที่เป็น
แรงงานนอกระบบในเขตเศรษฐกิจพิเศษเพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม :
กรณีศึกษาเขตเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดสระแก้ว
- สุภางค์ จันทวานิช, 2540 วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
2540.
- สุวารี เจริญมุขยันท, (2556). การศึกษาสถานการณ์การให้บริการสุขภาพกับชาวกัมพูชา ที่ชายแดน
ไทย-กัมพูชา : กรณีศึกษา จังหวัดสระแก้ว จันทบุรีและตราด. สำนักการสาธารณสุข
ระหว่างประเทศ กระทรวงสาธารณสุข.

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

อรทัย ศรีทองธรรม และคณะ. (2555). *ผลกระทบจากแรงงานข้ามชาติลาว กัมพูชา และพม่า ต่อ
ภาระงานบริการสุขภาพของโรงพยาบาลตามแนวชายแดนของประเทศไทย.
สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.*

อำพล จินดาวัฒนะ, บรรณาธิการ. (2550). *แผนยุทธศาสตร์ทศวรรษกำลังคนด้านสุขภาพแห่งชาติ
พ.ศ.2550-2559. สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ กระทรวงสาธารณสุข.*

อุษา เพ็ชรยิ้ม, (2542). *ผลกระทบของวิกฤตเศรษฐกิจคนงานในโรงงานอุตสาหกรรม
พ.ศ.2542. มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต.*

Bennett, John William. (1969). *Northern Plainsmen: Adaptive Strategy and Agrarian Life.*
Chicago: Aldine.

Dye Thomas R. (1982). *Understanding Public Policy.* Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall.

Roger Everett, M. & Shoemaker, F. (1971). *Communication of Innovations: Cross Cultural
Approach,* New York: Free Press.

Smith, Peter B. and Harris Bond, Michael. (1993). *Social Psychology Across Cultures: Analysis
and perspective.* Harvester Wheatsheaf Campus: London.

Van Horn, Carl E., and Donald S. Van Meter. (1976). *Public Policy Making in a Federal System.*
California: Sage Publications, Inc.

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

การวางแผนเชิงกลยุทธ์แบบบูรณาการของกระทรวงเกษตรและป่าไม้ด้านการ ย้ายถิ่นจากชนบท สู่เมืองในเขตTrashigang ประเทศภูฏาน

Integrated Strategic Planning of Ministry of Agriculture and Forests on Rural-Urban Migration in Trashigang District, Bhutan

Jamyang Phuntsho Rabten¹, SuriyajarasTechatuninasakul², BongkochmasEk-lem³,
ChalermchaiPanyadee,⁴ and SomkidKaewtip⁵

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อจัดทำแผนยุทธศาสตร์เชิงบูรณาการของกระทรวงเกษตรและป่าไม้ในเรื่องของการย้ายถิ่นจากเมืองสู่ชนบทในเขตTrashigang ประเทศภูฏานโดยใช้การวิจัยเอกสารและการสัมภาษณ์เชิงลึกเพื่อรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลจำนวน 30 คนซึ่งประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญผู้ย้ายถิ่นและผู้ไม่ย้ายถิ่นทำการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลโดยการจัดกลุ่มรูปแบบที่คล้ายคลึงกัน

ผลการศึกษาพบว่าการย้ายถิ่นเป็นปรากฏการณ์ที่เด่นชัดในเขตชนบทประชากรผู้ย้ายถิ่นอายุน้อยและโดยส่วนใหญ่เป็นเพศชายจะย้ายไปอยู่ในเมืองอัตราการย้ายถิ่นฐานเพิ่มขึ้นจาก 32.7% ในปี พ.ศ.2549 เป็น 39.8% ในปี พ.ศ. 2561 ปัจจัยผลักดันที่สำคัญคือการศึกษา (46%) การหางานนอกภาคการเกษตรในพื้นที่ชนบท (17%) และสิ่งอำนวยความสะดวกบริการไม่เพียงพอ (15%)

¹Master Student in Public Administration (Public Policy and Public Management), School of Administrative Studies, Maejo University

² Assistant Professor, School of Administrative Studies, Maejo University

³ Assistant Professor, School of Administrative Studies, Maejo University

⁴ Associate Professor, School of Administrative Studies, Maejo University

⁵ Lecturer, School of Administrative Studies, Maejo University

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ในขณะที่ปัจจัยดึงดูดได้แก่การจ้างงาน (34%) ย้ายเพราะครอบครัว (25%) และการแต่งงาน (24%) ผลของการย้ายถิ่นอย่างรวดเร็วก่อให้เกิดที่ดินรกร้างการขาดแคลนแรงงานการพัฒนาที่ล่าช้าการสูญเสียคุณค่าทางวัฒนธรรมการลดลงของการทำงานร่วมกันในครอบครัวและการสูญเสียแรงงานที่มีทักษะในด้านเศรษฐกิจและสังคมเขตทราซิกังมีสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐานที่จำเป็นทั้งหมด แต่คุณภาพของสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการไม่ดีพอเมื่อเปรียบเทียบกับใจกลางเมืองที่มีการย้ายถิ่นเข้าผลการวิจัยพบว่า 75% ของผู้คนมีส่วนร่วมในการเกษตรและการใช้ที่ดินซึ่งประกอบด้วยพื้นที่แห้งและพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีการปลูกข้าวโพด ถั่วเหลืองและถั่วเป็นพืชหลักมันฝรั่งเป็นพืชเศรษฐกิจหลักรองลงมาคือผักและส้มประชากรส่วนใหญ่ (81%) มีอายุระหว่าง 15-64 ปีและชายมีอำนาจทางเศรษฐกิจทั้งในชนบทและในเมืองการศึกษา มีข้อเสนอแนะว่ากระทรวงเกษตรและป่าไม้ควรมุ่งเน้นนโยบายแบบบูรณาการที่เน้นการกระจายอำนาจของกิจกรรมทางเศรษฐกิจผ่านแนวทางการพัฒนาระดับภูมิภาคและสมคูล

คำสำคัญ: การย้ายถิ่นจากชนบทสู่เมือง, การพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคม, นโยบายบูรณาการ, กระทรวงเกษตรและป่าไม้, การกำหนดกลยุทธ์เบื้องต้น

Abstract

This study aimed to formulate integrated strategic planning of Ministry of Agriculture and Forests on Rural-Urban Migration in Trashigang district, Bhutan. Documentary research and in-depth interviews were employed to collect data from 30 informants which included experts, migrants and non-migrants. The data were analyzed and synthesized by grouping similar patterns and themes. The results of the study revealed that migration is predominantly a rural phenomenon. The younger population and particularly the male tend to migrate to the urban areas. The migration rate had increased from 32.7% in 2005 to 39.8% in 2017. The main push factors are education (46%), lack of off-farm jobs in rural areas (17%) and inadequate service facilities (15%). While, employment opportunities (34%), family move (25%) and marriage

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

(24%) are found to be pull factors. Fallow land, labour shortage, slow development, loss of cultural values, weakening of family cohesion, and loss of skilled labour are the consequences of rapid migration. On the socio-economic front, Trashigang District has all the required basic facilities but the quality of facilities and services are poor compared to urban centers which had resulted in migration. It was found that 75% of people are engaged in agriculture and land use comprises of dry and wetland where maize, soya beans and beans are grown as major crops beside others. Potato is the main cash crop followed by vegetables and citrus. Majority of the population (81%) are age between 15-64 years of age and the male dominates economically active population in both rural and urban areas. The study had recommend that the ministry of Agriculture and Forests should focus on integrated policy emphasizing decentralization of economic activities through regional and balanced development approach.

Keyword: Rural-urban Migration, socio-economic development, Integrated Policy, Ministry of Agriculture and Forests, Strategy Formulation Introduction

Introduction

Bhutan is a small landlocked country guarded by the mighty Himalayan Mountains with a population of just little over 700,000 people. The country is predominantly an agrarian country and an agriculture is highly regarded as an important sector since 62.2% of the population is directly dependent on agriculture for livelihood (NSB, Population and Housing Census of Bhutan, 2017). Besides, it also provides employment to about 59.4% of the work force, contributes up to nearly 16.8% of the GDP, accounts for 4.3% of exports and provides a large proportion of the raw materials for industries (PPD, RNR Sector Eleventh FYP 2013-2018, 2013).

Bhutan is a unique country in every aspects. The country's economic development is guided by the philosophy of Gross National Happiness where it aims to balance the material growth with preservation and promotion of culture without damaging the environment and

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

placing good governance at the central of all developmental programs. However, with the development process, rural-urban migration has become an issue.

With the globalization and rapid socio-economic development, increasing numbers of people are choosing to leave their rural homes and migrate to urban centers. Further, with the development process, even the uneducated people have started moving to the urban areas in search of jobs. Rural-to-urban migration has left rural areas almost empty while urban areas has become congested with an increasing population (RGoB, 1999).

In general, rural-urban migration has led to several social and economic problems in the country. For instance the rural-to-urban migration has created the problem of labour shortage, fallow land, human-wildlife conflict, weakening of family cohesion, old age destitution, socio-cultural break-up, loss of traditional values, decrease in agricultural production and productivity, slow development in the rural areas among others (PPD, Rural-Urban Migration Survey, 2014).

Currently, Bhutan does not have an immediate or specific policies and strategies on rural-urban migration. Although, there are few policies and strategies that indirectly addresses the issue of rural-to-urban migration, yet the incidence of people moving from rural areas to urban centers and its associated problems are still on rise. The rural-urban migration is a cross sectoral issues, no individual or one agency can solve it. It need to have collaborative effort, harmonization and synchronization of all the policies and strategies of different agencies.

Thus, considering the absence of specific migration policies and strategies this study will try to build integrated strategic planning for Trashigang district, an approach for inclusiveness, harmonization of all the strategies of different agencies within the ministry in an integrated approach to solve the problem of rural-urban migration which is one of the factors that affects food production in the country.

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

Objective

This study had four objectives however for the purpose of this paper the study had focused on first two objectives-1) To study the rural-to-urban migration phenomenon in Bhutan and 2) To study the socio-economic situation of Trashigang District and build an integrated strategic planning for reducing migration in Trashigang District.

Conceptual Framework

The study in general looked into demographic characteristics of the country, migration and its trend, the migrants, education level of migrants, occupation of migrants, the causes of migration and the impacts of migration to apprehend the overall migration phenomena in the country. Besides, to understand the specific migration aspects, the socio-economic status of Trashigang District was also reviewed. Push and pull theory, rural-urban migration theory, strategic planning and the processes along with best practices and case studies were reviewed and

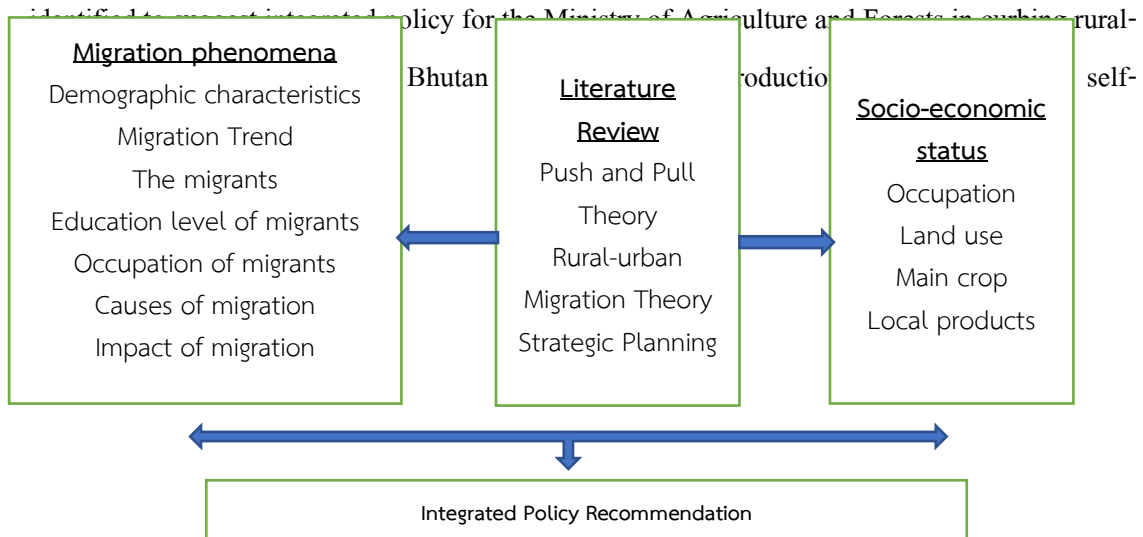


Figure 1: Conceptual Framework

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

The study reviewed push and pull theory of migration (Lee, 1966), rural-urban migration model (Todaro, 1969), strategic planning (Wheelen & Hunger, 2012) and strategic management (Wells, 1998). According to Lee (1966) “migration is defined broadly as a permanent or semipermanent change of residence”. Food and Agriculture Organization (2018) defines migration as the “movement of people, either within a country or across international borders. It includes all kinds of movements, irrespective of the drivers, duration and voluntary/involuntary nature. It encompasses economic migrants, distress migrants, internally displaced persons (IDPs,) refugees and asylum seekers, returnees and people moving for other purposes, including for education and family reunification”.

Lee’s migration model encompasses the push and pull factors, intervening obstacles, in order to project the migratory pattern. In his journal “A theory of migration” argues that irrespective of how short or long, easy or difficult, every act of migration involves an origin, a destination, and an intervening set of obstacles (Lee, 1966). According to Lee (1966) there are four factors that influence the migrants to migrate. They are factors associated with the area of origin, factors associated with the area of destination, intervening obstacles and personal factors.

Todaro’s rural-urban migration theory (1969) is basically an economic behavioral model. It is assumed that rural-urban migration is essentially driven by an economic phenomenon. The theory assumes that despite huge unemployment issues in the urban cities people constantly migrate from rural areas to urban centers. The movement of people to cities are induced by an economic factor albeit the reality of urban cities with huge unemployment issues are widely known. However, people migrate with an expectation of real income differences between rural and urban works coupled with the probability of getting a new urban job (Todaro, 1969)

Todaro’s migration model principally focus on two economic behavioral models: (i) the urban rural real income differential and (ii) probability of obtaining an urban job. The theory assumes that the latter plays an essential role in making the decision of migrants. The decision to

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

migrate is an outcome of rational economic calculations of relative benefits and costs, of which most were financial in nature albeit beside some psychological factors (Todaro, 1969).

A Strategic Planning is an essential process in preparing to carry out the organization's mission. An effective strategic planning process provides a framework to make decisions on how to allocate organizational resources, address challenges and take advantage of opportunities that arise along the way (Yelder, Burns, Brody, & Weiser, 1999)

A Strategic Planning is designed to help public and non-profit organizations (and communities) respond effectively to their new situations. It is a disciplined effort to produce fundamental decisions and actions shaping the nature and direction of an organization's (or other entity's) activities within legal bounds (Bryson, 1988)

Strategic Planning helps an organization plan a course for the achievement of its goals. The process begins with reviewing the current operations of the organization and identifying what needs to be improved operationally in the forthcoming year. From there, planning involves envisioning the results the organization wants to achieve, and determining the steps necessary to arrive at the intended destination (Yelder, Burns, Brody, & Weiser, 1999)

Research Methodology

This study employed qualitative method viz documentary research and in-depth interviews (Boyce & Neale, 2006). The data were largely collected through in-depth interviews from three key informant target groups which included 30 informants, 10 each from 1) group of experts/policy makers and local leader 2) Migrants and 3) Non-migrants. The experts/policy makers and local leaders were selected through snowball sampling technique by visiting their offices. The migrants were selected through accidental sampling technique visiting their work locations and residences whereas, the non-migrants were selected through purposive sampling technique by visiting the rural homes in Trashigang district.

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

A semi-structured open-ended questionnaire and the strategic planning theme was used for in-depth interview with policy makers and experts while push and pull factor was employed for the migrants and non-migrants (Lee, 1966; Wheelen & Hunger, 2012). The data collected were analyzed and synthesized by grouping similar pattern and themes. Content analysis was also used for analyzing the data collected from the experts for policy and strategy formulation (Krippendorff, 2004).

Results of the Study

This study had four objectives, however the results of this study are limited to only two objectives as stated above. The detail findings of each objectives are presented below:

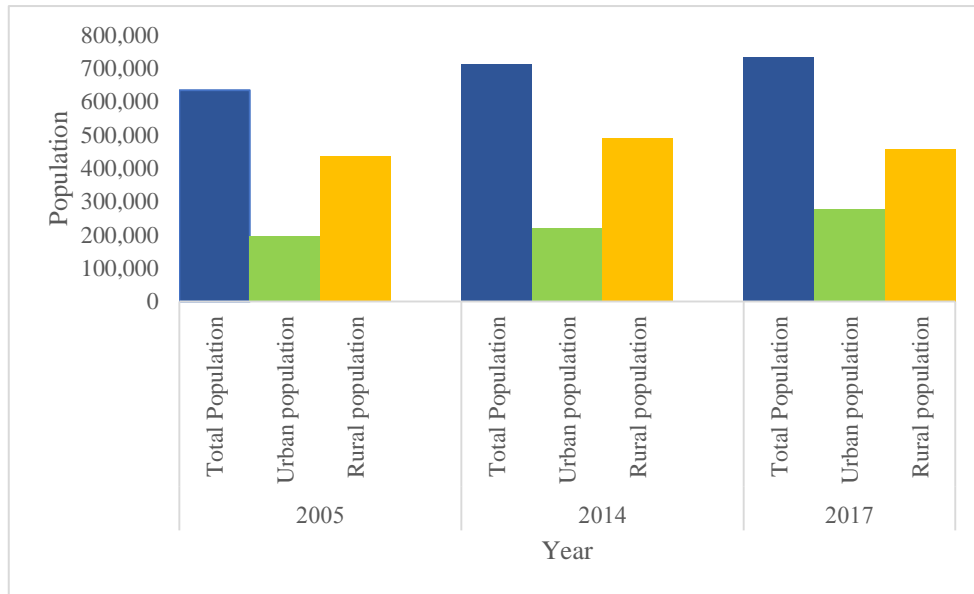
1. Rural-urban Migration Phenomena in the last ten years

The study in attempting to study the migration phenomena in the last ten years in Bhutan had looked into several aspects of migration such as demographic characteristics, migration trend, the migrants, and education level of migrants, occupation of migrants after migrating to urban cities, the causes of migration and the impacts of migration. The findings of each aspects mentioned above are as follows;

1.1 The study found that in terms of demographic characteristics, the total population of Bhutan had increased from 634,982 persons in 2005 to 735,553 persons in 2017 as seen from figure 2 below. Similarly, the urban population also increased from 196,111 in 2005 to 273,607 persons in 2017. In terms of percentage, it was found that the urban population had increased from 30.9% in 2005 to 37.8% in 2017. Over the last twelve years, the overall population had increased by 16% and the population density increased from 17 to 19 persons/km² (NSB, Population and Housing Census of Bhutan, 2017)

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3



On the other hand, from the figure 3 below, the study found that Samtse, Trashigang and Mongar districts had the highest population residing in farm with 23,810, 21,747 and 21,436 persons respectively. While Gasa (1,592) Thimphu (3780) and Haa (4,277) had the lowest. In terms of gender, the study found that female population residing in farm is slightly higher than the male wherein male population was found to be 109,155, while the female population is 111,156.

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

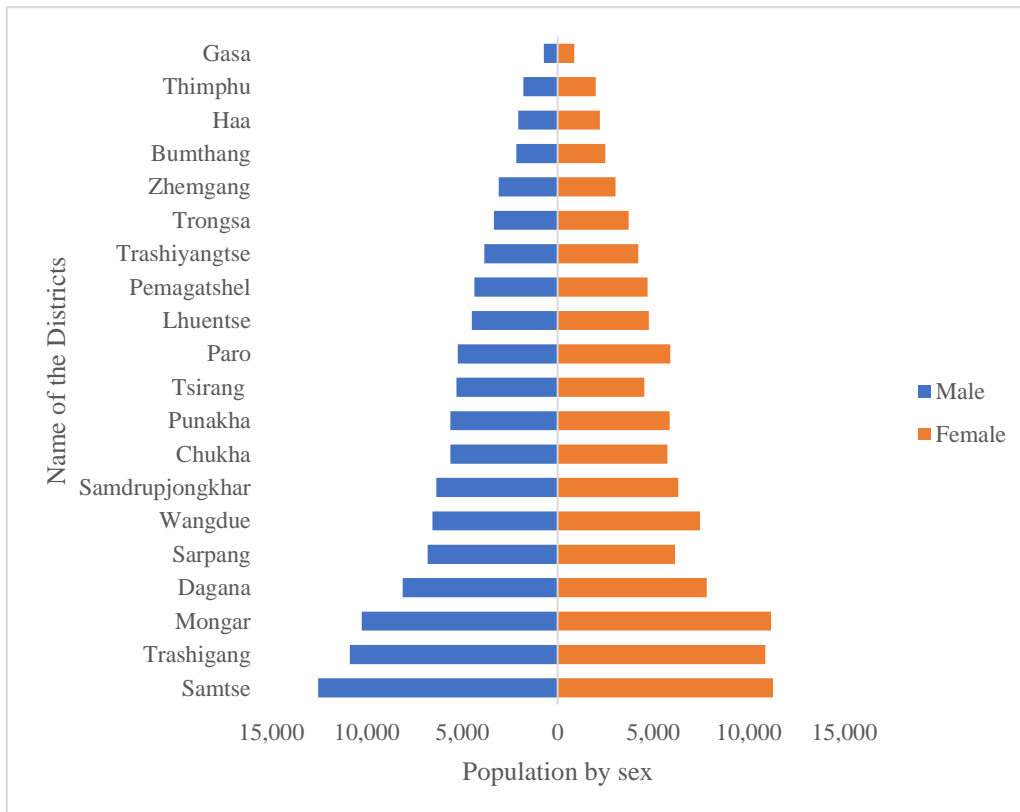


Figure 4: District wise population pyramid residing on farm by sex in 2017 (Source: Agriculture Statistics 2017)

Majority of experts during the in-depth interview informed that the rural-urban migration is becoming a matter of concern for small country like Bhutan. Over the years people living in the villages has drastically reduced. Labour shortage in the villages has become an issue due to migration engrossed by the human wildlife conflict problems. It has become difficult to execute agricultural activities on large scale due to labour shortages and the country is now becoming more imports driven than exports. One of the experts from Policy and Planning Division stated that

“.....Urban centers are more attractive in terms of services and opportunities, it is obvious that people, especially youths and school drop outs migrate to urban centers seeking

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

better opportunities such as employment. There are more number of educated youths entering in the labour force and hence the extent of migration is even higher today as they prefer to settle in urban places for whatever reasons as opposed to living in rural areas practicing farming for livelihood....”

1.2 The study found that the migrant households had increased from 1816 in the 4th Five Year Plan (1978-1983) to 7,422 in the 10th plan (figure 4). Similarly, the population of migrants increased from 13,250 persons in the 4th plan to 38,034 persons in the 10th Plan (PPD, Rural-Urban Migration Survey, 2014). Estimates suggests that if the current trends continue, the Bhutan’s urban population could increase more than four times over the next 20-25 years, and would mean that half of the population would live in urban areas by year 2020 (RGoB, 1999). It was found that 83% of the respondents has reported increase in out-migration over the last decades, 16% have said it is constant while 3% has reported as decreased. This indicates that the rural-urban migration has been increasing over the last decade (PPD, Rural Urban Migration Survey, 2004). The study also found that the migration rate had been increased from 32.7% in 2005 to 39.8% in 2017. As of 2017, the migrants’ households as reached 23,070 and the migrant population is recorded 273,607 persons (NSB, Population and Housing Census of Bhutan, 2017).

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

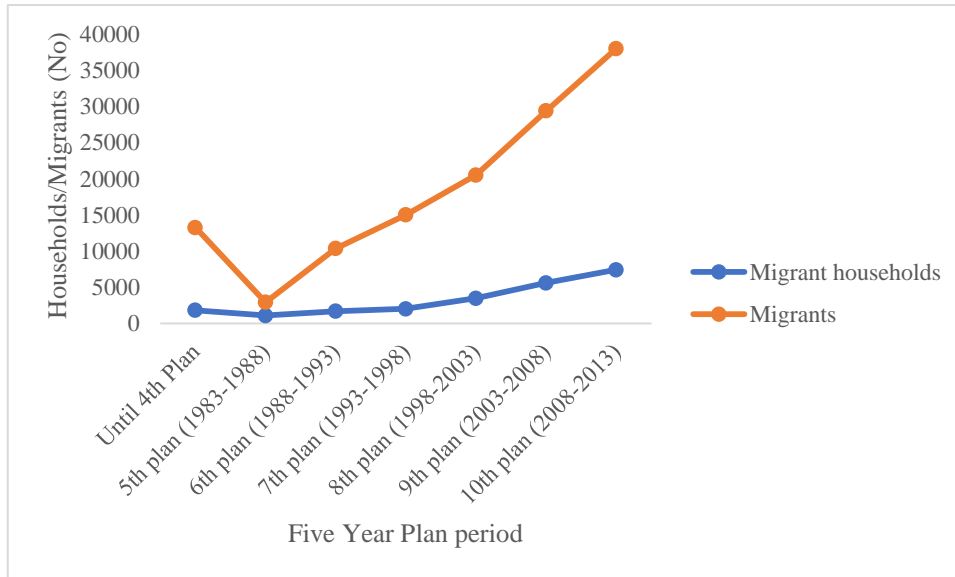


Figure 5: Migration trend starting 4th Plan until 10th Plan (Source: Rural-Urban Migration Survey 2014)

The increase in trend of migration is being accepted by the experts during the in-depth interview and majority of the experts, migrants and non-migrants felt that the trend of migration is increasing annually. One of the planning officers from the Ministry of Agriculture and Forests on the increase of migration trend in Bhutan reflected his opinion that

“.....the issue of gungtong (empty household in the rural areas), ageing farming community and decreasing labour force in rural areas while ever growing towns, increased population and unemployment in the urban areas are indication of increasing migration trend.....”

1.3 The study found that in terms of the migrants, younger population and particularly the male population had moved out of their home in comparison to women. The migrant's age constitutes from 0-64 years as per figure 5 given below. It is mostly the age group between 0-14 years of age that had migrated to the urban areas with 25.4% followed by the age group 15-24 with 22.7% and age group 25-34 with 22.6% respectively. The age group of migrants in the age

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

category of 35-44 is 14.2% while for 45-54 it is 8.5%. Whereas for 55-64 and 65 and above of age it is 4.1 and 2.5% respectively. The close analysis from the data found that the age group between 0-35 years are comparatively higher than that of 36 and above year of age group. Further, it was found that 59% of the migrants are male and 41% are female (PPD, Rural-Urban Migration Survey, 2014). It is further backed by findings of in-depth interview with experts and migrants that it is mostly the men and the youth who migrate to the urban places in search of jobs and other better opportunities. The expert from Policy and Planning Division shared his view that

“.... it is evident from more than half of farming population that constitute female population. As a result, feminization of agriculture (gender imbalance) is increasingly becoming an issue and so is the ageing farming population with mobility of younger and/or productive population exceeding than the other age groups....”

1.4 In general, from the figure 6 below, the study found that majority of the migrants (23.4%) had some level of education. Most of the migrants have qualification of higher secondary education (5.6%) and middle secondary (4.6%) followed by degree and above and primary education (3.8%) and Non-formal Education (1.8%) and the least with monastic education (0.4%). Only 3.9% of the migrants have no education or never attended the school (PPD, Rural-Urban Migration Survey, 2014). The in-depth interview with the experts and migrants also found that mostly the educated people (class 10 and 12 dropouts) migrate to the urban cities.

1.5 The study from figure 7 found that civil servant topped the occupation of migrants after their migration to urban areas as it accounted 31% followed by business 26%, housewives represented 21% and military services constituted 9%. Whereas, non-governmental organizations represented 5%, labour force 3%, student 2% and the remaining 3% are others (PPD, Rural Urban Migration Survey, 2004).

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

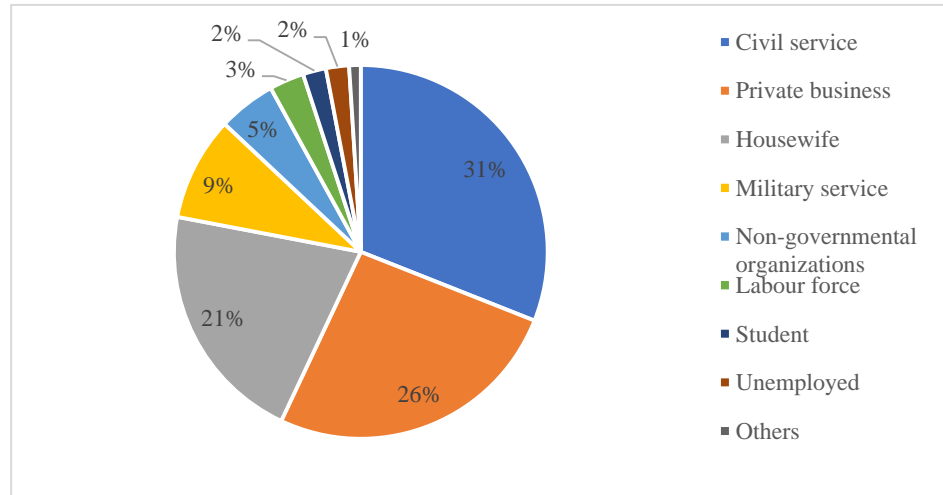


Figure 6: Occupation of Migrants after moving to urban cities (Source: Rural-Urban Migration Survey 2004)

1.6 In general, the migration is primarily influenced by demographic, economic, environmental, political and social drivers, as well as by individual and household characteristics, and intervening obstacles and facilitators. As such, economic drivers will continue to be the most influential among the drivers. The aspirations of youthful populations, concentration of higher education opportunities in urban centers, ever widening transportation infrastructure and continuous improvement in digital communication will boost the influence of the economic driver (Liu, et al., 2019). The study from figure 8 below found that the main top three contributing factor (push factor) to rural-urban migration in Bhutan are education (46%), since it is less likely that educated youths no more wanted to live as farmers. The other factors are lack of off-farm jobs in rural areas (17%) and inadequate service facilities (15%). During the in-depth interview with one of the experts from Ministry of Agriculture and Forests informed that

“....the role of geographical push-pull model and economic factors are very relevant in Bhutan. There is strong evidence of these factors influencing greater mobility both within and between the districts or rural and urban space....”

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

On the other hand, from the figure 9 below, the top three pull factors for rural-urban migration are found to be employment (34%), family move or to stay with the parents (25%) and marriage (24%) (PPD, Rural-Urban Migration Survey, 2014).

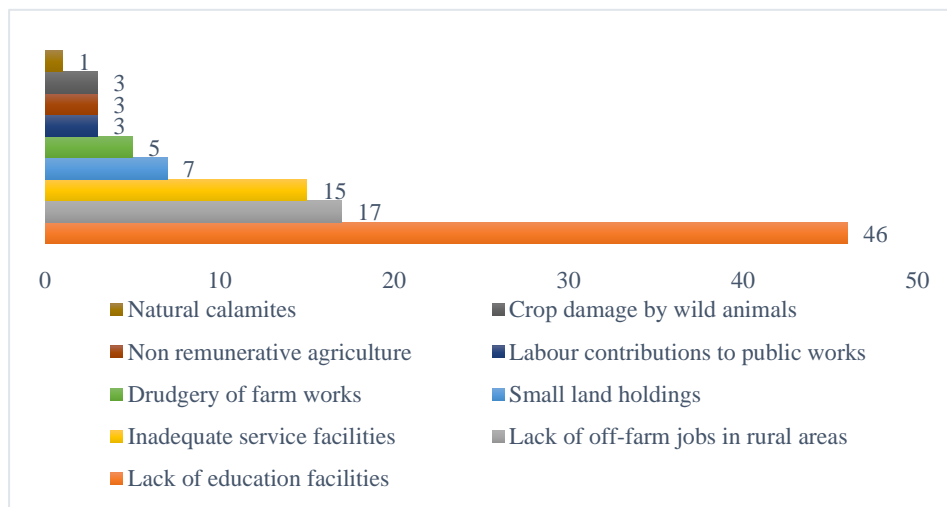


Figure 7: Push factors of migration (Source: Rural-Urban Migration Survey 2004)

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

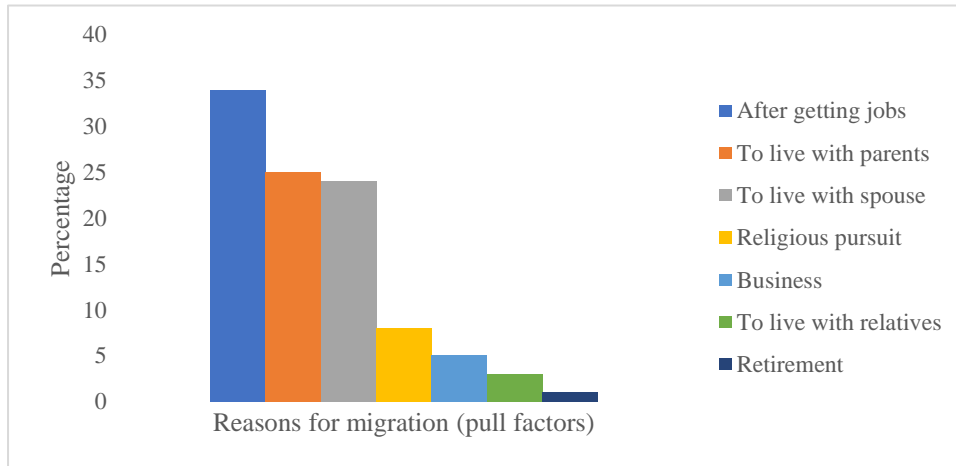


Figure 8: Pull factors of migration (Source: Rural-Urban Migration Survey 2004)

1.7 The study found that migration has both positive and negative impact on rural as well as for the urban population. The positive aspects of migration on rural communities are enhancement of household income through remittances, lesser population inducing lesser pressure on the natural environment, migrants influence the households on better health and sanitation and non-migrants can inherit more of the family property shares whereas on the negative side, fallowing of land due to labour shortage, slows down development activities in the rural areas, loss of cultural values and weakening of family cohesion, administrative problem during the annual census and tax collection, old age destitution and loss of skilled labour from the rural areas (PPD, Rural Urban Migration Survey, 2004). Concurrently, the positive aspects on urban areas are increase in workforce, urban expansion and development, business opportunities etc. whereas contribution to unemployment rate, congestion, pressure on facilities, food in-security and dependence on food imports, unlawful population and increasing crime rates are some of the negative impact on the urban areas (PPD, Rural Urban Migration Survey, 2004).

2. Socio-economic Situation of Trashigang District and Build Integrated Strategic Planning for Reducing Rural-urban Migration in Trashigang District

As for the socio-economic status, the study reviewed the occupation of population residing in Trashigang, land use and practices, main crops and local products grown in Trashigang district. The findings of each aspects mentioned above are presented below:

2.1 The study found that the estimated total population residing on farm in 2017 was 21,747 persons of which 10,873 are male while 10,874 are female. In terms of occupation, 75% of the total population residing in Trashigang district are found to be farmers, followed by 17% students, 4% lay monk and 4% as others. Majority of the population (71%) had never attended school, 17% had attended school from class PP to 6, and for class 7-10 and class 11-12 it was found to be 7% and 2% respectively. While 3% of the population had the qualification of monastic education (DoA, 2017). In terms of age interval of the farmers, majority are age between 15-64 years with 13,043 persons followed by above 65 years with 2,177 persons and 0-5 years and 6-14 years with 547 and 301 persons respectively (DoA, 2017).

2.2 In terms of agriculture land use, the study found that Trashigang district has 19,635 acres as dry land (12,696.98 acres cultivated and 6,937.81 acres fallow) and 4,136 acres land under wetland category (3,478.44 acres cultivated and 675.54 acres fallow). The arable land is around 9% of the total geographic area out of which 13% are irrigated and more than 86% are under rain fed or dry land cultivation (Agriculture Sector, Trashigang, 2019). The main reasons for the fallow land are mainly because of the shortage of labour, human wildlife conflict, lack of irrigation etc. which in turn is the results of migration.

2.3 The study found that maize, soya beans and beans are major crops grown in Trashigang district while important cash crops are potato, vegetables and citrus. If good agronomic practices and high yielding varieties are introduced these crops have the potential to be cultivated on a commercial scale. Maize are grown in huge quantities in the district and has huge

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

potential for setting up collection centers and product processing units(Agriculture Sector, Trashigang, 2019). Concurrently, the study found that there is also a key challenge, particularly on issue of migration as the district has experienced the highest migration loss of 16,697 persons(NSB, Population and Housing Census of Bhutan, 2005) This has resulted in agricultural land being kept fallow and farm labour shortages leading to low agricultural productivity. Coping with crop damages by wild life, frequent droughts, pests and diseases outbreaks, etc. are some of the main challenges in enhancing agriculture productivity(Agriculture Sector, Trashigang, 2019)

2.4 The study found that Trashigang districts is a home to several local products and it has high market potentials. For instance, Radhi geog (sub-district) is well known in the country for its fine raw silk *buragho* (national costumes), Kangpara geog for producing handicrafts such as mask, wooden bowl, wooden cups, bamboo baskets, *bangchungs* (bamboo product), *patangs* (knives) and *choesham* (alter) (REDCL, 2017). Similarly, Merak and Sakteng geogs are found to be famous for their traditional based self-reliant textile which in the recent years had gained popularity among the tourists and has become a source of income for the people.However, there is a threat that this products may disappear as most of the youth are migrating to urban place in search of better opportunities while only aged and elderly people are left behind in the village.

2.5 The study found that migration is mainly driven by push and pull factors of which largely are driven by the economic factors such as employment opportunities, and higher income in urban centers. Therefore, to reduce the incidence of rural-urban migration problem, the study suggests for employment creation in the rural areas through development of agricultural related enterprises and support integrated farming system by making farming cost effective, economically efficient and rewarding for the rural people.

Discussion and Suggestion

As opposed to other regions of the world, migration in Bhutan is distinct in the sense that it has not taken place due to reasons that are humanitarian crisis in nature such as natural calamities and conflicts. However, climate change and natural disasters can be a cause of concern as it may force migration and displacement in future. Migration can be construed to have the major socio-economic impact given the fact that Bhutan is predominantly an agrarian country. Migration in Bhutan's context is characterized as an individual decision for income maximization that is triggered by better income, amenities and employment conditions in the urban areas. The migrants believe that urban life are more secure and comfortable compared to rural life. This goes very well with the theory of rural-urban migration by Todaro and push and pull theory by Lee.

In Bhutan, young people, particularly the semi-educated have migrated looking for cash based income with modern facilities in the urban areas. This affects agriculture sector in the rural areas. Migration has caused shortage of labour force, ageing and feminization of agriculture as young men tend to migrate out of the villages, broaden responsibilities of women and aging population in rural areas, decreased food productivity and production due to fallow land and human wildlife conflict, it has also increased household level food insecurity and increasing of *gungtongs* (abandoned households). Creating balanced development on modern facilities such as road connectivity, irrigation, healthcare, education, electricity, internet connection besides creating job opportunities, providing subsidies in agricultural inputs and supplies and low interest free start-up capital for agricultural works would reduce the trend of migration and achieve equitable socio-economic development and help achieve food self-sufficiency in the country.

The study during the in-depth interview with experts found that one of the foremost reason for migration is due to imbalance socio-economic development in the country. Most of the economic developmental activities are concentrated in urban centers (western and south- central region) and

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

other regions such as east and central eastern are neglected. Inadequate infrastructures and poor facilities has resulted in migration of people to economically advanced centers. Therefore, in view of above, the Ministry of Agriculture and Forests in general should focus on community based integrated policy emphasizing on paradigm shift from concentrated development approach to decentralization of economic development activities through regional and balanced development approach.

Finally, the study suggests to specifically emphasize on i) employment creation in the rural areas through development of agricultural related enterprises and ii) support integrated farming system by making farming cost effective, economically efficient and rewarding for the rural people.

Reference

- Agriculture Sector, Trashigang.* (2019, February 14). Retrieved from Trashigang Dzongkhag
Website: <http://www.trashigang.gov.bt/sector/agriculture>
- Boyce, C., & Neale, P. (2006). *Conducting In-depth Interviews: A Guide for Designing and Conducting In-depth Interviews for Evaluation Input.* USA: Pathfinder International.
- Bryson, J. M. (1988). Strategic Planning Process for Public and Non-profit Organizations. *Long Range Planning, 21*(1), 73-81.
- DoA. (2017). *Agriculture Statistics 2017.* Thimphu: Ministry of Agriculture & Forests.
- FAO. (2018, March 12). *FAO.* Retrieved from FAO: <http://www.fao.org/3/a-i6064e.pdf>
- Krippendorff, D. (2004). *Content Analysis: An Introductory to Its Methodology.* Thousand Oaks, CA: Sage Publication, Inc.
- Lee, E. (1966). A Theory of Migration. *Demography, 3*(1), 47-57.

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

- Liu, C., Sijapati, B., Memon, R., Thinley, P., Ito, M., Nemat, O., & Ari, G. M. (2019). *Migration in the Hindu Kush Himalaya: Drivers, Consequences, and Governance*. Kathmandu: International Center for Integrated Mountain Development.
- NSB. (2005). *Population and Housing Census of Bhutan*. Thimphu: Royal Government of Bhutan.
- NSB. (2017). *Population and Housing Census of Bhutan*. Thimphu: Royal Government of Bhutan.
- PPD. (2004). *Rural Urban Migration Survey*. Thimphu: Ministry of Agriculture & Forests.
- PPD. (2013). *RNR Sector Eleventh FYP 2013-2018*. Thimphu: Ministry of Agriculture and Forests.
- PPD. (2014). *Rural-Urban Migration Survey*. Thimphu: Ministry of Agriculture & Forests.
- REDCL. (2017). *REDCL Annual Report*. Thimphu: REDCL.
- RGoB. (1999). *Bhutan 2020: A vision for Peace, Prosperity and Happiness*. Thimphu: Ministry of Finance.
- Todaro, M. P. (1969). A Model of Labour Migration and Urban Unemployment in Less Developed Countries. *American Economic Association*, 59(1), 138-149.
- Wells, D. L. (1998). *Strategic Management for Senior Leaders*. Arlington, Virginia: Total Quality Leadership Office, Department of the Navy.
- Wheelen, T. L., & Hunger, J. D. (2012). *Strategic Management and Business Policy Towards Global Sustainability*. USA: Pearson Education, Inc.
- Yelder, P., Burns, M., Brody, & Weiser. (1999). *Effective Strategic Planning*. Columbia: The Enterprise Foundation, Inc.

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

การประเมินผลการดำเนินงานโรงเรียนพระราชรัฐ ระยะที่ 1

กรณีศึกษาจังหวัดสุพรรณบุรี

THE EVALUATION OF PRACHARAT SCHOOL PHASE I : A CASE STUDY IN SUPHANBURI PROVINCE

ฐิตาพร หิรัญอ่อน (Thitaporn Hirunon)

นักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานโยบายสาธารณะและ
การจัดการภาครัฐ

คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

E-mail: Raito_bright@hotmail.com

Master of Public Administration Program in Public Policy and Public Management

Faculty of Social sciences and Humanities : Mahidol University

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 3 ประการคือ 1) เพื่อประเมินโครงการโรงเรียนพระราชรัฐ
ระยะที่ 1 กรณีศึกษาจังหวัดสุพรรณบุรี โดยใช้แนวคิด CIPP Model 2) เพื่อศึกษาปัญหาและ
อุปสรรคของการดำเนินโครงการโรงเรียนพระราชรัฐ และ 3) เสนอแนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพ
การดำเนินโครงการโรงเรียนพระราชรัฐ ซึ่งมีการคัดเลือกจาก School Partner⁶ หรือ School
Sponsor⁷ และกระจายการเก็บข้อมูลครอบคลุมทั้ง 9 อำเภอของจังหวัดสุพรรณบุรี⁸ ทำให้ได้

⁶ School partner) SP(คือตัวแทนของภาคเอกชนที่เข้ามาดูแลและสนับสนุนโรงเรียนในด้านต่าง ๆ ตามยุทธศาสตร์ขับเคลื่อนของ
โครงการ

⁷ School Sponsor ผู้บริหารระดับสูงหรือผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนขององค์กรเอกชน

⁸ จังหวัดสุพรรณบุรี มีทั้งสิ้น อำเภอ โครงการโรงเรียนพระราชรัฐระยะที่ 1 แต่ในอำเภอสามชুম ยังไม่มี 10School partner รับดูแล
โรงเรียน จึงเหลือเพียง อำเภอที่จะศึกษาวิจัยในครั้งนี้ 9

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

โรงเรียนจำนวนทั้งสิ้น 23 โรงเรียน การวิจัยเป็นแบบผสมผสาน การวิจัยเชิงปริมาณจะใช้แบบสอบถามในการเก็บข้อมูล ซึ่งจะเก็บข้อมูลกับทางคณะครูจากโรงเรียนที่ได้รับการคัดเลือก มีกลุ่มตัวอย่าง 184 คน และสำหรับการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพจะใช้การสัมภาษณ์แบบเจาะลึกโดยใช้การสัมภาษณ์แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง เพื่อสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษาหรือผู้ปฏิบัติหน้าที่แทน มีผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 23 คน การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณจะใช้สถิติเชิงพรรณนา คือ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพจะใช้การวิเคราะห์เนื้อหาประกอบบริบท (Content analysis technique)

ผลการวิจัยพบว่าระดับของความสำเร็จโครงการโรงเรียนประชารัฐ ระยะที่ 1 กรณีศึกษา จังหวัดสุพรรณบุรี จากการประเมินโครงการโดยใช้ CIPP model นั้น ภาพรวมของโครงการอยู่ในระดับดี เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านผลผลิต (Product) มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาคือด้านกระบวนการ (Process) ด้านปัจจัยนำเข้า (Input) และด้านบริบท (Context) ตามลำดับ สำหรับปัญหาและอุปสรรคที่พบส่วนมากคือ 1) การติดต่อประสานงาน การติดตามผลโครงการไม่ต่อเนื่อง 2) School partner ไม่คำนึงถึงสภาพปัญหาดั้งเดิมของโรงเรียนและไม่ถามความต้องการของโรงเรียน 3) จุดเน้นของ School partner มีความแตกต่างกัน ทำให้เกิดปัญหาในการเขียนโครงการไม่ตรงกับความต้องการจริงของโรงเรียน 4) รูปแบบการเขียนโครงการแตกต่างจากที่ครูผู้สอนเคยเขียน ทำให้รู้สึกว่าเป็นภาระ และ 5) งบประมาณสนับสนุนของแต่ละ School sponsor ไม่เท่ากันและมีความแตกต่างกันค่อนข้างมาก สำหรับข้อเสนอแนะในการเพิ่มประสิทธิภาพของโครงการโรงเรียนประชารัฐมีดังนี้ เริ่มจากการถ่ายทอดความรู้ความเข้าใจของโครงการให้ครูผู้สอนทุกคนได้เข้าใจเกี่ยวกับโครงการอย่างถ่องแท้ ไม่ใช่เข้าใจเพียงบางกลุ่มเท่านั้น รวมไปถึง School partner ควรมีการประเมินบริบทโรงเรียนและชุมชนเบื้องต้น พร้อมทั้งช่วยชี้แนะแนวทางในการเขียนโครงการเพื่อของงบประมาณให้เข้ากับบริบทของโรงเรียนเพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ผู้เรียนอย่างสูงสุด

คำสำคัญ : โรงเรียนประชารัฐ / School partner / CIPP

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

Abstract

The objectives of this research have 3 sections including: 1) to evaluate the Pracharat project phase I which the case study in Suphanburi province by using CIPP concept. 2) to study about the problems and obstacles in Pracharat operating. 3) to advise the development guideline for higher efficiency in Pracharat project. School selection criteria are school partner or school sponsor and split of school in 9 districts of Suphanburi thoroughly, as a result getting 23 the chosen school in this research. Research methodology are mixed methods include the mixing of qualitative and quantitative data. Consist of collect data from the 184 representative samples of teachers identified by the questionnaire and analyzed by descriptive statistics. For qualitative data collection uses in-depth interviewed together with the structure interview form to interview the 23 headmaster key informants or representatives are analyzed by content analysis.

The result of this research revealed that the level of successful Pracharat project phase I in Suphanburi evaluated by using CIPP model. In this project overview was a high level. When considered each aspect from high to low were as follows; process followed by product, input, and context respectively. For the majority of problems and obstacles in Pracharat operating were; firstly, coordination and followed up aren't continuously. Secondly, school partners didn't consider the former problem and didn't ask school desire. Thirdly, the main emphasis of school partner was different from each other caused written project problem hasn't the point of school 's desire truly. And the next, written project pattern was different from the teachers experienced did and ended up on or in somebody's lap. Finally, the budget support from each school sponsors were rather different. the development guideline for higher efficiency in Pracharat project are as follows; the beginning should deploy the strategy of Pracharat project and details to every teacher not some groups. School partner should evaluate elementary context school and community accompanied with advising written project guideline for budget request fitting each context and maximum benefit to students.

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

Keyword : Pracharat school / School partner / CIPP

บทนำ

การศึกษาเป็นรากฐานสำคัญของการดำรงชีวิต เป็นกระบวนการสำคัญในการช่วยให้บุคคลสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ในสภาวะการณ์ที่เกิดการแข่งขันกันและมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรุนแรง การศึกษาทำให้มนุษย์เกิดการหล่อหลอมศักยภาพทั้งทางร่างกาย อารมณ์ สติปัญญา และจิตใจ เรียกว่าการศึกษาเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการพัฒนาคนให้มีขีดความสามารถในการดำรงชีวิต ความสามารถในการแข่งขัน และอยู่รอดในสังคมได้อย่างมั่นคง พร้อมทั้งเป็นหัวใจสำคัญในการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน (รสรินทร์ อรอมรัตน์, 2545) การได้รับการศึกษาที่ถูกต้องและมีทักษะในการใช้ชีวิต จะช่วยให้ประเทศก้าวสู่สังคมที่มีความรู้เป็นรากฐาน ทำให้จำเป็นต้องเตรียมความพร้อมให้ประชากรทั้งประเทศเห็นถึงความสำคัญของการศึกษาตั้งแต่เริ่มต้นว่าการศึกษานั้นเป็นการเรียนรู้ตลอดชีวิต ซึ่งประชาชนทุกวัยควรให้ความสำคัญและปฏิบัติจนเป็นวัฒนธรรมหรือตระหนักจนเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ (คุชณี คำมี, 2557 : 1) จึงมีความสำคัญมากในขั้นตอนของการเตรียมความพร้อมของประชากรเพื่อพัฒนาประเทศ โดยเฉพาะเด็กและเยาวชนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน การพัฒนาระบบการศึกษาของประเทศไทยเป็นไปอย่างต่อเนื่อง มีการนำรูปแบบโครงการมากมายมาปรับใช้กับโรงเรียน ส่วนหนึ่งก็เพื่อให้ผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนเพิ่มมากขึ้น เสริมสร้างทักษะที่จำเป็นสำหรับการดำรงชีวิตในสังคม นอกจากนี้ยังพบว่าปัญหาหลักของประเทศไทยไม่ได้เพียงแค่รูปแบบโครงการที่นำมาใช้แล้วไม่เกิดประสิทธิผลเท่านั้น ยังมีความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก เมื่อเปรียบเทียบกับโรงเรียนขนาดใหญ่ที่มีการจัดการเรียนการสอนที่แตกต่างกันเป็นอย่างมาก ทั้งอุปกรณ์และสื่อการสอนก็แตกต่างกัน รวมไปถึงปัญหาการขาดแคลนทรัพยากรด้านงบประมาณ ทำให้ระบบสนับสนุนภายในโรงเรียนอาจไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควรจะเป็น นอกจากนี้ปัญหาอีกประการหนึ่งคือโอกาสการเข้าถึงของผู้เรียนต่อระบบการศึกษาที่มีคุณภาพก็ยังคงมีความเหลื่อมล้ำ

ทั้งนี้การเพื่อแก้ปัญหาด้านความเหลื่อมล้ำทางการเข้าถึงการศึกษาของผู้เรียน และปัจจัยสนับสนุนด้านต่าง ๆ จึงได้เกิดโครงการโรงเรียนประชารัฐขึ้นในสมัยรัฐบาลพลเอกประยุทธ์ จันทร์

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

โอชา ซึ่งโครงการโรงเรียนประชารัฐเป็นส่วนหนึ่งของโครงการสานพลังประชารัฐ เพื่อให้เกิดการแก้ไขปัญหอย่างตรงจุด จึงมีการใช้การร่วมมือกันระหว่างหลายภาคส่วนในรูปแบบเครือข่ายในลักษณะภาคีของภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม ซึ่งปัญหาของโรงเรียนประชารัฐนั้นเกิดจากภาคเอกชน ซึ่งการมีเอกชน (School partners) เข้าร่วมบริหารหลากหลายองค์กร ทำให้มีลักษณะการบริหารงานที่แตกต่างกันตามจุดเน้นของแต่ละองค์กร และอาจทำให้เกิดปัญหาการเปรียบเทียบระหว่างโรงเรียนหรือระหว่าง School partner ได้

ด้วยเหตุนี้ทำให้ผู้วิจัยสนใจศึกษาโครงการโรงเรียนประชารัฐโดยการประเมินความสำเร็จของโครงการตามแบบวงจรการประเมินผลโดยใช้ CIPP Model เป็นการประเมินผลการดำเนินงานโรงเรียนประชารัฐ ระยะที่ 1 (Phase I) กำหนดกรณีศึกษาเฉพาะ โรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการในจังหวัดสุพรรณบุรี ทั้งนี้ผู้วิจัยได้เลือกทำการศึกษาในจังหวัดสุพรรณบุรีเนื่องจากมีภาคเอกชน (School partner) ที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนประชารัฐในระยะที่ 1 หลากหลายมากถึง 8 องค์กร ได้แก่ สถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์ (PIM) บริษัททรู คอร์ปอเรชั่น จำกัด (TRUE) บริษัทไทยเบฟเวอเรจ จำกัด (ThaiBev) บริษัท น้ำตาลมิตรผล จำกัด (Mitr Phol) ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน) (SCB) บริษัท ซีพี ออลล์ จำกัด (มหาชน) (CPALL) บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) (PTT) และ ธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) (BBL) เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคของการดำเนินงานโรงเรียนประชารัฐตามยุทธศาสตร์ขับเคลื่อนโรงเรียนประชารัฐ 10 ด้านและตัวชี้วัดความสำเร็จของโครงการ เพื่อหาแนวทางการพัฒนาโครงการโรงเรียนประชารัฐระยะต่อไป

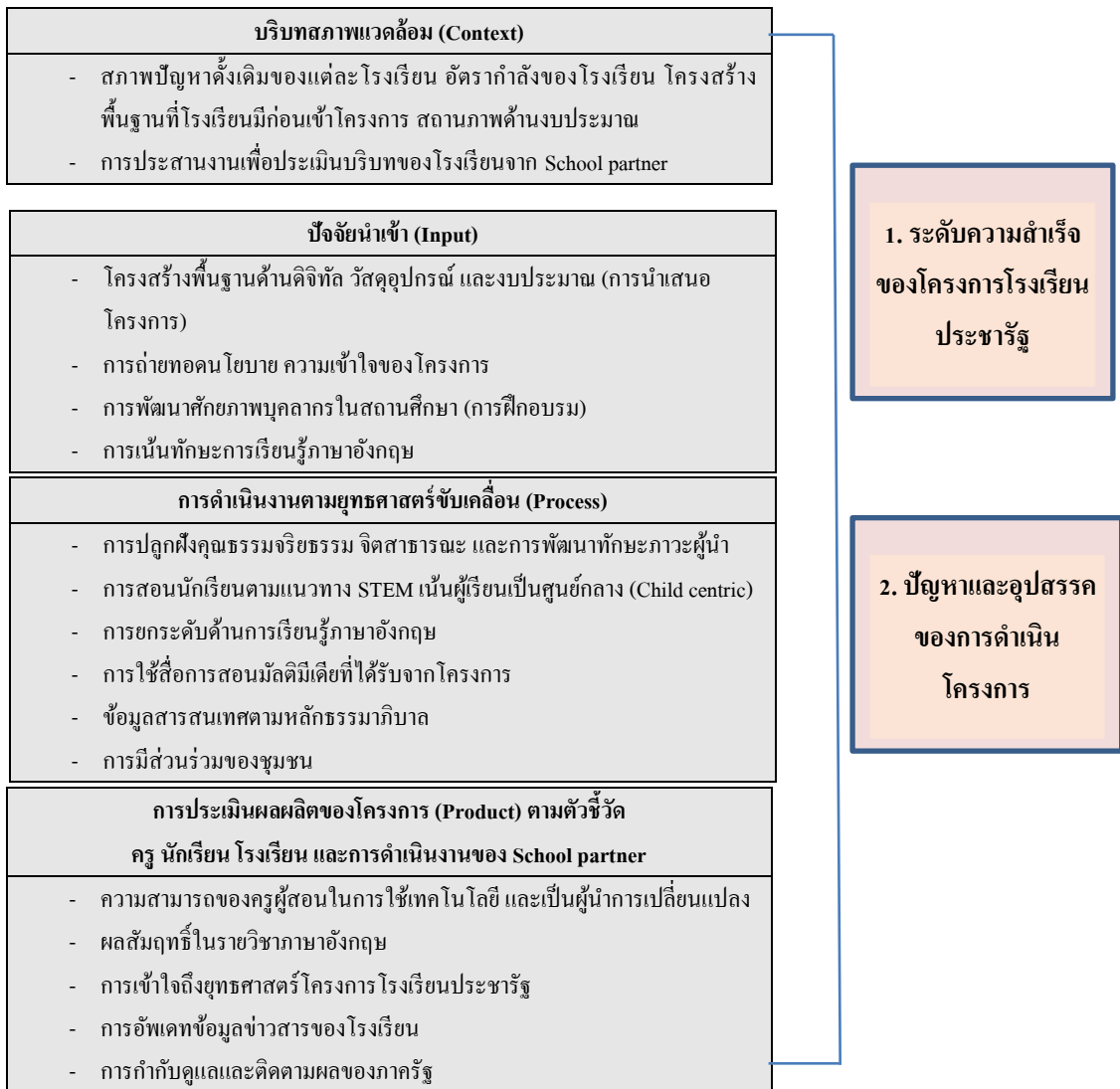
วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อประเมินผลโครงการโรงเรียนประชารัฐในระยะที่ 1 ของจังหวัดสุพรรณบุรี ตามแนวคิด CIPP Model
2. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคของการดำเนินโครงการโรงเรียนประชารัฐ
3. เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพการดำเนินโครงการโรงเรียนประชารัฐ

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

กรอบแนวคิดการวิจัยประเมินผลโครงการโรงเรียนพระราชรัฐ ระยะที่ 1 จังหวัด สุพรรณบุรี



บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

บททวนวรรณกรรม

โครงการโรงเรียนประชารัฐ

โครงการโรงเรียนประชารัฐ เป็นหนึ่งในโครงการที่กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ได้ร่วมลงนามบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ (MoU) สานพลังประชารัฐด้านการศึกษาพื้นฐานและการพัฒนาผู้นำ เมื่อวันที่ 3 มีนาคม 2559 เพื่อยกระดับโรงเรียนขนาดกลางหรือขนาดเล็ก (ระดับประถมศึกษา-ขยายโอกาส) นักเรียน 80 - 600 คน และระดับมัธยมศึกษาทั้งมัธยมต้นและมัธยมปลาย นักเรียน 120 - 600 คน) และยังมีโครงการย่อยอยู่ในโครงการพัฒนาการศึกษานี้อีก 2 โครงการ คือ โครงการพัฒนาผู้นำรุ่นใหม่ CONNEXT ED (School Partner Leadership Program) และ โครงการมหาวิทยาลัยแห่งความเป็นเลิศด้านงานวิจัย (Educational Hub) ทั้งนี้เพื่อการร่วมกันขับเคลื่อนและยกระดับมาตรฐานการศึกษาไทย รวมถึงการพัฒนาผู้นำให้มีประสิทธิภาพ ได้มีการกำหนดวิสัยทัศน์ 3 ข้อหลักดังนี้

1. การลดความเหลื่อมล้ำ ยกระดับให้นักเรียนได้เข้าถึงชุดอุปกรณ์ทางเทคโนโลยีและสื่อมัลติมีเดียเพื่อการเรียนรู้ให้เท่าเทียมกับโรงเรียนในเมืองใหญ่
2. สร้างคุณภาพทรัพยากรมนุษย์ สร้างเด็กดีและเด็กเก่งควบคู่กับการปั้นคุณครูมืออาชีพ และส่งเสริมศักยภาพผู้บริหารสถานศึกษาและเตรียมความพร้อมทางการศึกษาในศตวรรษที่ 21
3. การสร้างศักยภาพการแข่งขัน ดำเนินงานตามแผนพัฒนาโรงเรียนอย่างมีลำดับขั้นตอนเป็นระบบ เสริมแกร่งทั้งทักษะวิชาการและวิชาชีพ โดยภาคเอกชนได้ร่วมสนับสนุน

โครงการยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาการศึกษา มียุทธศาสตร์ขับเคลื่อนโรงเรียนประชารัฐ 10 ด้าน ได้แก่

- 1) ความโปร่งใสของข้อมูลสถานศึกษา (Transparency) เน้นความโปร่งใสและการตรวจสอบได้ของข้อมูลการดำเนินงานของโรงเรียนและสนับสนุนให้มีการตั้งกองทุนโรงเรียน

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

- 2) กลไกการตลาดและการมีส่วนร่วมของชุมชน (Market Mechanism) การขับเคลื่อน
กลไกตลาดโดยการทำให้ผู้ประกอบการ ชุมชน เอกชนในท้องถิ่น และเอกชนระดับประเทศ
เข้ามามีส่วนร่วมกับสถานศึกษา
- 3) การเข้าถึงโครงสร้างพื้นฐานดิจิทัลของสถานศึกษา (Digital Infrastructure) คือ การ
เชื่อมโยงด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT) มีการสนับสนุนการเชื่อมต่อ
ไฟเบอร์อินเทอร์เน็ตความเร็วสูง และติดตั้งอุปกรณ์ไอซีทีและสื่อมัลติมีเดียทุก
ห้องเรียน
- 4) หลักสูตรการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นให้นักเรียนเป็นศูนย์กลาง (Curriculum and
Teaching Technique) การปรับหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนโดยให้นักเรียน
เป็นศูนย์กลาง ให้ได้รักการตั้งคำถาม มีความคิดริเริ่ม การคิดวิเคราะห์ และการรู้จัก
แก้ปัญหา
- 5) การพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน (High Quality Principles) คือ การพัฒนา
ผู้นำโรงเรียนให้มีความมุ่งมั่น รักที่จะพัฒนาเด็ก สร้างความเปลี่ยนแปลงให้กับประเทศ
ไทย
- 6) การยกระดับทักษะความรู้ความสามารถด้านภาษาอังกฤษ (English Language
Capability) มีบางวิชาที่ทำการเรียนการสอนเป็นภาษาอังกฤษ มีหนังสือหรือตำราเรียน
เป็นภาษาอังกฤษ
- 7) การปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม และจิตสาธารณะให้นักเรียน (Health, Heart and
Ethics) การมีจิตสาธารณะ ช่วยเหลือสังคม และเสียสละเพื่อสังคม
- 8) ศูนย์กลางการศึกษาเทคโนโลยีแห่งอนาคตในระดับภูมิภาค (Educational Hub) การ
สร้างศูนย์กลางการศึกษา ด้วยการใช้เทคโนโลยีทั้ง 4 ด้านของ Mega Trends ได้แก่
Robotics, Nanotechnology, Biotechnology และ Digital Technology
- 9) การสร้างมาตรการจูงใจด้านสิทธิประโยชน์และการมีส่วนร่วมของผู้เชี่ยวชาญด้าน
การศึกษาทั้งในและต่างประเทศ (Tax Incentive for Local & International
Professor) การผสมผสานความรู้ทั้งในประเทศและต่างประเทศ คือการพัฒนาครูใน

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ประเทศ รวมทั้งดึงดูดครูที่มีศักยภาพหรือครูในสาขาที่ขาดแคลนจากต่างประเทศ เข้ามาทำ
การสอนในไทย

- 10) การพัฒนาและส่งเสริมผู้นำรุ่นใหม่ (Young Leadership Development) การสร้างผู้นำ
รุ่นใหม่ด้วยการคัดเลือกผู้นำรุ่น ด้วยการให้ทุนศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น และพัฒนา
ผู้นำรุ่นใหม่เหล่านี้ให้เป็นผู้เป็นที่ปรึกษาที่สำคัญของการเปลี่ยนแปลงประเทศ

ตัวชี้วัดโครงการโรงเรียนพระราชรัฐ (Key Performance Indicator)

ตัวชี้วัดในโครงการแบ่งเป็น 3 หมวดหลัก ได้แก่ ตัวชี้วัดนักเรียน ตัวชี้วัดครู และตัวชี้วัด
โรงเรียน ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้ (คู่มือการทำแบบเก็บข้อมูลตัวชี้วัด โรงเรียนพระราชรัฐ)

ตัวชี้วัดนักเรียน (เด็กดี)	ตัวชี้วัดนักเรียน (เด็กเก่ง)
คุณลักษณะ และค่านิยม (คุณค่า) 1. ค่านิยมหลัก 12 ประการ 2. คุณลักษณะอันพึงประสงค์ตาม หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้น พื้นฐาน พ.ศ. 2551 3. พฤติกรรมที่แสดงออกของนักเรียน	สมรรถภาพการเรียนรู้ (ทักษะ) 6. ทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง 7. ผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้
หลักสูตรร่วม ความเป็นอยู่และสังคม 4. จิตสาธารณะ 5. สุขภาวะที่ดี และสุนทรียภาพ	วิชาการ (เนื้อหา) 8. ความสามารถด้านความรู้เชิงบูรณาการ (STEM) 9. ความสามารถในการใช้ ICT และ ภาษาอังกฤษ

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ตัวชี้วัดครู จำนวน 5 ตัวชี้วัด	ตัวชี้วัดโรงเรียน จำนวน 3 ตัวชี้วัด
1. การพัฒนาตนเองของครู	1. เป็นศูนย์กลางการเข้าถึง ICT และ Digital
2. การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	2. การสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วม
3. ความสามารถในการสอนตามแนวทางสะเต็มศึกษา (STEM)	3. ความ โปร่งใส ตรวจสอบได้ (Transparency & Accountability)
4. การสอนคุณธรรมในโรงเรียน	
5. ความสามารถด้าน ICT และภาษาอังกฤษ	

แนวคิดการประเมินผลโครงการแบบ CIPP model ของ Daniel L. Stufflebeam (1971)

การประเมินโครงการว่าเป็นกระบวนการบรรยาย เก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับเป้าหมาย การวางแผน การดำเนินการ และผลกระทบ เพื่อนำไปเป็นแนวทางในการตัดสินใจเพื่อสร้างความน่าเชื่อถือและเพื่อส่งเสริมให้เกิดความเข้าใจในสถานการณ์ของโครงการ (สุวิมล ตีรกานันท์, 2545)

Stufflebeam ได้ศึกษาเรื่องการประเมินผลในสหรัฐอเมริกาที่เรียกว่า The Phi Kappa National Study Committee on Evaluation ในช่วงที่ได้เป็นประธานกรรมการการศึกษาระดับชาติ ซึ่งได้เสนอรูปแบบการประเมินผลเพื่อประเมินโครงการจัดสรรงบประมาณให้โรงเรียนได้ปรับปรุงการศึกษา โดยจะต้องประเมินโครงการและทางเลือกต่าง ๆ ในโรงเรียน ได้เสนอรูปแบบการประเมิน CIPP (Context – Input – Process – Product) เพื่อให้มีผลการประเมินโครงการที่เป็นรูปธรรม Stufflebeam ได้ให้คำจำกัดความของการประเมินผลไว้ว่า เป็นกระบวนการของการวิเคราะห์เพื่อให้ได้มาที่เป็นประโยชน์ในการตัดสินใจในทางเลือกที่มีอยู่ (Evaluation is process of delineating obtaining and using information for judging alternative decision) (Badmus and Omoifo, 1998 : 21)

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

การประเมินด้านต่าง ๆ มีรายละเอียดดังต่อไปนี้ (พลกฤต แสงอาวุธ. 2552 : 23-29)

1. การประเมินสภาพแวดล้อม (Context Evaluation) การประเมินสภาพแวดล้อม เพื่อช่วยในการกำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการ โดยจะเน้นในด้านความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม ความต้องการ จะสามารถช่วยเรื่องการวินิจฉัยปัญหา เป็นตัวกำหนดขอบเขตของการประเมิน ยังช่วยให้ทราบถึงตัวแปรที่เกี่ยวข้องและมีความสำคัญสำหรับการบรรลุเป้าหมาย
2. การประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation) เป็นการจัดหาข้อมูลเพื่อใช้ในการตัดสินใจ ความเหมาะสม โดยวิเคราะห์ปัจจัยนำเข้าว่าจะมีส่วนช่วยในการบรรลุวัตถุประสงค์โครงการหรือไม่ ควรตั้งวัตถุประสงค์เชิงปฏิบัติอย่างไร เป็นการวิเคราะห์ปัจจัยภายในโครงการ
3. การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) เมื่อโครงการได้รับการอนุมัติและลงมือปฏิบัติแล้ว การประเมินกระบวนการจำเป็นต้องประเมินเพื่อให้ได้ข้อมูลย้อนกลับแก่ผู้รับผิดชอบเพื่อหาข้อบกพร่องของกระบวนการ
4. การประเมินผลผลิต (Product Evaluation) มีจุดมุ่งหมายเพื่อวัดโครงการตามวัตถุประสงค์และระหว่างปฏิบัติตามโครงการ เช่นการดูว่าการกำหนดวัตถุประสงค์นั้นนำไปใช้ได้หรือไม่ เหนือกว่าการวัดที่สัมพันธ์กับวัตถุประสงค์ของกิจกรรมคืออะไร เปรียบเทียบผลที่วัดมากับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ก่อนหน้าเพื่อทำการแปลความหมายข้อมูล โดยอาศัยข้อมูลจากการประเมินสภาพแวดล้อม ปัจจัย และกระบวนการทำงานร่วมด้วย

วิธีการวิจัย

วิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ประกอบด้วยการใช้แบบสอบถามเพื่อวัดระดับการดำเนินงานของ School Partner ในแต่ละพื้นที่เพื่อศึกษาว่าการดำเนินงานเหล่านี้ได้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของโครงการหรือตามยุทธศาสตร์ขับเคลื่อนโรงเรียนประชารัฐอยู่ในระดับใด แบบสอบถามนี้ได้สังเคราะห์ออกมาจากการใช้วิธีวัดผลจากแนวคิด CIPP model โดยข้อคำถามจะวัดผลตามยุทธศาสตร์ขับเคลื่อนโครงการและตัวชี้วัดของโครงการโรงเรียนประชารัฐ การเก็บข้อมูลเก็บจากครูผู้สอนจาก 23 โรงเรียน มีประชากร 341 คนและ เมื่อเฉลี่ยหากกลุ่มตัวอย่าง จะได้

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ทั้งสิ้น 184 คน ซึ่งผลการวิเคราะห์ข้อมูลจะใช้สถิติเชิงพรรณนา ประกอบด้วย ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน นำไปสู่ระดับความสำเร็จของโครงการ และประเมินในแต่ละด้านตามแนวคิด CIPP ของ Stufflebeam

วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) จะใช้วิธีสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ (Informal Interview) และการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์มากขึ้น มีการเน้นสัมภาษณ์แบบเปิดกว้างกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key informant) ซึ่งก็คือผู้บริหารสถานศึกษาหรือผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนจาก 23 โรงเรียน จำนวน 23 คน ซึ่งจะกำหนดข้อคำถามไว้กว้าง ๆ ทำให้ผู้ให้ข้อมูลสำคัญสามารถกล่าวถึงบริบทของโครงการที่ประสบได้อย่างอิสระ และการสัมภาษณ์โครงการแบบเจาะลึก จะเน้นประเด็นคำถามที่เกี่ยวข้องกับปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานของแต่ละพื้นที่เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ชัดเจนมากที่สุด ซึ่งผลการวิจัยจะทำให้เห็นถึงสภาพปัญหาเชิงลึกของโรงเรียนในด้านต่าง ๆ ที่พบหลังจากเข้าร่วมโครงการ โรงเรียนพระราชรัฐ

ผลการวิจัย

ส่วนที่ 1 ผลการประเมินโครงการโรงเรียนพระราชรัฐ ระยะที่ 1 (Phase I) โดยใช้ CIPP model

จากการนำแบบสอบถามมาวิเคราะห์ ผลปรากฏว่า ภาพรวมของโครงการอยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 3.65$, S.D. = 0.38) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านผลผลิต (Product) มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X} = 3.72$, S.D. = 0.45) รองลงมาคือด้านกระบวนการ (Process) ($\bar{X} = 3.71$, S.D. = 0.45) ด้านปัจจัยนำเข้า (Input) ($\bar{X} = 3.68$, S.D. = 0.50) และด้านบริบท (Context) ($\bar{X} = 3.48$, S.D. = 0.50) ตามลำดับ

ส่วนที่ 2 ในด้านปัญหาและอุปสรรคของการดำเนินโครงการโรงเรียนพระราชรัฐ

จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ สามารถสรุปผลปัญหาและอุปสรรคระหว่างดำเนินโครงการดังนี้ บางพื้นที่ในช่วงเริ่มเข้าโครงการ School partner ที่รับผิดชอบดูแลโรงเรียนไม่ได้ศึกษาบริบทของโรงเรียนและชุมชน ว่าโรงเรียนมีปัญหาอะไรที่ยังต้องได้รับการแก้ไขในเบื้องต้น และอาจไม่ได้เน้นถึงความต้องการของโรงเรียนว่าต้องการจะพัฒนาไปในทิศทางใด เนื่องจาก School partner รับนโยบายของโครงการมาจาก School sponsor ซึ่งเป็น Top-down จึงต้อง

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ดำเนินการตามนั้นโดยไม่คำนึงถึงสภาพปัญหาดั้งเดิมของโรงเรียน และเนื่องจากจุดเน้นในแต่ละองค์กรของ School partner/ School sponsor มีความแตกต่างกัน จึงทำให้เกิดปัญหาในการเขียนโครงการเพื่อเสนอของบประมาณไม่ตรงกับความต้องการจริงของโรงเรียน ตัวอย่างเช่น School partner แห่งหนึ่งที่เน้นการเขียนโครงการของงบประมาณด้านการสร้างอาชีพให้นักเรียน และสามารถมีรายได้ระหว่างเรียนอย่างต่อเนื่อง ทางโรงเรียนเขียนโครงการดนตรีไทยและนาฏศิลป์ ได้งบประมาณ 30,000 บาท ต่อ 1 โครงการ แต่โรงเรียนไม่มีครูผู้สอนที่จบเอกดนตรีเลย ทางโรงเรียนต้องไปหาครูดนตรีหรือผู้เชี่ยวชาญเองทั้งหมด และการจ้างนั้นทำให้จำนวนเงินไม่เพียงพอตลอดทั้งโครงการ หรือเขียนโครงการฝึกอาชีพ เช่นการซ่อมรถจักรยานยนต์และการตัดเย็บเสื้อผ้า ทางโรงเรียนต้องหาผู้สอนเอง ซึ่งผู้เชี่ยวชาญในชุมชนของโรงเรียนไม่ค่อยมี และเงินจ้างไม่เพียงพอทางโรงเรียนต้องหางานเพื่อจ้างเพิ่มเองเพื่อให้นักเรียนได้มีวิชาความรู้ติดตัวตามวัตถุประสงค์ของโครงการที่ของบประมาณไป

นอกจากนี้งบประมาณสนับสนุนของแต่ละ School partner/ School sponsor จากการเสนอโครงการ ได้งบประมาณไม่เท่ากันและมีความแตกต่างกันค่อนข้างมาก เนื่องจากจุดเน้นของแต่ละองค์กรแตกต่างกัน เช่น School partner แห่งหนึ่ง จะเน้นด้านวิชาการ หลักสูตรการสอน การพัฒนาครูผู้สอนเป็นหลัก เงินทุนจะเน้นไปที่การฝึกอบรม ค่าใช้จ่ายการอบรม ค่าเดินทาง ค่าที่พัก จะไม่มีงบโครงการจากการเขียนโครงการเลย หรือ School partner อีกแห่งหนึ่ง จะเน้นโครงการที่ทำแล้วเกิดรายได้อย่างยิ่งย่น โรงเรียนที่ได้ School sponsor แห่งหนึ่ง จะได้งบประมาณโครงการละ 49,000 บาท เช่นโครงการทำอาหาร ทำเบเกอรี่ ซึ่งวัตถุประสงค์การทำก็จะนำมาจากชุมชนเป็นหลัก รายได้จากการขายจะนำเข้ากองทุนที่ตั้งไว้เพื่อแบ่งให้กับนักเรียนเพื่อให้นักเรียนมีรายได้ระหว่างเรียนจริง และไม่มิงบประมาณหรือการพัฒนาครูผู้สอนเพิ่มเติม หรือ School partner อีกแห่งหนึ่ง จะเน้นที่นักเรียนเป็นหลัก ไม่เน้นการพัฒนาครูผู้สอน เช่นโครงการค่ายเยาวชนคนดีของแผ่นดิน ค่าย English camp การจัดสรรงบประมาณจะเสนอของบได้ครั้งละ 80,000 บาทต่อรอบปี และสอดคล้องกับ School partner อีกแห่งหนึ่ง เช่นกัน ที่โครงการจะต้องลงมาที่ตัวผู้เรียน และมีการพัฒนาครูผู้สอนด้วย ในส่วนของ School partner อีกแห่งหนึ่ง จะให้อิสระในการเขียนโครงการให้สอดคล้องตามตัวชี้วัดโรงเรียนพระราชวัง งบประมาณจะได้ครั้งละ 500,000 บาท และมีการพัฒนา

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

บุคลากร เน้นด้านการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษ และ STEM เนื่องจากมี School partner ภาคเอกชน หลายองค์กร รูปแบบการเขียนโครงการ รายละเอียด วิธีการเขียนจะแตกต่างกันกับที่ครูผู้สอนเคย ทำ ทำให้ผู้รับผิดชอบรู้สึกว่าการเขียนโครงการเพื่อของบประมาณเป็นภาระ และรู้สึกที่ต้องเขียน งบประมาณเพื่อแลกเป้า หากไม่ตรงกับทาง School sponsor ต้องการ โครงการก็จะไม่ผ่านการ พิจารณา และประเด็นการประสานงานระหว่างโรงเรียนและ School partner ไม่ค่อยลงพื้นที่มา ติดตามผล เนื่องจากปัญหาด้านระยะทาง ทำให้การติดตามผล การให้คำแนะนำเกี่ยวกับโครงการ และความต่อเนื่องไม่ดีเท่าที่ควร ซึ่งการติดตามจะใช้ Line ในการส่งรูปการดำเนินโครงการ ซึ่ง โรงเรียนต้องการให้เข้ามาช่วยดูแล และให้คำแนะนำในการดำเนินโครงการที่โรงเรียนมากกว่า สื่อสารกันใน Application

ส่วนที่ 3 แนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพการดำเนินโครงการโรงเรียนพระราชรัฐ

แนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพการดำเนินโครงการโรงเรียนพระราชรัฐ มีดังนี้ เริ่มจาก การถ่ายทอดความรู้ความเข้าใจของโครงการโรงเรียนพระราชรัฐ เพื่อให้ครูผู้สอนทุกคนได้เข้าใจ เกี่ยวกับโครงการอย่างถ่องแท้ ไม่ใช่เข้าใจเพียงแค่ผู้รับผิดชอบโครงการเท่านั้น

จากสภาพปัญหาหลักที่พบ School partner ควรมีการประเมินโรงเรียนเบื้องต้นเพื่อเข้าใจ บริบทของโรงเรียนและชุมชน ควรตระหนักถึงความต้องการของโรงเรียนและสภาพปัญหาพร้อม ทั้งช่วยชี้แนะแนวทางในการเขียนโครงการเพื่อของบประมาณในการพัฒนาการศึกษาให้เข้ากับ บริบทของโรงเรียนด้วย หากทางโรงเรียนไม่มีด้านเหล่านั้นอยู่แล้ว ทำให้การเขียนโครงการเพิ่มเติม นั้นเป็นภาระมากยิ่งขึ้น เนื่องจากภาระงานของครูผู้สอนก็ค่อนข้างหนักอยู่แล้ว

อภิปรายผลการวิจัยและข้อเสนอแนะการวิจัย

จากการประเมินผลโครงการโรงเรียนพระราชรัฐระยะที่ 1 กรณีศึกษาจังหวัดสุพรรณบุรี พบว่าการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ขับเคลื่อนโครงการของแต่ละพื้นที่ไม่เป็นไปตามยุทธศาสตร์ ขับเคลื่อน 10 ข้อ ที่ตั้งไว้ทั้งหมด เนื่องจาก School partner มีจุดเน้นที่แตกต่างกันอย่างชัดเจน ทำให้ ไม่ครอบคลุมการพัฒนาตามยุทธศาสตร์ขับเคลื่อนโครงการและตัวชี้วัดความสำเร็จของโครงการ แม้ว่าผลการประเมินโครงการจะอยู่ในระดับมากก็ตาม แต่ยังสะท้อนให้เห็นถึงปัญหาที่เกิดขึ้นใน

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

เรื่องของตัวชี้วัดที่เป็นนามธรรม อาจยังไม่สะท้อนถึงความสำเร็จของการนำนโยบายไปปฏิบัติอย่างแท้จริง เช่นตัวชี้วัดนักเรียน เด็กดี วัดจากค่านิยมหลัก 12 ประการ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ และพฤติกรรมที่แสดงออกของนักเรียน จะเห็นได้ว่าวัดยากมาก รวมไปถึงตัวชี้วัดครู เช่นการพัฒนาตนเองของครู หาก School partner ไม่มีการจัดกิจกรรมส่งครูผู้สอนไปอบรม หรือทำกิจกรรมร่วมกันเลย จะวัดตามตัวชี้วัดนี้ได้อย่างไร แสดงให้เห็นว่า School partner ยังไม่ได้ใส่ใจตัวชี้วัดทั้งหมดของโครงการ หรืออาจเป็นปัญหาจากการคิดตัวชี้วัดตอนเริ่มต้นที่ไม่สามารถนำมาสะท้อนผลของโครงการได้อย่างเหมาะสม

เนื่องจาก School partner ที่มีจุดเน้นแตกต่างกัน อาจก่อให้เกิดความไม่พึงพอใจของโรงเรียนต่อ School partner หรือเกิดการเปรียบเทียบกันได้ ดังนั้น School partner ควรให้ความใส่ใจและสนับสนุนโรงเรียนอย่างเป็นมาตรฐานเดียวกันตามยุทธศาสตร์ขับเคลื่อนและตัวชี้วัดของโครงการ เพื่อลดความเหลื่อมล้ำในด้านทรัพยากรและการพัฒนาโรงเรียน อีกทั้ง School partner ควรประเมินบริบทของโรงเรียนและชุมชนเบื้องต้น ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยเรื่องการค้าแรงงานตามยุทธศาสตร์โครงการ โรงเรียนพระราชัฐสู่การปฏิบัติ กรณีศึกษา เขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากรุงเทพมหานครของเพ็ญมนัส ระเบียบพันธุ์. (2561) ที่พบว่า School partner ควรเป็นสื่อกลาง พร้อมทั้งทำความเข้าใจในบริบทของโรงเรียนที่มีพื้นฐานและความพร้อมไม่เหมือนกัน โดยส่งบุคลากรเข้ามาชี้แนะ หรือเสนอช่องทางที่สามารถจัดโครงการที่เป็นรูปธรรมตามความต้องการและสอดคล้องกับบริบทของโรงเรียน

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1. School partner ควรมีการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ขับเคลื่อน โครงการ โรงเรียนพระราชัฐ อย่างเป็นมาตรฐานเดียวกันทุกองค์กรที่เข้ามาสนับสนุน โรงเรียน และควรศึกษาบริบทของโรงเรียนเพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างตรงประเด็น และสามารถแก้ไขปัญหาพื้นฐานของโรงเรียน
2. การวัดผลของโครงการ โรงเรียนพระราชัฐควรมีการทบทวนตัวชี้วัดความสำเร็จของโครงการใหม่ เนื่องจากบางตัวชี้วัดนั้นเป็นนามธรรม ควรใช้ตัวชี้วัดที่จำเป็นและสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ของโครงการเพื่อพัฒนาโครงการโรงเรียนพระราชัฐในระยะต่อไป

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

3. การพัฒนาบุคลากรเป็นสิ่งสำคัญมาก เนื่องจากการศึกษามุ่งเน้นครูผู้สอน หากครูผู้สอนมีทักษะหลากหลาย ทำให้สามารถบูรณาการการสอนกับนักเรียนได้อย่างเหมาะสมมากยิ่งขึ้น เนื่องจากศักยภาพของผู้เรียนแต่ละคนนั้นไม่เท่ากัน วิธีการสอนก็ย่อมแตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยประเมินโครงการโรงเรียนประชารัฐในพื้นที่จังหวัดอื่น เพื่อดูแนวโน้มความสำเร็จของโครงการและปัญหาต่าง ๆ และช่วยสะท้อนผลของโครงการในพื้นที่อื่นหรือควรมีการประเมินผลโครงการโรงเรียนประชารัฐในระยะที่ 2 และสร้างโมเดลในโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จเพื่อเป็นแนวทางให้กับโรงเรียนอื่น ๆ ต่อไป

รายการอ้างอิง

- คุณฉวี คำมี (2557) การศึกษาตลอดชีวิต : พัฒนาลังคมไทยสู่สังคมแห่งการเรียนรู้. วารสาร *Mahidol R2R e-Journal*. 1(2), 13-30.
- พลกฤต แสงอาวุธ. 2552. การประเมินผลนโยบายการป้องกันอุบัติเหตุจากรถในเขตภาคใต้. ปรินญาณิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. กรุงเทพฯ.
- เพ็ญมนัส รัชชพันธ์. 2561. การดำเนินงานตามยุทธศาสตร์โครงการโรงเรียนประชารัฐสู่การปฏิบัติกรณีศึกษา เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร. ปรินญาณิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหิดล. นครปฐม
- รสรินทร์ อรอมรัตน์. 2545. การประเมินผลหลักสูตรวิชาสื่อสารการศึกษา. ปรินญาณิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร. กรุงเทพฯ.
- สุวิมล ตีรกันันท์. (2545). การประเมินโครงการ: แนวทางสู่การปฏิบัติ. (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- Badmus, G.A and Omoifo, C.N. (1998). *Essentials of measurement and Evaluation in Education*. Benin City: Osasu Publishers.

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

Stufflebeam, Daniel L. (1971). *Education Evaluation and Decision Making*. Itasca, Illinois:
Peacock Publisher.

Stufflebeam, Daniel L. (2001). *Evaluation Model*. San Francisco: Jossey-Bass.

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ประชากรกับบทบาทการมีส่วนร่วมในนโยบายเกษตรแปลงใหญ่ เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

THE CIVIL STATE PARTICIPATION ROLES IN THE LARGE-SCALE FARMING POLICY FOR SUSTAINABLE DEVELOPMENT

สายลม ประทุมเมือง (Sailom Pratummuang)¹

ศิริรัตน์ ชุณหคล้าย (Sirirat Chunhaklay)²

หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานโยบายสาธารณะและการจัดการภาครัฐ

คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

Master of Public Administration Program in Public Policy and Public Management

Faculty of Social Sciences and Humanities, Mahidol University

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วม ปัญหาและอุปสรรคและแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมตามแนวทางประชากรในนโยบายเกษตรแปลงใหญ่เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนในพื้นที่แปลงใหญ่ประชารัฐเกษตรสมัยใหม่ (ข้าว) ตำบลเดิมบาง อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดสุพรรณบุรี การวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Method) จากการสัมภาษณ์แบบเชิงลึกและการสนทนากลุ่ม มีผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 17 ท่าน ได้แก่ ผู้แทนจากภาครัฐ ภาคเอกชนและภาคประชาชนซึ่งเป็นเกษตรกรที่มีส่วนร่วมในโครงการ ผลการวิจัยพบว่า การมี

¹ นักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานโยบายสาธารณะและการจัดการภาครัฐ คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

² รองศาสตราจารย์ ดร., ประจำคณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ส่วนร่วมตามแนวทางประชารัฐในนโยบายเกษตรแปลงใหญ่เป็นลักษณะของการเข้ามามีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนนโยบายให้ประสบความสำเร็จซึ่งมีบริบทที่แตกต่างกันในแต่ละหน่วยงาน อาทิ การเข้ามามีส่วนร่วมในลักษณะของภาคีเครือข่าย คณะกรรมการในการแก้ไขปัญหาและสมาชิกของโครงการ เริ่มต้นด้วยการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของทุกภาคส่วนในการกำหนดทิศทางและเป้าหมาย การพัฒนาพื้นที่ การกำหนดแผนการผลิตและการตลาดและแนวทางการพัฒนาพื้นที่ เพื่อให้เกษตรกรมีรายได้ที่เพิ่มขึ้น เศรษฐกิจของชุมชนมีความเข้มแข็ง เกษตรกรสามารถพึ่งตนเองได้ซึ่งถือเป็นการสร้างความยั่งยืนในพื้นที่ สองคือการมีส่วนร่วมในการนำไปปฏิบัติเป็นรูปแบบในการรวมกลุ่มที่มีความเข้มแข็ง มีการบริหารจัดการในพื้นที่แบบร่วมมือทุกภาคส่วน มีการสนับสนุนในด้านทรัพยากร ด้านการตลาดและการผลิตจากภาคเอกชนและภาครัฐ การให้เกษตรกรเป็นตัวกลางในการประสานงาน รวมไปถึงมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันทั้งในด้านเทคโนโลยี ด้านการตลาดใช้สารเคมีซึ่งจะช่วยให้เกษตรกรมีสุขภาพที่ดี รวมไปถึงมีสิ่งแวดล้อมที่ดีภายในชุมชน ถัดมาคือการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ทุกภาคส่วนที่เข้ามามีส่วนร่วมในพื้นที่ต่างฝ่ายต่างได้รับผลประโยชน์ร่วมกันไม่ว่าจะเป็นภาครัฐ ภาคเอกชนและเกษตรกร สุดท้ายคือการมีส่วนร่วมในการประเมินผลมุ่งเน้นการแก้ไขปัญหา การติดตามความคืบหน้าและการพัฒนาพื้นที่ร่วมกันในทุกภาคส่วน

คำสำคัญ: ประชากรัฐ, การมีส่วนร่วม, นโยบายเกษตรแปลงใหญ่, การพัฒนาที่ยั่งยืน

Abstract

This research aims to study participation, problems and obstacles and the development guidelines for participation in the guidelines of the civil state project in large-scale farming model area of the civil state project common agricultural area (Rice), Doem Bang Nang Buat District, Suphanburi Province. This research uses qualitative methods from in-depth interviews and group discussions. There are 17 key informants, including representatives from government, private sector, and the public sector; which they are farmers who participate in the project. The results of

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

the study show that participation according to the civil state guidelines in large-scale farming policy is a characteristic of participation in driving policies successfully, with different contexts in each department, such as participation in the nature of network partners, the committee on problem resolution and members of the project. Begin by engaging in mutual decision making of all sectors in determining direction and goals, space development, determination of production and marketing plans and guidelines for area development in order to increase farmers' income. The community's economy is strong; farmers can be self-reliant, which is considered to create sustainability in the area development. The second is to participate in the implementation as a form of strong integration. There is a management in a cooperative area in all sectors, have support in resources, marketing, and production from the private and public sectors. Letting farmers be an intermediary to coordinate, including sharing knowledge in technology in reducing the use of chemicals which will help farmers to have good health including having a good environment within the community. Next is the participation in all sectors that are involved in the area, each party receives mutual benefits whether government, private sector, and farmers. The last part is the participation in the evaluation, focusing on solving problems, monitoring progress and mutual development of common areas in all sectors.

Keywords: The civil state, Participation, the Large-Scale farming policy,
Sustainable Development

บทนำ

ภาคการเกษตรถือว่ามีมีความสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาประเทศอันเนื่องมาจากเป็นส่วนหนึ่งของปัจจัยสี่ในการดำรงชีวิตตลอดจนมีความเชื่อมโยงกับการเปลี่ยนแปลงของภาวะเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง (โสภณ ชมชาญ, 2558) ที่เกิดขึ้นภายในประเทศซึ่งสอดคล้องกับพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 ทรงพระราชทานไว้ความตอนหนึ่งว่า “เศรษฐกิจของเราขึ้นอยู่กับเกษตรมาแต่ไหนแต่ไร รายได้ของประเทศที่ได้มาใช้สร้างความ

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

เจริญด้านต่างๆ เป็นรายได้จากการเกษตรเป็นส่วนใหญ่ จึงอาจกล่าวได้ว่าความเจริญของประเทศต้องอาศัยความเจริญของการเกษตรเป็นสิ่งสำคัญและงานทุกๆ ฝ่ายจะดำเนินก้าวหน้าไปได้ก็เพราะการเกษตรของเราเจริญ” (กรมวิชาการเกษตร, 2555) นี่ยังเป็นสิ่งที่สะท้อนให้เห็นถึงความเชื่อมโยงระหว่างภาคการเกษตรกับการพัฒนาประเทศมากยิ่งขึ้น ประกอบกับปัญหาภัยพิบัติทางธรรมชาติไม่ว่าจะเป็นปัญหาน้ำท่วมหรือภัยแล้งที่เกษตรกรต้องเผชิญ การทำเกษตรแบบกระจายกระจาย ต้นทุนการผลิตที่สูง การขาดอำนาจต่อรองในการผลิต การไม่สามารถเข้าถึงองค์ความรู้และเทคโนโลยีที่ทันสมัย (กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2561) ปัญหาเหล่านี้ล้วนเป็นปัญหาเชิงโครงสร้างที่ส่งผลให้เกิดปัญหาต่างๆ ตามมาอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ “นโยบายเกษตรแปลงใหญ่” จึงถูกกำหนดขึ้นมาเพื่อรองรับรูปแบบการทำเกษตร โดยการส่งเสริมให้เกษตรกรเกิดการรวมกลุ่ม, การจัดหาปัจจัยด้านการผลิตและการบริหารจัดการด้านการตลาด (กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2561) ซึ่งเมื่อพิจารณาในแง่ของขอบเขตนโยบายเกษตรแปลงใหญ่แล้วเปรียบเสมือนเป็นนโยบายเกษตรที่รัฐบาลเข้ามาดูแลและเป็นที่ปรึกษาเพื่อให้เกิดการสร้างอำนาจในการต่อรองและความยั่งยืนให้กับเกษตรกรในการบริหารจัดการ, การผลิตและการจำหน่ายร่วมกัน ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะทำให้เกษตรกรสามารถพัฒนาวิถีชีวิตและคุณภาพชีวิตให้ดียิ่งขึ้นได้ถ้าหากในอนาคตรัฐบาลอาจมีการทบทวนหรือยุตินโยบายนี้ลงไปแล้วแต่ความสามารถในการบริหารจัดการร่วมกัน การร่วมกันผลิต การร่วมกันจำหน่าย และการสร้างอำนาจต่อรองนี้ก็ยังคงอยู่ ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาประจักษ์กับบทบาทการมีส่วนร่วมในนโยบายเกษตรแปลงใหญ่เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ในพื้นที่แปลงใหญ่ประชารัฐเกษตรสมัยใหม่ (ข้าว) ตำบลเดิมบางนางบวช อำเภอเดิมบางนางบวช จังหวัดสุพรรณบุรี ซึ่งประชาชนส่วนใหญ่ในพื้นที่มีรายได้หลักมาจากเกษตรกรรม โครงสร้างทางเศรษฐกิจระดับมหภาคของจังหวัดสะท้อนถึงการพึ่งพิงในภาคการเกษตรเป็นฐานรากที่สำคัญและมีหน่วยงานภาครัฐภาคเอกชนและเกษตรกรเข้าร่วมดำเนินงานที่สามารถเห็นได้เป็นรูปธรรม (สำนักงานจังหวัดสุพรรณบุรี, 2557) จึงทำให้พื้นที่นี้มีความโดดเด่นและเหมาะสมแก่การศึกษาวิจัยและพัฒนาเพื่อเป็นต้นแบบแก่พื้นที่อื่นในอนาคตต่อไป

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

วัตถุประสงค์การวิจัย

- 1) เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมตามแนวทางประชารัฐในนโยบายเกษตรแปลงใหญ่เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน
- 2) เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการมีส่วนร่วมตามแนวทางประชารัฐในนโยบายเกษตรแปลงใหญ่เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน
- 3) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมตามแนวทางประชารัฐในนโยบายเกษตรแปลงใหญ่เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

ทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดในการจัดการเกษตรในรูปแบบแปลงใหญ่

ในการบริหารจัดการการทำเกษตรในรูปแบบแปลงใหญ่มีแนวคิดที่เน้น 3 ภาคส่วนที่สำคัญมาเป็นหลัก คือ ภาครัฐ ภาคเอกชน และเกษตรกร ทั้งนี้ภาครัฐจะทำหน้าที่ในการส่งเสริมและการสนับสนุนในรูปแบบการบูรณาการเป็นไปตามความต้องการของเกษตรกรและพื้นที่นั้นๆ โดยการดำเนินงานภายใต้ภารกิจของแต่ละหน่วยงาน ในส่วนของภาคเอกชนจะรับผิดชอบในการบริหารจัดการในด้านการตลาด การแปรรูปและการรับซื้อผลผลิตของเกษตรกร ในขณะที่ภาคเกษตรกรจะมีการพัฒนาไปสู่การเป็น Smart Farmer และ Smart Group ตลอดจนมีการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการทำการเกษตร มีการเชื่อมโยงตลาดในการผลิตสินค้า มีการลดต้นทุนและเพิ่มผลผลิต (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2559)

แนวคิดประชารัฐ

ประชารัฐถือเป็นแนวคิดที่เกิดขึ้นในช่วงการบริหารจัดการสาธารณะแนวใหม่หรือแนวคิดการจัดการภาคีสาธารณะแนวใหม่ (New Public Governance) (ชันภัทร โคตรสังข์, 2560) โดยกลไกประชารัฐเข้ามามีบทบาทมากขึ้นในสังคมไทยที่เน้นการพัฒนาประเทศไปสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน หากมองในมุมมองของสากลแนวคิดประชารัฐถูกผลักดันโดยองค์การพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (United Nations Development Programme หรือ UNDP) ในการสร้างการยอมรับ

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ร่วมกันของทุกคนในระดับโลกว่ากลไกประชารัฐที่ดีและการพัฒนาที่ยั่งยืนนั้นไม่สามารถแยกออกจากกันได้กล่าวคือ เมื่อมีการสร้างกลไกประชารัฐที่ดีแล้วนั้นย่อมส่งผลให้สามารถสนับสนุนให้เกิดการพัฒนาคนที่ยั่งยืนในสังคมได้ โดยในที่นี้องค์การพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (United Nations Development Programme หรือ UNDP) ได้มีการศึกษาและอธิบายถึงรายละเอียดไว้ในเอกสารนโยบายเรื่อง Governance for Sustainable Human Development ที่ได้มีการนิยามว่ากลไกประชารัฐนั้นเป็นการเชื่อมโยงขององค์ประกอบทางสังคมเข้าด้วยกัน 3 ส่วน คือ ภาครัฐ (State/ Public Sector) ภาคเอกชน (Private Sector) และภาคประชาสังคม (Civil Society) (อรพินท์ สพโชคชัย, 2541) สำหรับประเทศไทยได้มีการนำแนวคิดประชารัฐมาใช้ตั้งแต่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ.2540-2544) โดยการพัฒนาประชารัฐนี้ถือเป็นการพัฒนารัฐและการพัฒนาประชาชนในการดำเนินงานไปในทิศทางที่สร้างสรรค์ทั้งในด้านสังคม เศรษฐกิจ วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน (ธันภัทร โคตรสังข์, 2560) ในขณะเดียวกันแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 ได้มีการวางยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศที่มีคำว่า กลไกประชารัฐ ปรากฏอยู่อย่างชัดเจนในยุทธศาสตร์ที่ 3 การสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจและแข่งขันได้อย่างยั่งยืน โดยเสริมสร้างศักยภาพของสถาบันเกษตรกรและการรวมกลุ่มในการเป็นกลไกหลักของการบริหารจัดการจัดการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับภาคเกษตรกรภายใต้การบูรณาการและการบริหารจัดการร่วมกันของภาคส่วนต่างๆ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2559)

แนวคิดการมีส่วนร่วม

ปนัดดา แพร่สีด้า (2559) ได้กล่าวถึงการมีส่วนร่วมถือเป็นแนวคิดที่สำคัญที่ประเทศไทยกำลังให้ความสนใจ ซึ่งการมีส่วนร่วมนี้ถือว่าเป็นพื้นฐานของการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยการมีส่วนร่วมเป็นการที่ชุมชน คน หรือภาครัฐร่วมกันในการดำเนินงานที่มีขั้นตอนในการสร้างการเรียนรู้ มีการแก้ไขปัญหา มีการร่วมกันกำหนดแผนในการดำเนินการเพื่อให้เกิดความยั่งยืนของทุกฝ่ายที่เข้าร่วมดำเนินการนั้น ในขณะที่ Cohen and Uphoff (1980) ได้กล่าวถึงรูปแบบการมีส่วนร่วมว่าสามารถจำแนกออกเป็นดังนี้ 1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Participation in decision-making) เป็นกระบวนการมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น การกำหนดแผน การตัดสินใจเลือกทางเลือก และการกำหนดทางเลือก (2) การมีส่วนร่วมในการนำไปปฏิบัติ (Participation in implementation) เป็น

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

กระบวนการที่เกี่ยวข้องในด้านการสนับสนุนทรัพยากร การบริหารจัดการ การประสานงาน หรือแม้กระทั่งการเข้าร่วมโครงการ (3) การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ (Participation in benefits) เป็นกระบวนการในการในการรับผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นอาจอยู่ในรูปแบบของผลประโยชน์ทางสังคม (Social benefits) ผลประโยชน์ส่วนบุคคล (Personal benefits) และผลประโยชน์ด้านวัสดุอุปกรณ์ (Material benefits) นำมาซึ่งการเพิ่มขึ้นของรายได้ ทรัพย์สิน ผลผลิตและมูลค่าของสินค้า (4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Participation in evaluation) เป็นกระบวนการในการมีส่วนร่วมในการวัดผลการดำเนินงานในการประเมินผลโครงการได้ หากพิจารณาให้ดีจะพบว่าการมีส่วนร่วมทั้ง 4 ชนิดนี้มีความเกี่ยวข้องกันอย่างเป็นวงจร กล่าวคือ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision Making) และการมีส่วนร่วมในการนำไปปฏิบัติ (Implementation) เปรียบเสมือนปัจจัยนำเข้า (input) ของการดำเนินโครงการ อาทิ การจัดการองค์การ การจัดการ การออกแบบกิจกรรม ตลอดจนทรัพยากรต่างๆ ด้วย ในขณะที่การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (Benefits) เปรียบเสมือนผลผลิต (output) ในการดำเนินการโครงการ และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation) เปรียบเสมือนการประเมินผล (Evaluation) การดำเนินในโครงการนั่นเอง (ปนัดดา แพร่สีคำ, 2559)

แนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืน

การพัฒนาที่ยั่งยืนว่าเป็นการพัฒนาที่ทำให้เกิดการพัฒนาระบบบูรณาการทั้งในด้านสังคม เศรษฐกิจ คนและสิ่งแวดล้อม เพื่อให้สามารถตอบสนองต่อความต้องการของคนรุ่นปัจจุบันได้โดยไม่ทำให้การตอบสนองต่อความจำเป็นของคนรุ่นถัดไปลดลง (เอกราช มะลิวรรณ, 2556) ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติและสถาบันสิ่งแวดล้อมไทย (2549) ได้มีการศึกษาโครงการพัฒนาดัชนีชี้วัดการพัฒนาที่ยั่งยืนของประเทศไทยโดยได้มีการกำหนดตัวชี้วัดของการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Indicators: SDI) ครอบคลุม 3 มิติ คือ มิติเศรษฐกิจเป็นการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทยให้มีความเจริญเติบโตอย่างต่อเนื่อง มีเสถียรภาพและมีคุณภาพ โดยไม่ทำลายสิ่งแวดล้อมและความยั่งยืนในระยะยาว ตลอดจนมีการกระจายความมั่งคั่งอย่างทั่วถึงและอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนส่วนใหญ่ มิติสังคมเป็นการพัฒนาที่มุ่งเน้นให้คนและสังคมไทยมีภาพโดยสามารถปรับตัวให้รู้เท่าทันกับสถานการณ์การเปลี่ยนแปลง การมี

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

พฤติกรรม การมีจิตสำนึกและมีวิถีชีวิตที่ไม่ทำลายซึ่งทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตลอดจนมีความมั่นคงในการดำรงชีวิต การสามารถนำทุนทางสังคมและทุนทางทรัพยากรทางธรรมชาติที่มีอยู่มาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ การมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจภายใต้ระบบการบริหารจัดการที่ดีเพื่อมุ่งเน้นให้คนและสังคมไทยเกิดความเข้มแข็ง ความอยู่ดีมีสุขและการพัฒนาอย่างยั่งยืน และมีสิ่งแวดล้อมเป็นการบริหารจัดการในด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่มีประสิทธิภาพอันจะนำไปสู่ความสมดุลระหว่างความอุดมสมบูรณ์ของธรรมชาติกับผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ นอกจากนี้ต้องมีการรักษาคุณภาพของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพื่อให้สามารถตอบสนองต่อความต้องการของคนในปัจจุบันและสามารถสงวนรักษาไว้ให้แก่คนในอนาคตได้ ตลอดจนการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการในด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ทั่วถึงและเป็นธรรม

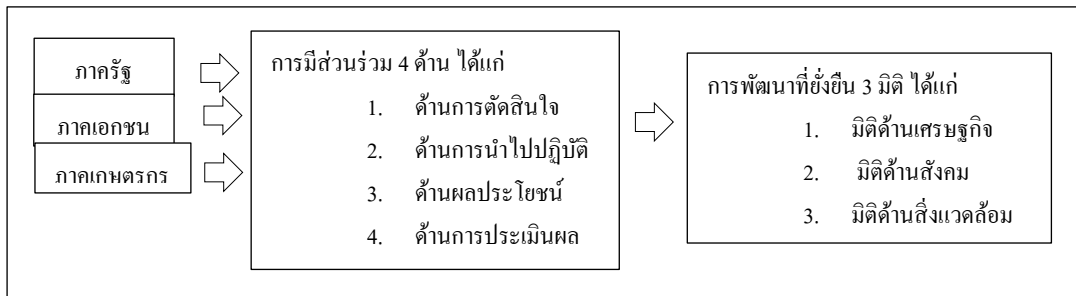
กรอบแนวคิดการทำวิจัย

การสร้างกรอบแนวคิดในการวิจัยพัฒนามาจากการเชื่อมโยงแนวคิดการมีส่วนร่วมของ Cohen and Uphoff (1980) ซึ่งประกอบด้วยหลักการมีส่วนร่วมทั้ง 4 ประการ คือ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการนำไปปฏิบัติ การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการประเมินผลและนำมาปรับให้สอดคล้องกับขั้นตอนและวิธีการดำเนินงานของระบบส่งเสริมเกษตรแบบแปลงใหญ่ โดยสามารถออกมาเป็นกรอบแนวคิดในส่วนของการมีส่วนร่วม 4 ประการ ได้แก่ 1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ประกอบด้วย การมีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางและเป้าหมาย, การกำหนดแผนการผลิตและการตลาด, การกำหนดแผนปฏิบัติการและการกำหนดแนวทางการพัฒนา 2) การมีส่วนร่วมในการนำไปปฏิบัติ ประกอบด้วย การมีส่วนร่วมในการรวมกลุ่ม, การบริหารจัดการในด้านพื้นที่ ทรัพยากร การตลาดและการผลิต, การประสานงานและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน 3) การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ ประกอบด้วย การมีส่วนร่วมในการยอมรับและแบ่งปันผลประโยชน์ และ 4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล ประกอบด้วย การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลในการดำเนินงาน ทั้งนี้การมีส่วนร่วมจะนำมาซึ่งการพัฒนาที่ยั่งยืนตามแนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืนของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคม

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

แห่งชาติและสถาบันสิ่งแวดล้อมไทย (2549) จำนวน 3 มิติ ได้แก่ มิติด้านเศรษฐกิจ มิติด้านสังคม
และมิติด้านสิ่งแวดล้อม โดยสามารถสร้างเป็นแผนภาพแนวคิดได้ดังนี้



แผนภาพ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีการวิจัย

วิธีวิจัย

การดำเนินการวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Method) ได้แก่ การใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบเชิงลึก (In-Depth Interview) ซึ่งจะดำเนินการสัมภาษณ์จากผู้แทนจากหน่วยงานภาครัฐและผู้แทนจากหน่วยงานภาคเอกชน และการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ซึ่งจะดำเนินการจัดการสนทนากลุ่มกับประชาชนซึ่งเป็นเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดหลักเกณฑ์สำหรับการคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญเพื่อใช้ในการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) จำนวน 7 ท่าน และการสัมภาษณ์แบบสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) จำนวน 10 ท่าน รวมผู้ให้ข้อมูลทั้งสิ้นจำนวน 17 ท่าน โดยมีเกณฑ์ในการคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ดังนี้

1) ภาครัฐ เป็นผู้ได้รับการแต่งตั้งจากรัฐบาลหรือราชการให้รับผิดชอบในพื้นที่ โดยมีระยะเวลาในการรับผิดชอบขั้นต่ำอย่างน้อย 2 ปี และเป็นผู้ที่ได้รับการยอมรับจากเกษตรกรและผู้ที่เกี่ยวข้องในพื้นที่หรือมีลักษณะตรงตามข้อใดข้อหนึ่งตามที่กล่าวมาแล้วข้างต้น

2) ภาคเอกชน เป็นผู้รับผิดชอบในพื้นที่พื้นที่แปลงใหญ่ประชารัฐเกษตรสมัยใหม่ (ข้าว) ตำบลเดิมบาง อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดสุพรรณบุรี โดยมีระยะเวลาในการรับผิดชอบอย่าง

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

น้อย 2 ปี และเป็นผู้ที่ได้รับการยอมรับจากเกษตรกรและผู้ที่เกี่ยวข้องในพื้นที่หรือมีลักษณะตรงตาม
ข้อใดข้อหนึ่งตามที่กล่าวมาแล้วข้างต้น

3) ภาคเกษตรกร เป็นเกษตรกรที่อาศัยอยู่ในพื้นที่และเป็นเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการนา
แปลงใหญ่ โดยมีการเข้าร่วมโครงการเป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่า 2 ปี หรือมีลักษณะตรงตามข้อใด
ข้อหนึ่งตามที่กล่าวมาแล้วข้างต้น

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-
Structured interview) ในการสัมภาษณ์แบบเชิงลึกและการสนทนากลุ่มเพื่อค้นหาคำตอบการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับการวิจัยในครั้งนี้ใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content
Analysis) จากการสัมภาษณ์เชิงลึกและการสนทนากลุ่มเพื่อค้นหาคำตอบตามวัตถุประสงค์การวิจัย

ผลการศึกษา

1) การมีส่วนร่วมตามแนวทางประชารัฐในนโยบายเกษตรแปลงใหญ่เพื่อนำไปสู่การ
พัฒนาที่ยั่งยืน ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมในพื้นที่ประกอบไปด้วย 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการ
ตัดสินใจของภาครัฐ ภาคเอกชนและเกษตรกรในพื้นที่วิจัยในการกำหนดทิศทางและเป้าหมายใน
การดำเนินงาน โดยในระยะเริ่มต้นจะกำหนดเป้าหมายในการลดต้นทุน เพิ่มผลผลิตร่วมกัน หลังจากนั้น
นั้นทางหน่วยงานภาครัฐจะให้เกษตรกรสามารถบริหารจัดการและพึ่งพาตนเอง ในขณะที่
ภาคเอกชนจะร่วมในการวางแผนการผลิต, การตลาด, การเพาะปลูกและการเก็บเกี่ยวร่วมกับ
เกษตรกรเพื่อเป็นการวิเคราะห์ความต้องการของตลาดร่วมกัน ตลอดจนเกษตรกรที่เข้าร่วม
โครงการเองก็จะมีการเปิดโอกาสให้สมาชิกได้มีการตัดสินใจร่วมกันว่าจะมีการทำการเกษตรไปใน
ทิศทางใด ระยะเวลาใดโดยจะร่วมกันในการตัดสินใจทั้งกระบวนการเพื่อให้เกษตรกรมีรายได้ที่
เพิ่มขึ้น เศรษฐกิจของชุมชนมีความเข้มแข็ง เกษตรกรสามารถพึ่งพาตนเองได้ซึ่งถือเป็นการสร้างความ
ยั่งยืนในพื้นที่ ในขณะที่ด้านการนำไปปฏิบัติเป็นรูปแบบในการรวมกลุ่มที่มีความเข้มแข็ง
โดยใช้การบริหารจัดการแบบร่วมมือในพื้นที่ และการสนับสนุนในด้านทรัพยากร, การตลาดและ

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

การผลิตจากภาคเอกชนและภาครัฐทำให้เกษตรกรมีตลาดรองรับที่แน่นอน การให้เกษตรกรเป็นคนกลางในการประสานงานกับหน่วยงานต่างๆ สร้างการปรับตัวให้กับเกษตรกรในการเข้ามามีบทบาทในการเป็นแกนหลักในการพัฒนาพื้นที่ของตนเอง รวมไปถึงมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันทั้งในด้านเทคโนโลยี ด้านการตลาดใช้สารเคมีซึ่งจะช่วยให้เกษตรกรมีสุขภาพที่ดีขึ้นและสร้างสิ่งแวดล้อมที่ดีภายในชุมชนด้วย ในขณะที่เดียวกันด้านผลประโยชน์ทุกภาคส่วนที่เข้ามามีส่วนร่วมในพื้นที่ต่างได้รับผลประโยชน์ร่วมกันทั้งในภาครัฐ ภาคเอกชนและเกษตรกร กล่าวคือ ภาครัฐจะได้รับคำชื่นชมเพราะพื้นที่นี้ประสบความสำเร็จ ในขณะที่ภาคเอกชนก็จะได้สินค้าที่มีคุณภาพไปจำหน่าย ในขณะที่เกษตรกรจะได้รับองค์ความรู้ใหม่ในการทำเกษตร มีรายได้ที่เพิ่มขึ้น มีสุขภาพที่ดีขึ้นได้ปรับตัวเข้าหากันจากการทำกิจกรรมร่วมกันอันจะนำมาซึ่งความเข้มแข็งของกลุ่มและชุมชน ตลอดจนด้านการประมงผลที่มุ่งเน้นให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีบทบาทในการทบทวน ติดตามในการแก้ไขปัญหาและความคืบหน้าในการดำเนินงาน รวมไปถึงการพัฒนาพื้นที่ร่วมกันซึ่งจะเป็นการสร้างความเสมอภาคในการแสดงความคิดเห็นให้กับทุกกลุ่มในชุมชน

2) ปัญหาและอุปสรรคในการมีส่วนร่วมตามแนวทางประชารัฐในนโยบายเกษตรแปลงใหญ่เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน จากการสัมภาษณ์เชิงลึกและการสนทนากลุ่มพบว่า ในพื้นที่มีปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน ได้แก่ ด้านข้อมูลที่ไม่สอดคล้องกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการบริหารจัดการร่วมกัน ด้านงบประมาณในการบริหารจัดการพื้นที่ที่ยังไม่เพียงพอเท่าที่ควร ด้านการสนับสนุนในด้านการตลาดในภาพรวมที่ยังขาดการร่วมมือจากภาคเอกชน ด้านบุคลากรที่รับผิดชอบของหน่วยงานภาครัฐที่ไม่เพียงพอ

3) แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมตามแนวทางประชารัฐในนโยบายเกษตรแปลงใหญ่เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน จากการสัมภาษณ์เชิงลึกและการสนทนากลุ่มได้เสนอแนวทางการพัฒนาไว้ได้แก่ ควรให้ภาคเอกชนเป็นตัวตั้งในการเริ่มดำเนินการและให้หน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์เข้าไปมีบทบาทในการสนับสนุนแทนเพื่อให้การดำเนินงานประสบความสำเร็จ ควรให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์จัดสรรงบประมาณมาสนับสนุนการดำเนินงานเพิ่มมากขึ้นจากเดิมเพื่อเป็นการช่วยเหลือเกษตรกรและชุมชนให้สามารถพัฒนาและต่อยอดองค์ความรู้และนวัตกรรมได้มากยิ่งขึ้น

อภิปรายผลและข้อเสนอแนะการวิจัย

ในประเด็นด้านการมีส่วนร่วมในนโยบายเกษตรแปลงใหญ่ตามแนวทางประชารัฐเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนจากผลการวิจัยในด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชนและเกษตรกรเป็นการเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางและเป้าหมายของการดำเนินงานในการลดต้นทุน เพิ่มผลผลิตร่วมกัน ในขณะที่การมีส่วนร่วมในการนำไปปฏิบัติเป็นรูปแบบในการรวมกลุ่ม การบริหารจัดการ การสนับสนุนในด้านทรัพยากร ด้านการตลาดและการผลิตจากภาคเอกชนและภาครัฐ ในขณะเดียวกันทุกภาคส่วนที่เข้ามามีส่วนร่วมในพื้นที่ต่างได้รับผลประโยชน์ร่วมกันและร่วมกันในการประเมินผลการดำเนินงานในพื้นที่ซึ่งสอดคล้องกับรูปแบบการมีส่วนร่วมของCohen and Uphoff (1980) ในด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Participation in decision-making) ซึ่งเป็นกระบวนการมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น การกำหนดแผน การตัดสินใจเลือกทางเลือก และการกำหนดทางเลือก ในขณะที่การมีส่วนร่วมในการนำไปปฏิบัติ (Participation in implementation) เป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องในด้านการสนับสนุนทรัพยากร การบริหารจัดการ การประสานงาน หรือแม้กระทั่งการเข้าร่วมโครงการ รวมถึงการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ (Participation in benefits) เป็นกระบวนการในการในการรับผลประโยชน์ที่เกิดขึ้น อาจอยู่ในรูปแบบของผลประโยชน์ทางสังคม (Social benefits) ผลประโยชน์ส่วนบุคคล (Personal benefits) และผลประโยชน์ด้านวัสดุอุปกรณ์ (Material benefits) นำมาซึ่งการเพิ่มขึ้นของรายได้ ทรัพย์สิน ผลผลิตและมูลค่าของสินค้า ตลอดจนการมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Participation in evaluation) เป็นกระบวนการในการมีส่วนร่วมในการวัดผลการดำเนินงานในการประเมินผลโครงการได้

ในการมีส่วนร่วมดังกล่าวข้างต้นทำให้เกษตรกรสามารถบริหารจัดการและพึ่งตนเองได้ เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้นนำมาซึ่งความเข้มแข็งของเศรษฐกิจชุมชน การเกิดความเข้มแข็งในการรวมกลุ่ม การบริหารจัดการพื้นที่แบบร่วมมือกันทุกภาคส่วน การให้เกษตรกรเป็นคนกลางในการประสานงานสร้างการปรับตัวให้กับเกษตรกรในการเป็นแกนหลักในการพัฒนาพื้นที่ของตนเอง รวมไปถึงมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน มีการลดการใช้สารเคมีซึ่งจะช่วยให้เกษตรกรมีสุขภาพที่ดีขึ้นและสร้างสิ่งแวดล้อมที่ดีภายในชุมชน ตลอดจนการสร้างความเสมอภาคในการแสดงความคิดเห็น

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ให้กับทุกกลุ่มในชุมชนซึ่งสอดคล้องกับ อรพินท์ สฟโซคชัย (2541) ที่ได้กล่าวไว้ว่า กลไกประชาธิปไตยที่ดีและการพัฒนาที่ยั่งยืนนั้น ไม่สามารถแยกออกจากกันได้กล่าวคือ เมื่อมีการสร้างกลไกประชาธิปไตยที่ดีแล้วนั้นย่อมส่งผลให้สามารถสนับสนุนให้เกิดการพัฒนาคนที่ยั่งยืนในสังคม รวมไปถึงตัวชี้วัดของการพัฒนาที่ยั่งยืนของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และสถาบันสิ่งแวดล้อมไทย (2549) ที่กำหนดไว้ 3 มิติ คือ มิติเศรษฐกิจเป็นการพัฒนาเศรษฐกิจที่มีเสถียรภาพและมีคุณภาพโดยไม่ทำลายสิ่งแวดล้อมและความยั่งยืนในระยะยาว มิติสังคมเป็นการพัฒนาที่มุ่งเน้นให้คนสามารถปรับตัวให้รู้เท่าทันกับสถานการณ์การเปลี่ยนแปลง การมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจภายใต้ระบบการบริหารจัดการที่ดีเพื่อมุ่งเน้นให้คนและสังคมไทยเกิดความเข้มแข็ง ความอยู่ดีมีสุขและการพัฒนาอย่างยั่งยืน และมิติสิ่งแวดล้อมเป็นการบริหารจัดการในด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่มีประสิทธิภาพอันจะนำไปสู่ความสมดุลระหว่างความอุดมสมบูรณ์ของธรรมชาติกับผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจและการรักษาคุณภาพของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1) ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1) กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ควรมีการจัดสรรงบประมาณให้แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในระดับภูมิภาคและระดับพื้นที่เพื่อให้เกิดการบริหารจัดการแปลงใหญ่ที่มีพื้นที่และเกษตรกรจำนวนมากสามารถดูแลและบริหารจัดการได้อย่างทั่วถึงมากยิ่งขึ้น

1.2) ในการกำหนดขอบเขตของนโยบายเกษตรแปลงใหญ่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ควรที่จะสร้างแปลงที่เป็นแปลงคุณภาพ ไม่ใช่เน้นการเพิ่มปริมาณแปลงในแต่ละจังหวัด เพราะควรพิจารณาไปที่ความสามารถในการทำได้จริงหรือเข้าร่วมได้จริงในทุกภาคส่วนมากกว่า เมื่อมีแปลงหนึ่งสำเร็จเกษตรกรก็อยากที่จะเข้าร่วม ไม่ใช่ให้เข้าร่วมจากการกำหนดของนโยบายของรัฐ

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

2) ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1) ควรมีการวิจัยในเชิงผสมผสานระหว่างเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ โดยจะได้ข้อมูลอ้างอิงจำนวนประชากรที่มากยิ่งขึ้นเพื่อนำมาวิเคราะห์ถึงความสอดคล้องกับรายงานภาวะเศรษฐกิจการเกษตรที่ประเมินในภาพรวมว่าเป็นไปในทิศทางเดียวกันหรือไม่

2.2) ควรมีการวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับพื้นที่ที่แปลงใหญ่ที่เป็นต้นแบบของประเทศที่ประสบความสำเร็จและพื้นที่ที่แปลงใหญ่ที่ไม่ประสบความสำเร็จเพื่อให้เห็นข้อแตกต่างและช่องว่างในการพัฒนาในด้านการเกษตรเพิ่มมากยิ่งขึ้น

รายการอ้างอิง

- กรมวิชาการเกษตร. (2555). 84 พรรษา กษัตริย์เกษตร. กรุงเทพฯ: กรมวิชาการเกษตร.
- กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. (2561). *สรุปสาระสำคัญ โครงการตามนโยบายสำคัญ (Agenda) 15 โครงการ*. วันที่ค้นหา 15 พฤศจิกายน 2561 เข้าถึงได้จาก <https://www.moac.go.th/dwlf-files-401291791023>
- ชันภัทร โคตรสิงห์. (2560). ประชากรรัฐ: จากแนวคิดการบริหารสู่การปฏิบัติในประเทศไทย. *วารสารพัฒนาสังคม*, 19(1), 173-196.
- ปนัดดา แพร่สีดา. (2559). *การมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องในการพัฒนานิคมการเกษตร*. ปรัชญาคุณวิบัณฑิต (รัฐประศาสนศาสตร์). มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติและสถาบันสิ่งแวดล้อมไทย. (2549). *โครงการพัฒนาดัชนีชี้วัดการพัฒนาที่ยั่งยืนของประเทศไทย ระยะที่สอง*. รายงาน การศึกษาฉบับสมบูรณ์.
- สำนักงานจังหวัดสุพรรณบุรี. (2557). *แผนพัฒนาจังหวัดสุพรรณบุรี พ.ศ. 2557-2560*. สุพรรณบุรี: สำนักงานจังหวัดสุพรรณบุรี.
- โสภณ ชมชาญ. (2558). พลวัตนโยบายการเกษตรของไทย: ความเป็นมาจากอดีตสู่ปัจจุบัน. *จดหมายข่าวงานวิจัยเชิงเกษตร*, 3(3), 2-7.

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

อรพินท์ สพโชคชัย. (2541). สังคมเสถียรภาพและกลไกประชารัฐที่ดี (Good Governance). *รายงาน
ทีดีอาร์ไอ*. 20(1). กรุงเทพฯ; สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย.

เอกราช มะลิวรรณ. (2556). *การพัฒนาทะเลสาบสงขลาเพื่อนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน: ศึกษาเฉพาะ
พื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา*. รัฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

John M. Cohen and Norman T. Uphoff. (1980). *Participation's Place in Rural Development:
Seeking Clarity through Specificity*. *World Development*, 8(3), 213-235.

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

การศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางต่อต้านการทุจริตในการจัดซื้อจัดจ้างของ มหาวิทยาลัยแห่งหนึ่ง

STUDY ON PROBLEMS AND ANTI-CORRUPTION GUIDELINES IN PROCUREMENT IN UNIVERSITY

วารางคณา หิรัญวาทิต

นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชานโยบายสาธารณะและการจัดการภาครัฐ

ภาควิชาสังคมศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

บทคัดย่อ

การศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางต่อต้านการทุจริตในการจัดซื้อจัดจ้างของมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่ง มีวัตถุประสงค์คือ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการจัดซื้อจัดจ้างของมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่ง 2) เพื่อศึกษาแนวทางต่อต้านการทุจริตในการจัดซื้อจัดจ้างของมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่ง 3) เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อสภาพปัญหาและแนวทางต่อต้านการทุจริตในการจัดซื้อจัดจ้าง จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ในการศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสม (Mixed Method) ทั้งการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ โดยกลุ่มเป้าหมายในการวิจัยครั้งนี้คือ พนักงานที่ปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกับการจัดซื้อจัดจ้าง ของมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่ง จำนวน 302 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ คือ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังได้เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย (t-test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวน (F-test)

ผลการศึกษาพบว่า สภาพปัญหาในการจัดซื้อจัดจ้างของมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่ง โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย โดยวิธีการจัดซื้อจัดจ้างที่มีสภาพปัญหาอยู่ในระดับสูงสุดคือ วิธี

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

เฉพาะเจาะจง ซึ่งประเด็นที่มีสภาพปัญหามากที่สุดคือ ซื้อหรือจ้างกับผู้ประกอบการรายเดิมเป็นประจำ วิธีการจัดซื้อจัดจ้างที่มีสภาพปัญหารองลงมาคือ วิธีคัดเลือก ซึ่งประเด็นที่มีสภาพปัญหามากที่สุดคือ การกำหนดผู้รับจ้างรายเดิมอยู่เป็นประจำ และวิธีการจัดซื้อจัดจ้างที่มีสภาพปัญหาน้อยที่สุด คือ วิธีประกวดราคาอิเล็กทรอนิกส์ (e-bidding) ซึ่งประเด็นที่มีสภาพปัญหามากที่สุดคือการกำหนดขอบเขตงาน (TOR) หรือ Specification ที่ทำให้ผู้ประกอบการรายใดรายหนึ่งได้รับผลประโยชน์ เช่น มีหลักเกณฑ์หรือเงื่อนไขทั่วไปยุ่งยากเกินความจำเป็น แนวทางต่อต้านการทุจริตในการจัดซื้อจัดจ้างของมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่ง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อทำการเปรียบเทียบสภาพปัญหาการจัดซื้อจัดจ้าง จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่าปัจจัยด้านเพศที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสภาพปัญหาในการจัดซื้อจัดจ้าง ไม่แตกต่างกัน ส่วนปัจจัยด้านอายุ ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน ระดับการศึกษา ประเภทบุคลากร และการได้รับการฝึกอบรมพัสดุ/ปี ที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสภาพปัญหาในการจัดซื้อจัดจ้างแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 การเปรียบเทียบแนวทางต่อต้านการทุจริตในการจัดซื้อจัดจ้าง จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ปัจจัยด้านเพศ ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน และการได้รับการฝึกอบรมพัสดุ/ปี ที่แตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อแนวทางต่อต้านการทุจริตในการจัดซื้อจัดจ้าง แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนปัจจัยด้านอายุ ระดับการศึกษา และประเภทบุคลากร ที่แตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อแนวทางต่อต้านการทุจริตในการจัดซื้อจัดจ้างตามหลักธรรมาภิบาล ได้แก่ การบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ ค่านิยมประชาธิปไตย ประชาธิปไตย และความรับผิดชอบทางการบริหาร ไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ มหาวิทยาลัยควรกำหนดแนวทางและวิธีปฏิบัติงานจัดซื้อจัดจ้างให้ชัดเจน ยึดถือปฏิบัติไปในทิศทางเดียวกัน เพื่อให้เกิดความโปร่งใส และเป็นธรรมมากยิ่งขึ้น โดยไม่ขัดต่อพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้าง

คำสำคัญ: การจัดซื้อจัดจ้าง, การต่อต้านการทุจริต (Procurement, Anti-Corruption)

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

บทนำ

ปัจจุบันปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันเป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศเป็นอย่างมาก โดยส่วนใหญ่การทุจริตคอร์รัปชัน มักจะเกิดขึ้นกับประเทศที่ยังด้อยพัฒนา หรือประเทศที่มีรัฐบาลผู้คอยแต่จะเอาผลประโยชน์ให้ตนเอง ปัญหาที่ตามมาของประเทศเหล่านั้นก็คือ เมื่อมีการทุจริตคอร์รัปชันมาก เกิดขึ้นในประเทศก็จะส่งผลกระทบต่อประชาชนโดยตรง ไม่ว่าจะเป็นเรื่องภาวะความยากจน เรื่องของการเกิดสงครามกลางเมือง หรือแม้แต่สิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ สาธารณูปโภคพื้นฐานที่ควรได้ก็กลับเป็นไม่ได้ ซึ่งแต่ละประเทศที่ขึ้นชื่อในเรื่องการทุจริตคอร์รัปชัน ก็จะมีวิธีการแตกต่างกันออกไป

การทุจริตคอร์รัปชันเกิดขึ้นในหลาย ๆ ประเทศหนึ่งในนั้นก็คือประเทศไทยที่ติดอันดับอยู่ต้น ๆ ของประเทศที่มีการทุจริตคอร์รัปชันมากที่สุด การทุจริตคอร์รัปชันในประเทศไทยนั้นถ้าดูภาพลักษณ์หรือ Corruption perception index จากดัชนีการรับรู้การทุจริตประจำปี พ.ศ. 2561 ซึ่งจัดทำขึ้นโดยองค์กรเพื่อความโปร่งใสนานาชาติ (Transparency International) ประเทศไทย ดัชนีการรับรู้การทุจริตประจำปี 2561 (Corruption Perceptions Index : CPI) ซึ่งจะเปิดเผยให้เห็นภาพลักษณ์การคอร์รัปชันในภาครัฐใน 180 ประเทศทั่วโลก ผลปรากฏว่า ดัชนีการรับรู้คอร์รัปชันของไทยอยู่ที่อันดับ 99 หรือร่วงลง 3 อันดับ จากปี 60 ที่อยู่ในอันดับ 96 โดยมีคะแนนที่ 36 คะแนน ลดลง 1 คะแนน จากปีก่อนที่ได้คะแนน 37 จากการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ พบว่า การจัดซื้อจัดจ้างเป็นที่มาของการทุจริตคอร์รัปชันมากที่สุด ซึ่งความเสี่ยงนี้เกิดจากหลายปัจจัย เช่น การฮั้วประมูลและเรียกสินบน หรือเงินทอน ความขัดแย้งทางผลประโยชน์ การใช้อำนาจและดุลยพินิจ เพื่อประโยชน์ส่วนตน และการแทรกแซงโดยฝ่ายการเมือง และที่สิ่งเหล่านี้เกิดขึ้นได้ส่วนหนึ่งเป็นเพราะกลไกการตรวจสอบการจัดซื้อจัดจ้างจะเน้นการจัดซื้อจัดจ้างให้ถูกต้องตามขั้นตอนและกฎระเบียบ มากกว่าผลการดำเนินงานของการจัดซื้อจัดจ้าง ด้วยเหตุนี้ เพื่อยกระดับธรรมาภิบาลในการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐและสร้างความคุ้มค่า โปร่งใส มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล และสามารถตรวจสอบได้ให้กับการจัดซื้อจัดจ้างของประเทศ จึงได้มีข้อเสนอให้มีการปฏิรูประบบการจัดซื้อจัดจ้าง และหนึ่งในข้อเสนอก็คือ จัดทำกฎหมายการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐที่สอดคล้องกับแนวทางสากล ที่จะสร้าง

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ประสิทธิภาพ และลดความเสี่ยงด้านการทุจริตคอร์รัปชันในกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างของประเทศ ปัจจุบันจึงได้จัดทำร่าง และการประกาศใช้พระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุ ภาครัฐ พ.ศ. 2560 ซึ่งพระราชบัญญัตินี้ ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนด 180 วันนับแต่วันที่ประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป โดยมีแนวทางหลักของการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุ คือหลักความคุ้มค่าที่จะตอบสนองวัตถุประสงค์การใช้งานของหน่วยงานรัฐให้มากที่สุด ในราคาที่เหมาะสม หลักการความโปร่งใส ที่จะให้มีการแข่งขันอย่างเป็นธรรมในการจัดซื้อจัดจ้าง มีหลักฐานการดำเนินงานที่ชัดเจน และมีการเปิดเผยข้อมูลการจัดซื้อจัดจ้าง และการบริหารพัสดุในทุกขั้นตอน หลักประสิทธิภาพ ที่ต้องการให้มีการวางแผนการจัดซื้อจัดจ้าง และบริหารพัสดุล่วงหน้า หลักตรวจสอบได้ ที่ต้องมีการเก็บข้อมูลการจัดซื้อจัดจ้างอย่างเป็นระบบ เพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบ และหลักความเท่าเทียม ที่หน่วยงานของรัฐต้องปฏิบัติต่อผู้ประกอบการทุกรายอย่างเท่าเทียมกัน ผู้ศึกษาจึงมีความสนใจที่จะศึกษาสภาพปัญหา และแนวทางต่อต้านการทุจริตในการจัดซื้อจัดจ้าง ตลอดจนศึกษาเปรียบเทียบสภาพปัญหา และแนวทางต่อต้านการทุจริตในการจัดซื้อจัดจ้าง จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล เพื่อหาแนวทางขับเคลื่อนการต่อต้านการทุจริตในการจัดซื้อจัดจ้าง และวิเคราะห์ถึงความเสี่ยงในการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้างที่จะเกิดขึ้น ในมหาวิทยาลัย และเพื่อเพิ่มความโปร่งใส และลดปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันได้อย่างมีประสิทธิภาพ และยั่งยืนต่อไป

1. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1.1 เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการจัดซื้อจัดจ้าง ของมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่ง
- 1.2 เพื่อศึกษาแนวทางต่อต้านการทุจริตในการจัดซื้อจัดจ้าง ของมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่ง
- 1.3 เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อสภาพปัญหา และแนวทางต่อต้านการทุจริตในการจัดซื้อจัดจ้างจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

2. กรอบแผนการดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยนำวิธีการจัดซื้อจัดจ้างตามพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ.2560 มาเป็นแนวทางในการสร้างกรอบแนวความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัญหาในการจัดซื้อจัดจ้าง และนำแนวคิดของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ พ.ศ. 2555 ว่าด้วยเรื่องหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี มาเป็นแนวทางในการสร้างกรอบแนวทางต่อต้านการทุจริตในการจัดซื้อจัดจ้าง

3. ทบทวนวรรณกรรม

พระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้าง และการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 เมื่อพ้นกำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นต้นไป (๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐)

มีผลใช้บังคับ วันที่ ๒๓ สิงหาคม ๒๕๖๐ เป็นต้นไป หลักการตามพระราชบัญญัติ การจัดซื้อจัดจ้าง และการบริหารพัสดุของหน่วยงานของรัฐต้องก่อให้เกิด ประโยชน์สูงสุดแก่หน่วยงานของรัฐและต้องสอดคล้องกับหลักการ ดังต่อไปนี้ (๑) คุ่มค่า (๒) โปร่งใส (๓) มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล (๔) ตรวจสอบได้

หลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ตามที่สำนักงาน ก.พ.ร. เสนอ โดยประกอบด้วย 4 หลักการสำคัญ และ 10 หลักการย่อย ดังนี้ 1) การบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ (New Public Management) ประกอบด้วย ประสิทธิภาพ (Efficiency) ประสิทธิผล (Effectiveness) และหลักการตอบสนอง (Responsiveness) 2) ค่านิยมประชาธิปไตย (Democratic Value) ประกอบด้วย หลักการรับผิดชอบต่อ/สามารถตรวจสอบได้ (Accountability) หลักความเปิดเผย/โปร่งใส (Transparency) หลักนิติธรรม (Rule of Law) และหลักความเสมอภาค (Equity) 3) ประชาธิปไตย (Participatory State) ประกอบด้วย หลักการกระจายอำนาจ (Decentralization) และหลักการมีส่วนร่วม/การมุ่งเน้นฉันทามติ (Participation/Consensus Oriented) 4) ความรับผิดชอบต่อ/บริการ (Administrative Responsibility) ประกอบด้วย หลักคุณธรรม/จริยธรรม (Morality/Ethics)

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

4. วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาวิจัยแบบผสม (Mixed Method) มีการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้วิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research Method) เก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถาม (Questionnaire) รวมทั้งการทำวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) การสัมภาษณ์แบบเชิงลึก (In-Depth Interview) ควบคู่กันไป ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดแนวทางในการดำเนินการวิจัย โดยมีรายละเอียดในเรื่อง การกำหนดประชากร การสุ่มกลุ่มตัวอย่าง การเก็บรวบรวมข้อมูล การจัดทำ และการวิเคราะห์ข้อมูล สถิติที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้

4.1 การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Study)

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษการวิจัยแบบสำรวจ (Survey Research) เพื่อศึกษาปัญหาและแนวทางต่อต้านการทุจริตในการจัดซื้อจัดจ้าง สำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยแห่งหนึ่ง ซึ่งสถิติที่ใช้ในการศึกษาวิจัย คือ สถิติบรรยาย (Descriptive Statistic) ได้แก่ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ในการอธิบายสภาพปัญหาและแนวทางต่อต้านการทุจริตในการจัดซื้อจัดจ้าง สำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยแห่งหนึ่ง ซึ่งเครื่องมือนี้จะช่วยอำนวยความสะดวกและทำให้สามารถเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อใช้ในการตอบวัตถุประสงค์การวิจัย โดยมีแนวทางการศึกษาและดำเนินการ ดังนี้

4.1.1 การศึกษาจากเอกสาร (Documentary Research) ได้แก่ ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้าง และแนวทางต่อต้านการทุจริตในการจัดซื้อจัดจ้าง ตลอดจนศึกษาเอกสารงานวิจัย และวิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวข้อง เพื่อสร้างกรอบแนวคิดในการวิจัย

4.1.2 สร้างแบบสอบถาม จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดตัวบ่งชี้ เพื่อจัดทำแบบสอบถาม และนำไปใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัย โดยนำส่งแบบสอบถามไปสอบถามจากกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ พนักงานที่ปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกับการจัดซื้อจัดจ้าง ของสำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยแห่งหนึ่ง การเก็บรวบรวมจากแบบสอบถามผู้วิจัยจะรับคืนแบบสอบถามทันทีหลังจากผู้เข้าร่วมวิจัยกรอกแบบสอบถามเสร็จสิ้น เพื่อนำแบบสอบถามไปทำการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์ SPSS มาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตอบวัตถุประสงค์ของงานวิจัย

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

4.2 การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Study)

การศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพนั้น มีเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือ การสัมภาษณ์แบบเชิงลึก (In-Depth Interview) ผู้วิจัยจะนำผลจากการทบทวนวรรณกรรม และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พร้อมด้วยผลการวิจัยเชิงปริมาณมาใช้ประกอบเป็นประเด็นคำถามในการสัมภาษณ์ แล้วนำผลการสัมภาษณ์ที่ได้ไปวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา โดยศึกษาตามตัวแปรต่าง ๆ ในกรอบแนวคิดเป็นแนวทางในการศึกษาวิเคราะห์ ซึ่งการศึกษารายละเอียดในเชิงคุณภาพจะแสดงให้เห็นถึงทัศนคติ ความคิดเห็น และแบบแผนพฤติกรรมที่อยู่เบื้องหลัง ที่ผู้วิจัยไม่สามารถจะหาได้จากการสัมภาษณ์ด้วยแบบสอบถาม ดังนั้นการสนทนากลุ่มจึงเป็นในลักษณะเสริมงานวิจัยแบบสำรวจให้สามารถค้นหาคำตอบที่ยังคลุมเครือ หรือไม่แน่ชัดของการวิจัยแบบสำรวจ เพื่อช่วยเสริมให้งานวิจัยสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

4.3 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ในการศึกษารุ่นนี้ประชากร คือพนักงานที่ปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกับการจัดซื้อจัดจ้าง ของสำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยแห่งหนึ่ง จำนวน 302 คน

4.4 กลุ่มตัวอย่างเชิงคุณภาพ

ในการศึกษานี้ผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มตัวอย่างเชิงคุณภาพ จำนวน 3 คน เพื่อทำการสัมภาษณ์ข้อมูล โดยในการสัมภาษณ์นั้น ผู้วิจัยเลือกแบบวิธีสัมภาษณ์แบบเชิงลึก (In-Depth Interview) ได้แก่ 1)รองอธิการบดีฝ่ายการคลัง 2) ผู้อำนวยการกองคลัง และ 3) หัวหน้างานบริหารพัสดุ

4.5 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษาวิจัยแบบผสม (Mix Method) ทั้งเชิงปริมาณ (Quantitative Study) โดยในส่วนของการศึกษาเชิงปริมาณนั้นเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือแบบสอบถาม (Questionnaires) เก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามปลายปิด และปลายเปิด เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้แสดงความคิดเห็นเพิ่มเติม และในส่วนของข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Study) ได้ทำการสัมภาษณ์แบบเชิงลึก (In-Depth Interview)

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

4.6 วิจัยเชิงปริมาณ

ได้ทำการศึกษางานวิจัย ตำรา และเอกสารวิชาการที่เกี่ยวข้องเป็นแนวทางในการ
สร้างแบบสอบถาม โดยในส่วนโครงสร้างของแบบสอบถามนั้นแบ่งออกเป็น 4 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 เป็นแบบสอบถามที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลทั่วไปในเรื่องของปัจจัยส่วนบุคคลของพนักงานของมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่ง ประกอบด้วย เพศ อายุ ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน
ระดับการศึกษา ประเภทบุคลากร และการได้รับการฝึกอบรมประจำปี

ส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัญหาในการจัดซื้อจัดจ้างตาม
พระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัย
สร้างขึ้นเอง ใช้มาตราส่วนประมาณค่า Likert ซึ่งลักษณะของข้อคำถามประกอบด้วยข้อความที่เป็น
เชิงลบ ให้ตอบในลักษณะประเมินค่า 5 ระดับ โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน เพื่อแปลความหมายของ
แบบสอบถามได้แก่ ระดับมากที่สุด ระดับมาก ระดับปานกลาง ระดับน้อย และระดับน้อยที่สุด
ประเด็นต่าง ๆ เกี่ยวกับสภาพปัญหาในการจัดซื้อจัดจ้าง ดังนี้ ประกอบด้วย วิธีประกวดราคา
อิเล็กทรอนิกส์ (e-bidding) วิธีการคัดเลือก และวิธีเฉพาะเจาะจง

ส่วนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับแนวทางการต่อต้านทุจริตในการจัดซื้อจัดจ้าง
ตามหลักธรรมาภิบาล เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง ใช้มาตราส่วนประมาณค่า Likert ซึ่ง
ลักษณะของข้อคำถามประกอบด้วยข้อความที่เป็นเชิงบวก ให้ตอบในลักษณะประเมินค่า 5 ระดับ
โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน เพื่อแปลความหมายของแบบสอบถามได้แก่ ระดับมากที่สุด ระดับมาก
ระดับปานกลาง ระดับน้อย และระดับน้อยที่สุด ประเด็นต่าง ๆ เกี่ยวกับแนวทางการต่อต้านทุจริต
ในการจัดซื้อจัดจ้างของมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่ง ดังนี้ ประกอบด้วย หลักประสิทธิภาพ (Efficiency)
หลักประสิทธิผล (Effectiveness) หลักการตอบสนอง (Responsiveness) หลักการรับผิดชอบต่อ/สามารถตรวจสอบได้ (Accountability) หลักความเปิดเผย/โปร่งใส (Transparency) หลักนิติธรรม (Rule of Law) หลักความเสมอภาค (Equity) หลักการมีส่วนร่วม/การพยายามแสวงหาฉันทามติ (Participation/Consensus Oriented) หลักการกระจายอำนาจ (Decentralization) หลักคุณธรรม/จริยธรรม (Morality/Ethics)

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ส่วนที่ 4 คำถามปลายเปิดเพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการนำหลักธรรมาภิบาลมาประยุกต์ใช้เป็นแนวทางต่อต้านการทุจริตในการจัดซื้อจัดจ้างของมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่ง

4.7 ในการวิจัยเชิงคุณภาพใช้เครื่องมือในการวิจัยคือแบบสัมภาษณ์อย่างมีโครงสร้าง (Structured Interview) โดยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (in-Depth Interview) ใช้สัมภาษณ์บุคคลที่เป็นเป้าหมายในการให้ข้อมูล (key informants)

4.8 การเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่าง มีขั้นตอนในการเก็บข้อมูลดังนี้

4.8.1 ผู้วิจัยขอหนังสืออนุญาตในการแจกแบบสอบถามจากคณบดีคณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล เพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูลแบบสอบถาม ที่สำนักงานอธิการบดีมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่ง

4.8.2 นำแบบสอบถามที่ได้มาจัดเก็บ และตรวจสอบให้มีความถูกต้องครบถ้วน จากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาจัดลำดับ และลงรหัสข้อมูล โดยข้อมูลที่ได้นั้นใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปวิเคราะห์ข้อมูลและแปลผลข้อมูล

4.8.3 การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยมีขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

4.8.3.1 ขอหนังสืออนุญาตในการสัมภาษณ์จากคณบดีคณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยแห่งหนึ่ง เพื่อขอเข้าทำการสัมภาษณ์แบบเชิงลึก (In-Depth Interview) ผู้วิจัยจะทำการสัมภาษณ์โดยใช้เวลาประมาณ 50-60 นาที เพื่อนำข้อมูลที่ได้นำไปทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา

4.8.3.2 นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาตรวจสอบ เรียบเรียง แล้วนำข้อมูลไปวิเคราะห์ เพื่อเป็นข้อมูลสนับสนุนการศึกษเชิงปริมาณ

4.8.4 การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

4.8.4.1 ข้อมูลเชิงปริมาณ เมื่อทำการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามเสร็จเรียบร้อยแล้ว นำข้อมูลที่ได้มาจัดเก็บเป็นหมวดหมู่ และแปลงข้อมูลจากแบบสอบถามที่ได้มาเป็นรหัสตัวเลข พร้อมกับบันทึกข้อมูลลงในเครื่องคอมพิวเตอร์ ข้อมูลที่เก็บรวบรวมมาได้นำมาวิเคราะห์ทางสถิติโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for window (Statistical Package for the Social Sciences)

4.8.5 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล สถิติเชิงพรรณนา (descriptive Statistics) ใช้ค่าสถิติประเภท ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เพื่ออธิบายความคิดเห็นของพนักงานที่ปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกับการจัดซื้อจัดจ้าง สังกัดสำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยแห่งหนึ่ง มีระดับความคิดเห็นต่อปัญหาในการจัดซื้อจัดจ้าง ระดับความคิดเห็นต่อแนวทางต่อต้านทุจริตในการจัดซื้อจัดจ้าง เปรียบเทียบปัญหาและแนวทางต่อต้านการทุจริตในการจัดซื้อจัดจ้างจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล สำหรับการวิเคราะห์ใช้สถิติ t-test และ F-Test โดยกำหนดค่านัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

4.8.6 ข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงอุปนัยหรือเชิงตรรก (Inductive analysis) ซึ่งเป็นการตีความสร้างข้อสรุปข้อมูลจากการสัมภาษณ์แบบเชิงลึก (In-Depth Interview) ประกอบกับการทบทวนวรรณกรรม เอกสาร งานวิจัย และแนวทางการต่อต้านการทุจริตในการจัดซื้อจัดจ้าง โดยเนื้อหาจะเกี่ยวข้องกับการศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางต่อต้านการทุจริตในการจัดซื้อจัดจ้าง ของพนักงานที่ปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกับการจัดซื้อจัดจ้างของมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่ง

5. ผลการศึกษา

5.1 ข้อมูลเชิงปริมาณ

5.1.2 ข้อมูลลักษณะส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างพนักงานที่ปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกับการจัดซื้อจัดจ้างของมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่ง ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 66.2 มีอายุระหว่าง 31-40 ปี คิดเป็นร้อยละ 38.4 ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน พบว่า ส่วนใหญ่มีระยะเวลาในการปฏิบัติงานระหว่าง 5-10 ปี คิดเป็น

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ร้อยละ 46.4 รองลงมา ระหว่าง 10-25 ปี คิดเป็นร้อยละ 27.8 และน้อยกว่า 5 ปี คิดเป็นร้อยละ 14.2 ส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า คิดเป็นร้อยละ 71.3 รองลงมาจบระดับการศึกษาระดับปริญญาโท จำนวน 64 คน คิดเป็นร้อยละ 21.2 และต่ำกว่าปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 7.3 ส่วนใหญ่เป็นพนักงานมหาวิทยาลัย คิดเป็นร้อยละ 89.7 รองลงมาเป็นลูกจ้างประจำ คิดเป็นร้อยละ 4.3 และเป็นข้าราชการ คิดเป็นร้อยละ 3.6 ส่วนใหญ่ได้เข้ารับการฝึกอบรมพัสคูป/ปี น้อยกว่า 3 ครั้ง/ปี คิดเป็นร้อยละ 86.1 รองลงมาได้เข้ารับการฝึกอบรมพัสคูป/ปี จำนวน 3-5 ครั้ง/ปี คิดเป็นร้อยละ 11.3 และจำนวน 6-10 ครั้ง/ปี คิดเป็นร้อยละ 2.6

5.1.3 ระดับของสภาพปัญหาการจัดซื้อจัดจ้าง ของมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่ง

ผลการศึกษาพบว่า ระดับสภาพปัญหาการจัดซื้อจัดจ้าง ของมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่ง โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย มีค่าเฉลี่ย 2.50 โดยวิธีการจัดซื้อจัดจ้างตามพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุ พ.ศ.2560 ที่มีสภาพปัญหามากที่สุด คือ วิธีเฉพาะเจาะจง มีค่าเฉลี่ย 2.62 ซึ่งประเด็นที่มีสภาพปัญหามากที่สุดคือ ซื้อหรือจ้างกับผู้ประกอบการรายเดิมเป็นประจำ วิธีการจัดซื้อจัดจ้างๆ ที่มีปัญหารองลงมาคือ วิธีคัดเลือก มีค่าเฉลี่ย 2.51 ซึ่งประเด็นที่มีสภาพปัญหามากที่สุด คือ การกำหนดผู้รับจ้างรายเดิมอยู่เป็นประจำ และวิธีการจัดซื้อจัดจ้างๆ ที่มีปัญหาน้อยที่สุดคือ วิธีประกวดราคาอิเล็กทรอนิกส์ (e-bidding) มีค่าเฉลี่ย 2.38 ซึ่งประเด็นที่มีสภาพปัญหามากที่สุด คือ การกำหนดขอบเขตงาน (TOR) หรือ Specification ที่ทำให้ผู้ประกอบการรายใดรายหนึ่งได้รับผลประโยชน์ เช่น มีหลักเกณฑ์หรือเงื่อนไขทั่วไปยุ่งยากเกินความจำเป็น

5.1.4 ระดับความคิดเห็นต่อแนวทางต่อต้านการทุจริตในการจัดซื้อจัดจ้าง ของมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่ง

ผลการศึกษาพบว่า ระดับของแนวทางต่อต้านการทุจริตในการจัดซื้อจัดจ้าง ของมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่ง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.33 โดยแนวทางต่อต้านการทุจริต ด้านค่านิยมประชาธิปไตย (Democratic Value) ด้านการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ (New Public Management) ด้านความรับผิดชอบทางการบริหาร (Administrative Responsibility) เป็นแนวทางต่อต้านการทุจริตในระดับมากที่สุด และด้านประชาธิปไตย (Participatory State) เป็นแนวทางต่อต้านการทุจริตในระดับมาก

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

5.1.5 เปรียบเทียบความคิดเห็นต่อสภาพปัญหาและแนวทางต่อต้านการทุจริตในการจัดซื้อจัดจ้างจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างในการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อสภาพปัญหา และแนวทางต่อต้านการทุจริตในการจัดซื้อจัดจ้างจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

ในการวิเคราะห์ความแตกต่างของสภาพปัญหา และแนวทางต่อต้านการทุจริตในการจัดซื้อจัดจ้างจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน ระดับการศึกษา ประเภทบุคคล และการเข้ารับการฝึกอบรมพหุศ/ปี พบผลการวิจัย ดังนี้

ผลการวิเคราะห์แสดงความแตกต่างทางด้านเพศของกลุ่มตัวอย่างกับสภาพปัญหา และแนวทางในการต่อต้านการจัดซื้อจัดจ้าง โดยใช้การวิเคราะห์แบบ (Independent T-test) พบว่าความคิดเห็นต่อสภาพปัญหาในการจัดซื้อจัดจ้างของกลุ่มตัวอย่างเพศชายและเพศหญิง มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ส่วนความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางในการต่อต้านการจัดซื้อจัดจ้างของกลุ่มตัวอย่างเพศชายและเพศหญิง มีความแตกต่างกัน

ผลการวิเคราะห์แสดงความแตกต่างทางด้านอายุของกลุ่มตัวอย่างกับสภาพปัญหา และแนวทางในการต่อต้านการจัดซื้อจัดจ้าง โดยใช้การวิเคราะห์แบบ (One-Way ANOVA) พบว่าความคิดเห็นต่อสภาพปัญหาในการจัดซื้อจัดจ้างของกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นแตกต่างกัน ส่วนความคิดเห็นต่อแนวทางในการต่อต้านการจัดซื้อจัดจ้างของกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุแตกต่างกัน มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

ผลการวิเคราะห์แสดงความแตกต่างทางด้านระยะเวลาในการปฏิบัติงานของกลุ่มตัวอย่างกับสภาพปัญหา และแนวทางในการต่อต้านการจัดซื้อจัดจ้าง โดยใช้การวิเคราะห์แบบ (One-Way ANOVA) พบว่า ความคิดเห็นต่อสภาพปัญหาในการจัดซื้อจัดจ้างของกลุ่มตัวอย่างที่มีระยะเวลาในการปฏิบัติงานที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นแตกต่างกัน ส่วนความคิดเห็นต่อแนวทางในการต่อต้านการจัดซื้อจัดจ้างของกลุ่มตัวอย่างที่มีระยะเวลาในการปฏิบัติงานที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นแตกต่างกัน

ผลการวิเคราะห์แสดงความแตกต่างทางด้านระดับการศึกษาของกลุ่มตัวอย่างกับสภาพปัญหา และแนวทางต่อต้านการทุจริตในการจัดซื้อจัดจ้าง โดยใช้การวิเคราะห์แบบ (One-

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

Way ANOVA) พบว่า ความคิดเห็นต่อสภาพปัญหาในการจัดซื้อจัดจ้างของกลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีความคิดเห็นแตกต่างกัน ส่วนความคิดเห็นต่อแนวทางในการต่อต้านการจัดซื้อจัดจ้างของกลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

ผลการวิเคราะห์แสดงความแตกต่างด้านประเทภนุคลากรของกลุ่มตัวอย่างกับสภาพปัญหา และแนวทางในการต่อต้านการจัดซื้อจัดจ้าง โดยใช้การวิเคราะห์แบบ (Independent T-test) พบว่า ความคิดเห็นต่อสภาพปัญหาในการจัดซื้อจัดจ้างของกลุ่มตัวอย่างพนักงานมหาวิทยาลัย และสถานะอื่น ๆ มีความคิดเห็นแตกต่างกัน ส่วนความคิดเห็นต่อแนวทางในการต่อต้านการทุจริตในการจัดซื้อจัดจ้าง ของกลุ่มตัวอย่างพนักงานมหาวิทยาลัย และสถานะอื่น ๆ มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

ผลการวิเคราะห์แสดงความแตกต่างทางด้านการเข้ารับการฝึกอบรมพัสดุ/ปีของกลุ่มตัวอย่างกับสภาพปัญหา และแนวทางในการต่อต้านการจัดซื้อจัดจ้าง โดยใช้การวิเคราะห์แบบ (Independent T-test) พบว่า ความคิดเห็นต่อสภาพปัญหาในการจัดซื้อจัดจ้างด้านการเข้ารับการฝึกอบรมพัสดุ/ปี ของกลุ่มตัวอย่างที่มีการเข้ารับการฝึกอบรมต่ำกว่า 3 ครั้ง/ปี และตั้งแต่ 3 ครั้งขึ้นไป/ปี มีความคิดเห็นแตกต่างกัน ส่วนความคิดเห็นต่อแนวทางต่อต้านการทุจริตในการจัดซื้อจัดจ้างด้านการเข้ารับการฝึกอบรมพัสดุ/ปี ของกลุ่มตัวอย่างที่มีการเข้ารับการฝึกอบรมต่ำกว่า 3 ครั้ง/ปี และตั้งแต่ 3 ครั้งขึ้นไป/ปี มีความคิดเห็นแตกต่างกัน

6. อภิปรายผลการวิจัย

6.1 ภาพรวมของระดับสภาพปัญหาการจัดซื้อจัดจ้าง ของมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่ง

ผลการศึกษาพบว่า ระดับของสภาพปัญหาการจัดซื้อจัดจ้าง ของมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่ง โดยภาพรวม ผลการศึกษาพบว่า ระดับของสภาพปัญหาการจัดซื้อจัดจ้าง ของมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่ง ตามวิธีการจัดซื้อจัดจ้างในพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริการพัสดุภาครัฐ พ.ศ.2560 โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย อภิปรายได้ว่า พนักงานที่ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้างของมหาวิทยาลัย มีการปฏิบัติงานการจัดซื้อจัดจ้างได้อย่างถูกต้องเหมาะสม มีการเปิดเผยข้อมูลการจัดซื้อจัดจ้างชนะเลิศในระบบการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐด้วยอิเล็กทรอนิกส์ (Electronic

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

Government Procurement :e-GP) ในเว็บไซต์มหาวิทยาลัย และเปิดเผย ณ สถานที่ของหน่วยงาน ตามพระราชบัญญัติ ระเบียบ กฎกระทรวง และหนังสือเวียนที่กำหนด ทำให้เกิดความโปร่งใส และตรวจสอบได้ มีการตรวจสอบการมีผลประโยชน์ร่วมกันของผู้ประกอบการ และคณะกรรมการ นอกจากนี้พนักงานที่ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้างของมหาวิทยาลัย ดำเนินการจัดซื้อจัดจ้าง โดยรักษาผลประโยชน์ของมหาวิทยาลัยเป็นสำคัญ ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางแห่งพระราชปณิธานของสมเด็จพระมหิตลาธิเบศร อดุลยเดชวิกรมพระบรมราชชนก “ขอให้ถือประโยชน์ส่วนตนเป็นที่สอง ประโยชน์ของเพื่อนมนุษย์เป็นกิจที่หนึ่ง ลากทรัพย์และเกียรติยศจะตกมาแก่ท่านเอง ถ้าท่านทรงธรรมะแห่งวิชาชีพไว้ให้บริสุทธิ์” และสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 มาตรา 8 ที่ระบุว่า การจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุของหน่วยงานของรัฐต้องก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่หน่วยงานของรัฐ และต้องสอดคล้องกับหลักการดังต่อไปนี้ (1) คุ่มค่า โดยพัสดุที่จัดซื้อจัดจ้างต้องมีคุณภาพหรือคุณลักษณะที่ตอบสนองวัตถุประสงค์ ในการใช้งานของหน่วยงานของรัฐ มีราคาที่เหมาะสม และมีแผนการบริหารพัสดุที่เหมาะสมและชัดเจน (2) โปร่งใส โดยการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุต้องกระทำโดยเปิดเผย เปิดโอกาสให้มีการแข่งขันอย่างเป็นธรรม มีการปฏิบัติต่อผู้ประกอบการทุกรายโดยเท่าเทียมกัน มีระยะเวลาที่เหมาะสม และเพียงพอต่อการยื่นข้อเสนอ มีหลักฐานการดำเนินงานชัดเจน และมีการเปิดเผยข้อมูลการจัดซื้อจัดจ้าง และการบริหารพัสดุในทุกขั้นตอน (3) มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยต้องมีการวางแผนการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุล่วงหน้า เพื่อให้การจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุเป็นไปอย่างต่อเนื่องและมีกำหนดเวลาที่เหมาะสม โดยมีการประเมินและเปิดเผยผลสัมฤทธิ์ของการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุ (4) ตรวจสอบได้ โดยมีการเก็บข้อมูลการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุอย่างเป็นระบบ เพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบ และสอดคล้องกับ ประกาศมหาวิทยาลัย เรื่องนโยบายต่อต้านคอร์รัปชัน (Anti-corruption Policy) พ.ศ.2559 ข้อกำหนดในการดำเนินการ ที่ระบุว่า ข้อ 4 เพื่อความชัดเจนในการดำเนินงานในเรื่องที่อาจมีความเสี่ยงต่อการเกิดคอร์รัปชัน ให้นำผลการปฏิบัติในเรื่องดังต่อไปนี้ด้วยความระมัดระวัง 4.1 ห้ามให้หรือรับสินบนเพื่อให้เกิดความสัมพันธ์ในการให้บริการต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัย รวมทั้งการจัดซื้อจัดจ้าง และการดำเนินงานในเรื่องต่าง ๆ เหล่านี้

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ต้องเป็นไปตามขั้นตอน และบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่เกี่ยวข้องอย่างซื่อสัตย์ โปร่งใส และเป็น
ธรรม 4.2 การให้หรือรับเงินบริจาคหรือเงินสนับสนุนต้องเป็นไปอย่างโปร่งใสและถูกต้องตาม
กฎหมาย โดยต้องมั่นใจว่าเงินบริจาคหรือเงินสนับสนุนนั้นไม่ได้ถูกนำไปใช้เพื่อเป็นข้ออ้างในการ
ตัดสินใจ 4.3 การให้หรือรับของขวัญและการเลี้ยงรับรอง ควรเป็นไปเพื่อวัตถุประสงค์ตามพันธกิจ
ของมหาวิทยาลัย มีมูลค่าที่เหมาะสมตามประเพณีนิยม และไม่ส่งผลกระทบต่อการศึกษาของ
บุคลากรอย่างมีสาระสำคัญ

6.2 ภาพรวมของระดับแนวทางต่อต้านการทุจริตในการจัดซื้อจัดจ้างของมหาวิทยาลัย
แห่งนี้

แนวทางต่อต้านการทุจริตในการจัดซื้อจัดจ้างของมหาวิทยาลัยแห่งนี้ โดย
ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด สามารถอธิบายได้ว่า มหาวิทยาลัยให้ความสำคัญกับการต่อต้านการ
ทุจริต เพื่อไม่ให้เกิดการทุจริตกลายเป็นตัวแปรสำคัญที่กุดรั้งการพัฒนาประเทศ จากดัชนีการรับรู้การ
ทุจริตประจำปี พ.ศ. 2561 ซึ่งจัดทำขึ้นโดยองค์กรเพื่อความโปร่งใสนานาชาติ (Transparency
International) ประเทศไทย ดัชนีการรับรู้การทุจริตประจำปี 61 (Corruption Perceptions Index :
CPI) ซึ่งจะเปิดเผยให้เห็นภาพลักษณ์การคอร์รัปชันในภาครัฐใน 180 ประเทศทั่วโลก ผลปรากฏว่า
ดัชนีการรับรู้คอร์รัปชันของไทยอยู่ที่อันดับ 99 หรือร่วงลง 3 อันดับ จากปี 60 ที่อยู่ในอันดับ 96
โดยมีคะแนนที่ 36 คะแนน ลดลง 1 คะแนน จากปีก่อนที่ได้คะแนน 37

มหาวิทยาลัยจึงตระหนักถึงผลกระทบต่อการทุจริตคอร์รัปชัน และเล็งเห็นว่าหลักธรร
มาภิบาลเป็นหลักการที่สำคัญ ควรยึดถือปฏิบัติ และบุคลากรนำมาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงาน
เพื่อเป็นแนวทางต่อต้านการทุจริตในการจัดซื้อจัดจ้าง โดยมหาวิทยาลัยได้จัดทำคู่มือธรรมาภิบาล
และประกาศมหาวิทยาลัยแห่งนี้ เรื่องนโยบายต่อต้านคอร์รัปชัน (Anti-corruption Policy) พ.ศ.
2559 ไว้อีกด้วย ซึ่งสอดคล้องกับ งานวิจัยของพรศักดิ์ โชติพิณิจ (2558) ปัจจัยต่อต้านการคอร์รัปชัน
ที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมกรรมการคอร์รัปชัน ในองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในภาค
ตะวันออกเฉียงเหนือ : ศึกษาในองค์การบริหารส่วนตำบล ผลการวิจัย พบว่า 1. เรื่องปัจจัยต่อต้าน
การคอร์รัปชัน ทั้งนักการเมืองและข้าราชการ (หรือนายกและ ปลัด อบต.) ปฏิบัติตามปัจจัยต่อต้าน
การคอร์รัปชันในภาพรวมในระดับสูง เรียงจากมากไปน้อย ได้แก่ การยึดหลักคุณธรรม การยึดหลัก

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ความโปร่งใส การยึดหลักถูก ตรวจสอบได้ การยึดหลักนิติธรรม การยึดหลักมีส่วนร่วม การยึดหลักความรับผิดชอบ การยึดหลักความคุ้มค่า การยึดหลักมีเหตุผล การยึดหลักความรู้ การยึดหลักพึ่งพาตนเอง การลดการผูกขาดอำนาจ การมีภูมิคุ้มกันในตัวเอง และการยึดหลักความพอเพียง

6.3 ภาพรวมของการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อสภาพปัญหาและแนวทางต่อต้านการทุจริตในการจัดซื้อจัดจ้าง จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

6.3.1 ภาพรวมของการเปรียบเทียบสภาพปัญหาในการจัดซื้อจัดจ้างจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีเพศแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อสภาพปัญหาในการจัดซื้อจัดจ้างไม่แตกต่างกัน เนื่องจากในสภาพการทำงานของบุคลากรส่วนใหญ่จะมีเพศหญิงมากกว่าเพศชาย โดยมีเพศหญิงถึง ร้อยละ 66.2 ทำให้มีความคิดเห็นเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นิชกุลธิ์ โสภาสวรรณ์ (2556) ศึกษาประสิทธิภาพการบริหารงานตามกรอบแนวคิดของ ไทเคิร์ธ ที่มีต่อประสิทธิภาพ ในการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ (e-Government Procurement) ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตจังหวัดนครสวรรค์ ผลการวิจัยพบว่า เพศไม่มีผลต่อประสิทธิภาพในการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐด้วยระบบ อิเล็กทรอนิกส์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดนครสวรรค์

ส่วนการเปรียบเทียบสภาพปัญหาในการจัดซื้อจัดจ้างจำแนกตามอายุ ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน ระดับการศึกษา ประเภทบุคลากร และการเข้ารับการศึกษาที่แตกต่างกัน กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อสภาพปัญหาในการจัดซื้อจัดจ้างแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ฉัยฐนนท ทวีสิน และธรรมพงษ์ วงษ์สวัสดิ์ (2560) ศึกษาธรรมาภิบาลในกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างและพัสดุขององค์กร บริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก ผลการวิจัย พบว่า อายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน มีความคิดเห็นต่อกระบวนการจัดซื้อจัดจ้าง และธรรมาภิบาลในกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างและพัสดุ ขององค์กรบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก แตกต่างกัน และผลการเปรียบเทียบ กระบวนการจัดซื้อจัดจ้างมีอิทธิพลต่อธรรมาภิบาลในการจัดซื้อจัดจ้างและพัสดุ ขององค์กรบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

6.3.2 ภาพรวมของการเปรียบเทียบแนวทางต่อต้านการทุจริตในการจัดซื้อจัดจ้าง จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีเพศ ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน ประเภทบุคลากร และการเข้ารับการศึกษาต่อระดับปริญญาตรี/โท ที่แตกต่างกันกลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อแนวทางการต่อต้านการทุจริตในการจัดซื้อจัดจ้างตามหลักธรรมาภิบาล ได้แก่ การบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ ค่านิยมประชาธิปไตย ประชาธิปไตย ความรับผิดชอบทางการบริหาร แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญกับงานวิจัยของอุมาพรหม ทรงวิวัฒน์ (2556) ที่ทำการวิจัยเรื่อง คุณธรรมและจริยธรรมของข้าราชการสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย พบว่า ผลการทดสอบสมมติฐานเพื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับคุณธรรม และจริยธรรมจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ ระยะเวลาการปฏิบัติงาน ประเภทตำแหน่ง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญระดับคุณธรรมและจริยธรรมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ตามทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของ Maslow เห็นว่า ความเชื่อ (beliefs) เป็นความรู้สึกรู้สึกที่บุคคลมีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง อยู่บนพื้นฐานของความรู้ ความคิดเห็น และทัศนคติ (attitudes) เป็นการประเมินความพึงพอใจหรือไม่พึงพอใจของบุคคล ความรู้สึกด้านอารมณ์ และแนวโน้มการปฏิบัติต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ดังนั้น การที่จะทำให้คนมีความเชื่อ และมีแนวทางในการต่อต้านการทุจริตในการจัดซื้อจัดจ้าง จะต้องใช้ระยะเวลาในการสร้างความเชื่อและทัศนคติดังกล่าวให้เป็นจริง

กลุ่มตัวอย่างที่มี อายุ และระดับการศึกษา ที่แตกต่างกันกลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อแนวทางการต่อต้านการทุจริตในการจัดซื้อจัดจ้างตามหลักธรรมาภิบาล ได้แก่ การบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ ค่านิยมประชาธิปไตย ประชาธิปไตย ความรับผิดชอบทางการบริหาร ไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเบญญาภา ยาโตปมา (2560) ทำการวิจัยเรื่อง การบริหารพัสดุอย่างมีประสิทธิภาพของ สำนักงานปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ผลการวิจัยพบว่าการบริหารพัสดุจำแนกตามลักษณะส่วนบุคคลแตกต่างกัน มีประสิทธิภาพในการบริหารงานพัสดุ สำนักงานปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแตกต่างกัน โดยระดับการศึกษาของกลุ่มตัวอย่างไม่มีผลต่อการบริหารงานด้านพัสดุ

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

7. ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1) จากผลการวิจัยวิธีการจัดซื้อจัดจ้างที่มีสภาพปัญหาอยู่ในระดับมากที่สุด คือวิธีเฉพาะเจาะจง โดยประเด็นที่มีสภาพปัญหามากที่สุดคือ ซื้อหรือจ้างกับผู้ประกอบการรายเดิมเป็นประจำ จึงขอเสนอแนะว่า ผู้บริหารควรวางระบบขับเคลื่อนการบังคับใช้มาตรการทางการบริหาร เช่น การจัดซื้อจัดจ้างด้วยวิธีการเฉพาะเจาะจง ต้องมีการกำหนดแนวทางปฏิบัติงานเป็นประกาศของมหาวิทยาลัยเพิ่มเติม จากพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ.2560 โดยกำหนดให้การจัดซื้อจัดจ้างด้วยวิธีเฉพาะเจาะจงต้องมีการสืบราคาจากผู้ประกอบการไม่น้อยกว่า 3 ราย เพื่อทำการเปรียบเทียบราคา ไม่ให้เกิดการซื้อหรือจ้าง ที่มีมูลค่าสูงกว่าราคากลาง หรือราคาท้องตลาด และจัดซื้อจัดจ้างกับผู้ประกอบการรายเดิมเป็นประจำ ทำให้เกิดความโปร่งใสมากขึ้น

2) จากผลการวิจัยวิธีการจัดซื้อจัดจ้างด้วยวิธีคัดเลือก ประเด็นสภาพปัญหาที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ การกำหนดผู้รับจ้างรายเดิมอยู่เป็นประจำ จึงขอเสนอแนะว่าควรมีการจัดทำประกาศแนวทางปฏิบัติงานเพิ่มเติม ในขั้นตอนจัดทำบัญชีรายชื่อผู้ประกอบการที่คณะกรรมการมีหนังสือเชิญชวน โดยต้องระบุความเชี่ยวชาญ และผลงานที่ผ่านมา พร้อมกับชื่อหน่วยงานที่เป็นคู่สัญญา ของผู้ประกอบการที่เห็นสมควรเชิญ เพื่อให้มีที่มาของการกำหนดรายชื่อผู้เห็นสมควรเชิญให้มาเสนอราคาที่มีความเหมาะสมกับงานนั้น ๆ

3) ผู้บริหารควรเพิ่มอัตราบุคลากรให้มีจำนวนเพียงพอต่อการปฏิบัติงานให้เป็นไปตามแผนการจัดซื้อจัดจ้าง รวมทั้งควรมีการวางระบบในการบริหารผลการปฏิบัติงาน และดำเนินการกับเจ้าหน้าที่ผู้ที่มีผลสัมฤทธิ์การปฏิบัติงานต่ำ เพื่อพัฒนาเจ้าหน้าที่ภายในมหาวิทยาลัยให้มีศักยภาพ และเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานการดำเนินงานของมหาวิทยาลัย

4) ผู้บริหารควรให้ความสำคัญกับการส่งเสริม และปลูกฝังพฤติกรรมกรการปฏิบัติงานอย่างซื่อสัตย์สุจริต และไม่ทนต่อการทุจริต โดยผู้บริหารหรือเจ้าหน้าที่อาวุโสในสถาบันอุดมศึกษาควรปฏิบัติตน เพื่อเป็นแบบอย่างให้แก่เจ้าหน้าที่รุ่นใหม่ให้ถือปฏิบัติตาม รวมถึง

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ควรมีการศึกษาวิเคราะห์ความเสี่ยง และการจัดการความเสี่ยงเกี่ยวกับการเกิดผลประโยชน์ทับซ้อน
ในมหาวิทยาลัย เพื่อพัฒนาไปสู่การกำหนดมาตรการป้องกันผลประโยชน์ทับซ้อน

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

1) จากผลการวิจัยวิธีการจัดซื้อจัดจ้างด้วยวิธีประกวดราคาอิเล็กทรอนิกส์ (e-bidding) ประเด็นสภาพปัญหาที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ การกำหนดขอบเขตงาน (TOR) หรือ Specification ที่ทำให้ผู้ประกอบการรายใดรายหนึ่งได้รับผลประโยชน์ จึงขอเสนอแนะว่า มหาวิทยาลัยควรมีการจัดอบรมให้ความรู้ ความเข้าใจในเรื่องการกำหนดขอบเขตงาน (TOR) หรือ Specification ให้กับพนักงานที่ปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกับการจัดซื้อจัดจ้าง

2) จากผลการวิจัยวิธีการจัดซื้อจัดจ้างด้วยวิธีเฉพาะเจาะจง ประเด็นที่มีสภาพปัญหามากที่สุดคือ ซื้อหรือจ้างกับผู้ประกอบการรายเดิมเป็นประจำ จึงขอเสนอแนะว่า ควรจัดทำคู่มือการค้นหาผู้ประกอบการที่เป็นคู่สัญญากับมหาวิทยาลัย ในระบบ MU - ERP ซึ่งสามารถค้นหาผู้ประกอบการได้หลากหลาย เพื่อเป็นข้อมูลในการสืบราคาได้

3) มหาวิทยาลัยควรเสนอให้ก่อตั้งหน่วยงานที่ทำหน้าเป็นเจ้าภาพ เพื่อเป็นหน่วยงานหลักในการขับเคลื่อนนโยบายเชิงบวกด้านการต่อต้านการทุจริต และเป็นผู้รับผิดชอบหลักในการออกแบบการหาแนวทางการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในมหาวิทยาลัย

4) มหาวิทยาลัยควรจัดอบรมหลักสูตรสำหรับผู้บริหาร และผู้ปฏิบัติงาน เกี่ยวกับการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ เพื่อให้บุคลากรภายในมหาวิทยาลัยทุกระดับมีองค์ความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาระบบงานภายในองค์กร และยกระดับธรรมาภิบาลภายในมหาวิทยาลัยให้มากขึ้นต่อไป

5) มหาวิทยาลัยควรส่งเสริมและเปิดโอกาสให้องค์กรภาคเอกชน ประชาสังคม ชุมชน ประชาชน และเครือข่ายต่าง ๆ ร่วมกันสอดส่องเฝ้าระวัง ตรวจสอบ และต่อต้านการทุจริต และประพฤติมิชอบของบุคลากรภายในมหาวิทยาลัย

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

รายการอ้างอิง

- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (สำนักงาน ก.พ.ร.) สำนักบริหารการเปลี่ยนแปลง
และนวัตกรรม. (2558). **หลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี Good Governance.**
กรุงเทพฯ: สำนักคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (สำนักงาน ก.พ.ร.) สำนัก
บริหารการเปลี่ยนแปลงและนวัตกรรม.
- กรมบัญชีกลาง. (2560). **พระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ.2560.**
กรุงเทพฯ. กระทรวงการคลัง.
- ปิยะธิดา อภัยศักดิ์. (2561). **ศึกษาแนวทางการป้องกันและปราบปรามการทุจริตคอร์รัปชันใน
หน่วยงานภาครัฐ.**
- สุรเชษฐ ลิ้มเฉลิม. (2558). **ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความตระหนักและการนำหลักธรรมาภิบาล
ไปสู่การปฏิบัติขององค์กร กรณีศึกษา เทศบาลตำบลลาดหญ้า อำเภอเมือง จังหวัด
กาญจนบุรี. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสน ศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหิดล**
- ณัฐนนท ทวีสิน, ชรรศพงศ วงษ์สวัสดิ์. (2561). **ธรรมาภิบาลในกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างและพัสดุ
ขององค์กร. วารสารวิชาการสถาบันวิชาการจัดการแห่งแปซิฟิก, 247-259.**
- ณิชกุลธิ์ โสภาสุวรรณ, วิศรา เหล่าบำรุง, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. (2556). **ประสิทธิภาพการ
บริหารงานตามกรอบแนวคิดของไลเคิร์ชที่มีต่อประสิทธิภาพ. วารสารบัณฑิตศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม, 15-27.**
- พจนีย์ บุญเจริญสุข. (2560). **การเปิดรับสื่อ ความตระหนัก และทัศนคติที่มีต่อการมีส่วนร่วมในการ
สร้างเครือข่ายต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชันในเขตกรุงเทพมหานคร. มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.**
- อุมาพรรณ ทรงวิวัฒน์. (เมษายน-มิถุนายน 2556). **คุณธรรมและจริยธรรมของข้าราชการสำนักงาน
ปลัดกระทรวงมหาดไทย. วารสารวิทยบริการ, 90-102.**

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

คุณภาพการให้บริการรถโดยสารประจำทางขององค์การขนส่งมวลชนกรุงเทพ Service Quality of Bangkok Mass Transit Authority

เบญจพร ศรีมีชัย (Benchaporn srimeechai)

รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานโยบายสาธารณะและการจัดการภาครัฐ

คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

Master of Public Administration (Public Policy and Public Management)

Faculty of Social Sciences and Humanities, Mahidol University

E-mail: ploy_oho@hotmail.com

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับคุณภาพการและเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างคุณภาพการให้บริการรถโดยสารประจำทางสาธารณะและรถโดยสารเอกชนร่วมบริการขององค์การขนส่งมวลชนกรุงเทพ รวมทั้งเพื่อศึกษาปัญหาและข้อคิดเห็นของประชาชนผู้ใช้บริการเพื่อช่วยให้องค์การขนส่งมวลชนกรุงเทพนำไปใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการให้บริการรถโดยสารเอกชนร่วมบริการในเขตกรุงเทพฯ โดยศึกษากับประชาชนผู้ใช้บริการ จำนวน 323 คน โดยใช้แบบสอบถาม และสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญซึ่งเป็นฝ่ายการเดินรถขององค์กรหรือ/และฝ่ายการเดินรถเอกชนร่วมบริการ หรือผู้แทนและตัวแทนประชาชนผู้ใช้บริการ จำนวน 12 คน สถิติที่ใช้ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และใช้การวิเคราะห์ข้อมูลแบบอุปนัยหรือเชิงตรรกะ ผลการศึกษา พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีช่วงอายุระหว่าง 21-30 ปี สถานภาพโสด มีการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า มีระดับเงินเดือนต่อเดือนระหว่าง 10,001 – 20,000 บาท เป็นข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ มีวัตถุประสงค์ในการใช้บริการเพื่อทำงาน ใช้บริการช่วงวันจันทร์-วันศุกร์ ใช้บริการ 1-3 ครั้ง/สัปดาห์ และรอใช้บริการในช่วงเช้า (04.00-12.00 น.) ซึ่งมีระดับผลการวิจัยระดับคุณภาพการให้บริการของรถโดยสารประจำทางของขสมก. ในภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง และคุณภาพการให้บริการของรถร่วมบริการสาธารณะ (เอกชน) ในภาพรวม อยู่

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาการบริการของรถโดยสารประจำทางของขสมก. มีคุณภาพมากกว่า การบริการของรถร่วมบริการสาธารณะ (เอกชน) ในทุกปัจจัย โดยคุณภาพการให้บริการของรถโดยสารประจำทางสาธารณะของขสมก. และรถโดยสารเอกชนร่วมบริการขององค์การขนส่งมวลชนกรุงเทพ ทั้ง 3 ปัจจัย มีความแตกต่างกัน พบปัญหาและข้อคิดเห็นของประชาชนผู้ใช้บริการ ได้แก่ พนักงานขับรถและพนักงานเก็บค่าโดยสารบางคนยังคงใช้วาจาที่ไม่สุภาพต่อผู้โดยสาร สภาพรถโดยสารได้ดูแลอะทะอะด้วยคราบฝุ่น เป็นต้น

คำสำคัญ: คุณภาพการให้บริการ, รถโดยสารประจำทางในกรุงเทพมหานคร

Abstract

The purposes of the study were to examine the levels of service qualities and compare the differences of service qualities between the regular buses and the private joint buses of the Bangkok Mass Transit Authority (BMTA). It also examined the problems and the suggestions of passengers (people who used bus services) to contribute to the BMTA to develop and improve service qualities of the private joint buses in Bangkok. The participants in the study were 323 passengers. The research instruments were the questionnaire and the interview. Potential participants included the bus drivers from the BMTA or/and the private joint bus transportation or the agents and the representatives of 12 passengers. Data were analyzed by means of percentage, standard deviation, and analytic induction. The findings revealed that the majority of the passengers were female and aged between 21-30 years old. They were single and held a bachelor's degree or equivalent. Their amount of salary was ranged between 10,001 – 20,000 baht per month. They were the government officials and the state

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

enterprise employees. They took the bus to go working. They used the bus service from Monday – Friday and used 1-3 rounds per week. They took the bus in the morning (04.00 – 12.00 a.m.). They rated the service qualities of bus services provided by the BMTA in general at a medium level and rated the service qualities of the private joint buses in general at a medium level. When considering the bus services provided by the BMTA, its service qualities are better than the private joint buses. Every factor, the service qualities of bus services provided by the BMTA and the Bangkok private joint buses had three different factors. The problems and suggestions from the passengers included; for example, the bus drivers and conductors used inappropriate words to the passengers and the buses looked old and dirty from dust.

Keywords: Service qualities, Regular buses in Bangkok

บทนำ

ด้วยสถานการณ์ในปัจจุบันสะท้อนให้เห็นถึงปัญหาที่เกิดขึ้นตามมาหลังจากการใช้รถใช้ถนน บนเส้นทางการจราจรติดขัด โดยพื้นที่ที่ประสบปัญหาหนักที่สุดในประเทศไทยและในโลก จากผลการสำรวจของบริษัททอม ทอม (Tom Tom) ผู้ผลิตอุปกรณ์จีพีเอสซึ่งสำรวจการจราจรใน 390 เมือง ใน 48 ประเทศ พบว่า กรุงเทพมหานคร เป็นเมืองที่มีการจราจรแออัดในชั่วโมงเร่งด่วนมากที่สุดในโลก 2 ปี ติดต่อกัน ปัญหาวิกฤตการจราจรติดขัดเหล่านี้ได้ส่งผลกระทบต่อ การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมหรือวิธีการเดินทางของคนกรุงเทพมหานคร (Reallocation) ทำให้เกิดการบิดเบือนค่าใช้จ่ายจากธุรกิจหนึ่งไปสู่ธุรกิจหนึ่ง ทำให้เกิดการบริโภคเชื้อเพลิงพลังงานที่เพิ่มขึ้น ประมาณ 6,000 ล้านบาทต่อปี อีกทั้งภาครัฐยังต้องสูญเสียงบประมาณในการลงทุนเพื่อสร้างโครงสร้างพื้นฐานเพื่อแก้ปัญหาด้านการจราจร จึงทำให้ปัญหาการจราจรติดขัดในกรุงเทพมหานคร มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นเรื่อยๆ ประชาชนในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานครส่วนใหญ่จึงหันมาใช้บริการรถ

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

โดยสารประจำทางหรือบริการสาธารณะอื่นๆ เพิ่มมากขึ้น เพื่อลดปัญหาการจราจรติดขัด ทำให้สิ้นเปลืองน้ำมันเชื้อเพลิงและเสียเวลาในการหาที่จอดรถยนต์ส่วนตัว ประกอบกับสถานะเศรษฐกิจในปัจจุบันที่ตกต่ำ ภาวะเงินเฟ้อ ค่าครองชีพที่สูงขึ้น ส่งผลทำให้ประชาชนต้องระมัดระวังเรื่องการใช้จ่ายและหันมาใช้รถโดยสารประจำทางแทนการใช้รถยนต์ส่วนตัวเพิ่มมากขึ้น (สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักงานปลัดกระทรวงคมนาคม, 2559)

จากปัญหาดังกล่าวรัฐบาลได้เห็นถึงความสำคัญในการแก้ปัญหาอย่างเร่งด่วนโดยมีการออกนโยบายที่เอื้อประโยชน์ต่อประชาชนด้านการขนส่งบริการสาธารณะ โดยสังเกตได้จากมีการกำหนดนโยบายรถเมล์ฟรีเพื่อประชาชนเป็นการแก้ไขปัญหาช่วยลดภาระค่าใช้จ่ายและตอบสนองการเข้าถึงบริการที่ประชาชนจะได้รับและลดปัญหาการจราจรที่หนาแน่น แต่ด้วยจำนวนประชากรที่มีเพิ่มมากขึ้น ส่งผลทำให้บริการรถขนส่งมวลชนที่มีอยู่ไม่เพียงพอต่อความต้องการ ผนวกกับจำนวนรถขนส่งมวลชนนั้นมีจำนวนจำกัดยังไม่สนองตอบความต้องการได้อย่างทั่วถึง อีกทั้งระยะเวลาที่กำหนดเดินรถมีการให้บริการเว้นช่วงเวลานาน และไม่สามารถกำหนดเวลาประมาณการที่แน่นอนได้ ซึ่งจากปัญหาดังกล่าว ส่งผลให้ภาคเอกชนเข้ามามีบทบาทในการให้บริการร่วมด้วย คือ รถคู่ร่วมบริการในเส้นทางต่างๆ ซึ่งมีความรวดเร็วในการเดินทาง มีความสะดวกสบายกว่ารถโดยสารประจำทางขององค์การขนส่งมวลชนกรุงเทพ แม้ว่าจะมีอัตราค่าโดยสารในราคาที่แพงกว่า และด้านความปลอดภัยในการเดินทางมีความเสี่ยงมากกว่ารถโดยสารประจำทางขององค์การขนส่งมวลชนกรุงเทพก็ตาม แต่ด้วยในช่วงเวลาที่ประชาชนมีความจำเป็นเร่งด่วน และปริมาณในการใช้บริการรถโดยสารขององค์การขนส่งมวลชนกรุงเทพมีไม่เพียงพอต่อความต้องการใช้บริการ ทำให้ประชาชนต้องเลือกใช้การบริการรถคู่ร่วมบริการและรถโดยสารเอกชนร่วมบริการประจำทางขององค์การขนส่งมวลชนกรุงเทพฯ ในการเดินทางแทน ประกอบกับการบริการของรถโดยสารขององค์การขนส่งมวลชนกรุงเทพมีคุณภาพและการให้บริการที่ยังไม่ตอบสนองความต้องการได้ตรงตามที่ประชาชนคาดหวัง จากปัญหาดังกล่าวจึงส่งผลกระทบต่อในด้านอื่นๆ ในวงกว้าง (วีรยา อุทัยรัตน์, 2556)

จากข้อมูลดังกล่าว ไปในข้างต้นเป็นจุดเชื่อมโยงสำคัญที่ก่อให้เกิดประเด็นที่น่าสนใจในการศึกษาเปรียบเทียบคุณภาพการให้บริการรถโดยสารประจำทางสาธารณะและรถโดยสาร

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

เอกชนร่วมบริการขององค์การขนส่งมวลชนกรุงเทพ เนื่องจากสถิติการรับเรื่องร้องเรียนรถตามกฎหมายว่าด้วยการขนส่งทางบก ผ่านศูนย์คุ้มครองผู้โดยสารสาธารณะ ปีงบประมาณ 2559 โดยเรียงจากมากไปน้อย ได้แก่ 1) ขับรถประมาท นำพหาคเสียว 2) ไม่หยุดรับ-ส่งผู้โดยสารที่ป้าย 3) พนักงานประจำรถแสดงกิริยาจาไม่สุภาพ 4) ให้ผู้โดยสารลงก่อนถึงจุดหมายปลายทาง และ 5) เก็บค่าโดยสารเกินอัตราที่ทางราชการกำหนด ด้วยเหตุนี้ บทสะท้อนที่พิสูจน์ให้เห็นถึงปัญหาการจราจรติดขัดในกรุงเทพมหานคร อันสืบเนื่องมาจากปัญหาเรื้อรังที่สะสมมาอย่างยาวนาน ซึ่งประชาชนส่วนใหญ่หลีกเลี่ยงและหาทางออกโดยการใช้บริการรถโดยสารประจำทาง จึงเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาคุณภาพการให้บริการรถโดยสารประจำทางในกรุงเทพมหานคร ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงผลกระทบที่เป็นตัวบ่งชี้ในเรื่องคุณภาพชีวิตของประชาชนสาเหตุเหล่านี้ถือมีส่วนสำคัญในการค้นคว้าและหาทางออกให้กับหน่วยงานภาครัฐที่รับผิดชอบกำกับดูแลในองค์การขนส่งมวลชนกรุงเทพ เพื่อนำไปพัฒนาการให้บริการรถโดยสารเอกชนร่วมบริการต่อไป

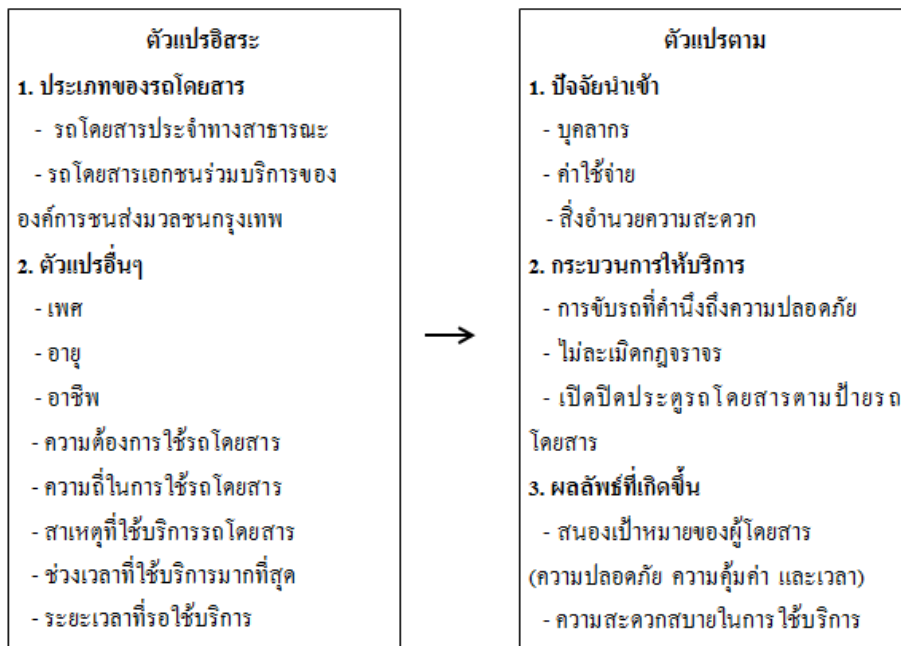
วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับคุณภาพการให้บริการรถโดยสารประจำทางสาธารณะและรถโดยสารเอกชนร่วมบริการขององค์การขนส่งมวลชนกรุงเทพ
2. เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างคุณภาพการให้บริการรถโดยสารประจำทางสาธารณะและรถโดยสารเอกชนร่วมบริการขององค์การขนส่งมวลชนกรุงเทพ
3. เพื่อศึกษาปัญหาและข้อคิดเห็นของประชาชนผู้ใช้บริการเพื่อช่วยให้้องค์การขนส่งมวลชนกรุงเทพนำไปใช้ในการปรับปรุง และพัฒนาคุณภาพการให้บริการรถโดยสารเอกชนร่วมบริการในเขตกรุงเทพฯ

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

กรอบแนวคิดในการวิจัย



ทบทวนวรรณกรรม

1. ทฤษฎีเกี่ยวกับคุณภาพในงานบริการ

1.1 ความหมายของคุณภาพในงานบริการ

Zeithaml (1988) ได้ให้ความหมายคุณภาพการบริการ (Service Quality) หมายถึง การประเมินของผู้บริโภคเกี่ยวกับความเป็นเลิศ หรือความเหนือกว่าของการบริการ

Parasuraman et al. (1988) ได้ให้ความหมายบริการที่มีคุณภาพ หมายถึง การบริการที่สอดคล้องกับความคาดหวังของผู้บริโภคอย่างสม่ำเสมอ

จารุบุญณ์ ปาณานนท์ (2533, หน้า 8-12) กล่าวว่า คุณภาพการบริการ หมายถึง บริการดี ราคาสมเหตุสมผล คุณภาพดีผู้รับบริการพอใจ การบริการที่มีคุณภาพจะเกิดความประทับใจแก่ผู้รับบริการ

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

จากการความหมายของคุณภาพการบริการดังกล่าวข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า
คุณภาพการบริการ หมายถึง ความสามารถในการให้บริการที่ตอบสนองได้ตรงกับความต้องการ
ของผู้ใช้บริการ

1.2 องค์ประกอบของคุณภาพในงานบริการ

องค์ประกอบของคุณภาพการบริการที่นักวิชาการสามารถสรุปได้ดังนี้

นักวิชาการ	คุณภาพการให้บริการ	ตัวชี้วัด
Parasuraman et al. (1985)	1. ความสามารถสัมผัสได้ (Tangibility)	สิ่งอำนวยความสะดวกเชิงกายภาพเรื่อง รูปลักษณ์ที่ปรากฏของบุคลากร
	2. ความเชื่อถือได้ (Reliability)	ความสามารถในการให้บริการได้ตรงตามสัญญา ความวางใจได้ และความถูกต้อง
	3. การสนองตอบต่อความต้องการของ ผู้รับบริการ (Responsiveness)	ความกระตือรือร้นที่จะให้ความช่วยเหลือลูกค้า และการให้บริการอย่างทันทีทันใด
	4. ความมั่นใจได้ (Assurance)	ความเข้าใจถึงความถึงความต้องการของลูกค้า ความมีอัธยาศัย และสามารถในการสร้าง ความมั่นใจให้แก่ลูกค้า
	5. ความเข้าถึงจิตใจผู้อื่น (Empathy)	การให้การดูแล ความเอาใจใส่ต่อลูกค้าอย่างเป็น พิเศษ
สมิต สัจฉกร (2542)	1. ตามความต้องการ	การให้บริการต้องคำนึงถึงผู้รับบริการ
	2. ความพอใจ	การบริการจะต้องมุ่งให้ผู้รับบริการเกิดความ พอใจ
	3. ความถูกต้องและความสมบูรณ์	ปฏิบัติโดยถูกต้องสมบูรณ์ครบถ้วน
	4. ความเหมาะสม	การให้บริการที่รวดเร็วส่งสินค้าหรือให้บริการ ตรงตามกำหนด
	5. ความรอบคอบ	ไม่ก่อผลเสียหายแก่บุคคลอื่นๆ การให้บริการใน ลักษณะใดก็ตาม จะต้องพิจารณาโดยรอบคอบ และรอบด้าน
ศิริวรรณ เสรีรัตน์	1. ไม่สามารถจับต้องได้	- สถานที่

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

นักวิชาการ	คุณภาพการให้บริการ	ตัวชี้วัด
(2541)		- บุคคล - เครื่องมืออุปกรณ์ - เครื่องมือในการติดต่อสื่อสาร - สัญลักษณ์ - ราคา
	2. ไม่สามารถแบ่งแยกการให้บริการ	เป็นลักษณะที่สำคัญของการบริการที่มีการผลิตและการบริโภคในเวลาเดียวกัน
	3. ไม่แน่นอน หรือ Service Variability	- ตรวจสอบ คัดเลือก และฝึกอบรม - สร้างความพอใจให้ลูกค้า
	4. ไม่สามารถเก็บไว้ได้	- กลยุทธ์เพื่อปรับความต้องการซื้อ - กลยุทธ์เพื่อปรับการให้บริการเสนอขาย

2. แนวคิดเกี่ยวกับการให้บริการสาธารณะ

2.1 ความหมายของบริการสาธารณะ

ปฐม มณีโรจน์ (2536) ได้ให้ความหมายของการให้บริการสาธารณะ คือ การบริการในฐานะที่เป็นหน้าที่ของ หน่วยงานที่มีอำนาจกระทำ เพื่อตอบสนองต่อความต้องการเพื่อให้เกิดความพอใจ

Verma (1986) ได้ให้ความหมายของการให้บริการสาธารณะ คือ กระบวนการให้บริการซึ่งมีลักษณะที่เคลื่อนไหวเป็นพลวัต โดยระบบการให้บริการที่ดีจะเกิดขึ้นได้ เมื่อหน่วยงานที่รับผิดชอบใช้ทรัพยากรและผลิตการบริการได้เป็นไปตามแผนงานและการเข้าถึงการรับบริการ จากความหมายดังกล่าวจะเห็นได้ว่าเป็นการพิจารณาโดยใช้แนวคิดเชิงระบบ (System Approach)

Wang (1986) ได้ให้ความหมายของการให้บริการสาธารณะ คือ การเคลื่อนย้ายเรื่องให้บริการจากจุดหนึ่งไปยังอีกจุดหนึ่ง เพื่อให้เป็นไปตามที่ต้องการ ด้วยเหตุนี้ทำให้เขามองการบริการว่ามี 4 ปัจจัยที่สำคัญคือ 1) ตัวบริการ (Services) 2) แหล่งหรือสถานที่ที่ให้บริการ (Client Groups) 3) ช่องทางในการให้บริการ (Channels) และ 4) ผู้รับบริการ (Client Groups) (พิทักษ์ ทรุษทิพย์, 2538, หน้า 30 - 35)

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ประยูร กาญจนกุล (2491) ได้กล่าวถึงแนวคิดของการให้บริการสาธารณะ ดังนี้ 1) บริการสาธารณะ เป็นกิจกรรมที่อยู่ในความอำนาจการหรือในความควบคุมของรัฐ 2) บริการสาธารณะ มีวัตถุประสงค์ในการสนองความต้องการส่วนรวมของประชาชน 3) การจัดระเบียบและวิธีดำเนินบริการสาธารณะ ย่อมจะแก้ไขเปลี่ยนแปลงได้ เสมอเพื่อให้เหมาะสมแก่ความจำเป็นแห่งกาลสมัย 4) บริการสาธารณะ จะต้องจัดดำเนินการอยู่เป็นนิจและโดยสม่ำเสมอไม่มีการหยุดชะงัก ถ้าบริการสาธารณะจะต้องหยุดชะงักลงด้วยประการใด ๆ ประชาชนย่อมได้รับความเดือดร้อนหรือได้รับความเสียหาย และ 5) เอกชนย่อมมีสิทธิ ที่จะได้รับประโยชน์จากบริการสาธารณะเท่าเทียมกัน

ส่วนปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจนั้น สามารถพิจารณาได้จากแนวคิดเกี่ยวกับหลักการของการให้บริการสาธารณะ ดังนี้

Millet (1954) กล่าวว่า เป้าหมายสำคัญของการบริการคือการสร้างความพึงพอใจในการให้บริการแก่ประชาชน โดยมีหลักหรือแนวทาง คือ 1) การให้บริการอย่างเสมอภาค (Equitable Service) 2) การให้บริการที่ตรงเวลา (Timely Service) 3) การให้บริการอย่างเพียงพอ (Ample Service) 4) การให้บริการอย่างต่อเนื่อง (Continuous Service) และ 5) การให้บริการอย่างก้าวหน้า (Progressive Service)

Verma (1986) กล่าวว่า การให้บริการที่ดีส่วนหนึ่งขึ้นกับการ เข้าถึงบริการ และ Penchansky และ Thomas (สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดอุบลราชธานี, 2550) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับการเข้าถึงการบริการ ดังนี้ 1) ความพอเพียงของบริการที่มีอยู่ (Availability) 2) การเข้าถึงแหล่งบริการได้อย่างสะดวก 3) ความสะดวก และสิ่งอำนวยความสะดวกของแหล่งบริการ (Accommodation) 4) ความสามารถของผู้รับบริการในการที่จะเสียค่าใช้จ่ายสำหรับบริการ และ 5) การยอมรับคุณภาพของบริการ (Acceptability)

Weber (1966) ได้ ให้ทัศนะเกี่ยวกับการให้บริการว่า การจะให้การบริการที่มีประสิทธิภาพและเป็นประโยชน์ต่อ ประชาชนมากที่สุด คือ การให้บริการที่ไม่คำนึงถึงตัวบุคคลหรือเป็นการให้บริการที่ปราศจากอารมณ์ ไม่มีความชอบพอสนใจเป็นพิเศษ ทุกคนได้รับการปฏิบัติเท่าเทียมกันตามหลักเกณฑ์เมื่ออยู่ในสภาพที่เหมือนกัน

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

กุลชน ธนาพงศธร (อ้างถึงใน ไพศาล ประโฑธิเทศ, 2547, หน้า 13 - 14) กล่าวว่า
หลักการให้บริการสาธารณะ ได้แก่ 1) หลักความสอดคล้องกับความต้องการของบุคคลเป็นส่วน
ใหญ่ 2) หลักความสม่ำเสมอ 3) หลักความเสมอภาค 4) หลักความปลอดภัย ค่าใช้จ่ายที่ต้องใช้ไป
ในการบริการ จะต้องไม่มากจนเกินกว่าผลที่จะ ได้รับ และ 5) หลักความสะดวก

2.2 องค์ประกอบของบริการสาธารณะ

องค์ประกอบของการบริการสามารถสรุปได้ดังตารางต่อไปนี้

นักวิชาการ	องค์ประกอบการใช้บริการ	ตัวชี้วัด
William Gilbert และ Guthrie (1977)	1. ปัจจัยนำเข้า (Inputs) หรือ ทรัพยากร	บุคลากร ค่าใช้จ่าย อุปกรณ์ และสิ่งอำนวยความสะดวก
	2. กิจกรรม (Activities) หรือ กระบวนการ (Process)	วิธีการที่จะใช้ทรัพยากร
	3. ผล (Results) หรือผลผลิต (Outputs)	สิ่งที่เกิดขึ้นหลังจากมีการใช้ทรัพยากร
	4. ความคิดเห็น (Opinions) ต่อ ผลกระทบ (Impacts)	ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบริการที่ได้รับ
สมิต สัจฉกร (2542)	1. การให้ความสนใจ	- ต้องต้อนรับอย่างอบอุ่นและข่มขำ - ต้องแสดงให้เกียรติลูกค้า - ต้องแสดงให้เห็นว่าลูกค้ามีความสำคัญ - ต้องฟังลูกค้าพูดและสนทนันท่าด้วย
	2. การให้ความใส่ใจ	- ต้องเอาใจใส่และให้บริการอย่างเท่าเทียม ถ้วนทั่ว - ต้องไม่แสดงออกอย่างเหนียวแน่น - ต้องติดตามเรื่องของลูกค้าจนสำเร็จ
	3. การบริการอย่างตั้งใจ	- ต้องมั่นใจในความถูกต้องสมบูรณ์ - ต้องจัดบริการให้ตรงเวลา

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ

ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

นักวิชาการ	องค์ประกอบการใช้บริการ	ตัวชี้วัด
		- ต้องบริการให้ลูกค้ารู้สึกคุ้มค่า
	4. การบริการอย่างเต็มใจ	- ต้องสร้างความเชื่อมั่นแก่ลูกค้าว่าจะเป็นบริการที่ได้รับประโยชน์สูงสุด - ต้องให้ความร่วมมือในการตอบสนองความต้องการ
	5. การบริการอย่างจริงใจ	- ต้องแสดงออกถึงบริการที่น่าเชื่อถือและเชื่อใจได้ - ต้องรับผิดชอบในตัวสินค้าและบริการ - ต้องให้บริการอย่างซื่อตรงและเป็นธรรม
	6. การบริการอย่างเข้าใจ	- ต้องมีความรู้ในสินค้าและบริการอย่างแท้จริง - ต้องมุ่งถึงบริการที่มีคุณภาพสูง - ต้องให้บริการอย่างถูกต้อง
	7. การบริการอย่างรู้ใจ	- ต้องสนองความต้องการของลูกค้าได้ถูกต้อง - ต้องดำเนินการอย่างรวดเร็วสมใจลูกค้า
	8. การบริการอย่างมีน้ำใจ	- ต้องให้ความเชื่อเหลืออย่างเอื้ออาทร - ต้องให้ลูกค้าได้รับคำแนะนำอย่างถูกต้องเพื่อไม่ให้เกิดความยุ่งยาก เสียหาย - ต้องให้ลูกค้าได้รับประโยชน์ทั้งด้านคุณภาพและปริมาณอย่างครบถ้วน
Jeffrey L. Brudney and Robert E. England (1979)	1.การตอบสนอง	ความสามารถในการตอบสนองต่อความต้องการ หรือข้อเรียกร้องของผู้รับบริการและการมีส่วนร่วมของประชาชน
	2. ความเสมอภาค	ความเสมอภาคในการให้บริการ

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

นักวิชาการ	องค์ประกอบการใช้บริการ	ตัวชี้วัด
	3. ความตรงเวลา	การให้บริการที่ตรงเวลา
	4. ความต่อเนื่อง	ความต่อเนื่องอย่างเพียงพอ
	5. ความก้าวหน้า	ความก้าวหน้าในการให้บริการ

3. การบริหารจัดการและกำกับดูแลรถโดยสารเอกชนร่วมบริการ พ.ศ. 2550

3.3 มาตรฐานในการให้บริการที่ผู้ประกอบการต้องปฏิบัติดังนี้

3.3.1 การประกอบการขนส่ง 1) ต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขที่องค์การกำหนดเกี่ยวกับลักษณะ ชนิดสีของรถ ตราเครื่องหมาย หมายเลขเส้นทาง หมายเลขกำกับรถ 2) ต้องไม่แก้ไขหรือเปลี่ยนแปลงที่นั่ง โดยไม่ได้รับอนุญาต 3) ต้องเดินรถให้ถูกต้องตามรายละเอียดเส้นทางที่กำหนดไว้ 4) ต้องเก็บค่าโดยสารหรือค่าบริการอื่นๆ ให้ถูกต้องตามที่กำหนดไว้ในใบอนุญาตประกอบการขนส่ง และ 5) รถที่นำไปใช้ในกิจการอื่น หรือออกนอกเส้นทางที่กำหนดไว้ในใบอนุญาต ต้องได้รับอนุญาตจากองค์การและกรมการขนส่งทางบก

3.3.2 การประกอบการเกี่ยวกับรถโดยสาร 1) ต้องมีสภาพมั่นคงแข็งแรงปลอดภัย มีอุปกรณ์ส่วนควบถูกต้องตามที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง 2) ต้องจดทะเบียนและเสียภาษีประจำปี 3) ต้องไม่แก้ไขหรือเปลี่ยนแปลงเครื่องอุปกรณ์ หรือส่วนควบของรถให้ผิดแผกแตกต่างในสาระสำคัญตามที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวงก่อนได้รับอนุญาต และ 4) ต้องติดแผ่นป้ายเลขทะเบียนเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีประจำปีที่นายทะเบียนออกให้ เครื่องหมายแสดงการจัดทำประกันภัยไว้กับตัวรถ และเครื่องหมายหรือประกาศตามที่องค์การหรือหน่วยราชการอื่นกำหนด

3.3.3 การประกอบการเกี่ยวกับผู้ประจำรถขณะปฏิบัติหน้าที่ 1) ต้องมีใบอนุญาตที่ทางราชการออกให้ และใบอนุญาตที่ผ่านการรับรองจากองค์การติดตัวขณะปฏิบัติหน้าที่ 2) ต้องไม่เสพสุราหรือของมีเมามา ยาเสพติด หรือวัตถุออกฤทธิ์ต่อประสาท 3) ต้องไม่แสดงกิริยาหรือใช้ถ้อยคำเสียดสี ดูหมิ่น ก้าวร้าว รังแก รบกวาน หยาบหยาม หรือกระทำอนาจารต่อผู้อื่น 4) ต้องรับ-ส่งผู้โดยสารให้ถึงจุดหมายปลายทาง 5) ต้องปิดประตูทุกครั้งก่อนนำรถออกจากป้ายและขณะรถวิ่งในเส้นทางและเปิดประตูเมื่อนำรถเข้าจอดที่ป้ายเรียบร้อยแล้ว (กรณีกฎหมายกำหนดให้

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

มีประตูปิด-เปิดอัตโนมัติ) 6) ต้องดูแลผู้โดยสารขึ้น-ลงก่อนออกรถ 7) ต้องไม่สูบบุหรี่บนรถ โดยสารประจำทางหรือสถานที่ตามที่กฎหมายกำหนด 8) ต้องแต่งกายให้ถูกต้องตามแบบที่องค์การกำหนด 9) ต้องหยุดรถรับ-ส่งผู้โดยสารที่มีเครื่องหมายให้หยุด เพื่อรับ-ส่ง ผู้โดยสารเมื่อปรากฏว่ามีผู้โดยสารต้องการให้หยุดรถ 10) ต้องปฏิบัติและให้ความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ขององค์การ ในการปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย 11) ต้องปฏิบัติตามพระราชบัญญัติการขนส่งทางบก

4. ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับองค์การขนส่งมวลชนกรุงเทพ (ขสมก.)

4.1 ประวัติความเป็นมาขององค์การขนส่งมวลชนกรุงเทพ

พระยาภักดีนรเศรษฐ (นายเลิศ เศรษฐบุตร) เป็นผู้ริเริ่มกิจการรถเมล์เมื่อราวปี พ.ศ. 2450 ว่างจากสะพานยศเส (กษัตริย์ศึก) ถึงประตูน้ำสระปทุม แต่เนื่องจากใช้ม้าลากจึงไม่รวดเร็ว และไม่สามารถให้ความสะดวกแก่ผู้โดยสารได้เพียงพอ ต่อมาในปี พ.ศ.2456 พระยาภักดีนรเศรษฐ จึงได้ปรับปรุงกิจการ โดยนำรถยนต์ยี่ห้อฟอร์ดมาวิ่งแทนรถเดิม และขยายเส้นทางให้ไกลขึ้นจาก ประตูน้ำสระปทุมถึงบางลำพู (ประตูใหม่ตลาดยอด) รถเมล์จึงขยายตัวอย่างกว้างขวางทั่วกรุงเทพฯ ในนามของบริษัท นายเลิศ จำกัด หรือบริษัทรถเมล์ขาว นอกจากนี้รัฐวิสาหกิจและราชการได้ทำการเดินรถ คือ เทศบาลนครกรุงเทพฯ เทศบาลนนทบุรี บริษัท ขนส่ง จำกัด (ขส.) องค์การรับส่งสินค้า และพัสดุภัณฑ์ (รสพ.) และบริษัทเอกชนอีก 24 บริษัท รวมผู้ประกอบการเดินรถโดยสารประจำทาง ในกรุงเทพฯ ขณะนั้นมีถึง 28 ราย หลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ทางราชการได้ขายรถบรรทุกให้เอกชนเป็นจำนวนมาก ซึ่งเอกชนได้นำรถบรรทุกมาดัดแปลงเป็นรถโดยสารประจำทาง มีการเลือกเส้นทางเดินรถเอง โดยไม่ให้เข้ากับเส้นทางที่มีรถรางวิ่งอย่างเสรี จึงก่อให้เกิดการแข่งขันกันขึ้น รัฐบาลจึงได้ออก พ.ร.บ. การขนส่ง ในปี พ.ศ.2497 มาควบคุมโดยกำหนดให้ผู้ประกอบการรถโดยสารประจำทางต้องขอรับใบอนุญาตประกอบการขนส่ง ในสมัยรัฐบาล ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช เป็นนายกรัฐมนตรี ได้มีมติของคณะรัฐมนตรีให้รวมรถโดยสารประจำทางในกรุงเทพมหานครเป็นบริษัทเดียวเรียกว่า บริษัท มหานครขนส่ง จำกัด เป็นรัฐวิสาหกิจประเภทบริษัท จำกัดมีรัฐถือหุ้นอยู่ 51% และเอกชนถือหุ้น 49% แต่การรวม ต่อมาในสมัยรัฐบาลของ ม.ร.ว.เสนีย์ ปราโมช จึงได้ออกพระราชกฤษฎีกาการจัดตั้งเป็นองค์การของรัฐให้ชื่อว่า "องค์การขนส่งมวลชนกรุงเทพ" เมื่อวันที่ 1 ตุลาคม 2519 โดยรวมกิจการรถโดยสารทั้งหมด จากบริษัท มหานครขนส่ง จำกัด มาขึ้นอยู่

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

กบองศ์การขนส่งมวลชนกรุงเทพ ซึ่งเป็นรัฐวิสาหกิจประเภทกิจการสาธารณูปโภค สังกัดกระทรวงคมนาคม ดังนั้น จึงกิจการเดินรถโดยสารประจำทาง จัดเป็นสาธารณูปโภคชนิดหนึ่งของรัฐที่ให้บริการแก่ประชาชนผู้มีรายได้น้อยและปานกลางเป็นหลัก การดำเนินการจึงมุ่งสนองตอบนโยบายของรัฐบาลในด้านการให้ความช่วยเหลือแก่ผู้มีรายได้น้อยโดยไม่หวังผลกำไร การจัดเก็บอัตราค่าโดยสารจึงอยู่ในอัตราต่ำกว่าต้นทุนตามที่รัฐบาลเป็นผู้กำหนดนโยบาย การให้บริการของขสมก. มุ่งในด้านความสะดวก รวดเร็ว ปลอดภัย ประหยัดค่าใช้จ่ายของประชาชนผู้ใช้บริการรถโดยสารประจำทางเป็นหลัก

4.2 วิสัยทัศน์ขององค์การขนส่งมวลชนกรุงเทพ

ขนส่งมวลชนที่ยั่งยืน บริการตามมาตรฐานสากล ประชาชนสามารถเข้าถึงการให้บริการ ประสานเชื่อมโยงโครงข่ายขนส่งมวลชนและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

4.3 พันธกิจขององค์การขนส่งมวลชนกรุงเทพ

พัฒนาระบบการให้บริการขนส่งมวลชน โดยรถโดยสารประจำทางในเขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑลอย่างยั่งยืน เพื่อให้ประชาชนสามารถเข้าถึงบริการได้ สะดวก รวดเร็ว ประหยัดและปลอดภัย รวมทั้งพัฒนาระบบการเดินรถให้เชื่อมโยงเป็นโครงข่ายกับระบบขนส่งมวลชนอื่นๆ ประยุกต์ใช้วิธีการจัดการและเทคโนโลยีที่ทันสมัย เพื่อนำไปสู่การลดต้นทุนและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ปรับปรุงโครงสร้างและการบริหารจัดการให้เอื้อต่อการปฏิบัติตามภารกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4.4 ค่านิยมขององค์การขนส่งมวลชนกรุงเทพ

4.4.1 รักองค์การ หมายถึง พนักงานทำงานอย่างทุ่มเท รับผิดชอบ ร่วมแก้ไข ปัญหา มีความรู้สึกถึงความเป็นเจ้าของรักษาภาพลักษณ์และภูมิใจในความสำเร็จขององค์การ

4.4.2 พัฒนาร่วมกัน หมายถึง จิตสำนึกของความร่วมมือ ร่วมใจเป็นหนึ่งเดียวของพนักงานทุกคน เพื่อร่วมกันพัฒนาองค์กรไปสู่ความสำเร็จที่ยั่งยืน

4.4.3 คุณธรรมนำหน้า หมายถึง การปฏิบัติตนต่อองค์กร และผู้เกี่ยวข้องด้วยความรับผิดชอบ ซื่อสัตย์โปร่งใส มีศีลธรรมทั้งต่อหน้าและลับหลัง เป็นคนดีไม่เห็นแก่ประโยชน์ของตนเองและพวกพ้อง

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

4.4.4 สร้างสรรค์บริการเพื่อสังคม หมายถึง การพัฒนารูปแบบการบริการที่ทันสมัยและมีคุณภาพ ทนต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคม ประชาชนผู้ใช้บริการได้รับประโยชน์และความพึงพอใจสูงสุดด้วยความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม

4.5 ยุทธศาสตร์ในการบริหารกิจการองค์การขนส่งมวลชนกรุงเทพ

4.5.1 ยุทธศาสตร์หลัก

ยุทธศาสตร์ที่ 1 พัฒนาคุณภาพการบริการรถโดยสารประจำทาง ให้ประชาชนได้รับความพึงพอใจเพื่อให้บรรลุภารกิจ โดยได้กำหนดมาตรการรองรับ

ยุทธศาสตร์ที่ 2 พัฒนาการบริหารงาน ให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล เพื่อให้บรรลุภารกิจ โดยได้กำหนดมาตรการรองรับ

ยุทธศาสตร์ที่ 3 บูรณาการรถโดยสารประจำทางกับระบบขนส่งมวลชนอื่นๆ เพื่อให้ประชาชนได้รับประโยชน์สูงสุดในการบริการ เพื่อบรรลุตามภารกิจได้กำหนดมาตรการรองรับ

4.5.2 ยุทธศาสตร์รอง

ยุทธศาสตร์ที่ 1 การนำหลักการตลาดมาประยุกต์ใช้กับการบริการรถโดยสารประจำทาง เพื่อให้บรรลุตามภารกิจ ได้กำหนดมาตรการรองรับ

ยุทธศาสตร์ที่ 2 พัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อรองรับระบบการใช้ตั๋วร่วม (Common Ticket) เพื่อให้บรรลุภารกิจกำหนดมาตรการรองรับ

ยุทธศาสตร์ที่ 3 การศึกษาวิจัยพัฒนาเพื่อเป็นแนวทางในการบริหาร ให้บรรลุภารกิจ ตัวอย่างเช่น

ในปัจจุบันได้มีการจัดวางแผนการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นด้านแผนยุทธศาสตร์ที่เน้นกระบวนการ ขั้นตอนการอบรมพนักงาน ตลอดจนคุณภาพการให้บริการแก่ประชาชน มีการกำหนดวัตถุประสงค์สามารถแบ่งออกเป็นด้านยุทธศาสตร์ที่สำคัญ ทั้งด้านการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันการบริหารจัดการหนี้สิน และด้านการพัฒนาองค์กร นอกจากนี้ยังมีแผนงานและโครงการต่างๆ ในการเพิ่มขีดความสามารถและศักยภาพขององค์กร เพื่อจะทำให้การบริหารงานตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนได้อย่างแท้จริง เช่น แผนงานเพิ่มคุณภาพ

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

แผนงานบริหารจัดการร่วมและรศผดกกฎหมาย แผนงานพัฒนาระบบบริหารจัดการบุคลากร เป็นต้น ซึ่งในแต่ละแผนงานจะประกอบไปด้วยแผนงานย่อยในแต่ละด้านที่ครอบคลุมถึงการดำเนินการอย่างดีที่สุด และนอกจากนี้องค์การขนส่งมวลชนกรุงเทพยังได้มีการสำรวจปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาให้เจ้าหน้าที่ลงพื้นที่พบปะประชาชนให้ได้ข้อมูลที่เป็นจริง เพื่อที่หน่วยงานจะได้กำหนดแนวทางการให้บริการให้ตรงกับสภาพปัญหาที่แท้จริง ต้องพัฒนาระบบขนส่งมวลชนให้เป็นที่ยอมรับของประชาชน คือ มีคุณภาพที่ดีและครอบคลุมทุกพื้นที่ระบบขนส่งมวลชนที่เรามีอยู่ในปัจจุบัน และสามารถเข้าถึงครอบคลุมพื้นที่ที่ประชาชนอาศัยอยู่และใกล้สถานที่ทำงาน สามารถเห็นได้ว่าระบบการขนส่งมวลชนนั้นเป็นปัจจัยพื้นฐานที่มีความสำคัญในการใช้ชีวิตประจำวัน เนื่องจากที่พักอาศัยของประชาชนส่วนใหญ่อยู่บริเวณชานเมือง และเขตปริมณฑล ดังนั้นระบบขนส่งมวลชนจึงเป็นปัจจัยแรกที่จะสนองความต้องการของประชาชนได้มากที่สุด คือ รถโดยสารประจำทางขององค์การขนส่งมวลชน และการพัฒนาระบบให้มีคุณภาพการให้บริการประชาชนครอบคลุมพื้นที่ให้มากที่สุด

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง คุณภาพการให้บริการรถโดยสารเอกชนร่วมบริการขององค์การขนส่งมวลชนกรุงเทพฯ เป็นการวิจัยปริมาณผสมผสานกับวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งได้ศึกษาเชิงสำรวจ (survey research) สำหรับตัวแปรต้น ได้แก่ ประเภทของรถโดยสาร คือ รถโดยสารประจำทางสาธารณะ และรถโดยสารเอกชนร่วมบริการขององค์การขนส่งมวลชนกรุงเทพฯ และตัวแปรอื่นๆ คือ เพศ อายุ อาชีพ ความต้องการใช้รถโดยสาร ความถี่ในการใช้รถโดยสาร สาเหตุที่ใช้บริการรถโดยสาร ช่วงเวลาที่ใช้บริการมากที่สุด และระยะเวลาที่รอใช้บริการ สำหรับตัวแปรตามประกอบด้วย ปัจจัยนำเข้า (บุคลากร ค่าใช้จ่าย และสิ่งอำนวยความสะดวก) กระบวนการให้บริการ (การขับรถที่คำนึงถึงความปลอดภัย ไม่ละเมิดกฎจราจร และเปิดปิดประตูรถโดยสารตามป้ายรถโดยสาร) และผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น (สนองเป้าหมายของผู้โดยสาร และความความสะดวกสบายในการใช้บริการ) รวมทั้งการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) เกี่ยวกับปัญหาและข้อคิดเห็นของประชาชนผู้ให้บริการเพื่อช่วยให้องค์การขนส่งมวลชนกรุงเทพฯนำไปใช้ในการปรับปรุง และ

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

พัฒนาคุณภาพการให้บริการรถโดยสารเอกชนร่วมบริการในเขตกรุงเทพฯ โดยกลุ่มตัวอย่างเชิงปริมาณในการวิจัย คือ ประชาชนผู้ใช้บริการรถโดยสารประจำทางสาธารณะและรถโดยสารเอกชนร่วมบริการขององค์การขนส่งมวลชนกรุงเทพฯ จำนวน 323 คน ส่วนกลุ่มตัวอย่างเชิงคุณภาพ คือ ฝ่ายการเดินรถขององค์กรหรือ/และฝ่ายการเดินรถเอกชนร่วมบริการ หรือผู้แทน จำนวน 2 คน และตัวแทนประชาชนผู้ใช้บริการรถโดยสารประจำทางสาธารณะและรถโดยสารเอกชนร่วมบริการขององค์การขนส่งมวลชนกรุงเทพฯ จุดละ 1 คนจากจุดสำรวจทั้ง 10 จุด จำนวน 10 คน ที่ใช้บริการทุกวัน

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาวิจัยเรื่องคุณภาพการให้บริการรถโดยสารเอกชนร่วมบริการขององค์การขนส่งมวลชนกรุงเทพฯ สามารถสรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

1. ระดับคุณภาพการให้บริการรถโดยสารประจำทางสาธารณะและรถโดยสารเอกชนร่วมบริการขององค์การขนส่งมวลชนกรุงเทพฯ

1.2 ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล

จากกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย พบว่า เพศของประชากรส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุของประชาชนส่วนใหญ่มีช่วงอายุระหว่าง 21-30 ปี ส่วนใหญ่สถานภาพโสด ระดับการศึกษาส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า ส่วนใหญ่มีระดับเงินเดือนต่อเดือนระหว่าง 10,001 – 20,000 บาท และส่วนใหญ่เป็นข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ

1.3 พฤติกรรมการใช้บริการรถโดยสารประจำทางขององค์การขนส่งมวลชนกรุงเทพฯ

จากกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย พบว่า วัตถุประสงค์ในการใช้บริการส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์ในการใช้บริการเพื่อทำงาน ช่วงเวลาในการใช้บริการส่วนใหญ่ใช้บริการช่วงวันจันทร์-วันศุกร์ ความถี่ในการใช้บริการส่วนใหญ่ใช้บริการ 1-3 ครั้ง/สัปดาห์ และระยะเวลาที่รอใช้บริการส่วนใหญ่รอใช้บริการในช่วงเช้า (04.00-12.00 น.)

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

1.4 ระดับคุณภาพการให้บริการรถโดยสารประจำทางสาธารณะและรถโดยสาร
เอกชนร่วมบริการขององค์การขนส่งมวลชนกรุงเทพ

ผลการศึกษา ระดับผลการวิจัยระดับคุณภาพการให้บริการของรถโดยสารประจำ
ทางของขสมก. ในภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง และคุณภาพการให้บริการของรถร่วมบริการ
สาธารณะ (เอกชน) ในภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาการบริการของรถโดยสาร
ประจำทางของขสมก. มีคุณภาพมากกว่าการบริการของรถร่วมบริการสาธารณะ (เอกชน) ในทุก
ปัจจัย ประกอบด้วย ปัจจัยนำเข้า กระบวนการให้บริการ และผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น

1) ปัจจัยนำเข้า ผลการศึกษา ระดับผลการวิจัยระดับคุณภาพการให้บริการของ
ปัจจัยนำเข้า คุณภาพการให้บริการของรถโดยสารประจำทางของขสมก. อยู่ในระดับมาก และ
คุณภาพการให้บริการของรถร่วมบริการสาธารณะ (เอกชน) อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาการ
บริการของรถโดยสารประจำทางของขสมก. มีคุณภาพมากกว่าการบริการของรถร่วมบริการ
สาธารณะ (เอกชน) ในทุกด้าน ประกอบด้วย ด้านบุคลากร ด้านค่าใช้จ่าย และด้านสิ่งอำนวยความสะดวก

2) กระบวนการให้บริการ ผลการศึกษา ระดับผลการวิจัยระดับคุณภาพการ
ให้บริการในกระบวนการให้บริการคุณภาพการให้บริการของรถโดยสารประจำทางของขสมก. อยู่
ในระดับ ปานกลาง และคุณภาพการให้บริการของรถร่วมบริการสาธารณะ (เอกชน) อยู่ใน
ระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาการบริการของรถโดยสารประจำทางของขสมก. มีคุณภาพมากกว่า
การบริการของรถร่วมบริการสาธารณะ (เอกชน) ในทุกด้าน ประกอบด้วย ด้านการขับรถที่
คำนึงถึงความปลอดภัย ด้านไม่ละเมิดกฎจราจร และด้านเปิดปิดประตูรถโดยสารตามป้ายรถ
โดยสาร

3) ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น ผลการศึกษา ระดับผลการวิจัยระดับผลการวิจัยระดับ
คุณภาพการให้บริการในผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น คุณภาพการให้บริการของรถโดยสารประจำทางของข
สมก. อยู่ในระดับปานกลาง⁶¹ และคุณภาพการให้บริการของรถร่วมบริการสาธารณะ (เอกชน) อยู่
ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาการบริการของรถโดยสารประจำทางของขสมก. มีคุณภาพมากกว่า

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

การบริการของรถร่วมบริการสาธารณะ (เอกชน) ในทุกด้าน ประกอบด้วย ด้านสนองเป้าหมายของ
ผู้โดยสาร (ความปลอดภัย ความคุ้มค่า และเวลา) และด้านความสะดวกสบายในการใช้บริการ

2. ความแตกต่างระหว่างคุณภาพการให้บริการรถโดยสารประจำทางสาธารณะ
และรถโดยสารเอกชนร่วมบริการขององค์การขนส่งมวลชนกรุงเทพ

ผลการศึกษา พบว่า คุณภาพการให้บริการของรถโดยสารประจำทางสาธารณะ
ของขสมก. และรถโดยสารเอกชนร่วมบริการขององค์การขนส่งมวลชนกรุงเทพ ทั้ง 3 ปีวิจัย คือ
ปีวิจัยนำเข้า กระบวนการให้บริการ และผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น มีความแตกต่างกัน

3. ปัญหาและข้อคิดเห็นของประชาชนผู้ให้บริการเพื่อช่วยให้องค์การขนส่งมวลชน
กรุงเทพนำไปใช้ในการปรับปรุง และพัฒนาคุณภาพการให้บริการรถโดยสารเอกชนร่วมบริการใน
เขตกรุงเทพฯ

3.1 ปีวิจัยนำเข้า

1) ด้านบุคลากร พบว่า คุณภาพการให้บริการของรถโดยสารประจำทาง
สาธารณะ ในการให้บริการของพนักงานขับรถและพนักงานเก็บค่าโดยสารมีความเหมาะสม
เนื่องจากการปฏิรูประบบขนส่ง ทำให้มีอบรมพนักงานให้มีความพร้อมต่อการบริการ เช่น มีความ
ยิ้มแย้มใส พุดจาสุภาพ เป็นต้น และมีความเอาใจใส่ต่อผู้โดยสาร รวมทั้งมีความกระตือรือร้นและ
ให้คำแนะนำเป็นอย่างดี พนักงานขับรถขับรถด้วยระมัดระวังคำนึงถึงความปลอดภัยของผู้โดยสาร
ส่วนการคุณภาพการให้บริการของรถโดยสารเอกชนร่วมบริการ พนักงานขับรถและพนักงานเก็บ
ค่าโดยสารส่วนใหญ่มีการบริการที่เป็นกันเองและให้คำแนะนำในการใช้บริการ แต่พนักงานขับรถ
และพนักงานเก็บค่าโดยสารบางคนยังคงใช้วาจาที่ไม่สุภาพต่อผู้โดยสาร ไม่มีความกระตือรือร้นใน
การให้บริการ และพนักงานขับรถโดยสารควรขับรถให้มีความระมัดระวังมากยิ่งขึ้น รวมทั้งไม่ค่อย
มีพนักงานตรวจตั๋ว

2) ด้านค่าใช้จ่าย พบว่า การกำหนดด้านราคาค่าโดยสารที่เหมาะสมและเป็น
ธรรมของรถโดยสารประจำทางสาธารณะ มีความคุ้มค่ากับบริการที่ได้โดยในแต่ละเส้นทางมีความ
เหมาะสมและเป็นธรรม ซึ่งมีการออกตั๋วทุกครั้งเมื่อใช้บริการรถโดยสาร รวมทั้งได้มีการยกเว้นค่า
โดยสาร ให้แก่ พระภิกษุ เป็นต้น และมีการลดหย่อนค่าโดยสารครึ่งราคา ให้แก่ ผู้สูงอายุ ผู้พิการ

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ทหารและตำรวจในเครื่องแบบ เป็นต้น ส่วนการกำหนดด้านราคาค่าโดยสารที่เหมาะสมและเป็น
ธรรมของรถโดยสารเอกชนร่วมบริการ ในการกำหนดราคาค่าโดยสารเช่นเดียวกับรถโดยสาร
ประจำทางสาธารณะขสมก. เนื่องจากรถโดยสารเอกชนร่วมบริการมีการควบคุมราคาให้เหมาะสม
และไม่มีการขาดทุนในการดำเนินงาน

3) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก พบว่า รถโดยสารประจำทางมีสภาพของรถที่
เหมาะสมต่อการให้บริการของรถโดยสารประจำทางสาธารณะ โดยสภาพรถโดยสารได้ดูแลอะ
ไหล่ด้วยคราบฝุ่นเป็นส่วนใหญ่ เนื่องด้วยมีการให้บริการตลอด จึงไม่มีเวลาทำความสะอาด และ
อุปกรณ์ภายในรถอยู่ในสภาพดี เช่น เบาะที่นั่งไม่ขาด เบาะไม่ยุบตัว เป็นต้น ส่วนใหญ่แอร์อยู่ใน
สภาพดีสามารถใช้งานได้ดี แต่รถบางคันแอร์ไม่เย็น และพัดลมและหน้าต่างไม่อยู่ในสภาพที่ใช้งาน
ได้ ส่วนรถโดยสารประจำทางมีสภาพของรถที่เหมาะสมต่อการให้บริการของรถโดยสารเอกชน
ร่วมบริการ รถโดยสารมีสภาพเท่าที่ควร สภาพรถโดยสารมีคราบฝุ่น เนื่องจากการให้บริการอย่าง
ต่อเนื่อง และพัดลมภายในรถส่วนใหญ่ไม่สามารถใช้งานได้

3.2 กระบวนการให้บริการ

1) ด้านการขับขี่คำนึงถึงความปลอดภัย พบว่า การขับรถคำนึงถึงความปลอดภัย
ปลอดภัยของผู้โดยสารของรถโดยสารประจำทางสาธารณะ พนักงานขับรถขับขี่ด้วยความไม่
ประมาท และไม่ละเมิดกฎจราจร เนื่องจากการได้มีการจัดอบรมพนักงานขับรถ ส่งผลให้การบริการ
ด้านการขับรถมีความปลอดภัย และคำนึงถึงความปลอดภัยของผู้โดยสารมากยิ่งขึ้นกว่าเดิม แต่ใน
เวลาเร่งด่วนทำให้มีจำนวนผู้โดยสารมาก ทำให้เกิดการเบียดเสียด แต่พนักงานขับรถขับขี่ด้วย
ความเร็วที่เหมาะสมไม่เร็วหรือช้าเกินไป ส่วนการขับรถคำนึงถึงความปลอดภัยของผู้โดยสารของ
รถโดยสารเอกชนร่วมบริการ พนักงานขับรถบางคนยังไม่คำนึงถึงความปลอดภัยของผู้โดยสาร ขับ
รถด้วยความประมาทและใช้ความเร็วไม่เหมาะสม เพื่อให้ทันเวลาที่กำหนด

2) ด้านไม่ละเมิดกฎจราจร พบว่า การขับรถมีมารยาทในการขับขี่ตามกฎหมายจราจร
อย่างเคร่งครัดของรถโดยสารประจำทางสาธารณะ พนักงานขับรถมีมารยาทในการขับขี่ตามกฎหมาย
จราจรอย่างเคร่งครัด และใช้ความเร็วตามที่กฎหมายกำหนด ส่วนการขับรถมีมารยาทในการขับขี่

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ตามกฎจราจรอย่างเคร่งครัดของรถโดยสารเอกชนร่วมบริการ พนักงานขับรถส่วนใหญ่ใช้ความเร็วเกินกว่าที่กำหนด และรถโดยสารปล่อยควันดำ

3) ด้านเปิดปิดประตูรถโดยสารตามป้ายรถโดยสาร พบว่า การเปิดปิดประตูรถโดยสารตามป้ายรถโดยสารของรถโดยสารประจำทางสาธารณะ พนักงานขับรถจะไม่เปิดประตูโดยสารไว้ตลอดระยะทาง และเปิดปิดประตูรถแก่ผู้โดยสารทุกป้ายรถโดยสาร รวมทั้งไม่ปล่อยให้ผู้โดยสารขึ้นลงรถโดยสารในที่ที่ไม่ใช่ป้ายรถโดยสาร ส่วนการเปิดปิดประตูรถโดยสารตามป้ายรถโดยสารของรถโดยสารเอกชนร่วมบริการ พนักงานขับรถบางคนเปิดประตูโดยสารไว้ตลอดระยะทาง และปล่อยให้ผู้โดยสารขึ้นลงรถโดยสารในที่ที่ไม่ใช่ป้ายรถโดยสาร ทำให้อาจเกิดอุบัติเหตุได้

3.3 ผลกระทบที่เกิดขึ้น

1) ด้านสนองเป้าหมายของผู้โดยสาร (ความปลอดภัย ความคุ้มค่า และเวลา) พบว่า การให้บริการสามารถตอบสนองเป้าหมายของผู้โดยสารของรถโดยสารประจำทางสาธารณะ พนักงานขับรถและพนักงานเก็บค่าโดยสารให้บริการที่ดีและมีความปลอดภัย ทั้งนี้ระยะเวลาในการรอรถโดยสารในช่วงเร่งด่วนมีระยะเวลานานกว่าปกติเล็กน้อย แต่ผู้โดยสารส่วนมากเห็นว่ามีความคุ้มค่ากับการได้ใช้รถโดยสารนี้ และมีความมั่นใจในความปลอดภัยในการใช้บริการรถโดยสาร ส่วนการให้บริการสามารถตอบสนองเป้าหมายของผู้โดยสารของรถโดยสารเอกชนร่วมบริการ พนักงานขับรถและพนักงานเก็บค่าโดยสารบางคนให้บริการที่ไม่เหมาะสมและขับรถไม่มีความปลอดภัย ระยะเวลาในการรอรถโดยสารในช่วงเร่งด่วนมีระยะเวลานานกว่าปกติ แต่ผู้โดยสารส่วนมากเห็นว่ามีความคุ้มค่า

2) ด้านความสะดวกสบายในการใช้บริการ พบว่า ความสะดวกในการใช้บริการของผู้โดยสารของรถโดยสารประจำทางสาธารณะ มีความชัดเจนของหมายเลขข้างหน้ารถ และชื่อบอกเส้นทาง แต่หมายเลขข้างรถและชื่อบอกเส้นทางบางคนยังไม่ได้รับความสะดวกเท่าที่ควร และจุดรอรับส่งผู้โดยสารมีความเหมาะสมกับความต้องการของผู้ใช้บริการ แต่มีผู้โดยสารจำนวนมากในช่วงเวลาเร่งด่วน ส่วนความสะดวกในการใช้บริการของผู้โดยสารของรถ

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

โดยสารเอกชนร่วมบริการ มีผู้โดยสารจำนวนมากในช่วงเวลาเร่งด่วน เนื่องจากมีความรวดเร็ว แต่
รถมีสภาพเก่าทำให้ไม่สะดวกมากนัก

อภิปรายผล

การอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1: เพื่อศึกษาระดับคุณภาพการให้บริการรถ
โดยสารประจำทางสาธารณะและรถโดยสารเอกชนร่วมบริการขององค์การขนส่งมวลชนกรุงเทพ
จากผลการศึกษาระดับผลการวิจัยระดับคุณภาพการให้บริการของรถโดยสารประจำทางของขสมก.
ในภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ ปานกลาง และคุณภาพการให้บริการของรถร่วมบริการ
สาธารณะ (เอกชน) ในภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ ปานกลาง เมื่อพิจารณาการบริการของรถ
โดยสารประจำทางของขสมก. มีคุณภาพมากกว่าการบริการของรถร่วมบริการสาธารณะ (เอกชน)
ในทุกปัจจัย ประกอบด้วย ปัจจัยนำเข้า กระบวนการให้บริการ และผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น

1. ปัจจัยนำเข้า ผลการศึกษา ระดับผลการวิจัยระดับคุณภาพการให้บริการของ
ปัจจัยนำเข้า คุณภาพการให้บริการของรถโดยสารประจำทางของขสมก. อยู่ในระดับมาก และ
คุณภาพการให้บริการของรถร่วมบริการสาธารณะ (เอกชน) อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาการ
บริการของรถโดยสารประจำทางของขสมก. มีคุณภาพมากกว่าการบริการของรถร่วมบริการ
สาธารณะ (เอกชน) ในทุกด้าน ประกอบด้วย ด้านบุคลากร ด้านค่าใช้จ่าย และด้านสิ่งอำนวยความสะดวก
สอดคล้องกับงานวิจัยของกรณิการ์ แสงสุริศรี (2546) ศึกษาเรื่อง ทักษะคติและพฤติกรรม
ของผู้ใช้บริการรถโดยสารร่วมบริการ องค์การขนส่งมวลชนกรุงเทพ (ขสมก.) กรณีศึกษาบริเวณ
อนุสาวรีย์ชัยสมรภูมิ พบว่า ผู้ใช้บริการมีทัศนคติอยู่ในระดับดี ในการใช้บริการรถโดยสารของ
ขสมก. และมีความพึงพอใจในการคิดค่าโดยสาร และสอดคล้องกับงานวิจัยของอคุศลย์ หะยีสะ
(2554) ศึกษาเรื่อง คุณภาพการให้บริการรถสาธารณะ กรณีศึกษา การให้บริการรถโดยสารประจำ
ทางจังหวัดนครราชสีมา พบว่า มีการออกตัวทุกครั้งในการใช้บริการมีคุณภาพอยู่ในระดับมาก และ
ราคาค่าโดยสารคุ้มค่ากับการบริการ

2. กระบวนการให้บริการ ผลการศึกษา ระดับผลการวิจัยระดับคุณภาพการ
ให้บริการในกระบวนการให้บริการคุณภาพการให้บริการของรถโดยสารประจำทางของขสมก. อยู่

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ในระดับปานกลาง และคุณภาพการให้บริการของรถร่วมบริการสาธารณะ (เอกชน) อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาการบริการของรถโดยสารประจำทางของขสมก. มีคุณภาพมากกว่าการบริการของรถร่วมบริการสาธารณะ (เอกชน) ในทุกด้าน ประกอบด้วย ด้านการขับรถที่คำนึงถึงความปลอดภัย ด้านไม่ละเมิดกฎจราจร และด้านเปิดปิดประตูรถโดยสารตามป้ายรถโดยสาร สอดคล้องกับงานวิจัยของปณิตดา ศิริวัฒน์ (2551) ศึกษาเรื่อง คุณภาพการให้บริการของรถโดยสารประจำทางเทศบาลนครเชียงใหม่ พบว่า การบวนการดำเนินงานในความเหมาะสมของช่วงเวลาเดินรถ

3. ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น ผลการศึกษา ระดับผลการวิจัยระดับผลการวิจัยระดับคุณภาพการให้บริการในผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น คุณภาพการให้บริการของรถโดยสารประจำทางของขสมก. อยู่ในระดับปานกลาง⁶¹ และคุณภาพการให้บริการของรถร่วมบริการสาธารณะ (เอกชน) อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาการบริการของรถโดยสารประจำทางของขสมก. มีคุณภาพมากกว่าการบริการของรถร่วมบริการสาธารณะ (เอกชน) ในทุกด้าน ประกอบด้วย ด้านสนองเป้าหมายของผู้โดยสาร (ความปลอดภัย ความคุ้มค่า และเวลา) และด้านความสะดวกสบายในการใช้บริการ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธีรยสัฏ์ ปานกลาง (2548) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการใช้รถโดยสารประจำทางภายใต้การกำกับดูแลขององค์การขนส่งมวลชนกรุงเทพ (ขสมก.) ในกรุงเทพมหานคร พบว่า รถโดยสารประจำทางของขสมก. มีความสะดวกสบายในการใช้บริการ และมีความตรงต่อเวลาในการให้บริการอยู่ในระดับที่สำคัญมาก

การอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2: เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างคุณภาพการให้บริการรถโดยสารประจำทางสาธารณะและรถโดยสารเอกชนร่วมบริการขององค์การขนส่งมวลชนกรุงเทพฯ ผลการศึกษา พบว่า คุณภาพการให้บริการของรถโดยสารประจำทางสาธารณะของขสมก. และรถโดยสารเอกชนร่วมบริการขององค์การขนส่งมวลชนกรุงเทพฯ ทั้ง 3 ปัจจัย คือ ปัจจัยนำเข้า กระบวนการให้บริการ และผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น มีความแตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธีรยสัฏ์ ปานกลาง (2548) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการใช้รถโดยสารประจำทางภายใต้การกำกับดูแลขององค์การขนส่งมวลชนกรุงเทพ (ขสมก.) ในกรุงเทพมหานคร

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

พบว่า ในการพิจารณาความสำคัญของส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการในแต่ละประเภท คุณภาพการให้บริการของรถโดยสารในแต่ละประเภทมีความแตกต่างกัน

การอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 3: เพื่อศึกษาปัญหาและข้อคิดเห็นของประชาชนผู้ใช้บริการเพื่อช่วยให้องค์การขนส่งมวลชนกรุงเทพมหานครนำไปใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการให้บริการรถโดยสารเอกชนร่วมบริการในเขตกรุงเทพฯ

1. ปัจจัยนำเข้า

1.1 ด้านบุคลากร พบว่า คุณภาพการให้บริการของรถโดยสารประจำทางสาธารณะ ในการให้บริการของพนักงานขับรถและพนักงานเก็บค่าโดยสารมีความเหมาะสม เนื่องจากการปฏิรูประบบขนส่ง ทำให้มีอบรมพนักงานให้มีความพร้อมต่อการบริการ เช่น มีความยิ้มแย้มใส พุดจาสุภาพ เป็นต้น และมีความเอาใจใส่ต่อผู้โดยสาร รวมทั้งมีความกระตือรือร้นและให้คำแนะนำเป็นอย่างดี พนักงานขับรถขับรถด้วยระมัดระวังคำนึงถึงความปลอดภัยของผู้โดยสาร สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปัทมา ศิริวัฒน์ (2551) ศึกษาเรื่อง คุณภาพการให้บริการของรถโดยสารประจำทางเทศบาลนครเชียงใหม่ พบว่า พนักงานส่วนใหญ่มีบุคลิกภาพในการให้บริการที่สุภาพเรียบร้อย มีอัธยาศัยไมตรี และความเต็มใจในการให้บริการ รวมทั้งมีมารยาทและใช้วาจาสุภาพในการให้บริการ ส่วนการคุณภาพการให้บริการของรถโดยสารเอกชนร่วมบริการ พนักงานขับรถและพนักงานเก็บค่าโดยสารส่วนใหญ่มีการบริการที่เป็นกันเองและให้คำแนะนำในการใช้บริการ แต่พนักงานขับรถและพนักงานเก็บค่าโดยสารบางคนยังคงใช้วาจาที่ไม่สุภาพต่อผู้โดยสาร ไม่มีความกระตือรือร้นในการให้บริการ และพนักงานขับรถโดยสารควรขับรถให้มีความระมัดระวังมากยิ่งขึ้น รวมทั้งไม่ค่อยมีพนักงานตรวจตั๋ว สอดคล้องกับงานวิจัยของ กรณ์พิทักษ์ อาสน์สุวรรณ (2557) ศึกษาเรื่อง การพัฒนาคุณภาพการให้บริการรถโดยสารสาธารณะในเขต เมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี กรณีศึกษารถสองแถว (สีน้ำเงิน) พบว่า พนักงานบางส่วนไม่สุภาพ ในการแต่งกายและการให้บริการ

1.2 ด้านค่าใช้จ่าย พบว่า การกำหนดด้านราคาค่าโดยสารที่เหมาะสมและเป็นธรรมของรถโดยสารประจำทางสาธารณะ มีความคุ้มค่ากับบริการที่ได้โดยในแต่ละเส้นทางมีความเหมาะสมและเป็นธรรม ซึ่งมีการออกตั๋วทุกครั้งเมื่อใช้บริการรถโดยสาร รวมทั้งได้มีการยกเว้นค่า

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

โดยสาร ให้แก่ พระภิกษุ เป็นต้น และมีการลดหย่อนค่าโดยสารครั้งราคา ให้แก่ ผู้สูงอายุ ผู้พิการ ทหารและตำรวจในเครื่องแบบ เป็นต้น สอดคล้องกับงานวิจัยของปัทมา ศิริวัฒน์ (2551) ศึกษา เรื่อง คุณภาพการให้บริการของรถโดยสารประจำทางเทศบาลนครเชียงใหม่ พบว่า อัตราค่าโดยสาร มีความเหมาะสมกับระยะทาง อัตราค่ารถโดยสารประจำทางมีการกำหนดไว้อย่างชัดเจน ส่วนการ กำหนดด้านราคาค่าโดยสารที่เหมาะสมและเป็นธรรมของรถโดยสารเอกชนร่วมบริการ ในการ กำหนดราคาค่าโดยสารเช่นเดียวกับรถโดยสารประจำทางสาธารณะขสมก. เนื่องจากรถโดยสาร เอกชนร่วมบริการมีการควบคุมราคาให้เหมาะสม และไม่มีการขาดทุนในการดำเนินงาน สอดคล้อง กับงานวิจัยของอดุลย์ หะยีสะ (2554) ศึกษาเรื่อง คุณภาพการให้บริการรถสาธารณะ กรณีศึกษา การ ให้บริการรถโดยสารประจำทางจังหวัดนราธิวาส พบว่า ราคาโดยสารคุ้มค่ากับบริการที่ได้รับ และ ราคาค่าโดยสารในแต่ละเส้นทางมีความเหมาะสม

1.3 ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก พบว่า รถโดยสารประจำทางมีสภาพของรถที่ เหมาะสมต่อการให้บริการของรถโดยสารประจำทางสาธารณะ โดยสภาพรถโดยสารได้ดูแลเอา ใจใส่ด้วยคราบฝุ่นเป็นส่วนใหญ่ เนื่องด้วยมีการให้บริการตลอด จึงไม่มีเวลาทำความสะอาด และ อุปกรณ์ภายในรถอยู่ในสภาพดี เช่น เบาะที่นั่งไม่ขาด เบาะไม่ยุบตัว เป็นต้น ส่วนใหญ่แอร์อยู่ใน สภาพดีสามารถใช้งานได้ดี แต่รถบางคันแอร์ไม่เย็น และพัดลมและหน้าต่างไม่อยู่ในสภาพที่ใช้งานได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปัทมา ศิริวัฒน์ (2551) ศึกษาเรื่อง คุณภาพการให้บริการของรถ โดยสารประจำทางเทศบาลนครเชียงใหม่ พบว่า เก้าอี้ที่นั่งมีระยะห่างพอดีไม่อึดอัดจนเกินไป เครื่องปรับอากาศภายในรถโดยสารให้ความเย็นแก่ผู้โดยสารอย่างทั่วถึง แต่ไม่สอดคล้องในเรื่อง ของการดูแลรักษาความสะดวกทั้งภายนอกและภายในของรถโดยสาร ส่วนรถโดยสารประจำทางมี สภาพของรถที่เหมาะสมต่อการให้บริการของรถโดยสารเอกชนร่วมบริการ รถโดยสารมีสภาพ เท่าที่ควร สภาพรถโดยสารมีคราบฝุ่น เนื่องจากให้บริการอย่างต่อเนื่อง และพัดลมภายในรถส่วน ใหญ่ไม่สามารถใช้งานได้ ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของอดุลย์ หะยีสะ (2554) ศึกษาเรื่อง คุณภาพ การให้บริการรถสาธารณะ กรณีศึกษา การให้บริการรถโดยสารประจำทางจังหวัดนราธิวาส พบว่า สภาพอุปกรณ์ส่วนควบมีครบถ้วนสามารถใช้งานได้และมีความปลอดภัยในการเดิน เช่น ยาง ระบบเบรก และระบบไฟ รวมทั้งอุปกรณ์ภายใน

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

2. กระบวนการให้บริการ

2.1 ด้านการขับเคลื่อนค่านึงถึงความปลอดภัย พบว่า การขับเคลื่อนค่านึงถึงความปลอดภัยของผู้โดยสารของรถโดยสารประจำทางสาธารณะ พนักงานขับรถขับเคลื่อนด้วยความไม่ประมาท และไม่ละเมิดกฎจราจร เนื่องจากได้มีการจัดอบรมพนักงานขับรถ ส่งผลให้การบริการด้านการขับเคลื่อนมีความปลอดภัย และค่านึงถึงความปลอดภัยของผู้โดยสารมากยิ่งขึ้นกว่าเดิม แต่ในเวลาเร่งด่วนทำให้มีจำนวนผู้โดยสารมาก ทำให้เกิดการเบียดเสียด แต่พนักงานขับรถขับเคลื่อนด้วยความเร็วที่เหมาะสมไม่เร็วหรือช้าเกินไป สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชิริยส์ ปานกลาง (2548) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการใช้รถโดยสารประจำทางภายใต้การกำกับดูแลขององค์การขนส่งมวลชนกรุงเทพ (ขสมก.) ในกรุงเทพมหานคร พบว่า ผู้ใช้บริการเห็นว่า มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินขณะใช้บริการเป็นเรื่องที่มีความสำคัญมากที่สุด ส่วนการขับเคลื่อนค่านึงถึงความปลอดภัยของผู้โดยสารของรถโดยสารเอกชนร่วมบริการ พนักงานขับรถบางคนยังไม่ค่านึงถึงความปลอดภัยของผู้โดยสาร ขับรถด้วยความประมาทและใช้ความเร็วไม่เหมาะสม เพื่อให้ทันเวลาที่กำหนด สอดคล้องกับงานวิจัยของกรณพิทักษ์ อาสน์สุวรรณ (2557) ศึกษาเรื่อง การพัฒนาคุณภาพการให้บริการรถโดยสารสาธารณะในเขต เมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี กรณีศึกษารถสองแถว (สีน้ำเงิน) พบว่า พนักงานบางส่วนขับรถเร็ว และขับรถเป็นที่น่าหวาดเสียว

2.2 ด้านไม่ละเมิดกฎจราจร พบว่า การขับเคลื่อนมีมารยาทในการขับเคลื่อนตามกฎหมายจราจรอย่างเคร่งครัดของรถโดยสารประจำทางสาธารณะ พนักงานขับรถมีมารยาทในการขับเคลื่อนตามกฎหมายจราจรอย่างเคร่งครัด และใช้ความเร็วตามที่กฎหมายกำหนด สอดคล้องกับงานวิจัยของ มริษา ไกรงู (2553) ศึกษาเรื่อง ความพึงพอใจของผู้โดยสารต่อการใช้บริการรถตู้โดยสารปรับอากาศประจำเส้นทาง กรณีศึกษา : สายกรุงเทพ - เพชรบุรี (หมายเลขเส้นทางเดินรถ 73) พบว่า พนักงานขับรถมีมารยาทในการขับเคลื่อนตามกฎหมายจราจรทำให้เกิดความปลอดภัยในการให้บริการ ส่วนการขับเคลื่อนมีมารยาทในการขับเคลื่อนตามกฎหมายจราจรอย่างเคร่งครัดของรถโดยสารเอกชนร่วมบริการ พนักงานขับรถส่วนใหญ่ใช้ความเร็วเกินกว่าที่กำหนด และรถโดยสารปล่อยควันดำ สอดคล้องกับงานวิจัยของกรณพิทักษ์ อาสน์สุวรรณ (2557) ศึกษาเรื่อง การพัฒนาคุณภาพการให้บริการรถโดยสารสาธารณะ

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ในเขต เมืองพัทธา จังหวัดชลบุรี กรณีศึกษารถสองแถว (สีน้ำเงิน) พบว่า พนักงานบางส่วนฝ่าฝืนกฎจราจร เช่น ฝ่าไฟแดง ข้นนอกเลนที่กำหนด เป็นต้น

2.3 ด้านเปิดปิดประตูรถโดยสารตามป้ายรถโดยสาร พบว่า การเปิดปิดประตูรถโดยสารตามป้ายรถโดยสารของรถโดยสารประจำทางสาธารณะ พนักงานขับรถจะไม่เปิดประตูโดยสารไว้ตลอดระยะทาง และเปิดปิดประตูรถแก่ผู้โดยสารทุกป้ายรถโดยสาร รวมทั้งไม่ปล่อยให้ผู้โดยสารขึ้นลงรถโดยสารในที่ที่ไม่ใช่ป้ายรถโดยสาร สอดคล้องกับงานวิจัยของปัทมา ศิริวัฒน์ (2551) ศึกษาเรื่อง คุณภาพการให้บริการของรถโดยสารประจำทางเทศบาลนครเชียงใหม่ พบว่า พนักงานขับรถจอร์รถรับส่งผู้โดยสารตรงจุดรับส่งผู้โดยสาร (ป้ายรถเมล์) ส่วนการเปิดปิดประตูรถโดยสารตามป้ายรถโดยสารของรถโดยสารเอกชนร่วมบริการ พนักงานขับรถบางคนเปิดประตูโดยสารไว้ตลอดระยะทาง และปล่อยให้ผู้โดยสารขึ้นลงรถโดยสารในที่ที่ไม่ใช่ป้ายรถโดยสาร ทำให้อาจเกิดอุบัติเหตุได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของกรณพิทักษ์ อาสน์สุวรรณ (2557) ศึกษาเรื่อง การพัฒนาคุณภาพการให้บริการรถโดยสารสาธารณะในเขต เมืองพัทธา จังหวัดชลบุรี กรณีศึกษารถสองแถว (สีน้ำเงิน) พบว่า พนักงานบางส่วนจอร์รถรับส่งผู้โดยสารนอกป้าย

3. ผลกระทบที่เกิดขึ้น

3.1 ด้านสนองเป้าหมายของผู้โดยสาร (ความปลอดภัย ความคุ้มค่า และเวลา) พบว่า การให้บริการสามารถตอบสนองเป้าหมายของผู้โดยสารของรถโดยสารประจำทางสาธารณะ พนักงานขับรถและพนักงานเก็บค่าโดยสารให้บริการที่ดีและมีความปลอดภัย ทั้งนี้ระยะเวลาในการรอรถโดยสารในช่วงเร่งด่วนมีระยะเวลานานกว่าปกติเล็กน้อย แต่ผู้โดยสารส่วนมากเห็นว่ามีความคุ้มค่ากับการได้ใช้รถโดยสารนี้ และมีความมั่นใจในความปลอดภัยในการใช้บริการรถโดยสาร สอดคล้องกับงานวิจัยของกรณิการ์ แสงสุริศรี (2546) ศึกษาเรื่อง ทักษะคติและพฤติกรรมของผู้ใช้บริการรถผู้โดยสารร่วมบริการ องค์การขนส่งมวลชนกรุงเทพ (ขสมก.) กรณีศึกษาบริเวณอนุสาวรีย์ชัยสมรภูมิ พบว่า การให้บริการวิ่งเส้นทางที่กำหนดไว้ การกำหนดเวลาในการเดินทางเพื่อไปถึงจุดหมายปลายทางอยู่ในระดับดี ส่วนการให้บริการสามารถตอบสนองเป้าหมายของผู้โดยสารของรถโดยสารเอกชนร่วมบริการ พนักงานขับรถและพนักงานเก็บค่าโดยสารบางคนให้บริการที่ไม่เหมาะสมและขับรถไม่มีความปลอดภัย ระยะเวลาในการรอรถโดยสารในช่วง

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

เร่งด่วนมีระยะเวลานานกว่าปกติ แต่ผู้โดยสารส่วนมากเห็นว่ามีค่า สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชีรยสภ์ ปานกลาง (2548) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการใช้รถโดยสารประจำทางภายใต้การกำกับดูแลขององค์การขนส่งมวลชนกรุงเทพ (ขสมก.) ในกรุงเทพมหานคร พบว่า รถโดยสารประจำทางสาธารณะไม่เพียงพอต่อการให้บริการ จึงต้องมีการนำรถโดยสารร่วมบริการมาให้บริการภายใต้การกำกับดูแลของขสมก. เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมในภาคเอกชนและมีความคุ้มค่าในสภาพเศรษฐกิจ

3.2 ด้านความสะดวกสบายในการใช้บริการ พบว่า ความสะดวกในการใช้บริการของผู้โดยสารของรถโดยสารประจำทางสาธารณะ มีความชัดเจนของหมายเลขขี้น้ำรถและชื่อบอกเส้นทาง แต่หมายเลขขี้น้ำรถและชื่อบอกเส้นทางบางคันยังไม่ได้รับความสะดวกเท่าที่ควร และจุดรอรับส่งผู้โดยสารมีความเหมาะสมกับความต้องการของผู้ใช้บริการ แต่มีผู้โดยสารจำนวนมากในช่วงเวลาเร่งด่วน ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปัทมา ศิริวัฒน์ (2551) ศึกษาเรื่อง คุณภาพการให้บริการของรถโดยสารประจำทางเทศบาลนครเชียงใหม่ พบว่า ความเหมาะสมของจำนวนรถที่ให้บริการเพียงพอต่อผู้ใช้บริการ ส่วนความสะดวกในการใช้บริการของผู้โดยสารของรถโดยสารเอกชนร่วมบริการ มีผู้โดยสารจำนวนมากในช่วงเวลาเร่งด่วน เนื่องจากมีความรวดเร็ว แต่รถมีสภาพเก่าทำให้ไม่สะดวกมากนัก สอดคล้องกับงานวิจัยของ กรณ์พิทักษ์ อาสน์สุวรรณ (2557) ศึกษาเรื่อง การพัฒนาคุณภาพการให้บริการรถโดยสารสาธารณะในเขตเมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี กรณีศึกษารถสองแถว (สีน้ำเงิน) พบว่า มีรถจำนวนมากในช่วงเวลากลางวัน แต่ไม่เพียงพอในช่วงเวลาเร่งด่วน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

ผู้วิจัยขอเสนอแนะจากผลการวิจัยโดยจำแนกเป็น 2 ลักษณะ คือ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย และข้อเสนอแนะปฏิบัติการ

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

1.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1) ด้านบุคลากร องค์กรขนส่งมวลชนกรุงเทพฯ ควรมีนโยบายการควบคุม และการออกกฎระเบียบทางวิจัยให้ครอบคลุมทั้งพนักงานขับรถและพนักงานเก็บค่าโดยสารของรถ โดยสารประจำทางสาธารณะและรถโดยสารเอกชนร่วมบริการ ให้เป็นไปในแนวทางเดียวกัน เพื่อให้ง่ายต่อการควบคุมดูแลการปฏิบัติงาน

2) ด้านสภาพรถโดยสาร ทั้งรถโดยสารประจำทางสาธารณะและรถโดยสาร เอกชนร่วมบริการ องค์กรขนส่งมวลชนกรุงเทพฯ ควรมีการออกนโยบายในการจัดซื้อ ซ่อมแซม และปรับปรุง เพื่อให้สามารถควบคุมคุณภาพของสภาพรถให้เหมาะสมต่อการให้บริการ และเกิดความสะอาดสบายในการใช้บริการของประชาชน

3) ด้านค่าราคา ทั้งรถโดยสารประจำทางสาธารณะและรถโดยสารเอกชนร่วม บริการควรกำหนดราคามาตรฐาน เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมต่อผู้ใช้บริการ และให้เกิดความคุ้มค่า นอกจากนี้ต้องคำนึงถึงผลประโยชน์ของกิจการ เพื่อไม่ให้ภาครัฐรับภาระเงินเกิดการขาดทุน

1.2 ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

1) องค์กรขนส่งมวลชนกรุงเทพฯ ควรมีการอบรม หรือจัดกิจกรรมให้แก่ บุคลากรภายใต้การควบคุมขององค์กรขนส่งมวลชนกรุงเทพฯ และเอกชนที่อยู่ภายใต้การควบคุม ขององค์กรขนส่งมวลชนกรุงเทพฯ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้เข้าใจในงานบริการมากยิ่งขึ้น

2) ผู้บริหารในหน่วยงาน ควรผลักดันให้บุคลากรในหน่วยงานบริการ ปรับเปลี่ยนการให้บริการให้มีพฤติกรรมและทัศนคติที่ดีต่อผู้รับบริการ เพื่อสร้างความประทับใจ และความพึงพอใจต่อการใช้บริการ

3) องค์กรขนส่งมวลชนกรุงเทพฯ ควรมีการระบุเส้นทางที่ชัดเจนทั้งด้านหน้า และด้านข้างรถ เพื่อให้ผู้รับบริการเกิดความสะอาดสบายในการใช้บริการ และป้องกันการเกิดความ สับสนในการใช้บริการ รวมทั้งควรมีเจ้าหน้าที่ประจำจุดที่มีผู้โดยสารใช้บริการมาก เพื่อสามารถให้ ข้อมูลได้อย่างมีประสิทธิภาพ

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ผู้วิจัยขอเสนอแนะแนวทางสำหรับผู้สนใจที่จะทำการวิจัยในครั้งต่อไป ดังนี้

2.1 ควรมีการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยวิธีการอื่นๆ นอกจากการใช้แบบสอบถาม การใช้การสัมภาษณ์ และการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม เช่น การสนทนากลุ่มย่อย การสังเกตแบบมีส่วนร่วม เป็นต้น และควรมีการเพิ่มระยะเวลาในการรวบรวมข้อมูล เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างที่ครอบคลุมและมีความแม่นยำมากยิ่งขึ้น

2.2 ควรมีการศึกษาเชิงเปรียบเทียบระหว่างพื้นที่ในจังหวัดอื่นๆ เพื่อสะท้อนให้เห็นถึงปัญหาและข้อคิดเห็นของประชาชนผู้ใช้บริการในทั้งประเทศ

รายการอ้างอิง

- กรณ์พิทักษ์ อาสน์สุวรรณ. (2557). *การพัฒนาคุณภาพการให้บริการรถโดยสารสาธารณะในเขตเมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี กรณีศึกษารถสองแถว (สีน้ำเงิน)*. ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารทั่วไป, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- กรมการขนส่งทางบก. (2559). *รายงานสถิติการขนส่ง ประจำปี 2559*. กรุงเทพฯ: กองแผนงาน กลุ่มสถิติการขนส่ง.
- กรรณิการ์ แสงสุริศรี. (2546). *ทัศนคติและพฤติกรรมของผู้ใช้บริการรถตู้โดยสารร่วมบริการองค์การขนส่งมวลชนกรุงเทพ (ขสมก.) กรณีศึกษาบริเวณอนุสาวรีย์ชัยสมรภูมิ*. ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการตลาด, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- จารุบุณณ์ ปาณานนท์. (2533). *การสร้างสรรคจุดหมายปลายทางการท่องเที่ยวที่มีคุณภาพ*. *อุตสาหกรรมท่องเที่ยว*, 2(9), 8-12.
- ธีรยสดี ปานกลาง. (2548). *ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการใช้รถโดยสารประจำทางภายใต้การกำกับดูแลขององค์การขนส่งมวลชนกรุงเทพ (ขสมก.) ในกรุงเทพมหานคร*. ปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ธุรกิจ, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

- ปฐม มณีโรจน์. (2536). *ทฤษฎีรัฐประศาสนศาสตร์*. กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ประยูร กาญจนกุล. (2491). *กฎหมายปกครอง*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ปัทมา ศิริวัฒน์. (2551). *คุณภาพการให้บริการของรถโดยสารประจำทางเทศบาลนครเชียงใหม่*.
ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาบริหารการพัฒนา, มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- พิทักษ์ ตรีหิม. (2538). *ความพึงพอใจของประชาชนต่อระบบและกระบวนการให้บริการของ
กรุงเทพมหานคร ศึกษาเฉพาะกรณีสำนักงานเขตยานนาวา*. ปริญญาศิลปศาสตรมหา
บัณฑิต, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ไพศาล ประโทธิเทพ. (2547). *การศึกษาคำเนินงานสำนักพัฒนาสังคมและสวัสดิการ จังหวัด
อุบลราชธานี*. ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชานโยบายสาธารณะ,
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- มริษา ไกรง. (2553). *ความพึงพอใจของผู้โดยสารต่อการให้บริการรถตู้โดยสารปรับอากาศประจำ
เส้นทาง กรณีศึกษา : สายกรุงเทพ - เพชรบุรี (หมายเลขเส้นทางเดินรถ 73)*. ปริญญา
บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- วีรยา อุทัยรัตน์. (2559). *การวิเคราะห์ความปลอดภัยรถตู้โดยสารสาธารณะ*. ปริญญาวิทยาศาสตร
มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยบูรพา
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์. (2541). *กลยุทธ์การตลาด: การบริหารการตลาดและกรณีศึกษา*. กรุงเทพฯ:
บริษัท ดวงกลมสมัย จำกัด.
- ศูนย์วิจัยกสิกรไทย. (2559). *วิกฤตจรรยาตติษัด: ผลกระทบต่อเศรษฐกิจ & วิถีชีวิตคนกรุงเทพฯ*.
ฉบับส่งสื่อมวลชน. 22(2771), 1-6.
- สมิต ธีษณุกร. (2542). *การประเมินผลการปฏิบัติงาน: แนวความคิด หลักการวิธีการและ
กระบวนการ*. กรุงเทพฯ: สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี (ไทย-ญี่ปุ่น).
- สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดอุบลราชธานี. (2550). *การประเมินความ
พึงพอใจต่อการให้บริการของสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
จังหวัดอุบลราชธานี*. อุบลราชธานี: สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักงานปลัดกระทรวงคมนาคม, (2559). *แผนยุทธศาสตร์
กระทรวงคมนาคม พ.ศ.2560-2564*. กรุงเทพฯ: บริษัท ทรานส์คอนซัลท์ จำกัด.

อดุลย์ หะยีสะ. (2554). *คุณภาพการให้บริการรถสาธารณะ กรณีศึกษา การให้บริการรถโดยสาร
ประจำทางจังหวัดนครราชสีมา*. ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชารัฐ
ประศาสนศาสตร์, มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

Brudney, Jeffrey L., & Robert E. England. (1979). *Implementation*. Berkeley: University of
California Press.

Millet. (1954). *Management in the Public Service : The quest for effective performance*. New
York: McGraw-Hill Book.

Parasuraman, A., Zeithaml, V. A., & Berry, L. L. (1985). A Conceptual Model of Service Quality
and Its Implications for Future Research. *Journal of Marketing*, 49, pp. 41 - 50.

Parasuraman, A., Zeithaml, V. A., & Berry, L. L. (1988). *Delivery Quality Service: Balancing
Customer Perceptions and Expectations*. New York: Free Press.

Verma, B. M. (1986). *Social Justice and Panchyati Raj*. New Dehli: Naurang Rai for Mittal
Publications.

Wang, I. J. (1986). *Delivery of Public Services in Asian Countries: Cases in Development
Administration*. Bangkok: Thammasart University.

Weber, M. (1966). *The Theory of Social and Economic Organization*. Trans. By A.M. Henderson
and Talcott Person (4th ed.). New York: The Free Press.

Lucy, William H., Gilbert, Dennis and Birkhead, Guthrie S. (1977) *Equity in Local Service
Distribution*. *Public Administration Review*. November/December 1977: 687-697

Zeithaml, V. A. (1988). *Delivering Quality Service, Balancing Customer Perceptions and
Expectations*. New York: The Free Press.

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

**การพัฒนาโปรแกรมทะเบียนสิ่งก่อสร้าง ครุภัณฑ์ และวัสดุ
ของศูนย์สัตว์ทดลองแห่งชาติ มหาวิทยาลัยมหิดล**
**The Development program for Asset Management of the
National Laboratory Animal Center, Mahidol University**

อรอริย์ อุชม (Ornaree U-chom)

เจ้าหน้าที่ระบบงานคอมพิวเตอร์ ศูนย์สัตว์ทดลองแห่งชาติ มหาวิทยาลัยมหิดล
Computer Programmer, National Laboratory Animal Center, Mahidol University

พัชรินทร์ สายขุน (Patcharin Saikhun)

นักวิชาการพัสดุ ศูนย์สัตว์ทดลองแห่งชาติ มหาวิทยาลัยมหิดล
Supply Analyst, National Laboratory Animal Center, Mahidol University

สมบูรณ์ มาตรฐานศรี (Somboon Martsri)

นักวิชาการโสตทัศนศึกษา ศูนย์สัตว์ทดลองแห่งชาติ มหาวิทยาลัยมหิดล
Audio-Visual Technical Officer, National Laboratory Animal Center, Mahidol University

บทคัดย่อ

โปรแกรมทะเบียนสิ่งก่อสร้าง ครุภัณฑ์ และวัสดุ ของศูนย์สัตว์ทดลองแห่งชาติ นี้ พัฒนาขึ้นเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการตรวจสอบทะเบียนสิ่งก่อสร้าง ครุภัณฑ์ และวัสดุ ของศูนย์ สัตว์ทดลองแห่งชาติ ที่ได้รับจากแหล่งทุนภายนอก โดยได้ทำการเปรียบเทียบขั้นตอนการ ปฏิบัติงานของระบบงานเดิมที่ไม่มีโปรแกรม กับระบบใหม่ที่ใช้โปรแกรมทะเบียนสิ่งก่อสร้าง ครุภัณฑ์ และวัสดุฯ โดยใช้แนวคิดวงจรการพัฒนาระบบ SDLC (System Development Life Cycle) เป็นแนวทางในการศึกษา โดยโปรแกรมทะเบียนสิ่งก่อสร้าง ครุภัณฑ์ และวัสดุฯ นี้ พัฒนามาจาก โปรแกรมสำเร็จรูป Microsoft Access 2010 ซึ่งมีการประเมินผลด้วยวิธีการประเมินแบบการ สังเกตการณ์ โดยทำการบันทึก พบว่าโปรแกรมทะเบียนสิ่งก่อสร้าง ครุภัณฑ์ และวัสดุฯ สามารถ

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

อำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ ในด้านการลดระยะเวลาในการตรวจสอบ
ครุภัณฑ์ที่ได้รับจากแหล่งทุนภายนอกประจำปี ลดลงร้อยละ 57.14 ด้านการลดการใช้ทรัพยากร
กระดาษ ลดลงร้อยละ 66.67 และด้านความถูกต้องและความครบถ้วนของข้อมูล มีความถูกต้องและ
ความครบถ้วนของข้อมูลร้อยละ 100

คำสำคัญ : การพัฒนาระบบ, ศูนย์สัตว์ทดลองแห่งชาติ

Abstract

This registration program of construction, durable articles and materials of the National Laboratory Animal Center was developed to increase the registration list of external source construction, durable items and materials examination efficiency. By comparing the operation of the original working system with the new one that uses the registration program by using the concept of SDLC (System Development Life Cycle) as a guideline. This program was developed from the Microsoft Access 2010 software, which was evaluated with an observer assessment method. By recording found that the registration program can facilitate the operation of the staff, the time needed to examine external source durable items has been decreased by 57.14% annually, reduced the quantity 66.67% of paper used and increased the accuracy and completeness of the data to 100%.

Keywords : The development system, National Laboratory Animal Center

บทนำ

การดำเนินงานของหน่วยพัสดุที่ผ่านมาในส่วนของ การตรวจสอบครุภัณฑ์ที่ได้รับมาจาก
แหล่งเงินทุนภายนอกนั้น เป็นการตรวจสอบในรูปแบบของเอกสาร ซึ่งพบว่ามีปัญหาในด้านของ
ระยะเวลาในการตรวจสอบที่ใช้เวลานาน และมีข้อมูลที่ไม่ครบถ้วน จากปัญหาดังกล่าวหน่วย

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ยุทธศาสตร์และสารสนเทศ โดยเจ้าหน้าที่ระบบงานคอมพิวเตอร์ มีหน้าที่รับผิดชอบทางด้านงานเทคโนโลยีสารสนเทศ จึงได้พัฒนาโปรแกรมทะเบียนสิ่งก่อสร้าง ครุภัณฑ์ และวัสดุ ของศูนย์สัตว์ทดลองแห่งชาติ ขึ้น เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของหน่วยพัสดุ ในด้านการตรวจสอบครุภัณฑ์ ช่วยแก้ปัญหาในส่วนของคุณสมบัติไม่ครบถ้วน ช่วยลดระยะเวลาในการปฏิบัติงาน ช่วยลดการใช้ทรัพยากรกระดาษ และเพิ่มความปลอดภัยให้กับระบบมากขึ้น

การประยุกต์ระบบปฏิบัติการคอมพิวเตอร์เข้ามาใช้ในหน่วยยุทธศาสตร์และสารสนเทศ มีความสำคัญในด้านระบบสารสนเทศเพื่อการบริหาร (Management Information System; MIS) (วิชญะ นาครักษ์, ม.ป.ป.) ซึ่งเป็นระบบที่รวบรวมและจัดเก็บข้อมูลจากแหล่งข้อมูลต่างๆ ทั้งภายในและภายนอกองค์กรอย่างมีหลักเกณฑ์ เพื่อนำมาประมวลผลและจัดรูปแบบให้ได้สารสนเทศที่ช่วยสนับสนุนการทำงาน และการตัดสินใจในด้านต่างๆ ของผู้บริหารเพื่อให้การดำเนินงานขององค์กรเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ โดยที่เราจะเห็นว่า MIS จะประกอบด้วยหน้าที่หลักคือ สามารถเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งต่างๆ ทั้งจากภายในและภายนอกองค์กร มาไว้ด้วยกันอย่างเป็นระบบ และสามารถทำการประมวลผลข้อมูลอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้ได้สารสนเทศที่ช่วยสนับสนุน การปฏิบัติงานและการบริหารงานของผู้บริหาร ด้วยปัญหาจากการที่หน่วยงานภายนอกที่ให้การสนับสนุนในการจัดซื้อจัดจ้างเกี่ยวกับสิ่งก่อสร้าง ครุภัณฑ์ และวัสดุ จะต้องเข้ามาตรวจสอบรายการซึ่งแต่ละรายการจำเป็นต้องมีการกำหนดรหัสจากทั้งหน่วยงานที่สนับสนุนงบประมาณ และจากศูนย์ฯ เองด้วย จึงทำให้ต้องใช้เวลาในการตรวจสอบรหัสรายการของทั้ง 2 หน่วยงานให้ตรงกัน และต้องใช้เวลาในการหาสถานที่ตั้ง รูปลักษณะของสิ่งของต่างๆ ว่าอยู่ที่ใด มีลักษณะเป็นอย่างไร และต้องใช้เวลาเจ้าหน้าที่หลายท่านในการชี้แจงข้อมูลต่างๆ จึงทำให้ใช้เวลานาน ประกอบกับหน่วยงานภายนอกมีระยะเวลาการเข้ามาตรวจสอบรายการสิ่งก่อสร้าง ครุภัณฑ์ และวัสดุ ที่จำกัด จึงเป็นเหตุให้เกิดการพัฒนาทะเบียนสิ่งก่อสร้าง ครุภัณฑ์ และวัสดุฯ ขึ้นมา โดยการออกแบบและพัฒนา ระบบตามแนวคิดวงจรการพัฒนาระบบสารสนเทศแบบ SDLC หรือ System Development Life Cycle (กิตติ ภัคดีวัฒน์กุล และพนิดา พานิชกุล, 2546) โดยพัฒนาบนระบบปฏิบัติการ Windows 8.1 ด้วยเครื่องมือ Microsoft Access 2010 (ปิยะ นากสงค์ และคณะ, 2556) เพื่อมุ่งหวังให้ลดปัญหา

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ต่างๆ ที่เกิดขึ้นในการตรวจสอบรายการชื่อ สถานที่ตั้งของครุภัณฑ์ รหัสครุภัณฑ์จากทั้งของศูนย์ฯ และหน่วยงานภายนอกได้

บทวิเคราะห์

การพัฒนาโปรแกรมทะเบียนสิ่งก่อสร้าง ครุภัณฑ์ และวัสดุ ของศูนย์สัตว์ทดลองแห่งชาติ เป็นกระบวนการเชิงเทคนิคทางด้านคอมพิวเตอร์สำหรับการศึกษาปัญหา การวิเคราะห์ การออกแบบ การพัฒนาระบบ และการบำรุงรักษา เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้ใช้งานภายใต้ความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลนำเข้า และกระบวนการดำเนินงานของโปรแกรม ทั้งนี้การพัฒนาโปรแกรมทะเบียนสิ่งก่อสร้าง ครุภัณฑ์ และวัสดุฯ นี้ ใช้แนวคิดวงจรการพัฒนาระบบสารสนเทศแบบ SDLC หรือ System Development Life Cycle (กิตติ ภัคดีวิวัฒนะกุล และพินดา พานิชกุล, 2546) คือ กระบวนการทางความคิด (Logical Process) ในการพัฒนาระบบสารสนเทศ เพื่อแก้ปัญหาและตอบสนองความต้องการของผู้ใช้ได้ โดยภายในวงจรจะแบ่งกระบวนการพัฒนาออกเป็นระยะ ได้แก่ ระยะการวางแผน (Planning Phase) ระยะการวิเคราะห์ (Analysis Phase) ระยะการออกแบบ (Design Phase) และระยะการสร้างและพัฒนา (Implementation Phase) โดยในแต่ละระยะจะประกอบด้วยขั้นตอนต่างๆ ซึ่งแต่ละการพัฒนาระบบจะมีการแบ่งระยะ และขั้นตอนในแต่ละระยะแตกต่างกัน ทำให้ปัจจุบันมีรูปแบบของวงจร การพัฒนาระบบแตกต่างกันออกไปมากมาย ขั้นตอนในวงจรพัฒนาระบบจะช่วยให้ผู้พัฒนาระบบสามารถดำเนินการได้อย่างมีแนวทางและเป็นขั้นตอน ซึ่งแบ่งได้เป็น 5 ขั้นตอนดังนี้

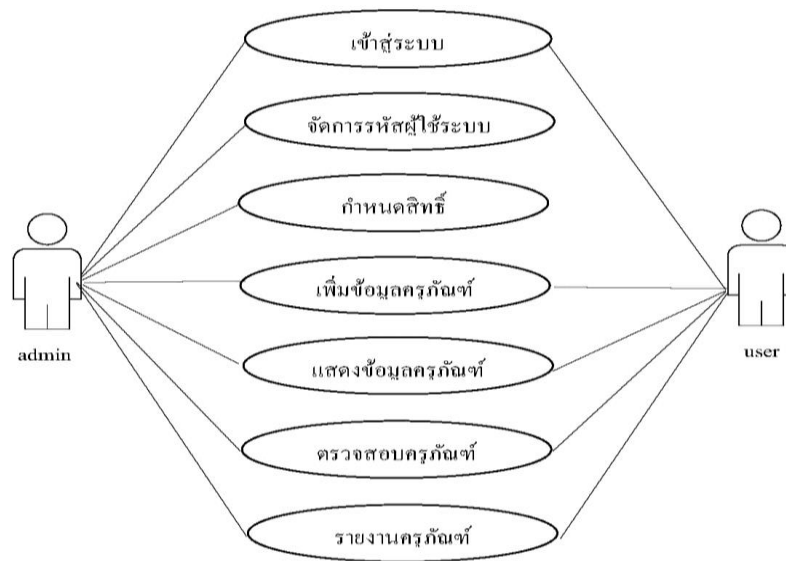
1. การวางแผน (Planning Phase) เป็นการเตรียมความพร้อมด้านการรวบรวมข้อมูล อุปกรณ์ โปรแกรม และผู้พัฒนาระบบ รวมถึงติดต่อประสานงานผู้ที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาระบบ ทั้งในลำดับการวิเคราะห์ระบบ การออกแบบระบบ การนำระบบไปใช้งาน และการบำรุงรักษา ซึ่งผู้พัฒนาระบบจะเตรียมความพร้อมด้านต่าง ๆ เพื่อสร้างแนวทางและเลือกทางที่ดีที่สุดในการนำระบบมาใช้งาน และจากการศึกษาปัญหาและความต้องการการทำงานของระบบพบว่ามีปัญหาในด้านของระยะเวลาในการตรวจสอบครุภัณฑ์ที่ได้รับจากแหล่งทุนภายนอก ใช้เวลานาน และมีข้อมูลที่ไม่ครบถ้วนเนื่องจากใช้รูปแบบการเก็บข้อมูลแบบแฟ้มเอกสาร ทำให้เกิดความล่าช้าในการ

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ปฏิบัติงาน และไม่มีความคงทนของข้อมูล ดังนั้นจึงได้มีการพัฒนาโปรแกรมทะเบียนสิ่งก่อสร้าง
ครุภัณฑ์ และวัสดุฯ ขึ้น เพื่อเป็นเครื่องมือในการตรวจสอบครุภัณฑ์ซึ่งสามารถช่วยลดขั้นตอนและ
อำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงาน ทำให้ลดระยะเวลาในการปฏิบัติงาน ช่วยลดทรัพยากร
กระดาษ มีข้อมูลครบถ้วน และช่วยเพิ่มความปลอดภัยให้กับระบบมากขึ้น

2. การวิเคราะห์ระบบ (Analysis Phase) เป็นการศึกษาขั้นตอนการดำเนินงานของ
ระบบงานเดิมเพื่อหาปัญหาที่เกิดขึ้น รวบรวมความต้องการต่าง ๆ ในระบบใหม่ จากผู้ใช้ระบบแล้ว
นำความต้องการมาศึกษาและวิเคราะห์เพื่อแก้ปัญหา (อมลฉวี โขติกิจนุสรณ์, 2561) โดยจากการ
วิเคราะห์ขั้นตอนการทำงานของระบบ โดยวิเคราะห์ผังแผนภาพแสดงการทำงานของระบบดัง
รูปที่ 1



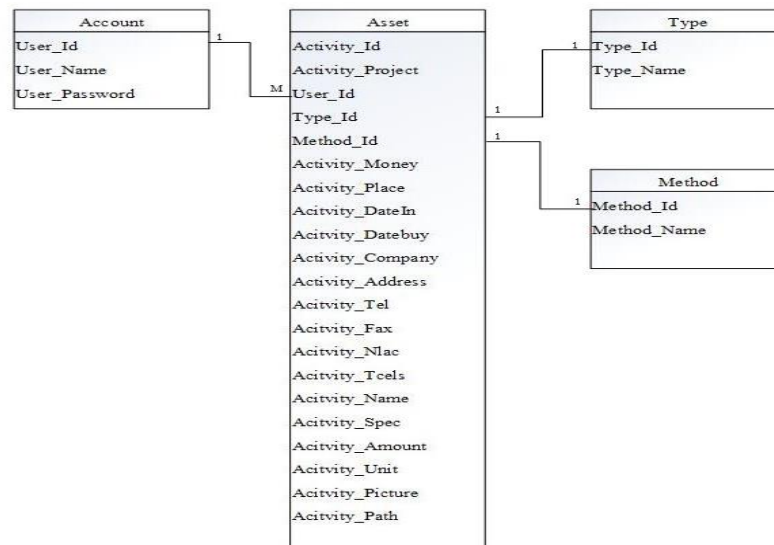
รูปที่ 1 แผนภาพแสดงการทำงานของระบบงานกับผู้ดูแลระบบและใช้งานระบบ

3. การออกแบบระบบ (Design Phase) เป็นขั้นตอนในการออกแบบลักษณะการทำงานของ
ระบบทางเลือกที่ได้ทำการเลือกไว้ โดยระบุถึงคุณลักษณะของอุปกรณ์ที่จะนำมาใช้เทคโนโลยี
โปรแกรมที่จะนำมาใช้เขียนโปรแกรม ฐานข้อมูล ระบบปฏิบัติการ และระบบเครือข่ายที่เหมาะสม

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ซึ่งจากการศึกษาการออกแบบระบบ สามารถแบ่งได้คือ ข้อมูลนำเข้า (Input) และการนำเสนอ
ผลลัพธ์ข้อมูล (Output) ซึ่งสามารถออกแบบโครงสร้างความสัมพันธ์ของข้อมูล E-R diagram ใน
ส่วน of ความสัมพันธ์ระหว่างการออกแบบฐานข้อมูล ดังรูปที่ 2



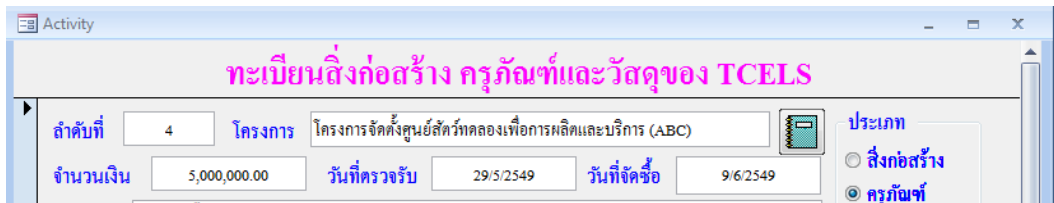
รูปที่ 2 ความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลการออกแบบฐานข้อมูลด้วย E-R diagram

4. การพัฒนาและติดตั้งระบบ (Implementation Phase) เป็นขั้นตอนในการเขียนโปรแกรม
และนักพัฒนาระบบทำการตรวจสอบโปรแกรม เพื่อตรวจหาข้อผิดพลาดของโปรแกรมที่ได้
พัฒนาขึ้นมา (สุนิษาคงพิพัฒน์, ฉันทฐา ภัทรวิสิฐเศรษฐ์ และณัฐมน ทองใบอ่อน, 2559) ดังนั้นการ
พัฒนาโปรแกรมทะเบียนสิ่งก่อสร้าง ครุภัณฑ์ และวัสดุฯ ผู้พัฒนาระบบจึงเลือกพัฒนาบน
โปรแกรมฐานข้อมูลประยุกต์ Microsoft Access 2010 โดยแบ่งออกเป็น 6 ส่วน ประกอบด้วย

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

4.1. ข้อมูลโครงการ เป็นส่วนของชื่อโครงการที่ได้รับทุนสนับสนุน ได้แก่ ลำดับที่
ชื่อโครงการ จำนวนเงิน วันที่จัดซื้อ และวันที่ตรวจรับ ดังรูปที่ 3

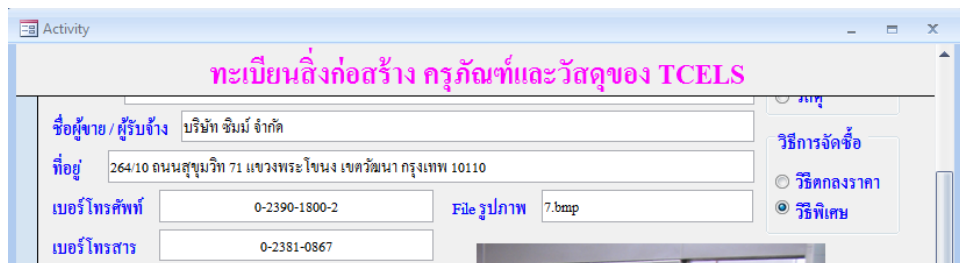


The screenshot shows a web form with the following fields and values:

ลำดับที่	โครงการ	ประเภท
4	โครงการจัดตั้งศูนย์สัตรีทดลองเพื่อการผลิตและบริการ (ABC)	<input type="radio"/> สิ่งก่อสร้าง <input checked="" type="radio"/> ครุภัณฑ์
จำนวนเงิน	วันที่ตรวจรับ	วันที่จัดซื้อ
5,000,000.00	29/5/2549	9/6/2549

รูปที่ 3 ข้อมูลโครงการ

4.2. ข้อมูลผู้ขาย เป็นส่วนของชื่อผู้ขายหรือผู้รับจ้างในการจัดหาสิ่งก่อสร้าง
ครุภัณฑ์ และวัสดุต่างๆ ได้แก่ ชื่อผู้ขาย/ผู้รับจ้าง ที่อยู่ เบอร์โทรศัพท์ และเบอร์โทรสาร ดังรูปที่ 4



The screenshot shows a web form with the following fields and values:

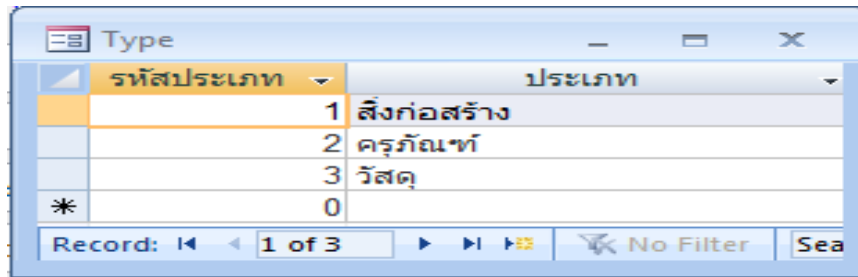
ชื่อผู้ขาย / ผู้รับจ้าง	บริษัท ชิมม์ จำกัด		
ที่อยู่	264/10 ถนนสุขุมวิท 71 แขวงพระโขนง เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10110		
เบอร์โทรศัพท์	0-2390-1800-2	File รูปภาพ	7.bmp
เบอร์โทรสาร	0-2381-0867		

รูปที่ 4 ข้อมูลผู้ขาย

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

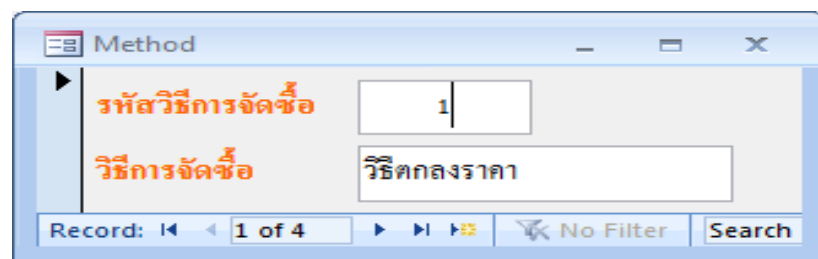
4.3. ประเภทของรายการ เป็นส่วนของประเภทรายการที่จัดซื้อ จัดจ้าง ได้แก่
สิ่งก่อสร้าง ครุภัณฑ์ และวัสดุ ดังรูปที่ 5



รหัสประเภท	ประเภท
1	สิ่งก่อสร้าง
2	ครุภัณฑ์
3	วัสดุ
*	0

รูปที่ 5 ข้อมูลประเภทของรายการ

4.4. ประเภทของวิธีการจัดซื้อ จัดจ้าง เป็นส่วนของประเภทวิธีการจัดซื้อ จัดจ้าง
ได้แก่ วิธีตกลงราคา และวิธีพิเศษ ดังรูปที่ 6



รหัสวิธีการจัดซื้อ	1
วิธีการจัดซื้อ	วิธีตกลงราคา

รูปที่ 6 ข้อมูลประเภทของวิธีการจัดซื้อ จัดจ้าง

4.5. รายละเอียดของรายการ เป็นส่วนของรายละเอียดต่างๆ ของรายการที่จัดซื้อ จัด
จ้าง เลขรหัส ของทั้ง 2 หน่วยงาน ได้แก่ เลขรหัสศูนย์ฯ และเลขรหัสหน่วยงานภายนอก ดังรูป
ที่ 7

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

Activity

ทะเบียนสิ่งก่อสร้าง ทรัพย์สินและวัสดุของ TCELS

ชื่อผู้ขาย/ผู้รับจ้าง บริษัท ชิมม์ จำกัด

ที่อยู่ 264/10 ถนนสุขุมวิท 71 แขวงพระโขนง เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10110

เบอร์โทรศัพท์ 0-2590-1800-2 File รูปภาพ 7.bmp

เบอร์โทรสาร 0-2381-0867

เลขรหัส สำนักฯ ABC-49-001

เลขรหัส TCELS TCELS 04-07-001-01/49

รายการ เครื่องนึ่งฆ่าเชื้อโรค ขนาดความจุ 580 ลิตร ยี่ห้อ GETINGE รุ่น GE 6613 ERB-2

รายละเอียด เป็นเครื่องนึ่งฆ่าเชื้อจุลินทรีย์ด้วยไอน้ำ ภายใต้ความดันสูงของสุญญากาศ ภายในห้องนึ่ง มีขนาด 670 x 670 x 1300 มม. (ท x ส)

จำนวนรายการ 1 หน่วยนับ เครื่อง

พัฒนาระบบโดยงานเทคโนโลยีสารสนเทศ ศูนย์สัตว์ทดลองแห่งชาติ ปี 2556

รูปที่ 7 ข้อมูลรายละเอียดของรายการ

4.6. รายงานสรุปทะเบียนรายการ เป็นรายงานสรุปข้อมูลต่างๆ เพื่อจัดส่งให้หน่วยงานภายนอกตรวจสอบ โดยมีส่วนประกอบเช่น ชื่อโครงการ ประเภทสิ่งของที่จัดซื้อ วิธีการจัดซื้อ สถานที่ที่ตั้งของสิ่งของที่จัดซื้อ เลขรหัสรายการของศูนย์ฯ เลขรหัสรายการของหน่วยงานภายนอก ชื่อผู้ขาย/ผู้รับจ้าง ที่อยู่ผู้ขาย เบอร์โทรศัพท์ เบอร์โทรสาร วันที่ตรวจรับ รายการสิ่งของที่จัดซื้อ จำนวนสิ่งของที่จัดซื้อ จำนวนเงิน และรูปภาพของสิ่งของ ดังรูปที่ 8

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ทะเบียนคุมทรัพย์สิน

ส่วนราชการ สำนักสวัสดิการคลองแห่งชาติ โครงการ : โครงการจัดตั้งศูนย์สหภาพคลองเพื่อการผลิตและบริการ (ABC)
ประเภท สิ่งก่อสร้าง วิธีการจัดซื้อ วิธีพิเศษ สถานที่ : อาคารระบบจ่ายกระแสไฟฟ้า
เลขรหัส สำนักฯ : กส-ABC-49-001 เลขทะเบียน :
ชื่อผู้ขอ / ผู้รับจ้าง : ห้างหุ้นส่วนจำกัด ทศพรเชลยอินจิเนีย
ที่อยู่ : 6935 หมู่ที่ 10 ตำบลบ้านปรก อำเภอเมืองสมุทรสงคราม จังหวัดสมุทรสงคราม
เบอร์โทรศัพท์ 0-3472-5679 เบอร์โทรสาร 0-3472-5750

วันที่ตรวจรับ	รายการ	จำนวน	จำนวนเงิน
24/3/2549	งานปรับปรุงระบบจ่ายกระแสไฟฟ้า อาคารคอนกรีตเสริมเหล็ก 1 ชั้น พื้นที่ Metal Sheet พื้นที่ใช้สอย 200 ตร.ม. ติดตั้งเครื่องกำเนิดไฟฟ้า 1,000 KVA และ 500 KVA พร้อมตู้ควบคุม MCB จ่ายไฟไปยังอาคาร	1 งาน	17,900,000.00



รูปที่ 8 รายงานสรุปทะเบียนรายการ

5. การบำรุงรักษาระบบ (Maintenance Phase) เป็นขั้นตอนสุดท้ายของวงจรพัฒนาระบบ (SDLC) หลังจากระบบใหม่ได้เริ่มดำเนินการ ผู้ใช้ระบบอาจจะพบกับปัญหาที่เกิดขึ้น ดังนั้นผู้พัฒนาระบบจะต้องคอยแก้ไขปัญหาเพื่อให้ตรงกับความต้องการของผู้ใช้ และจนกว่าผู้ใช้งานจะพอใจระบบ ซึ่งหลังจากทำการติดตั้งโปรแกรมทะเบียนสิ่งก่อสร้าง ครุภัณฑ์ และวัสดุ ลงบนเครื่องคอมพิวเตอร์แม่ข่าย และทำการแชร์โปรแกรมผ่านระบบ Local Area Network ของศูนย์สัตว์ทดลองแห่งชาติ เพื่อให้โปรแกรมสามารถใช้งานร่วมกันได้อย่างเป็น

ซึ่งจากหลักการพัฒนาระบบสารสนเทศแบบ SDLC ทั้ง 5 ขั้นตอนนี้ ได้นำมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาโปรแกรมทะเบียนสิ่งก่อสร้าง ครุภัณฑ์ และวัสดุ ของศูนย์สัตว์ทดลองแห่งชาติ

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

การพัฒนาโปรแกรมทะเบียนสิ่งก่อสร้าง ครุภัณฑ์ และวัสดุ ของศูนย์สัตว์ทดลองแห่งชาตินี้ พัฒนาคตามแนวคิดวงจรพัฒนาระบบสารสนเทศแบบ SDLC หรือ System Development Life Cycle ซึ่งใช้โปรแกรมสำเร็จรูป Microsoft Access 2010 เป็นเครื่องมือในการพัฒนาโปรแกรม โดยได้มีการประเมินระบบโปรแกรมทะเบียนสิ่งก่อสร้าง ครุภัณฑ์ และวัสดุ ด้วยการประเมินแบบการ

บทความฉบับเต็ม

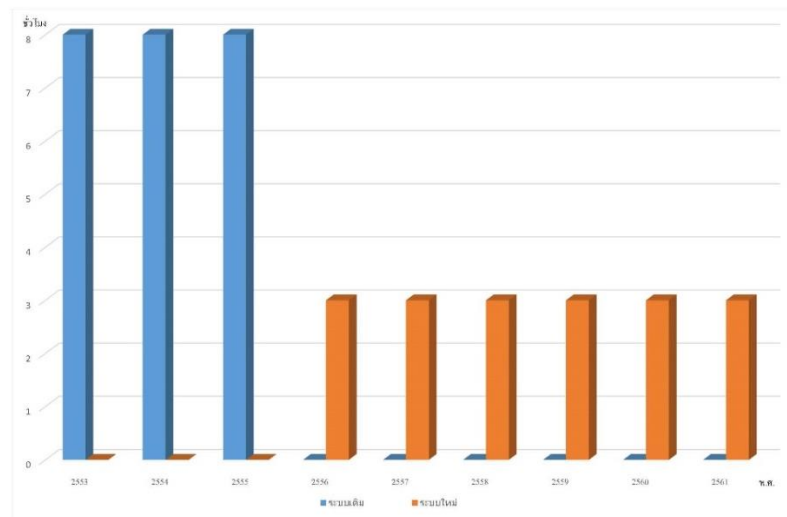
โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

สังเกตการณ์ โดยทำการบันทึกเปรียบเทียบระหว่างระบบเดิมและระบบใหม่ ช่วงระหว่างปี
พ.ศ. 2553 – 2561 ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบการใช้งานของระบบเดิม และระบบใหม่ช่วงระหว่างปี พ.ศ. 2553 - 2561

รายการ	ระบบงานเดิม	ระบบงานใหม่
1. ด้านระยะเวลาในการตรวจสอบครุภัณฑ์ที่ได้รับ จากแหล่งทุนภายนอกประจำปี	7 ชม. / ครั้ง	3 ชม. / ครั้ง
2. ด้านการใช้ทรัพยากรกระดาษ	582 แผ่น / ครั้ง	194 แผ่น / ครั้ง
3. ด้านความถูกต้อง และความครบถ้วนของข้อมูล	17 หัวข้อ	20 หัวข้อ

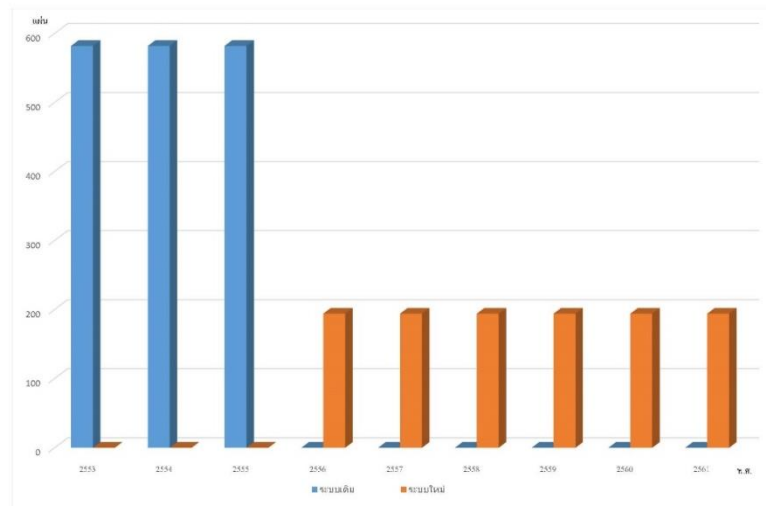
จากการประเมิน โดยใช้วิธีการสังเกตการณ์ จากการบันทึก แสดงการประเมินโดยการ
เปรียบเทียบระหว่างระบบเดิมและระบบใหม่ ช่วงระหว่างปี พ.ศ. 2553 – 2561 ในด้านต่างๆ ดังรูป
ที่ 9, 10 และ 11 ตามลำดับ



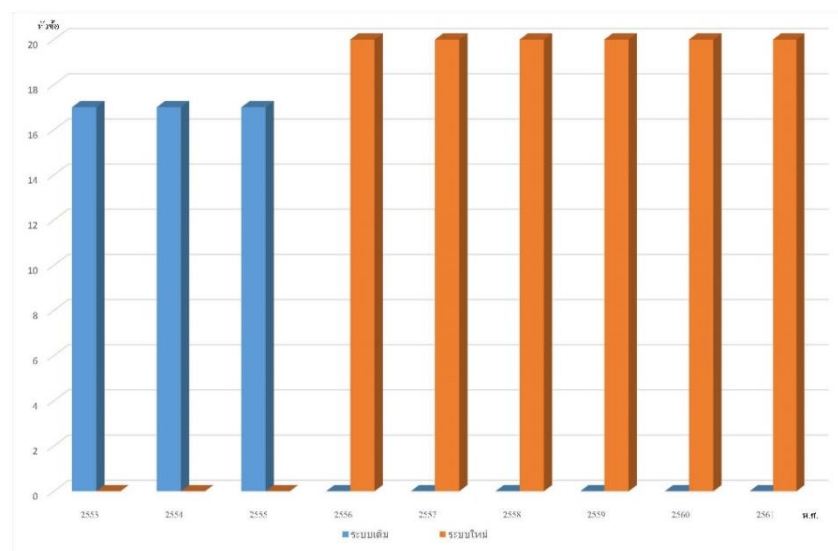
บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

รูปที่ 9 การเปรียบเทียบด้านระยะเวลาในการตรวจสอบครุภัณฑ์ที่ได้รับจากแหล่งทุนภายนอก
ประจำปีระหว่างระบบเดิมและระบบใหม่



รูปที่ 10 การเปรียบเทียบด้านทรัพยากรกระดาษระหว่างระบบเดิมและระบบใหม่



รูปที่ 11 การเปรียบเทียบด้านความถูกต้องและความครบถ้วนของข้อมูลระหว่างระบบเดิมและ
ระบบใหม่

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

จากรูปที่ 3 สามารถสรุปความแตกต่างระหว่างระบบเดิมและระบบใหม่ในด้านการลดระยะเวลาในการตรวจสอบครุภัณฑ์ที่ได้รับจากแหล่งทุนภายนอกประจำปี ลดลงร้อยละ 57.14 ด้านการลดการใช้ทรัพยากรกระดาษ ลดลงร้อยละ 66.67 และด้านความถูกต้องและความครบถ้วนของข้อมูล มีความถูกต้องและความครบถ้วนของข้อมูลร้อยละ 100 ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 สรุปความแตกต่างระหว่างระบบเดิมและระบบใหม่

รายการ	ผลการประเมิน
1. ด้านการลดระยะเวลาในการตรวจสอบครุภัณฑ์ที่ได้รับจากแหล่งทุนภายนอกประจำปี	57.14 %
2. ด้านการลดการใช้ทรัพยากรกระดาษ	66.67 %
3. ด้านความถูกต้อง และความครบถ้วนของข้อมูล	100 %

ดังนั้นจึงเชื่อมั่นได้ว่าโปรแกรมทะเบียนสิ่งก่อสร้าง ครุภัณฑ์ และวัสดุ ของศูนย์สัตว์ทดลองแห่งชาติ สามารถช่วยลดระยะเวลาในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ ลดการใช้ทรัพยากรกระดาษ มีความถูกต้องและครบถ้วนของข้อมูล และสามารถใช้ในการทวนสอบครุภัณฑ์ประจำปีได้จริง

โปรแกรมทะเบียนสิ่งก่อสร้าง ครุภัณฑ์ และวัสดุ ของศูนย์สัตว์ทดลองแห่งชาติ นี้ สามารถพัฒนาได้อีกในอนาคต เพื่อให้เหมาะสมกับการปฏิบัติงาน และผู้ดูแลโปรแกรม (Admin) ควรมีการสำรองข้อมูลอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง เพื่อป้องกันการสูญหายของข้อมูล และหากโปรแกรมที่ใช้งานเกิดข้อผิดพลาดสามารถเรียกใช้ข้อมูลที่สำรองไว้ได้ เนื่องจากโปรแกรมสำเร็จรูป Microsoft Access 2010 จะมีข้อจำกัดของขนาดไฟล์ไม่สามารถเกิน 2 GB

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

รายการอ้างอิง

- วิษณะ นาครัถย์. (ม.ป.ป.). *หน่วยที่ 12 ระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการ*. สืบค้นเมื่อวันที่ 20 พฤษภาคม 2561 เข้าถึงได้จาก <http://www.nakarugsa.com/CIDMIS/document/12.pdf>
- ปิยะ นากสงค์ และคณะ. (2556). *Access 2010 ฉบับสมบูรณ์* (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพฯ : ธิไว้ว่า.
- กิตติ ภัคดีวัฒนกุล และพนิดา พานิชกุล. (2546). *คัมภีร์การวิเคราะห์และออกแบบระบบ*. กรุงเทพฯ : เลทีพี คอมพ์ แอนด์ คอนซัลท์.
- อมลณัฐ โชติกิจนุสรณ์. (2561). การพัฒนาระบบตรวจนับครุภัณฑ์คอมพิวเตอร์และอุปกรณ์ต่อพ่วง ด้วยรหัสแถบสองมิติ. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย ฉบับวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี*, 12(3), 183-199.
- สุนิษา คงพิพัฒน์, ณิชฐา ภัทรวิสิฐเศรษฐ์ และณัฐมน ทองใบอ่อน. (2559). การพัฒนาโปรแกรม RE Management เพื่อการจัดการฐานข้อมูลเครื่องมือ/อุปกรณ์วิจัย. *วารสาร Mahidol R2R e-Journal*, 3(2), 13-22.

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

การพัฒนาหุ่นจำลองหนูแรทเพื่อฝึกปฏิบัติการให้สารทดสอบ Development of Rat model for practice the test substance

สมบุญ มาตรศรี (Somboon Martsri)

นักวิชาการ โสตทัศนศึกษา ศูนย์สัตว์ทดลองแห่งชาติ มหาวิทยาลัยมหิดล
Audio-Visual Technical Officer, National Laboratory Animal Center,
Mahidol University

บทคัดย่อ

การพัฒนาหุ่นจำลองหนูแรทเพื่อฝึกปฏิบัติการให้สารทดสอบ มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างหุ่นจำลองยางซิลิโคนขึ้นมา ใช้เสริมทักษะในการฝึกให้สารทดสอบ จนเกิดความมั่นใจ ก่อนที่จะปฏิบัติกับสัตว์ทดลองจริง ทั้งนี้เพื่อลดความเจ็บปวดที่อาจเกิดขึ้นขณะปฏิบัติกับสัตว์ทดลอง โดยมีกลุ่มเป้าหมายในการทดสอบคือ นักวิจัย นักวิทยาศาสตร์ และสัตวแพทย์ ที่ปฏิบัติงานด้านการให้สารทดสอบ ของศูนย์สัตว์ทดลองแห่งชาติ มหาวิทยาลัยมหิดล นอกจากนี้ ยังสามารถนำหุ่นจำลองไปใช้เป็นสื่อสาธิตแทนของจริง ในห้องเรียน หรือการจัดนิทรรศการด้านวิทยาศาสตร์ได้อีกด้วย เพราะไม่สามารถนำหนูทดลองจริงไปนำเสนอได้ หากนำออกมาจากห้องเลี้ยงแล้ว ไม่สามารถนำกลับเข้าห้องเลี้ยงสัตว์ได้อีก การนำไปเลี้ยงต่อ หรือนำไปปล่อย ถือเป็นเรื่องที่ผิดจริยธรรม และผิด พรบ. มีบทลงโทษตามกฎหมาย ดังนั้น หุ่นจำลองหนูแรท จึงถูกนำมาใช้เป็นสื่อทดแทนการใช้หนูทดลองจริง โดยหุ่นจำลองหนูแรทถูกออกแบบให้ครอบคลุมกับการฝึกปฏิบัติการให้สารทดสอบ เลือกใช้วัสดุที่มีคุณสมบัติเหมาะสมคือ ยางซิลิโคน เพราะมีความนุ่ม ยืดหยุ่น มีผิวสัมผัสใกล้เคียงของจริง มีการหดตัวน้อยมาก ทนความร้อนสูง มีความปลอดภัย และอายุการใช้งานนานกว่า เมื่อเทียบกับยางพารา

จากการศึกษาโดยการนำหุ่นจำลองหนูแรทให้เจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานด้านการให้สารทดสอบในสัตว์ทดลอง ซึ่งประกอบด้วย นักวิจัย นักวิทยาศาสตร์ และสัตวแพทย์ ของศูนย์

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

สัตว์ทดลองแห่งชาติ โดยสำรวจความพึงพอใจ พบว่า ด้านประโยชน์ในการผลิตหุ่นจำลอง มีความพึงพอใจร้อยละ 98.60 ด้านคุณภาพ มีความพึงพอใจร้อยละ 92.73 ด้านประสิทธิภาพ มีความพึงพอใจร้อยละ 84.05 มีข้อเสนอแนะทำให้อุณหภูมิห้องเย็นเมื่อสอดเข็มป้อน มีลักษณะใกล้เคียงกับหลอดอาหาร บริเวณหางควรมีสีเข้มเพื่อแสดงตำแหน่งของเส้นเลือด ในชั้นผิวหนัง ควรสร้างวิธีที่ให้อาหาร ให้น้ำ และกลัมน้ำแยกจากกัน และปรับผิวสัมผัสให้คล้ายจริงมากขึ้น

คำสำคัญ : หุ่นจำลองหนูแรท การให้สารทดสอบในสัตว์ทดลอง

Abstract

The development of Rat model for practice the test substance purposed to build the silicone model to use in animal controls until having the assurance before doing the experiment with the real laboratory animals. The reason is to reduce the pain during the experiment and enhance efficiency. The a target group for testing is researchers, scientists and veterinarians working in testing substances in the National Laboratory Animal Center, Mahidol University. In addition, the model can be applied in the classroom or a science exhibition because the laboratory rats are not allowed to use outside and they could not return to the nursing room. To pet or release, it is regarded as illegal to the act and the action would lead to punishment. In consequence, the rat model should be used in substitute of the real rat. For the creation of the rat model, it was able to work in coverage of all practices. Considering its qualifications, the rubber is silicone owing to softness, flexibility, and a faying surface that is similar to the real rat. Moreover, it hardly shrinks and greatly endures to heat. The model is safe. It can stay in the high temperature and the duration of usage is longer than rubber.

According to the study, regarding the testing of the rat model, the operating officers which included researchers, scientists, and veterinarians of the National Laboratory Animal Center, injected a substance into the rat model. In regard to their satisfaction in three aspects

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

which are by surveying satisfaction, found that the benefits in the production of models with 98.60 percent satisfaction on quality, 92.73 percent satisfaction on efficiency with 84.05 percent satisfaction. there is a suggestion to make the pipe flow smoothly when inserting the needle similar to the esophagus. The tail area should be dark in color to show the position of the veins. In the skin layer should create a way for the skin and muscle layers to separate And adjust the skin to be more realistic

Keywords : Rat Model, test substance in laboratory animals

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2545 มาตรา 22 กำหนดแนวทางการศึกษาว่า ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถในการเรียนรู้และพัฒนาตัวเองได้ และถือเป็นผู้เรียนสำคัญที่สุด และในมาตรา 15 หมวด 3 ผู้เรียนได้เรียนรู้โดยศึกษาจากบุคคล ประสบการณ์ สังคม สภาพแวดล้อม สื่อ หรือแหล่งความรู้อื่นๆ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2542) วิธีการเรียนรู้จะแสดงออกด้วยการกระทำ เรียกว่า **Enactive mode** จะเป็นวิธีการปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม โดยการสัมผัส จับต้องด้วยมือ ผลัก ดึง สิ่งที่สำคัญต้องลงมือกระทำด้วยตนเอง (หยาดอรุณ ชาติสมบูรณ์, 2562) ดังนั้น การถ่ายทอดประสบการณ์ และทักษะต่างๆ จึงเป็นการสนับสนุนการเรียนรู้ของผู้เรียนผู้ศึกษาในแต่ละแขนงวิชา ประสบการณ์ ถูกถ่ายทอดออกไปอย่างถูกต้อง กระบวนการเรียนรู้ทั่วไปเพื่อให้เกิดประสบการณ์ต่างๆ ต้องมีการฝึกซ้ำๆ เพื่อให้เกิดทักษะหรือพฤติกรรม เป็นการวัดความเข้าใจว่าผู้เรียนได้เรียนถูกต้อง ซึ่งต้องอาศัย สื่อเป็นสิ่งเร้า และจงใจในการเรียนรู้กับสัตว์ทดลอง ซึ่งเป็นสิ่งมีชีวิต ต้องมีกฎหมาย และหลักจรรยาบรรณในการใช้สัตว์ทดลองตามหลักสากลเข้ามาใช้เป็นบรรทัดฐาน ให้มีการใช้สัตว์ทดลองในกรณีจำเป็น และไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ ต้องมีการเสนอขั้นตอน เหตุผล ต่อคณะกรรมการกำกับดูแล เพื่อตรวจสอบอย่างเข้มงวด จึงจะสามารถทำการวิจัยกับสัตว์ทดลองได้ และผู้ปฏิบัติงานวิจัยที่ใช้สัตว์ทดลอง ต้องมีใบอนุญาตการปฏิบัติการกับสัตว์ทดลองจากหน่วยงานที่รับผิดชอบ ภายหลังจากทดลองแล้วต้องทำ

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

การณขมาต (ศูนย์สัตว์ทดลองแห่งชาติ มหาวิทยาลัยมหิดล, 2558) สัตว์ทั้งหมด เพื่อไม่ให้สัตว์
ทรมาน และป้องกันการแพร่กระจายของเชื้อโรค และการเปลี่ยนพันธุกรรมหากเข้าสู่ระบบนิเวศน์
ในหลายประเทศรวมถึงประเทศไทยได้ให้ความสำคัญและยึดถือเป็นสากลปฏิบัติในการใช้สัตว์เพื่อ
งานทางวิทยาศาสตร์ โดยการหลีกเลี่ยงที่จะใช้สัตว์มาทำการทดลอง และลดการสูญเสียชีวิตสัตว์ให้
มากที่สุด การพัฒนาสื่อวัตกรรมการศึกษารูปแบบต่างๆ จึงได้ถูกพัฒนาขึ้น ไม่ว่าจะเป็น
สไลด์ วิดีโอ บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน ซึ่งล้วนแต่พัฒนาเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ และลด
ปัญหา แต่ยังไม่สามารถตอบสนองในด้านการฝึกทักษะ เนื่องจากความไม่สะดวกในการใช้งานของ
เครื่องมือ หรือเทคโนโลยีไม่รองรับ หุ่นจำลอง จึงเป็นวิธีการหนึ่งที่ถูกเลือกนำมาพัฒนาให้ตรงกับ
ความต้องการใช้ เพราะมีลักษณะเป็นสื่อสามมิติ จับต้องได้ สอดคล้องกับทฤษฎีประสบการณ์การ
เรียนรู้ ซึ่งหุ่นจำลองเป็นขั้นการเรียนรู้รองลงมาจากจริง (Dale, Edgar, 1969) หุ่นจำลองหนู
แรตนี้ ได้รับการพัฒนาเพื่อฝึกปฏิบัติการฉีดสารในสัตว์ทดลอง เพราะมีความใกล้เคียงกับของจริง
มาก มีความยืดหยุ่น คงทน ทำการฝึกปฏิบัติได้หลายครั้ง สะดวกในการเก็บรักษา และการนำมาใช้
งาน สอดคล้องกับความพยายามที่จะลดจำนวนการใช้สัตว์ทดลองลง และการนำสื่ออื่นๆมาใช้แทน
สัตว์ทดลอง

บทวิเคราะห์

ในการใช้สัตว์ทดลองในงานวิจัยทดสอบ และการเรียนการสอน ต้องคำนึงถึงสวัสดิภาพ
ของสัตว์เป็นสำคัญ ตามหลักการปฏิบัติต่อสัตว์ที่เรียกว่า "The Three R's Methods" (3R) คือ 1. การ
ทดแทนสัตว์ทดลองด้วยวิธีการอื่น (Replacement) เช่น ใช้เนื้อเยื่อสังเคราะห์แทนการใช้สัตว์หรือ
เลือกการทดลองที่ไม่ใช้สัตว์หากผลที่ได้ไม่ต่างกัน แต่หากจำเป็นต้องใช้สัตว์ก็ต้องคำนึงถึง
2. สวัสดิภาพสัตว์ การใช้เทคนิคและวิธีการที่ปฏิบัติต่อสัตว์อย่างเหมาะสม (Refinement) โดย
สถานที่ต้องไม่คับแคบ ปลอดภัย มีอาหารและน้ำเพียงพอ และ 3. การใช้สัตว์ทดลองในจำนวนที่
เหมาะสม (Reduction) คือพยายามลดจำนวนสัตว์ทดลองที่ต้องใช้ให้มากที่สุด (W. M. S. Russell
and R. L. Burch, 1959)

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

การศึกษาวัสดุที่ใช้ในการผลิตหุ่นจำลองมีหลายชนิด และหลายวิธีการ แตกต่างกันไป ขึ้นอยู่กับบริบทของการศึกษาพัฒนาให้ขึ้นไปตามวัตถุประสงค์นั้นๆ การผลิตหุ่นจำลองหนูแรท เพื่อใช้ในการฝึกทดสอบการให้สาร ใต้รับการพัฒนาเป็นรูปแบบของสื่อ สามมิติ (ภาควิชา เทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา อ้างถึง เรื่องวิทย์ นนทะภา และคณะ, ม.ป.ป) สามารถจับต้อง ปรับขนาดขนาดใกล้เคียงของจริงได้ ตัวหุ่นทำจากยางที่มีความเหนียว ยืดหยุ่น นุ่มนวล เพื่อให้สามารถใช้กับเข็มสำหรับให้สารในบริเวณต่างๆ ได้ จากการศึกษาวัสดุเหมาะสมในการผลิตหุ่นจำลองมี 2 ชนิดที่ใช้ได้ คือ ยางพารา (Rubber) และยางซิลิโคน (silicone rubber) ยางพารา มีคุณสมบัติ ยืดหยุ่น เหนียว การทำให้ยางคงรูปร่าง มีหลายขั้นตอน ต้องผสมน้ำยาเคมีต่างๆ 9-10 ชนิด อบด้วยอุณหภูมิ ประมาณ 90-100 องศาเซลเซียส ประมาณ 1-2 ชั่วโมง ล้างด้วยน้ำอุ่น อุณหภูมิประมาณ 60-70 องศาเซลเซียส เพื่อล้างสารเคมีที่ตกค้างออกให้หมด แล้วนำเข้าสู่อบความร้อนในอุณหภูมิประมาณ 70-80 องศาเซลเซียส จนตัวหุ่นขึ้นงานแห้งแล้วนำออกมาตบแต่งเก็บรายละเอียด (วัฒนลก โกวิท, 2554) ซึ่งขั้นตอนทั้งหมดมีความสลับซับซ้อน ใช้อุปกรณ์และสารผสมต่างๆ มาก อาศัยอากาศในการแข็งตัว ในบริเวณซอกเล็กๆอาจไม่แข็งตัวได้ ไม่สะดวกในการผลิตชิ้นงานที่มีขนาดเล็ก ส่วนยางซิลิโคน เป็นสาร โพลิเมอร์ ได้จากธรรมชาติคือ ทราบและเมธานอล ในอุณหภูมิสูง เมื่อผสมสารตัวเร่งปฏิกิริยา เข้ากับสาร โพลิเมอร์ จึงจะเกิดการแข็งตัว ยิ่งถ้าเป็นยางคุณภาพดีเกรดสูง ความยืดหยุ่นและเหนียว จะมีมากขึ้น การหดตัวน้อยกว่ายางพารา มีอายุการใช้งานนาน ขั้นตอนผสมสารตัวเร่ง ง่ายไม่ซับซ้อน (รุ่งอรุณ, ม.ป.ป) เมื่อพิจารณาจากคุณสมบัติของยางทั้งสองชนิด ในการผลิตหุ่นจำลองนี้แล้ว ยางพารา เหมาะสำหรับการผลิตหุ่นจำลองที่มีขนาดใหญ่ ส่วน ยางซิลิโคน คงรูปร่างได้ดี ไม่หดตัว มีความทนทานสูง และการทำงานที่นานกว่า จึงเป็นยางเหมาะสมที่สุดในการผลิตหุ่นจำลอง

ในการผลิตหุ่นจำลองหนูแรทเพื่อใช้ในการฝึกทักษะให้เกิดความชำนาญ ก่อนที่จะปฏิบัติกับสัตว์ทดลองจริง เพื่อป้องกันการบาดเจ็บที่อาจเกิดขึ้นกับสัตว์ทดลองได้ หากผู้ปฏิบัติไม่ชำนาญ ซึ่งวิธีที่ใช้ในการให้ฝึกกับหุ่นจำลองจะเหมือนกันกับการปฏิบัติกับสัตว์ทดลองจริง การป้อนสารและการฉีดสารเข้าในตัวสัตว์ทดลองตามจุดต่างๆ อาจมีการเปลี่ยนแปลงการให้สารในบางตำแหน่ง บนตัวของสัตว์ทดลอง หากมีขนาดใหญ่กว่า และเล็กกว่าหนูแรท หรือต่างชนิด โดยรวมแล้ว มี 6

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

วิธี ได้แก่ 1) การให้สารทางปากสู่กระเพาะ (Intragastric Feeding) วิธีนี้เป็นการให้สารผ่านท่อเข็ม
ป้อนพิเศษแบบยาว หรือขึ้นอยู่กับชนิดและขนาดของสัตว์ เพื่อให้สารเข้าสู่กระเพาะครบตาม
ปริมาณทดสอบ 2) การฉีดสารเข้าช่องท้อง Intraperitoneal Injection (IP) 3) ฉีดสารเข้าใต้
ผิวหนัง บริเวณหลังคอ Subcutaneous Injection (SC) 4) การฉีดสารเข้ากล้ามเนื้อ บริเวณกล้ามเนื้อ
ขาหลัง Intramuscular Injection (IM) 5) การฉีดสารเข้าเส้นเลือด บริเวณเส้นเลือดที่หาง
Intravenous Injection (IV) 6) การฉีดสารเข้าชั้นผิวหนัง บริเวณบนหลัง Intradermal Injection (ID)
(อัญชลี สิริมนตาภรณ์, 2559)

วิธีการผลิตหุ่นจำลองหนูแรท

วิธีดำเนินการปั้นหุ่นจำลองหนูแรท นี้ ต้องการสื่อที่เป็นวัสดุยางซิลิโคนจึงใช้วิธีการขึ้นต้น
แบบด้วยดินน้ำมัน แม่พิมพ์ทำด้วยปูนปลาสเตอร์ โดยแบ่งขั้นตอนต่างๆ ได้ดังนี้

1.1 ขั้นตอนการทำต้นแบบและการทำแม่พิมพ์หุ่นจำลองหนูแรท

1.1.1 ปั้นหุ่นจำลองตามแบบที่กำหนดไว้ด้วยดินน้ำมัน



1.1.2 เมื่อเสร็จแล้ว แบ่งหุ่นเป็น 2 ส่วน โดยกำหนดเส้นแบ่ง ตามแนวตัวหุ่น ใช้ดิน
น้ำมันก้อนเป็นแนวไว้เพื่อกำหนดขอบเขตกันน้ำยางไหลออก

1.1.3 นำปูนปลาสเตอร์ผสมน้ำในอัตรา 1 ต่อ 1 ส่วน เมื่อปูนเริ่มเซตตัว นำไปหุ้มที่ตัว
แบบในส่วนแรก

1.1.4 เมื่อปูนแข็งตัว กลับข้างตัวแบบหุ่นขึ้น ยึดตัวพิมพ์ปูนส่วนล่างไว้ไม่ให้เคลื่อนที่

1.1.5 แกะดินน้ำมันที่กั้นไว้ ออก ทาน้ำสบู่หรือวาสลีน บริเวณปูนปลาสเตอร์ที่เป็น
รอยต่อ เพื่อป้องกันปูนปลาสเตอร์ที่จะเทแม่พิมพ์อีกข้างติดกัน และง่ายต่อการถอดแบบ

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

1.1.6 ผสมปูนปลาสเตอร์ ในอัตรา ปูน 1 ส่วน ต่อน้ำ 1 ส่วน เมื่อปูนเริ่มแข็งตัว นำไปพอกตัวหุ่นจำลองดินน้ำมันต้นแบบในส่วนที่เหลือจนเต็ม เมื่อปูนหมาดๆ ปาดส่วนบนให้เรียบเพื่อสะดวกต่อการรัดแม่พิมพ์

1.1.7 เมื่อปูนแห้งดีแล้ว ทำการแกะปูนสองซีกออกจากกัน และแกะดินน้ำมันที่เป็นตัวหุ่นจำลองออกทำความสะอาด แม่พิมพ์ เอาเศษดินน้ำมันและฝุ่นออก

1.1.8 นำมาปะกบกันจะได้แม่พิมพ์ที่มีลักษณะกลวงมีช่องว่างด้านในตามลักษณะของดินน้ำมันหุ่นจำลองต้นแบบที่แกะออกไป

1.2 การผสมยางซิลิโคน กับ น้ำยาตัวเร่งปฏิกิริยา

1.2.1 เทยางซิลิโคนในจำนวนน้ำหนักที่ต้องการลงภาชนะที่สะอาด

1.2.2 เขย่าขวดเร่งยางก่อนนำมาผสมกับยางซิลิโคนที่เตรียม ใช้อัตราส่วนตามชนิดของยางซิลิโคน ถ้าระบุไว้ ร้อยละ 1-2 ก็ชั่งน้ำหนักยาง 100 ส่วนต่อ ตัวเร่ง 1-2 ส่วน คนยางกับตัวเร่งให้ทั่วถึง โดยใช้ไม้พายแบนๆ กวาดให้ถึงรอบๆ ด้านข้าง และก้นภาชนะ

1.2.3 ใช้ฟู่กันจุ่มยางซิลิโคนทาลงบนต้นแบบให้ทั่ว ไล่ฟองอากาศให้หมด โดยใช้ฟู่กันปาดไปมาตรงจุดที่มีฟองอากาศ เป่าลมไล่เนื้อยางให้ทั่ว ฟองอากาศจะแตกหมด ระยะเวลาในการแข็งตัวของยางซิลิโคน ประมาณ 30 นาที ถึง 1 ชั่วโมง



ภาพการใช้หลอดเป่าไล่ฟองอากาศ

1.2.4 เอามือแตะเนื้อยางดู หากไม่ติดมือขึ้นมา ก็ผสมยางซิลิโคนกับน้ำยาเร่ง ลงครั้งที่ 2 ไล่เกลี่ยน้ำยางเหมือนครั้งแรก แล้วทิ้งให้แข็งตัว

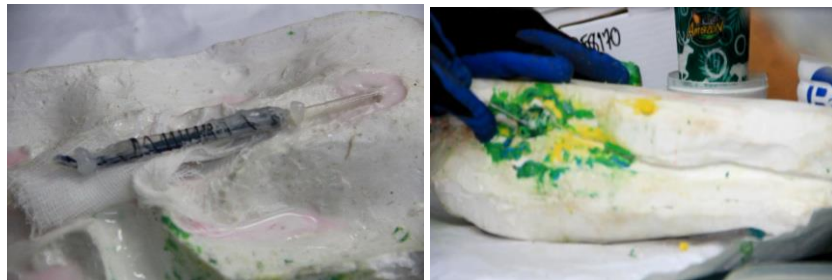
1.2.5 ทายางซิลิโคนประมาณ 2-3 ครั้ง แล้วแต่ความหนาที่เราต้องการ ควบคุมเนื้อยางให้มีความหนาสม่ำเสมอกันตลอดชิ้นงาน และซ้ำบริเวณที่บางๆ

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

1.2.6 ทิ้งให้แห้งสนิทประมาณ 4-6 ชั่วโมง ไม่ควรนำไปใช้งานก่อนแห้งสนิท อาจทำให้ยางเสื่อมสภาพเร็วกว่าปกติ

1.2.7 วางท่อยางที่ออกแบบมาแทนหลอดอาหาร และท่อยางที่หาง ในช่องท้องใช้วัสดุใยสังเคราะห์ เพื่อลดความแน่นของเนื้อยางและให้ชิ้นงานคงตัวเป็นรูปทรง จากนั้นนำแม่พิมพ์ทั้งสองชิ้นประกบกัน และเจาะช่องให้เป็นรูเพื่อเทน้ำยางซิลิโคน



ภาพการวางท่อยางให้เป็นหลอดอาหารและการประกบแม่พิมพ์

1.2.8 ใช้เชือก หรือยางรัดให้แน่น ไม่ให้แม่พิมพ์แยกจากกัน

1.2.9 เทยางซิลิโคนในช่องที่เจาะไว้ พลิกแม่พิมพ์ไปมาเพื่อเกลี่ยน้ำยางไหลเคลือบด้านในจนทั่ว เมื่อยางแข็งแล้ว ทำการแกะแม่พิมพ์ปูนออกจากกัน จะได้ตัวหุ่นยางซิลิโคนต้นแบบ



ภาพหุ่นจำลองหนูแรกทีแกะออกจากแม่พิมพ์

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

1.2.10 ทำการตกแต่งเก็บรายละเอียดภายนอก และซ่อมแซมส่วนที่ไม่เรียบร้อย



ภาพการตกแต่งรอยต่อต่างๆ และหุ่นจำลองหนูแรท ที่เสร็จเรียบร้อยแล้ว

1.2.10 นำหุ่นจำลองหนูแรทไปทำการทดสอบปฏิบัติการให้สาร



1. ภาพวิธีการฉีดสารเข้าใต้ผิวหนังหลังคอ Subcutaneous Injection (SC)
2. ภาพวิธีการฉีดสารเข้าเส้นเลือดที่หาง Intravenous Injection (IV)
3. ภาพวิธีการฉีดสารเข้ากล้ามเนื้อเนื้อขาหลัง Intramuscular Injection (IM)



4. ภาพวิธีการฉีดสารเข้าชั้นผิวหนังด้านหลัง Intradermal Injection (ID)
5. ภาพวิธีการฉีดสารเข้าช่องท้อง Intraperitoneal Injection (IP)
6. ภาพวิธีการให้สารทางปากสู่กระเพาะ (Intragastric Feeding)

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3



ภาพเจ้าหน้าที่ทดลองปฏิบัติการให้สารกับหุ่นจำลองหนูแรท

ผลการวิเคราะห์

จากการนำหุ่นจำลองหนูแรทไปทำการทดสอบจริง โดยให้เจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานด้านการให้สารทดสอบในสัตว์ทดลอง ซึ่งประกอบด้วยนักวิจัย นักวิทยาศาสตร์ และสัตวแพทย์ สัตว์ทดลองจำนวนรวม 20 คน ทำการทดสอบ และเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามความพึงพอใจโดยแบ่งเป็น 3 ด้าน ได้แก่ ด้านคุณภาพ ด้านประสิทธิภาพ และด้านประโยชน์ในการผลิตหุ่นจำลอง ผลจากการสำรวจความพึงพอใจ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อในแต่ละด้านได้ตามลำดับดังนี้

ด้านประโยชน์ในการผลิตหุ่นจำลอง พบว่า ร้อยละ 96.80 มีความพึงพอใจ ในการนำหุ่นจำลองนำไปใช้เป็นสื่อการเรียนรู้ การประชาสัมพันธ์ การจัดนิทรรศการ และเป็นแนวทางการพัฒนาสื่อโมเดลอื่นๆ เพื่อการศึกษา เรียนรู้ สามารถนำไปฝึกปฏิบัติได้จริง จนเกิดทักษะ ความชำนาญ รวมถึงการใช้สัตว์ทดลองอย่างมีจริยธรรม ในหัวข้อ การใช้วิธีอื่นทดแทนการใช้สัตว์ทดลอง (Replacement) พบข้อเสนอแนะในการพัฒนาหุ่นจำลองของหนูเมาส์ด้วย

ด้านคุณภาพ พบว่า ร้อยละ 92.73 มีความพึงพอใจในภาพรวมหุ่นจำลองหนูแรท เรื่องสี รูปร่าง ขนาด น้ำหนัก มีความเหมาะสมของวัสดุที่ใช้ทำหุ่นจำลอง และ พื้นผิว สัมผัส ความยืดหยุ่น ใกล้เคียง มีข้อเสนอแนะในเรื่องความแข็งของชั้นผิวหนัง ควรปรับให้ยืดหยุ่นเพื่อต่อการจับ

ด้านประสิทธิภาพ พบว่า ร้อยละ 84.05 มีความพึงพอใจในการฝึกให้สารตำแหน่งต่างๆ ที่ใกล้เคียงของจริงมาก การนำหุ่นจำลองหนูแรท ไปใช้งานได้หลายครั้ง ความสะดวกในการนำมาฝึกปฏิบัติ มีข้อเสนอแนะให้ปรับวัสดุที่เป็นหลอดอาหารให้สั้นกว่านี้ และการเน้นสีเส้นเลือดที่หางให้ชัดเจน

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

การนำเสนอบทความทางวิชาการเรื่องการพัฒนาหุ่นจำลองหนูแรทเพื่อฝึกให้สารทดสอบนี้ สะท้อนให้เห็นถึงบทบาทความสำคัญของหุ่นจำลองในการนำมาใช้ฝึกปฏิบัติแทนของจริงเพื่อลดการใช้สัตว์ทดลอง สอดคล้องตามจรรยาบรรณการใช้สัตว์ทดลองเพื่องานทางวิทยาศาสตร์ และกระบวนการพัฒนาหุ่นจำลองที่จะนำไปใช้ประโยชน์ในการวิจัย การเรียนการสอน เพื่อฝึกปฏิบัติให้เกิดความชำนาญ รวมถึงการนำไปพัฒนาเพื่อการเรียนรู้การศึกษาในส่วนต่างๆ ด้านสัตว์ทดลอง โดยแสดงให้เห็นจากผลการสำรวจความพึงพอใจของเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานด้านการให้สารทดสอบต่อการพัฒนาหุ่นจำลองหนูแรท ของศูนย์สัตว์ทดลองแห่งชาติ จำนวน 20 คน พบว่า ร้อยละ 96.80 มีความพึงพอใจ ด้านประโยชน์ในการผลิตหุ่นจำลอง สอดคล้องกับ Reduction ใน 3Rs คือ พยายามลดจำนวนสัตว์ทดลองที่ต้องใช้ให้มากที่สุด รองลงมาคือ ด้านคุณภาพ ร้อยละ 92.73 ซึ่งเป็นภาพรวมของหุ่นจำลอง ที่มี รูปร่าง สี ขนาด น้ำหนักที่เหมาะสมใกล้เคียงของจริง เพื่อให้เกิดความคุ้นเคยเมื่อต้องปฏิบัติกับหนูทดลองจริง สอดคล้องกับการปฏิบัติด้านเทคนิคการให้สารในสัตว์ทดลองในบริเวณตำแหน่งต่างๆ และด้านประสิทธิภาพ ความใกล้เคียงของผิวสัมผัส ความยืดหยุ่นเมื่อปฏิบัติการใช้สาร มีความพึงพอใจคิดเป็นร้อยละ 84.05 เมื่อพิจารณาโดยรวมแล้ว หุ่นจำลองหนูแรท เป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการสนับสนุนการเรียนรู้ที่ใกล้เคียงของจริงมากที่สุด

จากการทดสอบ พบข้อบกพร่องหลายประการ เช่น ในส่วนของท่อที่ใช้สำหรับป้อนสารทางปาก ควรปรับให้มีความไหลลื่นมากกว่านี้ ผู้พัฒนาเห็นว่า ควรนำท่อที่มีความยืดหยุ่นสูงมาใช้ เพื่อให้เกิดความนุ่ม ลื่น มีลักษณะใกล้เคียงกับหลอดอาหาร เพื่อป้องกันการชำรุดฉีกขาด ขณะสอดท่อป้อนสารเข้าไป ส่วนบริเวณหางควรมีสีเข้มเพื่อแสดงตำแหน่งของเส้นเลือด เพื่อที่จะได้มองเห็นชัดเจนเมื่อต้องฉีดสารเข้าที่หาง ในชั้นผิวหนัง ชั้นผิวหนังกับกล้ามเนื้อแยกจากกัน และปรับผิวสัมผัสให้คล้ายจริงมากขึ้น แนวทางในการพัฒนางานในขั้นต่อไป คือการออกแบบหุ่นจำลองให้มีโครงสร้างของรูปทรงกระดูกด้านใน และนำวัสดุและยางหลายชนิดมาผสมผสานให้เหมาะกับชั้นผิวหนัง สามารถมองเห็นอวัยวะภายในบางส่วนได้ เพื่อให้เข้าใจบริเวณการใช้สาร รวมถึงสามารถใช้เก็บตัวอย่างจากเลือดได้ เพราะในการฝึกปฏิบัติกับสัตว์ทดลอง ผู้ฝึกปฏิบัติต้องฝึกในคราวเดียวกัน ทั้งนี้เพื่อให้ได้ประโยชน์สูงสุดในการใช้สัตว์ทดลองให้คุ้มค่า ตลอดถึงการนำ

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

เทคนิค และเทคโนโลยีมาในผสมผสานในตัวหุ่นจำลองให้สามารถแสดงผลการปฏิบัติได้ เพื่อ
สนับสนุนให้เกิดการสร้างและการพัฒนานวัตกรรมให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ส่งเสริมการเรียนรู้ได้
ดียิ่งขึ้น ผู้ปฏิบัติมีความชำนาญขึ้น

รายการอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2542). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ*. สืบค้นเมื่อวันที่ 16 กุมภาพันธ์
2562 เข้าถึงจาก <http://backoffice.onec.go.th/uploaded/Category/Laws/Act/acteng/01/0101-a.pdf>
- ประคน จาคิดกนิช. (2550). *ผู้เชี่ยวชาญอังกฤษเผยใช้ "สัตว์ทดลอง" แต่น้อย มีคุณภาพกว่าใช้พร้า
เพื่อ*. สืบค้นเมื่อวันที่ 17 กุมภาพันธ์ 2562 เข้าถึงจาก <https://mgronline.com/science/detail/9500000109170>
- ราชกิจจานุเบกษา. (2558). *พระราชบัญญัติสัตว์เพื่อนงานทางวิทยาศาสตร์*. สืบค้นเมื่อวันที่ 16
กุมภาพันธ์ 2562 เข้าถึงจาก <http://www.nlac.mahidol.ac.th/acth/index.php/lawlabanimals>
- รุ่งอรุณ. (ม.ป.ป.). *ยางซิลิโคนและประเภทของยางซิลิโคน*. ม.ป.ท. สืบค้นเมื่อวันที่ 4 มีนาคม
2562 เข้าถึงจาก <https://www.resinrungart.com/siliconetype>
- เรื่องวิทย์ นนทะภาและคณะ. (ม.ป.ป.). *เอกสารการสอนวิชาสื่อและเทคโนโลยีการสอน*. ม.ป.ท.
สืบค้นเมื่อวันที่ 4 มีนาคม 2562 เข้าถึงจาก <http://www.edu.nu.ac.th/wbi/355201/p32-2.html>
- วันฉลก โกวิท. (2554). *การพัฒนานวัตกรรมทางการแพทย์หุ่นใบหน้าจำลองปากแห้วงเพดานโหว่*.
สืบค้นเมื่อวันที่ 4 มีนาคม 2562 เข้าถึงจาก <http://202.28.95.4/library/main/eresearch/12739327f.pdf>

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ศูนย์สัตว์ทดลองแห่งชาติ มหาวิทยาลัยมหิดล. (2558). *การุณยฆาต สัตวแพทย์สัตว์ทดลอง*. สืบค้น
เมื่อวันที่ 17 กุมภาพันธ์ 2562 เข้าถึงจาก [http://www.nlac.mahidol.ac.th/acth/index.php/
veterinarian/euthanasia](http://www.nlac.mahidol.ac.th/acth/index.php/veterinarian/euthanasia)

หยาดอรุณ ชาติสมบูรณ์. (2562). *ทฤษฎีการเรียนรู้ Bruner*. สืบค้นเมื่อวันที่ 16 กุมภาพันธ์ 2562
เข้าถึงจาก <https://www.gotoknow.org/posts/200976>

อัญชลี สิริมนตาภรณ์. (2559). *ขั้นตอนการปฏิบัติงาน เทคนิคปฏิบัติกับสัตว์ทดลอง SOP-QC-
HMU-01-19*. ศูนย์สัตว์ทดลองแห่งชาติ มหาวิทยาลัยมหิดล.

Dale, Edgar. (1969). *Audio-Visual Methods in Teaching, 3rd ed., Holt, Rinehart & Winston,
New York*. สืบค้นเมื่อวันที่ 1 มีนาคม 2562 เข้าถึงจาก [http://www.queensu.ca/
teachingandlearning/modules/active/documents/Dales_Cone_of_Experience_summary.
pdf](http://www.queensu.ca/teachingandlearning/modules/active/documents/Dales_Cone_of_Experience_summary.pdf)

W. M. S. Russell and R. L. Burch. (1959). *The Three Rs*. สืบค้นเมื่อวันที่ 25 กุมภาพันธ์ 2562
เข้าถึงจาก https://en.wikipedia.org/wiki/The_Three_Rs

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

**การศึกษาเปรียบเทียบประสิทธิภาพของกระบวนการลาของบุคลากร
ด้วยระบบลาออนไลน์กับกระบวนการลาด้วยเอกสาร
กรณีศึกษา ศูนย์สัตว์ทดลองแห่งชาติ มหาวิทยาลัยมหิดล**

**The performance comparative study of personnel leave process between
using online leave system and document leave system Case study of
National Laboratory Animal Center, Mahidol University**

อรัทัย การะเวก (Orathai Karawek)

ลัดดา ชัยยะ (Ladda Chaiya)

นักทรัพยากรบุคคล ศูนย์สัตว์ทดลองแห่งชาติ มหาวิทยาลัยมหิดล

Human Resource Officer, National Laboratory Animal Center, Mahidol University

กัญญากร เกิดศรีเพ็ง (Kanyakron kaedsripeng)

นักวิชาการพัฒนาคุณภาพ ศูนย์สัตว์ทดลองแห่งชาติ มหาวิทยาลัยมหิดล

Quality Development Technical Officer, National Laboratory Animal Center, Mahidol University

อรอรีย์ อุชม (Ornaree U-chom)

เจ้าหน้าที่ระบบงานคอมพิวเตอร์ ศูนย์สัตว์ทดลองแห่งชาติ มหาวิทยาลัยมหิดล

Computer Programmer, National Laboratory Animal Center, Mahidol University

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้ เป็นการศึกษาประสิทธิภาพกระบวนการลาด้วยระบบลาออนไลน์และผลตอบรับของบุคลากรศูนย์สัตว์ทดลองแห่งชาติ ในการเปลี่ยนแปลงกระบวนการลาจากเดิมที่ใช้วิธีการกรอกข้อมูลการลาลงในเอกสารมีขั้นตอนการดำเนินการซ้ำซ้อน และพบปัญหาระหว่างกระบวนการหลายขั้นตอนรวมถึงความล่าช้าของเอกสารและความผิดพลาดในการสรุปข้อมูลทั้งรายวัน รายเดือน นอกจากนั้นการค้นหาข้อมูลเพื่อตรวจสอบประวัติการลางาน รวมถึงความ

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

สิ้นเปลืองกระดาษและพื้นที่ในการจัดเก็บเอกสาร อีกทั้งเอกสารสูญหายระหว่างกระบวนการ
ดังนั้นจึงนำระบบลาออนไลน์ : MUSIS (MAHIDOL University Share Information System) โดย
กองเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยมหิดล มาใช้ซึ่งพบว่าสามารถลดการใช้กระดาษได้มากขึ้น
ไม่พบข้อผิดพลาดในการสรุปข้อมูล และลดขั้นตอนเวลาด้านการสรุปรายงานของงานบริหาร
ทรัพยากรบุคคลลงได้เป็นอย่างดี รวมถึงความสะดวกของบุคลากร ที่สามารถทำการลาได้ทั้งที่
ทำงานและนอกสถานที่ทำงานโดยผ่านเครือข่ายเสมือน VPN (Virtual Private Network)

คำสำคัญ : การบริหารทรัพยากรบุคคล กระบวนการลา ระบบลาออนไลน์ ระบบสารสนเทศ
เครือข่ายเสมือน

Abstract

This study is a performance study of the leave process by using online leave system and the feedback from officers in the National Laboratory Animal Center for changing the leave process from using the document system that have redundant procedures and encountered many problems between multiple processes including delays in documents and found errors in summarizing data both daily, monthly. In addition, searching for information to check leave history is inconvenience, make more paper waste, lack of document storage and document can lost during the process. Therefore we are using online leave system MUSIS (MAHIDOL University Share Information System) by Information Technology Division, MAHIDOL University. We found that it can reduce paper usage, no errors were found in the summary, greatly reduce time to summarize the reports of human resource management. And very convenience for officers to make leave permission at work and off-site via a virtual network VPN (Virtual Private Network) Leave online

Keywords : Human Resource Management, Leave process, Online leave system, Information Systems ,VPN (Virtual Private Network)

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

บทนำ

ปัจจุบันเทคโนโลยีสารสนเทศ มีบทบาทในการช่วยสนับสนุนให้เกิดการพัฒนาองค์กรให้เติบโตอย่างรวดเร็วซึ่งสอดคล้องกับนโยบาย Thailand 4.0 ยุทธศาสตร์สู่การพัฒนาเปลี่ยนแปลงใช้เทคโนโลยีใหม่ ๆ ศูนย์สัตว์ทดลองแห่งชาติ มหาวิทยาลัยมหิดล เป็นองค์กรหนึ่งที่มีความสำคัญกับการพัฒนาระบบสารสนเทศด้านการบริหารทรัพยากรบุคคลซึ่งเป็นส่วนสนับสนุนยุทธศาสตร์ต่าง ๆ ในการขับเคลื่อนให้ศูนย์ฯ บรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ของหน่วยงานที่กำหนดไว้ จึงจำเป็นต้องพัฒนาระบบสารสนเทศด้านการบริหารทรัพยากรบุคคลให้เอื้อต่อการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ

จากการรวบรวมข้อมูลของงานบริหารทรัพยากรบุคคล ในปี 2557-2558 บุคลากรของศูนย์ฯ มีจำนวนทั้งสิ้น 130 ราย โดยเป็นบุคลากรสายสนับสนุนทั้งหมดซึ่งร้อยละ 50 เป็นบุคลากรที่มีคุณวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรี ในกรณีที่บุคลากรมีความประสงค์จะลา กิจ ลาป่วย ลาพักผ่อน ลาคลอด หรือยกเลิกวันลา นั้น การลาแต่ละครั้งต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับการลาหยุด สิทธิการลาหยุดงานและการได้รับเงินเดือนระหว่างลาของพนักงานมหาวิทยาลัย พ.ศ. 2551 สำหรับกระบวนการยื่นใบลา ภายในศูนย์ฯ ผู้ลาจะต้องกรอกข้อมูลการลาลงในเอกสาร โดยต้องแจ้งผู้ร่วมงานให้ลงนามรับทราบ เพื่อปฏิบัติงานแทนและในบางกลุ่มงานต้องให้หัวหน้างาน/หัวหน้าหน่วย หรือหัวหน้าสำนักงาน เสนอความคิดเห็นก่อนเข้าสู่กระบวนการอนุมัติ จากนั้นผู้ลาทำการส่งเอกสารการลาผ่านงานบริหารทรัพยากรบุคคล เพื่อลงรับเอกสารและสรุปวันลารายบุคคลในแต่ละวัน จากนั้นส่งผ่านให้หัวหน้าสำนักงานผู้อำนวยการตรวจสอบอีกครั้ง ก่อนเข้าสู่กระบวนการอนุมัติขั้นสุดท้ายคือ รองผู้อำนวยการฝ่ายบริหารหรือผู้อำนวยการ เป็นการจบกระบวนการลา

สถิติการลาแต่ละประเภทเฉลี่ยต่อเดือนไม่น้อยกว่า 130 ครั้ง หมายถึงปริมาณการใช้กระดาษที่ศูนย์ฯ ใช้ไปในการจัดการกระบวนการลา ทั้งนี้งานบริหารทรัพยากรบุคคลได้ทำการตรวจสอบและสรุปรายงานวันลาในแต่ละวันของผู้ลา โดยนับจำนวนเอกสารใบลา และสรุปยอดจำนวนวันลารายบุคคล ซึ่งใช้เวลาเฉลี่ยในการจัดการประมาณ 30-50 นาทีต่อวัน พร้อมทั้งสรุปรายละเอียดการลาของบุคลากรประจำเดือน ใช้เวลาเฉลี่ยในการจัดการประมาณ 1-2 ชั่วโมงต่อเดือน และต้องพิมพ์รายงานปิดประกาศให้บุคลากรทราบทุกครั้ง เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง และทวน

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

สอบการลาของตนเองด้วย ซึ่งการจัดการดังกล่าว ยังมีความผิดพลาดในการสรุปข้อมูลอยู่ เนื่องจากการนับสรุปจำนวนวันลาของบุคลากรมีจำนวนมาก ทำให้เกิดความผิดพลาด หากข้อมูลวันลาผิดพลาด อาจส่งต่อการประเมินผลการปฏิบัติงานในรอบปีนั้น ๆ ได้

บทวิเคราะห์

บุคลากรเป็นทรัพยากรที่สำคัญต่อการพัฒนาขับเคลื่อนในเรื่องต่าง ๆ รวมถึงประสิทธิภาพของบุคลากรที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงาน ความรู้สึกของบุคลากรที่มีต่อเป้าหมายและค่านิยมขององค์กร มีความซื่อสัตย์ จงรักภักดี มีทัศนคติทางบวกต่อองค์กรซึ่งปัจจัยนี้ส่งผลต่อการลา ซึ่งบุคลากรที่มีความผูกพันต่อองค์กร จะแสดงออกทางพฤติกรรมอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอในการทำงาน เป็นความรู้สึกที่เชื่อมั่นและเป็นอันหนึ่งอันเดียวกับองค์กร มีความเต็มใจทุ่มเทความพยายามในการปฏิบัติงานเพื่อประโยชน์ให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ มีส่วนร่วมในขับเคลื่อนขององค์กร และมีความสุขในการปฏิบัติงานซึ่งมีผลต่อการลาของบุคลากร มากหรือน้อยขึ้นอยู่กับความผูกพันของแต่ละบุคคล ซึ่งอาจสะท้อนมาจากการลาของแต่ละบุคคล

มหาวิทยาลัยมหิดลมีการพัฒนาด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยได้ริเริ่มใช้ระบบการลาออนไลน์ในมหาวิทยาลัยมหิดล ตั้งแต่ปี 2553 ศูนย์ฯ ได้เล็งเห็นความสำคัญจึงนำระบบสารสนเทศดังกล่าวมาใช้ภายในหน่วยงาน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดเก็บข้อมูลการลา และอำนวยความสะดวกให้กับบุคลากรในการค้นหาข้อมูลที่เกี่ยวข้อง เช่น ข้อมูลและสถิติการลาของตนเอง อีกทั้งเป็นการลดปริมาณการใช้กระดาษในหน่วยงานด้วย

โดยในปี 2558 ศูนย์ฯ เริ่มนำเทคโนโลยีระบบสารสนเทศการลาออนไลน์สำหรับบุคลากรมาใช้ เพื่อช่วยแก้ปัญหาไม่ให้เกิดความผิดพลาดในการลาของบุคลากร เนื่องจากระบบเดิมมีความผิดพลาด ทั้งจากผู้ลา หัวหน้าในสังกัด และนักทรัพยากรบุคคล อีกทั้งยังเป็นการลดขั้นตอนการปฏิบัติงาน ลดการใช้กระดาษ และช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงาน รวมถึงช่วยอำนวยความสะดวกในด้านการลาให้กับบุคลากร เพียงแค่มีเครื่องคอมพิวเตอร์หรือโน้ตบุ๊กหรือสมาร์ตโฟน หรือสถานที่ที่มีคลื่นเครือข่ายโทรศัพท์ ก็สามารถที่จะส่งใบลาโดยการลาออนไลน์ให้กับงานบริหารทรัพยากรบุคคลได้ ในทุกสถานที่และเวลา

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

จากการวิเคราะห์กระบวนการลาด้วยเอกสารพบว่า มีขั้นตอนการดำเนินการซ้ำซ้อน และการตรวจสอบหรือสรุปวันลาแต่ละประเภททำให้เกิดความผิดพลาดบ่อยครั้ง การสูญหายของเอกสารระหว่างกระบวนการ ซึ่งในการปฏิบัติงานในแต่ละวันปัญหาที่พบ งานบริหารทรัพยากรบุคคลต้องสืบค้นแฟ้มลารายบุคคล เพื่อนำไปมาตรวจสอบกับข้อมูลเดิมของบุคลากรแต่ละราย ก่อนคำนวณวันลารายวันของแต่ละราย รวมถึงจำนวนแฟ้มลาของแต่ละบุคคลใช้พื้นที่ในการจัดเก็บแฟ้มเป็นจำนวนมาก ทำให้มีผลกระทบในเรื่องพื้นที่จัดเก็บไม่เพียงพอกับปริมาณเอกสารที่เพิ่มขึ้น อีกทั้งในส่วนการจัดการของงานบริหารทรัพยากรบุคคล การสรุปวันลาแต่ละเดือนมีผลกระทบโดยตรงเพราะต้องนำข้อมูลบันทึกลงใน Microsoft Excel เพื่อสรุปสถิติการลารายเดือนของแต่ละบุคคล ซึ่งต้องใช้เวลาและเกิดความผิดพลาดได้ ดังนั้น ในทุกขั้นตอน สามารถเกิด ความผิดพลาดได้ตลอดเวลา ทั้งเรื่องการประมวลผลการคำนวณและการตรวจสอบ ทำให้เกิดความไม่สะดวกของผู้ลาและผู้รับผิดชอบในการลา การนำเทคโนโลยีเข้ามาช่วยสนับสนุนการดำเนินการจึงเป็นทางเลือกที่เหมาะสมในการจัดการกระบวนการทำงาน ซึ่งนำมาสู่การเปลี่ยนแปลงกระบวนการลาด้วยเอกสารมาเป็นระบบลาออนไลน์ เพื่อปรับสู่การลดการใช้กระดาษ (Paperless) และเป็นแนวทางที่นิยมเป็นอย่างมากในปัจจุบัน ซึ่งมีประโยชน์ ดังนี้

1. ทำให้กระบวนการการทำงานมีความชัดเจนมากขึ้น เนื่องจากขั้นตอนการทำงานทั้งหมดถูกระบุอยู่ในระบบ
2. การทำงานมีความรวดเร็วมากยิ่งขึ้น ไม่ต้องเกิดความสับสนกับการจัดการเอกสารในรูปแบบกระดาษ และพร้อมนำข้อมูลไปใช้งานต่อได้ทันที
3. สามารถควบคุมการเข้าถึงข้อมูลของบุคลากรภายในองค์กรได้ ลดโอกาสที่เอกสารจะสูญหายได้ด้วยการสำรองข้อมูลและมีความปลอดภัยของข้อมูลมากขึ้น
4. การจัดการเอกสารมีความเป็นระเบียบมากขึ้น รวมถึงการค้นหาเอกสารต่างๆ เพื่อนำไปอ้างอิงหรือทำรายงานสามารถทำได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ

จากการสืบค้นข้อมูลพบว่า มีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาระบบใบลาอิเล็กทรอนิกส์ การเพิ่มความสะดวกและลดระยะเวลาในการทำงาน (สมสุข นากสุขและคณะ, 2557) ได้พัฒนาเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงาน ความสะดวก รวดเร็วและช่วยลดปริมาณการใช้กระดาษ ระบบ

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ข้อมูลการลาที่มีความถูกต้องและเชื่อถือได้ เพิ่มประสิทธิภาพให้กับองค์กรในการบริหารจัดการ ซึ่งสอดคล้องกับการพัฒนาระบบงานออนไลน์ ของนิตยสาร พลอยวิเศษ (2555) ที่กล่าวว่าผู้ใช้สามารถใช้งานได้ง่ายและทำงานได้รวดเร็วยิ่งขึ้น รวมทั้งยังลดพื้นที่ในการเก็บเอกสารและง่ายต่อการสำรองข้อมูลเพื่ออำนวยความสะดวก และเป็นการสนับสนุนฝ่ายทรัพยากรบุคคลสำหรับองค์กรให้สามารถจัดการข้อมูลพนักงาน สิทธิการลางาน และปฏิทินกิจกรรม พนักงานสามารถลางาน ตรวจสอบสถานะการลา และประวัติการลา หัวหน้างานสามารถอนุมัติการลาและตรวจสอบประวัติการลาของพนักงาน สามารถดูปฏิทินกิจกรรมเพื่อใช้พิจารณาอนุมัติการลา ส่วน นนิตา สร้อยดอกสน และคณะ (2557) กล่าวว่าในการพัฒนาระบบงานออนไลน์ สามารถดูรายงานสรุปการลาของพนักงานในรูปแบบต่างๆ ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานด้านการบริหารจัดการ การตัดสินใจ และความสะดวก ให้กับฝ่ายทรัพยากรบุคคล หัวหน้างาน และพนักงาน และยังช่วยลดปริมาณกระดาษเพื่อช่วยรักษาสิ่งแวดล้อม สำหรับการบริหารทรัพยากรมนุษย์ในภาคธุรกิจในยุคการเปลี่ยนแปลง โดยเฉพาะภาคธุรกิจการปรับเปลี่ยนวิธีการทำงาน กระบวนการทำงานและการใช้กิจกรรมการบริหารทรัพยากรมนุษย์มาดำเนินการช่วยสนับสนุนให้เกิดการเปลี่ยนแปลง รวมถึงการวางแผนในระยะยาว และกระตุ้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลงให้สอดคล้องกับกลยุทธ์ขององค์กร เสาวนีย์ สมันต์ตรีพร (2560) และในปัจจุบันการบริหารทรัพยากรมนุษย์ในองค์กรแห่งยุคสารสนเทศ ผู้องค์กรยุคใหม่ในอนาคต วาสนา ศรีอักษรลาภและจิราวรรณ คงคล้าย (2559) ได้กล่าวว่าแนวคิดของการบริหารงานทรัพยากรมนุษย์ในองค์กรยุคข้อมูลสารสนเทศ ต้องเหมาะสมกับการบริหารจัดการข้อมูลสารสนเทศและเทคโนโลยีที่มีความยืดหยุ่นเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เพื่อให้องค์กรบรรลุเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถปรับมาเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ที่จัดการกับข้อมูลสารสนเทศได้เป็นอย่างดี ต้องติดตามความก้าวหน้าของเทคโนโลยี และก้าวตามให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง

จึงเป็นที่มาของการศึกษาเปรียบเทียบประสิทธิภาพของกระบวนการลาของบุคลากรด้วยระบบลาออนไลน์กับกระบวนการลาด้วยเอกสาร โดยทำการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน กระบวนการลาด้วยเอกสารและศึกษาการทำงานของระบบลาออนไลน์ แล้วปรับขั้นตอนกระบวนการให้สอดคล้อง และทำงานร่วมกันได้จนจบกระบวนการ รวมถึงการจัดอบรม ให้ความรู้ความเข้าใจใน

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

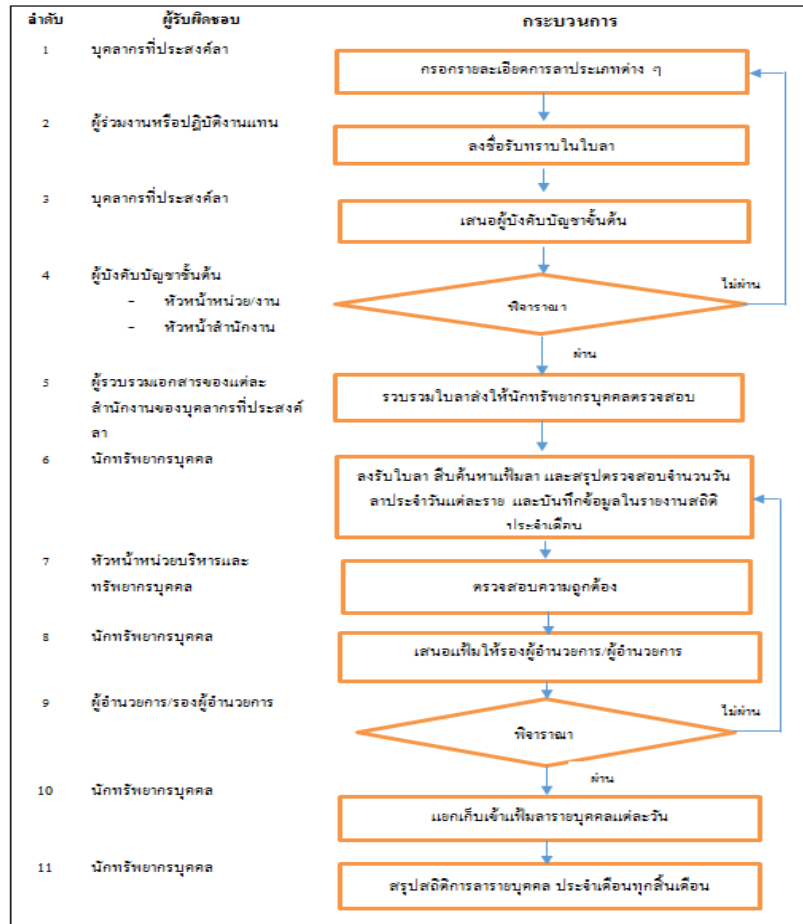
การใช้งานระบบ และทำการประเมินผู้ใช้งานจากข้อมูลพื้นฐานของบุคลากรทุกระดับ รวมถึงความ
ถนัดในการใช้คอมพิวเตอร์ เพื่อนำผลการศึกษาไปพัฒนาปรับปรุง ให้การใช้งานระบบออนไลน์
มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์หลักในการศึกษา ดังนี้

1. ใช้เป็นแนวทางสำหรับผู้ที่จะนำระบบสารสนเทศมาประยุกต์ใช้ในการจัดการลด
ขั้นตอนการลาของเจ้าหน้าที่ในองค์กร
2. แสดงให้เห็นถึงประโยชน์ในการนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศมาทดแทนกระบวนการ
ลาแบบเดิมที่ใช้การกรอกข้อมูลลงในเอกสารการลา
3. ลดใช้ทรัพยากรกระดาษ
4. มีข้อมูลที่ถูกต้องแม่นยำและรวดเร็ว สำหรับใช้สนับสนุนประกอบการตัดสินใจของ
ผู้บริหารในการประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากร

โดยมีขั้นตอนการทำงานของกระบวนการลาด้วยเอกสาร(ระบบงานเดิม) ของบุคลากรที่
ประสงค์ลาและผู้เกี่ยวข้องในส่วนต่างๆ เพื่อแสดงถึงความเชื่อมโยงและการพิจารณาอนุมัติในแต่ละ
ขั้นตอน ดังภาพที่ 1

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3



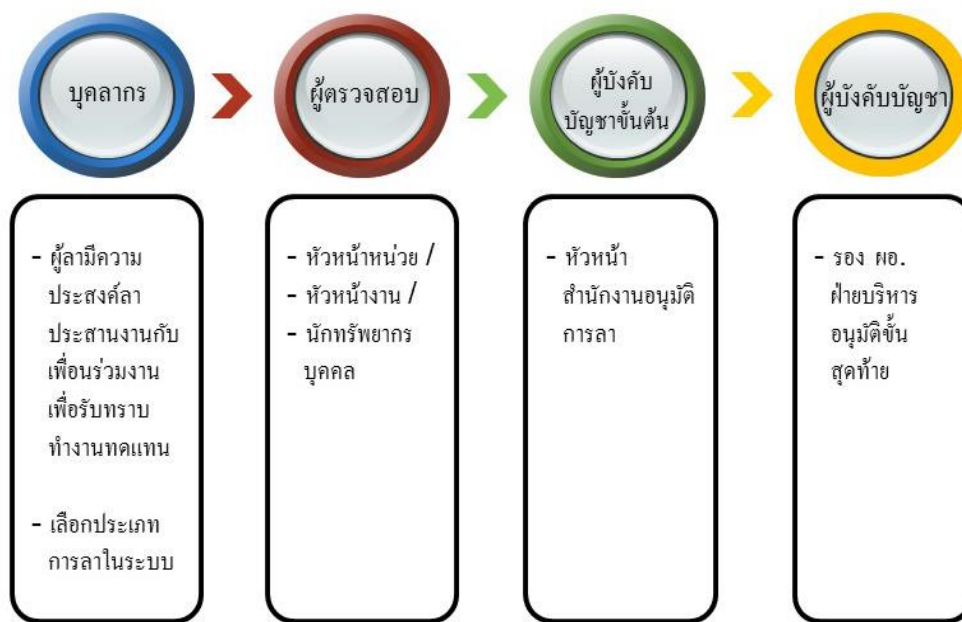
ภาพที่ 1 : ขั้นตอนการทำงานของกระบวนการลาด้วยเอกสาร (ระบบงานเดิม)

จากการนำระบบลาออนไลน์มาใช้จะแสดงให้เห็นขั้นตอนในการทำงานของระบบ ที่ได้นำเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาประยุกต์ใช้เพื่อปรับลดขั้นตอนให้กระชับและสะดวกรวดเร็วยิ่งขึ้น ซึ่งระบบลาออนไลน์ ทำให้ลดขั้นตอนในส่วนของบุคลากร ผู้ตรวจสอบ ผู้บังคับบัญชาและงานบริหารทรัพยากรบุคคลได้อย่างมีประสิทธิภาพ ไม่พบข้อผิดพลาดในการสรุปข้อมูลวันลาทั้งรายวันและรายเดือน แต่ยังคงดำเนินการหลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับการลาหยุด สิทธิการลาหยุดงาน และการได้รับเงินเดือนระหว่างลาของพนักงานมหาวิทยาลัย พ.ศ.2551 และประกาศศูนย์สัตว์ทดลองแห่งชาติ เรื่องหลักเกณฑ์และแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการลาในระบบออนไลน์ และประกาศศูนย์สัตว์ทดลองแห่งชาติ เรื่องหลักเกณฑ์และแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการลาในระบบ

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ออนไลน์ (เพิ่มเติม) แต่อาจมีข้อจำกัดในการเข้าระบบออนไลน์นอกพื้นที่มหาวิทยาลัย ต้อง Login ผ่าน VPN (Virtual Private Network) เสมือนอยู่ในพื้นที่มหาวิทยาลัย (ดังภาพที่ 2)



ภาพที่ 2 : กระบวนการลาระบบลาออนไลน์ (ระบบงานใหม่)

หลังจากได้ทำการใช้งานแล้วสามารถสรุปกระบวนการการทำงานทั้ง 2 ระบบ สามารถเปรียบเทียบได้ตาม (ดังตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 การเปรียบเทียบกระบวนการลาด้วยเอกสารและระบบลาออนไลน์

รายการ	กระบวนการลาด้วยเอกสาร	ระบบลาออนไลน์
1. ผู้ลา	กรอกข้อมูลการลากระบวนการผ่านใบลาหลายขั้นตอน กว่าถึงมือผู้อนุญาต	สามารถงานผ่านอุปกรณ์สื่อสารที่เชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตได้ทุกที่ ทุกเวลา
2. ผู้ตรวจสอบ/ผู้อนุมัติ	การสรุปวันลาแต่ละใบผิดพลาดบ่อยครั้ง	ระบบตัดวันลาอัตโนมัติ สามารถดูประวัติและตรวจสอบการลาหยุดงาน

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

		ของตนเองได้
	โบลาสัญหาระหว่างกระบวนการ	ระบบมีความน่าเชื่อถือ ข้อมูลถูกต้อง ครบถ้วน ไม่สูญหาย
3. งานบริหาร	นำแฟ้มการลาแต่ละบุคคลออกมา	ช่วยลดระยะเวลาในการดำเนินการ
ท ร ี พ ย า ก ร	และเก็บใส่ในแฟ้มแต่ละบุคคล ใช้	เรื่องขอลางานให้มีความสะดวก
บุคคล	เวลา 30-50 นาทีต่อวัน	รวดเร็วขึ้น และการสรุปข้อมูลการลา
4. การจัดเก็บ	ไม่มีพื้นที่จัดเก็บโบล่าแต่ละบุคคล	การเก็บข้อมูลในรูปแบบของ
		อิเล็กทรอนิกส์ทำให้ลดต้นทุนของ
		ศูนย์ฯ ในการสร้างหรือเก็บข้อมูล
5. การสรุปผล	การสรุปวันลาประจำเดือนล่าช้าและ	ประมวลผลข้อมูลการลาได้รวดเร็ว
	ผิดพลาดบ่อยครั้ง ใช้เวลา 1-2	ถูกต้อง เชื่อถือได้ และสามารถเรียกดู
	ชั่วโมงต่อเดือน	ได้ทันที

จากผลสำรวจความพึงพอใจต่อการนำระบบลาออนไลน์มาใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของกระบวนการลาของบุคลากร จำนวน 116 ราย ในปี 2560 พบว่า มีระดับความพึงพอใจ เท่ากับ ร้อยละ 77.78 และ ร้อยละ 22.22 ไม่พึงพอใจ เนื่องจากกลุ่มบุคลากรดังกล่าวไม่มีความถนัดในการใช้งานคอมพิวเตอร์ ทั้งนี้งานบริหารทรัพยากรบุคคลได้แนะนำถึงวิธีการเข้าถึงระบบลาออนไลน์ และอำนวยความสะดวกในการลาโดยหัวข้อการประเมิน ดังแสดงในตารางที่ 2

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ตารางที่ 2 แสดงผลสำรวจความพึงพอใจต่อการนำระบบลาออนไลน์

รายการ	ผลการประเมิน (ร้อยละ)
1. ด้านกระบวนการ	
1.1 สามารถสร้างใบลาได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว	77.30
1.2 สามารถค้นหาและตรวจสอบสถานะใบลาได้สะดวกและรวดเร็ว	79.52
1.3 ระบบสามารถเข้าถึงได้ทุกที่ ทุกเวลา	75.40
1.4 ระบบสามารถให้บริการได้อย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ	75.56
1.5 ระบบมีความน่าเชื่อถือ ข้อมูลถูกต้อง ครบถ้วน ไม่สูญหาย	80.32
1.6 ระบบช่วยลดขั้นตอนการลาและเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน	78.25
2. ด้านความพึงพอใจโดยรวมในการใช้งานระบบ	77.78
3. ด้านการลดใช้กระดาษ	100.00

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

จากการเปรียบเทียบกระบวนการด้วยระบบลาออนไลน์กับกระบวนการลาด้วยเอกสาร จะเห็นว่าในการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัย เข้ามาประยุกต์ใช้ในการทำงาน สามารถปรับเปลี่ยนและลดขั้นตอนที่ไม่จำเป็นลงได้เป็นอย่างดี ซึ่งกระบวนการลาด้วยเอกสารนั้น มีขั้นตอนการทำงานถึง 11 ขั้นตอน ทำให้สิ้นเปลืองทั้งเวลาและเกิดความผิดพลาด ทั้งในเรื่องการรวบรวมข้อมูล สรุปรายงาน ความล่าช้าไม่คล่องตัวในการตรวจสอบทั้งผู้ลาและผู้ตรวจสอบ ดังนั้นในการนำระบบลาออนไลน์มาใช้จะสามารถลดขั้นตอนการทำงานลง เหลือเพียง 4 ขั้นตอน พร้อมทั้งสามารถลดระยะเวลาการทำงาน เพิ่มความสะดวกในการใช้งานที่สามารถลาได้ทั้งภายในและภายนอกหน่วยงานให้กับผู้ลา ในส่วนของงานบริหารทรัพยากรบุคคล สามารถลดข้อผิดพลาดในเรื่องการสูญหายของเอกสาร ลดค่าใช้จ่ายในเรื่องการใช้กระดาษ ลดระยะเวลาในการรวบรวมและสรุปข้อมูลรายงาน ในส่วนผู้บังคับบัญชาสามารถใช้งานระบบได้ทุกที่ทุกเวลาในการตรวจสอบ ติดตาม

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

การลาของบุคลากรในสังกัดหรือผู้ได้บังคับบัญชา ว่ามีประวัติการลามกน้อยเพียงใด เพื่อเป็นข้อมูลสนับสนุนในการพิจารณาการอนุมัติใบลาต่อไป

การนำเทคโนโลยีมาปรับใช้ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานของศูนย์ฯ พบว่า มีความเหมาะสมโดยจากผลสำรวจความพึงพอใจโดยรวมต่อการนำระบบลาออนไลน์ เท่ากับ ร้อยละ 77.78 และสามารถลดใช้กระดาษได้ถึงร้อยละ 100

ส่วนผู้ไม่พึงพอใจต่อการนำระบบลาออนไลน์ จำนวน ร้อยละ 22.22 นั้น มีสาเหตุจากการที่กลุ่มบุคลากรดังกล่าวไม่มีความถนัดในการใช้งานคอมพิวเตอร์ ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีระดับคุณวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรี และกลุ่มบุคลากรที่มีอายุมากกว่า 50 ปีขึ้นไป ดังนั้นจึงต้องมีการพัฒนาและให้ความรู้เพื่อให้เกิดความขับเคลื่อนให้สอดคล้องกับเทคโนโลยีใหม่ๆ ไปพร้อมกัน โดยการจัดอบรมและจัดทำเอกสารคู่มือการใช้งานในภาษาที่เข้าใจง่ายและเหมาะสมกับบุคลากรกลุ่มนี้ รวมถึงการเปิดโอกาสซักถามและรับคำชี้แนะจากงานบริหารทรัพยากรบุคคลได้ตลอดเวลา เพื่อสร้างความคุ้นเคยกับระบบใหม่ให้มากขึ้นจนสามารถใช้งานได้คล่องตัวและสามารถเข้าถึงการใช้งานได้ด้วยตนเอง

นอกจากนี้หากมีการนำระบบลาออนไลน์มาเชื่อมโยงกับระบบบันทึกเวลาการเข้าปฏิบัติงานของบุคลากร จะทำให้สามารถตรวจสอบและเปรียบเทียบข้อมูลการเข้าปฏิบัติงาน การลาได้อย่างเป็นอัตโนมัติ โดยไม่เสียเวลาในการจัดการข้อมูลอีกต่อไป

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

รายการอ้างอิง

- นันทประดิษฐ์ พลอยวิเศษ. (2555). ระบบงานออนไลน์ สารนิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศ บัณฑิตวิทยาลัย. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีมหานคร
- นนิดา สร้อยดอกสนและคณะ. (2557). การพัฒนาระบบงานออนไลน์ สาขาเทคโนโลยีสารสนเทศ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยกรุงเทพ
- วาสนา ศรีอิศรลาภและจิราวรรณ คงคล้าย.(2559). การบริหารทรัพยากรมนุษย์ในองค์กรแห่งยุค สารสนเทศ สื่อองค์การยุคใหม่ในอนาคตฉบับภาษาไทย สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ. สืบค้นเมื่อวันที่ 30 พฤศจิกายน 2561 เข้าถึงได้จาก http://www.kmutt.ac.th/jif/public_html/article_detail.php?ArticleID=180351
- สมสุข นากสุข และคณะ.(2557). การพัฒนาระบบใบลาอิเล็กทรอนิกส์ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล. สืบค้นเมื่อวันที่ 26 พฤศจิกายน 2561 เข้าถึงได้จาก <https://ir.sc.mahidol.ac.th/>
- เสาวนีย์ สมนต์ตรีพร. (2560). การบริหารทรัพยากรมนุษย์ในภาครัฐกิจในยุคการเปลี่ยนแปลง สาขาวิชาบริหารธุรกิจดุสิตบัณฑิตร คณะบริหารธุรกิจ. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยกรุงเทพ
ธนบุรี

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

**การนำระบบเอกสารสารสนเทศ (MUSIS) เพื่อการพัฒนาระบบการจัดการ
เอกสารระบบคุณภาพของศูนย์สัตว์ทดลองแห่งชาติ มหาวิทยาลัยมหิดล**
**The Introduction of the information system (MUSIS) for the development
of document management systems, quality systems of the National
Laboratory Animal Center. Mahidol University**

กัญญากร เกิดศรีเพ็ง (Kanyakron Kaedsripeng)

นักวิชาการพัฒนาคุณภาพ ศูนย์สัตว์ทดลองแห่งชาติ มหาวิทยาลัยมหิดล

Quality Development Technical Officer, National Laboratory Animal Center, Mahidol University

อรทัย การะเวก (Orathai Karawek)

นักทรัพยากรบุคคล ศูนย์สัตว์ทดลองแห่งชาติ มหาวิทยาลัยมหิดล

Human Resource Officer, National Laboratory Animal Center, Mahidol University

กรกช อาคมศิลป์ (Korakoch Arcomsilp)

เจ้าหน้าที่ระบบงานคอมพิวเตอร์ ศูนย์สัตว์ทดลองแห่งชาติ มหาวิทยาลัยมหิดล

Computer Programmer, National Laboratory Animal Center, Mahidol University

บทคัดย่อ

ในการจัดทำระบบมาตรฐานคุณภาพของศูนย์สัตว์ทดลองแห่งชาติ มหาวิทยาลัยมหิดล พบว่าการแจกจ่ายเอกสารของระบบมาตรฐานต่าง ๆ ไปยังผู้ที่เกี่ยวข้องทุกสำนักงาน ทำให้เสียเวลาในการถ่ายเอกสาร และสิ้นเปลืองกระดาษเป็นอย่างมาก อีกทั้งประสบปัญหาในการใช้งานแบบฟอร์มที่ไม่เป็นปัจจุบัน เนื่องจากผู้ใช้งานจะสำเนาเอกสารไปเก็บไว้ โดยที่อาจจะไม่ใช่เอกสารที่มีการปรับปรุงฉบับล่าสุด ทำให้มีความผิดพลาดในการใช้เอกสาร จึงเกิดแนวคิดที่จะบูรณาการความรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และลดปริมาณการใช้กระดาษ เพื่อเป็นการตอบสนองนโยบายการประหยัดพลังงานของมหาวิทยาลัย จึงได้นำระบบเอกสารสารสนเทศ (MUSIS)

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ของมหาวิทยาลัยมหิดล มาใช้ในการพัฒนาระบบการจัดการเอกสารระบบคุณภาพ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน ให้มีความสะดวกในการใช้งาน และใช้เอกสารได้ตามความจำเป็น ในแต่ละครั้งที่ต้องการใช้ ไม่ต้องมีการถ่ายเอกสารเก็บไว้หน้างานให้สิ้นเปลือง อีกทั้งสามารถเข้าถึงข้อมูลได้ตลอดเวลา ทั้งในที่ทำงาน และนอกที่ทำงาน โดยผ่านทางระบบ Virtual Private Network (VPN) ของมหาวิทยาลัย จึงนับว่ามีประโยชน์ต่อการจัดการระบบเอกสาร และช่วยลดการสิ้นเปลืองพลังงานได้อย่างแท้จริง

ผลจากการนำระบบเอกสารสารสนเทศ (MUSIS) ของมหาวิทยาลัย มาใช้ในการพัฒนาระบบการจัดการเอกสารระบบคุณภาพของศูนย์ฯ พบว่าปริมาณกระดาษที่ใช้ทำสำเนาแจกจ่ายไปยังผู้เกี่ยวข้อง ลดลงถึง ร้อยละ 61.4 จากปริมาณการถ่ายสำเนาเอกสารระบบมาตรฐานคุณภาพทั้งหมด รวมถึงการลดระยะเวลาในการปฏิบัติงานของ ผู้ควบคุมเอกสารกลาง (DC: Document Control Center) จากการถ่ายสำเนาเอกสารและนำไปแจกจ่ายในแต่ละสำนักงาน ได้ถึง ร้อยละ 43.3

คำสำคัญ : ระบบเอกสารสารสนเทศ (MUSIS), ระบบ Virtual Private Network (VPN), การบริหารจัดการด้านเอกสาร

Abstract

The Quality standard system of the National Laboratory Animal Center, Mahidol University. There is a distribution of standard system documents to all related offices. Waste of time and a lot of paper for photocopying. Also having problems in using Non-current form. Because the user will copy the documents to keep. Which may not be the latest updated document causing errors in using documents. Therefore the idea to integrate information technology knowledge and reduce paper usage by Mahidol University's energy saving policy. Therefore introduced the Mahidol University Information System (MUSIS) used in document management to increase work efficiency by easing document use and selecting and also reduce paper waste. And information can be accessed anywhere even the workplace via the university Virtual Private

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

Network (VPN) system. Therefore it is considered useful for document management and truly reduce energy consumption.

After applying the University Information System (MUSIS) amount of paper used to make copies distributed to relevant parties has decreased by 61.4% from the volume of all quality systems document copying. Including reducing the time of the staff's work from copying and distributing office document. And distributed to each office up to 43.3%

Key Word : Information document system (MUSIS), Virtual Private Network(VPN) System, Document management

บทนำ

ศูนย์สัตว์ทดลองแห่งชาติ มหาวิทยาลัยมหิดล มีพันธกิจหลัก คือ การผลิตและให้บริการ สัตว์ทดลองที่มี คุณภาพตามมาตรฐานสากล และเพื่อเป็นการสนับสนุนพันธกิจหลักดังกล่าว ศูนย์ฯ จึงได้มีการนำระบบคุณภาพที่มีความสอดคล้อง และสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับหน่วยงานผลิต และบริการ รวมทั้งงานตรวจสอบคุณภาพสัตว์ทดลอง คือ (1) ระบบบริหารงานคุณภาพ (ISO 9001) (2) ระบบการจัดการอาชีวอนามัยและความปลอดภัย (OHSAS 18001) และ(3) การใช้และการดูแล สัตว์ทดลองตามมาตรฐาน Association for Assessment and Accreditation of laboratory Animal Care (AAALAC) International โดยระบบมาตรฐานดังกล่าวมีแนวปฏิบัติแสดงถึงความสามารถใน การที่จะส่งมอบสินค้าและบริการที่ตรงกับข้อกำหนดของลูกค้า กฎหมาย และข้อกำหนดที่เกี่ยวข้อง โดยแสดงถึงการควบคุมกระบวนการต่างๆ ให้มีประสิทธิภาพ การติดตามวัดประสิทธิผล ปรับปรุง ระบบอย่างต่อเนื่อง สำนักงานควบคุมคุณภาพ โดยงานกำกับดูแลระบบมาตรฐาน เป็นผู้ควบคุม เอกสารกลาง (DC: Document Control Center) รับผิดชอบหลักด้านการควบคุมเอกสารระบบ คุณภาพทั้งหมดของศูนย์ฯ ร่วมกับผู้ควบคุมเอกสารประจำสำนักงาน(DC: Document Control Officer) โดยจากเดิม การแจกจ่ายเอกสาร จะนำเอกสารที่ผ่านการอนุมัติจากผู้แทนฝ่ายบริหารด้าน คุณภาพ (QMR- Quality Management Representative) มาทำสำเนา เพื่อแจกจ่ายให้ผู้เกี่ยวข้อง

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ทั้งหมด ซึ่งต้องใช้กระดาษเป็นจำนวนมาก อีกทั้งประสบปัญหาในการนำเอกสาร แบบฟอร์มที่ไม่เป็นปัจจุบันมาใช้งานหรืออ้างอิง เนื่องจากผู้ใช้งานจะทำสำเนาเอกสารไปเก็บไว้ โดยที่อาจจะไม่ใช่เอกสารที่มีการปรับปรุงฉบับล่าสุด ทำให้มีความผิดพลาดในการใช้งานบ่อยครั้ง จึงได้นำระบบเอกสารสารสนเทศ มหาวิทยาลัยมหิดล(MUSIS) มาใช้ในศูนย์ฯ เพื่อพัฒนาการจัดการเอกสารระบบคุณภาพให้มีความสะดวก ถูกต้อง ครบถ้วน และเป็นปัจจุบัน ซึ่งผู้ใช้งานสามารถตรวจสอบได้ด้วยตนเอง รวมถึงช่วยลดขั้นตอนการปฏิบัติงาน และลดปริมาณการใช้กระดาษ ให้สอดคล้องกับนโยบายการประหยัดพลังงานของมหาวิทยาลัย

ซึ่งสอดคล้องกับงานของวริทธิ์ธร คำหมาย และเพ็ญศรี อมรศิลป์ชัย (2559) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการนำเทคโนโลยีมาช่วยให้เกิดการทำงานที่สะดวกรวดเร็วและการใช้เอกสารภายในองค์กร และธนัช อ่อนทา (2558) ได้กล่าวว่าในยุคปัจจุบันการติดต่อสื่อสารเข้ามามีบทบาทกับชีวิตประจำวันมากขึ้น องค์กรต่างๆ ไม่ว่าจะขนาดเล็กหรือขนาดใหญ่ต่างก็หันเข้ามาให้ความสนใจในการพัฒนาและใช้ระบบสารสนเทศในการจัดเก็บและการบริหารจัดการเอกสาร (Document Management System) เพื่อให้การทำงานมีประสิทธิภาพและเกิดความคล่องตัวมากขึ้น ช่วยให้ผู้ใช้สะดวกในการเรียกใช้ ประหยัดเวลาและค่าใช้จ่าย โดยการนำเอาระบบจัดการบริหารเอกสารอิเล็กทรอนิกส์มาใช้ (Electronic Document Management System) เอกสารทั้งหมดจะนำเข้าสู่ระบบในรูปแบบเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งเอกสารเหล่านั้นได้จากการสแกนเอกสารที่เป็นกระดาษเปลี่ยนไปเป็นไฟล์และนำมาจัดเรียงตามหมวดหมู่ทำเป็นดัชนีที่กำหนดไว้ นับว่าเป็นประโยชน์และเหมาะสม ต่อการพัฒนาระบบการจัดการเอกสารของทุกองค์กรในยุคปัจจุบันได้เป็นอย่างดี

เอกสารระบบคุณภาพจัดทำขึ้นให้สอดคล้องกับข้อกำหนดระบบบริหารงานคุณภาพ (ISO 9001) และระบบการจัดการอาชีวอนามัยและความปลอดภัย (OHSAS 18001) ทำให้มีเอกสารที่ต้องทำสำเนาเพื่อแจกจ่ายหลายฉบับ ซึ่งเอกสารคุณภาพทั้ง 2 ระบบนี้ ประกอบด้วย คู่มือ 2 ฉบับ ระเบียบปฏิบัติงาน 60 ฉบับ ขั้นตอนการปฏิบัติงาน 180 ฉบับ แบบฟอร์ม 223 ฉบับ และเอกสารสนับสนุน 123 ฉบับ โดยมีข้อกำหนดในการปฏิบัติและการจัดทำเอกสารให้สอดคล้องกับระบบมาตรฐาน ดังนี้

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

- ระบบบริหารงานคุณภาพ (ISO 9001) : Intertek Industry and certification services (Thailand) Ltd., (2560) ประกอบด้วย
 1. ขอบเขต
 2. เอกสารอ้างอิง
 3. คำนิยามและคำจำกัดความ
 4. บริบทขององค์กร
 - 4.1 ความเข้าใจในองค์กร และบริบทขององค์กร
 - 4.2 ความเข้าใจในความต้องการและความคาดหวังของผู้มีส่วนได้เสีย
 - 4.3 การกำหนดขอบเขตของระบบการจัดการด้านคุณภาพ
 - 4.4 ระบบการจัดการด้านคุณภาพและกระบวนการต่าง ๆ
 5. ความเป็นผู้นำ
 - 5.1 ความเป็นผู้นำ และข้อผูกพัน
 - 5.2 นโยบายคุณภาพ
 - 5.3 บทบาท ความรับผิดชอบ และอำนาจหน้าที่
 6. การวางแผนสำหรับระบบการจัดการด้านคุณภาพ
 - 6.1 การดำเนินการแสดงความเสี่ยงและโอกาส
 - 6.2 วัตถุประสงค์คุณภาพและการวางแผนเพื่อให้บรรลุผลสำเร็จ
 - 6.3 การวางแผนสำหรับการเปลี่ยนแปลง
 7. การสนับสนุน
 - 7.1 ทรัพยากร
 - 7.2 ทักษะความสามารถ
 - 7.3 ความตระหนัก
 - 7.4 การสื่อสาร
 - 7.5 ข้อมูลที่เป็นเอกสาร
 8. การปฏิบัติการ

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

- 8.1 การวางแผนและการควบคุมการปฏิบัติการ
- 8.2 ข้อกำหนดต่างๆ สำหรับผลิตภัณฑ์และบริการ
- 8.3 การออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์และบริการ
- 8.4 การควบคุมผลิตภัณฑ์และบริการ ที่ส่งมอบจากภายนอก
- 8.5 การผลิตและการส่งมอบบริการ
- 8.6 การปล่อยผลิตภัณฑ์และบริการ
- 8.7 การควบคุมผลลัพธ์(ของกระบวนการ) ที่ไม่เป็นไปตามข้อกำหนด

9. การประเมินสมรรถนะ

- 9.1 การตรวจติดตาม ตรวจวัด วิเคราะห์ และการประเมิน
- 9.2 การตรวจประเมินภายใน
- 9.3 การทบทวนโดยฝ่ายบริหาร

10. การปรับปรุง

- 10.1 ทั่วไป
- 10.2 ความไม่สอดคล้องและการปฏิบัติการแก้ไข
- 10.3 การปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง

จากข้อกำหนดของระบบบริหารงานคุณภาพ (ISO 9001) ข้างต้นนี้ มีหัวข้อที่สอดคล้องกับการควบคุมและการแจกจ่ายเอกสารคือ “หัวข้อที่ 7.5 ข้อมูลที่เป็นเอกสาร 7.5.3.2 a) การแจกจ่าย การเข้าถึง การเรียกใช้ และการใช้งาน” ซึ่งถือว่าเป็นหัวใจของการจัดทำระบบเอกสารคุณภาพ

- ข้อกำหนดระบบการจัดการอาชีวอนามัยและความปลอดภัย (OHSAS 18001) : BSI Group (Thailand) Co., Ltd. (2558) ประกอบด้วย
 1. ขอบเขต
 2. การอ้างอิงมาตรฐาน
 3. คำจำกัดความ
 4. ข้อกำหนดมาตรฐานการจัดการ

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

4.1 ข้อกำหนดทั่วไป

4.2 นโยบาย

4.3 การวางแผน

4.4 การนำไปปฏิบัติและการดำเนินการ

4.5 การตรวจสอบ

4.6 การทบทวนของฝ่ายบริหาร

จากข้อกำหนดของระบบการจัดการอาชีวอนามัยและความปลอดภัย (OHSAS 18001:2007) ข้างต้นนี้ มีหัวข้อที่สอดคล้องกับการควบคุมและการแจกจ่ายเอกสาร คือ“หัวข้อที่ 4.4 การนำไปปฏิบัติและการดำเนินการ, 4.4.5 การควบคุมเอกสาร”

จึงเป็นที่มาของการจัดทำบทความวิชาการ “เรื่องการนำระบบเอกสารสารสนเทศ (MUSIS) เพื่อการพัฒนา ระบบการจัดการเอกสารระบบคุณภาพของศูนย์สัตว์ทดลองแห่งชาติ มหาวิทยาลัยมหิดล” ประกอบกับการเข้าสู่ยุคดิจิทัล Thailand 4.0 ของประเทศไทย ทำให้มีการพัฒนาด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ซึ่งเป็นตัวช่วยผลักดันให้เกิดความรวดเร็ว แม่นยำ ในการจัดการเอกสาร โดยมหาวิทยาลัยมหิดล ได้เริ่มนำระบบเอกสารสารสนเทศ (MUSIS) มาใช้ตั้งแต่ปี 2553 ศูนย์ฯ เล็งเห็นถึงความสำคัญ และประโยชน์ของระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ จึงนำมาประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการด้านเอกสารระบบคุณภาพ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการแจกจ่ายเอกสาร และลดปริมาณการใช้กระดาษ ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการประหยัดพลังงานของมหาวิทยาลัยมหิดล ได้อีกด้วย

บทวิเคราะห์

ในการจัดการระบบมาตรฐานของศูนย์สัตว์ทดลองแห่งชาติ พบปัญหาจากการแจกจ่ายเอกสารระบบคุณภาพ ซึ่งส่งผลกระทบต่อการใช้งานเอกสารที่ไม่เป็นปัจจุบัน และไม่สามารถเข้าถึงเอกสารระบบคุณภาพได้ จึงเกิดการวิเคราะห์ระบบการแจกจ่ายเอกสารในรูปแบบเดิม ซึ่งการทำสำเนาจากต้นฉบับเพื่อแจกจ่ายให้แต่ละสำนักงานที่เกี่ยวข้อง ปัญหาที่พบจากการแจกจ่ายเอกสารให้แต่ละสำนักงาน คือ เอกสารระบบคุณภาพไม่เป็นปัจจุบันในพื้นที่ปฏิบัติงาน เสียเวลาในการทำ

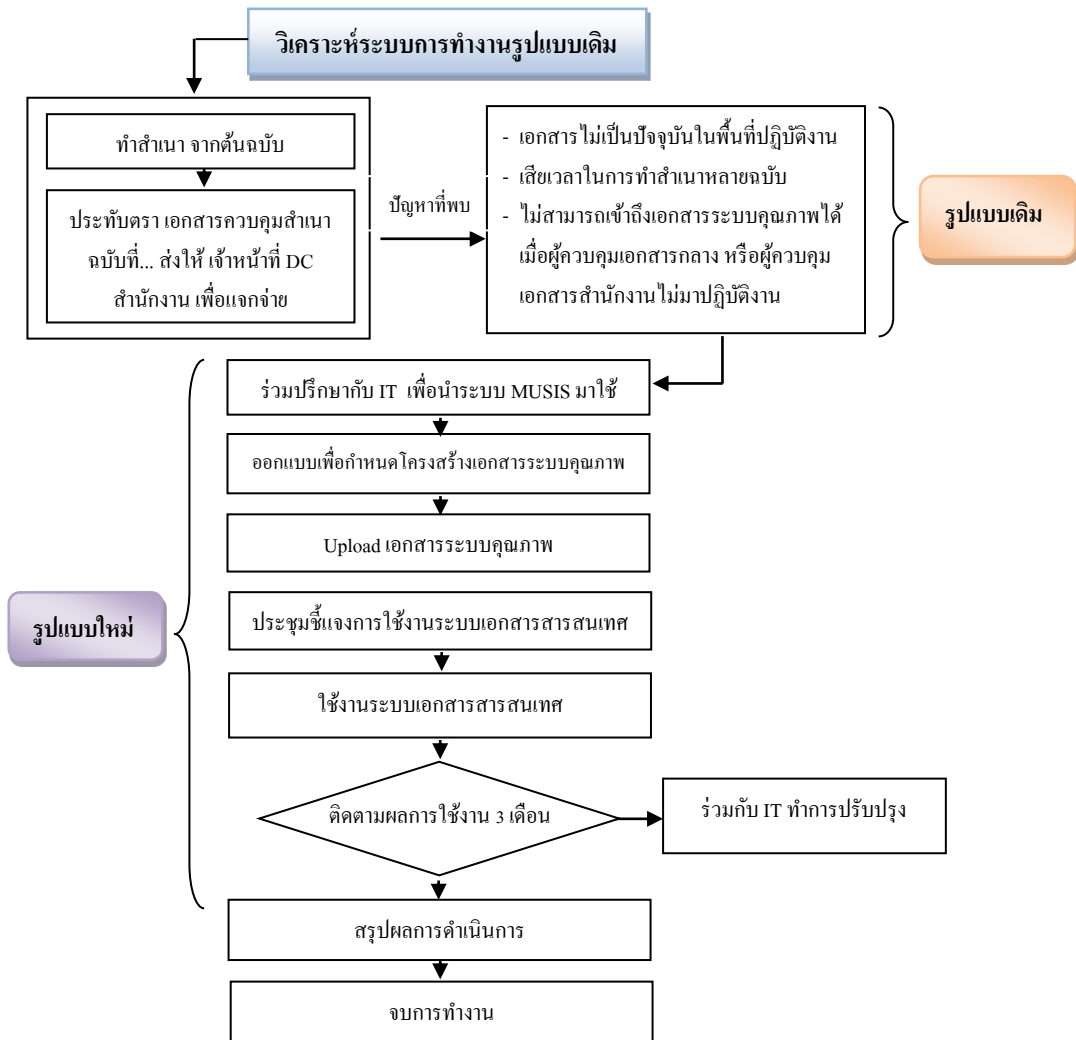
บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

สำเนาหลายฉบับ และไม่สามารถเข้าถึงเอกสารระบบคุณภาพได้เมื่อผู้ควบคุมเอกสารกลาง หรือผู้ควบคุมเอกสารสำนักงานไม่มาปฏิบัติงาน จึงทำให้ต้องมีการนำระบบเอกสารสารสนเทศ (MUSIS) มาใช้ โดยเริ่มจากปรึกษากับงานเทคโนโลยีสารสนเทศของศูนย์ฯ เพื่อออกแบบกำหนดโครงสร้างเอกสารระบบคุณภาพ ทำการ Upload เอกสารระบบคุณภาพ ประชุมชี้แจงผู้ใช้งานและผู้เกี่ยวข้อง ในการใช้งานระบบเอกสารสารสนเทศ ทดลองและติดตามผลการเข้าใช้งานระบบเอกสารสารสนเทศ (MUSIS) เป็นระยะเวลา 3 เดือน สรุปผลการใช้งานเพื่อพัฒนาระบบการจัดการเอกสาร โดยมีขั้นตอนการดำเนินงาน ดังภาพที่ 1

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3



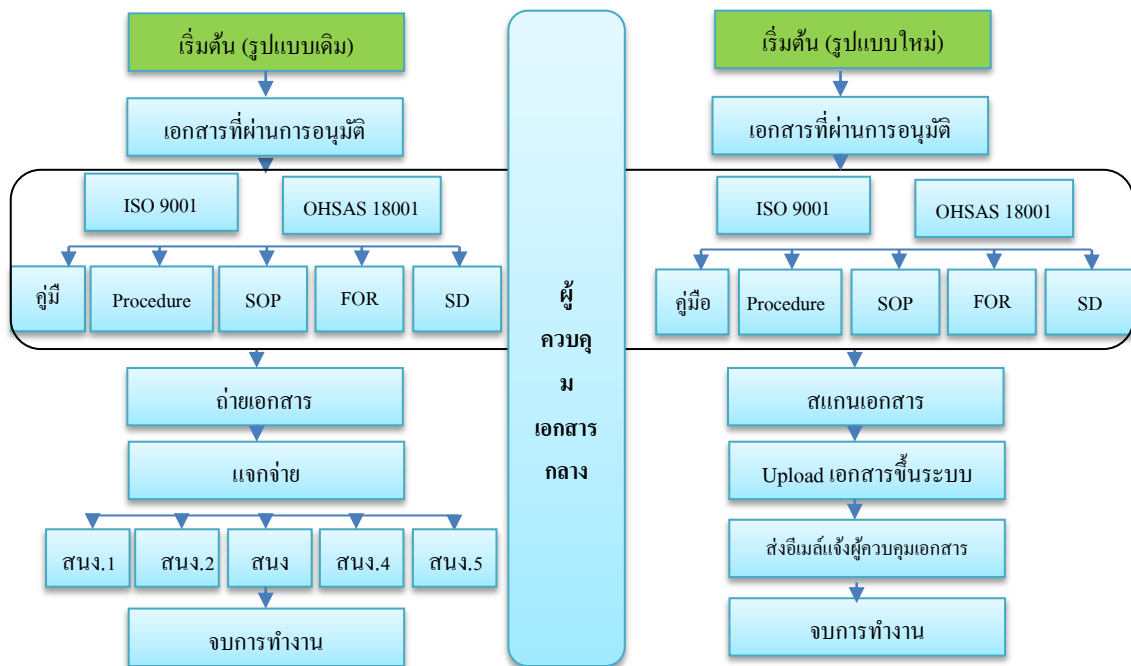
ภาพที่ 1 แผนผังแสดงการพัฒนาการจัดการเอกสารสารสนเทศ (MUSIS)

จากการนำระบบเอกสารสารสนเทศ (MUSIS) มาใช้ในการพัฒนาระบบจัดการเอกสารระบบคุณภาพ ISO 9001 และ OHSAS 18001 ที่ผ่านการอนุมัติแล้ว จากรูปแบบเดิมมีการถ่ายสำเนาเอกสาร เพื่อแจกจ่ายไปยังสำนักงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง และในรูปแบบใหม่เปลี่ยนเป็นการนำเอกสารที่ผ่านการอนุมัติแล้วมาสแกนเป็นไฟล์ PDF Upload ขึ้นระบบเอกสารสารสนเทศ (MUSIS)

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

และส่งอีเมลล์แจ้งผู้ควบคุมเอกสารสำนักงาน ทำให้ลดขั้นตอนจากการถ่ายสำเนาเอกสาร เพื่อ
แจกจ่าย รวมถึงลดระยะเวลาการปฏิบัติงานของผู้ควบคุมเอกสารกลางได้ถึงร้อยละ 43.3 โดยแสดง
การเปรียบเทียบขั้นตอนการแจกจ่ายเอกสารระบบคุณภาพของศูนย์ฯ ดังภาพที่ 2



ภาพที่ 2 เปรียบเทียบขั้นตอนการแจกจ่ายเอกสารระบบคุณภาพ ศูนย์สัตว์ทดลองแห่งชาติ

ในการปรับเปลี่ยนการแจกจ่ายเอกสารระบบคุณภาพเป็นรูปแบบใหม่นั้น ได้มีการสื่อสาร
ประชาสัมพันธ์ให้ผู้เกี่ยวข้องได้รับทราบ รวมถึงให้คำปรึกษากับผู้ใช้งาน โดยสามารถเปรียบเทียบ
ความแตกต่างระหว่างรูปแบบเดิมและรูปแบบใหม่ โดยสรุป ดังนี้ (ตารางที่ 1)

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ตารางที่ 1 การเปรียบเทียบความแตกต่างของการจัดการเอกสารระบบคุณภาพรูปแบบเดิมและรูปแบบใหม่

รูปแบบเดิม	รูปแบบใหม่
1.การแจกจ่าย 1.1 ทำสำเนาเอกสารแจกจ่ายให้ผู้เกี่ยวข้องประมาณ 7,000 แผ่น (ร้อยละ100)	1.การแจกจ่าย 1.1 ทำสำเนาเอกสาร(เฉพาะพื้นที่ควบคุม) ประมาณ 2,700 แผ่น (ลดลง ร้อยละ 61.4)
2.ความถูกต้องของเอกสาร 2.1 พบเอกสารที่ยกเลิกการใช้งานแล้วอยู่ในพื้นที่ปฏิบัติงาน	2.ความถูกต้องของเอกสาร 2.1 ไม่พบเอกสารที่ยกเลิกการใช้งานแล้วอยู่ในพื้นที่ปฏิบัติงาน
3.การเข้าถึงเอกสารระบบคุณภาพ 3.1 ไม่สามารถเข้าถึงเอกสารระบบคุณภาพได้เมื่อผู้ควบคุมเอกสารกลาง หรือผู้ควบคุมเอกสารสำนักงานไม่มาปฏิบัติงาน หรืออยู่นอกพื้นที่ทำงาน ทำให้ไม่สะดวกต่อการใช้งาน	3.การเข้าถึงเอกสารระบบคุณภาพ 3.1 เข้าถึงข้อมูลได้ตลอดเวลาทั้งในที่ทำงานและนอกที่ทำงาน ผ่านทางระบบ VPN ของมหาวิทยาลัย จึงสะดวกต่อการใช้งาน
4. ระยะเวลา 4.1 ระยะเวลาในการถ่ายสำเนาและแจกจ่ายสำเนาเอกสารประมาณ 6,440 นาที (ร้อยละ100)	4. ระยะเวลา 4.1 ระยะเวลาในถ่ายสำเนาและแจกจ่ายสำเนาเอกสารประมาณ 3,648 นาที (ร้อยละ 43.3)

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

จากการนำระบบเอกสารสารสนเทศ (MUSIS) ของมหาวิทยาลัยมหิดล มาใช้เพื่อการพัฒนา ระบบการจัดการเอกสารระบบคุณภาพ ISO 9001 และ OHSAS 18001 ของศูนย์สัตว์ทดลองแห่งชาติ มหาวิทยาลัยมหิดล สามารถเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการด้านเอกสารระบบคุณภาพของศูนย์ฯ ให้มีประสิทธิภาพ ไม่มีการนำเอกสารที่ไม่เป็นปัจจุบันมาใช้อ้างอิงในการ

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ปฏิบัติงาน แบบฟอร์มใช้งานมีความถูกต้อง และเป็นปัจจุบัน ผู้ใช้งานเอกสารระบบคุณภาพสามารถเข้าถึงเอกสารได้ตลอดเวลาทั้งในที่ทำงานและนอกที่ทำงาน ผ่านทางระบบ VPN ของมหาวิทยาลัย รวมถึงลดปริมาณการถ่ายสำเนาแจกจ่ายให้ผู้เกี่ยวข้อง ประมาณ 2,700 แผ่น จากรูปแบบเดิมมีการถ่ายสำเนาเอกสารจำนวน 7,000 แผ่น คิดเป็น ร้อยละ 61.4 และลดระยะเวลาในการถ่ายสำเนาและแจกจ่ายสำเนาเอกสาร ประมาณ 3,648 นาที คิดเป็น ร้อยละ 43.3

ปัญหาที่พบจากการนำระบบเอกสารสารสนเทศ (MUSIS) มาใช้คือในการเปิดใช้งานเอกสาร และ Upload เอกสาร บางครั้งอาจจะเปิดไฟล์เอกสารไม่ได้ เนื่องจากเครื่องคอมพิวเตอร์แต่ละเครื่องมีข้อจำกัดในเรื่องของเวอร์ชัน ซึ่งระบบเอกสารสารสนเทศ (MUSIS) มีลักษณะการทำงานเป็นแบบ Web base ซึ่งมีข้อจำกัดในการแสดงผล ที่ต้องเปิดใช้งานผ่านเว็บเบราว์เซอร์ Internet Explorer เวอร์ชัน 8 ขึ้นไป และการแสดงผลข้อมูลจะไม่มีประสิทธิภาพในการเปิดผ่านเบราว์เซอร์ค่ายอื่น อีกทั้งผู้ใช้งานระบบบางคนยังขาดทักษะ ความรู้ และไม่คุ้นเคย ในการใช้งานระบบ จัดการเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ ต้องใช้เวลาในการเรียนรู้การเข้าใช้งานระบบ จึงทำให้เกิดความล่าช้าในการใช้งานช่วงแรก

ในการจัดการระบบเอกสารสารสนเทศ (MUSIS) เป็นงานที่ผู้ควบคุมเอกสารกลาง ต้องใช้ความรู้ความเข้าใจในบริบทการทำงานในแต่ละหัวข้อ และเทคโนโลยีสารสนเทศที่จำเป็นจะต้องนำมาใช้ให้เหมาะสม โดยบูรณาการความรู้ความเข้าใจ เพื่อพัฒนาการจัดการดังกล่าวให้เกิดประโยชน์ในการนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ และเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการงานภายในศูนย์ฯ ทั้งนี้จากการนำระบบเอกสารสารสนเทศ (MUSIS) มาใช้ พบว่ายังมีอีกหลายส่วนที่จะพัฒนา เช่น การอนุมัติเอกสารระบบคุณภาพ โดยให้ผู้ทบทวนทำการอนุมัติเอกสารได้ในระบบ โดยดูจากสถานะเอกสาร ได้แก่ การผ่านการตรวจสอบ แก้ไขหรืออนุมัติ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในกระบวนการควบคุมเอกสารระบบคุณภาพของศูนย์ฯ ให้มีความสะดวก รวดเร็ว ง่ายต่อการใช้งาน มีความถูกต้อง แม่นยำ และทำให้การจัดการด้านเอกสารระบบคุณภาพมีความคล่องตัวมากขึ้น

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

รายการอ้างอิง

ธนัช อ่อนทา. (2558). *การจัดการเอกสารด้วยระบบการจัดการเอกสารอิเล็กทรอนิกส์*.

สารนิพนธ์. คณะวิทยาการและเทคโนโลยีสารสนเทศ. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีมหานคร,
วันที่ค้นข้อมูล 28 กุมภาพันธ์ 2562

เข้าถึงได้จาก http://www.msit.mut.ac.th/thesis/Thesis_2558/การจัดการเอกสารด้วยระบบจัดการเอกสารอิเล็กทรอนิกส์.pdf

วิริทธิ์ธร คำหมาย และเพ็ญศรี อมรศิลป์ชัย. (2559). *การพัฒนาระบบจัดการเอกสาร*

อิเล็กทรอนิกส์ ของบริษัท โรงสีชัยรุ่งเรืองชัย(ประเทศไทย) จำกัด. วันที่ค้นข้อมูล 28
กุมภาพันธ์ 2562 เข้าถึงได้จาก

http://journal.nmc.ac.th/th/admin/Journal/2559Vol4No1_9.pdf

BSI Group (Thailand) Co., Ltd. (2558). *Requirement & Internal Audit Techniques for ISO*

9001&OHSAS 18001 Training Course. (11-12 พฤษภาคม 2560 หน้า 2-14)

Intertek Industry and certification services (Thailand) Ltd., (2560). *Training Course*

Interpretation ISO 9001:2015 Requirement. (8-9 พฤษภาคม 2560 หน้า 1-26)

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

การศึกษาเปรียบเทียบวิธีการจัดหาพัสดุของมหาวิทยาลัยมหิดลก่อน และหลังการเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ

Comparative study on procurement method in Mahidol university before and after become an autonomous university

พัชรินทร์ สายขุน (Patcharin Saikhun)

วรกมลวรรณ สุวรรณน้อย (Vorakamonwan Suwannoi)

นักวิชาการพัสดุ ศูนย์สัตว์ทดลองแห่งชาติ มหาวิทยาลัยมหิดล

Supply Analyst, National Laboratory Animal Center, Mahidol University

บทคัดย่อ

การจัดหาพัสดุเป็นภารกิจที่สำคัญอย่างหนึ่งซึ่งช่วยสนับสนุนและขับเคลื่อนองค์กรให้บรรลุเป้าหมายและพัฒนาองค์กรให้เจริญก้าวหน้าต่อไป วัตถุประสงค์ของการศึกษานี้เพื่อเปรียบเทียบวิธีการจัดหาพัสดุของมหาวิทยาลัยมหิดลก่อนและหลังการเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ ขณะที่ยังเป็นส่วนราชการมหาวิทยาลัยมหิดลจัดหาพัสดุตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. 2535 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ซึ่งมีวิธีการจัดหาพัสดุทั้งหมด 6 วิธี หลังจากมหาวิทยาลัยมหิดลออกนอกระบบราชการเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐเมื่อปี พ.ศ.2550 ได้ดำเนินการจัดหาพัสดุตามข้อบังคับของมหาวิทยาลัยซึ่งได้ลดมีวิธีการจัดหาพัสดุให้เหลือเพียง 4 วิธี และมีการปรับเปลี่ยนวงเงินในการจัดหาแต่ละวิธีให้มีความเหมาะสมมากขึ้น ทำให้การจัดหาพัสดุทำให้การจัดหา มีความสะดวก คล่องตัว และรวดเร็วในการดำเนินการมากขึ้น แต่หลังจากที่รัฐบาลได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ.2560 ซึ่งมีผลใช้บังคับกับหน่วยงานของรัฐทุกแห่งรวมทั้งมหาวิทยาลัยมหิดลด้วย มาตั้งแต่วันที่ 23 สิงหาคม 2560 เป็นต้นมา การจัดหาพัสดุตามพระราชบัญญัติดังกล่าว ได้มีการใช้โปรแกรมสำเร็จรูปที่เป็นระบบจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ หรือเรียกว่า e-GP เป็นระบบงานที่จัดทำขึ้นโดยกรมบัญชีกลาง

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

และได้ลดวิธีการจัดซื้อจัดจ้างลงเหลือ 3 วิธี แต่ได้มีการขยายวงเงินเพิ่มขึ้นในแต่ละวิธี การศึกษาครั้งนี้ทำให้ทราบถึงพัฒนาการการจัดหาพัสดุของมหาวิทยาลัยมหิดล ซึ่งข้อมูลที่ได้น่าจะเป็นประโยชน์กับผู้ปฏิบัติงานด้านพัสดุ ตลอดจนผู้บริหารและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดหาพัสดุ เพื่อนำไปใช้ในการพัฒนาการบริหารจัดการด้านพัสดุต่อไป

คำสำคัญ: การจัดหาพัสดุ มหาวิทยาลัยมหิดล มหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ

Abstract

Procurement is an important process for supporting and driving organization to reach the goal as well as for further development. The objective of this study was to compare the procurement method in Mahidol university before and after becoming an autonomous university. Mahidol university was first established as the government university, procurement was performed under the Regulations of the Office of the Prime Minister on Procurement B.E.2535 (1992) which there were six procurement methods. After Mahidol university became an autonomous university in 2007, procurement was performed under the Regulations of the Mahidol university on Procurement B.E.2551 (2008). Procurement method was decreased from six to four methods and the budget for purchasing was modified suitable for each method. These modifications resulted in procurement of Mahidol university was convenient, flexible and fast. In 2017, the Government Procurement and Supplies Management Act B.E. 2560 (2017) was implemented. From August, 23, 2017, all government sectors including Mahidol university have to follow this law for procurement. The new procurement method using software named electronic government procurement system or e-GP which was developed by Comptroller General's Department. The results of this study make understanding the development of procurement in Mahidol university which beneficial for the development of procurement management.

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

Keywords: Procurement, Mahidol university, Autonomous university

บทนำ

มหาวิทยาลัยมหิดลก่อกำเนิดมาจากมหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์ จนกระทั่งได้รับพระราชทานชื่อเป็นมหาวิทยาลัยมหิดลในปี พ.ศ. 2512 ในช่วงที่มหาวิทยาลัยมหิดลมีสถานะเป็นส่วนราชการตามพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยมหิดล พ.ศ. 2530 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2541 การบริหารจัดการด้านต่างๆของมหาวิทยาลัย เช่นการบริหารงานบุคคล การบริหารงบประมาณ รวมทั้งการเงินและพัสดุ ต้องปฏิบัติภายใต้ตามกฎหมาย ระเบียบต่างๆของระบบราชการเช่นเดียวกับส่วนราชการอื่นๆ การจัดหาพัสดุต้องปฏิบัติตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ.2535 และที่แก้ไขเพิ่มเติม รวมทั้งมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการด้านพัสดุ ทำให้กระบวนการจัดหาพัสดุมีขั้นตอนการดำเนินงานที่ยุ่งยาก ซับซ้อน ไม่มีความคล่องตัว

ในปีพ.ศ. 2550 มหาวิทยาลัยมหิดลได้เปลี่ยนสถานภาพจากการเป็นส่วนราชการไปเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐตามพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยมหิดล พ.ศ. 2550 ซึ่งประกาศในราชกิจจานุเบกษาเล่ม 124 ตอนที่ 68 ก หน้าที่ 4 ถึง 30 เมื่อวันที่ 16 ตุลาคม 2550 โดยเหตุผลหลักในการเปลี่ยนมหาวิทยาลัยมหิดลเป็นมหาวิทยาลัยของรัฐที่ไม่เป็นส่วนราชการแต่อยู่ในกำกับของรัฐเพื่อประโยชน์ในการบริหารจัดการที่เป็นอิสระ และมีความคล่องตัว สามารถจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษาได้อย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น หลังจากนั้น สภามหาวิทยาลัยมหิดลได้ออกข้อบังคับและประกาศมหาวิทยาลัยด้านต่างๆเพื่อใช้ในการบริหารงานของมหาวิทยาลัยให้เป็นไปเป็นอย่างอิสระและมีความคล่องตัว ตามเจตนารมณ์ของการเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ ด้านพัสดุ สภามหาวิทยาลัยมหิดล ได้ออกข้อบังคับมหาวิทยาลัยมหิดลว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. 2551 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2551 ทำให้เจ้าหน้าที่และผู้ปฏิบัติงานด้านพัสดุทุกส่วนงานของมหาวิทยาลัยมหิดลดำเนินการจัดหาพัสดุตามข้อบังคับของมหาวิทยาลัย โดยไม่ต้องจัดหาพัสดุตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ.2535

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

และที่แก้ไขเพิ่มเติม เช่นเดียวกับส่วนราชการอื่นๆ อีกต่อไป ทำให้การจัดการพัสดุของมหาวิทยาลัยมหิดลมีความคล่องตัวและมีความยืดหยุ่นมากขึ้น

ต่อมาในปี พ.ศ. 2560 สภานิติบัญญัติแห่งชาติได้ออกพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 ซึ่งประกาศในราชกิจจานุเบกษาเล่มที่ 134 ตอนที่ 24 ก หน้าที 13 ถึง 55 เมื่อวันที่ 24 กุมภาพันธ์ 2560 โดยให้มีผลบังคับใช้เมื่อพ้นกำหนด 180 วันนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป โดยเหตุผลหลักในการประกาศใช้พระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวเพื่อให้การดำเนินการจัดซื้อจัดจ้าง และการบริหารพัสดุภาครัฐมีกรอบการปฏิบัติงานที่เป็นมาตรฐานเดียวกัน โดยการกำหนดเกณฑ์มาตรฐานกลาง เพื่อให้หน่วยงานของรัฐทุกแห่งนำไปใช้เป็นหลักปฏิบัติ โดยมุ่งเน้นการเปิดเผยข้อมูลต่อสาธารณชนให้มากที่สุด เพื่อให้เกิดความโปร่งใสและเปิดโอกาสให้มีการแข่งขันอย่างเป็นธรรม มีการส่งเสริมให้ภาคประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐซึ่งเป็น เพื่อป้องกันปัญหาการทุจริตและประพฤติมิชอบในการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ มีการดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างที่คำนึงถึงวัตถุประสงค์ของการใช้งานเป็นหลัก ซึ่งจะก่อให้เกิดความคุ้มค่าในการใช้จ่ายเงิน รวมทั้งมีการประเมินผลเพื่อให้การจัดซื้อจัดจ้างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับกับหน่วยงานต่างๆ ของรัฐ ได้แก่ ส่วนราชการทั้งส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจตามกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณ องค์การมหาชน องค์การอิสระ องค์การตามรัฐธรรมนูญ หน่วยราชการของศาล มหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ หน่วยงานสังกัดรัฐสภาหรือในกำกับของรัฐสภา หน่วยงานอิสระของรัฐ และหน่วยงานอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

การประกาศใช้พระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ.2560 นี้มีผลทำให้มหาวิทยาลัยมหิดลซึ่งได้ออกนอกระบบราชการแล้ว และมีสถานะเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ ต้องดำเนินการด้านพัสดุเช่นเดียวกับส่วนราชการต่างๆ และไม่สามารถดำเนินการด้านพัสดุตามข้อบังคับมหาวิทยาลัยมหิดล ว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. 2551 และที่แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 2 พ.ศ. 2551 ที่ออกตามพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยมหิดล พ.ศ. 2550 ได้อีกต่อไป เนื่องจากได้ถูกยกเลิกโดยพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 จากลำดับเหตุการณ์ที่ผ่านมาแสดงให้เห็นว่าวิธีการจัดหาพัสดุของมหาวิทยาลัยมหิดลสามารถแบ่งได้เป็นสองช่วงคือ

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ช่วงแรกในขณะที่มหาวิทยาลัยเป็นส่วนราชการและช่วงที่สองซึ่งมหาวิทยาลัยได้ออกนอกระบบราชการและมีสถานะเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ ดังนั้นวัตถุประสงค์ของบทความวิชาการนี้เพื่อเปรียบเทียบวิธีการจัดหาพัสดุของมหาวิทยาลัยมหิดลก่อนและหลังการเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ เพื่อเป็นข้อมูลที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการปรับปรุงวิธีการและกระบวนการในการจัดหาพัสดุของหน่วยงานต่างๆ ให้มีความคล่องตัวและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และบทความวิชาการนี้มีขอบเขตมุ่งศึกษาเปรียบเทียบวิธีการดำเนินการจัดหาพัสดุ โดยศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับที่เกี่ยวข้องและวิปฏิบัติงานด้านการพัสดุของมหาวิทยาลัยมหิดล

วิธีการจัดหาพัสดุก่อนการเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ

การดำเนินการจัดหาพัสดุของมหาวิทยาลัยมหิดลก่อนการเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ ซึ่งขณะนั้นยังเป็นส่วนราชการ ต้องปฏิบัติตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. 2535 และที่แก้ไขเพิ่มเติม และระเบียบมหาวิทยาลัยมหิดล ว่าด้วยการพัสดุ เงินรายได้ พ.ศ. 2536 ทั้งนี้การจะเลือกใช้ระเบียบใดในการจัดหาพัสดุนั้น ขึ้นอยู่กับว่าจะใช้เงินงบประมาณหมวดใดในการจัดหา กรณีที่ใช้เงินงบประมาณในการจัดหาพัสดุต้องดำเนินการตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. 2535 และที่แก้ไขเพิ่มเติม แต่กรณีที่ใช้งบประมาณการจัดหาพัสดุในหมวดเงินรายได้ของมหาวิทยาลัยต้องดำเนินการตามระเบียบมหาวิทยาลัยมหิดล ว่าด้วยการพัสดุ เงินรายได้ พ.ศ. 2536 โดยมีรายละเอียดวิธีการจัดหาพัสดุ ดังนี้

การจัดหาพัสดุมงวดเงินงบประมาณ ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. 2535 และที่แก้ไขเพิ่มเติม สามารถดำเนินการด้วยวิธีการซื้อหรือการจ้าง ได้ 6 วิธี คือ

1. วิธีตกลงราคา คือ การดำเนินการครั้งหนึ่งซึ่งมีราคาไม่เกิน 100,000 บาท
2. วิธีสอบราคา คือ การดำเนินการครั้งหนึ่งซึ่งมีราคาเกิน 100,000 บาท แต่ไม่เกิน 2,000,000 บาท
3. วิธีประกวดราคา คือ การดำเนินการครั้งหนึ่งซึ่งมีราคาเกิน 2,000,000 บาท
4. วิธีพิเศษ คือ การดำเนินการที่กระทำได้เฉพาะกรณีหนึ่งกรณีใดตามเงื่อนไขที่กำหนด
5. วิธีกรณีพิเศษ คือ การซื้อหรือการจ้างจากส่วนราชการหน่วยงานตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการส่วนท้องถิ่น หน่วยงานอื่นซึ่งมีกฎหมายบัญญัติให้มีฐานะเป็นราชการบริหารส่วนท้องถิ่น หรือรัฐวิสาหกิจ ในกรณีตามเงื่อนไขที่กำหนด

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

6. วิธีประมวลด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ตามหลักเกณฑ์ที่กระทรวงการคลังกำหนด

การจัดหาพัสดุหมวดเงินรายได้ของมหาวิทยาลัย ตามระเบียบมหาวิทยาลัยมหิดล ว่าด้วยการพัสดุเงินรายได้ พ.ศ.2536 สามารถดำเนินการจัดหาพัสดุด้วยวิธีการซื้อหรือการจ้าง ซึ่งสามารถกระทำได้ 5 วิธี คือ

1. วิธีตกลงราคา คือ การดำเนินการครั้งหนึ่งซึ่งมีราคาไม่เกิน 100,000 บาท
2. วิธีสอบราคา คือ การดำเนินการครั้งหนึ่งซึ่งมีราคาเกิน 100,000 บาท แต่ไม่เกิน 2,000,000 บาท
3. วิธีประกวดราคา คือ การดำเนินการครั้งหนึ่งซึ่งมีราคาเกิน 2,000,000 บาท
4. วิธีพิเศษ คือ การดำเนินการที่กระทำได้เฉพาะกรณีหนึ่งกรณีใดตามเงื่อนไขที่กำหนด
5. วิธีกรณีพิเศษ คือ การซื้อหรือการจ้างจากส่วนราชการหน่วยงานตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการส่วนท้องถิ่น หน่วยงานอื่นซึ่งมีกฎหมายบัญญัติให้มีฐานะเป็นราชการบริหารส่วนท้องถิ่น หรือรัฐวิสาหกิจ ในกรณีตามเงื่อนไขที่กำหนด

วิธีการจัดหาพัสดุล้างการเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ

หลังจากที่มหาวิทยาลัยมหิดลออกนอกระบบราชการเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐแล้ว สภามหาวิทยาลัยมหิดลจึงออกข้อบังคับมหาวิทยาลัย มหิดล ว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. 2551 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2551 และมหาวิทยาลัยได้ออกประกาศมหาวิทยาลัยมหิดล เรื่อง การกำหนดหลักเกณฑ์วิธีปฏิบัติ อัตรา เงิน และการดำเนินการ ตามข้อบังคับมหาวิทยาลัยมหิดล ว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ.2551 และ ประกาศมหาวิทยาลัยมหิดล เรื่อง การกำหนดหลักเกณฑ์การจัดหาโดยวิธีพิเศษตามข้อบังคับมหาวิทยาลัยมหิดล ว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. 2551 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2551 ซึ่งเจ้าหน้าที่พัสดุและผู้ที่เกี่ยวข้องในสำนักงานต่างๆ ของมหาวิทยาลัยมหิดล ได้ดำเนินการจัดหาพัสดุตามข้อบังคับและประกาศดังกล่าว จนกระทั่งรัฐบาลได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ.2560 ซึ่งมีผลใช้บังคับกับหน่วยงานของรัฐทุกแห่งรวมถึงมหาวิทยาลัยมหิดลด้วย ดังนั้นวิธีการดำเนินการด้านพัสดุของมหาวิทยาลัยมหิดลหลังเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ จึงแบ่งออกได้เป็น 2 ระยะดังนี้

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

วิธีการจัดหาพัสดุหลังการเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ ระยะที่ 1 (ก่อนพระราชบัญญัติ การจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 มีผลใช้บังคับ)

การจัดหาพัสดุตามข้อบังคับมหาวิทยาลัยมหิดล ว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ.2551 และข้อบังคับ
มหาวิทยาลัยมหิดล ว่าด้วยการพัสดุ (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2551 และมหาวิทยาลัยได้ออกประกาศ
มหาวิทยาลัยมหิดล เรื่อง การกำหนดหลักเกณฑ์วิธีปฏิบัติ อัตรา วงเงิน และการดำเนินการ ตาม
ข้อบังคับมหาวิทยาลัยมหิดล ว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ.2551 และ ประกาศมหาวิทยาลัยมหิดล เรื่อง การ
กำหนดหลักเกณฑ์การจัดหาโดยวิธีพิเศษตามข้อบังคับมหาวิทยาลัยมหิดล ว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ.
2551 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2551 สามารถทำได้ 4 วิธี คือ

1. วิธีตกลงราคา คือ การจัดหาครั้งหนึ่งซึ่งมีราคาไม่เกิน 300,000 บาท
2. วิธีประกวดราคา คือ การจัดหาครั้งหนึ่งซึ่งมีวงเงินเกินกว่าวงเงินการจัดหาโดยวิธีตกลงราคา
3. วิธีคัดเลือก คือ การจัดหาครั้งหนึ่งซึ่งมีราคาเกิน 300,000 บาท และมีข้อบ่งชี้ตามเงื่อนไขที่
กำหนด
4. วิธีพิเศษ คือ การจัดหาครั้งหนึ่งซึ่งมีวงเงินตั้งแต่ 2,000,000 บาทขึ้นไป และมีข้อบ่งชี้ตามเงื่อนไข
ที่กำหนด

วิธีการจัดหาพัสดุหลังการเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ ระยะที่ 2 (หลังพระราชบัญญัติ การจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 มีผลใช้บังคับ)

พระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ.2560 และระเบียบ
กระทรวงการคลังว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ.2560 สามารถดำเนินการ
ได้ 3 วิธี ดังนี้

1. วิธีประกาศเชิญชวน ได้แก่ การที่หน่วยงานที่จัดหาเชิญชวนผู้ประกอบการทั่วไปที่มีคุณสมบัติ
ตรงตามเงื่อนไขที่กำหนดให้เข้ายื่นข้อเสนอ โดยวิธีประกาศเชิญชวนทั่วไป กระทำได้ 3 วิธี ดังนี้

1.1 วิธีตลาดอิเล็กทรอนิกส์ (e-market) คือ การซื้อหรือจ้างที่มีรายละเอียดคุณลักษณะ
เฉพาะของพัสดุที่ไม่ซับซ้อน เป็นสินค้าหรืองานบริการทั่วไป และมีมาตรฐาน ซึ่งกำหนดไว้ใน
ระบบข้อมูลสินค้า (e-catalog) โดยให้ดำเนินการในระบบตลาดอิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Market :

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

e-market) ตามวิธีการที่กรมบัญชีกลางกำหนด กระทำได้ 2 ลักษณะ ดังนี้ (1) การเสนอราคาโดยใบเสนอราคา คือ การซื้อหรือจ้างครั้งหนึ่ง ซึ่งมีวงเงินเกิน 500,000 บาท แต่ไม่เกิน 5,000,000 บาท (2) การเสนอราคาโดยการประมูลอิเล็กทรอนิกส์ คือ การซื้อหรือจ้างครั้งหนึ่ง ซึ่งมีวงเงินเกิน 5,000,000 บาท

1.2 วิธีประกวดราคาอิเล็กทรอนิกส์ (e-bidding) คือ การซื้อหรือจ้างครั้งหนึ่ง ซึ่งมีวงเงินเกิน 500,000 บาท โดยเป็นการซื้อหรือจ้างที่มีรายละเอียดคุณลักษณะเฉพาะของพัสดุที่มีความซับซ้อน มีเทคนิคเฉพาะ หรือเป็นสินค้าหรืองานบริการที่ไม่ได้กำหนดไว้ในระบบข้อมูลสินค้า (e-catalog) โดยให้ดำเนินการในระบบประกวดราคา อิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Bidding : e-bidding) ตามวิธีการที่กรมบัญชีกลางกำหนด

1.3 วิธีสอบราคา คือ การซื้อหรือจ้างครั้งหนึ่ง ซึ่งมีวงเงินเกิน 500,000 บาท แต่ไม่เกิน 5,000,000 บาท ให้กระทำได้กรณีในพื้นที่ที่มีข้อจำกัดในการใช้สัญญาณอินเทอร์เน็ต หรือผู้ประกอบการในพื้นที่ยังไม่สามารถเสนอราคา ด้วยวิธีตลาดอิเล็กทรอนิกส์หรือประกวดราคา อิเล็กทรอนิกส์ได้

2. วิธีคัดเลือก ได้แก่ การที่หน่วยงานที่จัดหาเชิญชวนเฉพาะผู้ประกอบการที่มีคุณสมบัติตรงตามเงื่อนไขที่หน่วยงานที่จัดหากำหนด

3. วิธีเฉพาะเจาะจง ได้แก่ การที่หน่วยงานที่จัดหาเชิญชวนผู้ประกอบการที่มีคุณสมบัติ ตรงตามเงื่อนไขที่หน่วยงานที่จัดหากำหนดรายใดรายหนึ่งโดยตรงในวงเงินเล็กน้อยตามที่กำหนดในกฎกระทรวงคือการจัดหาครั้งหนึ่งซึ่งมีราคาไม่เกิน 500,000 บาท

บทวิเคราะห์

บทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบวิธีการจัดหาพัสดุของมหาวิทยาลัยมหิดล ก่อนและหลังการเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ เพื่อให้ทราบประเด็นหรือข้อมูลที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาปรับปรุงการดำเนินการด้านพัสดุของมหาวิทยาลัยมหิดลหรือหน่วยงานอื่นๆของรัฐต่อไปในอนาคต สรุปการเปรียบเทียบวิธีการดำเนินการจัดหาพัสดุของมหาวิทยาลัยมหิดลก่อนและหลังการเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐได้แสดงไว้ในตารางที่ 1

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ตารางที่ 1. เปรียบเทียบวิธีการดำเนินการจัดหาพัสดุ มหาวิทยาลัยมหิดลก่อนและหลังการเป็น
มหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ

การดำเนินการจัดหาพัสดุก่อนการเป็น มหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ	การดำเนินการจัดหาพัสดุหลังการเป็นมหาวิทยาลัย ในกำกับของรัฐ	
	ระยะที่ 1	ระยะที่ 2
วิธีซื้อและวิธีจ้าง	วิธีการจัดหา	วิธีการจัดซื้อจัดจ้าง
การซื้อหรือการจ้างกระทำได้ 6 วิธี คือ (1) วิธีตกลงราคา (2) วิธีสอบราคา (3) วิธีประกวดราคา (4) วิธีพิเศษ (5) วิธีกรณีพิเศษ (6) วิธีประมูลด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ ตามหลักเกณฑ์ที่กระทรวงการคลัง กำหนด	การจัดหากระทำได้ 4 วิธี คือ (1) วิธีตกลงราคา (2) วิธีประกวดราคา (3) วิธีคัดเลือก (4) วิธีพิเศษ	1. วิธีประกาศเชิญชวน ทั่วไป กระทำได้ 3 วิธี ดังนี้ (1) วิธีตลาด อิเล็กทรอนิกส์ (2) วิธีประกวดราคา อิเล็กทรอนิกส์ (3) วิธีสอบราคา 2. วิธีคัดเลือก 3. วิธีเฉพาะเจาะจง

การดำเนินการด้านพัสดุของมหาวิทยาลัยมหิดลหลังจากเปลี่ยนสถานภาพเป็นมหาวิทยาลัย
ในกำกับของรัฐ ในระยะที่ 1 (ระหว่างปี พ.ศ.2550-2560) มหาวิทยาลัยสามารถออกข้อบังคับและ
ประกาศเกี่ยวกับการพัสดุได้เอง เพื่อให้มีการบริหารจัดการที่เป็นอิสระและมีความคล่องตัวโดยไม่
ต้องดำเนินการตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ.2535 เหมือนส่วนราชการ
อื่นๆ มหาวิทยาลัยได้ออกข้อบังคับและประกาศมหาวิทยาลัย โดยปรับปรุงหลักเกณฑ์ วิธีการและ
ขั้นตอนการดำเนินการทางพัสดุใหม่เพื่อให้การดำเนินการมีความคล่องตัวและมีประสิทธิภาพมาก
ยิ่งขึ้น โดยลดวิธีการจัดหาตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ.2535 และที่แก้ไข

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

เพิ่มเติม จากเดิมที่มีวิธีการจัดหา 6 วิธี เหลือเพียง 4 วิธี เพื่อให้เกิดความยืดหยุ่นและคล่องตัวในการปฏิบัติงานมากขึ้น โดยวิธีการจัดหาตามข้อบังคับของมหาวิทยาลัยทั้ง 4 วิธีนี้ ครอบคลุมวิธีการจัดหาในแบบเดิมทั้งวงเงินและข้อบ่งชี้ต่างๆ ทำให้การดำเนินการจัดหาของมหาวิทยาลัยมีความกระชับมากขึ้น ลดความซับซ้อน เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานมีความเข้าใจ ไม่สับสนในการเลือกวิธีการจัดหา มีความสะดวกและคล่องตัว และมีประสิทธิภาพมากขึ้น ทั้งนี้การดำเนินการจัดหาพัสดุที่มีวงเงิน 2 ล้านบาทขึ้นไป ยังคงต้องดำเนินการจัดหาด้วยวิธีประมูลด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ตามหลักเกณฑ์ที่กระทรวงการคลังกำหนด ส่วนวิธีที่ถูกยกเลิกไปคือวิธีสอบราคา และวิธีกรณีพิเศษ เนื่องจากได้กระจายวงเงินการจัดหาโดยวิธีสอบราคา ซึ่งมีวงเงินในการจัดหาครั้งหนึ่งมีราคาเกิน 100,000 บาท แต่ไม่เกิน 2,000,000 บาท ไปอยู่ในวงเงินการจัดหาโดยวิธีตกลงราคา และวิธีประกวดราคาแทน ซึ่งการกระจายวงเงินดังกล่าวช่วยลดขั้นตอน และขบวนการในการจัดหา ทำให้กระชับและมีความคล่องตัวมากขึ้นตามวงเงินการจัดหาที่เหมาะสมในแต่ละวิธี และได้เพิ่มวิธีการจัดหาโดยวิธีคัดเลือกซึ่งเป็นวิธีการจัดหาหนึ่งที่รองรับการจัดหาโดยวิธีประกวดราคาหรือเปรียบเป็นช่องทางหนึ่งในการจัดหาที่ไม่สามารถจัดหาโดยวิธีประกวดราคา ส่วนการจัดหาโดยวิธีตกลงราคาได้เพิ่มวงเงินในการจัดหาจากเดิมวงเงินไม่เกิน 100,000 บาท เป็นวงเงินไม่เกิน 300,000 บาท ทำให้การจัดหาที่มีความสะดวก คล่องตัว และรวดเร็วในการดำเนินการมากขึ้น เพราะเดิมเมื่อวงเงินเกิน 100,000 บาท ต้องดำเนินการจัดหาด้วยวิธีสอบราคาซึ่งมีกระบวนการที่ยุ่งยากเพิ่มมากขึ้นจากวิธีตกลงราคา รวมถึงเอกสารและระยะเวลาในการดำเนินการที่เพิ่มมากขึ้น นอกจากนี้ในปัจจุบันราคาพัสดุในท้องตลาด ราคากลาง รวมถึงค่าจ้าง ค่าใช้จ่ายต่างๆ มีการปรับตัวเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง เช่นเดียวกันการจัดหาโดยวิธีประกวดราคา ซึ่งลดวงเงินจากเดิมคือการซื้อหรือการจ้างครั้งหนึ่งซึ่งมีราคาเกิน 2,000,000 บาท เป็นวงเงินซึ่งมีราคาเกิน 300,000 บาท ทำให้การลดวงเงินการจัดหาโดยวิธีการประกวดราคาดังกล่าวลง จึงได้มีการปรับเปลี่ยนขั้นตอนการจัดหาใหม่ให้มีความคล่องตัวเพิ่มมากขึ้น ทำให้การประกวดราคามีประสิทธิภาพมากขึ้นและลดระยะเวลาในการดำเนินการให้น้อยลง

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

หลังจากที่พระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 มีผลใช้บังคับกับมหาวิทยาลัยมหิดลอย่างเป็นทางการตั้งแต่วันที่ 23 สิงหาคม 2560 เป็นต้นไป ได้มีการใช้โปรแกรมสำเร็จรูปที่เรียกว่าระบบจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ หรือเรียกว่า e-GP เป็นระบบงานที่จัดทำขึ้น โดยกรมบัญชีกลางอย่างเต็มรูปแบบ วิธีการจัดซื้อจัดจ้างลดลงเหลือ 3 วิธี แต่มีการขยายวงเงินเพิ่มขึ้นในแต่ละวิธี โดยวิธีประกาศเชิญชวนทั่วไป เป็นวิธีที่พัฒนามาจากวิธีประกวดราคาเดิม มีการเพิ่มวงเงินในการจัดหาจากเดิมวงเงินเกิน 300,000 บาท เป็นวงเงินเกิน 500,000 บาท ส่วนวิธีคัดเลือกเป็นวิธีที่มีลักษณะคล้ายกับวิธีคัดเลือกและวิธีพิเศษเดิม มีเงื่อนไขหรือข้อบ่งชี้ข้อใดข้อหนึ่งในการดำเนินการ ส่วนวิธีสุดท้ายคือวิธีเฉพาะเจาะจง เป็นวิธีที่พัฒนามาจากวิธีประกวดราคาเดิม ก็ได้เพิ่มวงเงินในการจัดหาจากเดิมวงเงินไม่เกิน 300,000 บาท เป็นวงเงินไม่เกิน 500,000 บาท รวมถึงรองรับวิธีพิเศษเดิมด้วย ที่สามารถดำเนินการด้วยวิธีเฉพาะเจาะจงได้ตามเงื่อนไขที่กฎกระทรวงกำหนด โดยการพัฒนาวิธีการดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างในระยะที่ 2 นี้ การกระจายวงเงินดังกล่าวช่วยให้การจัดหาที่มีความคล่องตัวมากขึ้นตามวงเงินที่ขยายในแต่ละวิธี แต่การดำเนินการในระยะนี้ จะต้องดำเนินการในระบบอิเล็กทรอนิกส์ หรือเรียกว่า e-GP ทุกกระบวนการ แม้ว่าการดำเนินการด้านพัสดุของมหาวิทยาลัยมหิดลหลังจากออกนอกระบบราชการเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ จะมีความยืดหยุ่น คล่องตัว และมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น อย่างไรก็ตาม เนื่องจากมหาวิทยาลัยมหิดลยังมีสถานะเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ ยังรับงบประมาณจากรัฐบาลอยู่ และยังคงดำเนินการตามนโยบายของรัฐบาล มีความยืดหยุ่นและอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของรัฐบาลอยู่ มหาวิทยาลัยมหิดลยังคงได้รับการตรวจสอบการดำเนินงานจากสำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน (สตง.) เป็นประจำอยู่เช่นเดิม แต่หลังการประกาศใช้พระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 นี้มีผลทำให้มหาวิทยาลัยมหิดลซึ่งได้ออกนอกระบบราชการแล้ว และมีสถานะเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ ต้องกลับมาดำเนินการด้านพัสดุภายใต้ระบบราชการเช่นเดียวกับหน่วยงานของรัฐอื่นๆ ทำให้ต้องปฏิบัติงานภายใต้กฎหมายและระเบียบต่างๆ ที่เข้มงวดมากขึ้น ซึ่งไม่ได้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของการเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ ที่ต้องการระบบบริหารจัดการที่เป็นอิสระ มีความคล่องตัว แต่อย่างไรก็ตามพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 มาตรา 6 ได้เปิดโอกาสให้มหาวิทยาลัยในกำกับของ

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

รัฐ สามารถจัดทำระเบียบ ข้อบังคับ หรือข้อบัญญัติเกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุได้ เพื่อให้เกิดความยืดหยุ่นและมีความคล่องตัว โดยต้องสอดคล้องกับหลักเกณฑ์การจัดซื้อจัดจ้าง ดังนั้น จึงเป็นหน้าที่ของมหาวิทยาลัยมหิดลและผู้บริหารปฏิบัติงานด้านพัสดุที่จะต้องปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลง มุ่งมั่นตั้งใจในการพัฒนาการดำเนินการด้านพัสดุให้มีความคล่องตัวและอิสระ (autonomy) เกิดประสิทธิภาพสูงสุดภายใต้ระบบธรรมาภิบาล (good governance) ด้วยความสุจริต โปร่งใส (transparency) และตรวจสอบได้

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

การดำเนินการด้านพัสดุของมหาวิทยาลัยมหิดล ได้รับการพัฒนามาอย่างต่อเนื่อง เริ่มจากการดำเนินการภายใต้ระบบราชการตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ.2535 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ซึ่งมีการจัดหาพัสดุด้วยวิธีการซื้อหรือการจ้างทั้งหมด 6 วิธี มีขั้นตอนการดำเนินการที่ยุ่งยากซับซ้อน ไม่คล่องตัว หลังจากที่มหาวิทยาลัยมหิดลออกนอกระบบราชการเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐเมื่อปี พ.ศ.2550 มหาวิทยาลัยได้ออกข้อบังคับและประกาศมหาวิทยาลัยเกี่ยวกับการดำเนินการด้านพัสดุ ซึ่งมีวิธีการจัดหาพัสดุทั้งหมด 4 วิธี หลังจากที่มหาวิทยาลัยมหิดลได้ดำเนินการด้านพัสดุตามข้อบังคับและประกาศมหาวิทยาลัยมานานกว่า 10 ปี พบว่าการจัดหาพัสดุของมหาวิทยาลัยมหิดลมีความคล่องตัวและมีความยืดหยุ่นมากขึ้นกว่าเดิม เนื่องจากไม่ต้องจัดหาพัสดุตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ.2535 และที่แก้ไขเพิ่มเติมเช่นเดียวกับส่วนราชการอื่นๆ แต่หลังจากที่รัฐบาลได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 หลังจากที่พระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 23 สิงหาคม 2560 ทำให้มหาวิทยาลัยมหิดลซึ่งเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐและตกอยู่ภายใต้การบังคับใช้ของพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวด้วย ไม่สามารถดำเนินการด้านพัสดุตามข้อบังคับและประกาศมหาวิทยาลัยได้อีกต่อไป ต้องกลับมาดำเนินการด้านพัสดุเช่นเดียวกับส่วนราชการและหน่วยงานอื่นๆของรัฐ ทั้งนี้ มหาวิทยาลัยมหิดลได้ดำเนินการด้านพัสดุตามพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ.2560 มาแล้วเป็นระยะเวลา 1 ปี 7 เดือน ในฐานะที่ผู้เขียนเป็นนักวิชาการพัสดุ และมีโอกาสได้ปฏิบัติงาน

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ในช่วงที่มหาวิทยาลัยมหิดลยังคงเป็นส่วนราชการและหลังจากที่เปลี่ยนเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ จึงได้เห็นการเปลี่ยนแปลงการบริหารจัดการด้านพัสดุมาโดยตลอด จึงหวังเป็นอย่างยิ่งว่า บทความวิชาการนี้ จะเป็นประโยชน์กับผู้ปฏิบัติงานด้านพัสดุ ผู้บริหาร ตลอดจนผู้กำหนดนโยบายด้านการพัสดุ ทั้งนี้สามารถเป็นข้อมูลอ้างอิงที่อาจนำไปใช้สำหรับการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายระเบียบ ข้อบังคับต่างๆ ที่เกี่ยวข้องของมหาวิทยาลัยมหิดล ซึ่งมหาวิทยาลัยมหิดลกำลังดำเนินการออกข้อบังคับใหม่ที่เกี่ยวข้องกับการจัดซื้อจัดจ้าง เนื่องจากในพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ.2560 มาตรา 6 ได้ให้มหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ สามารถจัดทำระเบียบ ข้อบังคับ หรือข้อบัญญัติเกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุได้ เพื่อให้เกิดความยืดหยุ่นและมีความคล่องตัว โดยต้องสอดคล้องกับหลักเกณฑ์การจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุตามแนวทางของพระราชบัญญัตินี้ ทั้งนี้เพื่อพัฒนาการดำเนินการด้านพัสดุให้มีความคล่องตัว โปร่งใส คุ่มค่า เป็นที่ยอมรับและปราศจากปัญหาการทุจริตและประพฤติมิชอบในการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ

รายการอ้างอิง

พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยมหิดล พ.ศ. 2550” (2550, 16 ตุลาคม) ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 124

ตอนที่ 68 ก หน้า 4-30

พระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560” (2560, 24 กุมภาพันธ์)

ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 134 ตอนที่ 24 ก หน้า 13-45

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. 2535 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

ระเบียบมหาวิทยาลัยมหิดลว่าด้วยการพัสดุ เงินรายได้ พ.ศ. 2536

ข้อบังคับมหาวิทยาลัยมหิดล ว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ.2551 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2551

ประกาศมหาวิทยาลัยมหิดล เรื่อง การกำหนดหลักเกณฑ์วิธีปฏิบัติ อัตรา วางเงิน และการดำเนินการ

ตามข้อบังคับมหาวิทยาลัยมหิดล ว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. 2551

ประกาศมหาวิทยาลัยมหิดล เรื่อง การกำหนดหลักเกณฑ์การจัดการหาโดยวิธีพิเศษ ตามข้อบังคับ

มหาวิทยาลัยมหิดล ว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. 2551 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2551

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ไทใหญ่ : พลวัตการก้าวข้ามพรมแดนรัฐชาติสู่การเป็น “แรงงานข้ามชาติ” อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

**Tai Yai: The Dynamics of crossing the national border become
'Migrant worker' in Mueang District, Chiang Mai Province.¹**

พัชรพร ศรีกันชัย (Patcharapom Srikanchai)

หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการเมืองและการปกครอง แผน ก แบบ ก 2

คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Master of Political Science, Program in Politics and Government, Plan A Type A 2

Faculty of Political Science and Public Administration, Chiang Mai University

E-mail: patcha.whan@gmail.com

บทคัดย่อ

แรงงานข้ามชาติ แรงงานย้ายถิ่น หรือ แรงงานอพยพ (Migrant Workers) เป็นคำที่ใช้กล่าวถึงแรงงานที่อพยพเคลื่อนย้ายถิ่นฐานข้ามพรมแดนจากประเทศหนึ่งไปยังอีกประเทศหนึ่งเพื่อประกอบอาชีพต่าง ๆ ปรากฏการณ์ดังกล่าวเกิดขึ้นทั่วทุกมุมโลกนับตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน บทความนี้มุ่งนำเสนอ พลวัตการย้ายถิ่นฐานข้ามพรมแดนรัฐชาติของชาวไทใหญ่ที่เข้ามาอยู่อาศัยและประกอบอาชีพในฐานะ “แรงงานข้ามชาติ”² ในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ การย้ายถิ่นของชาวไทใหญ่ปรากฏขึ้นบนพื้นฐานความสัมพันธ์ที่ทับซ้อนกันมากกว่าเกิดจากการตอบสนองความต้องการทาง

¹บทความนี้เป็นข้อค้นพบประการหนึ่ง จากการศึกษาประวัติศาสตร์การอพยพย้ายถิ่นของ “ชาวไทใหญ่” มายังพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ นับตั้งแต่ยุคอาณาจักรล้านนาจนถึงปัจจุบัน อันเป็นส่วนหนึ่งวิทยานิพนธ์ที่กำลังศึกษาเรื่อง “การเคลื่อนไหวเรื่องสิทธิแรงงานของแรงงานข้ามชาติชาวไทใหญ่ ในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่” สาขาการเมืองและการปกครอง คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

² ในบทความจะใช้คำว่า “แรงงานข้ามชาติ” เพื่อใช้กล่าวถึงกลุ่มบุคคลที่ไม่มีสัญชาติไทย ซึ่งเข้ามาทำงานในประเทศไทย แทนที่คำว่า “คนต่างด้าว” (Alien) หรือ “แรงงานต่างด้าว” (Alien Workers) ใช้ในภาษาทางราชการทั่วไป

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

เศรษฐกิจ หรือ การลี้ภัยสงครามเพียงอย่างเดียว หากแต่มีเงื่อนไขอื่น ๆ เข้ามาเกี่ยวข้องภายใต้บริบททางสังคม เศรษฐกิจ การเมืองและวัฒนธรรมในแต่ละยุคสมัย โดยเฉพาะการเข้ามามีบทบาทของรัฐต่อการย้ายถิ่นผ่านนโยบายและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการย้ายถิ่นภายในประเทศและระหว่างประเทศของแรงงานข้ามชาติ ซึ่งอาจจะเป็นทั้งการส่งเสริมสิทธิของชาวไทยใหญ่และเป็นเงื่อนไขประการหนึ่งในการตัดสินใจย้ายถิ่น รวมถึงเป็นเครื่องมือในการควบคุมจัดการการย้ายถิ่นของรัฐในขณะเดียวกัน ตลอดจนส่งผลโดยตรงต่อสถานภาพทางสังคมและการได้รับสิทธิต่าง ๆ ของชาวไทยใหญ่

อย่างไรก็ตาม ชาวไทยใหญ่ที่อพยพย้ายถิ่นฐานเข้ามาในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่มีสถานภาพของปัจเจกบุคคล และได้รับสิทธิต่าง ๆ แตกต่างกันไป โดยชาวไทยใหญ่คนหนึ่งอาจมีหลายสถานภาพซ้อนทับกันอยู่ไม่ว่าจะเป็นบุคคลบนพื้นที่สูง ผู้ลี้ภัย ผู้พลัดถิ่น และแรงงานข้ามชาติ ซึ่งเป็นผลมาจากลักษณะการย้ายถิ่นของชาวไทยใหญ่ การย้ายถิ่นถูกต้องตามกฎหมายหรือผิดกฎหมาย การย้ายถิ่นเกิดจากความสมัครใจหรือถูกบังคับให้ย้ายถิ่น การย้ายถิ่นชั่วคราวหรือถาวร และการย้ายถิ่นที่เกิดจากนโยบายนำเข้าแรงงานจากประเทศเพื่อนบ้านของประเทศไทยในแต่ละช่วงเวลา โดยรัฐจะมีการรองรับสถานภาพทางกฎหมายของชาวไทยใหญ่ผ่านระบบการขึ้นทะเบียนแรงงานพร้อมกับการระบุสิทธิต่าง ๆ ของแรงงานข้ามชาติไว้อย่างชัดเจน โดยเฉพาะขอบเขตในการประกอบอาชีพและการเคลื่อนย้ายแรงงาน ทั้งนี้ การได้รับสิทธิต่าง ๆ จะพิจารณาจากสถานภาพทางกฎหมายเพียงอย่างเดียว จึงไม่ครอบคลุมและสอดคล้องกับสถานภาพของชาวไทยใหญ่ทั้งที่ได้อาศัยอยู่อย่างถูกกฎหมายและผิดกฎหมายในความเป็นจริง นำมาซึ่งการเผชิญกับข้อจำกัดและความยากลำบากในการดำเนินชีวิตและประกอบอาชีพ หากแต่ชาวไทยใหญ่ไม่ได้อยู่ในฐานะผู้ถูกกระทำจากรัฐเพียงฝ่ายเดียว โดยมีปรับตัวอยู่ตลอดเวลาเพื่อให้สามารถอยู่รอดในสังคมและได้มาซึ่งสิทธิที่พวกเขาควรจะได้รับจากการย้ายถิ่นเข้ามาในประเทศไทย

คำสำคัญ: ไทยใหญ่, การย้ายถิ่น, แรงงานข้ามชาติ, สิทธิแรงงาน

Abstract

The migrant workers is a term used to refer to the migrant workers who have crossed the national border from one country to another in order for performing various career. This phenomenon occurs all over the world from the past to the present. The purpose of this article was to present the dynamics of crossing the national border of Tai Yai people who lives and works as a "migrant worker" in Mueang District, Chiang Mai Province. The migration of Tai Yai people appears on the basis of overlapping relationships, rather than due to responding to economic needs or asylum from war. There are other conditions which are involved in the social, economic, political and cultural context in each period. In particular, it is the role of the state in migration through policies and laws related to domestic and international migration of migrant workers. It may be the promotion of the rights of the Tai Yai people and it may be a condition to decide to migrate. Besides, it will become a tool to control and manage state migration at the same time. It directly affects the social status and the rights of the Tai Yai people.

However, Tai Yai people who migrated to enter the city of Chiang Mai province have different social status and rights. One Tai Yai may have many overlapping statuses, regardless of whether he is an individual who lives on high ground, refugees, displaced people, and migrant workers. It is the result of the nature of the Tai Yai migration such as illegally or illegally migrating, voluntary migration or forced migration, temporary or permanent migration, and migration caused by the policy of importing labor from neighboring countries of Thailand in each period. The state will support the legal status of the Tai Yai people through the labor registration system and the state will clearly identify the rights of migrant workers, especially the scope of performance of occupation and labor migration. The right to receive is considered only by legal status. Therefore, it is not comprehensive and inconsistent with the status of Tai Yai people, both those who are allowed to work legally and illegally in reality. As a result, these things are the cause of confronting with the limitations and difficulties of living and performing careers.

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

Anyway, the Tai Yai people do not only live as victims of the state. They are constantly adjusting in order to survive in society and acquire the rights they should receive from migration into Thailand.

Keywords: Tai Yai, migration, migrant workers, labour rights

บทนำ

ประวัติศาสตร์การเดินทางโยกย้ายถิ่นฐานของผู้คนในทั่วทุกมุมโลกเกิดขึ้นมานานหลายศตวรรษ “ไทใหญ่” เป็นอีกกลุ่มชาติพันธุ์หนึ่งที่มีการโยกย้ายถิ่นฐาน และกระจายตัวตั้งรกรากและค้าขาย ในหลายพื้นที่นับตั้งแต่ก่อนการเกิดขึ้นของชาติสมัยใหม่ ปัจจุบันชาวไทใหญ่อาศัยอยู่มากในแถบภาคเหนือตอนของประเทศไทยและรัฐฉาน ประเทศเมียนมา รวมถึงกระจายตัวอยู่ในประเทศจีนและอินเดีย สำหรับในประเทศไทยการย้ายถิ่นของชาวไทใหญ่เข้ามายังภาคเหนือตอนบนปรากฏในหลายพื้นที่บริเวณพรมแดนติดต่อกับรัฐฉาน ได้แก่ จังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดเชียงราย จังหวัดแม่ฮ่องสอน และจังหวัดตาก ในระยะแรกชาวไทใหญ่จะอาศัยอยู่บริเวณอำเภอต่าง ๆ ใกล้เคียงบริเวณพื้นที่รอยต่อระหว่างสองประเทศ โดยเข้ามาประกอบอาชีพรับจ้างในภาคการเกษตรและรับจ้างทั่วไป ต่อมาจึงย้ายถิ่นมุ่งหน้าเข้าสู่ศูนย์กลางของเมืองที่เป็นเขตเศรษฐกิจ

“จังหวัดเชียงใหม่” ถือเป็นศูนย์กลางทางเศรษฐกิจของภาคเหนือตอนบนมีการพัฒนาที่มุ่งไปสู่สังคมอุตสาหกรรม ก่อให้เกิดการขยายตัวของเมืองควบคู่ไปกับความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี และการเพิ่มขึ้นของธุรกิจภาคบริการ ก่อสร้าง และเกษตรกรรม ทำให้มีความต้องการแรงงานจำนวนมาก การเติบโตเศรษฐกิจเป็นเสมือนเงื่อนไขที่ดึงดูดแรงงานจากประเทศใกล้เคียงเดินทางเข้ามาในพื้นที่จำนวนมาก โดยเฉพาะชาวไทใหญ่ที่ประสบปัญหาสงครามและความขัดแย้งทางการเมือง ประกอบปัญหาขาดแคลนแรงงานระดับล่างภายในประเทศ รัฐจึงกำหนดนโยบายนำเข้าแรงงานระดับล่างจากประเทศใกล้เคียงอย่างถูกต้องตามกฎหมาย เพื่อตอบสนองความต้องการของตลาดแรงงานภายในประเทศ ในอีกด้านหนึ่ง การเข้ามาของแรงงานข้ามชาติอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของรัฐอย่างใกล้ชิดเสมอมา โดยมีการกำหนดตำแหน่งแห่งที่ในสังคม หรือที่เรียกว่า

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

“สถานภาพ”ทางกฎหมายให้แรงงานข้ามชาติอย่างชัดเจน ทั้งนี้ สถานภาพของแรงงานจะขึ้นอยู่กับมูลเหตุ และลักษณะของการย้ายถิ่นของแต่ละปัจเจกบุคคล รวมถึงนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการเข้าเมือง การทำงานของแรงงานข้ามชาติ และการคุ้มครองการทำงานของแรงงานข้ามชาติ

บทความนี้ต้องการนำเสนอให้เห็นถึง ความสัมพันธ์ระหว่างการย้ายถิ่นของชาวไทยใหญ่กับการได้รับสถานภาพทางกฎหมาย และสิทธิต่าง ๆ อันเป็นผลมาจากการกำหนดและดำเนินนโยบาย สาธารณะต่าง ๆ ของรัฐที่เกี่ยวข้องกับการย้ายถิ่นและการประกอบอาชีพ ตลอดจนเงื่อนไขและข้อจำกัดอื่น ๆ ที่ส่งผลต่อการย้ายถิ่นชาวไทยใหญ่ โดยอาศัยแนวคิดการย้ายถิ่นระหว่างประเทศ³ เป็นแนวทางในการศึกษาและอธิบายปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น ภายใต้บริบททางสังคม การเมือง เศรษฐกิจและวัฒนธรรมในแต่ละยุคสมัย ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงไม่หยุดนิ่งตายตัวและเป็นเงื่อนไขสำคัญที่ส่งผลโดยตรงต่อการตัดสินใจย้ายถิ่น ลักษณะการย้ายถิ่น เป้าหมายของการย้ายถิ่น เครือข่ายทางสังคม และการรับรองสิทธิของปัจเจกบุคคลที่ย้ายถิ่นฐานระหว่างประเทศ

ในงานศึกษาว่าด้วยประวัติศาสตร์การย้ายถิ่นของชาวไทยใหญ่ พบว่า การเดินทางเข้ามาตั้งถิ่นฐานและประกอบอาชีพของชาวไทยใหญ่ ปรากฏขึ้นมานับตั้งแต่สมัยโบราณก่อนการเกิดขึ้นของเขตการปกครองที่เรียกว่า “จังหวัด” ในปัจจุบัน ในบทความนี้จะกล่าวถึงการย้ายถิ่นของชาวไทยใหญ่นับตั้งแต่ยุคอาณาจักรล้านนาจนถึงในปัจจุบัน โดยแบ่งการศึกษาออกเป็น 4 ยุค ได้แก่ ยุคที่ 1 ไทยใหญ่ พ่อค้าวัวต่าง สัมปทานป่าไม้กับการก่อสร้างชุมชนไทยใหญ่ในล้านนา ยุคที่ 2 ไทยใหญ่กับการก้าวข้ามพรมแดนรัฐชาติเพื่อลี้ภัยสงครามสู่สถานภาพ “ผู้ลี้ภัย/ผู้พลัดถิ่น” ยุคที่ 3 ไทยใหญ่ในฐานะ “แรงงานข้ามชาติ”ภายใต้ความต้องการทางเศรษฐกิจ และ ยุคที่ 4 ไทยใหญ่กับความพรั่มัวของสถานภาพการเป็น “แรงงานข้ามชาติ”

³การย้ายถิ่นระหว่างประเทศ (External/International migration) คือ การย้ายถิ่นของบุคคล โดยเป็นการเดินทางออกจากรัฐต้นทาง (State of origin) หรือรัฐที่เป็นถิ่นฐานโดยปกติของบุคคลนั้น เพื่อไปพำนักยังรัฐอื่นไม่ว่าจะเป็นการชั่วคราวหรือเป็นการถาวร การย้ายถิ่นดังกล่าวต้องเกิดขึ้นในลักษณะของการเดินทางข้ามพรมแดนรัฐชาติ (อุยามาส, 2559, น.12)

พลวัตการค้าข้ามพรมแดนของชาวไทใหญ่

ยุคที่ 1 พ่อค้าวัวต่าง สัมปทานป่าไม้ กัณฑ์การก่อสร้างชุมชนไทใหญ่ในล้านนา

ในอดีตก่อนการถือกำเนิดของประเทศไทย เส้นแบ่งพรมแดนยังไม่ถูกกำหนดขึ้นอย่างชัดเจน ชาวไทใหญ่มีการเดินทางติดต่อกับเมืองต่าง ๆ ทั้งในอาณาจักรไทใหญ่⁴ และอาณาจักรใกล้เคียง เพื่อตั้งรกรากและค้าขาย จากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ชี้ให้เห็นว่าชาวไทใหญ่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับอาณาจักรล้านนา โดยเริ่มตั้งแต่พญามังรายส่งขุนเครื่องราชบุตรองค์เล็กไปปกครองเมืองนายของชาวไทใหญ่ รวมถึงการมีรากฐานทางภาษา ศาสนาและวัฒนธรรมที่ใกล้เคียงกัน ทำให้มีการติดต่อซื้อขายแลกเปลี่ยนสินค้าระหว่างกันผ่านขบวนพ่อค้าวัวต่าง(ยุพิน เข้มมุก, 2544, น. 25-27 อ้างใน ศิริพร ณ ถลางและสุพิน ฤทธิพิชญ์, 2558, น. 22-23) ต่อมา เมื่อในปี พ.ศ. 2325 พระเจ้ากาวิละได้กวาดต้อนผู้คนจากเมืองต่าง ๆ มาอยู่อาศัยร่วมกันที่เชียงใหม่ โดยนำกลุ่มคนที่มีฝีมือช่างไว้ในบริเวณระหว่างกำแพงชั้นในและกำแพงชั้นนอก โดยชาวไทใหญ่ได้ถูกกวาดต้อนมาในครั้งนั้นด้วยจำนวนหนึ่ง นอกจากเหนือ จากกลุ่มพ่อค้าไทใหญ่ที่เข้ามาตั้งถิ่นฐานและเดินทางติดต่อกับค้าขายด้วยการค้าทางบก ระหว่างเชียงใหม่กับเมืองต่าง ๆ โดยยุคนี้เรียกว่า “เก็บผักใส่ซ้าเก็บข้าใส่เมือง” หรือยุค “หอมตอมไพร” (สม โสคติ อ่องสกุล, 2546, น. 16) ทั้งนี้ การกวาดต้อนผู้คนจากเมืองต่าง ๆ เข้ามาอาศัยอยู่ในเชียงใหม่ มีจุดมุ่งหมายเพื่อฟื้นฟูและสร้างความเข้มแข็งให้เมืองเชียงใหม่

หลังจากยุคฟื้นฟูเมืองของพระเจ้ากาวิละ ในช่วงปี พ.ศ. 2398 การเข้ามาของบริษัทค้าไม้อังกฤษในเชียงใหม่มาพร้อมกับการอพยพย้ายถิ่นฐานเข้ามาทำงานของคนในบังคับอังกฤษ ทำให้ชาวไทใหญ่จำนวนหนึ่งที่เข้ามาอยู่อาศัยร่วมกันเป็นชุมชน เช่น ชุมชนป่าเป้าของชาวไทใหญ่ ก่อตั้งโดยพ่อค้าทางบก โดยมีวัดป่าเป้าเป็นศูนย์กลางของชุมชน (สม โสคติ อ่องสกุล, 2546, น. 23) ต่อมา ในสมัยของเจ้าหลวงเชียงใหม่องค์ที่ 7 พระเจ้าอินทวิชยานนท์ได้ยกทัพไปกวาดต้อนผู้คนชาวไตหรือไทใหญ่ที่อาศัยอยู่บริเวณฝั่งตะวันออกของแม่น้ำคง(แม่น้ำสาละวิน) แถบบ้านแม่กะตอนเข้ามาในนครเชียงใหม่ ต่อมารัฐบาลสยาม

⁴ ตามตำนานพื้นเมืองของชาวไทใหญ่ว่าถึงอาณาจักรที่เป็นจุดกำเนิดชาวไทใหญ่ คือ เมืองหมกขามาวหลวง ปกครองโดยเจ้าฟ้าตั้งอยู่บริเวณที่ รابلุ่มแม่น้ำมว ปัจจุบันอยู่ในเขตเชื่อมต่อระหว่างตะวันออกของภูเขานาน ประเทศเมียนมา และเขตคงได้ ตะวันตกเฉียงใต้ ประเทศจีน ทั้งนี้ อาณาจักรของชาวไทใหญ่มุสลิมลง เมื่อบุเรงนองเข้ายึดครองดินแดนไทใหญ่ ในพ.ศ. 2103 ชาวไทใหญ่ถูกแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ ไทเหนืออยู่ในประเทศจีน และไทใต้อาศัยอยู่ในรัฐฉาน ประเทศเมียนมาในปัจจุบัน (สมพงค์ วิทยศักดิ์พันธุ์, 2544, น. 129)

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ได้ส่งตราสารขอให้ปล่อยชาวไทใหญ่ที่นำมาจากแม่ตะดอน ชาวไทใหญ่ที่ถูกปล่อยตัวจากการคุมขัง ได้ตั้งถิ่นฐานไม่ไกลจากตัวเมืองเชียงใหม่ โดยส่วนใหญ่ตั้งบ้านเรือนอยู่อาศัยในย่านที่มีกลุ่มคนไทใหญ่ อาศัยอยู่ก่อนหน้าแล้ว เช่น ย่านช้างเผือก ช่วงสิงห์ ช้างมอย ฟ้าฮ่าม วังสิงห์คำ ท่าแพ และบางส่วนของพหล ไปอยู่ที่เมืองสาครหลวง สันทราย คอยสะเก็ด สันป่าตอง แมริม แม่แตง เชียงดาว และฝาง

ในยุคเทศาภิบาล เมื่อปี พ.ศ.2416 รัฐบาลอังกฤษได้ทำสนธิสัญญาเชียงใหม่กับรัฐบาลสยาม โดย สนธิสัญญาได้ให้ความคุ้มครองแก่คนในบังคับอังกฤษที่เข้ามาเป็นแรงงานและทำการค้าขายในเมือง เชียงใหม่ ลำปางและลำพูน ชาวไทใหญ่เป็นกลุ่มชาติพันธุ์หนึ่งได้เข้ามาประกอบอาชีพค้าขาย ทำไม้ และ พ่อค้าวัวต่าง นับตั้งแต่นั้นเป็นต้นมามีชาวไทใหญ่ ซึ่งจดทะเบียนเป็นคนในบังคับอังกฤษอพยพเข้ามาทำ การค้าขายและตั้งถิ่นฐานบ้านเรือนอยู่ในเมืองเชียงใหม่จำนวนเพิ่มขึ้น โดยชาวไทใหญ่ที่อพยพมาในยุคนี้ ถือเป็นบรรพบุรุษของลูกหลานชาวไทใหญ่อยานช้างเผือกในปัจจุบัน (สม โขติ อ่องสกุล, 2546, น.410-412)

การย้ายถิ่นของชาวไทใหญ่ เพื่อเข้ามาตั้งถิ่นฐานและประกอบอาชีพ ตั้งแต่ยุคอาณาจักรล้านนา จนกระทั่งล้านนากลายเป็นส่วนหนึ่งสยามในฐานะมณฑลพายัพ และถูกยกระดับเป็นจังหวัด เชียงใหม่ในเวลาต่อมา ภายใต้บริบททางการเมืองที่กำลังเปลี่ยนแปลงไปจากอาณาจักรยุคโบราณสู่ การสร้างรัฐชาติสมัยใหม่ กระบวนการสร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวของระบอบการปกครอง เพื่อสถาปนารัฐสมบูรณาญาสิทธิราชย์ โดยรัฐบาลสยามถือเป็นศูนย์กลางในการปกครอง มีการ กำหนดอาณาเขตพรมแดนรัฐชาติที่แน่นอน และมีพลเมืองของรัฐ นำไปสู่การปฏิรูปมณฑลพายัพ ตั้งแต่ช่วงปี พ.ศ.2435 เป็นต้นมา ทำให้ชาวไทใหญ่ถูกผนวกกลืนเป็นส่วนหนึ่งของความเป็นไทย และ ได้รับสถานภาพเป็น “พลเมืองไทย” หรือ “คนไทย” โดยการศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างสำนึก ร่วมความเป็นไทย

ยุคที่ 2 ไทใหญ่กับการก้าวข้ามพรมแดนรัฐชาติเพื่อลี้ภัยสงครามสู่สถานภาพ “ผู้ลี้ภัย/ผู้พลัดถิ่น”

ภายหลังการเกิดขึ้นของรัฐชาติสมัยใหม่ เส้นพรมแดนแบ่งแยกชาวไทใหญ่กระจายตัวอยู่ในหลายประเทศ ชาวไทใหญ่ที่ย้ายถิ่นเข้ามายังจังหวัดเชียงใหม่ โดยส่วนมากเป็นชาวไทใหญ่ที่ อาศัยอยู่ในรัฐฉาน ประเทศเมียนมา การย้ายถิ่นครั้งใหญ่ของชาวไทใหญ่ปรากฏขึ้นหลัง สงครามโลกครั้งที่ 2 สิ้นสุดลงในปีพ.ศ.2488 ในงานศึกษาเกี่ยวกับการย้ายถิ่นของชาวไทใหญ่

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

พบว่า เงื่อนไขสำคัญ 3 ประการ ซึ่งส่งผลต่อการเข้ามาของชาวไทยใหญ่ นับตั้งแต่ช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 เป็นต้นมา ได้แก่

ประการแรก ปัญหาของการสู้รบ ความขัดแย้งทางการเมืองที่เกิดขึ้นระหว่างชนกลุ่มน้อยและรัฐบาล ส่งผลให้เกิดความรุนแรงและการละเมิดสิทธิมนุษยชนโดยทั่วไปในรัฐฉาน

ประการที่สอง เกิดจากปัญหาเศรษฐกิจ ซึ่งเป็นปัญหาที่เกี่ยวข้องกับปัญหาจากการสู้รบอย่างแยกไม่ออก นับตั้งแต่ปี พ.ศ.2505 สภาพเศรษฐกิจที่ตกต่ำของเมียนมา ชาวไทใหญ่จึงอพยพเข้ามาทำงานในประเทศไทย ในช่วงทศวรรษ 1990 ชาวไทใหญ่ส่วนใหญ่มาจากรัฐฉานในแถบจังหวัดชายแดนที่ติดกับ ประเทศไทยหรือพื้นที่ในการสู้รบ หากแต่หลังจากทศวรรษ 2000 เป็นต้นมา ชาวไทใหญ่เดินทางมาจากทั่วทุกภาคในรัฐฉาน ทั้งจากชนบทและในเมือง และเป็นกลุ่มคนที่อยู่ในวัยแรงงานจำนวนมาก

ประการที่สาม เครือข่ายของแรงงานชาวไทยใหญ่ที่ขยายตัวเพิ่มมากขึ้น ทำให้การเดินทางข้ามพรมแดนเพื่อเข้ามาหางานทำ ตลอดจนตั้งถิ่นฐานเป็นเรื่องง่าย เพราะ มีญาติพี่น้องคอยให้ความช่วยเหลือในการเดินทาง ที่อยู่อาศัย และการหางานทำในช่วงแรกๆของการอพยพเข้ามา ทั้งนี้ เครือข่ายข้ามแดนของชาวไทยใหญ่ เป็นหนึ่งในเงื่อนไขสำคัญที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเดินทางเข้ามาหางานและตั้งรกรากถาวรในประเทศไทย (อัมพร จิรัฐติกร,2558,น.26-32)

การอพยพโยกย้ายถิ่นฐานครั้งใหญ่ของชาวไทยใหญ่ที่เกิดขึ้น ในช่วงทศวรรษที่1960 -1980 เพื่อลี้ภัยสงครามและความขัดแย้งทางการเมือง ชาวไทใหญ่อาศัยช่องว่างทางภูมิศาสตร์รอยต่อระหว่างชายแดนสองประเทศเดินทางข้ามพรมแดนรัฐชาติ บางส่วนเข้ามาอยู่อาศัยศูนย์พักพิงในฐานะ “ผู้ลี้ภัย”⁵ และต่อมาในช่วงหลังทศวรรษที่ 1990 เป็นการอพยพของผู้คนที่ต้องการเพื่อ ลี้ภัยส่วนหนึ่งถูกบังคับให้ย้ายถิ่น ชาวไทใหญ่จำนวนมากกลายเป็นผู้พลัดถิ่น⁶ จำเป็นต้องอพยพมายัง

⁵ ผู้ลี้ภัย (Refugee) บุคคลที่อาศัยอยู่นอกรัฐตามสัญชาติของตนอันเป็นผลมาจากความหวาดกลัวถึงอันตรายต่อชีวิตอันเป็นเหตุมาจากเชื้อชาติ ศาสนา สัญชาติ การเป็นสมาชิกของกลุ่มทางสังคมหรือความคิดทางการเมือง โดยบุคคลนั้นไม่ปรารถนาที่จะได้รับความคุ้มครองจากรัฐเจ้าของสัญชาติของตน หรือบุคคลนั้นเป็นผู้ไร้สัญชาติ ซึ่งอยู่นอกอาณาเขตรัฐเดิมมีถิ่นฐานพำนักประจำ แต่ไม่สามารถหรือสมัครใจที่จะกลับด้วยเหตุแห่งความหวาดกลัวดังที่ได้กล่าวมา (อุษามาต,2559,น.16)

⁶ ผู้พลัดถิ่น (displaced person) บุคคลที่ถูกบังคับให้ต้องละถิ่นฐานของตน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เพื่อหลีกเลี่ยงจากสถานการณ์ความขัดแย้งโดยทั่วไป ความขัดแย้งทางอาวุธ ความรุนแรงต่อสิทธิมนุษยชน ภัยพิบัติทางธรรมชาติ หรือภัยพิบัติอันเกิดจากน้ำมือของมนุษย์ (อุษามาต,2559,น.16)

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ประเทศไทย เพื่อตั้งถิ่นฐานและประกอบอาชีพ สำหรับผู้พลัดถิ่นชาวไทยใหญ่ในมุมมองของรัฐเป็นผู้เข้ามาเพียงชั่วคราว เมื่อถึงเวลาต้องเดินทางกลับถิ่นฐานของตน ไม่สามารถตั้งถิ่นฐานเป็นการถาวรได้เช่นผู้ที่ได้รับสิทธิแบบผู้ลี้ภัย

ทั้งนี้ ผู้ลี้ภัยชาวไทยใหญ่ที่ย้ายถิ่นที่เข้ามาก่อน พ.ศ.2530 ในพื้นที่ชายแดนจังหวัดเชียงใหม่มีโอกาสได้บัตรประจำตัวบุคคลบนพื้นที่สูง(บัตรสีฟ้า) จากการสำรวจบุคคลบนพื้นที่สูงในช่วงปี พ.ศ.2533 ถึงปี พ.ศ.2534 และต่อมามีบางคนก็ได้บัตรสำรวจชุมชนบนพื้นที่สูง(บัตรสีเขียวขอบแดง) ภายหลังบัตรทั้งสองประเภทเปลี่ยนเป็นบัตรผู้ไม่มีสถานะบุคคล(บัตรสีขาวและบัตรสีชมพู) การได้บัตรประเภทนี้ถึงแม้จะถูกจำกัดสิทธิและเสรีภาพหลายประการ เช่น สิทธิในการเดินทางและการเข้าถึงบริการสุขภาพของรัฐ แต่จะเป็นผู้ที่ได้รับอนุญาตให้ภายในประเทศไทยได้อย่างถาวร

สำหรับชาวไทยใหญ่ที่อยู่อาศัยในบริเวณอำเภอชายแดน ได้แก่ อำเภอฝาง แม่อาฮงไชยปราการ เชียงดาว เวียงแหงและอำเภออื่นๆของจังหวัดเชียงใหม่ที่อยู่ห่างไกลเมือง ส่วนใหญ่จะรับจ้างในงานภาคเกษตร ได้แก่ งานรับจ้างในสวนส้มและผลไม้อื่น ทั้งที่เป็นสวนขนาดใหญ่จ้างคนหลายพันคน ขนาดกลาง และขนาดเล็กที่จ้างไม่กี่ครอบครัว ในขณะที่ ชาวไทใหญ่บางส่วนเริ่มอพยพเข้าไปอยู่ในเมืองและบริเวณชานเมือง เพื่อทำงานในภาคการก่อสร้างและภาคบริการ ทั้งนี้ การเคลื่อนย้ายแรงงานของชาวไทยใหญ่มายังในอำเภอและอำเภอต่าง ๆ ในจังหวัดเชียงใหม่ในระยะแรกยังไม่มีการตรวจตราของภาครัฐอย่างเข้มงวด ทำให้มีชาวไทยใหญ่ที่เข้าเมืองอย่างถูกกฎหมายและลักลอบเข้าเมืองอย่างผิดกฎหมายอาศัยอยู่ในพื้นที่จำนวนมาก ต่อมา กรมแรงงานและสำนักงานตรวจคนเข้าเมือง ได้มีการทำบัตรประจำตัวให้ชาวไทยใหญ่ เพื่ออำนวยความสะดวก (ศิริพร ณ ถลาง และสุพิน ฤทธิ์เพ็ญ,2558,น.26)

ยุคที่ 3 ไทใหญ่ในฐานะ“แรงงานข้ามชาติ”ภายใต้ความต้องการทางเศรษฐกิจ

ในขณะเดียวกัน ประเทศไทยเริ่มมีแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับแรกในปี พ.ศ.2504 ที่มุ่งเน้นการพัฒนาทางเศรษฐกิจและอุตสาหกรรมเป็นหลัก ทำให้มีความต้องการแรงงานเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน หากแต่ประชากรในวัยทำงานของไทยส่วนใหญ่มักจะจบการศึกษาในระดับอุดมศึกษาซึ่งถูกจัดให้เป็นแรงงานระดับสูงไม่ตรงกับความต้องการของตลาดแรงงาน และที่สำคัญคือ แรงงานไทยมักจะหลีกเลี่ยงการทำงานประเภท 3D ได้แก่ งานหนัก

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

(Difficult) งานเสี่ยงอันตราย (Dangerous) และงานสกปรก (Dirty) ส่งผลให้เกิดปัญหาขาดแคลนแรงงานระดับล่างภายในประเทศ นำไปสู่การนำเข้าแรงงานระดับล่างจากประเทศใกล้เคียงในแถบภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้อย่างถูกต้องตามกฎหมาย

ทั้งนี้ รัฐบาลไทยดำเนินนโยบายเพื่อผ่อนผันให้แรงงานข้ามชาติที่หลบหนีเข้าเมืองอย่างผิดกฎหมาย โดยเฉพาะกลุ่มแรงงานข้ามชาติจากประเทศเมียนมา ลาว และกัมพูชา โดยรัฐบาลเปิดโอกาสให้แรงงานข้ามชาติที่ หลบหนีเข้าเมืองอย่างผิดกฎหมายสามารถขอใบอนุญาตทำงานได้ ซึ่งเป็นไปตามมาตรา 17 ของพระราชบัญญัติคนเข้าเมืองพ.ศ.2522 ที่ระบุว่า “ในกรณีพิเศษเฉพาะเรื่อง รัฐมนตรีโดยอนุมัติของ คณะรัฐมนตรีจะอนุญาตให้คนต่างด้าวใด หรือ จำพวกใดเข้ามาอยู่ในราชอาณาจักรภายใต้เงื่อนไขใดๆ หรือ จะยกเว้นไม่จำเป็นต้องปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ในกรณี ๆ ก็ได้” นั่นหมายถึง การเข้ามาของแรงงานข้ามชาติอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของรัฐอย่างใกล้ชิดเสมอมา และต่อมาได้มีการกำหนดนโยบายเพื่อนำเข้าแรงงานระดับล่างตอบสนองความต้องการของตลาดแรงงานภายในประเทศนับตั้งแต่พ.ศ.2535 อย่างทางการเป็นต้นมา การดำเนินนโยบายของรัฐในลักษณะดังกล่าว ทำให้ชาวไทยใหญ่ที่เข้าสู่ระบบการจัดหางานของรัฐมีสถานภาพเป็นแรงงานที่ถูกต้องตามกฎหมาย จากข้อมูล ณ เดือนธันวาคม พ.ศ.2561 ของกรมจัดหางาน ระบุว่า มีนายจ้างและสถานประกอบการแจ้งความจ้างงานแรงงานข้ามชาติจำนวนมากในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่มีแรงงานข้ามชาติที่รับอนุญาตให้ทำงานจำนวน 75,614 คน ยังไม่นับรวมถึงแรงงานข้ามชาติที่ลักลอบเข้าเมืองอย่างผิดกฎหมาย (สำนักบริการแรงงานต่างด้าว กรมแรงงาน, 2561, น.10)

ในอีกด้านหนึ่ง การเพิ่มขึ้นของแรงงานข้ามชาติชาวไทยใหญ่ที่ปรากฏขึ้นพร้อมกับข่าวจำปัญหาอาชญากรรมและปัญหาสังคมด้านต่าง ๆ ที่เป็นผลมาจากการเข้ามาทำงานของชาวไทยใหญ่ในพื้นที่ ก่อให้เกิดความรู้สึกหวาดกลัวต่อคนในพื้นที่ด้วยเช่นกัน ชาวไทยใหญ่จึงมักจะถูกมองในแง่ของผลกระทบเชิงลบต่อสังคมและคนไทย ในหลายๆด้านในฐานะปัญหาสังคมไม่ว่าจะเป็นในด้านสาธารณสุข อาชญากรรม การศึกษา และที่สำคัญคือ การเข้ามาแย่งจากคนไทยในพื้นที่ นำไปสู่การกำหนดตำแหน่งหน้าที่ให้แก่แรงงานข้ามชาติผ่านกฎระเบียบอันเข้มงวดของประเทศไทย โดยเฉพาะกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการทำงานของแรงงานข้ามชาติ ซึ่งในบางครั้งละเอียดหรือกดทับ

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

สิทธิและเสรีภาพบางประการ และเอื้อให้เกิดช่องว่างในการแสวงหาผลประโยชน์จากชาวไทยใหญ่ อาทิเช่น สิทธิในการประกอบอาชีพของแรงงานข้ามชาติจะถูกจำกัดให้สามารถประกอบอาชีพได้เพียงบางอาชีพเท่านั้น โดยเฉพาะแรงงานระดับล่างที่สามารถประกอบอาชีพได้เพียง 2 ประเภท ได้แก่ 1. งานบ้าน และ 2. งานกรรมกรแบกหาม เป็นต้น

อาจกล่าวได้ว่า การเข้ามาทำงานของแรงงานข้ามชาติชาวไทยใหญ่ ถูกกำหนดให้อยู่ภายใต้กรอบของนโยบายและกฎหมายที่ว่าด้วยการทำงานของแรงงานต่างด้าวหลายหลากฉบับ ด้วยบทกฎหมายที่นำเข้ามาใช้มักมีความสอดคล้องเชื่อมโยงกับบริบททางเศรษฐกิจ หากแต่ความต้องการแรงงานที่เพิ่มขึ้นสวนทางการทำให้สิทธิและเสรีภาพที่แรงงานควรจะได้รับจากการทำงานอย่างเท่าเทียม ตลอดโอกาสในการประกอบอาชีพและการดำเนินชีวิตของแรงงานข้ามชาติในสังคมที่ถูกจำกัด การจะได้มาซึ่งสิทธิที่ได้รับการยอมรับสถานะบุคคลทางกฎหมายในฐานะพลเมืองคนหนึ่ง ของแรงงานข้ามชาติทั้งที่ถูกหมายและลักลอบเข้ามาทำงานผิดกฎหมายจึงเป็นสิ่งที่ยากจะเกิดขึ้น ดังนั้น แรงงานข้ามชาติชาวไทยใหญ่จึงอยู่ในสถานะไร้ความมั่นคงในชีวิต อย่างไรก็ตาม แรงงานข้ามชาติชาวไทยใหญ่อยังคงพยายามแสวงหาโอกาสในการดำเนินชีวิตและการประกอบอาชีพของตน จะเห็นได้จากการเปลี่ยนสถานภาพจากแรงงานไร้ฝีมือไปสู่การเป็นผู้ประกอบการรายย่อยในพื้นที่ ตลอดจนการเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของพลเมืองทางศาสนาและวัฒนธรรมในพื้นที่อำเภอเมืองจังหวัดเชียงใหม่

ยุคที่ 4 ไทยใหญ่ ความพร้อมของสภาพการเป็น “แรงงานข้ามชาติ”

แรงงานข้ามชาติชาวไทยใหญ่ที่เข้ามาตั้งถิ่นฐานและทำงานในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ และพื้นที่ใกล้เคียง มีทั้งแรงงานที่ได้รับอนุญาตทำงานอย่างถูกกฎหมายและลักลอบทำงานอย่างผิดกฎหมาย โดยรัฐพยายามเข้ามาบริหารจัดการการทำงานของแรงงานข้ามชาติผ่านระบบการขึ้นทะเบียนแรงงาน ในทางนโยบายและกฎหมายว่าด้วยการทำงานของแรงงานข้ามชาติ ได้แบ่งประเภทของแรงงานข้ามชาติ ขอบเขตในการประกอบอาชีพ ตลอดจนการเคลื่อนย้ายของแรงงานข้ามชาติไว้อย่างชัดเจนว่า แรงงานแต่ละประเภทสามารถประกอบอาชีพหรือทำงานประเภทใด และสามารถโยกย้ายเปลี่ยนนายจ้างและสถานที่ทำงานได้เฉพาะในเขตพื้นที่ที่ตนขึ้นทะเบียนแรงงาน

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

เท่านั้น ในอีกด้านหนึ่ง เงื่อนไขเหล่านี้ทำให้เกิดช่องว่างของการเข้าสู่ระบบของแรงงานข้ามชาติชาวไทใหญ่ ส่วนหนึ่งมาจากแรงงานบางส่วนไม่ต้องการตกอยู่ภายใต้เงื่อนไขและข้อจำกัดของการประกอบอาชีพ หากแต่พวกเขาก็ต้องตกอยู่ในสภาวะไร้ความมั่นคงในชีวิตและเสี่ยงต่อการถูกเอารัดเอา

แม้ว่าสถานภาพทางกฎหมายของแรงงานข้ามชาติชาวไทใหญ่จะถูกระบุไว้อย่างชัดเจนไม่ว่าจะเป็นผู้ลี้ภัยทางการเมือง ผู้อพยพ และแรงงานข้ามชาติ หากแต่ในความเป็นจริงสถานภาพของแรงงานมีการเปลี่ยนแปลงไม่หยุดนิ่งตายตัว กล่าวคือ แรงงานข้ามชาติชาวไทใหญ่มีสถานภาพที่หลากหลายและทับซ้อนกันอยู่ ดังจะเห็นได้จาก การประกอบอาชีพของแรงงาน และการปรับตัวในการดำเนินชีวิต ในด้านการประกอบอาชีพ แม้แรงงานข้ามชาติชาวไทใหญ่ที่เข้ามาทำงานในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ตามกฎหมายระบุให้สามารถประกอบอาชีพได้เพียง 2 ประเภท แต่ในความเป็นจริง สามารถพบเห็นแรงงานข้ามชาติชาวไทใหญ่ได้โดยทั่วไปไม่ว่าจะเป็นพนักงานเสิร์ฟในร้านอาหาร พนักงานรักษาความสะอาด พนักงานรักษาความปลอดภัย ลูกจ้างขายของในตลาด ทำงานก่อสร้างและรับจ้างทั่วไปบางรายเมื่อสามารถสะสมทุนและประสบการณ์ในการทำงานได้ในระดับหนึ่ง แรงงานเหล่านี้จะตัวเองไปเป็นผู้ประกอบการอิสระ อาทิเช่น การเปิดร้านขายของ/จำหน่ายอาหาร การเป็นผู้รับเหมาก่อสร้างรายย่อย เป็นต้น

ในอีกด้านหนึ่ง แรงงานข้ามชาติชาวไทใหญ่มีการปรับตัวในการดำเนินชีวิตในสังคมที่หลากหลายและแตกต่างกันไปตามแต่ละพื้นที่ สำหรับพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ถือเป็นพื้นที่ที่มีบริบททางสังคมและวัฒนธรรม ตลอดจนภาษาที่ใกล้เคียงกับชาวไทใหญ่ ในปัจจุบันแรงงานข้ามชาติชาวไทใหญ่มักจะอยู่อาศัยร่วมกันเป็นชุมชนกระจายอยู่ทั่วไปในพื้นที่เขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ที่พักอาศัยใหม่ที่เอื้อต่อการประกอบอาชีพของตน อาทิเช่น ชุมชนบริเวณหลังมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ชุมชนสวนดอก ชุมชนช่างเคียน ชุมชนวัดสันติธรรม เป็นต้น

ทั้งนี้ ชุมชนแรงงานข้ามชาติชาวไทใหญ่ในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ไม่เกิดขึ้นอย่างชัดเจนอย่างเช่นชุมชนวัดป่าเป้าและชุมชนวัดกู่เต้าในอดีต หากแต่มีการปฏิสัมพันธ์กันระหว่างชุมชน โดยอาศัยพื้นที่ทางศาสนาและวัฒนธรรมเป็นตัวเชื่อมประสานแต่ละชุมชนในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่เข้าด้วยกันเป็น “เครือข่ายชุมชนของแรงงานข้ามชาติชาวไทใหญ่”

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

เพื่อทำกิจกรรมต่างๆ โดยมีวัดเป็นศูนย์กลาง อาทิเช่น วัดป่าเป้าวัดคู่อำ และ วัดทรายมูล(พม่า) เป็นต้นอาจกล่าวได้ว่า วัดกลายเป็นศูนย์กลางของชาวไทยใหญ่เข้ามาทำกิจกรรมทางศาสนา และถูกสถาปนาให้กลายเป็นพื้นที่สาธารณะสำหรับแรงงานข้ามชาติชาวไทยใหญ่เข้ามาปฏิสัมพันธ์กัน ให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ตลอดจนเกิดการปฏิสัมพันธ์กับคนในท้องถิ่นผ่านการเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาและวัฒนธรรม ส่งให้แรงงานข้ามชาติชาวไทยใหญ่ก้าวข้ามเส้นแบ่งทางเชื้อชาติ และกลายเป็นส่วนหนึ่งของพลเมืองทางวัฒนธรรมในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

ในขณะที่ แรงงานรุ่นพ่อแม่กำลังเผชิญหน้ากับการปรับตัว อีกแง่มุมหนึ่ง ลูกหลานทายาทของแรงงานข้ามชาติชาวไทยใหญ่ ที่เกิดในประเทศไทย หรือติดตามพ่อแม่เข้ามาตั้งแต่ยังเยาว์วัยก็กำลังเผชิญหน้ากับการปรับตัวเพื่อการดำรงชีวิตอยู่ที่น่าสนใจ เนื่องจาก ทายาทของแรงงานข้ามชาติที่เกิดในประเทศไทย สามารถเข้าสู่ระบบการศึกษาได้ การศึกษาได้หล่อหลอมความเป็นไทย พูด อ่านเขียนภาษาไทยได้เหมือนกันเด็กไทยทั่วไป ในทางกลับกัน ไม่สามารถพูด เขียน อ่าน ภาษาไทยใหญ่ได้ และที่สำคัญคือ ลูกหลานทายาทแรงงานข้ามชาติชาวไทยใหญ่ไม่ได้ถูกผนวกรวมเป็นพลเมืองไทยหรือพลเมืองของเมียนมา ในด้านหนึ่งพวกเขาก็เป็นเสมือน “คนไร้รัฐ” หรือเป็นพลเมืองไทยที่ยังไร้สิทธิและไร้ความมั่นคงในชีวิตในหลาย ๆ ด้านในอีกด้านหนึ่งพวกเขาก็ไม่สามารถอพยพกลับไปยังถิ่นฐานบ้านเดิมของพ่อแม่ได้(ชัยพงษ์ สำเนียง,2560,น.35)

จากสถานการณ์ที่แรงงานข้ามชาติชาวไทยใหญ่และทายาทกำลังเผชิญอยู่ในปัจจุบันชี้ให้เห็นว่า แรงงานข้ามชาติชาวไทยใหญ่และทายาทไม่ได้เป็นเพียงแรงงานทางเศรษฐกิจเท่านั้น หากแต่มีการต่อรองและการปรับตัวทั้งในแง่ของการประกอบอาชีพและการดำเนินชีวิตอยู่เสมอ นำไปสู่การเปลี่ยนผ่านสถานะทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม เพื่อการก้าวข้ามสถานภาพเดิมไปสู่สถานภาพใหม่ ซึ่งแรงงานคนหนึ่งอาจมีสถานภาพที่หลากหลายและทับซ้อนกันอยู่ อาทิเช่น การพัฒนาตนเองจากแรงงานไร้ฝีมือสู่การเป็นผู้ประกอบการ หรือ การเป็นผู้ย้ายถิ่นสู่การเป็นส่วนหนึ่งของพลเมืองวัฒนธรรมของสังคม เป็นต้น ดังนั้น สถานภาพของแรงงานข้ามชาติชาวไทยใหญ่จึงไม่ได้ยึดโยงกับตายตัวอยู่เพียงนโยบายหรือบทบัญญัติทางกฎหมายเพียงอย่างเดียว แต่มีการเปลี่ยนผ่านสถานภาพ ส่งผลให้ขอบเขตและข้อจำกัดของภายใต้ความเป็นแรงงานข้ามชาติที่กำลังพรมัวลงในระดับการใช้ชีวิตประจำวัน

สรุป

พลวัตการก้าวข้ามพรมแดนของชาวไทยใหญ่สู่การเป็นแรงงานข้ามชาติในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ นับตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันได้แสดงให้เห็นถึง ความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับแรงงานข้ามชาติ การย้ายถิ่นฐานของแรงงานข้ามชาติในแต่ละยุคสมัยเกิดขึ้นภายใต้บริบททางสังคม การเมือง เศรษฐกิจและวัฒนธรรม โดยเฉพาะบริบทการเกิดขึ้นของประเทศไทย รัฐจะทำหน้าที่กำกับ ดูแล ควบคุมการย้ายถิ่นฐานของผู้คนจากที่หนึ่งไปยังอีกที่หนึ่ง เพื่อตั้งรกรากและประกอบอาชีพ ผ่านการกำหนดนโยบายและบทบัญญัติทางกฎหมาย เพื่อรองรับสถานภาพของบุคคลทางกฎหมาย ซึ่งจะกำหนดตำแหน่งแห่งที่ บทบาท และสิทธิที่จะได้รับในสังคมนั้นๆที่แตกต่างกันออกไปตามช่วงเวลาและบริบทรอบข้างในขณะนั้น

ชาวไทยใหญ่ที่เข้ามาในพื้นที่แถบจังหวัดเชียงใหม่ในปัจจุบัน การย้ายถิ่นเกิดขึ้นนับตั้งแต่สมัยล้านนา ชาวไทใหญ่ปรากฏตัวในฐานะพ่อค้าที่เข้ามาติดต่อค้าขายและคนในบังคับอังกฤษ รวมถึงชาวไทยใหญ่ที่ถูกกวาดต้อนเข้ามาในช่วงต่าง ๆ ต่อมา ชาวไทใหญ่เหล่านี้ถูกผนวกเข้าเป็น “พลเมือง” ของสยาม มีฐานะเป็นคนไทยคนหนึ่ง ในยุคแรกชาวไทยใหญ่อาศัยอยู่ร่วมกันเป็นชุมชน โดยมีวัดศูนย์รวมจิตใจ ในปัจจุบันวัดกลายเป็นพื้นที่สาธารณะสำหรับแรงงานข้ามชาติชาวไทยใหญ่ในจังหวัดเชียงใหม่ ต่อมา หลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ที่สิ้นสุดลง การย้ายถิ่นเป็นไปเพื่อลี้ภัยสงคราม และแสวงหางานทำข้ามแดน โดยชาวไทยใหญ่มีสถานะเป็น “ผู้ลี้ภัย” “ผู้พลัดถิ่น” และบางส่วนได้รับสถานะเป็น “บุคคลบนพื้นที่สูง” ทั้งนี้ เมื่อประเทศไทยกำลังประสบกับปัญหาขาดแคลนแรงงาน รัฐบาลจึงออกกฎหมายนำเข้าแรงงานจากประเทศใกล้เคียง เพื่อตอบสนองความต้องการทางเศรษฐกิจ ซึ่งเป็นการเปิดโอกาสให้ชาวไทยใหญ่เข้าสู่ระบบแรงงานที่ได้รับอนุญาตทำงานอย่างถูกกฎหมายในฐานะ “แรงงานข้ามชาติ” นำมาซึ่งการได้รับสิทธิต่าง ๆ ตามกฎหมายของชาวไทยใหญ่

ดังนั้น การย้ายถิ่นของชาวไทยใหญ่จึงไม่ได้เป็นเพียงการย้ายถิ่นข้ามพรมแดนของประเทศไทยเพียงอย่างเดียว หากแต่เป็นการข้ามก้าวความเป็นอื่นในสังคมใหม่ แม้ว่าชาวไทยใหญ่จะเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจ โดยชาวไทยใหญ่ยังต้องประสบกับปัญหาในการดำเนินชีวิตภายใต้ข้อจำกัดของนโยบายและกฎหมายว่าด้วยการทำงานของแรงงานข้ามชาติ ซึ่งอยู่บนพื้นฐานของความมั่นคงของรัฐและ โอกาสในการประกอบอาชีพของคนไทยเป็นหลัก ชาวไทใหญ่ต้อง

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

เผชิญหน้ากับการปรับตัวเพื่อการดำเนินชีวิตให้ยืดหยุ่น โดยจำเป็นที่จะต้องเรียนรู้ วิถีชีวิต ภาษา ทัศนคติ ค่านิยม ความเชื่อและวัฒนธรรม ตลอดจนการแสวงหาโอกาสในการประกอบอาชีพ ทั้งนี้ เพื่อให้ได้รับสถานภาพทางเศรษฐกิจและกฎหมายของชาวไทยใหญ่ที่เรียกว่า “สิทธิในความเป็นบุคคลตามกฎหมาย” ซึ่งเป็นเสมือน ใบเบิกทางในการเข้าถึงและได้รับสิทธิต่าง ๆ ที่พวกเขาจะได้รับในฐานะแรงงาน ตลอดจนการดำรงอยู่อย่างมีตัวตนในสังคมไทย

รายการอ้างอิง

- โกสุมภ์ สายจันทร์ และคณะวิจัย.(2554). *บทสังเคราะห์ชุดโครงการวิจัยเรื่องสถานะและปัญหาของทายาทรุ่นที่ 2 ของผู้ย้ายถิ่นจากประเทศพม่า*. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย(สกว.).
- ขวัญชีวัน บัวแดง.(2549). *การศึกษาและพัฒนาการสื่อสารสุขภาพในกลุ่มแรงงานข้ามชาติกรณีศึกษากลุ่มแรงงานไทใหญ่ในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่*. กรุงเทพฯ:สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข.
- ขวัญชีวัน บัวแดง.(2554). *รายงานฉบับสมบูรณ์ โครงการการปรับตัวทางสังคมและวัฒนธรรมของทายาทรุ่นที่ 2 ของผู้ย้ายถิ่นจากประเทศพม่า*. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.).
- โครงการพิพิธภัณฑ์วัฒนธรรมและชาติพันธุ์ล้านนา.(2551). *ไทใหญ่ ความเป็นใหญ่ในชาติพันธุ์*. สถาบันวิจัยสังคม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- จิตร ภูมิศักดิ์.(2544). *ความเป็นมาของคำสยาม ไทย ลาว และขอม และลักษณะทางสังคมของชื่อชนชาติ*, กรุงเทพฯ:สำนักพิมพ์สยาม บริษัทเคสดีไทยจำกัด.
- สมพงษ์ วิทัยศักดิ์พันธุ์.(2544). *ประวัติศาสตร์ไทใหญ่*, กรุงเทพฯ:โครงการประวัติศาสตร์สังคมและวัฒนธรรมชนชาติไท สำนักพิมพ์กองทุนสนับสนุนงานวิจัย(สกว.).
- สำนักบริการแรงงานต่างด้าว กรมแรงงาน.(2561). *สถิติจำนวนคนต่างด้าวที่ได้รับอนุญาตทำงานคงเหลือทั่วราชอาณาจักร ประจำเดือนธันวาคม 2561. วันที่ค้นข้อมูล 1 มีนาคม 2562* เข้าถึงได้จาก https://www.doe.go.th/prd/assets/upload/files/alien_th/d5b8f909422cc2d4be0a62fdb6df215c.p.

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ศิริพร ณ ถลาง และสุพิน ฤทธิ์เพ็ญ.(2558).คติชนในบริบทข้ามพรมแดน งานปอยไทใหญ่ในจังหวัด
เชียงใหม่.สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อานันท์ กาญจนพันธุ์ และชัยพงษ์ สำเนียง.(2560).แรงงานข้ามชาติไทใหญ่ : พลเมืองไทยที่ยังไร้
สถานะพลเมืองตาม กฎหมาย.วารสารมนุษยศาสตร์สังคมศาสตร์ปริทัศน์, 5 : 1 (มกราคม -
มิถุนายน 2560).วันที่ค้นข้อมูล 1 มีนาคม 2562 เข้าถึงได้จาก
<https://www.academia.edu/34069990>.

อุษามาศ เสียมภักดี.(2559).เอกสารการสอน ชุดวิชาความคิดทางการเมืองและสังคม หน่วยที่ 3 การย้ายถิ่น
ระหว่างประเทศ พัฒนาการและแนวคิด.สาขาวิชา รัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
วันที่ค้นข้อมูล 12 มิถุนายน 2562 เข้าถึงได้จาก
<https://www.stou.ac.th/Schoolnew/polsci/UploadedFile/82227-3.pdf>.

อัมพร จิรัฐติกร.(2558).พื้นที่สาธารณะข้ามชาติการเมืองเรื่องพื้นที่แรงงานอพยพไทใหญ่ในจังหวัด
เชียงใหม่.เชียงใหม่:ศูนย์วิจัยและบริการวิชาการ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ประสิทธิผลการจัดการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุของเทศบาลเมือง ในเขตอำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี

The Effectiveness of the Management of the Elderly Subsistence Allowances in the Municipality of Mueang Chonburi District, Chonburi Province

สุพจน์ บุญวิเศษ (Supot Boonwisets)

อาจารย์ประจำ คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

Associate Professor, Faculty of Political Science and Law, Burapha University

E-mail: Supot45@hotmail.com

บทคัดย่อ

รายงานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ประสิทธิภาพของการดำเนินงานด้านการจัดการเบี้ยผู้สูงอายุของเทศบาลเมืองในเขตอำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี 2) ปัจจัยการดำเนินการจัดการเบี้ยผู้สูงอายุของเทศบาลเมืองในเขตอำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี และ 3) ปัจจัยการดำเนินการที่มีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลการดำเนินงานด้านการจัดการเบี้ยผู้สูงอายุของเทศบาลเมือง ในเขตอำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงปริมาณ ตัวอย่างจำนวน 30 คน แบ่งเป็นกลุ่มผู้บริหารเทศบาลเมืองในเขตอำเภอเมือง จำนวน 4 แห่ง คือ เทศบาลเมืองชลบุรี เทศบาลเมืองบ้านสวน เทศบาลเมืองแสนสุข และเทศบาลเมืองอ่างศิลา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนาด้วยการหาความถี่และร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและสถิติเชิงอนุมาน ผลการวิจัยพบว่า 1) ความคิดเห็นของบุคลากรในเขตเทศบาลเมืองในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเฉพาะผู้ปฏิบัติงานมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบการทำงานให้ตรงกับความต้องการของผู้สูงอายุในท้องถิ่น 2) ปัจจัยการดำเนินการจัดการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะด้านการปฏิบัติงานของผู้รับผิดชอบเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ 3) การ

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ปฏิบัติงานของผู้รับผิดชอบงานเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ นโยบายการบริหารงานเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ และสภาพแวดล้อมในเทศบาลเมือง มีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลของการจัดการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

คำสำคัญ: ประสิทธิภาพ/ เบี้ยยังชีพ/ ผู้สูงอายุ

Abstract

This research report was aim to study: 1) the effectiveness of the management operations of the elderly allowances in the municipality; 2) the factors of the management operations of elderly allowances in the municipality, and; 3) the operational factors that were related to the effectiveness of the management operations of the elderly allowances in the municipality, Mueang Chonburi District, Chonburi Province. Research methods were in the form of quantitative research. The sample group of 30 people were divided into executive groups form 4 locations such as Chonburi Municipality, Ban Suan Municipality, Saen Suk Municipality and Ang Sila Municipality. This research instruments were questionnaires. Data analysis used descriptive statistics by frequencies, percentages and standard deviation. The results found that: 1) the overall of opinions of personnel in the municipality was at the highest level, especially the working groups had adapted the working pattern of the needs of elders in local; 2) the factors of the management operations of the elderly allowances, the overall was at a high level, especially the operation of the responsible person for the elderly allowances, and; 3) the operation of the responsible person for the elderly allowances, the policy for administration of the elderly allowances, and the environment in the municipality correlated to the effectiveness of the management of elderly allowances significantly.

Keywords: Effectiveness/ Allowances/ Elder

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

บทนำ

ในทศวรรษนี้ ประเทศไทย (พ.ศ. 2559) มีประชากรอาศัยอยู่ทั้งหมดประมาณ 65.9 ล้านคน ในจำนวนนี้มีผู้สูงอายุที่อายุ 60 ปีขึ้นไปประมาณ 11 ล้านคน หรือคิดเป็นร้อยละ 16.69 ของประชากรทั้งหมด ในขณะที่ประชากรรวมของประเทศไทยได้เพิ่มช้าลงอย่างมาก ประชากรสูงอายุกลับเพิ่มด้วยอัตราที่เร่งขึ้น ในปี พ.ศ. 2503 ประเทศไทยมีประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไปเพียง 1 ล้านคน หรือคิดเป็นเพียงร้อยละ 4 ของประชากร 26 ล้านคนเท่านั้น จนถึงปี พ.ศ. 2548 เมื่อประเทศไทยเข้าสู่สังคมสูงอายุเป็นปีแรก เมื่อสัดส่วนประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไปสูงถึงร้อยละ 10 ของประชากร 63 ล้านคน หรือเท่ากับมีผู้สูงอายุเป็นจำนวนมากกว่า 6 ล้านคน (มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย, 2559) โดยในอนาคตอันใกล้ ผู้สูงอายุจะมีจำนวนเพิ่มขึ้นอีก อันจะทำให้ประเทศไทยจะกลายเป็นสังคมสูงอายุอย่างสมบูรณ์ในอีก 5 ปีข้างหน้า เมื่อสัดส่วนประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไปสูงถึงร้อยละ 20 ของประชากรทั้งหมด จำนวนประชากรสูงอายุที่จะเพิ่มสูงขึ้นนี้ จะเห็นได้จากการที่ประชากรรุ่นที่เกิดเกินกว่าล้านคนต่อปี ระหว่างปี พ.ศ. 2506-2526 (ซึ่งขณะนี้อายุ 33-53 ปี) กำลังจะกลายเป็นผู้สูงอายุในอีกไม่ช้า อีก 20 ปีข้างหน้า คลื่นประชากรลูกใหญ่จะมีอายุ 53-73 ปี เมื่อนั้นสัดส่วนของประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไปของประเทศไทยจะสูงถึงร้อยละ 30 ของประชากรทั้งหมด (มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย, 2559) เมื่อเป็นเช่นนั้น ประเทศไทยจำเป็นต้องเตรียมรับมือกับสถานการณ์ประชากรสูงวัยอย่างรวดเร็ว เพราะประชากรที่มีสัดส่วนผู้สูงอายุขึ้น ย่อมหมายถึงภาระของรัฐ ชุมชน และครอบครัว ในการดูแลสุขภาพ ค่าใช้จ่ายในการยังชีพ และการดูแลเกี่ยวกับการอยู่อาศัยที่เหมาะสมที่จะต้องสูงขึ้นตามไปด้วย (มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย, 2559)

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งถือว่าเป็นองค์กรที่ได้รับการถ่ายโอนภารกิจด้านการจัดบริการสาธารณะแก่ชุมชน รวมทั้งภารกิจเกี่ยวกับการจัดสวัสดิการสังคมและการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเด็ก สตรี ผู้สูงอายุ และผู้ด้อยโอกาส ซึ่งพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2549 นั้น ได้กำหนดอำนาจหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดบริการสาธารณะไว้หลายด้าน โดยเฉพาะด้านการสังคมสงเคราะห์และการพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็ก สตรี คนชรา และผู้ด้อยโอกาส

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ไว้ในหมวด 2 มาตรา 16 (10) ให้เทศบาล เมืองพัทยา และองค์การบริหารส่วนตำบล ให้การส่งเสริม สงเคราะห์และพัฒนาคุณภาพชีวิต เด็ก สตรี คนชรา และผู้ด้อยโอกาส และมาตรา 17 (27) ให้ องค์การบริหารส่วนจังหวัด มีอำนาจหน้าที่ในการส่งเสริมสงเคราะห์และพัฒนาคุณภาพชีวิต เช่นเดียวกับเทศบาล เมืองพัทยา และองค์การบริหารส่วนตำบล (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2553, หน้า 268-270)

ดังนั้นเทศบาลเมือง ถือว่าเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบหนึ่งที่มีความใกล้ชิดกับประชาชนเป็นอย่างมาก และมีอำนาจหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดในการจัดทำบริการสาธารณะ ต่าง ๆ ให้กับประชาชนในพื้นที่ปกครองของตนเอง ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาถึงประสิทธิผลของการดำเนินงานด้านการจัดการเบี้ยผู้สูงอายุของเทศบาลเมือง ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดชลบุรีรวมทั้ง ปัจจัยที่มีอิทธิพลในการดำเนินงานด้านการจัดการเบี้ยผู้สูงอายุของเทศบาลเมือง ในเขตอำเภอเมือง ชลบุรี จังหวัดชลบุรีทั้ง 4 แห่ง ได้แก่ เทศบาลเมืองชลบุรี เทศบาลเมืองบ้านสวน เทศบาลเมืองแสนสุข และเทศบาลเมืองอ่างศิลา เพื่อเป็นการสะท้อนให้เห็นถึงประสิทธิผลของการจัดการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุของเทศบาลเมือง อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี อันจะนำมาสู่การพัฒนาและปรับปรุงการดำเนินงานของเทศบาลเมืองต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาประสิทธิผลของการจัดการเบี้ยผู้สูงอายุของเทศบาลเมือง ในเขตอำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี
2. เพื่อศึกษาปัจจัยการดำเนินการจัดการเบี้ยผู้สูงอายุของเทศบาลเมือง ในเขตอำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี
3. เพื่อศึกษาปัจจัยการดำเนินการที่มีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลการดำเนินงานด้านการจัดการเบี้ยผู้สูงอายุของเทศบาลเมือง ในเขตอำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ทบทวนวรรณกรรม

ผู้วิจัยได้นำตัวแบบของ สเตียร์ส (Steers, 1977) เกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลขององค์การ “ตัวแบบระบบ” ซึ่งได้แบ่งปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลขององค์การไว้ 4 ปัจจัย ได้แก่

1. ลักษณะขององค์การ ประกอบด้วย 1) โครงสร้าง ซึ่งมีองค์ประกอบย่อย ได้แก่ การกระจายอำนาจ ความชำนาญพิเศษ ความเป็นทางการ ช่วงการบังคับบัญชา ขนาดขององค์การ และขนาดของหน่วยงาน และ 2) เทคโนโลยี ซึ่งมีองค์ประกอบย่อย ได้แก่ การปฏิบัติ วัสดุอุปกรณ์ และความรู้

2. ลักษณะของสภาพแวดล้อม ประกอบด้วย 1) สภาพแวดล้อมภายนอก ได้แก่ ความสลับซับซ้อน ความมั่นคง และความไม่แน่นอน และ 2) สภาพแวดล้อมภายใน (บรรยากาศ) ได้แก่ แนวโน้มของความสำเร็จ การเอาใจใส่ต่อพนักงาน การให้รางวัลและลงโทษ ความมั่นคง ความเสี่ยง และความเปิดเผยและปกป้อง

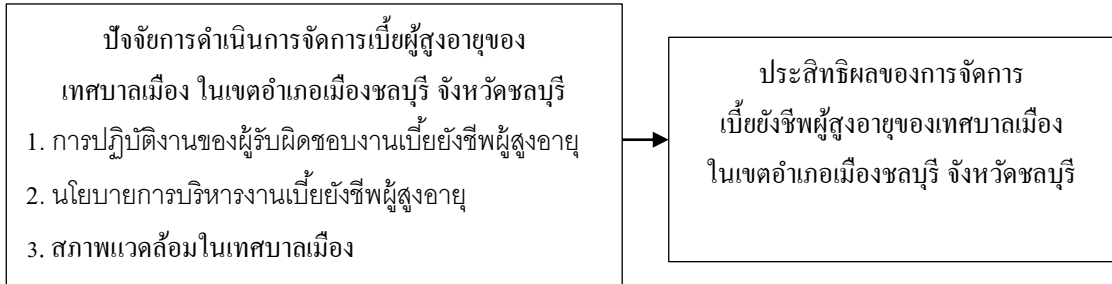
3. ลักษณะของบุคคลในองค์การ ประกอบด้วย 1) ความผูกพันต่อองค์การ ได้แก่ ความสนใจ การรักษาไว้ ความผูกพัน และ 2) การปฏิบัติงาน ได้แก่ การจงใจ เป้าหมาย ความสามารถและความขัดแย้งของบทบาท

4. นโยบายการบริหารและการปฏิบัติ ประกอบด้วย การวางเป้าหมายที่แน่นอน การจัดหาและการใช้ทรัพยากร สร้างสภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงาน กระบวนการติดต่อสื่อสาร ภาวะผู้นำและการตัดสินใจ และการปรับตัวและการริเริ่มสิ่งใหม่

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

จากแนวคิดข้างต้น ผู้วิจัยจึงได้ทบทวนและนำมาปรับใช้เป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย
ดังภาพที่ 1



ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research)

ประชากรคือ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ ของเทศบาลเมือง ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี กลุ่มตัวอย่างแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ 1) กลุ่มผู้บริหาร ได้แก่ นายกเทศมนตรีเมือง รองนายกเทศมนตรีเมือง ปลัดเทศบาล และรองปลัดเทศบาล จำนวน 22 คน 2) กลุ่มผู้ปฏิบัติงาน ได้แก่ ผู้อำนวยการกองสวัสดิการสังคม และหัวหน้ากองสวัสดิการสังคม จำนวน 8 คน

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ตารางที่ 1 จำนวนตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย (ข้อมูล ณ ปี พ.ศ. 2561)

รายชื่อเทศบาลเมือง	นายกฯ	รองนายกฯ	ปลัดเทศบาล	รองปลัดเทศบาล	ผอ. ก อ ง สวัสดิการ	หัวหน้ากองสวัสดิการ	รวม
1. เทศบาลเมืองชลบุรี	-	-	1	2	1	1	5
2. เทศบาลเมืองบ้านสวน	1	2	1	2	1	1	8
3. เทศบาลเมืองอ่างศิลา	1	3	1	1	1	1	8
4. เทศบาลเมืองแสนสุข	1	3	1	2	1	1	9
รวม	3	8	4	7	4	4	30

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaires) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งแบบสอบถามสามารถแบ่งออกเป็น 4 ส่วน คือ ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบสอบถามชนิดตรวจสอบรายการ จำนวน 5 ข้อ

ตอนที่ 2 ข้อมูลประสิทธิผลของการจัดการเบี่ยงชีพผู้สูงอายุ โดยพิจารณาจากระดับความคิดเห็นของบุคลากรของเทศบาลเมือง ในเขตอำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี จำนวน 9 ข้อ

ตอนที่ 3 ปัจจัยการดำเนินการจัดการเบี่ยงชีพผู้สูงอายุ ประกอบด้วย 3 ด้าน คือ 1) ด้านการปฏิบัติงานของผู้รับผิดชอบเบี่ยงชีพผู้สูงอายุ 2) ด้านนโยบายการบริหารงานเบี่ยงชีพผู้สูงอายุ และ 3) ด้านสภาพแวดล้อมในเทศบาลเมือง จำนวน 15 ข้อ

โดยแบบสอบถามในตอนที่ 2 และ 3 ใช้แบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่าของลิเคิร์ท 5 ระดับ นำมาจัดระดับตามเกณฑ์ดังนี้

ค่าเฉลี่ย	ระดับความคิดเห็น
4.21-5.00	มากที่สุด
3.41-4.20	มาก
2.61-3.40	ปานกลาง

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

1.81-2.60 น้อย

1.00-1.80 น้อยที่สุด

การสร้างและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

1. การศึกษาคำรา เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อประกอบสร้างแบบสอบถาม
2. สร้างแบบสอบถามขึ้นตามกรอบข้อมูลที่ต้องการศึกษา โดยใช้คำจำกัดความหรือนิยามคำศัพท์เชิงปฏิบัติการตามตัวแปรที่กำหนดไว้เป็นหลักในการสร้างคำถามต่าง ๆ ให้ครอบคลุมตัวแปรที่ศึกษาทั้งหมด เพื่อให้แบบสอบถามสามารถวัดในสิ่งที่ต้องการจะวัดได้ (Validity)

3. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้น พร้อมทั้งคำจำกัดความหรือนิยามคำศัพท์เชิงปฏิบัติการของตัวแปรเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิ ได้แก่ 1) รองศาสตราจารย์ ว่าที่เรือตรี ดร.เอกวิทย์ มณีธร 2) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ร้อยตำรวจเอก ดร.วิเชียร ต้นศิริคงคล และ 3) ดร.อนุรัตน์ อนันทนาธร ทั้ง 3 ท่านเป็นอาจารย์ประจำคณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

เมื่อพิจารณาตรวจสอบว่านิยามและแบบสอบถามที่สร้างขึ้นมีความชัดเจนถูกต้องหรือไม่ รวมทั้งมีการพิจารณาสำนวนภาษาที่ใช้ในข้อความว่า สอดคล้องกับลักษณะที่ต้องการจะวัดหรือไม่ เพื่อให้เครื่องมือมีความตรงในเนื้อหา (Content Validity)

4. ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามให้มีความเหมาะสมยิ่งขึ้นก่อนนำไปทดลองใช้ (Try-out)

5. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปทดลองใช้ (Try-out) กับกลุ่มที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มประชากรของการศึกษาที่มีใช้กลุ่มตัวอย่างจริงของการวิจัยครั้งนี้ จำนวน 30 คน เพื่อหาคุณภาพของเครื่องมือ โดยการหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม แล้วนำมาคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ .87 ซึ่งถือว่าแบบสอบถามนี้มีความเชื่อถือได้สามารถนำไปเก็บข้อมูลจริงต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้สถิติเชิงพรรณนาในการวิเคราะห์ด้วยสถิติความถี่และค่าร้อยละ

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

2. การวิเคราะห์ประสิทธิผลของการจัดการเบี่ยงชีฟผู้สูงอายุ พิจารณาจากระดับความคิดเห็นของบุคลากรในเขตเทศบาลเมือง ใช้การคำนวณค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และนำมาจัดระดับมากที่สุด, มาก, ปานกลาง, น้อย, น้อยที่สุด

3. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการดำเนินการกับประสิทธิผลของการจัดการเบี่ยงชีฟผู้สูงอายุ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) คือสถิติ Pearson Correlation Coefficient (r) ที่ความเชื่อมั่น 95% หรือ Sig 0.05 โดยกำหนดเกณฑ์เพื่ออธิบายความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร ดังนี้

ค่า r มีค่า 0.80 ขึ้นไป มีความสัมพันธ์กันในระดับสูง

ค่า r มีค่า 0.60-0.79 มีความสัมพันธ์กันในระดับค่อนข้างสูง

ค่า r มีค่า 0.40-0.59 มีความสัมพันธ์ในระดับปานกลาง

ค่า r มีค่า 0.20-0.39 มีความสัมพันธ์ในระดับค่อนข้างต่ำ

ค่า r มีค่า ต่ำกว่า 0.20 มีความสัมพันธ์ในระดับต่ำ

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 60.00 และมีอายุ 40-50 ปี มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 40.00 รองลงมาคือมีอายุ 51-60 ปี มีการศึกษาระดับปริญญาตรี รองลงมาคือระดับปริญญาโท และเป็นระดับผู้บริหาร มีอายุราชการ 10-20 ปี มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 43.33 รองลงมาคือมีอายุราชการ 21 ปีขึ้นไป

ตอนที่ 2 ประสิทธิภาพของการจัดการเบี่ยงชีฟผู้สูงอายุ

ผลการวิเคราะห์ประสิทธิผลของการจัดการเบี่ยงชีฟผู้สูงอายุ พิจารณาจากระดับความคิดเห็นของบุคลากรของเทศบาลเมือง ในเขตอำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.33$, $SD = 0.76$) โดยเฉพาะข้อ 7. ผู้ปฏิบัติงานมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบการทำงานให้ตรงกับความต้องการของผู้สูงอายุในท้องถิ่น เป็นอันดับแรก ดังตารางที่ 2

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของประสิทธิผลของการจัดการเบี่ยงชีฟผู้สูงอายุ
ตามความคิดเห็นของบุคลากรในเขตเทศบาลเมือง อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี

รายการ	ระดับความคิดเห็น					\bar{X}	SD	แปลผล	อันดับ
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด				
1. ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ในเขตพื้นที่ของ หน่วยงานได้รับเบี่ยงชีฟ	18 (60.00)	8 (26.67)	3 (10.00)	1 (3.33)	-	4.43	0.81	มากที่สุด	3
2. การได้รับเบี่ยงชีฟทำให้ผู้สูงอายุมีคุณภาพ ชีวิตที่ดีขึ้นกว่าเดิม	13 (43.33)	13 (43.33)	3 (10.00)	1 (3.33)	-	4.26	0.78	มากที่สุด	6
3. หน่วยงานมีการสำรวจความเป็นอยู่ของ ผู้สูงอายุอยู่เสมอ	12 (40.00)	14 (46.67)	3 (10.00)	1 (3.33)	-	4.23	0.77	มากที่สุด	6
4. เบี่ยงชีฟที่ผู้สูงอายุได้รับใน แต่ละเดือนมี ความเหมาะสม	10 (33.34)	16 (53.33)	4 (13.33)	-	-	4.20	0.66	มาก	8
5. ผู้สูงอายุมีความพึงพอใจกับการให้บริการ จากเจ้าหน้าที่และหน่วยงาน	15 (50.00)	11 (36.67)	3 (10.00)	1 (3.33)	-	4.33	0.80	มากที่สุด	5
6. ผู้สูงอายุมีความพึงพอใจกับอัตราเบี่ยงชีฟ ที่ได้รับ	10 (33.34)	17 (56.66)	2 (6.67)	1 (3.33)	-	4.20	0.71	มาก	8
7. ผู้ปฏิบัติงานมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบการ ทำงานให้ตรงกับความต้องการของผู้สูงอายุใน ท้องถิ่น	18 (60.00)	10 (33.34)	1 (3.33)	1 (3.33)	-	4.50	0.73	มากที่สุด	1
8. ผู้ปฏิบัติงานมีการปรับปรุงแนวทางการ ดำเนินงานด้านเบี่ยงชีฟผู้สูงอายุเพื่อให้เกิด ประสิทธิผลในท้องถิ่น	18 (60.00)	9 (30.00)	2 (6.67)	1 (3.33)	-	4.46	0.77	มากที่สุด	2
9. ผู้บริหารมีการสนับสนุนให้เกิดรูปแบบการ ทำงานที่เหมาะสมกับการจัดการเบี่ยงชีฟใน ท้องถิ่น	17 (56.66)	10 (33.34)	2 (6.67)	1 (3.33)	-	4.43	0.77	มากที่สุด	3
ภาพรวม						4.33	0.76	มากที่สุด	

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์ปัจจัยการดำเนินการจัดการเบี่ยงชีฟผู้สูงอายุ

ผลการวิเคราะห์ปัจจัยการดำเนินการจัดการเบี่ยงชีฟผู้สูงอายุ ในภาพรวม อยู่ในระดับ
มาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการปฏิบัติงานของผู้รับผิดชอบเบี่ยงชีฟผู้สูงอายุ เป็น
อันดับแรก รองลงมาคือ ด้านสภาพแวดล้อมในเทศบาลเมือง และด้านนโยบายการบริหารงานเบี่ยง
ชีฟผู้สูงอายุ ตามลำดับ ดังตารางที่ 3 และ ตารางที่ 4

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

**ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับปัจจัยการดำเนินการจัดการเบี่ยงชีฟ
ผู้สูงอายุ ในภาพรวม**

ปัจจัยการดำเนินการจัดการเบี่ยงชีฟผู้สูงอายุ	ระดับความคิดเห็น			
	\bar{X}	SD	แปลผล	ลำดับ
1. ด้านการปฏิบัติงานของผู้รับผิดชอบเบี่ยงชีฟผู้สูงอายุ	4.23	0.67	มากที่สุด	1
2. ด้านนโยบายการบริหารงานเบี่ยงชีฟผู้สูงอายุ	4.15	0.68	มาก	3
3. ด้านสภาพแวดล้อมในเทศบาลเมือง	4.17	0.81	มาก	2
ภาพรวม	4.18	0.87	มาก	

**ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับปัจจัยการดำเนินการจัดการเบี่ยงชีฟ
ผู้สูงอายุ รายด้าน**

รายการ	ระดับความคิดเห็น					\bar{X}	SD	แปลผล	อันดับ
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด				
ด้านการปฏิบัติงานของผู้รับผิดชอบเบี่ยงชีฟผู้สูงอายุ									
1. มีความคล่องตัวในการอนุมัติเงินประจำงวดเพื่อเบิกจ่ายเบี่ยงชีฟผู้สูงอายุ	17 (56.67)	8 (26.67)	5 (16.66)	-	-	4.40	0.77	มากที่สุด	1
2. เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานสามารถตัดสินใจหรือแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในการดำเนินงานได้เป็นอย่างดี	14 (46.67)	12 (40.00)	3 (10.00)	1 (3.33)	-	4.30	0.79	มากที่สุด	3
3. เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานสามารถปฏิบัติงานตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยหลักเกณฑ์การจ่ายเบี่ยงชีฟผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2552 ได้อย่างถูกต้อง	15 (50.00)	12 (40.00)	3 (10.00)	-	-	4.40	0.67	มากที่สุด	1
4. การแบ่งงานให้เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบเบี่ยงชีฟแบ่งจากความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์ในการทำงาน	9 (30.00)	17 (56.67)	4 (13.33)	-	-	4.16	0.64	มาก	4
5. มีการประชุมทบทวนบทบาทหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานตามระเบียบฯ อยู่เสมอ	5 (16.66)	17 (56.67)	8 (26.67)	-	-	3.90	0.66	มาก	5
ภาพรวม						4.23	0.67	มากที่สุด	
ด้านนโยบายการบริหารงานเบี่ยงชีฟผู้สูงอายุ									
1. วัตถุประสงค์ในการจัดการเบี่ยงชีฟผู้สูงอายุคือ เพื่อให้ผู้สูงอายุสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ตามควรอัตรภาพ	10 (33.33)	16 (53.34)	4 (13.33)	-	-	4.20	0.66	มาก	3

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ตารางที่ 4 (ต่อ)

รายการ	ระดับความคิดเห็น					\bar{X}	SD	แปลผล	อันดับ
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด				
2. การแต่งตั้งคณะกรรมการคัดเลือกผู้สูงอายุเพื่อเข้ารับเบี้ยยังชีพมีความโปร่งใส	5 (16.67)	18 (60.00)	7 (23.33)	-	-	3.93	0.63	มาก	5
3. หน่วยงานมีการจัดหางบประมาณเพื่อจ่ายเบี้ยยังชีพตนเองนอกเหนือจากงบประมาณของส่วนกลาง	12 (40.00)	11 (36.67)	6 (20.00)	1 (3.33)	-	4.13	0.86	มาก	4
4. มีการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารด้านเบี้ยยังชีพให้ผู้สูงอายุได้ทราบอย่างสม่ำเสมอ	12 (40.00)	15 (50.00)	3 (10.00)	-	-	4.30	0.65	มากที่สุด	1
5. การพิจารณาคัดเลือกผู้สูงอายุเพื่อรับเบี้ยยังชีพส่วนใหญ่เป็นไปตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยหลักเกณฑ์การจ่ายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2552 ข้อ 6	13 (43.33)	11 (36.67)	6 (20.00)	-	-	4.23	0.77	มากที่สุด	2
ภาพรวม						4.15	0.68	มาก	
ด้านสภาพแวดล้อมในเทศบาลเมือง									
1. ภายในหน่วยงานมีการให้รางวัลพิเศษ เพื่อเพิ่มแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน และลงโทษเมื่อกระทำความผิดตามความเหมาะสม	7 (23.33)	14 (46.67)	9 (30.00)	-	-	3.93	0.73	มาก	5
2. หน่วยงานของท่านให้โอกาสในการพัฒนาตนเองและมีความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน	16 (53.33)	9 (30.00)	5 (16.67)	-	-	4.36	0.76	มากที่สุด	1
3. สถานที่ปฏิบัติงานมีความเหมาะสมต่อการปฏิบัติงาน	15 (50.00)	10 (33.33)	4 (13.34)	1 (3.33)	-	4.30	0.83	มากที่สุด	2
4. บรรยากาศการทำงานมีการบริการหรือก่อนการทำงาน มีความเป็นกันเองระหว่างผู้ร่วมงาน	13 (43.33)	11 (36.67)	5 (16.67)	1 (3.33)	-	4.20	0.84	มาก	3
5. เงินเดือนที่ท่านได้รับเหมาะสมกับปริมาณงานที่ปฏิบัติ	11 (36.67)	12 (40.00)	6 (20.00)	1 (1.33)	-	4.10	0.84	มาก	4
ภาพรวม						4.17	0.81	มาก	

ตอนที่ 4 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการดำเนินการกับประสิทธิผลของการจัดการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ

ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการดำเนินการจัดการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ พบว่า ข้อ 1 การปฏิบัติงานของผู้รับผิดชอบงานเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ มีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลของการจัดการเบี้ยยังชีพ และ ข้อ 2 นโยบายการบริหารงานเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ มีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลของ

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

การจัดการเบี่ยงชีพ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ส่วนข้อ 3 สภาพแวดล้อมในเทศบาล
เมือง มีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลของการจัดการเบี่ยงชีพผู้สูงอายุอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่
ระดับ 0.05 ดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการดำเนินการกับประสิทธิผลของการจัดการ
เบี่ยงชีพผู้สูงอายุ

ปัจจัยการดำเนินการ	ประสิทธิผลของการจัดการเบี่ยงชีพผู้สูงอายุ		ระดับ ความสัมพันธ์
	Sig. (2-tailed)	Pearson Correlation Coefficient	
1. การปฏิบัติงานของผู้รับผิดชอบงานเบี่ยงชีพผู้สูงอายุ	0.000	0.735**	ค่อนข้างสูง
2. นโยบายการบริหารงานเบี่ยงชีพผู้สูงอายุ	0.003	0.527**	ปานกลาง
3. สภาพแวดล้อมในเทศบาลเมือง	0.012	0.451*	ปานกลาง

* มีความสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

** มีความสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

อภิปรายผล

การศึกษาเรื่อง “ประสิทธิผลของการจัดการเบี่ยงชีพผู้สูงอายุของเทศบาลเมือง ในเขต
อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี” สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ประสิทธิผลของการจัดการเบี่ยงชีพผู้สูงอายุ พิจารณาจากความคิดเห็นของบุคลากร
ในเขตเทศบาลเมือง ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเฉพาะผู้ปฏิบัติงานมีการปรับเปลี่ยน
รูปแบบการทำงานให้ตรงกับความต้องการของผู้สูงอายุในท้องถิ่น เป็นอันดับแรก รองลงมาคือ
ผู้ปฏิบัติงานมีการปรับปรุงแนวทางการดำเนินงานด้านเบี่ยงชีพผู้สูงอายุเพื่อให้เกิดประสิทธิผลใน
ท้องถิ่น ทั้งนี้อาจเนื่องจากผู้ปฏิบัติงานมีการประชุมทบทวนบทบาทหน้าที่ตามระเบียบฯ อยู่เสมอ
ประกอบกับการแบ่งหน้าที่อย่างชัดเจนตามความรู้ความสามารถและประสบการณ์ สอดคล้องกับ
งานวิจัยของณัฐชยาน์ ระโส (2554) ได้ศึกษาเรื่อง “การศึกษาประสิทธิผลขององค์การปกครองส่วน

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ท้องถิ่นในการจัดการเบี่ยงผู้สูงอายุ กรณีศึกษาจังหวัดนครสวรรค์” มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษา ประสิทธิภาพขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดการเบี่ยงผู้สูงอายุ ผลการศึกษาพบว่า ความคิดเห็นโดยภาพรวมของบุคลากรมีความคิดเห็นต่อด้านประสิทธิภาพของการจัดการเบี่ยงผู้สูงอายุอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของนลินี โล่ชิงชัยฤทธิ์ (2549) ได้ศึกษาเรื่อง “การประเมินผลการดำเนินงานสวัสดิการสังคมด้านเบี่ยงผู้สูงอายุ กรณีศึกษาเทศบาลนคร เชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่” มีวัตถุประสงค์ เพื่อประเมินผลการดำเนินงานสวัสดิการด้านเบี่ยงผู้สูงอายุของเทศบาลนครเชียงใหม่ และเพื่อศึกษาปัจจัยที่ความสัมพันธ์กับผลการดำเนินงาน สวัสดิการสังคมด้านเบี่ยงผู้สูงอายุของเทศบาลนครเชียงใหม่ รวมทั้งเพื่อระบุปัญหาและ อุปสรรคในการดำเนินงานสวัสดิการด้านเบี่ยงผู้สูงอายุของเทศบาลนครเชียงใหม่ จังหวัด เชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่า ผลการดำเนินงานสวัสดิการด้านเบี่ยงผู้สูงอายุของเทศบาลนคร เชียงใหม่อยู่ในระดับมาก ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของนวรรตน์ ผ่อนพุท (2553) ได้ศึกษาเรื่อง “ประสิทธิภาพการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอบางคนที จังหวัด สมุทรสงคราม” มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาประสิทธิภาพการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุขององค์การบริหาร ส่วนตำบลในเขตบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม และเพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพจัด สวัสดิการผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม ผลการวิจัย พบว่า ประสิทธิภาพการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตบาง คนที จังหวัดสมุทรสงคราม โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง

2. ปัจจัยการดำเนินการจัดการเบี่ยงผู้สูงอายุ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะ ด้านการปฏิบัติงานของผู้รับผิดชอบเบี่ยงผู้สูงอายุ เป็นอันดับแรก ทั้งนี้อาจเนื่องจากการจัดการ เบี่ยงผู้สูงอายุเป็นภารกิจหนึ่งของเทศบาลเมือง คือด้านการสังคมสงเคราะห์และการพัฒนา คุณภาพชีวิตเด็ก สตรี คนชรา และผู้ด้อยโอกาส โดยให้เทศบาล เมืองพญา และองค์การบริหาร ส่วนตำบล ให้การสังคมสงเคราะห์และพัฒนาคุณภาพชีวิต เด็ก สตรี คนชรา และผู้ด้อยโอกาส ดังนั้น ผู้รับผิดชอบจึงมีการวางแผนในการปฏิบัติงาน โดยดำเนินการตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วย หลักเกณฑ์การจ่ายเบี่ยงผู้สูงอายุขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2552 ได้อย่างถูกต้อง จึงมี ความคล่องตัวสามารถปฏิบัติงานได้อย่างเต็มที่ สอดคล้องกับงานวิจัยของปฏิฐานิช ศาสตร์พงษ์

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

(2556) ได้ศึกษาเรื่อง “ประสิทธิผลของการจัดการเบี่ยงชีฟผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลฝักะ อำเภอดอนจาน จังหวัดสระแก้ว” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประสิทธิผลของการจัดการเบี่ยงชีฟผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลฝักะ อำเภอดอนจาน จังหวัดสระแก้ว และเพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของการจัดการเบี่ยงชีฟผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลฝักะ อำเภอดอนจาน จังหวัดสระแก้ว ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยด้านการปฏิบัติงานของผู้รับผิดชอบงานเบี่ยงชีฟผู้สูงอายุ อยู่ในระดับมาก แต่ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของวิชา เรื่องศิลป์ (2552) ได้ศึกษาเรื่อง “ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิผลการดำเนินงานด้านเบี่ยงชีฟผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองใหญ่ อำเภอสทิงพระ จังหวัดตราด” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิผลการดำเนินงานด้านเบี่ยงชีฟผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองใหญ่ พบว่า ปัจจัยเกี่ยวข้องกับคนหรือบุคลากรเป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องน้อยที่สุด

3. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการดำเนินการจัดการเบี่ยงชีฟผู้สูงอายุ ซึ่งประกอบด้วย การปฏิบัติงานของผู้รับผิดชอบงานเบี่ยงชีฟผู้สูงอายุ และ นโยบายการบริหารงานเบี่ยงชีฟผู้สูงอายุ มีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลของการจัดการเบี่ยงชีฟผู้สูงอายุอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากเทศบาลมีการให้ความรู้ ทำความเข้าใจ ประชุมปรึกษาหารือ มีการฝึกอบรม ผู้ปฏิบัติงาน หรือมีการประสานงานและร่วมมือกันของผู้ปฏิบัติงาน รวมทั้งมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างหน่วยงานหากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเบี่ยงชีฟผู้สูงอายุกำหนดนโยบายและระเบียบวิธีการปฏิบัติงานอย่างชัดเจนและมีการวางแผนและซักซ้อมความเข้าใจล่วงหน้า จึงทำให้การดำเนินการจัดการเบี่ยงชีฟผู้สูงอายุมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลตามไปด้วย สอดคล้องกับงานวิจัยของณลินี โล่ชิงชัยฤทธิ์ (2549) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการประเมินผลการดำเนินงานสวัสดิการสังคมด้านเบี่ยงชีฟผู้สูงอายุ กรณีศึกษาเทศบาลนครเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ โดยศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการดำเนินงานกับผลการดำเนินงานสวัสดิการสังคมด้านเบี่ยงชีฟผู้สูงอายุ พบว่า ปัจจัยการดำเนินงานสวัสดิการสังคมด้านเบี่ยงชีฟผู้สูงอายุในความรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานสวัสดิการสังคมของผู้ปฏิบัติงาน ความชัดเจนของระเบียบวิธีปฏิบัติ ความเหมาะสมของจำนวนบุคลากร ความร่วมมือและการสนับสนุนของบุคลากร มีความสัมพันธ์กับผลการดำเนินงานสวัสดิการสังคมด้านเบี่ยงชีฟผู้สูงอายุในทิศทางเดียวกัน

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัยครั้งนี้

1. ผลการวิจัยเกี่ยวกับประสิทธิผลของการจัดการเบี่ยงชีฟผู้สูงอายุ พิจารณาจากระดับความคิดเห็นของบุคลากรในเขตเทศบาลเมือง พบว่า เบี่ยงชีฟที่ผู้สูงอายุได้รับในแต่ละเดือนมีความเหมาะสม และผู้สูงอายุมีความพึงพอใจกับอัตราเบี่ยงชีฟที่ได้รับ อยู่ในลำดับสุดท้าย ดังนั้นผู้บริหารหรือผู้รับผิดชอบจะต้องสื่อสาร ประชาสัมพันธ์ ทำความเข้าใจกับประชาชนเกี่ยวกับนโยบายการจ่ายเบี่ยงชีฟผู้สูงอายุอย่างต่อเนื่องและมากขึ้นด้วย

2. ผลการวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยการดำเนินการจัดการเบี่ยงชีฟผู้สูงอายุ ด้านการปฏิบัติงานของผู้รับผิดชอบเบี่ยงชีฟผู้สูงอายุ พบว่า การประชุมทบทวนบทบาทหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานตามระเบียบฯ อยู่เสมอ อยู่ในลำดับสุดท้าย ดังนั้น ผู้บริหารจะต้องมีการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานอย่างใกล้ชิดและสม่ำเสมอเพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผลตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

3. ผลการวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยการดำเนินการจัดการเบี่ยงชีฟผู้สูงอายุ ด้านนโยบายการบริหารงานเบี่ยงชีฟผู้สูงอายุ พบว่า การแต่งตั้งคณะกรรมการคัดเลือกผู้สูงอายุเพื่อเข้ารับเบี่ยงชีฟมีความโปร่งใส มีความคิดเห็นอยู่ในลำดับสุดท้าย ดังนั้น หน่วยงานหรือผู้รับผิดชอบต้องดำเนินงานด้วยความโปร่งใส ตรวจสอบได้ เป็นธรรมและมีความเสมอภาค โดยการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมหรือมีการประชาสัมพันธ์ข่าวสารต่างๆ ให้ทั่วถึง

4. การพัฒนากลไกการพิจารณาคัดเลือกผู้สูงอายุให้รับเบี่ยงชีฟ เนื่องจากงบประมาณในการจัดสรรเบี่ยงชีฟผู้สูงอายุซึ่งงบประมาณสูง และเป็นงบประมาณผูกพันตามเงื่อนไขที่จ่ายให้จนกว่าผู้สูงอายุจะเสียชีวิต อันเป็นกรอบระยะเวลาไม่รู้จัก อีกทั้งการมีผู้สูงอายุอยู่ในบัญชีชื่อสำรองเข้ามาตลอดเวลา ทำให้เป็นกลายเป็นงบประมาณที่ไม่สามารถยกเลิกหรือยุติได้โดยง่าย จึงควรมีการกำหนดเกณฑ์ตัวชี้วัดและกระบวนการคัดเลือกที่เหมาะสม

- การกำหนดเกณฑ์ตัวชี้วัด ในการพิจารณาคัดเลือกผู้สูงอายุอย่างมีมาตรฐานและเป็นธรรม ตัวชี้วัดต้องมีความชัดเจน มีความเป็นรูปธรรมและมีความหลากหลาย สามารถเข้าถึงผู้สูงอายุได้ทุกกลุ่ม

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

- กระบวนการคัดเลือกผู้สูงอายุต้องโปร่งใส เป็นธรรม ผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน หรือตัวแทนผู้สูงอายุในชุมชนและประชาคมอื่นๆ ในชุมชน มีการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการเสนอรายชื่อผู้สูงอายุ เพื่อรับการพิจารณาคัดเลือก มิใช่ให้เพียงคณะกรรมการฯ มีสิทธิในการเสนอรายชื่อเท่านั้น และผลการพิจารณาคัดเลือกต้องแจ้งต่อสาธารณะด้วยเพื่อการรับรู้และตรวจสอบได้ตลอดเวลา

5. ควรมีการพัฒนากระบวนการตรวจสอบการดำเนินการจัดการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ เพื่อทราบถึงผลของการดำเนินงานว่ามีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากน้อยเพียงใด จะต้องวางระบบการตรวจสอบที่เหมาะสมและสามารถนำไปวัดผลการดำเนินงานได้จริง ทั้งนี้ระบบตรวจสอบควรพิจารณาถึงความโปร่งใส ความเป็นธรรม และความครบถ้วนของจำนวนเงินที่ได้รับ และการตรงต่อเวลาในการจ่ายเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุเป็นสำคัญ การเข้าไปติดตามตรวจสอบจะทำให้ทราบถึงปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานและหาแนวทางแก้ไขได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

6. การจัดทำฐานข้อมูลผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมือง เพื่อเป็นการพัฒนาไปสู่การเก็บรวบรวมข้อมูลอย่างเป็นระบบ ทันสมัย เช่น จำนวนผู้สูงอายุทั้งหมดในเขตเทศบาลเมือง จำนวนทรัพยากรทั้งในและนอกชุมชนที่จะเกื้อกูลช่วยแก้ไขปัญหาได้ ข้อมูลเหล่านี้จะใช้ในการวางแผนป้องกันในอนาคตและกำหนดนโยบายด้านสวัสดิการผู้สูงอายุด้านอื่นๆ ต่อไป

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาถึงความคิดเห็นและความพึงพอใจของผู้ที่ได้รับเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุเพื่อสะท้อนความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการเบี้ยยังชีพได้เป็นอย่างดี
2. การศึกษาเชิงคุณภาพ ความต้องการพื้นฐานของผู้สูงอายุ เพื่อจะได้ทราบแนวทางการดำเนินงานให้ตอบสนองต่อความต้องการของผู้สูงอายุได้มากขึ้น
3. ควรศึกษาวิธีการหรือกลไกต่างๆ เพื่อกำกับดูแลงบประมาณที่ได้จัดสรรให้เทศบาลว่ามีการนำไปบริหารจัดการให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการดำเนินงานที่ตั้งไว้มากน้อยเพียงใด

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

รายการอ้างอิง

- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (2553). *พระราชบัญญัติสภาพัฒนาการและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ 6) พ.ศ. 2552*. กรุงเทพฯ: กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย.
- ณัฐธยาธิ์ ระโส. (2554). *การศึกษาประสิทธิผลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดการเบี่ยงชีพผู้สูงอายุ: กรณีศึกษาจังหวัดนครสวรรค์*. ปริญญาโทรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา, สาขาวิชานโยบายสาธารณะ, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- นลินี ไฉงชัยฤทธิ์. (2549). *การประเมินผลการดำเนินงานสวัสดิการสังคมด้านเบี่ยงชีพผู้สูงอายุ กรณีศึกษาเทศบาลนครเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่*. ปริญญาโทรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- นวรรตน์ ผ่องพุกท. (2553). *ประสิทธิผลการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม*. ภาคนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาประเทศประชาคมเมืองและชนบท, มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี.
- ปฏิฐานนิช ศาสตร์พงษ์. (2556). *ประสิทธิผลของการจัดการเบี่ยงชีพผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลฝักขะ อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว*. งานนิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์การเมืองและการบริหารจัดการ, คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย. (2559). *สถานการณ์ผู้สูงอายุไทย พ.ศ. 2559*. กรุงเทพฯ: มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย.

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

วิชา เรื่องศิลป์. (2552). *ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิผลการดำเนินงานด้านเบี่ยงชีฟผู้สูงอายุของ
องค์การบริหารส่วนตำบลคลองใหญ่ อำเภอแหลมงอบ จังหวัดตราด*. รายงานการศึกษา
อิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น, วิทยาลัยการ
ปกครองท้องถิ่น, มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

Steers, R. M. (1977). *Organization effectiveness*. California: Goodyear Publishers Inc.

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

นโยบายปฏิบัติการตะวันออก (Act East Policy) ของอินเดีย กับความสัมพันธ์เชิงนโยบายทางเศรษฐกิจของประเทศไทย

Act East Policy of India and Economic Policy Relations of Thailand

ศศิชา หัวเขา (Sasicha Huakhao)

รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการระหว่างประเทศ คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

The Degree of Master of Political Science

Department of International Affairs, Faculty of Political Science

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปฏิสัมพันธ์เชิงนโยบายของนโยบายปฏิบัติการตะวันออกกับนโยบายทางเศรษฐกิจของไทยในรัฐบาลพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา โดยเน้นศึกษาความเชื่อมโยงทางนโยบายระหว่างไทยกับอินเดียและปฏิสัมพันธ์ในลักษณะต่างๆ ของตัวแสดงที่เกี่ยวข้องในกระบวนการกำหนดนโยบาย อาทิ นายกรัฐมนตรี รองนายกรัฐมนตรีด้านเศรษฐกิจ รวมถึงหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง อาทิ กระทรวงต่างประเทศ สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

โดยผลการศึกษาพบว่าปฏิสัมพันธ์เชิงนโยบายระหว่างนโยบายปฏิบัติการตะวันออกของอินเดียกับนโยบายทางเศรษฐกิจของไทยในสมัยรัฐบาลพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นั้น ภายหลังจากการเดินทางการเดินทางไปยังเนปาล เพื่อเข้าร่วมประชุมผู้นำความริเริ่มแห่งอ่าวเบงกอลสำหรับความร่วมมือหลากหลายสาขาทางวิชาการและเศรษฐกิจ ครั้งที่ 4 เมื่อวันที่ 30-31 สิงหาคม 2561 ไทยมีการตอบกลับนโยบายปฏิบัติการตะวันออกในรูปแบบนโยบายทางเศรษฐกิจ โดยกำหนดการพัฒนาพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้อย่างยั่งยืน (Sustainable Southern Economic Corridors : SEC) ที่กำหนดกรอบการพัฒนาประตูการค้าฝั่งตะวันตก (Western Gateway) เพื่อสร้างความเชื่อมโยงทาง

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

เศรษฐกิจกับกลุ่มประเทศสมาชิกความริเริ่มแห่งอ่าวเบงกอลสำหรับความร่วมมือหลากหลายสาขา
ทางวิชาการและเศรษฐกิจ (Bay of Bengal Initiative for Multi- Sectoral Technical and Economic
Cooperation - BIMSTEC) ทั้งด้านการผลิต การค้า การลงทุน ตลอดจนความเชื่อมโยงของโซ่
อุปทานระหว่างกัน ซึ่งนโยบายมีมติเห็นชอบโดยคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่
21 สิงหาคม พ.ศ.2561

คำสำคัญ: นโยบายปฏิบัติการตะวันออก; นโยบายทางเศรษฐกิจ; ระเบียบเศรษฐกิจภาคใต้อย่าง
ยั่งยืน; ประตุการค้าฝั่งตะวันตก

Abstract

This research aimed to study the policy interactions of the Eastern Operating Policy and the Thai economic policy in the General Prayut Chan-ocha government, with a focus on policy linkages between Thailand and India and various interactions. Of the actors involved in the policy setting process, such as the Prime Minister, the Deputy Prime Minister in the economy Including various agencies related, such as the Ministry of Foreign Affairs, Office of the National Economic and Social Development Council

The study found that the policy interactions between the East India operating policy and the Thai economic policy during the General Prayut Chan-ocha period after the trip to Nepal to attend the 4th Bay Bengal Initiative Conference for the 4th academic and economic cooperation in various fields on 30-31 August 2018. Thailand responded to the Eastern Operating Policy in the form of economic policy by establishing the Sustainable Southern Economic Corridors (SEC), which set the framework for the development of the Western Gateway to create economic links with the BIMSTEC countries in terms of production, trade, investment as well as the connection of the supply chain between each other. The policy was approved by the Cabinet on 21 August 2018.

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

Key words: Act East Policy; Thai Economic Policy; the Sustainable Southern Economic Corridors; The Western Gateway

บทนำ

นับตั้งแต่ได้รับเอกราชจากสหราชอาณาจักรในปี 2490 อินเดียบริหารประเทศตามแนวทางสังคมนิยม ซึ่งวิธีการผลิตเพื่อขับเคลื่อนเศรษฐกิจตามแนวสังคมนิยมนั้นทำให้อินเดียประสบวิกฤติทางเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่องราวสามทศวรรษนับตั้งแต่ปี 2523 ประกอบกับได้รับผลกระทบจากการล่มสลายของสหภาพโซเวียต ซึ่ง ณ ขณะนั้นมีสถานะเป็นคู่ค้ารายสำคัญและเป็นแหล่งน้ำมันราคาต่ำสำหรับอินเดีย ทั้งได้รับผลกระทบจากสงครามอ่าวเปอร์เซีย ส่งผลให้วิกฤติเศรษฐกิจของอินเดียทวีความรุนแรงมากขึ้น อินเดียประสบปัญหาเงินเฟ้อ การว่างงาน ปัญหาความยากจน ตลอดจนอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศตกต่ำ ทำให้อินเดียมีความจำเป็นต้องปฏิรูปเศรษฐกิจขนาดใหญ่ โดยดำเนินนโยบายเปิดเสรีทางเศรษฐกิจในปี 2534 และเริ่มปรับเปลี่ยนนโยบายต่างประเทศที่หันมาให้ความสำคัญภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ผ่านการดำเนินนโยบายต่างประเทศคือ “นโยบายมองตะวันออก” (Look East Policy) ในสมัยของนายกรัฐมนตรีนารายณ์ราโชทัย โดยมีนัยสำคัญเพื่อเพิ่มการขยายทางเศรษฐกิจและการขยายอิทธิพลของอินเดียไปยังภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ซึ่งเป็นภูมิภาคที่มีการเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างรวดเร็วภายหลังสงครามเย็นสิ้นสุด โดยเฉพาะจีน เกาหลี และอาเซียน อินเดียจึงเริ่มกระชับความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจ การเมือง และความมั่นคง ผ่านกรอบความร่วมมือสำคัญต่างๆ เช่น ความริเริ่มแห่งอ่าวเบงกอลสำหรับความร่วมมือหลากหลายสาขาทางวิชาการและเศรษฐกิจ (Bay of Bengal Initiative for Multi-Sectoral Technical and Economic Cooperation - BIMSTEC) อาเซียน+6 เขตการค้าเสรีอาเซียน - อินเดีย เป็นต้น ประกอบกับเศรษฐกิจของประเทศตะวันตกโดยเฉพาะสหรัฐอเมริกาตกต่ำลงอย่างมากจากวิกฤตการณ์ซับไพรม์ในปี 2550 นโยบายมองตะวันออกได้รับการสานต่อทั้งในสมัยของนายกรัฐมนตรีอานันท์ ปุณณิศา และนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ ซึ่งยังส่งผลให้มูลค่าการค้าระหว่างอาเซียนและอินเดียเติบโตขึ้นจาก 2.9 พันล้านเหรียญสหรัฐ ในปี 2536 เป็น 12.1 พันล้านเหรียญสหรัฐ ในปี 2546 ซึ่งเพิ่มขึ้นร้อยละ 11.2

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ต่อมาเมื่อนายนเรนทรา โมดี ได้เข้ารับตำแหน่งนายกรัฐมนตรีในปี 2557 ได้ประกาศนโยบายที่จะพัฒนาอินเดียสู่การเป็น “ศูนย์กลางอุตสาหกรรมการผลิตของโลก” ผ่านนโยบาย “Make in India” รวมถึงการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและคุณภาพชีวิตโดยผ่านโครงการเมืองอัจฉริยะ (Smart cities) และดิจิทัล อินเดีย (Digital India) เมื่อวันที่ 25 กันยายนในปีเดียวกัน โดยส่งเสริมบริษัททั้งในและต่างประเทศหันมาตั้งฐานการผลิตในอินเดีย เพื่อพัฒนาประเทศและสร้างงานให้แก่ประชาชนอินเดีย การเชื่อมโยงกับประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้จึงมีความสำคัญไม่ใช่เพียงเฉพาะทางเศรษฐกิจเท่านั้น แต่หมายรวมถึงการเชื่อมโยงกับผู้เล่นสำคัญในภูมิภาคนี้ ได้แก่ สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่นและจีน โมดีจึงยกระดับ “นโยบายมองตะวันออก” เป็น “นโยบายปฏิบัติการตะวันออก” (Act East Policy) โดยเน้น 3C คือ วัฒนธรรม พาณิชยกรรม และความเชื่อมโยง (Ashok Brahma, 2561)

โดยข้อมูลมูลค่าการค้าของสมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ หรืออาเซียน (Association of Southeast Asian nations: ASEAN) ระบุว่ามูลค่าการค้าระหว่างอาเซียนและอินเดีย ในปี 2560 คิดเป็น 81.33 พันล้านเหรียญสหรัฐ หรือคิดเป็นร้อยละ 11.2 ของมูลค่าการค้าระหว่างประเทศทั้งหมดของอินเดีย และคิดเป็น 6.72 เท่าเมื่อเทียบกับมูลค่าการค้าในปี 2536 อย่างไรก็ตาม แม้ว่ามูลค่าการค้าระหว่างอินเดียและอาเซียนมีมูลค่าสูงขึ้นแต่ก็ถือว่ายังเติบโตเพียงเล็กน้อยสำหรับความสัมพันธ์ทางการค้า 25 ปี เมื่อเทียบกับประเทศมหาอำนาจอื่นที่เป็นผู้เล่นสำคัญของอาเซียน อาทิ ญี่ปุ่น และจีน

ขณะที่ความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับอินเดียเริ่มต้นอย่างเป็นทางการเมื่อไทยสถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตกับอินเดียในวันที่ 1 สิงหาคม พ.ศ. 2490 นับเป็นความสัมพันธ์ที่ยาวนานกว่า 70 ปี ซึ่งความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับอินเดียในยุคสงครามเย็นค่อนข้างห่างเหินเนื่องจากอินเดียมีความใกล้ชิดกับสหภาพโซเวียต ในขณะที่ไทยมีความใกล้ชิดกับสหรัฐซึ่งให้การสนับสนุนปากีสถานในกรณีปัญหาความขัดแย้งกับอินเดียในดินแดนแคชเมียร์ ณ ช่วงเวลาดังกล่าว ต่อมาภายหลังสงครามเย็นได้สิ้นสุดลงความสัมพันธ์ทางการค้าของไทยและอินเดียได้เริ่มต้นขึ้นภายใต้ความสัมพันธ์อย่างเป็นทางการระหว่างอินเดียกับอาเซียน เมื่อปี 2535 ซึ่งช่วงสมัยดังกล่าวตรงกับรัฐบาลพลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ ได้เริ่มดำเนินนโยบายต่างประเทศ "เปลี่ยนสนามรบเป็นสนาม

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

การค้า" เพื่อปรับความสัมพันธ์กับประเทศเพื่อนบ้าน และดำเนินนโยบายมองตะวันตก (Look West Policy) โดยมุ่งเน้นการปรับความสัมพันธ์กับอินเดีย บังคลาเทศ และศรีลังกา แต่การดำเนินการทำได้เพียงระยะสั้นเนื่องจากปัญหาเสถียรภาพทางการเมืองของไทย ณ นั้น ขณะที่ความสัมพันธ์ทางการค้าในระดับทวิภาคีระหว่างไทยและอินเดียเริ่มต้นขึ้นเมื่อทั้งสองประเทศได้ร่วมลงนามในกรอบความตกลงว่าด้วยการจัดตั้งเขตการค้าเสรี ไทย-อินเดีย ในวันที่ 9 ตุลาคม พ.ศ. 2546 เป็นจุดเริ่มต้นที่ทำให้ไทยเป็นฝ่ายได้ดุลการค้าอินเดีย โดยต่อมาการดำเนินนโยบายมองตะวันตกปรากฏเด่นชัดขึ้นอีกครั้งในปี 2547 ในสมัยพันตำรวจโท ดร.ทักษิณ ชินวัตร ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายมองตะวันออกในสมัยของนายกรัฐมนตรีนาราสิงหา ราว

จากที่กล่าวมาข้างต้นบทวิจัยนี้จึงให้ความสนใจศึกษาประเด็นความเชื่อมโยงเชิงนโยบายโดยใช้กรอบการศึกษา นโยบายต่างประเทศ เพื่อศึกษากระบวนการกำหนดนโยบายต่างประเทศ (Foreign policy making process) ตัวแสดงที่ตัดสินใจกำหนดนโยบาย กระบวนการตัดสินใจ ตลอดจนศึกษาปัจจัยต่างๆ ที่กระตุ้นให้รัฐบาลกำหนดนโยบายที่เชื่อมโยงกับอินเดีย และพิสูจน์ความเชื่อมโยงของนโยบายปฏิบัติการตะวันออกกับนโยบายทางเศรษฐกิจของไทยในรัฐบาลพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการกำหนดนโยบายของไทยที่จะสร้างความสัมพันธ์กับอินเดีย ตอบสนองต่อผลประโยชน์แห่งชาติและสอดคล้องกับเป้าหมายในการพัฒนาประเทศในอนาคต

วัตถุประสงค์การวิจัย

บทความวิจัยนี้มุ่งศึกษาปฏิสัมพันธ์เชิงนโยบายของนโยบายปฏิบัติการตะวันออกกับนโยบายทางเศรษฐกิจของไทยในรัฐบาลพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา และวิเคราะห์ตัวแสดงที่ตัดสินใจกำหนดนโยบาย กระบวนการตัดสินใจ บริบทต่างๆ ตลอดจนศึกษาปัจจัยที่มีผลทำให้รัฐบาลพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา กำหนดนโยบายทางเศรษฐกิจที่เชื่อมโยงกับนโยบายต่างประเทศของอินเดีย

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ทบทวนวรรณกรรม (แนวคิด ทฤษฎี)

การเปลี่ยนผ่านจาก “นโยบายมองตะวันออก” (Look East Policy) สู่ “นโยบายปฏิบัติการตะวันออก” (Act East Policy)

นักวิชาการกลุ่มหนึ่งให้น้ำหนักกับการวิเคราะห์ปัจจัยที่ผลักดันให้รัฐบาลอินเดียใช้กำหนดและดำเนินนโยบายที่แตกต่างกัน มีนักวิชาการกลุ่มที่ให้ความสำคัญต่อปัจจัยภายในเป็นปัจจัยหลักที่ทำให้รัฐบาลอินเดียเริ่มดำเนินนโยบายมองตะวันออก โดยเชื่อมโยงเป้าหมายการพัฒนาภาคตะวันออกเฉียงเหนือของอินเดีย ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์ ตลอดจนเหตุการณ์ความไม่สงบในพื้นที่ดังกล่าว การกำหนดนโยบายมองตะวันออกให้ความสำคัญกับการบูรณาการภูมิภาค การปฏิรูปและการเปิดเสรีทางเศรษฐกิจ การสร้างความเติบโตทางเศรษฐกิจ และการพัฒนาภาคตะวันออกเฉียงเหนือของอินเดีย การกำหนดนโยบายมองตะวันออกให้ความสำคัญกับการบูรณาการภูมิภาค การปฏิรูปและการเปิดเสรีทางเศรษฐกิจ การสร้างความเติบโตทางเศรษฐกิจ และการพัฒนาภาคตะวันออกเฉียงเหนือของอินเดีย โดยระยะแรกเป็นการดำเนินการในส่วนของความสัมพันธ์ทางการทูตและประชาชน ระยะที่สองเป็นการสร้างความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจ โดยมุ่งความสัมพันธ์ไปยังอาเซียน และระยะที่สามเป็นการเสริมนโยบายมองตะวันออก โดยเน้นการบูรณาการและการเปิดเสรีทางเศรษฐกิจในระดับภูมิภาคให้มากขึ้น อินเดียจึงยกระดับนโยบายต่างประเทศไปสู่ นโยบายปฏิบัติการตะวันออก (Dhrubaiyoti Bhattachrjee, 2559; Bhagirathi Panda, 2560; Sanghamitra Kalita, 2561)

ขณะที่งานศึกษาของ Namrata Goswami (2558, p.70-82) มองว่านโยบายปฏิบัติการตะวันออกเป็นนโยบายในระยะยาวที่มีวิสัยทัศน์เพื่อเปิดเศรษฐกิจของอินเดียสำหรับการลงทุนและการค้ากับเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือของอินเดียเป็นตัวเร่งปฏิกิริยาเชิงกลยุทธ์ หรือตัวเปลี่ยนเกม เพื่อให้บรรลุตามความต้องการของนโยบายและมองว่านโยบายปฏิบัติการตะวันออกเป็นความเชี่ยวชาญแต่แรกเริ่มในการตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของระบบในการเมืองระหว่างประเทศ มากกว่าเป็นนโยบายที่มีเป้าหมายหลักในการยกระดับภาคตะวันออกเฉียงเหนือของอินเดียที่ค่อนข้างล้าหลัง

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

นอกจากนี้ยังมีนักวิชาการบางท่าน คือ Ngamtinlun Touthang ที่มองว่าหากนโยบายปฏิบัติการตะวันออกเป็นไปในทางปฏิบัติได้อย่างเต็มประสิทธิภาพที่จะนำโอกาสมากมายมาสู่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือของอินเดีย ซึ่งสันติภาพและความเจริญรุ่งเรืองจะต้องมีแรงผลักดันของทวีปที่แข็งแกร่งโดยรวมถึงวิสัยทัศน์ที่ชัดเจนของโครงการสร้างภูมิภาคข้ามพรมแดน อินเดียจะทำให้เกิดขึ้นได้ด้วยการประสานนโยบายต่างประเทศกับจีน พม่า และอาเซียนมากขึ้นและนโยบายภายในประเทศที่มีต่อภาคตะวันออกเฉียงเหนืออินเดีย สิ่งสำคัญที่สุดคือความตึงเครียดระหว่างชาติพันธุ์ซึ่งมักจะรบกวนความคืบหน้าของโครงสร้างพื้นฐานที่สร้างขึ้นในภูมิภาค ในการจัดการกับปัญหาของภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่ขึ้นอยู่กับการต่อรองในประเด็น 'อริปไตย' ที่อินเดียยินดีที่จะมีส่วนร่วมในรัฐบาลปัจจุบัน

นโยบายต่างประเทศอินเดียและความสัมพันธ์กับเอเชียตะวันออกและเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

Danielle Rajendram (2557, p.2-15) วิเคราะห์ปัจจัยที่นำไปสู่การกำหนดนโยบายปฏิบัติการตะวันออก และการขยายความสัมพันธ์กับประเทศในเอเชียตะวันออกและเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ซึ่งเน้นอธิบายความสัมพันธ์กับ จีน ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ และอาเซียน นอกจากนี้ได้กล่าวถึงการผงาดของจีนกระตุ้นให้รัฐต่างๆ ในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิกมองไปยังอินเดียในการมีบทบาทในถ่วงดุล โดยเฉพาะเส้นทางทะเล “นโยบายปฏิบัติการตะวันออก” ถูกยกระดับขึ้นเพื่อเพิ่มความเข้มข้นทางความสัมพันธ์กับประเทศสำคัญในเอเชียตะวันออกและตะวันออกเฉียงใต้ โดยเฉพาะญี่ปุ่น เวียดนาม ออสเตรเลีย และอาเซียน อินเดียภายใต้รัฐบาลโมดีมีความพยายามรักษาความสัมพันธ์อันดีกับประเทศเพื่อนบ้านและความพยายามขยายอำนาจเพื่อบทบาทที่ใหญ่ขึ้นในระดับโลก ขณะที่ความสัมพันธ์ระหว่างอินเดียบกับจีนด้านเศรษฐกิจมีความใกล้ชิดมากขึ้นและครอบคลุมวิวัฒนาการพลวัตทางความปลอดภัยของอินโด-แปซิฟิก อินเดียให้การรับรองจีนเกี่ยวกับนโยบายจีนเดียว (One China policy) ผูกพันถึงการให้การรับรองนโยบายอินเดียเดียว (One India policy) เพื่อยังผลถึงประเด็นปัญหาอำนาจอริปไตยในประเทศ

สำหรับ Lavina Lee (2558, p.67-104) ได้อธิบายนโยบายปฏิบัติการตะวันออกของอินเดีย โดยมุ่งความสนใจศึกษาอนาคตของความสัมพันธ์ของอินเดียบกับภูมิภาคเอเชียตะวันออกและ

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ตะวันออกเฉียงใต้ของเอเชียภายใต้รัฐบาลโมดี โดยวิเคราะห์ผ่านนโยบายมองตะวันออก (Look East Policy) ของรัฐบาลก่อนหน้าว่านโยบายถูกขับเคลื่อนด้วยปัจจัยเฉพาะ 3 ปัจจัย คือ การล่มสลายของสหภาพโซเวียต การเปิดประเทศของจีน และวิกฤตสงครามอ่าวเปอร์เซีย อินเดียมีความสัมพันธ์กับเอเชีย-แปซิฟิกโดยให้ความสนใจในทางภูมิศาสตร์และประเด็นทางนโยบายเป็นสำคัญ ซึ่งได้ขยายรวมถึงออสเตรเลียและเอเชียตะวันออก โดยครอบคลุมประเด็นทางเศรษฐกิจและความมั่นคง ทั้งนี้ Lavina Lee ชี้ให้เห็นถึงการบูรณาการทางเศรษฐกิจของอินเดียในภูมิภาคนี้ดีขึ้น แต่ก็ยังไม่เป็นที่ทราบแน่ชัดถึงขอบเขตที่ใหญ่ที่สุดสำหรับบทบาทที่ขยายบทบาทของอินเดียอย่างชัดเจนในแง่ของความสามารถในการมีบทบาทการถ่วงดุลด้วยอำนาจอ่อนเพื่อจัดการกับการผงาดของจีนอินเดีย สามารถช่วยเหลือผู้เล่นเชิงกลยุทธ์รายอื่น ๆ โดยการออกค่าใช้จ่ายและข้อจำกัดเพิ่มเติมสำหรับประเทศจีน เพื่อสกัดกั้นพฤติกรรมซึ่งบ่อนทำลายพื้นฐานเชิงบรรทัดฐานและยุทธศาสตร์ของระเบียบระดับภูมิภาคของเอเชีย และเห็นพ้องว่าวัฒนธรรมเชิงกลยุทธ์ของอินเดียอาจเป็นอุปสรรคที่ยิ่งใหญ่ที่สุดในการจะเล่นบทบาทนี้ และมองว่าการดำเนินนโยบายในแต่ละยุคสมัยของอินเดียเพื่อให้ประเทศสามารถดำรงอยู่ได้ในระบบระหว่างประเทศในสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป ขณะที่ความเป็นหุ้นส่วนกันระหว่างอาเซียน-อินเดียที่เป็นความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจที่อ่อนแอเมื่อเปรียบเทียบกับมหาอำนาจอื่นๆ ในภูมิภาค การเจรจาการค้าของอินเดียกับอาเซียนมีข้อจำกัดทางความสามารถของอินเดียในการพัฒนาการผูกสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจที่ใกล้ชิดมากขึ้นกับอาเซียน (Sanchita Basu Das, 2561)

ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจระหว่างอินเดียบกับไทย

จากงานศึกษาของ Bhagirathi Panda (2560, p.1191) ได้วิเคราะห์นโยบายปฏิบัติการตะวันออกของอินเดียที่เชื่อมโยงการบูรณาการทางเศรษฐกิจของภาคตะวันออกเฉียงเหนือของอินเดียบกับประเทศไทย โดยอ้างอิงการวิเคราะห์นโยบายปฏิบัติการตะวันออกด้วยเครื่องมือ SWOC analysis ซึ่งเน้นการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และความท้าทาย ของภูมิภาคตะวันออกเฉียงเหนือของอินเดียซึ่งสามารถเอื้อต่อการบูรณาการทางเศรษฐกิจ ในมิติการเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจและ โครงสร้างพื้นฐาน โดย Ruth Banomyong Paitoon Varadejsatitwong Nuannalin Phanjan (2554, p.205-242) ซึ่งกล่าวถึงนโยบายของอินเดียที่เกี่ยวข้องกับไทย 2 นโยบาย คือ 1)

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

BIMSTEC และ 2) เขตการค้าเสรีไทย-อินเดีย มีการขยายความเชื่อมโยง 4 ด้าน ได้แก่ 1) การเชื่อมต่อโครงสร้างพื้นฐาน 2) การเชื่อมต่อด้านสถาบัน 3) การเชื่อมต่อระหว่างประชาชน และ 4) การเชื่อมต่อทางการค้าและการลงทุน

นอกจากนี้ มีงานศึกษาที่นำเสนอความสัมพันธ์ทางการค้าและการทูตของอินเดียกับไทย โดยนำเสนอผ่านการวิเคราะห์อำนาจอ่อน (Soft Power) ของอินเดีย กล่าวถึงความสัมพันธ์ทางการค้าที่มีมาอย่างยาวนานตั้งแต่สมัยสุโขทัย กระทั่งในรัชสมัยของรัชการที่ 5 ได้ดำเนินนโยบายเปิดประเทศต้อนรับการเข้ามาของต่างชาติเพื่อดำเนินธุรกิจในระดับระหว่างประเทศ เป็นจุดเริ่มต้นสำคัญที่ทำให้คนอินเดียอพยพเข้ามาตั้งรกรากประกอบอาชีพในไทยจำนวนมาก อินเดียดำเนินนโยบายมองตะวันออก ไทยตอบสนองด้วยการดำเนินนโยบายมองตะวันตก เพื่อผลประโยชน์ร่วมกันผ่านรูปแบบความร่วมมือหลากหลายรูปแบบครอบคลุมมิติต่างๆ ได้แก่ การค้าและการลงทุน วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี การป้องกันตนเอง เกษตรกรรม การท่องเที่ยว ศาสนา วัฒนธรรมและการศึกษา ผ่านการแลกเปลี่ยนการเยือนของเจ้าหน้าที่ระดับสูงของทั้งสองฝ่าย รวมทั้งการลงนามในข้อตกลงต่างๆ นอกจากนี้ อินเดียและไทยยังมีความสัมพันธ์ในลักษณะพหุภาคีผ่านอาเซียน (ASEAN) การประชุมเอเชียตะวันออก (The East Asia Summit) ความริเริ่มแห่งอ่าวเบงกอลสำหรับความร่วมมือหลากหลายสาขาทางวิชาการและเศรษฐกิจ (BIMSTEC) กรอบความร่วมมือเอเชีย (ACD) ความร่วมมือลุ่มแม่น้ำโขง-คงคา (MGC) นอกจากนี้ยังมีการวิเคราะห์การใช้อำนาจอ่อนผ่านมิติอื่นๆ เช่น การท่องเที่ยว การจัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อเพิ่มความสัมพันธ์ภายใต้กรอบความร่วมมือกับอาเซียน (โศภนา ศรีจำปา, 2558)

แนวคิดและทฤษฎีที่ใช้ในการศึกษา

แนวคิดและทฤษฎีที่ใช้ในการศึกษานโยบายปฏิบัติการตะวันออก (Act East Policy) ของอินเดียกับความสัมพันธ์เชิงนโยบายทางเศรษฐกิจของประเทศไทยนี้ ผู้วิจัยได้ใช้แนวคิดเรื่อง“ผลประโยชน์แห่งชาติ” (National Interest) และทฤษฎีการตัดสินใจ (Decision Making Theory) และการเมืองเกี่ยวพัน "(Linkage Politics) การใช้ทฤษฎีทั้งสามเพื่อให้การอธิบายและวิเคราะห์ครอบคลุมถึงความสัมพันธ์เชิงนโยบายทางเศรษฐกิจของประเทศไทยกับนโยบายปฏิบัติการตะวันออกของอินเดีย ประกอบกับการอธิบายถึงพฤติกรรมของตัวแสดง (Actor) ซึ่งประกอบด้วย

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ลักษณะภายในของการตัดสินใจ (Internal setting of Decision-making) ลักษณะภายนอกของการตัดสินใจ (External setting of Decision-making) โครงสร้างของสังคมและพฤติกรรมการตัดสินใจ (Social Structure and Behavior) จากกระบวนการการตัดสินใจและผู้ตัดสินใจ (Decision-Making Process Decision-Makers) การดำเนินการหรือการปฏิบัติการ (action) และพฤติกรรมของรัฐและผู้นำในการตอบสนองต่อสภาพแวดล้อมระหว่างประเทศ

ขณะที่แนวความคิดการเมืองเกี่ยวพัน "(Linkage Politics) นอกจากนี้เพื่อให้เข้าใจถูกนำมาใช้ในการอธิบายความสัมพันธ์เชิงนโยบายระหว่างอินเดีย-ไทย ตามแนวความคิดของเจมส์ เอ็น รอสเนา (Jame N. Rosenau) ที่ได้เสนอแนวความคิด "ความเชื่อมโยงระหว่างการเมืองภายในกับการเมืองภายนอก" หรือ "ความเชื่อมโยงของการเมืองต่างระบบ" (Linkage Policy) เพื่อให้สามารถเข้าใจให้ครอบคลุมทุกมิติในปฏิสัมพันธ์ดังกล่าว

วิธีการวิจัย

การศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยศึกษาค้นคว้าข้อมูลและการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบ Documentary Research โดยค้นคว้าข้อมูลจากตำรา บทความที่เกี่ยวข้อง ประกอบกับข้อมูลสารสนเทศอื่นๆ เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกในการวิเคราะห์ โดยนำเสนอวิจัยในลักษณะ "พรรณนาเชิงวิเคราะห์" (Analytical Description) โดยใช้ข้อมูล 2 ประเภท ประกอบการวิเคราะห์ คือ ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Sources) ได้แก่ คำกล่าวสุนทรพจน์ คำสัมภาษณ์ ถ้อยแถลงของผู้นำหรือบุคคลสำคัญต่างๆ เอกสารราชการ เป็นต้น และข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Sources) เช่น บทความ วารสาร หนังสือพิมพ์ บทวิเคราะห์ต่างๆ เป็นต้น พร้อมทั้งตีความสร้างข้อสรุปแบบอุปนัย (inductive)

ผลการศึกษา

ผลการศึกษาพบว่าปฏิสัมพันธ์เชิงนโยบายระหว่างนโยบายปฏิบัติการตะวันออกของอินเดียกับนโยบายทางเศรษฐกิจของไทยในสมัยรัฐบาลพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นั้น เกิดขึ้นภายหลังการเดินทางการเดินทางไปยังเนปาล เพื่อเข้าร่วมประชุมผู้นำความริเริ่มแห่งอ่าวเบงกอล

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

สำหรับความร่วมมือหลากหลายสาขาทางวิชาการและเศรษฐกิจ ครั้งที่ 4 เมื่อวันที่ 30-31 สิงหาคม 2561 ไทยมีการตอบกลับนโยบายปฏิบัติการตะวันออกในรูปแบบนโยบายทางเศรษฐกิจ โดยกำหนดการพัฒนาพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้อย่างยั่งยืน (Sustainable Southern Economic Corridors : SEC) ที่กำหนดกรอบการพัฒนาประตูการค้าฝั่งตะวันตก (Western Gateway) เพื่อสร้างความเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจกับกลุ่มประเทศ BIMSTEC ทั้งด้านการผลิต การค้า การลงทุน ตลอดจนความเชื่อมโยงของห่วงโซ่อุปทานระหว่างกัน โดยการกำหนดนโยบายดังกล่าวมีตัวแสดงที่อยู่ในกระบวนการคิดนโยบาย คือ รองนายกรัฐมนตรี (นายสมคิด จาตุศรีพิทักษ์) สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ขณะที่นายกรัฐมนตรีและคณะรัฐมนตรี เป็นตัวแสดงที่ตัดสินใจผ่านการประชุมคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 21 สิงหาคม พ.ศ.2561

อภิปรายผลและข้อเสนอแนะการวิจัย

การวิจัยนี้ศึกษาปฏิสัมพันธ์ของนโยบายปฏิบัติการตะวันออกกับนโยบายทางเศรษฐกิจของไทย ซึ่งภายใต้กรอบนโยบายการพัฒนาพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้อย่างยั่งยืน (Sustainable Southern Economic Corridors : SEC) มีการกำหนดแผนงาน/โครงการเพื่อพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน เศรษฐกรรม อุตสาหกรรม การวิจัยและพัฒนา ซึ่งบางโครงการมีการวางแผนเชื่อมโยงกับเอเชียใต้ วัชต์เจเน อาที โครงการพัฒนาศักยภาพโครงสร้างพื้นฐานและส่งเสริมการตลาดของท่าเรือระนอง รองรับกลุ่ม BIMSTEC ซึ่งโครงการอยู่ในระยะเริ่มต้นดังนั้นอาจยังไม่สามารถพิสูจน์การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจของไทยภายหลังการกำหนดนโยบายทางเศรษฐกิจของไทยให้สัมพันธ์กับนโยบายปฏิบัติการตะวันออก ดังนั้นการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับปฏิสัมพันธ์ดังกล่าวในอนาคตควรศึกษาการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นทั้งในทางนโยบาย

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

รายการอ้างอิง

- โศภนา ศรีจำปา. (2559). จาก “นโยบายมองตะวันออก” สู่ “นโยบายปฏิบัติการตะวันออก” กับภาคตะวันออกเฉียงเหนือของอินเดีย: ประตูสู่อาเซียน (From “Look East Policy” to “Act East Policy” and Northeast of India: Gateway to ASEAN) วารสารภาษาและวัฒนธรรมปีที่ 35 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม 2559), หน้า 117-140.
- อภิรัฐ คำวัง. (2558). “นโยบายปฏิบัติการตะวันออก” ของอินเดีย กับ “ทางหลวงไตรภาคี” เชื่อมต่ออาเซียนและไทย The “Act East Policy” of India and “Trilateral Highway” of ASEAN and Thailand Connectivity. วารสารสังคมศาสตร์, 11 (2), หน้า 137-166.
- Banomyong, R., P. Varadejsatitwong, and N. Phanjan (2011), ‘ASEAN-India Connectivity: A Thailand Perspective’ in Kimura, F. and S. Umezaki (eds.), ASEAN-India Connectivity: The Comprehensive Asia Development Plan, Phase II, ERIA Research Project Report 2010-7, Jakarta: ERIA, pp.205-242.
- Hans J. Morgenthau. (1949). The American Scholar, Vol. 18, No. 2 (SPRING 1949), pp. 207-212
- Jonathan Renshon, Stanley A. Renshon. (2008). The Theory and Practice of Foreign Policy Decision Making Political Psychology, Vol. 29, No. 4, p.509-536.
- Lavina Lee. (2015). India as a nation of consequence in Asia : the potential and limitations of India's 'Act East' policy *Journal of East Asian affairs*, Vol. 29, No. 2, (2015), p.67-104.
- Nath, Hiranya & Kumar, Siddharth. (2017). India’s Look/Act East Policy and the Northeast Region: A Critical Perspective. *Space and Culture, India*. 5. 7-20.
- Rahul Mishra. (2018) TWENTY-FIVE YEARS OF INDIA-ASEAN TIES: AN ASSESSMENT. *AEI Insights*, Vol 4, Issue 1, 2018, p.89-107.

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

Richard C. Snyder, H. W. Bruck, Burton Sapin. (eds.), *Foreign Policy Decision-Making: An Approach to the Study of International Politics* (New York: The Free Press, 1962), pp. 60-74.

Sanchita Basu Das. (2018). ASEAN-India Economic Relations: Low Base, Large Potential, Yusof Ishak Institute Analyse Current Events, issn2335-6677

Sen, Rahul & Asher, Mukul & S Rajan, Ramkishan. (2004). ASEAN-India Economic Relations: Current Status and Future Prospects. *Economic and Political Weekly*, 39(29).

Travis, M. (1952). *The Journal of Politics*, 14 (1), 147-149. Retrieved from <http://www.jstor.org/stable/2126393>

Wilkinson, D. (1970). *Linkage Politics: Essays on the Convergence of National and International Systems*. Edited by James N. Rosenau. (New York: The Free Press, 1969. Pp. 352.). *American Political Science Review*, 64 (2), 667-668.

สภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2562). รายงานการศึกษาความเหมาะสมในรายละเอียดของรูปแบบการพัฒนาในพื้นที่จังหวัดชุมพร-ระนอง และพื้นที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี-นครศรีธรรมราช การพัฒนาพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้อย่างยั่งยืน (Southern Economic Corridor: SEC). วันที่ค้นข้อมูล 28 กุมภาพันธ์ 2562 เข้าถึงได้จาก https://www.nesdb.go.th/article_attach/article_file_20190211140922.pdf

สำนักอาเซียน กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ. (2550). แนวพื้นที่เศรษฐกิจ (Economic Corridor) และเส้นทางเศรษฐกิจที่สำคัญในอนุภูมิภาคสุมาตรา-น้ำโขง (GMS). วันที่ค้นข้อมูล 1 มีนาคม 2562 เข้าถึงได้จาก http://www.thaifita.com/thaifita/portals/0/GMS_Corridor.pdf

Association of Southeast Asian nations. *External Trade Statistics*. Retrieved from https://asean.org/?static_post=external-trade-statistics-3

Ashok Brahma. (2018). *India's Act East Policy: the North-East States of India with 3 C's Formula*. Retrieved from http://www.ijirset.com/upload/2018/september/18_4_India.pdf

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

- Bhagirathi Panda. (2017). Act East Policy, India's North-East and Thailand: Issues in Economic Integreation. Retrieved from https://www.researchgate.net/publication/324330796_Act_East_Policy_India's_North-East_and_Thailand_Issues_in_Economic_Integration
- Danielle Rajendram. (2014). India's new Asia-Pacific strategy: Modi acts East. Retrieved from <https://www.lowyinstitute.org/sites/default/files/indias-new-asia-pacific-strategy-modi-acts-east.pdf>
- Dhrubaiyoti Bhattacharjee. (2016). India's Vision on Act East Policy. Retrieved from <https://icwa.in/pdfs/ssreports/2014/eventreportpapermanipur29jan2016.pdf>
- Gopika Shinghal. (2018). Mapping India's footprint in BIMSTEC. Retrieved from http://www.delhipolicygroup.org/uploads_dpg/publication_file/mapping-indias-footprint-in-bimstec-1115.pdf
- Namrata Goswami. (2015). Act East Policy: Northeast India as a Strategic Catalyst. Retrieved from http://www.claws.in/images/journals_doc/1548193442_NamrataGoswami.pdf
- Preety Bhogal. (2018). India-ASEAN Economic Relations: Examining Future Possibilities. Retrieved from https://www.orfonline.org/wpcontent/uploads/2018/01/ORF_Issue_Brief_221_India_ASEAN.pdf
- Ngamtinlun Touthang. India's 'Act East Policy', Northeast India and Manipur: Challenges and Opportunities. Retrieved from https://www.academia.edu/28049589/Indias_Act_East_Policy_Northeast_India_and_Manipur_Challenges_and_Opportunities

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้สู่ความเป็นเลิศ ของสถาบันรัชต์ภาคย์

A Study of Factors Affecting the Best Practice in Managing Learning Center in Rajapark Institute

ณพัฐธิกา ปิติเลิศศิริกุล (Napattthika Pitilerdsirikul)

สมเกียรติ ตุ่นแก้ว (Somkiat Tunkaew), ไพโรภ รัตนชวงศ์ (Pairop, Rattanachuwong),

พูนชัย ยาวีราช Phoonchai Yawirach

นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต, ที่ปรึกษาหลัก-ร่วม, มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

Ph.D.Student in Doctor of Philosophy Program in Educational Administration,

Chiang Rai Rajabhat University

Email: napattthika@hotmail.com

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์ คือ เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้สู่ความเป็นเลิศของสถาบันรัชต์ภาคย์ ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม กำหนดวิธีดำเนินการวิจัยเป็น 3 ขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้คือแบบสอบถามมีการตรวจสอบโดยผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน ความตรงเชิงเนื้อหา และนำไปทดลองใช้กับกลุ่มบุคคลที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน แล้วทำการวิเคราะห์หาค่าคุณภาพของเครื่องมือ โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค โดยใช้แบบสอบถามบุคลากรในสถาบันและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย จำนวน 165 คน

ผลการวิจัยพบว่าที่ได้ในบริบทและสถานการณ์การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้สู่ความเป็นเลิศของสถาบันฯ ยังเป็นข้อจำกัดโดยเฉพาะการจัดการความรู้จากแหล่งเรียนรู้ผนวกกับแหล่งเรียนรู้ที่ยังขาดความชัดเจนภายใต้ยุทธศาสตร์ที่เป็นอยู่ของสถาบันฯ ปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารจัดการ

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

แหล่งเรียนรู้สู่ความเป็นเลิศของสถาบันรัชต์ภาคย์ คือ ปัจจัยด้านบุคคลและปัจจัยด้านสถานที่/บริเวณ และมีปัจจัยเสริม คือ ปัจจัยด้านกฎหมายและระเบียบวิธีปฏิบัติจากภายนอก และการพัฒนาเครือข่ายจากภายนอก ส่วนปัจจัยด้านงบประมาณและการนิเทศ กำกับ ดูแล ไม่มีผลต่อการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ นอกจากนี้ยังพบว่า การจัดการแหล่งเรียนรู้อย่างขาดการจัดการความรู้จากเจ้าของความรู้ และ การออกแบบแหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสม

คำสำคัญ: แหล่งเรียนรู้, การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้, ปัจจัย, ความเป็นเลิศ

Abstract

The objective of this research is to study the factors affecting the Managing Learning Center in Rajapark Institute. Use methodology participatory action research Determine the method of conducting the research into 3 steps. The tool used is the questionnaire which is examined by 5 experts. Content validity and used to experiment with a group of people with similar characteristics to a sample of 30 people and then analyzed for the quality of the tool by using Cronbach's alpha coefficient. The sampling are 165 people by questionnaire.

The research found that Obtained in the context and situation of the Managing Learning Center in Rajapark Institute. Personal factor and Place factor are affected to Managing Learning Center. And in this research found that external legal and regulatory factor, and the network development factor are affected to Managing Learning Center too. In contrast, Budget Factor and Monitoring and Evolution Factor do not related to Managing Learning Center. Moreover, Managing Learning Center still lacks knowledge management from knowledge owners and learning resource design as well as creating learning courses.

Keywords: learning resources, Managing Learning Center, factors, best practice

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

บทนำ

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้กำหนดวิสัยทัศน์ประเทศไทยใน อีก 20 ปีข้างหน้าคือ ปี พ.ศ. 2570 ไว้ว่า “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” หรือเป็นคติพจน์ประจำชาติว่า “มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน” เพื่อสนองตอบต่อผลประโยชน์แห่งชาติ ซึ่งมีประเด็นที่เกี่ยวข้องกับสถาบันอุดมศึกษา 4 ประเด็นคือ 1) สังคมซึ่งสถานการณ์ที่ผ่านมาส่งผลต่อความเข้มแข็งของรากฐานสังคมไทย 2) เศรษฐกิจทุนนิยมและเมืองขยายตัว รายได้สูงขึ้น แต่การกระจายไม่เป็นธรรมเกิดความเหลื่อมล้ำระหว่างเมือง-ชนบท เกิดช่องว่างทางความรู้ ความเอื้ออาทรเกื้อกูลกันมีน้อยลง 3) โครงสร้างประชากรมีการเปลี่ยนแปลงจากเดิม สังคมไทยเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ เด็กและวัยแรงงานลดลง ผู้สูงอายุเพิ่มขึ้น และ 4) การสร้างคน คุณลักษณะของคนที่มีคุณภาพในศตวรรษที่ 21 ควรมีหรือเป็นคือ ใฝ่รู้ (Disciplined Mind) สังเคราะห์เป็น (Synthesizing Mind) สร้างสรรค์ (Creative Mind) รับผิดชอบต่อสังคม (Respectful Mind) และมีคุณธรรม (Ethical Mind) หรือกล่าวโดยสรุปว่า สร้างคนให้ “มีความรู้มีทักษะ และมีเหตุผล” (สรุปจาก ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (2560-2579))

นโยบายการศึกษาเร่งพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยการปฏิรูปคุณภาพการศึกษาของประเทศตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หลักการสำคัญยิ่งประการหนึ่งของการปฏิรูปคุณภาพการศึกษา คือ การกระจายอำนาจการบริหารจัดการศึกษาโดยเปิดโอกาสให้ชุมชนและภาคส่วนต่าง ๆ ตลอดจนภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โดยได้ปรากฏความพยายามในการขับเคลื่อนสู่การปฏิบัติอย่างชัดเจนในข้อเสนอทิศทางการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง พ.ศ. 2552-2561 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552) พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ในหมวด 4 มาตรา 25 กำหนดไว้ว่ารัฐต้องส่งเสริมการดำเนินงานและจัดตั้งแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิตทุกรูปแบบ ได้แก่ ห้องสมุดประชาชน พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ สวนสัตว์สวนสาธารณะ สวนพฤกษศาสตร์ อุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ศูนย์การศึกษาและนันทนาการ แหล่งข้อมูลและแหล่งการเรียนรู้อย่างพอเพียงและมีประสิทธิภาพ ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษา เรื่องยุทธศาสตร์การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้สู่ความเป็นเลิศของสถาบันราชภัฏ

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ภาคย์ เนื่องจากสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ที่มีความสำคัญการพัฒนาการศึกษา ยังขาดการวิจัยเกี่ยวกับการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ โดยงานวิจัยส่วนใหญ่จะเน้นในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สถาบันรัชต์ภาคย์เป็นสถาบันอุดมศึกษาเอกชนที่ได้กำหนดประเภทของสถาบันไว้อยู่ในกลุ่ม ข คือสถาบันที่เน้นระดับปริญญาตรี ตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง มาตรฐานสถาบันอุดมศึกษา มีคณะตาม โครงสร้างการบริหารประกอบไปด้วย คณะบริหารธุรกิจ คณะศิลปศาสตร์คณะรัฐประศาสนศาสตร์ คณะวิศวกรรมศาสตร์ ทำหน้าที่ในการจัดการเรียนการสอนระดับปริญญาตรี และบัณฑิตวิทยาลัยเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบในการจัดการเรียนการสอนระดับปริญญาโท จากสภาพปัจจุบัน พบว่า การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้สู่ความเป็นเลิศของสถาบันรัชต์ภาคย์ ยังขาดการจัดทำแผนพัฒนาแหล่งเรียนรู้อย่างเป็นระบบ ซึ่งจะส่งผลให้เพิ่มศักยภาพของสถาบัน ซึ่งผลการศึกษาดังกล่าวจะก่อให้เกิดประโยชน์ในการกำหนดแนวทางการพัฒนาและใช้ประโยชน์ของแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา เพื่อให้มีคุณภาพตามมาตรฐานที่สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษากำหนด รวมถึงสอดคล้องกับเป้าหมายในการจัดการเรียนรู้ให้นักศึกษาซึ่งเป็นบัณฑิตต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาทิศทางและปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้สู่ความเป็นเลิศของสถาบันรัชต์ภาคย์

บททวนวรรณกรรม

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวทางในการบริหารจัดการเรียนรู้ในโรงเรียน

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาในฐานะหน่วยงานที่รับผิดชอบ ด้านนโยบาย วางแผน และประเมินผลการจัดการศึกษาได้ประสานและ ส่งเสริมให้หน่วยงานต่าง ๆ ดำเนินการปฏิรูปการเรียนรู้อย่างกว้างขวาง รวมทั้งดำเนินการติดตามความก้าวหน้าในการจัดการแหล่งเรียนรู้ประเภทต่าง ๆ ตามมาตรา 25 โดยมีแนวทางการบริหารจัดการ 4 ด้าน ได้แก่ งบประมาณ บริเวณ/สถานที่ บุคลากรและการนิเทศกำกับติดตามผลการดำเนินงาน เพื่อจะได้ใช้เป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจ

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ในการกำหนดนโยบายและมาตรการในการส่งเสริมและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นต่อไป สุทธิพงษ์ บุญผดุง (2558) ได้กำหนดการบริหารจัดการเรียนรู้ในโรงเรียนไว้ 4 ด้าน

1) ด้านงบประมาณ หมายถึง แผนการดำเนินงานในการจัดสรรเงินงบประมาณที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้สู่ความเป็นเลิศของสถาบันระดับภาค

2) ด้านบริเวณ/ สถานที่ หมายถึง พื้นที่ที่อยู่ในบริเวณสถาบันที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้สู่ความเป็นเลิศของสถาบันระดับภาค

3) ด้านบุคลากร หมายถึง อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาในสถาบัน ที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้สู่ความเป็นเลิศของสถาบันระดับภาค

4) ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตาม หมายถึง กระบวนการพัฒนาอาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา เพื่อให้ปรับปรุงและพัฒนาการจัดการกระบวนการเรียนรู้ เพื่อให้การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้(สุทธิพงษ์ บุญผดุง, 2558, หน้า 37)

ทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารจัดการและการบริหารการศึกษา

ธุรกิจหรือองค์กรแสดงให้เห็นจากกลุ่มของบุคคลที่มาร่วมกันทำงานด้วยโครงสร้างและการประสาน

งานเป็นหลักการทำงานชัดเจนแน่ชัด โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามที่กำหนดเป้าหมายไว้ (Ricky W. Griffin, 1999, p.6) ซึ่งต้องใช้ทรัพยากรจากสภาพแวดล้อมทางธุรกิจ ประกอบด้วย คน (Man) เงิน (Money) วัสดุอุปกรณ์ (Material) เครื่องจักร (Machine) วิธีการ (Method) และการบริหาร (Management) หรือที่นิยมเรียกกันว่า 6M's

แนวคิดเกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้

การเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้เป็นกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและเป็นกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสมต่อการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการที่ต้องอาศัยครูหลายคนมาช่วยกัน ออกแบบการเรียนรู้และร่วมกันจัดกิจกรรม ซึ่งครูผู้สอนควรใช้เทคนิคที่หลากหลายเพื่อสอดแทรกในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทุกครั้งเพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์ตรงและได้ใช้ความสามารถหลายอย่างในการเรียนรู้ (ศิริกาญจน์ โกสุมภ์ และคารณี คำวังนัง, 2545, หน้า 25).

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

กระทรวงศึกษาธิการ (2545 : 43) ได้แบ่งประเภทของแหล่งการเรียนรู้ไว้ 2 ประเภท คือ

1. แหล่งการเรียนรู้ในโรงเรียน ได้แก่ ห้องสมุดโรงเรียน ห้องสมุดหมวดวิชา ห้องสมุดเคลื่อนที่ มุมหนังสือในห้องเรียน ห้องพิพิธภัณฑ์ ห้องมัลติมีเดีย ห้องคอมพิวเตอร์ ห้องอินเทอร์เน็ต ศูนย์วิชาการ ศูนย์โสตทัศนศึกษา ศูนย์สื่อการเรียนการสอน ศูนย์พัฒนากิจกรรมการเรียนการสอน สวนพฤกษศาสตร์ สวนวรรณคดี สวนสมุนไพร สวนสุขภาพ สวนหนังสือ สวนธรรมชาติ เป็นต้น
2. แหล่งการเรียนรู้ในท้องถิ่น เช่น ห้องสมุดประชาชน ห้องพิพิธภัณฑ์วิทยาศาสตร์ ศูนย์กีฬา วัด ครอบครัว ท้องถิ่น สถานประกอบการ องค์กรภาครัฐ ภาคเอกชน และภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นต้น

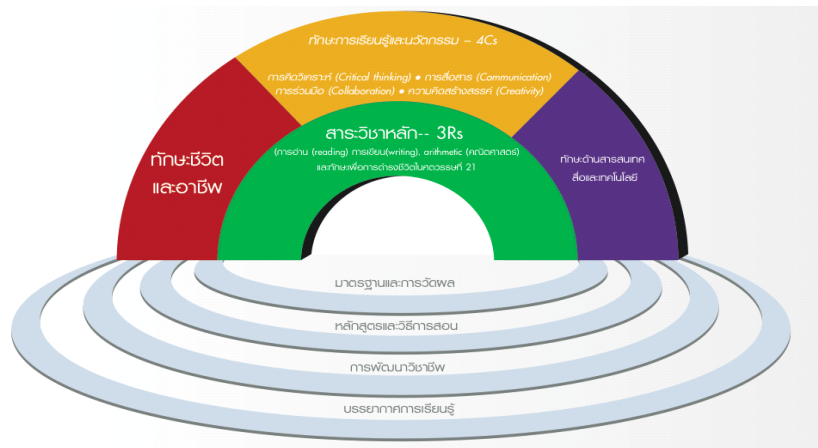
แนวคิดเกี่ยวกับความเป็นเลิศ

แผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560-2564) จากบริบทสถานการณ์ความเปลี่ยนแปลงของสังคมไทย ความเปลี่ยนแปลงของภูมิภาค อาเซียนและสังคมโลก อำนาจหน้าที่ของกระทรวงศึกษาธิการภายใต้กฎหมายสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ของประเทศ ความเชื่อมโยงระหว่างยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560 - 2579) แผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564) และแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2574 กับทิศทางการพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ทั้งในมิติด้านความมั่นคง มิติด้านเศรษฐกิจ มิติด้าน สังคม และมิติด้านการบริหารจัดการภาครัฐที่มีประสิทธิภาพ ที่สำคัญคือได้ประเมินสถานะของกระทรวง ศึกษาธิการโดยการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค (SWOT) ตามบริบทในข้างต้นแล้ว จึงสามารถ กำหนดเป็นสาระสำคัญของแผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560-2564) ซึ่งได้แก่ เป้าหมายหลักและตัวชี้วัด วิสัยทัศน์ พันธกิจ ยุทธศาสตร์ ผลผลิต/ผลลัพธ์ของยุทธศาสตร์ ประกอบด้วย ตัวชี้วัด ภายใต้ยุทธศาสตร์ และกลยุทธ์

แนวคิดในการจัดการเรียนรู้แห่งศตวรรษที่ 21 ที่แสดงผลลัพธ์ของนักเรียนและปัจจัยส่งเสริมสนับสนุนในการจัดการเรียนรู้เพื่อรองรับศตวรรษที่ 21

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3



ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดเพื่อการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (21st Century Learning Framework)
ที่มา <http://www.qlf.or.th/>

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

อัศวิน งอยผลา และไชยา ภาวะบุตร (2552) ได้ทำการวิจัยเรื่อง สภาพและปัญหาการใช้แหล่งเรียนรู้ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศกนคร เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า สภาพการใช้แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศกนคร เขต 1 โดยรวมและรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด ปัญหาการใช้แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนโดยภาพรวมและรายด้านพบว่า อยู่ในระดับน้อย สำหรับการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการใช้แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศกนคร เขต 1 มีความคิดเห็นที่ สภาพและปัญหาการใช้แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการใช้แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน ที่มีประเภทโรงเรียนต่างกัน มีความคิดเห็นสภาพและปัญหาการใช้แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

มงคล ประเสริฐสังข์ (2553) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การจัดสภาพแวดล้อมให้เป็นแหล่งเรียนรู้ยุคใหม่ของโรงเรียนวัดใหญ่ศรีสุพรรณ สำนักงานเขตธนบุรี สังกัดกรุงเทพมหานคร ใน 5 ด้านพบว่า การจัดสภาพแวดล้อมให้เป็นแหล่งเรียนรู้ยุคใหม่ของโรงเรียนวัดใหญ่ ศรีสุพรรณ สำนักงาน

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

เขตธนบุรี สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ย ดังนี้ ด้านกายภาพ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ด้านบุคลากร และด้านการบริหารจัดการมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

โรบินสัน (Robinson 1992 , p 746) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ความเชื่อมโยงระหว่างการศึกษาและการพัฒนาชุมชนที่ยั่งยืน ที่มลรัฐนิวฟอर्डแลนด์ ประเทศแคนาดา โดยใช้ประชาชนผู้ปกครอง นักเรียน ผู้นำชุมชน ผู้นำองค์กรส่วนท้องถิ่นเป็นตัวอย่าง ผลการวิจัยพบว่า ในการจัดการศึกษาควรเปิดโอกาสให้ท้องถิ่น ปรากฏท้องถิ่น ภูมิปัญญาท้องถิ่นผู้มีความรู้ในท้องถิ่น ที่อยู่ในชุมชนใกล้สถานศึกษาเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โดยการระดมความคิดและร่วมกันวางแผนในการจัดการศึกษา เพื่อที่จะได้แก้ไขปัญหาของชุมชนได้อย่างเหมาะสมถูกต้องและสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงของชุมชน

หลุยส์ (Louise 1998 , 4551) ได้ทำการศึกษาเรื่องความพึงพอใจของชุมชนในการเข้ามามีส่วนร่วมกับสถานศึกษา ในการประกอบกิจกรรมการเรียนการสอน ที่มลรัฐอินเดียนา โดยใช้ประชาชนที่อยู่ใกล้เคียงสถานศึกษาในชุมชน ผลการวิจัย พบว่า สิ่งที่ชุมชนมีส่วนช่วยเหลือในการให้การศึกษาแก่สถานศึกษาได้มากที่สุดคือ ภูมิปัญญาในชุมชน ปรากฏในชุมชน ขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรมในชุมชนและแหล่งเรียนรู้ในชุมชน ซึ่งจะตรงกับความต้องการของผู้เรียนส่วนใหญ่ที่อาศัยอยู่ในชุมชน อีกทั้งเป็นการอนุรักษ์ภูมิปัญญา วัฒนธรรม ประเพณีและแหล่งเรียนรู้ที่มีในชุมชนให้ยั่งยืนด้วย

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research: PAR) กำหนดวิธีดำเนินการวิจัยเป็น 3 ขั้นตอน

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพและวิเคราะห์ศักยภาพต่อการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ผู้รู้ความเป็นเลิศของสถาบันรัชต์ภาคย์ ในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยได้ศึกษา ต้นทุนเดิมโดยเฉพาะบทเรียนความรู้ของแต่ละหลักสูตร ผนวกกับรูปธรรมที่สามารถพัฒนาเป็นแหล่งเรียนรู้ได้ของแต่ละหลักสูตร พร้อมทั้งศักยภาพของสถาบันฯ และนำมาวิเคราะห์เพื่อยกระดับเป็นแหล่งเรียนรู้ แล้วทำการสังเคราะห์ให้ได้

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

สภาพและศักยภาพในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้สู่ความเป็นเลิศของสถาบันรัชต์ภาคย์ ด้วยการ
ใช้แบบบันทึกการวิเคราะห์และสังเคราะห์เอกสาร แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์รวบรวมข้อมูล
จากผู้บริหาร อาจารย์ประจำหลักสูตรและบุคลากรทางการศึกษา

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้สู่ความเป็นเลิศของ
สถาบันรัชต์ภาคย์ ในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการด้วยแบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ และ
กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม โดยจัดประชุมปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วมจาก
ผู้เกี่ยวข้องในสถาบันรัชต์ภาคย์ เพื่อทำการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอกที่ส่งผลต่อ
การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้สู่ความเป็นเลิศของสถาบันรัชต์ภาคย์

ขั้นตอนที่ 3 สรุปปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้สู่ความเป็นเลิศของ
สถาบันรัชต์ภาคย์ ในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการด้วยกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม
โดยจัดประชุมปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมจากผู้เกี่ยวข้องในสถาบันรัชต์ภาคย์ และผู้ทรงคุณวุฒิ
จากภายนอก

การศึกษาด้านเนื้อหาได้มีการทบทวน เอกสาร หลักการ แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่
เกี่ยวข้องต่อการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้สู่ความเป็นเลิศ มีการสอบถามผู้ให้ข้อมูลหลัก ประกอบ
ไปด้วย สอบถามผู้บริหาร จำนวน 9 คน อาจารย์ประจำหลักสูตร จำนวน 123 คน และบุคลากร
ทางการศึกษา จำนวน 23 คน สัมภาษณ์ ผู้บริหาร จำนวน 9 คน อาจารย์ประจำหลักสูตร จำนวน 10
คน บุคลากรทางการศึกษา จำนวน 5 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้แบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)
ได้แก่ สถานะของผู้ตอบแบบสอบถาม เพศ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับทิศทางขององค์กรที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้
สู่ความเป็นเลิศของสถาบันรัชต์ภาคย์

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยขององค์กรที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้
สู่ความเป็นเลิศของสถาบันรัชต์ภาคย์

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับทิศทางและปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้เพื่อนำไปสู่ความเป็นเลิศของสถาบันรัชต์ภาคย์ เป็นข้อคำถามปลายเปิดให้ผู้ตอบมีอิสระในการตอบตามความคิดเห็น

ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามที่พัฒนาขึ้นไปโดยนำเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ที่มีการตรวจสอบพิจารณาความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) นำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับกลุ่มบุคคลที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน แล้วทำการวิเคราะห์หาค่าคุณภาพของเครื่องมือ ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Method) (พิสนุ ฟองศรี, 2553) หากค่าที่ได้มีค่าสูงกว่า 0.75 จึงยอมรับได้ว่ามีความเชื่อมั่นปรับปรุง แก้ไขแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ เพื่อให้เกิดความเที่ยงตรงของเนื้อหาและภาษาให้มีความสมบูรณ์ เกิดความเข้าใจแก่ผู้ตอบแบบประเมิน และตรงกับเรื่องที่ต้องศึกษาก่อนนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูล และขั้นตอนการวิจัย วิธีการเครื่องมือแหล่งข้อมูล ผลที่ได้รับในการศึกษาได้ดำเนินการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม กำหนดวิธีดำเนินการวิจัยตามตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงขั้นตอนการวิจัยตามวัตถุประสงค์

วัตถุประสงค์ เพื่อปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้สู่ความเป็นเลิศของสถาบันรัชต์ภาคย์				
ขั้นตอนการวิจัย	วิธีการ	เครื่องมือ	แหล่งข้อมูล	ผลที่ได้รับ
ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้สู่ความเป็นเลิศของสถาบันรัชต์ภาคย์	ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้สู่ความเป็นเลิศของสถาบันรัชต์ภาคย์	แบบสอบถาม ผู้บริหารอาจารย์ ประจำหลักสูตร บุคลากรทาง การศึกษาผู้นำชุมชน ผู้แทนนักเรียนและผู้ ทรงคุณวุฒิภายนอก	-ผู้บริหารจำนวน 9 คน -อาจารย์จำนวน 123 คน -บุคลากร จำนวน 23 คน -ผู้ปกครอง จำนวน 2 คน -ผู้นำชุมชนจำนวน 2 คน -ผู้แทนนักเรียน จำนวน 2 คน -ผู้มีส่วนได้เสีย จำนวน 2 คน -ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก จำนวน 2 คน	ทราบปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้สู่ความเป็นเลิศของสถาบันรัชต์ภาคย์

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ผลการศึกษา

1. จุดเน้นในการบริหารงานของสถาบันระดับภาค

จุดเน้นสำคัญคือ เป็นทางเลือกให้กับประชาชนทั้งที่ทำงานแล้วและยังไม่ได้ทำงานโดยไม่
ละเลยผู้พิการและผู้ด้อยโอกาส ได้มีความเท่าเทียมกันในการเข้าเรียนในระดับอุดมศึกษา เพื่อ
เพิ่มเติมและพัฒนาศักยภาพในการทำงาน เป็นการสนับสนุนการศึกษาแบบองค์รวม นักศึกษามี
ศักยภาพเต็มที่และมีคุณภาพและมาตรฐานผลการเรียนรู้ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา
แห่งชาติ คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา มีจิตสำนึกที่ดีในการทำวิจัยและงานสร้างสรรค์ที่มี
คุณภาพ และ นักศึกษามีคุณธรรม จริยธรรม รักความเป็นไทย มีคุณลักษณะและทักษะที่เหมาะสม
และสอดคล้องกับอัตลักษณ์สถาบัน คือ มีจิตสำนึกด้านคุณธรรม จริยธรรม

มีวิสัยทัศน์ “ปลูกฝังคุณธรรม รากฐานของความสำเร็จที่แท้จริง พัฒนาศักยภาพ จิต กาย
พฤติกรรมและสันติสุข ”

พันธกิจ

1. ผลิตบัณฑิตทุกระดับทุกหลักสูตรให้มีคุณภาพตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิ
ระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ มีศักยภาพในการแข่งขัน
2. ส่งเสริมสนับสนุนและพัฒนาคณาจารย์บุคลากรทางการศึกษาให้มีจิตสำนึกที่ดีมี
คุณธรรม มีความรับผิดชอบ มีสมรรถนะในการทำวิจัยและงานสร้างสรรค์ที่มีประโยชน์ต่อสังคม
และประเทศ บนพื้นฐานของคุณธรรมและความถูกต้อง
3. จัดให้มีการบริการวิชาการแก่สังคมในรูปแบบที่หลากหลายเพื่อสร้างประโยชน์ให้แก่
ชุมชนและสังคมอย่างต่อเนื่อง
4. ส่งเสริมสนับสนุนอนุรักษ์สืบสานศิลปวัฒนธรรม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
เพื่อให้ผู้เรียนและบุคลากรของสถาบันมีความรู้ความตระหนักถึงคุณค่า สามารถจรโลงความดีงาม
ในการดำรงชีวิตและประกอบอาชีพได้อย่างมีความสุขบนพื้นฐานของคุณธรรมและความถูกต้อง
5. ให้การศึกษาและความรู้แบบองค์รวม (Holistic Approach to Education) รวมทั้งพัฒนา
ศักยภาพนักศึกษาและบุคลากรอย่างเต็มที่

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ซึ่งวิสัยทัศน์และพันธกิจของสถาบันรัชต์ภาคย์มุ่งเน้นที่จะให้สถาบันเป็นแหล่งเรียนรู้เพื่อพัฒนาศักยภาพให้แก่นักศึกษาและอาจารย์ส่งผลต่อการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ที่มีความจำระยะยาวของทุกคน ทำให้สนใจ ใฝ่รู้ รักการเรียนรู้ แสวงหาความรู้ และสามารถนำความรู้ท้องถิ่นไปปรับประยุกต์สู่สากล

2. ปัจจัยที่ส่งต่อการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้สู่ความเป็นเลิศของสถาบันรัชต์ภาคย์

ปัจจัยที่ส่งต่อการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้สู่ความเป็นเลิศของสถาบันรัชต์ภาคย์ พบว่า ปัจจัยในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้สู่ความเป็นเลิศของสถาบันรัชต์ภาคย์จากการทบทวนวรรณกรรม การสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ต่างมีความเห็นไปในทิศทางเดียวกันว่า การจัดการจะต้องคำนึงถึงบริบทและสถานการณ์ของการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้สู่ความเป็นเลิศของสถาบันรัชต์ภาคย์ในปัจจุบันที่มี วิสัยทัศน์ของสถาบันคือ “ปลูกฝังคุณธรรม รากฐานของความสำเร็จที่แท้จริง พัฒนาศักยภาพ จิต กายพหุติกรรม และสันติสุข”

ในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้สู่ความเป็นเลิศของสถาบันรัชต์ภาคย์ ประกอบด้วย 4 ด้าน คือ 1) ด้านงบประมาณ 2) ด้านบริเวณ/สถานที่ 3) ด้านบุคลากร 4) ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตาม

จากการศึกษาพบว่าปัจจัยที่สำคัญประกอบด้วย 2 ปัจจัยหลัก คือ (1) ปัจจัยด้านบุคคล คือ การพัฒนา คนในสถาบันรัชต์ภาคย์ให้มีความสามารถเป็นนักจัดการความรู้ ทำหน้าที่จัดการเรียนรู้อบรมฐานจิตสำนึก อาศัยความรู้ภายในบุคคลเชื่อมโยงกับการเปลี่ยนแปลงภายนอก (2) ปัจจัยด้านบริเวณ/สถานที่ คือ ปัจจัยในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ภายในสถาบันรัชต์ภาคย์ บนฐานทรัพยากรฯ และ พื้นที่การเรียนรู้ทางวัตถุ และได้จำแนกประเภทแหล่งการเรียนรู้ไว้ 6 ด้าน ดังต่อไปนี้ 1. แหล่งเรียนรู้ด้านวิชาการ ได้แก่ ห้องสมุด ห้องศูนย์การเรียนรู้ และมุมความรู้ต่าง ๆ 2. แหล่งเรียนรู้ด้านส่งเสริมวิชาการ ได้แก่ ห้องดนตรีและนาฏศิลป์ ห้องศิลปะ และห้องพยาบาล 3. แหล่งเรียนรู้ด้านทักษะกระบวนการ ได้แก่ ห้องปฏิบัติการวิทยาศาสตร์ห้องปฏิบัติการทางภาษา และห้องคอมพิวเตอร์ 4. แหล่งเรียนรู้ด้านนันทนาการ เช่น สนามกีฬา สนามเด็กเล่น และลานกิจกรรมต่าง ๆ 5. แหล่งเรียนรู้ด้านธรรมชาติ ได้แก่ เรือนเพาะชา แปลงเกษตร สวนสมุนไพร และสวนหย่อม 6. แหล่งเรียนรู้ด้านกิจกรรม ได้แก่ กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน กิจกรรมวันสำคัญต่าง ๆ และกิจกรรมในท้องถิ่น (องอาจ แสสนมาโนช (2550 : 10))ซึ่งทางสถาบันมีความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาให้ครบทุก

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ด้าน แต่แหล่งเรียนรู้บางด้านไม่สามารถนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนและเสริมสร้าง
นักศึกษาได้ เนื่องจากไม่มีหลักสูตรที่เกี่ยวข้องและเงื่อนไขของสถานที่ตั้งที่อยู่ในกรุงเทพมหานคร
แต่จุดเน้นที่พบในปัจจุบันคือการเอาแหล่งเรียนรู้โดยรวม โดยเฉพาะแหล่งเรียนรู้ประเภทกิจกรรม
พัฒนาผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ของสถาบันนำมาเป็นฐานในการออกแบบในมิติทางจิต
วิญญาณ และจัดกระบวนการเรียนรู้บนฐานคิดภายในสำนักของการเรียนรู้

สำหรับปัจจัยด้านงบประมาณและด้านการนิเทศ กำกับติดตาม ไม่มีนัยสำคัญต่อการบริหาร
จัดการแหล่งเรียนรู้สู่ความเป็นเลิศของสถาบันรัชต์ภาคย์

แต่จากคำถามปลายเปิด พบว่ามีปัจจัยอื่นที่มีผลต่อการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้สู่ความ
เป็นเลิศของสถาบันรัชต์ภาคย์ คือ (1) ปัจจัยด้านระเบียบวิธีปฏิบัติ ซึ่งทางสถาบันจำเป็นต้องมี
การเรียนรู้จากภายนอก เพื่อนำมาใช้เป็นแนวปฏิบัติที่ดีภายในสถาบัน (2) ปัจจัยด้านการพัฒนา
เครือข่ายการเรียนรู้ เป็นการรวมเอาแหล่งเรียนรู้ประเภทเทคนิค และสื่อที่ประกอบด้วยสื่อสิ่งพิมพ์
และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เข้าด้วยกันแล้ววางระบบการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ โดยรวมกลุ่มคนที่
รวมตัวและมีจิตสำนึกร่วม ที่สามารถสร้างการเรียนรู้อย่างมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้การ
บริหารจัดการความรู้ พัฒนาระบบฐานข้อมูล เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานการบริหารจัดการแหล่ง
เรียนรู้รวมถึงการมีทักษะในการออกแบบกระบวนการหรือกิจกรรมที่เป็นผลต่อการจัดการความรู้
ของสถาบันรัชต์ภาคย์

ซึ่งปัจจัยได้จากผลการวิจัยจะนำไปเป็นแนวทางในการนำแผนพัฒนาการศึกษาสถาบัน
รัชต์ภาคย์ระยะ 5 ปีพ.ศ. 2560-2564 ไปสู่การปฏิบัติสถาบันฯ ได้จัดให้มีการจัดทำแผนปฏิบัติการ
(Action Plan) ในแต่ละปีการศึกษา โดยมีการแต่งตั้งคณะทำงานจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี
ประกอบด้วยงานโครงการ/งบประมาณ และผู้รับผิดชอบที่ชัดเจน ที่จะขับเคลื่อนแผนฯ ได้บรรลุผล
สำเร็จตามวิสัยทัศน์ วัตถุประสงค์และเป้าหมายทุกประการพร้อมทั้งจัดให้มีการติดตามประเมินผล
และรายงานเพื่อทบทวนและปรับปรุงแผนและสรุปผลการดำเนินงานตามแผนฯ เมื่อสิ้นสุดปี
การศึกษา 2564 เพื่อนำข้อมูลประกอบการพิจารณาจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาสถาบันรัชต์ภาคย์
ระยะ 5 ปีพ.ศ.2565-2569 ต่อไป

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

อภิปรายผล

จากสรุปผลการเรียนรู้ จะเห็นว่าปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้สู่ความเป็นเลิศของสถาบันรัชต์ภาคย์ ในผลการวิจัยทิศทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้สู่ความเป็นเลิศของสถาบันรัชต์ภาคย์จากการทบทวนวรรณกรรม การสอบถามจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ต่างมีความเห็นไปในทิศทางเดียวกันว่า การจัดการจะต้องคำนึงถึงบริบทและสถานการณ์ของการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้สู่ความเป็นเลิศของสถาบันรัชต์ภาคย์ในปัจจุบันที่มี วิสัยทัศน์ของสถาบันคือ “ปลูกฝังคุณธรรม รากฐานของความสำเร็จที่แท้จริง พัฒนาศักยภาพ จิต กายพฤติกรรม และสันติสุข”

ปัจจัยสำคัญคือปัจจัยด้านบุคลากร และปัจจัยด้านบริเวณ/สถานที่ และมีปัจจัยด้านกฎหมายและระเบียบวิธีปฏิบัติจากภายนอก รวมถึงการพัฒนาเครือข่ายการเรียนรู้ ซึ่งจะเสริมให้สถาบันสามารถบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้สู่ความเป็นเลิศได้ สำหรับการจัดการแหล่งเรียนรู้ที่ยังขาดการจัดการความรู้จากเจ้าของความรู้ การรวบรวมความรู้จักคนในสถาบันและ การออกแบบแหล่งเรียนรู้พร้อมทั้งการจัดทำหลักสูตรการเรียนรู้ ในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของสถาบันฯ สอดคล้องกับ ชูติมา เพชรรัตน์ และ สุริยะ เกียมประชาชนรากร (2558) ด้านปัจจัย (Input) 1) มหาวิทยาลัยกำหนดนโยบายให้ใช้ KM เป็นวิธีหนึ่งในการพัฒนาคุณภาพงาน มีการจัดตั้งคณะทำงานประสานงานด้านการจัดการความรู้ระดับมหาวิทยาลัย และหน่วยงานมีการส่งเสริมวัฒนธรรมการพูดคุย 2) หน่วยงานสร้างหรือทำความเข้าใจ กระบวนการ KM 3) จัดให้มีองค์ความรู้ของแต่ละหน่วยงาน เพื่อนำมาใช้ในองค์กร แหล่งเรียนรู้ สร้างกิจกรรมนักศึกษาให้เป็นรูปแบบที่ชัดเจน 4) การรวมกลุ่มความรู้ในศาสตร์อื่น ๆ นอกจากอัตลักษณ์ของมหาวิทยาลัย 5) การจัดหมวดหมู่ความรู้ด้านต่าง ๆ มีหลายช่องทางที่สามารถเข้าถึงได้ง่าย

การกำหนดแนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ ต้องมีการพัฒนากลไกหรือหน่วยจัดการที่เป็นอิสระ กล่าวคือ ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ถึงจะสอดคล้องกับการพัฒนาทักษะใน 21 ขณะเดียวกันในการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้มีนัยสำคัญคือสถาบันฯ จะทำหน้าที่เป็นหน่วยจัดการความรู้ที่เป็นอิสระ หรือในกระบวนการวิจัยได้เสนอให้มีการจัดตั้งหรือก่อรูปเป็นหน่วยจัดการที่แยกออกจากสถาบันฯ แต่ทำหน้าที่หนุนเสริมสถาบันฯ ซึ่งสอดคล้องกับ องค์กรการเรียนรู้ (Learning Organization) เป็นแนวคิดในการพัฒนาองค์กร โดยเน้นการพัฒนาการเรียนรู้ สภาวะ

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ของการเป็นผู้นำในองค์กร (Leadership) ให้แก่บุคลากรในองค์กรและการเรียนรู้ร่วมกันของคนใน
องค์กร (Team Learning) เพื่อให้เกิดการถ่ายทอด แลกเปลี่ยนองค์ความรู้ ประสบการณ์ และทักษะ
ร่วมกัน และพัฒนาองค์กรอย่างต่อเนื่อง ทันท่วงทีต่อการเปลี่ยนแปลงและการแข่งขันภายใต้
บริบทของสถาบันฯ ซึ่งจะส่งผลต่อการยกระดับองค์กรที่ทำหน้าที่ สร้างการเรียนรู้ขณะเดียวกัน
ภายใต้ปัจจัยที่เกิดขึ้น เมื่อเทียบเคียงกับการจัดการความรู้มีนัยสำคัญของการพัฒนาและการบริหาร
จัดการแหล่งเรียนรู้ ตามกรอบการบริหารจัดการงบประมาณของสถาบันฯ ทั้งนี้ต้องมีการวิเคราะห์
สภาพขององค์กรความต้องการของบุคลากรที่เกี่ยวข้องภายในสถาบันฯ และผลกระทบจาก
ภายนอกสถาบันฯ แต่จุดเน้นสำคัญคือผู้ที่มาเรียนรู้คือตัวนักศึกษา ทั้งนี้ปัจจัยรองคือการวิเคราะห์
สภาพทางเศรษฐกิจ การเมือง และสังคมภายในสถาบันฯ ฉะนั้นการพัฒนารัฐศาสตร์จึงเป็นการ
กำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายซึ่งมาจากที่ตั้งไว้ โดยเป้าหมายมาจากผลผลิต (Output)
วัตถุประสงค์มาจากผลลัพธ์ (Outcome) ส่วนเป้าหมายเป้าประสงค์ (Goal) นั้นจะมาจากผลลัพธ์ขั้น
ปลาย (Ultimate outcome) ที่ได้วางเอาไว้ การนำไปสู่การปฏิบัติ โดยการนำเอาดัชนีชี้วัดมา
ตรวจสอบว่า ได้มีการดำเนินการไปตามแผนหรือไม่ อย่างต่อเนื่องเป็นไปตามห้วงระยะเวลา
ความถี่ที่กำหนด สอบทาน ตรวจสอบ เป็นการประเมินผล โดยการนำเอาผลการตรวจสอบและ
ประเมิน ตามห้วงระยะเวลาต่าง ๆ มาสรุป

ข้อเสนอแนะต่อการวิจัย

การพัฒนากลไกของหน่วยจัดการแหล่งเรียนรู้ การพัฒนาผู้รู้ และการสร้างเครือข่ายการ
เรียนรู้ การวิจัยครั้งต่อไปควรมี

1. ศึกษาและพัฒนากระบวนการการออกแบบกลไกการบริหารแหล่งเรียนรู้ของ
สถาบันการศึกษา ภายใต้หลักการบริหารขององค์กรวิทยาศาสตร์ใหม่
2. การพัฒนารูปแบบการจัดการองค์กรการเรียนรู้และการสร้างพื้นที่ทางสังคมภายใต้
สถานการณ์ใหม่ของสังคมใหม่

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

รายการอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). *ทศวรรษที่สองของการปฏิรูปการศึกษา*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทยจำกัด.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2542). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ในหมวด 4 มาตรา 25*. (ออนไลน์) สืบค้นเมื่อวันที่ 23 มีนาคม 2562 จาก <http://www.moe.go.th/main2/plan/p-r-b42-01.htm>
- ชุติมา เพชรรัตน์ และ สุริยะ เจียมประชาชนรากร. (2558). *การจัดการความรู้เพื่อขับเคลื่อนมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิตสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้, ได้รับการสนับสนุนทุนวิจัยจากมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต การประชุมวิชาการระดับชาติ SDU Res. J. 11 (1): Jan-Apr 2015*
- สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *แผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 – 2564)*. (ออนไลน์) สืบค้นเมื่อวันที่ 23 มีนาคม 2562 จาก <http://www.moe.go.th/moe/th/news/detail.php?NewsID=47194&Key=news20>
- แผนพัฒนาการศึกษาสถาบันรัชต์ภาคย์ระยะ 5 ปี พ.ศ. 2560-2564. (2561). *อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 24 แห่งพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2546. แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2550 สถาบันรัชต์ภาคย์จึงขอแต่งตั้งคณะกรรมการวิพากษ์หลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต (หลักสูตรใหม่ พ.ศ. 2561)*
- ทัศนีย์ วงศ์ยืน. (2547). *กระบวนการบริหารงานวิชาการในการจัดสถานศึกษา*. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมนิราช.
- ประสิทธิ์ แก้วบ่อ. (2550). *การดำเนินงานเพื่อพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนน้ำเกลือ-โนนสว่าง อ.เมือง จ. ขอนแก่น*. ปริญญาโทพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

พิศณุ พงศ์ศรี. (2553). *เทคนิควิธีการประเมินโครงการ (พิมพ์ครั้งที่ 7)*. กรุงเทพฯ: ด้านสุทธาการพิมพ์.

มงคล ประเสริฐสังข์. (2553). *การจัดสภาพแวดล้อมให้เป็นแหล่งเรียนรู้ยุคใหม่ของโรงเรียนวัดใหญ่ศรีสุพรรณ สำนักงานเขตธนบุรี สังกัดกรุงเทพมหานคร. มหาวิทยาลัยนเรศวร.*

รวิภัทร วงศ์สรรคกร และคณะ. (2555). *สภาพการใช้แหล่งเรียนรู้ในการจัดการเรียนการสอนของครูในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดเทศบาล ตำบล จังหวัดเชียงราย*. (ออนไลน์).

แหล่งที่มา: http://www.mfu.ac.th/school/liberalarts_new/pdf-journal/2555/2555_10.pdf.

ศิริกาญจน์ โกสุมภ์ & ดารณี คำว้าง. (2545). *แหล่งการเรียนรู้เพื่อการปฏิรูปการเรียนรู้และหลักสูตรสถานศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: เมธิทิปส์ ศูนย์นิทรรศการและการ

ประชุมไบเทค บางนา (2555). สืบค้นจาก : <http://www.computer.nrru.ac.th> [11 ตุลาคม 2557]

สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการกระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *แผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564)*. สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. กระทรวงศึกษาธิการ www.bps.sueksa.go.th

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *ยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560 - 2579) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564)*. (ออนไลน์) ค้นเมื่อวันที่ 23 มีนาคม 2562 จาก

<http://backoffice.onec.go.th/uploaded/Outstand/2017-EdPlan60-79.pdf>

อัศวิน งอยพาลา และไชยา ภาวะบุตร. (2552). *สภาพและปัญหาการใช้แหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนคร เขต 1*. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

Robison, Machal. (1992). *Link Distance Education to Sustainable Community Development*.

Cannada : Memorial University of Newfoundland.

Louis, K.S. (1998). *Effect of teacher quality of work life in secondary schools on commitment and sense of efficacy*. *School effectiveness and School Improvement*, 9(1), 1-27.

Richard Luecke and David J.Collis. (2550). *กลยุทธ์ : การสร้างและการนำไปปฏิบัติ* แปลโดย จักร ดิงศภัทย์. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: เอ็กซ์เปอร์เน็ท.

Ricky W. Griffin. (1999). *Management. 6 th ed. Boston: Houghton Griffin*.

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

**แนวทางการพัฒนาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ
พระราชบัญญัติวินัยการเงินการคลังของรัฐ พ.ศ. 2561
ของผู้ปฏิบัติงานงานคลังและพัสดุ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล
The Improve guideline of recognition and understanding
of the State Treasury Bill of Finance Act 2018
of Finance and Procurement Staff Faculty of Science Mahidol University**

ว่าที่ ร.ต.กฤษฎา สุวรรณนุรักษ์ (Acting Sub Lt.Kritsada Suwannanurak)

วีรวัดน์ เปล่งปลื้ม (Verawat Plengpluem)

นักวิชาการเงินและบัญชี, ประจํางานคลังและพัสดุ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

Finance and Accounting Analyst., Finance and Procurement Unit, Faculty of Science

Mahidol University

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ระดับความรู้ความเข้าใจต่อพระราชบัญญัติวินัยการเงินการคลังของรัฐ พ.ศ. 2561 และ 2) เสนอแนะแนวทางการพัฒนาความรู้และความเข้าใจต่อพระราชบัญญัติวินัยการเงินการคลังของรัฐ พ.ศ.2561 ของผู้ปฏิบัติงานงานคลังและพัสดุ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ประชากร คือ ผู้ปฏิบัติงานตำแหน่งประเภทสนับสนุนงานคลังและพัสดุ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล จำนวน 22 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามที่มีค่าความสอดคล้องเท่ากับ 1.00 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ผลการวิจัยพบว่า ระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพระราชบัญญัติวินัยการเงินการคลังของ
รัฐ พ.ศ. 2561 อยู่ในระดับมาก (ร้อยละ 95.45) แนวทางการพัฒนาความรู้ คือ 1) ควรประชาสัมพันธ์ และ
เผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับพระราชบัญญัติต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับงานคลังและพัสดุในเชิงรุกเพิ่มขึ้น เช่น มีการ
รวบรวมเผยแพร่ผ่านเว็บไซต์งานคลังและพัสดุ 2) ควรมีหน่วยงานเช่น ฝ่ายกฎหมาย หรือ นิติกร รวบรวม
ข้อมูลพระราชบัญญัติ หรือข้อบังคับต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของคณะวิทยาศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหิดล เพื่อให้บุคลากรมีฐานข้อมูลนำไปศึกษา และทำความเข้าใจก่อนนำไปปฏิบัติงานจริง
3) ควรสอบทานการปฏิบัติงานในทุกจุดที่มีการอนุมัติ หรือ ลงนาม โดยหัวหน้าหน่วย, หัวหน้างาน,
รองคณบดีฝ่ายคลังและพัสดุ เพื่อป้องกันปัญหาด้านการปฏิบัติงานที่อาจเกิดขึ้น

คำสำคัญ : แนวทางการพัฒนาความรู้, พระราชบัญญัติวินัยการเงินการคลังภาครัฐ พ.ศ. 2561

ABSTRACT

This research an objective is to study 1) the level of knowledge and understanding of The government finance and discipline statute 2018 and 2) to provide guidance on the development of knowledge and understanding of The government finance and discipline statute 2018 of the workers Finance and Procurement Division Faculty of Science Mahidol University Population is the workers Finance and Procurement Division Faculty of Science Mahidol University, 22 people The instrument used in the research was a questionnaire with a value corresponding to 1.00. The statistics used for data analysis were frequency, percentage, mean.

The results of the research were as follows: 1) The level of knowledge and understanding of The government finance and discipline statute 2018, at a high level (95.45 percent) Knowledge development approach is 1) should promote And disseminating information about various laws Related to proactive warehouses and warehouses 2) There should be an agency, such as the Legal Department or the Legal Office, collecting information on the Act. Or regulations Related to the operation of the Faculty of Science Mahidol University To provide personnel with a database to study And understand before actually working 3) should review the

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

operations at all points approved or signed by the head of the unit / supervisor / deputy dean for
finance and supplies To prevent potential operational problems

Keywords: Knowledge development guidelines , The government finance and
discipline statute

บทนำ

วินัยการคลังเป็นหลักการสำคัญที่นำไปสู่การกำกับดูแลและบริหารด้านการคลังที่ดี โดยวินัย
การคลังอาจอยู่ในรูปของกรอบหรือกฎเกณฑ์เชิงปริมาณ กล่าวคือมีการกำหนดตัวชี้วัดและ
เป้าหมายที่เป็นตัวเลขที่ชัดเจน เช่น การกำหนดเพดานของการกู้ยืม หรืออาจอยู่ในรูปของแนว
ทางการปฏิบัติ เช่น รัฐบาลสามารถก่อหนี้เพื่อการลงทุนเท่านั้น การขาดวินัยการคลังจะส่งผลกระทบต่อ
ระดับหนี้สาธารณะ ทำให้ความน่าเชื่อถือในการชำระหนี้ของรัฐบาล และการลงทุนในประเทศ
ลดลง รัฐบาลจึงจำเป็นต้องให้ความสำคัญในการกำหนดวินัยการคลังที่ครอบคลุมทั้ง
กิจกรรมในงบประมาณและกิจกรรมนอกงบประมาณ เพื่อเป็นกรอบในการดำเนินนโยบายการคลัง
และเป็นแนวทางในการบริหารงบประมาณให้เกิดความยั่งยืนและเสถียรภาพทางการคลัง
(การศึกษาวินัยทางการคลังของประเทศไทย (อดีตสู่ปัจจุบัน) และแนวทางในการเสริมสร้างวินัย
ทางการคลังตามหลักสากล) (วิมล ชาศะมีนา ; 2551)

พระราชบัญญัติวินัยการเงินการคลังภาครัฐ พ.ศ. 2561 ได้รับพระมหากรุณาธิคุณจาก
สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร มีพระราชโองการโปรดเกล้าโปรด
กระหม่อม ให้ประกาศว่า โดยที่เป็นการสมควรมีกฎหมายว่าด้วยวินัยการเงินการคลังของรัฐ จึงทรง
พระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้โดยคำแนะนำและยินยอมของ
สภานิติบัญญัติแห่งชาติทำหน้าที่รัฐสภา โดยมี พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี เป็น
ผู้รับสนองพระราชโองการ ประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นกฎหมายเมื่อวันที่ 19 เมษายน 2561
และมีผลในวันที่ 20 เมษายน 2561 โดยมีทั้งหมด 5 หมวด 1 บทเฉพาะกาล 87 มาตรา โดยใน 5
หมวด ประกอบด้วย หมวดบททั่วไป หมวดนโยบายการเงินการคลัง หมวดวินัยการเงินการคลัง

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

หมวดการบัญชี การรายงาน และการตรวจสอบ และหมวดการตรวจเงินแผ่นดิน โดยเหตุผลในการออกเพื่อบัญญัติเกี่ยวกับกรอบการดำเนินการทางการคลังและงบประมาณของรัฐ การกำหนดวินัยทางการคลัง ด้านรายได้และรายจ่ายทั้งเงินงบประมาณและเงินนอกงบประมาณ การบริหารทรัพย์สินของรัฐและเงินคลัง และการบริหารหนี้สาธารณะ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้ (ราชกิจจานุเบกษา : พระราชบัญญัติวินัยการเงินการคลังภาครัฐ พ.ศ. 2561)

คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล เป็นมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ ซึ่งเป็นหน่วยงานของรัฐที่อยู่ภายใต้พระราชบัญญัติวินัยการเงินการคลังภาครัฐ พ.ศ. 2561 มีการดำเนินการกิจกรรมด้านการศึกษาโดยใช้แหล่งเงินงบประมาณและเงินนอกงบประมาณในรูปแบบต่างๆ คือ การจัดการเรียนการสอนในระดับต่างๆ ตั้งแต่วิชาพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ การวิจัยที่ครอบคลุมตั้งแต่งานวิจัยพื้นฐานงานวิจัยประยุกต์เพื่อตอบโจทย์ภาคอุตสาหกรรมและการผลิต และการบริการวิชาการเพื่อเผยแพร่ความรู้ทางวิทยาศาสตร์และเป็นส่วนหนึ่งในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจและสังคม มีโครงสร้างองค์กรประกอบด้วย ภาควิชา จำนวน 14 ภาควิชา งานในสำนักงานคณะบดี จำนวน 13 งาน และศูนย์วิจัยเทคโนโลยี ยาง จำนวน 1 ศูนย์ โดยในช่วงเดือน พฤษภาคม 2561 คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ได้รับการเข้าตรวจสอบกิจกรรมการดำเนินงาน กิจกรรมด้านการเงินและบัญชี จากสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน (ระหว่างวันที่ 8 พฤษภาคม – 30 มิถุนายน 2561) ซึ่งเป็นการตรวจสอบหลังจากที่พระราชบัญญัติวินัยการเงินการคลังภาครัฐ พ.ศ.2561 มีผลบังคับใช้ จึงอาจทำให้ผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมการดำเนินงาน และกิจกรรมด้านการเงินและบัญชี ยังมีความเข้าใจไม่เพียงพอต่อพระราชบัญญัตินี้ และผู้ปฏิบัติงานอาจปฏิบัติงานไม่เป็นไปตามที่พระราชบัญญัตินี้กำหนดไว้ กรณีมีการเข้าตรวจสอบจากสำนักงานตรวจเงินแผ่นดินในครั้งถัดไป

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจและเห็นความสำคัญในการศึกษาแนวทางการพัฒนาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพระราชบัญญัติวินัยการเงินการคลังของรัฐ พ.ศ.2561 ของผู้ปฏิบัติงานคลังและพัสดุ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล เพื่อทราบข้อมูลสภาพปัจจุบัน และนำข้อมูลไปใช้พัฒนาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพระราชบัญญัติวินัยการเงินการคลังของรัฐ พ.ศ.2561 เพื่อให้การปฏิบัติงานเกิดประโยชน์สูงสุดต่อองค์กร

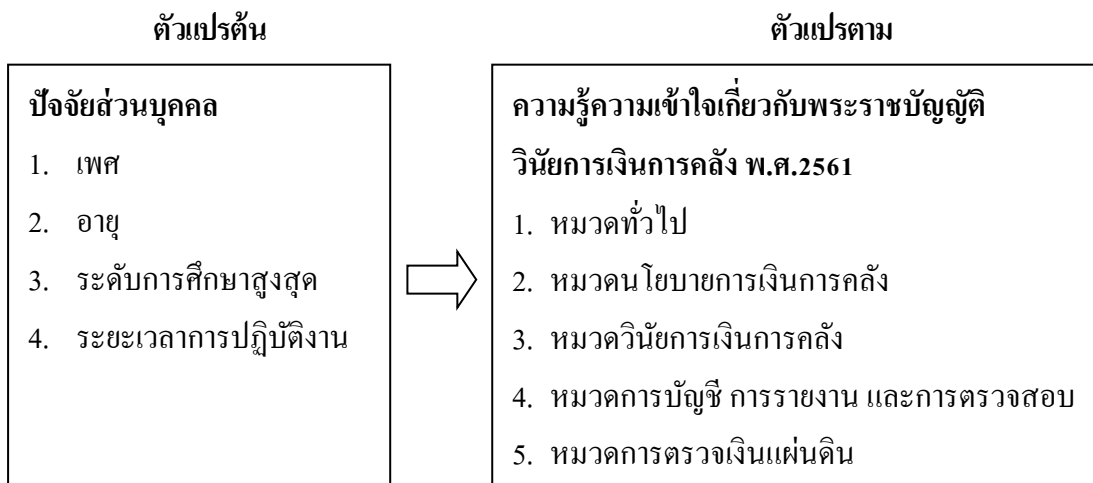
บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพระราชบัญญัติวินัยการเงินการคลังของรัฐ พ.ศ. 2561 ของผู้ปฏิบัติงาน งานคลังและพัสดุ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล
2. เพื่อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพระราชบัญญัติวินัยการเงินการคลังของรัฐ พ.ศ. 2561 ของผู้ปฏิบัติงาน งานคลังและพัสดุ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

กรอบแนวคิดในการวิจัย



แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการศึกษาแนวทางการพัฒนาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพระราชบัญญัติวินัยการเงินการคลังของรัฐ พ.ศ.2561 ของผู้ปฏิบัติงานงานคลังและพัสดุ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ทบทวนวรรณกรรม (แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง)

ความหมายของการรับรู้

เบอร์นสไตน์ (อ้างถึงเกรียงศักดิ์ เล็ขงวันพร ; 2546) การรับรู้ คือ ขบวนการที่เกิดขึ้นภายหลังจากที่สิ่งเร้ากระตุ้นการรู้สึก และถูกตีความเป็นสิ่งที่มีความหมายโดยใช้ความรู้ ประสบการณ์และความเข้าใจของบุคคล การรับรู้เป็นสิ่งที่ต้องเรียนรู้ ดังนั้น ถ้าขาดการเรียนรู้หรือประสบการณ์จะมีเพียงการรับสัมผัสเท่านั้น เช่น เด็กชาตินิดไม่เคยเรียนรู้หรือมีประสบการณ์เกี่ยวกับคอมพิวเตอร์มาก่อน เพื่อนชี้ให้ดูเขาได้แต่สัมผัสทางตาและทางหูเท่านั้น แต่ไม่เกิดการรับรู้ว่าสิ่งที่เห็นทางตาและได้ยินทางหูนั้นคืออะไร

กฤษดา ตันติผลาชีวะ (2543) การรับรู้เป็นการให้ความหมายสารสนเทศที่ผ่านประสาทสัมผัสเข้าไปสู่โครงสร้างความรู้ในสมอง เพื่อแปลความหมายของสิ่งสัมผัสเป็นภาพในความคิดของคนๆ นั้น และการรับรู้นี้มีผลทำให้คนแสดงออก ถึงสิ่งที่รับรู้ต่างกัน

ผู้วิจัยจึงสรุปความหมายของการรับรู้ได้ว่า กระบวนการนำข้อมูลที่ได้ความรู้สึกจากประสาทสัมผัส 5 อย่าง ได้แก่ รูป รส กลิ่น เสียง สัมผัส นำมาจำแนก วิเคราะห์ แยกแยะ เพื่อแปลสิ่งที่ได้ ออกเป็นสิ่งที่หนึ่งสิ่งใดที่มีความหมาย ซึ่งการรับรู้ นั้น ต้องอาศัยประสบการณ์เดิมช่วยในการแปลความหมายอย่างมีเหตุผล เพื่อนำไปใช้ในการเรียนรู้ที่แตกต่างกันออกไป

ทฤษฎีแห่งการรับรู้

รัชนี นพเกตุ (2540) กล่าวถึง ทฤษฎีการจับสัญญาณ และการรับรู้ ของมนุษย์ขึ้นอยู่กับตัวแปรที่สำคัญคือ 1) ความฉับไว (Sensitive) ของอวัยวะรับความรู้สึก 2) ความเข้ม (Intensity) ของพลังงานกระตุ้น

ผู้วิจัยจึงสรุปได้ว่า ทฤษฎีการรับรู้เป็นพื้นฐานการเรียนรู้ที่สำคัญของบุคคล เพราะการตอบสนองพฤติกรรมใดๆ จะขึ้นอยู่กับรับรู้จากสภาพแวดล้อมของตน ตามรูปแบบปัจจัยการรับรู้คือประสาทสัมผัสของคนทั้ง 5 รูปแบบ ได้แก่ รูป รส กลิ่น เสียง สัมผัส ประกอบกับปัจจัยสิ่งเร้า ได้แก่ ความรู้เดิม ความต้องการ และเจตคติ เป็นต้น ดังนั้นการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพจึงขึ้นอยู่กับปัจจัยการรับรู้และปัจจัยสิ่งเร้าที่มีประสิทธิภาพ

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ประสงค์ เอี้ยวเจริญ (2552) ได้ศึกษาเรื่องความรู้ความเข้าใจและการมีส่วนร่วมในการประหยัดพลังงานไฟฟ้าของนักศึกษาและบุคลากรสังกัดมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ผลการศึกษาพบว่า นักศึกษาและบุคลากรสังกัดมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร มีความรู้ความเข้าใจในการประหยัดพลังงานไฟฟ้าอยู่ในระดับมาก การมีส่วนร่วมในการประหยัดพลังงานไฟฟ้าอยู่ในระดับมาก ทั้งด้านการใช้งานอย่างถูกวิธีและประหยัดพลังงาน และด้านการดูแลรักษาและตรวจสอบอุปกรณ์ไฟฟ้า โดยมีข้อเสนอแนะ 3 ข้อคือ

1) ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย มหาวิทยาลัยควรให้ความสำคัญเกี่ยวกับการประหยัดพลังงานไฟฟ้า โดยกำหนดเป็นนโยบายและยุทธศาสตร์ที่สำคัญ โดยมีคณะกรรมการกำหนดแผน มาตรการ และกำกับติดตามประเมินผลต่อเนื่องทั้งระยะสั้นและระยะยาว มีการกำหนดกรอบการบริหารจัดการด้านเทคนิคเพื่อการประหยัดพลังงานไฟฟ้า และมีมาตรการในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของคนในองค์กร

2) ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ กำหนดให้มีการจัดทำแผนปฏิบัติการรายปี จัดให้มีการฝึกอบรมประชุมสัมมนาและศึกษาดูงานให้บุคลากร และให้มีการรณรงค์จัดกิจกรรมเพื่อการประหยัดพลังงานไฟฟ้าอย่างต่อเนื่อง และ

3) ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการ ควรศึกษาเชิงคุณภาพการประหยัดพลังงานไฟฟ้าในระดับคณะและหน่วยงาน และควรศึกษาการมีส่วนร่วมในการประหยัดพลังงานไฟฟ้า ทุก 3 ปี

ลำดวน เรือนโนวา (2540) ได้ศึกษาเรื่องความรู้ความเข้าใจและปัญหาในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ.2540 ของเจ้าหน้าที่ท้องถิ่นในเขตอำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย ผลการศึกษาพบว่า เจ้าหน้าที่ท้องถิ่นในเขตอำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย เกือบครึ่งหนึ่งมีความรู้ความเข้าใจอยู่ในระดับต่ำ โดยมีความรู้ความเข้าใจมากที่สุดเกี่ยวกับคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการมีหน้าที่ให้คำปรึกษาแก่หน่วยงานของรัฐ ในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสาร พ.ศ.2540 และมีความรู้ความเข้าใจน้อยที่สุดเกี่ยวกับในกรณีมีเจ้าหน้าที่ของรัฐมีคำสั่งไม่ให้เปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่มีผลกระทบต่อสถาบันพระมหากษัตริย์หรือความมั่นคงของชาติ คำสั่งดังกล่าวนี้ให้ถือเป็นที่สุด ผู้ร้องขอให้เปิดเผยจะอุทธรณ์มิได้

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

เกรียงศักดิ์ เลียงวินพร (2546) ได้ศึกษาเรื่องความรู้ความเข้าใจและทัศนคติของเจ้าของรถที่มีต่อการประกันภัยตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ประสบภัยจากรถ พ.ศ. 2535 เขตจังหวัดนครปฐม ผลการศึกษาพบว่า

1) เพศหญิงมีทัศนคติต่อการประกันภัยตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ประสบภัยจากรถมากกว่าเพศชาย โดยเพศหญิงจะมีความรู้สึก ความคิดเห็นของตนต่ออุบัติเหตุที่เกิดขึ้นบนท้องถนนที่ก่อให้เกิดความเสียหาย

2) ภาครัฐควรเร่งรณรงค์ประชาสัมพันธ์ให้เพศชายตระหนักถึงอุบัติเหตุที่จะเกิดเหมือนอย่างกรณีเมาไม่ขับ

3) กลุ่มเจ้าของรถที่มีความรู้ความเข้าใจระดับน้อยส่วนใหญ่มีอายุ 20 – 29 ปี ช่วงอายุดังกล่าวเป็นวัยนักศึกษาและวัยทำงาน เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาค่าเบี้ยประกันภัยให้ดีขึ้น ควรจัดให้มีหลักสูตรการเรียนการสอนในสถานอุดมศึกษา เพื่อให้นักศึกษาได้ทราบสิทธิประโยชน์ของตนเมื่อเป็นผู้ประสบภัยจากอุบัติเหตุทางรถยนต์ และ

4) เจ้าของรถที่มีระดับการศึกษาน้อย มีทัศนคติต่อการประกันภัยตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ประสบภัยจากรถอยู่ในระดับน้อย จากข้อคำถามงานวิจัยเจ้าของรถกลุ่มนี้ติดต่อกับบริษัทประกันภัยเกิดอุบัติเหตุแล้วได้รับการบริการไม่เป็นที่พึงพอใจ

วิธีการวิจัย

ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตด้านประชากร คือ ผู้ปฏิบัติงานตำแหน่งประเภทสนับสนุน งานคลังและพัสดุ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล จำนวน 22 คน (ข้อมูล ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2561)

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา เป็นการศึกษาแนวทางการพัฒนาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพระราชบัญญัติวินัยการเงินการคลังของรัฐ พ.ศ. 2561

3. ขอบเขตด้านระยะเวลา เก็บรวบรวมข้อมูลภายในระยะเวลา 3 เดือน (พฤศจิกายน 2561 – มกราคม 2562)

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

เครื่องมือในการวิจัย

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษาสูงสุด และ ระยะเวลาปฏิบัติงานที่คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล การรับรู้พระราชบัญญัติวินัยการเงินการคลังของรัฐ พ.ศ. 2561 โดยเป็นคำถามแบบตรวจสอบรายการ (Checklist)

ส่วนที่ 2 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพระราชบัญญัติวินัยการเงินการคลังของรัฐ พ.ศ.2561 จำนวนทั้งสิ้น 25 ข้อ มีลักษณะคำตอบเป็นแบบเลือกตอบ 1 ข้อ โดยหากตอบใช่ได้ 1 คะแนน ตอบไม่ใช่ได้ 0 คะแนน โดยเกณฑ์การแปลผลในการวิจัยครั้งนี้กำหนดเกณฑ์การแปลผลค่าเฉลี่ยดังนี้ (วิเชียร เกตุสิงห์, 2543)

$$\begin{aligned} \text{ช่วงกว้างของอันตรภาคชั้น} &= \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} \\ \text{ช่วงกว้างของอันตรภาคชั้น} &= \frac{25 - 0}{3} \\ \text{ช่วงกว้างของอันตรภาคชั้น} &= 8.33 \end{aligned}$$

- 18 - 25 คะแนน หมายถึง มีความรู้ระดับมาก
9 - 17 คะแนน หมายถึง มีความเข้าใจระดับปานกลาง
0 - 8 คะแนน หมายถึง มีความเข้าใจระดับน้อย

ส่วนที่ 3 ความคิดเห็นต่อแนวทางการส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับมาตรการวินัยการเงินการคลังของรัฐ ใช้คำถามปลายเปิด (Open-ended Question) เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้มีอิสระในการตอบคำถาม

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ทดสอบความเที่ยง (Validity) โดยนำแบบสอบถามที่ได้ไปปรึกษากับผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบหาความถูกต้องและความเที่ยงเชิงเนื้อหา และคำนวณหาค่าความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ ได้ค่าความสอดคล้องเท่ากับ 1.00 อยู่ในเกณฑ์มาตรฐานตั้งแต่ 0.67 ถึง 1.00 ซึ่งแสดงว่ามีความเที่ยงตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล ระเบียบสถิติที่ใช้ และวิธีการวิเคราะห์

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อนำมาศึกษาในครั้งนี้ โดยผู้วิจัยได้ทำการออกแบบสอบถามไปแจกจ่ายให้กับผู้ปฏิบัติงาน งานคลังและพัสดุตอบแบบสอบถาม และดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลคืนตามเวลาที่กำหนด โดยใช้ระยะเวลาในการเก็บข้อมูล 3 เดือน คือตั้งแต่เดือน พฤศจิกายน 2561 ถึง เดือน มกราคม 2562 แล้วนำแบบสอบถามที่ได้มาตรวจสอบข้อมูลความสมบูรณ์ ถูกต้องและนำข้อมูลที่ได้ออกไปวิเคราะห์ผลแล้วสรุปออกมาเป็นผลการวิจัย

วิธีการวิเคราะห์ประมวลผลข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยจึงนำแบบสอบถามที่ได้ไปวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS Statistics โดยแบ่งการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์สถานภาพและข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยหาค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) วิเคราะห์ระดับการรับรู้และความเข้าใจโดยใช้ค่าความถี่ (Frequency) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าร้อยละ (Percentage) ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับมาตรการวินัยการเงินการคลังของรัฐ ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยทำการจัดหมวดหมู่ของข้อคิดเห็นที่คล้ายคลึงกันหรือเหมือนกัน

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยที่น่าเสนอต่อไปนี้เป็น การตอบแบบสอบถามคำถามความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพระราชบัญญัติวินัยการเงินการคลังของรัฐ พ.ศ. 2561 ผู้วิจัยขอสรุปผลการวิจัย ดังนี้

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ตารางที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

	ข้อมูลทั่วไป (N = 22)	จำนวน	ร้อยละ
1.เพศ	ชาย	4	18.18
	หญิง	18	81.82
2.อายุ	ต่ำที่สุด	23 ปี 11 เดือน	
	มากที่สุด	54 ปี	
	ค่าเฉลี่ย	34 ปี	
3.ระดับการศึกษาสูงสุด	ต่ำกว่าปริญญาตรี	1	4.55
	ปริญญาตรี	16	72.73
	ปริญญาโท	5	22.72
4.ระยะเวลาการปฏิบัติ งานที่คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล	1 – 5 ปี	6	27.28
	6 – 10 ปี	8	36.36
	10 ปีขึ้นไป	8	36.36
5.ในช่วง 3 – 6 เดือนที่ผ่านมา ท่านเคยได้ศึกษาเกี่ยวกับ พระราชบัญญัติฯ	เคย	10	45.45
	ไม่เคย	12	54.55
6.ท่านเคยได้ศึกษาเกี่ยวกับ พระราชบัญญัติวินัย การเงินการคลังของรัฐ พ.ศ.2561 ผ่านช่องทางใดบ้าง	การประชุมชี้แจง / การอบรม	4	18.18
	เอกสารประกอบการประชุม	3	13.64
	หนังสือราชการ	7	31.82
	ผู้บังคับบัญชา	4	18.18
	เพื่อนร่วมงาน	3	13.64
	โทรทัศน์ วิทยุ	3	13.64
	สื่อสังคมออนไลน์ต่างๆ เช่น E-Mail , Website , Facebook , Line	7	31.82

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ตารางที่ 2 ภาพรวมจำนวนและร้อยละจำแนกตามระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพระราชบัญญัติวินัย
การเงินการคลังของรัฐ พ.ศ. 2561

ระดับความรู้ความเข้าใจ (N=22)	จำนวน	ร้อยละ
ระดับน้อย (0 – 8 คะแนน)	1	4.55
ระดับปานกลาง (9 – 17 คะแนน)	-	-
ระดับมาก (18 – 25 คะแนน)	21	95.45

ตารางที่ 3 จำนวนแสดงระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพระราชบัญญัติวินัยการเงินการคลังของรัฐ
พ.ศ. 2561

พระราชบัญญัติวินัยการเงินการคลังของรัฐ พ.ศ.2561 (N=22)	ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ		
	ถูก	ผิด	แปรผล
หมวดทั่วไป			
1 พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 20 เมษายน 2561	16	6	ปานกลาง
2 คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล เป็นหน่วยงานของรัฐ	18	4	มาก
3 เงินกองทุนประมาณ หมายถึง บรรดาเงินที่ปวงที่หน่วยงาน ของรัฐจัดเก็บ หรือได้รับไว้เป็นกรรมสิทธิ์ตามกฎหมาย โดยมี กฎหมายอนุญาตให้สามารถเก็บไว้ใช้จ่ายได้โดยไม่ต้องนำส่งคลัง	16	6	ปานกลาง
4 คลัง หมายถึง ที่เก็บรักษาเงินแผ่นดินของกระทรวงการคลังและ หมายความรวมถึงบัญชีเงินฝากธนาคารแห่งประเทศไทย	18	4	มาก
5 รัฐต้องดำเนินนโยบายการคลังอย่างมีประสิทธิภาพ โปร่งใส และตรวจสอบได้ ตามหลักการรักษาเสถียรภาพและการพัฒนา ทางเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน	22	-	มาก
6 การดำเนินการใดๆของรัฐที่มีผลผูกพันทรัพย์สินหรือก่อให้เกิด ภาระทางการเงินการคลังแก่รัฐ ต้องพิจารณาความคุ้มค่า ต้นทุน และผลประโยชน์	22	-	มาก

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ตารางที่ 3 จำนวนแสดงระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพระราชบัญญัติวินัยการเงินการคลังของรัฐ
พ.ศ. 2561 (ต่อ)

ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ พระราชบัญญัติวินัยการเงินการคลังของรัฐ พ.ศ.2561 (N=22)		ถูก	ผิด	แปรผล
หมวดนโยบายการเงินการคลัง				
7	คณะกรรมการนโยบายการเงินการคลังของรัฐ ประกอบด้วย - นายกรัฐมนตรี ประธานกรรมการ - รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง รองประธานกรรมการ - ปลัดกระทรวงการคลัง เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ผู้อำนวยการสำนักงานประมาณผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทย เป็นกรรมการ	16	6	ปานกลาง
8	ให้รัฐมีแผนการคลังระยะปานกลาง ระยะเวลาไม่น้อยกว่าสามปี และอย่างน้อยประกอบด้วย เป้าหมายและนโยบายการคลัง สถานะและประมาณการเศรษฐกิจ	14	8	ปานกลาง
9	ให้หน่วยงานของรัฐนำแผนการคลังระยะปานกลางที่คณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบแล้ว มาใช้ประกอบการพิจารณาในการจัดเก็บรายได้ จัดทำงบประมาณ ฯลฯ	17	5	ปานกลาง
10	การจัดสรรงบประมาณรายจ่ายให้แก่หน่วยงานของรัฐต้องคำนึงถึง - ความจำเป็นและภารกิจของหน่วยงานรัฐที่ขอจัดสรรงบประมาณ - ฐานะเงินนอกงบประมาณที่สามารถใช้จ่ายได้ - ความสามารถในการใช้จ่ายในปีงบประมาณนั้น	20	2	มาก

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ตารางที่ 3 จำนวนแสดงระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพระราชบัญญัติวินัยการเงินการคลังของรัฐ
พ.ศ. 2561 (ต่อ)

ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ พระราชบัญญัติวินัยการเงินการคลังของรัฐ พ.ศ.2561 (N=22)		ถูก	ผิด	แปรผล
หมวดวินัยการเงินการคลัง				
11	กรณีหน่วยงานของรัฐเห็นว่างบประมาณที่ได้รับจัดสรรไม่เพียงพอ ให้ยื่นคำขอแปรญัตติต่อคณะกรรมการ โดยแสดงเหตุผลและความจำเป็นเสนอขอความเห็นต่อสำนักงบประมาณเพื่อการพิจารณาของคณะกรรมการด้วย	20	2	มาก
12	การโอนงบประมาณรายจ่ายระหว่างหน่วยงานของรัฐจะกระทำมิได้ เว้นแต่มีกฎหมายอนุญาตให้กระทำ	19	3	มาก
13	รายได้แผ่นดิน คือ เงินที่หน่วยงานของรัฐจัดเก็บและต้องนำส่งคลัง เว้นแต่จะมีกฎหมายกำหนดเป็นอย่างอื่น	22	-	มาก
14	หน่วยงานของรัฐสามารถนำเงินรายได้ไปใช้จ่ายโดยไม่ต้องส่งคลัง เมื่อรัฐมนตรีอนุญาตตามเหตุสมควร	12	10	ปานกลาง
15	ให้ผู้มีอำนาจอนุมัติจ่ายเงินมีหน้าที่ตรวจสอบการใช้จ่ายเงินของหน่วยงานรัฐให้เป็นไปตามกฎหมาย	19	3	มาก
16	การเบิก การรับ การจ่าย การเก็บรักษา และการนำส่ง ให้เป็นไปตามระเบียบที่รัฐมนตรีกำหนด	21	1	มาก
17	การจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ	22	-	มาก

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ตารางที่ 3 จำนวนแสดงระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพระราชบัญญัติวินัยการเงินการคลังของรัฐ
พ.ศ. 2561 (ต่อ)

ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ พระราชบัญญัติวินัยการเงินการคลังของรัฐ พ.ศ.2561 (N=22)		ถูก	ผิด	แปรผล
หมวดการบัญชี การรายงาน และการตรวจสอบ				
18	ให้หน่วยงานของรัฐจัดให้มีผู้ทำบัญชีตามหลักเกณฑ์และ คุณสมบัติที่กระทรวงการคลังกำหนด	19	3	มาก
19	ให้หน่วยงานของรัฐจัดทำรายงานการเงินประจำปีซึ่งอย่างน้อย ต้องประกอบด้วย งบแสดงฐานะการเงิน งบแสดงผลการ ดำเนินงาน (เงินงบประมาณ และเงินนอกงบประมาณ) รวมถึงการก่อหนี้	21	1	มาก
20	ให้หน่วยงานของรัฐนำส่งรายงานการเงินประจำปีให้สำนักงาน การตรวจเงินแผ่นดินเพื่อตรวจสอบ ภายใน 90 วันนับแต่วันสิ้น ปีงบประมาณ หรือ ตามที่ได้ตกลงกับกระทรวงการคลัง	16	6	ปานกลาง

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ตารางที่ 3 จำนวนแสดงระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพระราชบัญญัติวินัยการเงินการคลังของรัฐ
พ.ศ. 2561 (ต่อ)

ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ		ถูก	ผิด	แปรผล
พระราชบัญญัติวินัยการเงินการคลังของรัฐ พ.ศ.2561 (N=22)				
หมวดการบัญชี การรายงาน และการตรวจสอบ (ต่อ)				
21	ให้สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน หรือ ผู้สอบบัญชีที่ สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินเห็นชอบ ตรวจสอบรายงาน การเงินประจำปีที่หน่วยงานรัฐส่งให้ ภายใน 180 วัน หรือ ตามที่ได้ตกลงกับกระทรวงการคลัง	19	3	มาก
22	ให้หน่วยงานของรัฐนำส่งรายงานการเงินประจำปีพร้อมกับ รายงานผลการตรวจสอบของสำนักงานการตรวจเงิน แผ่นดิน ไปยังคณะรัฐมนตรี กระทรวงการคลัง สำนัก งบประมาณ และเปิดเผยให้สาธารณชนทราบ รวมทั้ง เผยแพร่ผ่านทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ทั้งนี้ภายใน 30 วันนับแต่ ได้รับรายงานผลการตรวจสอบจากสำนักงานการตรวจเงิน แผ่นดิน	17	5	ปานกลาง
23	ให้หน่วยงานของรัฐจัดให้มีการตรวจสอบภายใน การ ควบคุมภายใน และการบริหารจัดการความเสี่ยง โดยให้ถือ ปฏิบัติตามมาตรฐานและหลักเกณฑ์ที่กระทรวงการคลัง กำหนด	20	2	มาก

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ตารางที่ 3 จำนวนแสดงระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพระราชบัญญัติวินัยการเงินการคลังของรัฐ
พ.ศ. 2561 (ต่อ)

ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ		ถูก	ผิด	แปรผล
พระราชบัญญัติวินัยการเงินการคลังของรัฐ พ.ศ.2561 (N=22)				
หมวดการตรวจเงินแผ่นดิน				
24	การตรวจเงินแผ่นดินต้องกระทำด้วยความสุจริต รอบคอบ โปร่งใส เที่ยงธรรม กล่าวหาญ ปราศจากอคติ และเป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล โดยให้เป็นไปตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการตรวจเงินแผ่นดิน	22	-	มาก
25	กรณีมีการทำผิดวินัยการเงินการคลังของรัฐตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติฉบับนี้ การส่งลงโทษทางปกครองให้เป็นไปตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการตรวจเงินแผ่นดิน	22	-	มาก

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

ผู้วิจัยจำแนกจำนวนและร้อยละตามระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพระราชบัญญัติวินัยการเงินการคลังของรัฐ พ.ศ. 2561 โดยภาพรวมพบว่า ผู้ปฏิบัติงานงานคลังและพัสดุ มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพระราชบัญญัติวินัยการเงินการคลังของรัฐ พ.ศ. 2561 ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 95.45 และระดับน้อย จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 4.55

เมื่อพิจารณาจากข้อคำถาม พบว่า ข้อคำถามที่ผู้ปฏิบัติงานงานคลังและพัสดุดีตอบมากที่สุด คือ ข้อคำถามหมวดหมวดทั่วไป “รัฐต้องดำเนินนโยบายการคลังอย่างมีประสิทธิภาพ โปร่งใส และตรวจสอบได้ ตามหลักการรักษาเสถียรภาพและการพัฒนาทางเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน” และ “การดำเนินการใดๆของรัฐที่มีผลผูกพันทรัพย์สินหรือก่อให้เกิดภาระทางการเงินการคลังแก่รัฐ ต้องพิจารณาความคุ้มค่า ต้นทุน และผลประโยชน์” ข้อคำถามหมวดวินัยการเงินการคลัง “รายได้แผ่นดิน คือ เงินที่หน่วยงานของรัฐจัดเก็บและต้องนำส่งคลัง เว้นแต่จะมีกฎหมายกำหนดเป็นอย่างอื่น” “การจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ” ข้อคำถามหมวดการตรวจเงินแผ่นดิน “การตรวจเงินแผ่นดินต้องกระทำด้วยความสุจริต รอบคอบ โปร่งใส เที่ยงธรรม กล้าหาญ ปราศจากอคติ และเป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล โดยให้เป็นไปตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการตรวจเงินแผ่นดิน” “กรณีมีการทำผิดวินัยการเงินการคลังของรัฐตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติฉบับนี้ การสั่งลงโทษทางปกครองให้เป็นไปตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการตรวจเงินแผ่นดิน” โดยตอบถูกต้องทั้งหมด จำนวน 22 คน (ระดับความรู้มาก) คิดเป็นร้อยละ 100 เมื่อพิจารณาจากข้อคำถามที่ผู้ปฏิบัติงานงานคลังและพัสดุดีตอบมากที่สุด พบว่า ผู้ปฏิบัติงานฯมีระดับความรู้ความเข้าใจเนื่องจากผู้ปฏิบัติงานงานคลังและพัสดุเข้าใจบทบาทการดำเนินงานของรัฐฯที่ต้องคำนึงถึงความคุ้มค่า ต้นทุน และผลประโยชน์ที่จะได้รับ และมีส่วนร่วมในการทำความเข้าใจ และสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับบุคลากรของคณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล เพื่อให้บุคลากรฯ มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้าง และการบริหารพัสดุต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ ก่อนที่พระราชบัญญัติฉบับนี้ถูกบังคับใช้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ประสงค์ เอี้ยวเจริญ (2552) ได้ศึกษาเรื่องความรู้ความเข้าใจและการมีส่วนร่วมในการประหยัดพลังงานไฟฟ้าของ

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

นักศึกษาและบุคลากรสังกัดมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ผลการศึกษาพบว่า นักศึกษาและบุคลากรสังกัดมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร มีความรู้ความเข้าใจในการประหยัดพลังงานไฟฟ้าอยู่ในระดับมาก เพราะการมีส่วนร่วมในการประหยัดพลังงานไฟฟ้า ทั้งด้านการใช้งานอย่างถูกวิธี และประหยัดพลังงาน และด้านการดูแลรักษาและตรวจสอบอุปกรณ์ไฟฟ้า

ข้อคำถามที่ผู้ปฏิบัติงานงานคลังและพัสดุ ตอบถูกน้อยที่สุด 3 ลำดับ ได้แก่ “พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 20 เมษายน 2561” และ “เงินนอกงบประมาณ หมายถึง บรรดาเงินทั้งปวงที่หน่วยงานของรัฐจัดเก็บ หรือ ได้รับไว้เป็นกรรมสิทธิ์ตามกฎหมาย โดยมีกฎหมายอนุญาตให้สามารถเก็บไว้ใช้จ่ายได้โดยไม่ต้องนำส่งคลัง ” ตอบถูกทั้งหมด 16 คน (ระดับความรู้ปานกลาง) คิดเป็นร้อยละ 72.73 ข้อคำถามหมวดนโยบายการเงินการคลัง “ให้รัฐมีแผนการคลังระยะปานกลาง ระยะเวลาไม่น้อยกว่าสามปี และอย่างน้อยประกอบด้วย เป้าหมายและนโยบายการคลัง สถานะและประมาณการเศรษฐกิจ” ตอบถูกทั้งหมด 14 คน (ระดับความรู้ปานกลาง) คิดเป็นร้อยละ 63.64 และข้อคำถามที่ผู้ปฏิบัติงานงานคลังและพัสดุตอบถูกน้อยที่สุด คือ ข้อคำถามหมวดวินัยการเงินการคลัง “หน่วยงานของรัฐสามารถนำเงินรายได้ไปใช้จ่ายโดยไม่ต้องส่งคลัง เมื่อรัฐมนตรีอนุญาตตามเหตุสมควร” ตอบถูกทั้งหมด 12 คน (ระดับความรู้ปานกลาง) คิดเป็นร้อยละ 54.55 เมื่อพิจารณาสาเหตุระดับความรู้ความเข้าใจเกิดจาก ผู้ปฏิบัติงานงานคลังและพัสดุ มีหน้าที่หลักคือ บริหารจัดการงานของตนเองและงานในหน่วยเต็มเวลา จึงทำให้เวลาการค้นคว้า หรือหาข้อมูลด้านระเบียบข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับการทำงานด้านงานคลังและพัสดุลดลง สอดคล้องกับงานวิจัยของ ลำควน เรือน โนวา (2540) ได้ศึกษาเรื่องความรู้ความเข้าใจและปัญหาในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ.2540 ของเจ้าหน้าที่ท้องถิ่นในเขตอำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย ผลการศึกษาพบว่า เจ้าหน้าที่ท้องถิ่นในเขตอำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย เกือบครึ่งหนึ่งมีความรู้ความเข้าใจอยู่ในระดับต่ำ เนื่องจากภาระงานไม่เอื้ออำนวยต่อการค้นคว้า และไม่ได้รับการถ่ายทอดความรู้ความเข้าใจ

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

แนวทางการพัฒนา

1. ควรประชาสัมพันธ์ และเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับพระราชบัญญัติต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับงานคลังและพัสดุในเชิงรุกเพิ่มขึ้น เช่น มีการรวบรวมเผยแพร่ผ่านเว็บไซต์งานคลังและพัสดุ

2. ควรมีหน่วยงานเช่น ฝ่ายกฎหมาย หรือ นิติกร รวบรวมข้อมูลพระราชบัญญัติ หรือข้อบังคับต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของคณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล เพื่อให้บุคลากรมีฐานข้อมูลนำไปศึกษา และทำความเข้าใจก่อนนำไปปฏิบัติงานจริง

3. ควรสอบทานการปฏิบัติงานในทุกจุดที่มีการอนุมัติ หรือ ลงนาม โดยหัวหน้าหน่วย / หัวหน้างาน / รองคณบดีฝ่ายคลังและพัสดุ เพื่อป้องกันปัญหาด้านการปฏิบัติงานที่อาจเกิดขึ้น

ข้อเสนอแนะ

ควรวางแผนให้ผู้ปฏิบัติงาน รับทราบและเข้าใจเกี่ยวกับพระราชบัญญัติที่เกี่ยวข้องและกฎบัญญัติขึ้นก่อนถูกบังคับใช้ เช่น เข้ารับการฝึกอบรม ถ่ายทอดความรู้ด้านระเบียบข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงาน หรือ ประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเชิญวิทยากรมาบรรยาย

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

รายการอ้างอิง

- กิตติพงษ์ เวชมาลินนท์. (2540). *ความรู้ความเข้าใจและความคิดเห็นของประชาชนต่อการปกครองท้องถิ่นรูปสุขาภิบาล : ศึกษาเฉพาะกรณีสุขาภิบาลทุ่งคอก อำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี*. สารนิพนธ์มหาบัณฑิต คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- กุลยา ตันติผลาชีวะ. (2543). *การสอนแบบจิตปัญญา: แนวการใช้ในการสร้างแผนการสอนระดับอนุบาลศึกษา*. กรุงเทพฯ: เอดิสัน เพรสโปรดักส์.
- เกรียงศักดิ์ เลียงวินพร. (2546). *ความรู้ความเข้าใจและทัศนคติของเจ้าของรถที่มีต่อการประกันภัยตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ประสบภัยจากรถ พ.ศ.2535 เขตจังหวัดนครปฐม*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.
- ญาณภัทร เจริญรัตน์. (2540). *ความรู้ความเข้าใจและทัศนคติในการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนสมาชิกสภาตำบลและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล : ศึกษาเฉพาะกรณีสภาตำบลองค์การบริหารส่วนตำบลในพื้นที่อำเภอเบตง จังหวัดยะลา*. สารนิพนธ์มหาบัณฑิต คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- ประสงค์ เอื้อวเจริญ. (2552). *ความรู้ความเข้าใจและการมีส่วนร่วมในการประหยัดพลังงานไฟฟ้าของนักศึกษาและบุคลากร สังกัดมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร*. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ.
- มหาวิทยาลัยมหิดล , คณะวิทยาศาสตร์. (2559). *ประวัติคณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล*. วันที่ค้นข้อมูล 30 พฤศจิกายน 2561 เข้าถึงได้จาก <http://science.mahidol.ac.th/th/history.php>.
- มหาวิทยาลัยมหิดล , คณะวิทยาศาสตร์ (2559). *แนะนำคณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล*. วันที่ค้นข้อมูล 30 พฤศจิกายน 2561 เข้าถึงได้จาก <http://science.mahidol.ac.th/th>.
- รัจรี นพเกตุ. (2540). *จิตวิทยาเพื่อการรับรู้*. กรุงเทพฯ: ประกายพริก.

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ราชกิจจานุเบกษา. พระราชบัญญัติวินัยการเงินการคลังภาครัฐ พ.ศ.2561. วันที่ค้นข้อมูล 30
พฤศจิกายน 2561 เข้าถึงได้จาก [https://th.wikipedia.org/wiki/พระราชบัญญัติวินัยการเงินการ
คลังภาครัฐ พ.ศ.2561](https://th.wikipedia.org/wiki/พระราชบัญญัติวินัยการเงินการคลังภาครัฐ พ.ศ.2561)

ลำดวน เรือนโนวา. (2540). ความรู้ความเข้าใจและปัญหาในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสาร
ของราชการ พ.ศ.2540 ของเจ้าหน้าที่ท้องถิ่นในเขตอำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย. วิทยานิพนธ์
รัฐประศาสนศาสตร์บัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.

วาสนา สุวรรณศรี (2548). การรับรู้และความคาดหวังของบุคลากรในฝ่ายวางแผนและพัฒนาของ
วิทยาเขต สังกัดสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล ต่อบรรบบองค์การของสถาบันเทคโนโลยี
ราชมงคล. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิตสาขาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.

วิเชียร เกตุสิงห์. (2543). คู่มือการวิจัย: การวิจัยเชิงปฏิบัติ (พิมพ์ครั้งที่4). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์และทำ
ปกเจริญผล.

วิมล ชาตะมีนา. (2551). การศึกษาวินัยการคลังของประเทศไทย (อดีตสู่ปัจจุบัน) และแนวทางใน
การเสริมสร้างวินัยการคลังตามหลักสากล. รายงานโครงการวิจัย สำนักงานเศรษฐกิจการ
คลัง : สำนักนโยบายการคลัง.

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

**การพยากรณ์ความต้องการใช้ปริมาณน้ำมันเชื้อเพลิง สำหรับรถยนต์ส่วนบุคคล
คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล**

**FORECASTING THE DEMAND OF FUEL CONSUMPTION
FOR FACULTY OF SCIENCE MAHIDOL UNIVERSITY CAR**

¹คณภรณ์ เข้มทอง (Kanapon Khamthong),

²มณฑนา มั่นคงวงศ์ศิริ (Monthana Munkhongwongsiri)

เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป งานบริหารและธุรการ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

General Administration Officer, Administration and Clerical Division, Faculty of Science,

Mahidol University

E-mail: Kanapon.kha@mahidol.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสถานการณ์การใช้น้ำมันเชื้อเพลิง ของคณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล 2) เพื่อพยากรณ์การใช้ปริมาณน้ำมันเชื้อเพลิง ของคณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล 3) เพื่อนำเสนอทิศทางการตั้งงบประมาณค่าใช้จ่ายสำหรับ น้ำมันเชื้อเพลิง ของคณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล 4) เพื่อเสนอแนวทางการจัดการรูปแบบการใช้ทรัพยากรน้ำมันของคณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดลให้สอดคล้องกับนโยบาย Mahidol sustainable university ซึ่งทำการศึกษาโดยวิธีการพยากรณ์ของบ็อกซ์-เจนกินส์ (Box-Jenkins) และทดสอบความแม่นยำของการพยากรณ์โดยการคำนวณค่าเปอร์เซ็นต์ความคลาดเคลื่อนสัมบูรณ์เฉลี่ย (Mean Absolute Percentage Error : MAPE) โดยรูปแบบการพยากรณ์ที่เหมาะสมของน้ำมันดีเซลคือ ARIMA (2,1,0) (2,1,0) โดย MAPE เท่ากับ 23.200 และ ของแก๊สโซฮอล์คือ ARIMA (2,1,0) (2,1,0) โดย MAPE เท่ากับ 23.908

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ผลการวิจัยพบว่า (1) การใช้น้ำมันเชื้อเพลิงจะมีปริมาณที่สูงขึ้นในช่วงเดือนที่เปิดการเรียนการสอน เนื่องจากในช่วงเวลาของการเปิดภาคเรียนนั้นภาควิชาและหน่วยงานต่างๆ ในคณะวิทยาศาสตร์ จะมีการจัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน ซึ่งจำเป็นต้องใช้รถยนต์ส่วนบุคคลของคณะ วิทยาศาสตร์ในการเดินทางทำให้ในช่วงเดือนนี้มีผลการใช้น้ำมันมาก โดยปริมาณการใช้น้ำมัน ดีเซลในปี พ.ศ.2557 ถึง พ.ศ.2561 คิดเป็นร้อยละ 78.70, 81.75, 80.77, 80.21 และ 83.91 ตามลำดับ (2) ทำให้ผลของการพยากรณ์ความต้องการใช้น้ำมันเชื้อเพลิงทั้งสองประเภทและผลการประมาณ การค่าใช้จ่ายในการจัดซื้อน้ำมันเชื้อเพลิงในช่วงเดือนดังกล่าวสูงขึ้นด้วย (3) รวมถึงทำให้การ ประมาณการค่าใช้จ่ายในช่วงเดือนดังกล่าวสูงกว่าเดือนอื่นๆ แต่ยังคงต่ำกว่าการตั้งงบประมาณ ล่วงหน้าในปัจจุบัน (4) โดยแนวทางที่จะช่วยลดปริมาณการใช้น้ำมันเชื้อเพลิงได้ดีที่สุดคือ ควรมีการ จัดรอบรถเพื่อให้บริการในช่วงเวลาที่รถส่วนบุคคลของทางมหาวิทยาลัยไม่มีให้บริการ และควรมี ข้อกำหนดเรื่องจำนวนบุคลากรขั้นต่ำที่สามารถจะขอใช้รถยนต์ส่วนบุคคลของทางคณะวิทยาศาสตร์ ได้

คำสำคัญ: การพยากรณ์ความต้องการใช้ปริมาณน้ำมันเชื้อเพลิง, รถยนต์ส่วนบุคคลคณะ วิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

Abstract

The objectives of this research were 1) to study the fuel consumption situation of the Faculty of Science, Mahidol University 2) to forecast the use of fuel oil Of the Faculty of Science Mahidol University 3) to present the direction of budget setting for Fuel Of the Faculty of Science Mahidol University 4) to propose guidelines for managing the use of oil resources by the Faculty of Science Mahidol University in accordance with the Mahidol sustainable university policy which is studied by the prediction method of the Box-Jenkins (Box-Jenkins) and test the accuracy of forecasting by calculating the average absolute error (Mean Absolute Percentage Error:

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

MAPE). The appropriate forecasting model of diesel is ARIMA (2,1,0) (2,1,0) by MAPE equal to 23.200 and gasohol is ARIMA (2,1,0) (2,1,0) with MAPE equal to 23.908

The results showed that (1) the use of fuel will increase in volume during the month of teaching. Because during the time of the semester opening, the department and various departments. In the Faculty of Science There will be activities related to teaching and learning. Which requires the use of a central vehicle of the Faculty of Science to travel, resulting in a lot of oil consumption during this month, with the use of diesel fuel in the year 2014 to 2018 is 78.70 percent, 81.75, 80.77, 80.21 and 83.91 respectively (2) resulting in the forecasting of both types of fuel demand and the estimate of the cost of purchasing fuel during that month as well (3) including to make the cost estimate during the month higher than other months But still lower than the current budget setting. (4) The best way to reduce fuel consumption is there should be a car arrangement for service during the time when the central car of the university is not available. And there should be a requirement for the minimum number of personnel that can request to use the central vehicle of the faculty.

Keywords: FORECASTING THE DEMAND OF FUEL CONSUMPTION,
FACULTY OF SCIENCE MAHIDOL UNIVERSITY CAR

บทนำ

การบริหารจัดการองค์การให้มีประสิทธิภาพ จำเป็นต้องอาศัยกระบวนการวางแผนเพื่อให้งานประสบความสำเร็จ การวางแผนมีความสำคัญและจำเป็นต่อการบริหารขององค์การ เป็นภารกิจที่ผู้บริหารต้องกระทำเป็นลำดับแรกของกระบวนการบริหาร การดำเนินงานใด ๆ หากมีการวางแผนการทำงานอย่างเป็นระบบมีขั้นตอนการปฏิบัติงานที่ชัดเจน เป็นการเพิ่มประสิทธิภาพให้การปฏิบัติงาน เนื่องจากการวางแผนเป็นมาตรการในการปฏิบัติงานให้เกิดผล ส่งผลต่อการใช้เวลาและทรัพยากรต่าง ๆ ที่มีอยู่อย่างจำกัดได้อย่างประหยัดช่วยลดความเสี่ยงต่อความผิดพลาด ความ

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

เสียหาย ทำให้สามารถคาดคะเนปัญหาอุปสรรคในการปฏิบัติงานได้และยังสามารถคลายความกังวลกับเหตุการณ์ข้างหน้าที่ไม่แน่นอนได้ ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะส่งผลให้งานประสบความสำเร็จและบรรลุเป้าหมาย ในทำนองเดียวกันหากไม่มีการวางแผนในการปฏิบัติงาน เมื่อต้องเผชิญกับปัญหา ก็จะยิ่งเสียเวลาหาทางแก้ไขเพราะไม่ได้คาดการณ์และเตรียมหาทางออกไว้ล่วงหน้า (สมพร, 2549)

กระบวนการวางแผนงาน เป็นการกำหนดแนวทางการดำเนินงานขององค์การในอนาคต โดยการกำหนดวัตถุประสงค์สิ่งที่จะทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนด เป็นการคิด วิเคราะห์ และตัดสินใจก่อนลงมือกระทำ ซึ่งเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ ต้องอาศัยหลักเกณฑ์และความรู้ทางด้านทฤษฎีต่าง ๆ มีขั้นตอนในการดำเนิน ดังนี้ 1) การดำเนินการก่อนการวางแผน 2) การวิเคราะห์ปัญหา 3) การกำหนดแผนงาน 4) การกำหนดเป้าหมาย 5) การกำหนดวิธีการดำเนินการ 6) การกำหนดค่าใช้จ่าย 7) การปฏิบัติตามแผน และ 8) การประเมินผลและปรับปรุงแผน (ประหยัด อุดรธา, 2553) (ลัดดา พันสนอก, 2548) (รัตติยา วานิชสวัสดิ์วิชัย, 2553) ในแต่ละขั้นตอนผู้บริหารและฝ่ายวิชาการที่จะต้องร่วมมือกันในการกำหนดแผนงานขึ้น จะต้องอาศัยข้อมูลต่าง ๆ มาช่วยในการตัดสินใจเพื่อให้กำหนดแผนงานให้สอดคล้องกับนโยบายต่าง ๆ และที่สำคัญเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด (ศิริวิช, 2553)

ในปัจจุบันภาควิชาต่าง ๆ และหน่วยงานภายในคณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล อาศัยการใช้รถยนต์บริการของคณะวิทยาศาสตร์เป็นหลักในการเดินทางไปราชการต่าง ๆ ในช่วงที่ผ่านมา มีข้อมูลการขอใช้บริการเพิ่มมากขึ้นจากอดีต แสดงให้เห็นถึงความจำเป็นในการขอใช้รถที่เพิ่มมากขึ้นความต้องการที่เพิ่มขึ้นแต่ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด ในการจัดรถยนต์บริการให้กับภาควิชาต่าง ๆ และหน่วยงานภายในคณะวิทยาศาสตร์จำเป็นต้องวางแผนและขั้นตอนที่ชัดเจน เพื่อให้สามารถตอบสนองความต้องการของผู้ขอใช้บริการได้ ด้วยการเตรียมทรัพยากรให้พร้อมให้บริการในด้านต่างๆ ทั้ง สภาพของรถยนต์ ความพร้อมของพนักงานขับรถ และที่สำคัญงบประมาณในการจัดหาน้ำมันเชื้อเพลิง ในแต่ละปีงบประมาณการวางแผนในการจัดเตรียมงบประมาณเพื่อใช้จัดหา น้ำมันเชื้อเพลิง จะอาศัยการประมาณการเพื่อกันเงินไว้ใช้จ่ายในส่วนนี้ ก่อให้เกิดปัญหาหากกันเงินไว้สำหรับจัดหา น้ำมันเชื้อเพลิงน้อยเกินไปอาจจะไม่เพียงพอในระหว่างปีงบประมาณ แต่หากกันเงินไว้มากเกินไปก็จะส่งผลแล้วไม่สามารถใช้จ่ายหมดก็จะส่งผลต่อ

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

สิทธิภาพการเบิกจ่ายงบประมาณ ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อการทำงานของงบประมาณในปีต่อไป การกักเงินไว้ใช้จ่ายในการจัดหาน้ำมันเชื้อเพลิงเป็นข้อมูลสำคัญที่จะช่วยตัดสินใจในการวางแผนบริหารจัดการรถยนต์บริการของคณะวิทยาศาสตร์

ดังนั้น การวางแผนบริหารจัดการรถยนต์บริการของคณะวิทยาศาสตร์ จึงต้องอาศัยการพยากรณ์ปริมาณการใช้น้ำมันเชื้อเพลิงของรถบริการ เพื่อให้ทราบถึงปริมาณการใช้น้ำมันเชื้อเพลิงในแต่ละปีงบประมาณ จากการคำนวณข้อมูลทางสถิติที่น่าเชื่อถือได้ จะทำให้เราสามารถประมาณการค่าใช้จ่ายในการจัดหาน้ำมันเชื้อเพลิงได้อย่างมีประสิทธิภาพ จากข้อมูลที่น่าเชื่อถือได้ถือเป็นข้อมูลสำคัญที่จะมาช่วยตัดสินใจของผู้บริหารหรือฝ่ายวิชาการในการวางแผนการบริหารจัดการรถยนต์บริการของคณะวิทยาศาสตร์ให้มีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสถานการณ์การใช้น้ำมันเชื้อเพลิง ของคณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล
2. เพื่อพยากรณ์การใช้ปริมาณน้ำมันเชื้อเพลิง ของคณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล
3. เพื่อนำเสนอทิศทางของการตั้งงบประมาณค่าใช้จ่ายสำหรับ น้ำมันเชื้อเพลิง ของคณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล
4. เพื่อเสนอแนวทางการจัดการรูปแบบการใช้ทรัพยากรน้ำมันของคณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดลให้สอดคล้องกับนโยบาย Mahidol sustainable university

ขอบเขตของการศึกษา

ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อปริมาณการใช้น้ำมันเชื้อเพลิงของรถยนต์ส่วนกลาง คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล เพื่อการพยากรณ์ปริมาณและสถานการณ์การใช้น้ำมันเชื้อเพลิง โดยอาศัยข้อมูลปริมาณการใช้น้ำมันเชื้อเพลิงของรถบริการ ในช่วง เดือนมกราคม 2557 - ธันวาคม 2561

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ประโยชน์ที่ได้รับ

1. ทราบถึงสถานการณ์การใช้น้ำมันเชื้อเพลิง ของคณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล
2. ทราบถึงความต้องการใช้น้ำมันเชื้อเพลิง ของคณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล
3. สามารถวางแผนงบประมาณค่าใช้จ่ายสำหรับน้ำมันเชื้อเพลิง ของคณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดลได้อย่างเหมาะสม
4. ทราบถึงแนวทางการจัดการรูปแบบการใช้ทรัพยากรน้ำมันของคณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดลให้สอดคล้องกับนโยบาย Mahidol sustainable university

บททวนวรรณกรรม (แนวคิด ทฤษฎี)

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

1. การพยากรณ์ (Forecasting)

การพยากรณ์ คือ การทำนายเหตุการณ์ในอนาคต อาจนำข้อมูลในอดีตมาพยากรณ์อนาคต โดยใช้หลักคณิตศาสตร์ ใช้ดุลยพินิจของผู้พยากรณ์หรืออาจใช้หลาย ๆ วิธีมารวมกัน เพื่อให้การพยากรณ์มีความแม่นยำมากที่สุด (รัชฎ, 2557)

1.1 ช่วงเวลาของการพยากรณ์

ระยะสั้น คือ เหตุการณ์ไม่เกิน 3 เดือน เช่น การพยากรณ์การวางแผนการจัดซื้อ การจัดทำตารางงาน การพยากรณ์ยอดขาย และการพยากรณ์การผลิต

ระยะกลาง คือ เหตุการณ์อยู่ในช่วง 3 เดือน ถึง 3 ปี เช่น การวางแผนการผลิต การวางแผนด้านงบประมาณเงินสด และการวิเคราะห์แผนการดำเนินงานต่าง ๆ

ระยะยาว คือ เหตุการณ์ที่มากกว่า 3 ปีขึ้นไป เช่น การวางแผนการออกแบบผลิตภัณฑ์ใหม่ ค่าใช้จ่ายในการลงทุน การขายทำเลที่ตั้ง และการวิจัยและพัฒนา (รามนรี, 2550)

1.2 ประเภทการพยากรณ์

ทางเศรษฐศาสตร์ คือ ช่วยให้เราไปถึงวงจรธุรกิจว่า อยู่ในสถานการณ์ใด เช่น การจัดหาเงินหมุนเวียน

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ทางเทคโนโลยี คือ มีผลทำให้เกิดผลิตภัณฑ์ใหม่ ๆ และส่งผลต่อการพิจารณาที่ตั้ง
โรงงานและเครื่องจักรใหม่ที่ใช้ในการผลิต

ทางความต้องการของลูกค้า คือ นำไปใช้ในการวางแผนทางการเงิน การตลาดเพื่อให้
รองรับยอดขายที่เกิดขึ้น (อรรถพล และจิระศักดิ์, 2554)

1.3 วิธีการพยากรณ์

การพยากรณ์เชิงคุณภาพ (Qualitative method) คือ การพยากรณ์ที่ใช้ทางสังหรณ์
อารมณ์ ความรู้สึก ประสบการณ์ของผู้ตัดสินใจเป็นหลักในการพยากรณ์ มี 4 เทคนิค ได้แก่

1. การใช้ความเห็นของกลุ่มผู้บริหารระดับสูงหรือผู้เชี่ยวชาญ
2. วิธีเดลฟาย
3. การประเมินจากฝ่ายขาย
4. การสำรวจตลาด

การพยากรณ์เชิงปริมาณ (Quantitative methods) คือ การพยากรณ์ที่ใช้รูปแบบทาง
คณิตศาสตร์เข้าช่วย และมักนำข้อมูลในอดีตมาใช้ในการพยากรณ์ แบ่งออกเป็น 2 รูปแบบ

1. รูปแบบอนุกรมเวลา (Time-series models) ตั้งอยู่บนสมมติฐานที่ว่าข้อมูลใน
อดีตจะสามารถใช้พยากรณ์อนาคตได้ แบ่งออกเป็น 4 วิธี

- วิธีการหาค่าแบบตรงตัว (Naïve approach)
- วิธีการหาค่าเฉลี่ยเคลื่อนที่ (Moving average)
- วิธีการปรับเรียบแบบเอ็กซ์โปเนนเชียล (Exponential smoothing)
- วิธีการคาดคะเนแนวโน้ม (Linear equation)

2. รูปแบบปัจจัยสาเหตุ หรือรูปแบบเชิงเหตุผล (Associative models) เป็นการ
พยากรณ์ด้วยการวิเคราะห์ปัจจัยต่าง ๆ ที่จะมีผลกระทบต่อสิ่งที่พยากรณ์ (Makridakis, 1998)

1.4 การทดสอบความแม่นยำของการพยากรณ์

1.4.1. ค่าเฉลี่ยความผิดพลาดสัมบูรณ์ (Mean absolute deviation : MAD) เป็นเทคนิควัด
ความแม่นยำโดยแก้ปัญหาวิธีหาค่าเฉลี่ยความผิดพลาดโดยการพิจารณาความแตกต่างยอดขายจริงกับ
ยอดขายพยากรณ์โดยไม่คำนึงถึงเครื่องหมาย

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

1.4.2. ค่าเฉลี่ยความผิดพลาดกำลังสอง (Mean square error : MSE) เป็นวิธีวัดความแม่นยำโดยแก้ปัญหาวิธีค่าเฉลี่ยความผิดพลาดโดยพิจารณาความแตกต่างระหว่างยอดจริงกับยอดพยากรณ์โดยวิธียกกำลังสอง

1.4.3. ค่าเฉลี่ยของร้อยละความผิดพลาดสัมบูรณ์ (Mean absolute percentage error : MAPE) เป็นวิธีวัดความแม่นยำโดยคำนวณเปอร์เซ็นต์ความผิดพลาดในการพยากรณ์ คำนึงถึงเครื่องหมาย ค่าที่ได้ต่ำ มีความแม่นยำสูง (กอบกุล โคน์ถอน, 2556) (วารงคณา กิรติวิบูลย์, 2556) (ชัชชญา เสริมพงษ์พันธ์, 2560)

2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการสิ้นเปลืองน้ำมันเชื้อเพลิง

2.1 การเลือกใช้กำลังของรถ (hp) ให้เหมาะกับน้ำหนักบรรทุก

การเลือกใช้กำลังของรถ (hp) ให้เหมาะกับน้ำหนักบรรทุก เพื่อที่เครื่องยนต์จะไม่ได้รับน้ำหนักจนมากเกินไป ทั้งเป็นสิ่งที่ทำให้สิ้นเปลืองพลังงานเพิ่มมากขึ้นแล้วยังทำให้เครื่องยนต์เสื่อมสภาพเร็วขึ้นกว่าเดิมอีกด้วย

2.2 จำนวนยางและเพลลา

การใส่ยางที่เพลลาเพิ่มขึ้น จะทำให้สิ้นเปลืองเชื้อเพลิงเพิ่มขึ้น เนื่องจากน้ำหนักของเพลลาและยาง ทำให้เกิดความฝืดระหว่างผิวถนนกับยางที่เพิ่มเข้ามา รวมถึงการที่เพลลาคู่ท้ายไม่ขนานกันนั้น ส่งผลทำให้การสิ้นเปลืองน้ำมันเชื้อเพลิงเพิ่มขึ้น

2.3 สภาพภูมิอากาศและลักษณะเส้นทาง

ในกรณีที่ฝนตกจะสิ้นเปลืองเชื้อเพลิงเพิ่มขึ้น 0.02 - 0.04 ลิตรต่อกิโลเมตร ส่วนในลักษณะของเส้นทางเช่นในกรณีถนนขึ้นทางลาดชัน แน่แน่นอนว่าเครื่องยนต์จะต้องทำงานหนักมากขึ้นและใช้น้ำมันเชื้อเพลิงมากขึ้น

2.4 ความถี่ในการใช้รถยนต์และระยะทางในการใช้รถยนต์

ความถี่ในการใช้รถยนต์และระยะทางในการใช้รถยนต์แน่นอนว่าต้องมีผลต่อการสิ้นเปลืองน้ำมันเชื้อเพลิงโดยตรง

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ธนพน ภิรมย์พลัด (2550) ได้ศึกษาเรื่องการพยากรณ์ปริมาณการใช้น้ำมันเบนซิน และแก๊สโซฮอล์ ชนิดต่าง ๆ เฉลี่ยรายวันในแต่ละเดือนของประเทศไทย โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์หอนุกรมเวลา โดยใช้วิธีการพยากรณ์ 2 วิธี คือ เทคนิคการปรับให้เรียบในแบบต่าง ๆ และการวิเคราะห์หอนุกรมเวลาแบบบ็อกซ์เจนคินส์ เพื่อหาวิธีที่เหมาะสมกับการพยากรณ์ปริมาณการใช้น้ำมันแต่ละชนิดโดยเปรียบเทียบจากค่าความคลาดเคลื่อนกำลังสองเฉลี่ยที่น้อยที่สุด (MSE) พบว่าการปรับเรียบแบบเอ็กซ์โพเนนเชียลซ้ำสามครั้ง การเฉลี่ยเคลื่อนที่สองครั้งเมื่อเลือกใช้ค่าเฉลี่ยเคลื่อนที่ 5 คาบ และการวิเคราะห์หอนุกรมเวลาแบบบ็อกซ์เจนคินส์ ตัวแบบ ARIMA (1,1,1) มีความเหมาะสมในการพยากรณ์การใช้้ำมันเบนซินรวม เบนซิน91 เบนซิน95 ตามลำดับ

ธัญฉติ ทองช่วง (2553) ได้ศึกษาการวิเคราะห์ปริมาณการใช้แก๊สโซฮอล์ E20 ในประเทศไทย เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อปริมาณการใช้แก๊สโซฮอล์ E20 ตลอดจนการสร้างความเหมาะสมในการพยากรณ์ปริมาณการใช้แก๊สโซฮอล์ E20 ในประเทศไทย โดยใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณในรูปแบบความสัมพันธ์เชิงเส้น โดยสมการความถดถอยเชิงซ้อน เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อปริมาณการใช้แก๊สโซฮอล์ E20 และนำมาสร้างสมการที่มีความเหมาะสมในการพยากรณ์ปริมาณการใช้แก๊สโซฮอล์ E20 ในประเทศไทย โดยรัฐบาลได้มีการกำหนดแผนยุทธศาสตร์และนโยบาย

ในการสนับสนุนเพื่อเพิ่มปริมาณการใช้ การผลิต การตลาดของแก๊สโซฮอล์ในประเทศไทย ทำให้ปริมาณการผลิตและการจำหน่ายเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ดังนั้น รัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรทำการค้นคว้าวิจัยถึงปัญหา พัฒนาและปรับปรุงประสิทธิภาพ และปริมาณของแก๊สโซฮอล์ให้เพียงพอต่อปริมาณความต้องการบริโภคโดยรวมในประเทศไทย สำหรับปริมาณการใช้แก๊สโซฮอล์ E20 พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อปริมาณการใช้แก๊สโซฮอล์ E20 โดยมีความสัมพันธ์ ไปในทิศทางเดียวกันกับปริมาณการใช้แก๊สโซฮอล์ E20 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 คือ ราคาขายปลีกเฉลี่ยของน้ำมันเบนซิน 95 ปัจจัยที่มีผลต่อปริมาณการใช้แก๊สโซฮอล์ E20 โดยมีความสัมพันธ์ ไปในทิศทางเดียวกันกับปริมาณการใช้แก๊สโซฮอล์ E20 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 คือ ราคาขายปลีกเฉลี่ยของน้ำมันเบนซิน 91 ส่วนราคาขายปลีกเฉลี่ยของแก๊สโซฮอล์ 91(E10) มีความสัมพันธ์

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ไปในทิศทางเดียวกับปริมาณการใช้แก๊ส โซฮอลล์ E20 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.20 และปัจจัยที่มีผลต่อปริมาณการใช้แก๊ส โซฮอลล์ E20 โดยมีความสัมพันธ์ ไปในทิศทางตรงข้ามอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 คือ ราคาขายปลีกเฉลี่ยแก๊ส โซฮอลล์ E20 ซึ่งเป็นสินค้าหลัก ส่วนราคาขายปลีกเฉลี่ยแก๊ส โซฮอลล์ 95(E10) มีความสัมพันธ์ ไปในทิศทางตรงกันข้ามกับปริมาณการใช้แก๊ส โซฮอลล์ E20 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.20

พิรารวรรณ หนูเสน และคณะ (2559) ศึกษาการเปรียบเทียบตัวแบบการพยากรณ์ปริมาณการผลิตน้ำมันดิบในประเทศไทย งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเปรียบเทียบเทคนิคการวิเคราะห์อนุกรมเวลาสำหรับปริมาณการผลิตน้ำมันดิบในประเทศไทย โดยศึกษาวิธีพยากรณ์ 3 วิธี คือ วิธีแยกองค์ประกอบ วิธีบ็อกซ์-เจนกินส์ และวิธีตัวแบบพยากรณ์เกรย์ ซึ่งวิธีการพยากรณ์ที่เหมาะสมจะพิจารณาจากค่าวัดความถูกต้อง 2 ค่า คือ ค่าเปอร์เซ็นต์ความคลาดเคลื่อนสัมบูรณ์เฉลี่ย (MAPE) และค่าความคลาดเคลื่อนกำลังสองเฉลี่ย (MSE) ที่ต่ำที่สุด โดยข้อมูลที่ใช้คือ ปริมาณการผลิตรายเดือนของน้ำมันดิบตั้งแต่เดือนมกราคม พ.ศ. 2551 ถึงธันวาคม พ.ศ. 2556 ผลการวิจัยพบว่า อนุกรมเวลาของปริมาณการผลิตน้ำมันดิบมีลักษณะการเคลื่อนไหวของแนวโน้มแต่ไม่มีอิทธิพลของฤดูกาล และวิธีบ็อกซ์-เจนกินส์เหมาะกับการพยากรณ์ปริมาณการผลิตน้ำมันดิบมากที่สุดเพราะให้ค่าวัดความถูกต้องทั้ง 2 ค่า ต่ำที่สุด จากนั้นนำรูปแบบที่เหมาะสมมาหาช่วงการพยากรณ์ล่วงหน้าตั้งแต่ 1 ถึง 9 เดือน ผลการศึกษาพบว่าการพยากรณ์ล่วงหน้าในระยะ 6 เดือน เหมาะสมที่สุด

วิธีการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาการพยากรณ์ความต้องการใช้ปริมาณน้ำมันเชื้อเพลิง สำหรับรถยนต์ส่วนบุคคลทางคณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ผู้วิจัยดำเนินการศึกษาตามหัวข้อดังต่อไปนี้

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาคือข้อมูลปริมาณการใช้น้ำมันเชื้อเพลิงของรถยนต์ส่วนบุคคลทางคณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ตั้งแต่เดือนมกราคม 2557 - ธันวาคม 2561 รวมทั้งหมด 60 เดือน

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้เป็น แบบสังเกต/แบบบันทึกข้อมูล (observation form) โดยข้อมูลที่ทำกรเก็บจะแบ่งออกเป็น 4 ส่วนดังต่อไปนี้

ส่วนที่ 1 ประเภทของน้ำมันที่ใช้

ส่วนที่ 2 จำนวนภาระงานต่อเดือน

ส่วนที่ 3 ค่าใช้จ่ายในการจัดซื้อน้ำมันต่อเดือน

ส่วนที่ 4 ปริมาณน้ำมันที่ใช้ในหน่วยลิตรต่อเดือน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

รวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสังเกต/แบบบันทึกข้อมูล (observation form) โดยบันทึกข้อมูลจาก ระบบจอร์ถยนต์ส่วนบุคคลทางคณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ผ่านทางระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์แบบภายในองค์กร (intranet) ของคณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อผู้วิจัยตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสังเกต/แบบบันทึกข้อมูล (observation form) แล้ว จึงนำข้อมูลที่ได้นำมาทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows โดยใช้สถิติในการวิจัย ดังนี้

วิธีของบ็อกซ์-เจนกินส์ (Box-Jenkins) (พันธุทิพา คนฉลาด และนิภาพร ชูติมันต์, 2550) การพยากรณ์ด้วยวิธีของบ็อกซ์-เจนกินส์เป็นการพยากรณ์เชิงปริมาณวิธีหนึ่งที่มีแนวคิดว่าการพยากรณ์ในอดีตของสิ่งที่ต้องการพยากรณ์นั้นเพียงพอที่จะพยากรณ์พฤติกรรมในอนาคต โดยข้อมูลที่นำมาวิเคราะห์เป็นอนุกรมเวลารายเดือน ตั้งแต่เดือนมกราคม พ.ศ. 2557 ถึง เดือนธันวาคม พ.ศ. 2561 เพื่อหาช่วงการพยากรณ์ล่วงหน้าที่เหมาะสมที่สุด โดยการหาผลต่างระหว่าง ค่าพยากรณ์ล่วงหน้ากับข้อมูลจริง ด้วยการคำนวณค่าของฟังก์ชันสหสัมพันธ์ในตัวเอง (Autocorrelation Function: ACF) และฟังก์ชันสหสัมพันธ์ในตัวเองบางส่วน (Partial Autocorrelation Function: PACF) เพื่อพิจารณาว่าตัวแบบใดที่เหมาะสม กับข้อมูลที่นำมาวิเคราะห์ และทดสอบการทดสอบ

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

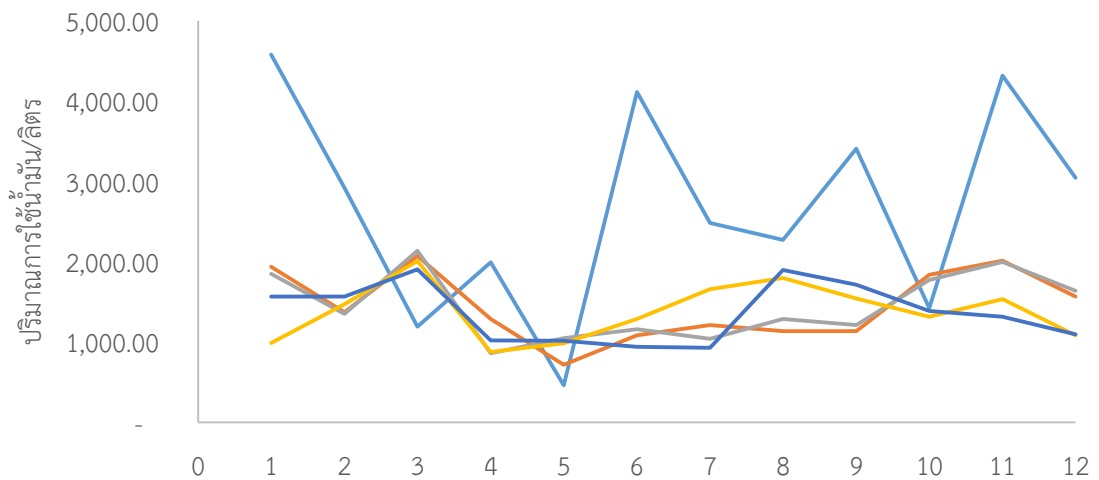
ความแม่นยำของการพยากรณ์โดยการคำนวณค่าเปอร์เซ็นต์ความคลาดเคลื่อนสัมบูรณ์เฉลี่ย (Mean Absolute Percentage Error : MAPE)

ผลการศึกษา

ผลการศึกษาเรื่อง “ การพยากรณ์ความต้องการใช้ปริมาณน้ำมันเชื้อเพลิง สำหรับรถยนต์ส่วนบุคคล
คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล” ผู้วิจัยได้เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

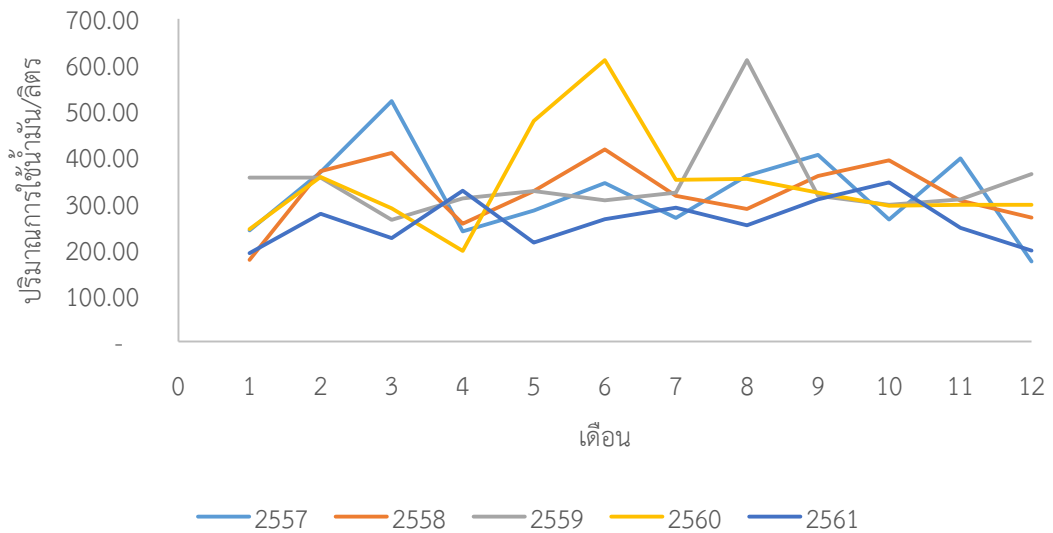
สถานการณ์การใช้น้ำมันในปัจจุบัน (พ.ศ.2557 - 2561)

ผลศึกษาด้านสถานการณ์การใช้น้ำมันในปัจจุบัน ได้จากการเก็บผลข้อมูลด้วยแบบ
บันทึกข้อมูลปริมาณการใช้น้ำมันเชื้อเพลิงในแต่ละเดือนตั้งแต่ปี พ.ศ.2557 ถึง พ.ศ 2561 โดย
แสดงผลข้อมูลการใช้น้ำมันดีเซลและแก๊สโซฮอล์ตามลำดับดังนี้



บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3



ภาพที่ 1 กราฟแสดงข้อมูลปริมาณการใช้น้ำมันน้ำมันดีเซลและแก๊ส โซฮอล์ในปัจจุบัน

ผลพยากรณ์การใช้ปริมาณน้ำมันเชื้อเพลิง ของคณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

ผลพยากรณ์การใช้ปริมาณน้ำมันเชื้อเพลิง ได้จากวิธีของบ็อกซ์-เจนกินส์ (Box-Jenkins) ตั้งแต่ปี พ.ศ.2562 ถึง พ.ศ 2564 โดยแสดงผลข้อมูลการผลพยากรณ์การใช้น้ำมันดีเซลและแก๊ส โซฮอล์ ดังนี้

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ตารางที่ 1 แสดงผลการพยากรณ์ความต้องการในการใช้ปริมาณน้ำมันในหน่วยลิตรปี พ.ศ.2562

ผลการพยากรณ์ปี พ.ศ.2562		
เดือน	แก๊สโซฮอล์	ดีเซล
มกราคม	168.23	1,274.17
กุมภาพันธ์	296.9	1,631.37
มีนาคม	243.21	2,185.58
เมษายน	190.94	1,369.81
พฤษภาคม	397.16	1,473.65
มิถุนายน	528.75	1,526.15
กรกฎาคม	313.82	1,597.69
สิงหาคม	264.6	2,307.74
กันยายน	293.57	2,004.57
ตุลาคม	278.19	1,553.75
พฤศจิกายน	244.39	1,359.76
ธันวาคม	216.46	844.09

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ตารางที่ 2 แสดงผลการพยากรณ์ความต้องการในการใช้ปริมาณน้ำมันในหน่วยลิตรปี พ.ศ.2563

ผลการพยากรณ์ปี พ.ศ.2563		
เดือน	แก๊สโซฮอล์	ดีเซล
มกราคม	294.79	1,135.75
กุมภาพันธ์	316.74	1,526.44
มีนาคม	216.60	2,051.47
เมษายน	234.74	1,143.33
พฤษภาคม	346.38	1,239.15
มิถุนายน	348.66	1,353.77
กรกฎาคม	295.83	1,503.52
สิงหาคม	557.30	2,071.87
กันยายน	272.32	1,791.38
ตุลาคม	238.83	1,412.69
พฤศจิกายน	260.76	1,345.02
ธันวาคม	306.88	870.49

บทความฉบับเต็ม

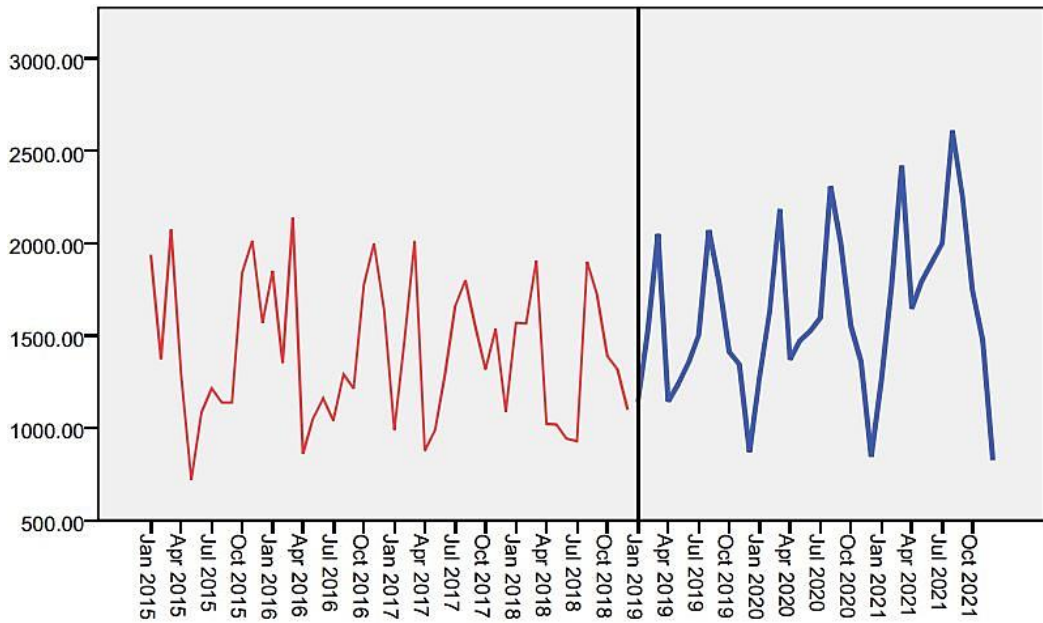
โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ตารางที่ 3 แสดงผลการพยากรณ์ความต้องการในการใช้ปริมาณน้ำมันในหน่วยลิตรปี พ.ศ.2564

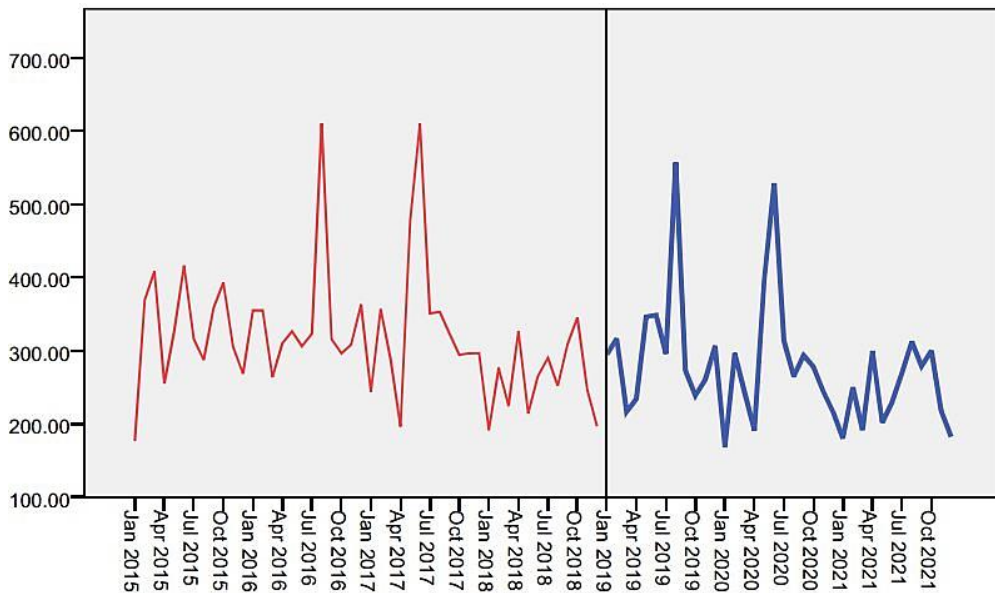
ผลการพยากรณ์ปี พ.ศ.2564		
เดือน	แก๊สโซฮอล์	ดีเซล
มกราคม	180.33	1,256.04
กุมภาพันธ์	250.08	1,768.38
มีนาคม	191.66	2,420.63
เมษายน	299.74	1,645.59
พฤษภาคม	202.10	1,798.00
มิถุนายน	229.67	1,900.63
กรกฎาคม	270.17	2,000.00
สิงหาคม	312.54	2,611.34
กันยายน	278.89	2,252.65
ตุลาคม	299.94	1,738.74
พฤศจิกายน	217.39	1,476.17
ธันวาคม	182.66	824.90

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3



ภาพที่ 2 กราฟแสดงข้อมูลปริมาณการใช้น้ำมันดีเซลในปัจจุบันและผลการพยากรณ์
ความต้องการใช้น้ำมันดีเซลล่วงหน้า (พ.ศ. 2562 – พ.ศ. 2564)



ภาพที่ 3 กราฟแสดงข้อมูลปริมาณการใช้แก๊สโซฮอล์ในปัจจุบันและผลการพยากรณ์
ความต้องการใช้น้ำมันดีเซลล่วงหน้า (พ.ศ. 2562 – พ.ศ. 2564)

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ผลการประมาณการค่าใช้จ่ายในการจัดซื้อน้ำมันเชื้อเพลิง

ผลการประมาณการค่าใช้จ่ายในการจัดซื้อน้ำมันเชื้อเพลิง ได้จากการนำผลพยากรณ์การใช้ปริมาณน้ำมันเชื้อเพลิง ของคณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล โดยเปรียบเทียบกับราคาน้ำมันเชื้อเพลิง ณ ปัจจุบัน (วันที่ 18 มีนาคม 2561) โดยแสดงผลข้อมูลตามตารางดังต่อไปนี้

ตารางที่ 4 แสดงการประมาณการค่าใช้จ่ายในการจัดซื้อน้ำมัน พ.ศ.2562

เดือน	การประมาณการค่าใช้จ่ายในการจัดซื้อน้ำมัน พ.ศ.2562		รวม ค่าใช้จ่าย
	แก๊สโซฮอล์	ดีเซล	
มกราคม	4,808.01	34,772.10	39,580.11
กุมภาพันธ์	8,485.40	44,520.09	53,005.49
มีนาคม	6,950.94	59,644.48	66,595.42
เมษายน	5,457.07	37,382.11	42,839.18
พฤษภาคม	11,350.83	40,215.91	51,566.74
มิถุนายน	15,111.68	41,648.63	56,760.31
กรกฎาคม	8,968.98	43,600.96	52,569.94
สิงหาคม	7,562.27	62,978.22	70,540.49
กันยายน	8,390.23	54,704.72	63,094.95
ตุลาคม	7,950.67	42,401.84	50,352.51
พฤศจิกายน	6,984.67	37,107.85	44,092.52
ธันวาคม	6,186.43	23,035.22	29,221.64

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ตารางที่ 5 แสดงการประมาณการค่าใช้จ่ายในการจัดซื้อน้ำมัน พ.ศ.2563

เดือน	การประมาณการค่าใช้จ่ายในการจัดซื้อน้ำมัน พ.ศ.2563		รวม ค่าใช้จ่าย
	แก๊สโซฮอล์	ดีเซล	
มกราคม	8,425.10	30,994.62	39,419.72
กุมภาพันธ์	9,052.43	41,656.55	50,708.98
มีนาคม	6,190.43	55,984.62	62,175.04
เมษายน	6,708.87	31,201.48	37,910.34
พฤษภาคม	9,899.54	33,816.40	43,715.94
มิถุนายน	9,964.70	36,944.38	46,909.09
กรกฎาคม	8,454.82	41,031.06	49,485.88
สิงหาคม	15,927.63	56,541.33	72,468.97
กันยายน	7,782.91	48,886.76	56,669.67
ตุลาคม	6,825.76	38,552.31	45,378.07
พฤศจิกายน	7,452.52	36,705.60	44,158.12
ธันวาคม	8,770.63	23,755.67	32,526.30

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ตารางที่ 6 แสดงการประมาณการค่าใช้จ่ายในการจัดซื้อน้ำมัน พ.ศ.2564

เดือน	การประมาณการค่าใช้จ่ายในการจัดซื้อน้ำมัน พ.ศ.2564		รวม ค่าใช้จ่าย
	แก๊สโซฮอล์	ดีเซล	
มกราคม	5,153.83	34,277.33	39,431.16
กุมภาพันธ์	7,147.29	48,259.09	55,406.38
มีนาคม	5,477.64	66,058.99	71,536.64
เมษายน	8,566.57	44,908.15	53,474.72
พฤษภาคม	5,776.02	49,067.42	54,843.44
มิถุนายน	6,563.97	51,868.19	58,432.16
กรกฎาคม	7,721.46	54,580.00	62,301.46
สิงหาคม	8,932.39	71,263.47	80,195.86
กันยายน	7,970.68	61,474.82	69,445.49
ตุลาคม	8,572.29	47,450.21	56,022.50
พฤศจิกายน	6,213.01	40,284.68	46,497.69
ธันวาคม	5,220.42	22,511.52	27,731.94

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการศึกษาศถานการณ์การใช้น้ำมันในปัจจุบัน (พ.ศ.2557 - 2561) ผลการประมาณการค่าใช้จ่ายในการจัดซื้อน้ำมันเชื้อเพลิง และผลการประมาณการค่าใช้จ่ายในการจัดซื้อน้ำมันเชื้อเพลิงสามารถอภิปรายผลการศึกษาดังนี้

สถานการณ์การใช้น้ำมันในปัจจุบัน (พ.ศ.2557 - 2561) จะพบว่าการใช้น้ำมันเชื้อเพลิงจะมีปริมาณที่สูงขึ้นในช่วงเดือนที่เปิดการเรียนการสอนคือช่วงเดือนสิงหาคม ถึง ธันวาคม ในภาคการศึกษาต้นและช่วงเดือน มกราคม ถึง พฤษภาคม ในภาคการศึกษาปลาย เนื่องจากในช่วงเวลาของการเปิดภาคเรียนนั้นภาควิชาและหน่วยงานต่างๆ ในคณะวิทยาศาสตร์ จะมีการจัดกิจกรรมที่

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

เกี่ยวเนื่องกับการเรียนการสอน ทั้งในพื้นที่คณะวิทยาศาสตร์ พญาไท คณะวิทยาศาสตร์ ศาลายา รวมไปถึงการเดินทางไปจัดกิจกรรมที่ต่างจังหวัดก็ตาม ซึ่งจำเป็นต้องใช้รถยนต์ส่วนบุคคลของคณะวิทยาศาสตร์ในการเดินทางทำให้ในช่วงเดือนนี้มีผลการใช้น้ำมันมากโดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงของกลางภาคการศึกษา โดยปริมาณการใช้น้ำมันดีเซลในปี พ.ศ.2557 ถึง พ.ศ.2561 คิดเป็นร้อยละ 78.70, 81.75, 80.77, 80.21 และ 83.91 ตามลำดับ เนื่องจากความต้องการใช้รถยนต์ส่วนมากจะเป็นรถประเภทรถยนต์โดยสาร เช่น รถบัสหรือรถตู้ และรถยนต์ประเภทดังกล่าวใช้น้ำมันดีเซลเป็นเชื้อเพลิง

จากผลการศึกษาศถานการณ์การใช้น้ำมันในปัจจุบัน ที่มีการใช้น้ำมันเชื้อเพลิงสูงเป็นผลให้การพยากรณ์ความต้องการใช้น้ำมันเชื้อเพลิงทั้งสองประเภทและผลการประมาณการค่าใช้จ่ายในการจัดซื้อน้ำมันเชื้อเพลิงในช่วงเดือนดังกล่าวสูงขึ้นด้วย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของธนพณ ภิรมย์พลัด (2551) ที่พบว่าเมื่อมีการใช้รถยนต์เพิ่มมากขึ้นจะทำให้มีค่าใช้จ่ายในการจัดซื้อน้ำมันเพิ่มสูงขึ้นและจะส่งผลกับค่าการพยากรณ์ให้สูงขึ้น โดยตรง และเมื่อนำมาประเมินค่าใช้จ่ายโดยประมาณที่คณะวิทยาศาสตร์จะต้องจัดเตรียม ทำให้ค่าใช้จ่ายในช่วงเดือนดังกล่าวสูงกว่าเดือนอื่นๆ โดยสูงที่สุดคือเดือน กรกฎาคม 2564 ซึ่งมีค่าใช้จ่ายโดยประมาณเท่ากับ 80,195.86 บาท ซึ่งยังคงต่ำกว่าการตั้งงบประมาณล่วงหน้าในปัจจุบัน

ข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยพบว่า การพยากรณ์ความต้องการในการใช้น้ำมันในการศึกษา ยังมีตัวแปรในเรื่องของประเภทของรถยนต์และพฤติกรรมการขับขี่รถยนต์ของพนักงานขับรถที่แตกต่างกันและส่งผลต่อการใช้น้ำมันเชื้อเพลิงในปริมาณที่ไม่เท่ากันอีกด้วย ทำให้ตัวแปรดังกล่าวอาจรบกวนผลการศึกษาในส่วนของปริมาณการความต้องการในการใช้น้ำมัน รวมถึงในระยะเวลา 5 ปีที่ผ่านมาคณะวิทยาศาสตร์ได้มีการจำหน่ายและจัดซื้อรถยนต์เพื่อให้มีรถยนต์ที่พร้อมใช้งานอยู่ตลอด ทำให้จำนวนรถยนต์ในแต่ละปีมีจำนวนที่ไม่เท่ากัน ในขณะที่ความต้องการในการใช้รถยนต์ของบุคลากรของคณะวิทยาศาสตร์ ยังมีจำนวนเท่าเดิมหรืออาจเพิ่มขึ้นพันธกิจที่เกิดขึ้นใหม่ของคณะฯ ทำให้ปริมาณน้ำมันถูกจำกัดด้วยจำนวนรถยนต์ส่วนกลางที่เหลืออยู่ ณ ขณะนั้น

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

แนวทางในการพัฒนา

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์หลักคือการนำเสนอทิศทางการตั้งงบประมาณ
ค่าใช้จ่ายสำหรับ น้ำมันเชื้อเพลิง ของคณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ให้มีความเหมาะสม
และใกล้เคียงกับการใช้จริง โดยจากผลการศึกษาในหัวข้อ ผลการประมาณการค่าใช้จ่ายในการ
จัดซื้อน้ำมันเชื้อเพลิง ซึ่งคำนวณจากราคาในมันในตลาดโลก ณ ปัจจุบัน ทำให้ได้ค่าประมาณการ
ค่าใช้จ่ายที่องค์กรจะต้องจัดเตรียมไว้เพื่อการจัดซื้อน้ำมันเชื้อเพลิง โดยแนวทางในการพัฒนา
เพื่อที่จะให้ใช้งานได้จริงจะต้องมีการสำรวจราคาน้ำมันในตลาดโลกอยู่ตลอดเวลา เพื่อนำมา
คำนวณกับค่าการพยากรณ์ที่คิดไว้ทำให้ได้ค่าประมาณการค่าใช้จ่ายที่เป็นปัจจุบัน
นอกจากนี้วัตถุประสงค์ที่มีความสำคัญเช่นกัน คือเพื่อเสนอแนวทางการจัดการรูปแบบการใช้
ทรัพยากรน้ำมันของคณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดลให้สอดคล้องกับนโยบาย Mahidol
sustainable university ในหัวข้อ Energy and Climate Change คือ มหาวิทยาลัยมหิดล มิน โยบายมุ่ง
ที่จะพัฒนาให้เป็นมหาวิทยาลัยเชิงนิเวศน์ ที่ใส่ใจต่อการพัฒนาสิ่งแวดล้อมและคุณภาพชีวิตที่ดีของ
นักศึกษาและบุคลากรมหาวิทยาลัยอย่างยั่งยืน โดยมุ่งเน้นให้เป็นมหาวิทยาลัยที่เป็นมิตรกับ
สิ่งแวดล้อม ซึ่งการที่เราทราบถึงผลการพยากรณ์ความต้องการในการใช้น้ำมันแล้วนอกจากจะทำ
ให้เราสามารถค่าใช้จ่ายที่จะต้องเสียไปได้แล้ว ยังทำให้เราทราบถึงปริมาณก๊าซเรือนกระจก(Carbon
Footprint) (Mariosaria, 2017) (Andreea, 2013) ที่ปล่อยออกมาจากการเผาไหม้ของเชื้อเพลิงของ
รถยนต์ส่วนบุคคลของคณะวิทยาศาสตร์ ซึ่งทำให้เกิดความตระหนักในการลดการใช้รถยนต์
ส่วนบุคคลของคณะฯ ที่ไม่จำเป็นมากขึ้น และใช้รถยนต์โดยสารของทางมหาวิทยาลัยที่จัดให้กับ
บุคลากรมหาวิทยาลัยที่มีความเพียงพอต่อความต้องการใช้การใช้ รวมถึงทางคณะ
วิทยาศาสตร์ ควรมีการจัดรถรอบเพื่อให้บริการในช่วงเวลาที่รถส่วนบุคคลของทางมหาวิทยาลัยไม่มี
ให้บริการ สุดท้ายควรมีข้อกำหนดเรื่องจำนวนบุคลากรขึ้นต่ำที่สามารถจะขอใช้รถยนต์ส่วนบุคคล
ของทางคณะฯ ได้ เพื่อเพิ่มการรวมกลุ่มเพื่อขอใช้รถยนต์ระหว่างหน่วยงานให้มากขึ้นและเป็นการ
ลดจำนวนรถยนต์ในการให้บริการในแต่ละวันลดลง

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาเพื่อทดสอบรูปแบบในการพยากรณ์ ว่าสามารถใช้พยากรณ์ความต้องการในการใช้น้ำมันอย่างมีประสิทธิภาพ โดยเปรียบเทียบกับสมการรูปแบบในการพยากรณ์อื่น และเปรียบเทียบค่าความแม่นยำของการพยากรณ์ (Mean Absolute Percentage Error : MAPE) และเลือกวิธีการพยากรณ์ที่มีประสิทธิภาพมากกว่า

รายการอ้างอิง

- กิตติชัย ไตรรัตนศิริชัย. (2560). *การบริหารจัดการองค์กรยุคใหม่ : การบริหารมหาวิทยาลัย, เอกสารประกอบการบรรยาย มหาวิทยาลัยขอนแก่น*
- กอบกุล โคน์ดอน. (2556). *การเปรียบเทียบวิธีการพยากรณ์สำหรับพยากรณ์ปริมาณความต้องการใช้สารให้ความหนืดในอุตสาหกรรมการผลิตเครื่องดัดผม : กรณีศึกษา. ภาควิชาวิศวกรรมอุตสาหกรรม คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.*
- ัชชชญา เสริมพงษ์พันธ์. (2560). *การพยากรณ์ความต้องการใช้ปูนซีเมนต์ในประเทศไทย. คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.*
- ชูเกียรติ โพนแก้ว. (2553). *การพยากรณ์ปริมาณน้ำฝนจังหวัดเพชรบูรณ์. มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์*
- ชนพน ภิรมย์พลัด. (2551). *การพยากรณ์ปริมาณการใช้น้ำมันเบนซิน และแก๊สโซฮอล์ โดยเฉลี่ยของประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ ภาควิชาคณิตศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล*
- ประหยัด อุดรา. (2553). *การบริหารงานการเงิน พัสดุและสินทรัพย์ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต 5. มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.*
- ปรีชา เรืองชัยสิ่วเวท. (2554). *การพยากรณ์ปริมาณน้ำฝนรายเดือนของจังหวัดลำปางโดยใช้เทคนิคการพยากรณ์เชิงสถิติ. วิทยานิพนธ์ วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์*

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

- พันธ์ทิพา คนฉลาด และ นิภาพร ชุตินันต์. (2550). การพยากรณ์การใช้พลังงานรวมทั้งหมดของประเทศไทยโดยวิธีของบอช-เจนกินส์และโครงข่ายประสาทเทียม. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
- รชฎ ขำบุญ. (2557). การพยากรณ์ แปลงจาก หนังสือการจัดการการผลิตและการปฏิบัติการ
- รัตติยา วานิชสวัสดิ์วิชัย. (2553). การศึกษาปัจจัยที่มีพันธกับการบริหารงานการเงินบัญชีและพัสดุของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 3. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
- รามนรี ภูตินุตร . (2550). การพยากรณ์การใช้พลังงานของประเทศ . วิทยานิพนธ์ วท .ม.ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- ลัดดา พันสนอก. (2548). รูปแบบการบริหารในกำกับรัฐบาลของมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- วารางคณา กิรติวิบูลย์. (2556). ตัวแบบพยากรณ์มูลค่าการส่งออกข้าวหอมมะลิ. สาขาวิชาคณิตศาสตร์และสถิติ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ วิทยาเขตพัทลุง.
- ศิริวิษ ดโนทัย. (ม.ป.ป). กระบวนการวางแผนกลยุทธ์ เอกสารประกอบการบรรยาย. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ
- สันฐิติ ทองช่วง และศรีสุดา กุงสุวรรณ. (2553). การวิเคราะห์ปริมาณการใช้แก๊สโซฮอล์ E20 ในประเทศไทย. มหาวิทยาลัยกรุงเทพ
- สมพร ศิลป์สุวรรณ. (2549). การบริหารจัดการที่ดีควรเป็นอย่างไร. เอกสารประกอบการบรรยาย สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
- อรรถพล พักเหล็ก และจิระศักดิ์ นำประดิษฐ์. (2554). การพยากรณ์การใช้พลังงานไฟฟ้าในอาคารโดยใช้โครงข่ายประสาทเทียม .

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

Andreea Lorena Radu. (2013). *Carbon Footprint Analysis: Towards a Projects Evaluation Model for Promoting Sustainable Development*. *Procedia Economics and Finance*, 6, 353-363

Makridakis, S., S.C. Wheelwright and R.J. Hyndman. (1998). *Forecasting : Method and Applications*. New York : John Wiley and Sons.

Mariarosaria Lombardi. (2017). *Assessing the urban carbon footprint: An overview*. *Environmental Impact Assessment Review*, 66, 43-52.